

R
2964

R V 1920:4996

CLAVDII GALE

NI PERGAMENI, MEDICORVM
PRINCIPIS, DE COMPOSITIO-
NE MEDICAMENTORVM
KATÀ ΓÉNH LIB.

VII.

Per IOANNEM GVINTERIVM Anderna-
cum iamprimum latinitate donati,

Eiusdem de ponderibus & mensuris liber, D. AN-
DREA ALCIATO interprete,

Adiecimus breuem ὑπεργραφήν, in qua cuique quantum
quælibet mensura capiat, clarè patebit.

BASILEAE, ANNO
M. D. XXX.

EN damus tibi, suauiſſime Lector, ſeptem Galeni libros de compoſitione medicamentorum *κατὰ γένος*, ab Ioanne Guinterio Andernaco, homine doctiſſimo, & ad promouenda bona ſtudia nato, recens uerſos, quos e Pariſiorum Lutetia nobis excudendos nuper tranſmiſit Hulderichus Chelius Phorcenſis, uir, præter ſingularē omnigenæ literaturæ eruditionē, artis Medicæ ſtudioſiſſimus. Nouerat enim ille, ut mihi iam olim arctiſſima familiaritate coniunctus, quanto labore, quantoq; ſumptu Galeni opera præliſ committere inſtituerim: Non quidem ea quæ hætenus male reddita, à barbaris indoctiſq; medicis, qui falſo duntaxat titulo, & empto nomine ſeſe uulgo uendunt, ſine fructu leguntur: ſed quæ nunc per linguarum peritiſſimos uel demum recognita, uel iamprimum ex archetypo Græco puriſſime in Latinum uerſa prodeunt. Nam extant apud nos tum ab alijs emiſſa, tum ab ipſis iam ſollibus, ut dicitur, profecta, quæ facile integrum præſtare poſſent tomum. Ad hæc, bonam id genus librorū partem ab eruditiſſimis uiris nunc adornari audio: nempe de Simplicium medicamentorum temperaturis undecim, tres de Alimentorum uiribus, nouem de Sectionū aggreſſionibus, unumq; de Artis Medicæ conſtitutione, item de Antidotis. Quos propediem opera noſtra tranſcriptos accipies, hæc uidelicet forma, qua ſuperiori anno alia quædam Galeni noſtri exhibuimus, ut qui priora ſibi ſemel cōparauerit, hæc illis nullo diſpendio adiungere poſſit. Tuum igitur erit, candide Lector, noſtrā induſtriā, qua maxime tuipſius rationem habemus, mutuo fauore uiuare, uicemq; rependere. Vale.

AUTORVM VETVSTISS. QVOS Galenus paſſim citat, Catalogus.

Acillas Secundilla.	Callinicus.	Haliens.	Petronius Aretes.
Agathinus.	Cæſtus.	Harpalus.	Petronius Muſa.
Agathocles.	Calceius.	Harpocras.	Phanius.
Agrippa.	Claudius Philoxenus Chæ- rurgus.	Helenus.	Philinus.
Alcimio.	Clemes Serdonius.	Heliodorus.	Philippus.
Alexander.	Cleobulus.	Heras Cappadox.	Philocleus.
Amithaon.	Cloniacus.	Heraclides Tarentinus.	Philonides.
Amphion.	Clytus.	Herodotus.	Philotus.
Andreas.	Codanus rex.	Hippocrates.	Phylacus.
Andro.	Coracinas.	Hygienus.	Polyidas.
Andromachus.	Criſpus.	Iceſius.	Polyſtomus.
Antimachus.	Crito.	Iulianus.	Pompeius Sabinus.
Antipater.	Cteſipho.	Iulius Secundus.	Praſion.
Apelles.	Cyrtus.	Iſidorus.	Primio.
Aphrodas.	Damocrates.	Lamonicus.	Ptolemæus.
Aphrodiſeus.	Deleo.	Lucius Cathegetes.	Publius.
Apollonius Archiſtator.	Demetrius Bythinus.	Lucius Indicus.	Publius Cathegetes.
Apollonius Organicus.	Demofibenes Maſſaliotes	Macherio.	Rufus Hierax Thebanus.
Apollophanes.	Diaphantes.	Magnus Philadelphus.	Sarchentitus.
Apollonius Tharſeus.	Diodorus.	Mantias.	Scribonius Largus.
Archibius.	Dionyſius Samius.	Melito.	Serapio.
Archigenes.	Dioſcorides.	Menecrates.	Telamo.
Ariſtarchus Tharſeus.	Dioſcorides Tharſeus.	Menectus.	Telephanes.
Ariſtoteles.	Dometius Nigrinus.	Meneſtheus.	Terentius.
Arius Aſclepiadeus.	Epicurus.	Minutianus.	Thebeus.
Arius Lecanius.	Epidaurus.	Mnaſeus.	Theotropus.
Aſclepiades Bythinus.	Euphranor.	Mofchio.	Threptus.
Aſclepiades Pharmacion	Epigonus.	Nicoſtratus.	Theudas Sarcophagus.
Aſphalarteſius.	Euangeus.	Nicolaus.	Tiberius Ceſar.
Aſter.	Eubulus.	Nymphodotus.	Tryphon Archæus.
Attalus.	Eunomus.	Orion Ctenestus.	Triphon.
Azanitus.	Flauius Clemens.	Orphitus.	Xenocrates.
Bacchius.	Gallus.	Paccius.	Zeno.
Baſſius Stoicus.	Gualerius Paulinus.	Pafio.	
Caius Neapolites.		Patroclus Ceſaris libertus	

4-1B
2235
15263419x

HOC OPERE
comprehenſorū Index.

A	Bſceſſus latētes curātia, 70 B	Anatome empiricorū, 32 B	Arij ad ſedes depaſtas phar- macum, 62. A
Acerbū, 43. B	Acetū, 28. A	Anatome exercitatio, ibid.	Ariſtarchi Tharſei paſtillus pag. 61. B
Acetabulum, 98. C	Achillæ paſtillus, 63. A	Andromache i ſimijs facta, ibi.	Arsenicum, 31. A
Acopa, 89. A	Acopon uiride, 93. A	Andræa emplaſtrū, 48. A	Artaba Aegyptia, 98. B
Acorum, 39. B	Acrium medicamentorum natura, 53. A	Andromachus, 13. D, 15. A	Arthemifia, 39. B
Acuntianum, 90. C	Adeps animantis naturā refert, 80. C	Andromachi ægyptia, 73. B	Aſclepiades, 13. D, 18. D
Adeps gallinæus, 80. C	Adeps leoninus, 80. C	Andr, catagmaticū, 25. D	Aſclepiadis aridum, 66. A
Adeps pardī, 80. C	Adeps ſuillus, 80. C	Andromachi emplaſtra, 19. A, B, C, 41. B, 57. D, 58. B, C, 60. A, 71. D.	Aſclepiadis emplaſtrū, 11. A C. 23. D, 37. B, 47. D, & 48. C
Adipis differentia, 80. C, D	Aegyptia, 36. D, 37. B, D, 71. D, 72. D, 75. D	Andromachi epulotica, 22. D.	Aſclepiadis malagma, 82. D
Aegyptiæ ſpinæ fructus, pag. 39. B	Aeris ſquama, 28. B, 39. B.	Andromachi nygmaticæ, pag. 73. D	Aſclepiadis medicamentū, pag. 40. D, 67. B
Agathocleis medicamentum, 62. D	Agathini medic. 62. B, C	Andromachi panatia, 23. B	Aſclepiadis epiſpaſtica, pag. 78. A
Agrippæ pharmacū, 92. D	Alcimion, 22. D	Andromachi ſicca, 46. D	Aſclepius paſtillus, 64. D
Alcimion, 22. D	Alcimionis emplaſtrum, pag. 58. B	Andromachi ad uulnera medicamentū, 36. D, 37. D.	Aſphalarteſij acopon, 93. C
Alcymionis malagma, 83. C	Alcymionis medicamentū, pag. 64. D, 65. A	Anicetos, 70. B	Aſteris medicamentū, 48. A
Alexandri ad digerendum, pag. 77. D	Alumen, 39. A	Anthera, 64. B	Aſtringentium uſus, 70. A
Aluminis uſus, 7. C	Amara, 28. B	Antipatri ad digerendū medicamen, 77. D	Aſtringentia extrahentibus miſcenda, 76. B
Amarorum natura, 53. A	Ambuſtis idonea, 69. B	Antipatri ad nomas, 64. D	Athene Andromachi, 73. D
Ammontacum, 72. C, D	Ampelitis, 39. B, 53. B	Antonini herbarij emplaſtrum, 78. B	Athens, 17. D
Amygdalæ amaræ, 28. B	Amygdalæ amaræ, 28. B	Antoni ad carbūculos medicamentum, 67. B	Atramentū futuriū, 64. A
		Apollonij Archiſtatoris paſtillus, 63. B	Attali emplaſtrū, 7. D, 8. B, & 11. C
		Apollonij Organici, 67. B	Attalus rex Medicinæ ſtu- dioſus, 7. D
		Apollonij Tharſei aridum, pag. 63. B	Attrahentis facultas, 76. B
		Argemone, 39. B	Aureū medicament, 63. A
		Aribarzanion, 50. C	Auripigmentum, 28. B
		Aridum, 64. B	Aurium remedia, 67. B
		Aridum medicamentū, 46. D, 47. A.	Auſtera, 43. B, 53. A.
		Aridorum dimenſio, 98. B	Azaniti emplaſtrum, 55. A
		Arij ad nomas medic, 66. D	

B

BAlneorū noxa, 31. C
Banchij malagma, pag. 86. A
Barbarum Heræ, 27. B
Baſſi Stoici acopon, 93. A
Bithinus paſtillus, 63. D
Bitumen, 53. B
Buccinorum teſta, 39. B

C

CAcoëthe, 12. A
CAadmia, 38. D
Cañ Neapolitę medicamen- tum, 62. B
Calida, 28. A, B
Callinici ad omnia interiora

I N D E X.

ra medicamentum. 85. C Cicatricē obducētia. 21. C διὰ κρητῶν. 22. D
Calx. 31. A Ciperum. 39. B δι' ἄλῶν. 77. A
Cancrofa iuuant. 47. D Claudij Philoxeni ἀπὸ λῶν. 93. C
Candidi emplastrum. 76. C pag. 24. B δι' εὐφορβίας.
Canum morsus sanantia. pag. 24. B διὰ χυλῶν. 62. C 87. B
gina 58. D pag. 37. B δι' ἀλικακαβῶν. 63. A
Capitis dolorem tollentia. Cleobuli medicam. 67. A διὰ μελιλώτε. 84. A
pag. 69. D Cloniaci malagma. 86. B δι' ὀργάνου. 61. D 63. A
Capitis fracti remedia. 69. B Codami regis emplastrum. διὰ πυργῶν. 48. D
Cappadoces Heras. 13. D pag. 77. B διαφορεῖ. 39. B
& 18. D Coli remedia. 70. B διαφορητικά. 76. B
Carbunculi medicina. 67. Colicæ remedia. 85. C διὰ ξαφανίδων. 77. B
A. B Colophonix temperatura. pag. 30. C διὰ σαμψύχων. 84. B 93. B
Catagmatica emplastra. pag. 23. D Cōpositionis artifices. 13. C διὰ σμυρνῶν. 82. D
gina 23. D Condylomatū remedia. 48 διὰ σπυρμάτων. 84. B
Cedrinus succus. 28. B Congius. 97. C διὰ σπυρρίδας. 84. C
Centaurium. 39. B Congij in heminas diuisio. διὰ σιωποσίδου. 55. B
Cephalicum. 64. B pag. 56. B διὰ ρῆ κισσίου. 66. B
Cephalica medicamēta. pag. 49. C Copos. 89. A διὰ ρῆ μασιχῆς. 79. A
gina 49. C Coracinæ sphragis. 61. C διὰ ρῆ σερραπιδου. 63. D
Cephalica emplastra. 23. D & 24. D Corporum diuersitas. 40. B διὰ ῥ. 66. C
Cephalicum uiride. 25. D Corrosina. 45. A διὰ τῶ ἀφρονίτης. 78. D
Cephalicus pastillus. 25. A Costi pharmacum. 48. D διὰ τῶ ἀσί. 78. D
Cera natura. 14. A. 69. A Coryla. 97. C. 98. A διὰ τῶ κασσί. 91. A
Ceranites usus multiplicis. pag. 63. C Coxarum remedia. 95. B διὰ τῶ μέλιτος. 90. A
Ceramium. 97. D Crispi εὐωδέ. 64. D διὰ τῶ ῥ. 63. A
Ceramium Italicum. 98. A Crito. 13. D. 18. D διὰ τῶ σιλφίου. 61. C
Ceratum. 97. C Critonis emplastra. pag. 20. D. 55. B διὰ τῶ σφουβίου. 77. C
Cerati mutatio. 69. C Ctesiphontis cerine. 78. C διὰ τῶ ἀσπίδων. 76. D
Cerulea. 7. D Cyathus. 97. C. 98. A διὰ τῶν βοτανῶν. 49. D
Chalcanthum. 38. D. 64. A Cyzicene 59. B. D 68. C. 69. C. 70. B. 71. A
Chalcidei emplastrū. 57. C Cyri emplastrum. 77. A διὰ τῶν ὀρόρων. 65. D
Chalcitis. 28. B. 38. D D
Chalcus. 97. C. 98. C D Amocratis emplastrū 12. D. 60. A. 75. A
Chamaeleontis nigri radix. pag. 39. B Damocratis rufum. 79. A B
Χαμαλεόντος succus. 28. B Damocratis tyria. 60. D
Chema. 97. C Darij pastillus. 62. C
Chirurgiæ necessaria. 32. B Dentium remedia. 69. D
Chironia. 40. D. 58. B. & Detergentia. 70. C
68. A διὰ σαφνίδων. 84. C
Chironiorum medicamen- διὰ δικτάμων. 54. A
ta. 49. C Chloracopon. 90. C διὰ ἰτεῶν. 7. A. 49. A
Choa. 97. C διὰ ῥ. 77. D
Chœnix. 97. C. 98. B διὰ ῥ. 48. D
Chryfocolla. 28. A. 39. A διὰ κλάμων. 51. C
Chryfocolla usus. 50. B διὰ κίμων. 69. D
Chus. 98. A δι' ἀκόνιτι. 13. D
Dioscorides. 13. D
Dioscoridis medic. 82. D
Dioscoridis sanguinē com- 9. 10. 11.
primens. 67. C
Diuites immorigeri. 31. C
Diuitum medicam. 36. B
Dometij Nigrini med. 91. C
Drachma. 97. D. 98. C
Dracunculus. 39. B
Dracunculi usus. 54. A
δυσσελκῆ. 52. A
δυσσεπάλωτα. 12. A. 66. A
δυσσώδες. 93. B
δυσσραχίτις. 56. B
δυσσεραχίτις. 68. A
E
Eγκάθισμα. 64. C
Empiricorū error. 31. B
Emplastrum ex terra pel- 77. A
gia. 77. A
Empl. ἀφλέγματων. 25. B
Empl. ad hydropicos. 25. C
Emplast. ad cacoethe. 76. C
Em. ad uulnera. 20. A. 70. D
Emplast. pus uacuās. 77. D
Empl. nigrū. 25. D. 26. C. D
Empl. δι' ἐλαίου. 22. A. D
Emplastrū ad digerendum. pag. 76. C. & 77. C. D
Empl. ad extrahēdū. 76. D
Emplast. uenena discuties. pag. 57. C
Emplastrum ad quampluri- 20. B. 21. A.
ma utile. 24. A. 36. B. 37. B. 50.
A. 54. B. 55. A. C. 59. B
71. B. 75. A.
Empl. multarū uirū. 70. B
Emplastrum ex duplici ari- 5. B. 50. A
stolochia 20. A
Emplast. ad strumas. 20. A
Emplastrū emolliēs. 19. C
Empl. Galeni. 12. C. 27. B
Emplastrū aniceton. 26. D
Empl. abstergentia. 18. B
Em. ad fistulas, nomas, stru- 58. B
mas, zonā, ἔρπητα. 58. B
Emplastrū temperatura. 40. B
Empl. ad neruorū punctu- 33. A
ras. 33. A
Emplast. ad omne malum. pag. 52. D. 53. D
na 69. B
Fructus colligendi ratio. pag. 28. C
Fuscum emplastrum. 73. D
G
Galbanum. 53. B
Galeni acopon. 93. D
Galeni medicamentum ad erysipelata. 63. B
Galeni ad hæmorrhoidas. pag. 64. A
Galeni medicamentum ad multa. 68. C. 69. D. 71. B
Galeni medicamentū ad no- 64. D
mas. 64. D
Galeni ad omnia diuturna. pag. 69. D
Galeni medicamentū ano- 74. A
dinum. 74. A
Galeni anthera. 64. B
Galeni diaphoreticum. pa- 78. A
gina. 78. A
Galeni medicamentum au- 65. A
reum. 65. A
Galeni emplastra. 50. D
& 51. A. B. C. D
Galenus gladiatorum curā 31. D
suscepit. 31. D
Galeni haliei. 57. B
Galeni iactantia. 24. A
Galenus in mercatores. pa- 28. C
gina. 28. C
Galeni medicamentum pro 36. B
diuite. 36. B
Galeni myracopon. pag. 94. A. B
na 94. A. B
Galeni pastillus 62. D
Galla omphacitis. 39. B
Galli aridum uarij usus. pa- 64. A
gina 64. A
Galli emplastra. 26. C
Gangrenicum medicamen- 48. D
tum. 48. D
Gladiolus 39. B
Glaucij pastillus polychre- 63. C
stos. 63. C
Glucini confectio. 94. B
γλυκέα. 47. D
Glyti acopon. 93. D
Gamma. 97. D
Gubernare ex libro quid 32. B
sit, 32. B

I N D E X.

na 69. B
Fructus colligendi ratio. pag. 28. C
Fuscum emplastrum. 73. D
G
Galbanum. 53. B
Galeni acopon. 93. D
Galeni medicamentum ad erysipelata. 63. B
Galeni ad hæmorrhoidas. pag. 64. A
Galeni medicamentum ad multa. 68. C. 69. D. 71. B
Galeni medicamentū ad no- 64. D
mas. 64. D
Galeni ad omnia diuturna. pag. 69. D
Galeni medicamentū ano- 74. A
dinum. 74. A
Galeni anthera. 64. B
Galeni diaphoreticum. pa- 78. A
gina. 78. A
Galeni medicamentum au- 65. A
reum. 65. A
Galeni emplastra. 50. D
& 51. A. B. C. D
Galenus gladiatorum curā 31. D
suscepit. 31. D
Galeni haliei. 57. B
Galeni iactantia. 24. A
Galenus in mercatores. pa- 28. C
gina. 28. C
Galeni medicamentum pro 36. B
diuite. 36. B
Galeni myracopon. pag. 94. A. B
na 94. A. B
Galeni pastillus 62. D
Galla omphacitis. 39. B
Galli aridum uarij usus. pa- 64. A
gina 64. A
Galli emplastra. 26. C
Gangrenicum medicamen- 48. D
tum. 48. D
Gladiolus 39. B
Glaucij pastillus polychre- 63. C
stos. 63. C
Glucini confectio. 94. B
γλυκέα. 47. D
Glyti acopon. 93. D
Gamma. 97. D
Gubernare ex libro quid 32. B
sit, 32. B

H Alii emplastrū, 55. B
 Haliēi pharmacū, pag. 92. A
 Haliēi rufum, 37. B, 57. B
 Harpali emplastrum, 77. B
 Harpocras, 64. A
 Helenion, 53. A
 Heleni emplastrū, 23. D
 Heliodori medicamē, 66. A
 Hellepontia Andromachi, pag. 74. D
 Hemicētum, 98. B
 Hemina, 9. B, 50. B, 74. D, 97. C, 98. A, D
 Heminā Atticā pōdus, pag. 59. A
 Heminā differētia, 72. A, B
 Heminā in uncias diuisio, pag. 56. A
 Heraclidæ ad hæmorrhoidas, 67. D
 Heraclidis medic, 45. C
 Heraclides Tarētinus, 13. C
 Heraclidis emplastrū, 19. D
 Heraclidis lite, 59. B
 Heræ medicamentū ad uix sanabilia, 50. A
 Heræ catagmatica, 24. D
 Heræ emplastrū, 7. D, 20. A, & 52. C
 Herculis ad hæmorrhagias, pag. 67. D
 Hermonis Hierogrammatēi medicamentum, 53. D
 Herodoti διατετα, 75. B
 Hiera, 54. A, B
 Hieracis Thebani pastillus, pag. 62. A
 Hominis morsus, 8. A
 Hordeum, 28. B
 Humentiū dimensio, 98. A & 99. B, C
 Hygia, 52. D
 Hygieni emplastrum, 20. B & 50. A
 Hypophoras sanantia, 69. B

I
 Icesia nigra, 58. C
 Icesion, 54. C
 Icesij emplastrum, 55. C
 Ichthyocolla, 39. A

Iecinoris remedia, 69. D
 Inde, 49. A
 Iris, 39. B
 Ischamos, 63. D, 64. A
 Ischiadicorum remedia, pag. 69. D
 Isidori anodynum, 74. A
 Isidori Antiochi ad cacoethas, 71. A
 Isidori ad nomas, 62. D
 Isidorei pastillus, 63. B
 Isis, 17. B, 21. A, 53. C
 Isis emplastrum, 48. B
 Isis κεφαλική, 50. A
 Isis uiridis, 56. B
 Iuliani enatum, 26. D

K
 ΚΑΥΣΙΚΑ, 47. D
 Κηραλέου, 81. D
 Κυζικηνόρ, 49. B

L
 Lapis specularis, 39. B
 Laryx, 7. B
 Laterum remedia, 69. D
 Laurinum, 28. B
 Lemnia, 38. D
 Lepræ remedia, 68. D
 Lecanij Arii medic, 64. C
 Lexopyreton, 60. A
 Libra, 72. B, 97. D
 Libra mensuralis, 7. D
 Libra ponderalis, ibidem.
 Libra pro centū, 11. C
 Libra Romana, 33. C
 Licij Indici pastillus, 62. C
 Lienis remedia, 69. D
 Lienteriæ remedia, 69. D
 Lite, 16. C, 17. D, 57. B & 59. B.
 Lite Galeni, 74. A
 Lixiua, 28. B
 Lolium, ibidem.
 Lucij Cathegetæ pharmacum, 62. A
 Lucij Cathegetæ ad nomas medicamentum, 66. C
 L& 67. A, C
 Lucij Cathegetæ ad articulos, 83. A
 Lucij emplastra, 78. B

M
 M Acharionis emplastrum, 56. C
 Magni ad auras suppuratas medicamentū, 67. B
 Magni anthera, 64. B
 Magni Philadelphij pharmacum, 62. A, C
 Malagma quid, 80. B
 Malicorium, 39. B, 43. B
 Μαλακώδες, 44. C
 Malum terræ, 39. B
 Mamillarum remedia, 77. D, 78. C, D
 Mamillas curantia, 58. D, & 59. B
 Mammarum abscessum curantia, 53. D
 Mantias Herophileus, 13. C
 Mantij pharmacopolæ remedium, 50. C
 Marrubium, 53. A
 Medicamentum sumptuosum, 36. A, B
 Medicamēta odorata, 36. B
 Medicamentū siccū, 39. C
 Medicamentum ex euphorbio, 34. B
 Medicamentum ex liquabilibus, 35. B
 Medicamentum ex columbarum stercore, 35. D
 Medicamentum ex herbis, ibidem.
 Medicamentum περικαυτορ, pag. 22. A
 Medicamentum ad uetera, pag. 22. B
 Medicamentum ex ladano, pag. 41. C, 44. C
 Medicamentū concoquēs, pag. 53. B
 Medicamentum ex chamæleonte, 48. C
 Medimnus, 97. D, 98. C
 Medimnus Atticus, 98. B
 Mel, 53. B
 Melina emplastra, 18, 19. B
 Melini emplastrū usus, 19. A
 Melitonis σκίτηρ, 65. A
 Menebrates, 18. D
 Menesthei pharmacū, 62. B
 Menecei

Menecei emplastrum, 19. D & 20. B
 Menses ducentia, 69. D
 Mensura, 10. B
 Mensurarum notæ, 97. C
 Metallicorum usus, 33. A & 38. C, D
 Metallicorum præparatio, pag. 33. A
 μετασυγκριτικόν, 92. C
 Methodus curandi ulcera, pag. 69. B, C, 70. A
 Methodus conficiendi emplastra, 12. A, 16. B
 Methodi usus, 68. B
 Mina, 50. B, 79. D
 Mina Italica, 98. C
 Mina Attica, ibidem.
 Mina Alexandrina, 55. D
 Mina Romana, 97. D
 Mina in uncias diuisa, 55. D
 Mina quot denarijs costet, pag. 55. D
 Minutiani medicamentum ad strumas, 77. C
 Mitigatoria, 37. A
 Mnasari emplastrum, 11. C
 Modius, 97. D
 Modius Aegyptius, 98. B
 Modius Italicus, 98. B
 Moia ad condylomata, pag. 64. C
 Mollientia primi ordinis, pag. 81. D
 Mollientia secundi ordinis, pag. 82. A
 Morsus curantia, 70. B
 Morsum ferarum sanantia, pag. 53. D, 54. B, C
 Moschionis medic, ad nomas, 66. D
 Moschionis pharmacum, pag. 22. C, 24. A
 Moschionis catagmaticum, pag. 37. B
 Musa remedium, 62. D
 Musculorum futura, 31. D
 Musus, 13. D, 18. D
 Myrrhæ facultas, 72. D
 Myssi, 28. B, 38. D, 39. A
 Mystrum, 97. D
 Mystrum magnum, 98. A

N
 Neapolitæ Asianū, pag. 79. A, B
 Neapolitæ pastillus, 61. B
 Nerui puncti curatio, 32. C
 Neruorum remedia, 73. A
 Neruorum uulnera & remedia, 27. C, D
 Neurosis idonea, 70. B
 Neruis euitanda, 33. A
 Neurotroti, 29. A
 Nicolai medicamentū, 62. C
 Nicomachi emplast, 38. B
 Nitri spuma, 28. A
 Nitrum beronicū, 28. B
 Nomæ, 68. A
 Nomas curantia, 64. B, C, D
 Nymphodoti ad strumas, pag. 76. D

O
 O Bolus, 97. C, 98. D
 Olca, 97. D
 Oleosa euitanda, 39. B
 Oleum, 29. D
 Olei natura, 69. A
 Olei & siccorum proportio, pag. 56. A
 Oleum omphacinum, 7. A
 Olei qualitas, 15. D
 Olei usus, 53. B
 Οὐκίτως ad omnia, 64. C
 Opopanacis facultas, 72. D
 Ordines pharmacorū, 14. A
 Orionis Ctenestii pharmacum, 94. A
 Orphiti ad thoracis affectus, pag. 92. C
 Ollis derasi remedium, 8. A
 Ostreorum testa, 39. B
 Oxybaphus, 97. D, 98. A

P
 Panacia Heræa, 52. D
 Panacis liquor, 28. A
 Panacis radix, 39. B
 Pamphilon, 22. B
 Paralysis remedia, 91. A
 95. A
 Partium extremarum remedia, 70. B
 παρυσίου, 81. A
 Pastillus, 61. A, B
 Pastillus ad condylomata, pag. 63. D
 Pastillus polychrestos, 63. B
 Pastillus Andronius, 63. A
 Pastillus niger, 62. D
 Pastillus ad erysipelata, pag. 62. B, 63. C
 Pastil, ad nomas, 61. C, 63. B
 Pastillus ad serpentia, 61. D
 Pastillus stypticus, 61. D
 Peritonæi remedia, 70. B
 Petronij Aretæ pastil, 62. C
 Phagedenæ, 68. A
 Pharij medicamentum, pag. 64. C
 Pharmacum ex chamæleon te, 45. B
 Philini medicamentum ad nomas, 65. A
 Philoclei acopon, 93. C
 Philoti cephalicum, 49. D
 Philoxeni, ex collectaneis, pag. 49. B, 48. C
 Philabij Clementis ad podagram, 92. B
 Phlegmone, 80. D
 Phlegmoni obnoxia corpora, 39. A
 Phymatum remedia, 10. C
 Pingue boum, 80. D
 Pingue caprarum, 80. D
 Pistacia, 28. B
 Platysma, 40. D
 Plumbū combustum, 39. B
 Podagræ remedia, 69. D, 74. D, 83. D, 92. B.
 Polium, 39. B
 Polychreston, 25. B, 52. B, 68. A, 70. B
 Polyidæ phar, 63. D, 28. B
 Polyidæ sphragis, 61. B, 63. A
 πολυτελέε, 36. A
 Pompeij Sabini ad ischiadicos, 92. B
 Pompholix, 28. B
 Ponderum notæ, 97. C
 Ponderum dimensio, 98. C
 Populi usus, 91. C
 Prafionis medic, 67. A
 Primionis medicam, ad desperata, 43. A
 Psoricum, 28. B

I N D E X.

Ptolemei ad curatu difficilia.	66. B	αποδοσις.	66. A	Vlceribus medēdi modus.	pag. 39. 40. A
Publij ad nomas.	64. D	Squamæ.	39. B	Vlcera curandī methodus.	pag. 69. B. C
Purpurarū testa.	39. B	Stacte.	28. B	Vlceris puri remedia.	64. A
Putridorū remedia.	47. C	Stibi.	39. A. B	pag. 69. B. C	
Q		Stomachi remedia.	69. D	Vlceris fordidi remedia.	pagina 44. A
Vadrati acopon.	93. B	Stomomatis squama.	34. B	Vlcera chironia.	43. A
Qualitatū ratio.	52. B	Strumarū remedia.	68. D	Vlcera desperata.	43. A
R		69. D. 76. C. D		Vlcerum difficilium remedia.	40. D. 48. C. D. 49. A
Anarum usus.	91. D	Sulphur.	28. B	Vinum gilium.	38. D
Relaxantia.	86. D	Sulphur utuum.	31. A	Vinum falernum.	38. D
Remollentia.	39. B	Sutura.	31. D. 32. A	Vinum Tmolites.	38. D
Rerū quas metimur triplex differentia.	97. C	T		Vinum Ariusium.	38. D
Resina alba.	7. B	Ela educentia.	59. B	Vinum Lesbium. ibidem.	
Resinæ tēperamentū.	30. C	Telamonis phar.	22. C	Vinum uetus.	38. D
Resinæ uires.	15. B. 69. A	Telephanis candidū.	23. B	Vinum signinum.	38. D
Rhagadarū remedia.	48. C	Tendonēs.	29. A. 31. C. 32. A	Vinum Burtinum. ibidem.	
Rheon.	39. B	Tenontotroti.	29. A	Vinum Marsium.	38. D
Rofacei usus.	69. A	Terebinthina resina.	7. B	Vinum Animæum.	38. D
S		Terentij pastillus.	61. D	Vinum Aphrodisiæ.	38. D
Agapenum.	28. A	Testæ.	34. B	Vinum Mysium.	38. D
Sanguinē cōprimentia.	pag. 63. D. 67. C	Tharsei medicam.	49. A	Vini usus in emplastris.	pagina 20. C
Saniem discutientia.	68. D	Thebei medic.	48. C	Viridia emplastra.	14. 15. 16. 17.
Sapor.	29. B	Theudæ Sarcophagi medicamentum.	76. C	Viridis emplastri usus.	pagina 14. C. 16. D
Sarcocolla.	39. A	Threpti pastillus.	61. D	Viridis emplastri compositio.	15. B. 16. C. 18. A
σαρκωτικά.	65. D	Thus.	53. B	Vitrum ustum.	39. B
Scabiosa curantia.	62. C	Thus σαρκωτικόμ.	7. C	Vncia.	72. B. 74. D
Scapularū remedia.	69. D	Tithymallorū liquor.	28. A	Vncia Attica.	98. C
Scirrhus.	80. D	Trahentia.	38. B	Vncia Italica.	ibidem.
σκιρρία μολύβδ.	39. B	Triatēησα.	49. B	Vncia Italicæ pondus.	pagina 59. A
Scribonij Largi medicam.	48. B. 61. D. 78. D. 98. C	Triphonis Archæi medicamentum.	49. D	Vncia in denarios diuisio.	pag. 55. D
Scrupulus.	97. D	Triphonis cephalicū.	65. D	Vpelanon.	48. B
σηπτόμ aridum.	64. C. 65. A	Tryblion.	97. D. & 98. A	Vulux remedia.	66. D
Sedi utile medic.	22. C	V		Vulneratio medico obseruanda.	31. D
Semimedimnus.	98. B	Enas claudētia.	69. B	X	
Semisextum.	98. C	Venatorū emp.	57. C	Enocratis medicamentum.	65. C
Serapiōis emp.	20. A. 70. D	Vesicæ morbi cura.	59. B	Xeites.	97. D. 98. A. C
Serpentum icctum sanantia.	pag. 48. D	Vlcerum remedia.	pagina 7. 8. 9. 12	Z	
Sextarius.	10. B. 97. D. 98. B	Vlcera maligna austeraderant.	53. B	Enocratis ad digerendum.	77. D
Sicca.	38. C. D. 39. B. A	Vlcerum ueterum remedia.	pag. 46. D. 47. B		
Siccātia.	44. D. 45. A. 46. D	Vlcerum calloforum remedia.	46. D		
Siliqua.	96. C	Vlceribus incōmoda.	39. B		
Simpliciū effectus.	52. B	Vlceribus apta medic.	pagina 38. C. D. 39. A. B		
Simpliciū ordines.	31. B	Vlcerum fluidorum remedia.	48. B		
Simplicia pro vlceribus.	pagina 38. C. D. 39. A	Vlceris caui remed.	44. D		
Sori.	38. D. 39. A. B				
Spodium.	28. B				

CLAVDII GALE

NI PERGAMENI DE COMPOSITIONE
MEDICAMENTORVM KATA' GENH
LIBER PRIMVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

CRIPSIMVS & iam antea commentariū, cuius priores duo libri in publicum sanē prodierant; sed cū alijs in apotheca, quæ ad uiam sacrā est, relicti interciderē: quando Pacis delubrum totum, & ingentes Palatijs bibliothecæ incendio cōflagrabant. Tunc enim & aliorum compluriū, & mei libri qui illic erant sepositi, prorsus interierunt: idq; cū amicorum nullus qui Romæ degebant, priorum duorū exemplaria habere se fateretur. Efflagitantibus itaq; familiaribus, ut idem opus denuo cuderem, operæ precium mihi uisum est prius editorum mentionē facere, ne si quis antea in illos inciderit, causam quæritet, cur bis de eisdem rebus tractauerim. Illius igitur operis primi libri exordium in eos maxime direximus, qui Sophistarum modo compositorum medicaminum pollicita, seu professionem, quantum licuit, eleuare, nonnullaq; simplicium calumnijs deprimere conabatur: dicterijs eos pariter incessentes, qui scriptum de illis reliquerūt: alia iecur, alia lienem, alia renes, uel uesicam, uel caput, uel pulmones iuuare. Vtrū enim (aiunt) præses quidā eis imperat, quemadmodū in Tragœdia:

Tu uise latas prope ripas Inachi,
Tu perge Thebas, modō quas Cadmus condidit.
Sic in his tu ad hepatis portas, tu ad uesicam, uel renes duos proficiscere? An quod in uentriculū ingestum est, iecur quidē excipit, inde uerō per uniuersas corporis partes defertur? At hoc scōmma eos qui huiusmodi cauillantur, tam esse medicamentorū facultatis imperitos arguit, ut à marino lepore pulmonem exulcerari solum ex omnibus corporis particulis penitus ignorent: uesicam solam à cantharidibus, ab alijs renum lapides conterī, ab alijs rursus pulmonis atq; thoracis promptas fieri excreationes: quemadmodū ab alijs alia in una quadam particula singulariter perfici. At qui uariē hūc sermonem

A

C in primo operis antè à nobis (ut dixi) conscripti uolumine , sicut rursus in altero sumus executi, quod alij putarent in compositione simplicium medicamentorum contrarias inter se potestates omnino corrumpi. Etenim si aquam (inquit) feruentissimam cum frigidissima temperaueris, neutra illarum, qualis prius extitit, permanet, sed tertia quædam ab utraq; diuersa generabitur. At hic quoq; uana ipsorum nugacitas innotescit, qui ignorant nonnulla corporis præsidia pro innata qualitate, alia pro acquisita functionem obire. Quis enim cicutam aut papauer refrigerandi uim habere dubitat? Quæ tu si recalefacta uehementer corpori offeras, non secus ac cauterium ulcus concitabunt. Quemadmodum rursus ubi sinapi in frigido aëre cum aqua tritum frigidissimo hyemis tempore repente corpori raro ac imbecilli applices, horrebit nihilo minus, quam si niue aut crytallo ipsum contigisses. Porro si longiore temporis spacio corpori nostro admota fuerint, primum sanè exigui caloris sensum præbebunt, dein maioris, postea tam euidentis, ut igne uri uideamur. Rursus cicuta & papauer, calida exhibita tantam parient refrigerationem, ut stuporem corporibus, quamlibet acuto sensu antea præditis, inferant. Quum igitur id genus omnia in commentarijs, qui undecim numero sunt, de simplicium medicamentorum facultate definiuerimus, ad ipsam nunc disciplinam utilem diuertamus: in qua exercitatus, etiamsi facultatum, quas Græci πολυφρμακων nominant, scriptio minus attuleris, non desiderabis commoda cuiusq; morbi auxilia: modò simplicium pharmacorum, uti diximus, non sis imperitus. Cæterum hic liber obiter ostendit Empiricorum medicorum cōtentionem, qui ad insomnia, fortunam, & casum medicamenta composita propè uniuersa referunt, si paucissima quædam excipias, quæ communi omnium hominum ratione (epilogismum ipsi uocant) inuenta esse dicunt. Quemadmodum ubi eiusdem facultatis pharmaca inuicem miscuerimus, alia in alio corpore melius aut peius functionem suam obire usu ac experimentis didicimus, ratio certe nobis esse uidetur. Empiricorum aliqui dicunt (non enim omnes) componere plura huiusmodi, ut uel unum ex eis corporis curandi naturæ idoneum inueniretur: quod in hoc utiq; recentissimo pharmaco, cui nomē inditum est κεφαλικον, accidisse ferunt, mixtis in eo omnibus etiā ijs, quæ per se ulcera carne implere cognoscuntur. Sed qua ratione erugo cerato simplici temperata medicamentum sarcoticū generet, cum neutrum ex illis nutriendæ carnis uim habeat, non item exponunt: siquidē erugo ulceratam carnē erodit, utpote acre & calidum medicamentum; ceratum mirius quidem est, minusq; mordax, uerum nouæ carnis loco fordes parit ulceribus. Diximus in tertio methodi medendi libro & hoc, quomodo uidelicet alia simul, quæ ex contrarijs eodem pacto constant, inuicem cōmiscantur: dicetur nūc quoq; particularis exercitatio, morbi cuiusq; paradigmate appposito.

QVAE PRAESCIRE CONVENIT EVM QVI MEDICAMENTA PROBÈ COMPOSITURUS SIT.

Expositum est alibi, simplicium medicamentorum uires nō solum generatim noscendas esse, ut quidam scripserunt, ponentes ea uel calefacere, uel refrigerare, uel siccare, uel humectare: uerum distincte, mēbratimq;, & ex quo sint ordine singula, uti nos docuimus. Quādoquidē igitur nōnulla medicamina obscure prorsus unum, quodq; prædictorum efficiunt, quædam manifestò, aliqua ualide, sicut alia absolute, non satis est nouisse pharmacum hoc calefaciendi, aut refrigerandi uirtutem habere, sed quantam habeat, definire oportet. Recalefaciunt enim resina omnes, idq; sibi commune habent: attamen maioris minorisq; rationē non exiguam in calore sortitæ sunt. Item succi plures nō mediocriter, ratione ad maius minusq; facta differentes, excalefaciunt. Nam si panacis succum cyrenæo & medico commisceas, uidetur tibi ille nihil ceu ad hos esse. At quorsum attinet sermonē ab ijs quibus utimur quotidie, diuertere longius, memores adhuc illorum differentia?

Anc.

A Anethum siquidem & ruta, cepaq;, omnia calida medicamenta magno inter se uariant discrimine. Quapropter in curationibus particulae admodū refrigeratae, medicamen quod impense calefaciat admovebimus: illi uerò quod paululū à naturali habitu recessit, modico leuicq; calore præditū, sicut insigniter refrigerata uehementissimè calefaciens pharmacum adhibebitur. Meritò igitur quatuor nos excalefacientium ordines statuimus: separantes à modicè calidis ea quæ euidenti ei usmodi qualitate præcellunt: tum quæ magna & uehementi aded, ut urere uideantur. In singulis autem illis quatuor ordinibus diuersis quædam uelut incipientis, nonnulla desinentis, & ei quæ post hanc existit, propinqua differentia esse dicuntur: alia in illorum medio consistunt. Itaque sunt ex his quæ propter caloris uim exulcerant: quemadmodū etiā ex illis quæ exedentia Latine, σπιγμα Græce nominantur: alia simulatq; corpora contigerint, potestatem suam ostendunt. Quædam duabus tribus ue, aut quatuor horis opus habent: nonnulla diem totum, uel etiam post eum notem, uel maius dein spacium requirunt. Hæc iam ut in calefacientibus, ita quoque in refrigerantibus intelligere eum oportet, qui medicamen aliquod cōfecturus est. Pari modo in ijs quæ humectant exiccantq;. Cæterum materiae medicaminum quædam à plantis, quædam à metallis, nonnulla ab animantibus proueniūt. Quas omnes in commentario de simplicibus medicamentis definite expressas didicistis: nam cum familiaribus hic mihi sermo potissimum est, qui precibus me adegerunt, hæc propter librorum interitum denuo perscribere. Iam uero ut simplicium medicaminum uniuersorum facultates examulsi uobis cognoscendæ sunt, quò ubiuis corporibus curationem desiderantibus idonea ex ijs quæ adsunt, facile possitis remedia componere: ita etiam omnium præter naturam affectuum species ad unguentum differentijs, tertio post illos de morborum causis comprehensas habetis. Ad hæc alijs tribus de symptomatum causis: uno insuper de plenitudine, necnon de febrium differentia commentario, postremo medendi methodo: in quibus affectiones actionem lædentes didicistis. Item curationem harum primam esse, quemadmodum etiam præseruationem causarum eas parientium. Docti pariter estis, primæ curationis consilium à morbi dispositionibus suggeri: cum his unā patientis particulae naturam indicari. Præterea aëris nos ambientis temperamenta, constitutionem, aetatem, tempus, locum, uitæ propositum, & mores, plures egregij medici inspicunt: de quibus ubi eorum usus fuerit, aliqua simul & hic nobis dicentur. Hæc itaque in memoria uos omnia sic exprompta habere expedit, si quouis loco medicamentorum, tum simplicium, tum compositorum copiam habere desideratis. Insuper quomodo unum interim aliquod pharmacum sponte natum, ac simplex, morbum curare possit: cur interim composita nos usurpemus, rationem deinceps explicabimus.

QVIS COMPOSITORVM MEDICAMINVM VSVS.

Sicut tantum simplicibus medicamentis uniuersos præter naturam affectus curare liceret, nullus utique compositi unquam usus foret. At hoc nunc ita comparatum non est: nam dum corpus subinde aliquatenus calefacere conamur, simplex nullum, quod præstare id queat, habemus. Medicamentum enim affectioni cui adhibetur, potentia nimirum respondere oportet. Quod si affectus sit frigidus, quatuor numeris à naturali habitu recedens, pharmacum totidem gradibus à caloris mediocritate seu symmetria diuersum adhibendum quis ignorat? Porro cum interim tale simplex non adsit, si duo habeamus, quorum hoc numeris quinque, illud tribus calidius sit, temperantes ea, medium efficiemus, quatuor numeris symmetron exuperans. Iam quædam simplicia citra alterius mixturam ne in usu quidem esse possunt: ueluti cum emplastrum pharmacum apponere cuiuspiam uolumus: quippe simplex nullum

A 2

C ad talem usum idoneum est, neque bitumen, neque cera, neque resina, sicut neque pix, neque propolis ac ladanum: multo minus erugo & cerussa, uel spuma argenti, uel molybdena, uel aliud quoddam metallicum medicamen. Simili modo nec herbae solae emplaston pharmacum efficiunt. Quare primi emplastrorum autores non temere ex oleo quoque metallica coquere conati sunt, quae liquefieri possint, liquefacere, ac herbas contusas siccas cribratasque eis adijcere. Rursus in alijs affectibus unum medicamentum solum ex ijs quae suapte natura proueniunt, usurpamus. Cui tamen nonnulla adijcimus aliquando uirium ipsius uehementiae obtundendae, interim insuauitatis mitigandae gratia: quemadmodum Hippocrates in libro de uictus ratione in morbis acutis hisce uerbis inquit: Si sub transuerso septo dolor sit, ad clauiculae uiculam uerò non ascendat, emolliendus est uenter uel nigro ueratro, uel peplio: nigro quidem daucum, uel seseli, uel cuminum, uel anisum, uel aliud quid odoriferum miscendo: peplio autem silphij succum. Hac ratione manifestò Hippocrates usum quidem pharmaci purgantis esse ostendit, sed insuauitatem eius in potu, moramque in uentriculo condimentum requirere. Multa siquidem quae bibuntur pharmaca tam sunt assumentibus insuauia, ut stomachum peruertant, uomitumque protinus cieant. Quaedam licet paululum in uentriculo manere possint, postea tamen euomantur, prauas eructationes mouentia: quemadmodum ex purgantibus cum condimenta sunt eiusmodi medicamina, quorum Hippocrates meminit: ita ex ijs quae ἀνοήτως appellantur Graecis, alia uehementiam mitigant, ut cum papaueris succum, uel hyoscyami semen miscuerimus, uel mandragorae radicis corticem. Quare & hic pharmacorum compositionis usus est, maximus autem in morbis, qui diuersas simul facultates desiderant, expellendi uidelicet & digerendi, uel detergendi ac leuigandi, uel incrassandi simul & attenuandi humores: ueluti multiplicis usus medicamenta, Graeci πολυρρηξία uocant, & optima, diuersas in se potestates, ut indicibimus, continent. Verum his medicamenti mixturae usus est, cum unum aliquod illorum ad multas uenenatas feras, uel exitialia pharmaca efficax habere uolumus: qui usus etiam theriacam, ut uocant, antidoton comparauit, item mithridationem, aliasque multas. Sunt porò & aliae quidem utilitates minores praedictis, atramque quae crebro nos ad remediorum compositionem descendere cogunt: uniuersas hoc in opere docebimini. Nunc enim post emplasti medicaminis, & πολυρρηξία, id est ad plura utilissimi à me confecti rationem fusius expositam institutum aggrediar.

DE EMPLASTO PHARMACO.
ΔΙΑ ΧΑΛΚΙΤΕΩΣ.

Va ratione seu industria composuerim emplastrum διὰ χαλκίτεωσ, quod à palma Graece φοινίκιον appello, medicamen glutinandis ulceribus, cicatrice obducendis, & phlegmonis curandis accommodum (quando liquefactum humidi cerati crassitudinem obtinet) uos quoque animo exercete, Empiricis ac Thesiali sectatoribus cum inscitia ipsorum relicta, qui optima pharmaca à medicis inuenta diuersis constare facultatibus ignorant. Exercete inquam ingenium, ut eisdem mecum usi methodis medicamenta possitis conficere: persuasi re ipsa maiores nostros ex ratione omnia illa composuisse: incidentiam uerò Empiricorum, Graeci uocant περιήσση esse nugatoria. Dicenda itaque nunc est propositi medicamenti compositionis ratio. Oleum uetus, & adeps digerendi uim obtinent: Chalcitis & palmae succus repellendi, astringendi. Ex his igitur pharmacum composui, quo iam complures usos esse nouistis: ideo quod omnibus sui generis melius esse usu & experientia comprobant. Etenim ratio compositionem inuenit: experientia de inuentorum uirtute discernit, ut etiam rationalium methodorum imperitis artificiose confecta fidem faciant. Porò cum superioribus medicamentis argenti spumam temperaui, quae nihil magni adeò momenti adferre potest: neque repellentibus quod insluit, neque digerentibus

A gerentibus, quod iam particulis phlegmone laborantibus infixum est: quippe sic eandem uirtutem habet, sed non ualida. Quare ipsam ceu aptum medicamen in emplastro compositione adiunxi: nam cum praedictis incoquit, donec substantia eius omnino digitos non inquinat. Adipem uerò insulsum, & quammaxime fieri licet uetustissimum esse conuenit: tum oleum uetus similiter, quod cum suillo adipe propinquam uirtutem habere didicistis: licet adeps paulò maiorem emolliendi calefaciendi uim obtineat. Audistis autem uetustate ipsa tenuioris substantiae fieri, & digerere promptius: eoque phlegmonis, quae magnum partem doloris inferunt, magis blanda ac mitia sunt ipsa recentia: ijs uerò quae tales non sunt, commodiora uetusta. Et quò phlegmone diuturnior, & contumacior, hoc magis uetera profunt, ac sola curare ualent: modò postea nihil afflictae parti insuat. Quòd si influxerit, mixtam esse medicamenti quoque uirtutem oportet, cuiusmodi habet à me compositum pharmacum, ac propterea chalcitidem & palmam digerentibus admiscui: non ignarus, paucas adeò phlegmonas diuturnas existere, quibus nihil insuat. Nam ob humores in eas confluentes diutinae esse solent. Porò dum haec incipiunt & accrescunt, astringentium refrigerantiumque medicaminum uirtus recte praepollet: ideoque hoc emplaston pharmacum adusque humidum cerati spissitudinem liquefactum multis utile redditur, interim uino adiecto, uel aceto, uel aqua illa quiescens: nonnunquam ex oleo crudo, ἀμορβέωσ appellant, uel alio quodam astringente, quale est Hispanum, & Histricum: uel ex dulci aliquo astringentis experate, uel etiam uetusto. Ego quoque myrteo & melino, ubi ualidius astringere res postulabat, medicamentum liquefeci. Haec ipsius compositio tali temperatura constat.

Veruè adipis, quem insitiores axungiam appellant, sint pondo duo, olei ueteris pondo tria, argenti spumae tantundem, chalcitidis pondo unciae quatuor. Haec ita coquere oportet: Adipis membranulae omnes eximuntur, reliquum contunditur, ut liquari possit: mox ad ignem liquefit, deinde per colum distillatur ut purum fiat, nihilque membranarum habeat, pondo duo praedicta pendens: postea chalcitidis leuigata pondo triens cum olei quadrante adipe miscetur: his argenti spumae pondo tria adijciuntur. Ac omnia ubi simul in mortario coierint, conijciuntur in cacabum, ac rudicula palmae mouentur. Sufficiet autem ramus unus maiusculus, ut solida ligni parte mouendo utaris in modum spathae dictae: uocant enim sic quo confecturas mouent, & nos perspicuitatis gratia similiter nominabimus. Quod autem solidae rami parti contiguum est, circunciditur, & tenelli procedentes ramusculi decerpti contunduntur, sed cortice prius exuto, ut segmenta iniecta pharmacum succo suo imbuant inficiantque. Proinde statim ab initio spatha utendum est, sed tenuia palmae fragmenta inijcere oportet, ubi medicamentum cerati temperaturam habuerit: nam si prius immittas, succus ipsorum, quem manere uolumus, ex decoctione consumetur. Insuper spathae, qua medicamentum mouetur, pars intincta postquam inarescit, ut proprium succum non amplius seruet, amputata rejicitur, reliqua est usui. Haec rursus quatenus medicamento intincta siccata fuerit, simili modo absecatur. Constare autem uobis arbitror, quòd palmae ramum non multis diebus ante abscissum arbore esse oportet: quippe temporis intervallo arefcit, & succum amittit. Pridie igitur per hyemem auferatur, aestate eodem ipso die quo cocturus es pharmacum. Vbi iam coctum crassitiam, ut tactum non inquinat, acquiserit medicamen, illitum facit ad ulcera, quae cicatricem aegre ducunt, δυσπεπλωτα Graece uocantur: ad cruenta ualet oleo liquefactum: benefacit phlegmonis, podagris, articulorum morbis, inguinum inflammationibus, phymatis, ambustis, peritonibus, fracturis ossium, contusionibus, omnibus denique affectibus, quos appellant rheumaticos. Iam uero multi qui hernias absecant, post manus operam statim ipsum cum fomentis & cataplasmatibus praeparatum imponunt: si quidem chalcitidis unciae sex immittuntur, quae est selibra, medicamen ad

† confringitur

C magna uulnera glutinanda promptius, atque ad ea quæ cicatricem ægrè ducunt, efficacius fiet. Sunt in hoc etiam alia eiusdem potentia medicamenta: ipsi tamen cum oleo liquefacto magis quam alijs omnibus in rheumaticis affectionibus fidentur. Cum enim plurima eiusmodi Romæ existerent, nullum tam celebre probatumque fuit. Conducit, ut dixi, podagricis, articularum uitio laborantibus quolibet tempore, cum dolores intensi non sunt, qui fofus & cataplasmata lenientia postulant. Incipientibus igitur atque augescantibus etiamnum id genus uitijs, liquefactum pharmacum refrigerare finito, ac spathomela deradens pilæ inijcitur, cui uinum superfunditur: quod ut recipiat, manibus subigito. Erit autem uinum austrius, atate quidem medium, substantia non crassum, sed quammaxime fieri potest lucidum. Nam huiusmodi, utpote substantia tenuioris, in altum corpus penetrat: tantisper autem liquefacto medicamini ipsum infunditur, manibus contentens, dum excipitur tempereturque; nec humidum restet, quod non contrito ac emolito pharmaco mixtum sit. Ad hæc etiam si non prius refrigeratum medicamentum deraseris, liquefacto & adhuc calido uinum superfusum permiscere licet. Itaque in phlegmonem principijs uim repulsiuam ualidiorē esse oportet. In incrementis uero hæc non nihil imminuenda: quæ digerit uirtus augenda est. Porro cum in statum proprium, seu uigorem phlegmones tumor peruenerit, pares inuicem esse potestates conuenit repellendi & digerendi: nisi quis uehemens dolor pharmacum leniens requirat. Caterum inclinante phlegmone digerendi uim augebitis, ut prorsus nihil uini eo tempore misceatis. Præterea dum id liquefcit, si quando astringentiam qualitatem euidenter excellere uolumus, Hispanum oleum, uel Hispeticum, uel quod omphacinum seu omotribes, Latine immaturum, seu crudum appellatur, inijciendum est. Vbi æquales utraq; facultates habere cupias, oleo dulci, nec recenti, nec uetusto liquandum est. Si ut digerat expetis, uetus oleum, uel cicinum commodè sumitur. Itaque hoc emplastrum medicamentum dum liquefcit, in hunc modum temperatur: Oleum paulo copiosius quam medicamentum esto, ut pondus uidelicet unum absoluat: medicamenti uero decem uncias iniicisse abundè suffecerit. Clarum est cuilibet, hoc efficacius reddi emplastrum, quod plus medicamenti habuerit: tanto lenius ac mitius, quanto liquidius fuerit ex Rhodino liquefactum. At cerati quod inungi possit, temperamentum recipit, dum medicamini pondus in olei selibra liquatum fuerit. Tale uero phlegmonem inclinationibus ex usu est. Item sedis, recti que intestini tumores phlegmonodas sponte obortos omnibus melius iuuat: atqui tunc liquefactum oportuit cum oleo copiosiore, ut per cornu recti foraminis, cui uesica suis alligata sit, immittatur, uelut in eiusmodi usurpare consueuimus. Ad hæc frequenter ipsum in his ex Rhodino liquefecimus, cacabo uasi in quo liquefcit prius subiecto, qui calidam contineat: prunis uero ardentibus incumbat, aut flammæ fumo carenti. Iam uero pro superioris temperaturæ modo liquatum, ut liquidum cerati spissitudinem habeat, & naturalium & podicis ulcera persanat, imò & alia omnia, uel etiam ulceratos perniones, & ambusta: etenim uniuersa statim inflammatione liberat, puraque reddit, & solida implet carne, præsertim ubi plus chalcitidis adiectum fuerit. Insuper nemo ignorat, uinum quoque medicamento id effecturo admiscendum esse. Quod si acetum acceperit, ambustis optime facit, & statim, & postea quolibet tempore impositum: siue illa iam pustulas, siue non habeant. Constat idem facere medicamentum hoc, si quis in aqua feruenti ustus fuerit: qui etiam affectus Græce πυρκαυτόν, Latine ambustum igne dicitur. Porro si pharmacum antè imposueris quam phlegmone sit orta, nihil aded ipsius generationem impedit prohibetque. Quapropter, ut dictum est, nonnulli qui hernias secant, statim eo utuntur, nec prius uulnere madefacto. Ad hæc contusionibus, fracturis, & qualibuscunque plagis, si liquidum imponitur, præsens est remedium. Ligamentis autem circumdatum fasciarum instar quibus rupturæ deligantur, κατὰ γυμναστικὰς uocant, œdemata omnia & inflationes mirifice iuuat. Cum

malo

A malo succo corpus abundat, uel admodum sensibile est, quamprimum contusis & percussis partibus illud impones, hyoscyamos recens adijcietur: qui si non est propter anni tempus aut locum, nihil magis desiderabis, si adiungas eum qui uere depositus est, qualis etiam singulis annis ex Creta Romam apportatur. Hoc magis adhuc lenè ac blandum medicamentum succus mandragoræ misctus efficiet. Non autem uos lateat, et hunc à Creta optimum sicilibus poculis huc afferri, cuius unciam unam libra olei emplatri liquefcantis miscere sufficit. Atque interim amplius, interim minus impones, prout dispositio postulat. Conducit etiam in eiusmodi corporibus pharmacum ex Rhodino liquefactum esse. Caterum ex casu conuulsatis partibus, uel ligno, uel lapide percussis, etsi ecchymosis quædam contigerit, protinus ab initio medicamentum commodè imponetur ex uino, ut docui, liquefactum. Quod uinum, inquam, die tertio, aut certè quarto, si particula inflammatione careat, auferri oportet: oleo autem ueteri emplastrum liquare. Nam si plenius astringantur ecchymomata, uix queant per halitum digereri. Hoc medicamento etiam uitor aduersus erysipelata, præsertim phlegmonode: adhuc longè magis ad phlegmonas erysipelatos. Principio igitur impono ipsum liquatum ex Rhodino, quod oleo omotribi, id est crudo et falis experite constat: cuiusmodi erysipelatis est accommodatissimum. Ita iam liquefacto solani succus per totum accuratè permixtus uniuersus & irriguus mortario superfundatur: qui si non adest, psyllij: si æstas fuerit, etiam uua acerba cum portulacæ, uel semperuiui succo. Etenim uua liquor per se plus quam oportet, astringit. Tanta autem astrictio erysipelata promouet, ut quæ calorè ipsorum cutem densando includat. Rursus portulacæ succus, neque is solus præ lente re nimio potest exprimi. Optimum igitur est, qui ex uua acerba prius tunsa exprimitur, portulacæ in pila committere, & sic iterum contundere. Deinde ubi mixtorum unitas diligenter facta fuerit, liquorem elicere. Simili modo etiam semperuiui succum exprimes: nam seorsum neque ex hoc, quemadmodum neque ex cotyledone succum copiosum exprimere quisquam potest. At mandragoræ pomorum uirentium succus recens adiectus magis aptum medicamentum efficiet: quem si tempus non admittat, illius quæ à Creta, uel alio quodam loco aduchatur, miscere non dubitabis: quin & hyoscyami succum temperare ei consueuimus, interim meconium, qui papaueris esse Latinis dicitur. Satius autem est, unam cum hoc glauci quipiam condire. At his multò imbecillior, sed acquisitu facilis lactucæ succus est, tum agrestis, tum hortensis: quam uniuersi Græci huius tempestatis non θριδακίον, sed θριδακία nominant: agrestem solam θριδακίον appellantes. His rursus cicorij, polygoni, trifolij & auriculæ muris succi minus ad refrigerandum efficaces sunt: quanquam & ipsi refrigerent. Sed euidentius lenticula palustribus locis proueniens. Horum omnium penuria miscebis acetum & aquam, quæ ascititias qualitates frigidæ habeant: ualis uidelicet admodum frigidæ, aut niui insistentibus. Atque ipsum Phœnicinum medicamentum æque refrigeratum erysipelatis admoueat, donec uehemens ipsorum ardor subsidat. Liquefcit autem, subindè ea quæ aduentitia qualitate frigida erysipelatos affectibus succurrunt, immutanda esse, maxime, ubi exactum erysipelas citra phlegmonem fuerit. Posteaquam uero acris illa inflammatio quieuerit, aut nec perfectum planè erysipelas affligerit, sed uel erysipelatos phlegmone, uel phlegmonodes erysipelas, non adhuc externum frigus admouemur, uerum à succis etiam impense frigidis abstinemus: eos medicamini liquefacto miscentes, qui mediocriter refrigerant. Ab his iam & lino spermi & chamæmeli succum temperamus, ex eoque solo postea medicamine liquato utemur, nihil aliud præterea immittentes. At si quando liquidum ex frigefacientium uel erysipelas euaserit, non id amplius erysipelas appellandum est: sed abstinere non à uini mixtura modò, sed Rhodini quoque & astringentium oleorum oportet. Nam solum Phœnicinum ueteri oleo liquefactum, quod liuorem contraxit

A 4

C per halitum discutere potest: & tunc affectæ partes aqua calida fouentur, & scarifican-
cantur. Vobis si fuerit uisum hoc interdum facere, protinus Phœnicini liquefacti
humidum medicamen, cui uinum adiectum sit, imponere conuenit: altero die ui-
num auferendum: si plus impendit erysipelas medicamentorum uolentia refrige-
rit, ut iam quoque nigricet, sicut & scarificatione utemur. Atque citra hæc calcis uti-
uæ quippiam liquecenti pharmaco immitemus. Dum uerò laborâtes teneri sunt,
totam ipsam usurpabimus: tunc prodest etiam succus coriandri pharmaco inditus,
qui sanè cum cerato rhodino iuuat non mediocriter. Ad hæc quæ iam similes affe-
ctus alia pleraque medicamenta curant, sequenti sermone dicentur: quædam par-
uirtute Phœnicini, nonnulla efficaciore prædita. Porro aduersus fluxionum uitia,
omnium facile optimum hoc remedium est, ut quod spe maiora frequenter præsti-
terit. Cum itaque femur aliquando prope inguen cruda phlegmone totum id affi-
gente suppuralset, crus ita nobis figurabatur, ut sanies ad inguen conflueret. Facto
autem ulcere, dum hoc longiore interuallo contingeret, fluctio quæ in femur de-
cubuerat, euacuata est. Sed fistulosa quædam dispositio sub femoris totius cute ora-
ta est, ut ipsam iuxta patellam, quæ genu pars ἐπιγονάτις Græcis dicitur, diuidere
cogitarem, quò sanies utrinque liber esset exitus: medicamentis autem liquidis
inditis altius penetrandi uia promprior. Vbi iam femur soluissem, postero die quo
incidere ipsum decreueram, inuenta sunt omnia concocta, arida, madorisque exper-
tia. Nemo igitur nõ nouit quod rationi consentaneum erat, & postero die, & sequen-
tibus similiter uti pharmaco: quandoquidē particula quotidie coloratior ac sanior
quàm antea reddebatur. Curato itaque hoc modo adulescente, postea multas rheu-
maticas affectiones hoc medicamine sanauit, quæ quidem oras simplices haberent,
sed ut comitti non possent, & fistulosæ intus essent. Non tamen ab ipsius pharma-
ci usu desistendum esse suadeo, etiam si multis diebus euadens nullum præsidium
D afferre uideatur, ut quod postea uno interim die simul uniuersam utilitatem maxi-
mam ostendat. Quare bono animo hoc semper in rheumatis utamini: in corpore
tenero quidem, uel puero, uel muliere ad prædictam mixturam quatuor uncias
chalcitidis immittentes, in ualido ac duro pro aliorum portione, uel unciam unam,
uel duas apponentes. ut quinque uel sex chalcitidis uncie sint, tres librae utriusque, nepe
olei ueteris, & argenti spumæ. Duæ uetusti adipis, quem institores axungiam ap-
pellare diximus, diluatur in rheumatum uitij oleo dulci nec nouo nec ueteri: assu-
maturque uinum austerum ætatis mediæ. Hoc pharmacum coarguit Thessali nuga-
citate, efficacissimum auxilium à contrarijs potentijs compositum ostendens: un-
de si alteram adimas, nihil prædictorum fiet. Neque enim ex astringentibus so-
lum, siue laxantibus ad rheumaticos affectus magnam commoditatem afferet, uel
certè ad phlegmonas incipientes, et augetescentes. Neque lenimentum, neque discutiendi
uim ex solis relaxantibus sine astrictione confectura nanciscetur: quæ indurata ha-
bent emollire. Porro laxabit perfectè, et mediocriter emolliet, si non admodum ue-
tus oleum & adipem receperit. Quod itaque Mnaseus pharmacum condidit, aqua-
lia inuicem continet, tum oleum, tum argenti spumam, tum adipem, sed maximè
phlegmonis incipientibus incrementibusque est contrarium. Habet & nostrum hoc
eadem quæ Mnasei, argenti spumam uidelicet, adipem & oleum: si nihil ex ijs quæ
astringunt acceperit particulas eneruat, & robur earum dissoluit: ob quod etiam
fluxioni fiunt obnoxia. Didicistis enim, non semper ob calorem immodicum, ut
quidam arbitrantur, corporis particulas fluxionibus laborare, sed hoc rarò acci-
dere: imbecillitatem uerò illarum id genus uitij progignere, quæ ut plurimum ex
intemperie frigida proficiscitur. Itaque si humectet eas quispiam, calefaciatque me-
dicamentis laxantibus, dissolutæ prorsus & infirmæ fiunt. Rursus si tumores in
rheumaticis morbis fortiter astringat, initio quidem proficere uidebitur: cate-
rum qui restat, contumacem & scirrosum faciet. Nam tales affectus subinde ne
quidem ferunt nimis astringentium impositionem, ut à quibus dolore & tensione

A molestentur. Atque omnis dolor inflammata exacuit irritatque, & fluxionibus occa-
sionem præbet: quamuis rheumatica intemperie æger non afficiatur. Sed miri nihil
est Thessalum medicæ artis operum inexpertum, & qui morbos ratione inuenire
nequeat, omnem phlegmonarum curationem ignorare. Vobis autem qui crebro
tum Phœnicini huius, tum aliorum medicamentorum, quæ contrarijs constant uir-
tutibus, efficacissima in multis morbis auxilia uideritis: conandum est interim, ubi
iam composita desiderantur, eadem methodo ex illis quæcunque regio præbet, con-
ficere: cum phlegmonem suspicamini futuram, uel incepisse modò, quæ magis astrin-
gunt: in augmento, quæ minus: in statu & inclinatione, quæ magis relaxant & dige-
runt. Semper tamen utraque misceat, & repellendi, & discutiendi facultas: nisi quan-
do fluxio prorsus constitit, & corpus uacuum fuerit, tunc ad digerentem, sicut in
primis incurribus ad repulsoriam uirtutem, tuta est accessio.

DE EMPLASTRIS QUAE EX AR-
genti spuma præparantur.

Quoniam in emplastro mei Phœnicini confectura adipem uetustam &
oleum digerendi potestatem habere dixi, chalcitidem uero & pal-
mam colligendi repellendique: hæc autem medicamen emplastrum si-
ne argenti spuma procreare nõ possunt: ob id uisum mihi est de ipsius
spumæ usu deinceps uerba facere. Siquidem Phœnicini uirtutibus nec
eam obesse, nec conducere, sed materiæ ad emplasti pharmaci compositionem
idoneæ rationem obtinere putandum est. Non absurdum itaque mihi apparet,
si de eiusmodi medicamentis, exempli gratia, de spuma argenti disputationem
instituero. Sunt non pauca quæ potestatem aut nullam, aut exiguam admodum
pharmaco quod præparatur simul afferunt: commoditatem uero materiæ præbent,
ut uel emplatri, uel cerati speciem referat. Neque enim argenti spuma manifestò
B calida est, sicut nec frigida, nec humida, sed modicam siccandi habet uirtutem in
primo abscessu, ab his quæ adamuissimè media sunt inter humida & sicca. Non ta-
men uis eius est ferruminare, sicut nec aperire: item nec abstergere, quemadmo-
dum nec expurgare euidenter, sed paulum à medijs ad crassius recessit. Verum hoc
quoque ex diuturna coctione deponit fusa ob ignis potentiam, & alterata. Porro
sola per se cruda femorum attritus ex itinere iuuat, quo etiam modicè exiccare co-
gnoscitur. Ad hæc neque acrem, uel suauem, neque acidam, uel amaram, uel au-
steram, uel acerbam, uel omnino astringentem facultatem ipsam habere gustus
abundè testis est: Quemadmodum etiam ulcera nec ab ea derodi, nec calefieri,
nec refrigerari, nec purgari, nec carne impleri, nec cum caro supercreuerit, tolli per-
cipimus. Licet itaque nobis in uarium usum administrare argenti spumam, interim
ex oleo & aqua coctionem eius ad usum emplatri spissitudinem molientibus, inter-
dum ex oleo & aceto, aliquando ex oleo & uino. Porro in quibuscunque istorum co-
quatur, melius id medicamenti redditur, quod magis coctum fuerit, quod liquido-
rum quæ miscentur copia continget. Est enim ex ijs pharmacis, quæ liquefieri pos-
sunt, etiam spuma argenti, dum tota funditur, sicut resina & cera: sed non statim
ubi ignem contigerit. Vnde multis imponit, qui nullo modo ipsam fundi existimant.
Igitur cum oxelæo cocta, liquefcit citius perinde ut cum erugine, quæ & ipsa fundi
solet, uti chalcitis & misy. Omnium itaque celerrimè chalcitis funditur: tardissimè ar-
genti spuma. At in horum medio sunt erugo & misy: funditur & fortè, sed longiore
temporis interuallo, ut quod terrestre magis & saxeam sit quàm chalcitis & misy:
sed de his iterum dicetur. Argenti spumam per oxelæum coquens ocyus liquefa-
cies, per hydrelæum tardius: tamen funditur sic quoque, si duplum eius sit utrunque li-
quidum. Ego certè plus etiam quàm duplum miscui frequenter, ut paulò post expo-
nam. Atque melius est statim ab initio hæc tria in mortario temperare, argenti spu-
mam, aquam, & oleum, Quod si candidum medicamen esse cures, oleum purius luci,

C diusq; inijcitur, atq; aquam similiter puram ac candidam, coquaturq; in loco sub dio soli exposito: quia nubilus aer pharmacum denigrat: syncerus magnum ad albedinem adiumentum adfert, sicut aqua in huiusmodi aere aspersa. Ceterum obseruato, ut coctionem lignis, aut carbonibus peruri incipientibus moliaris. Nam fumus ei facile nigredinem conciliat. Perustis igitur antea carbonibus cum exacte ardent, tunc coctionem auspicare. Quod si illam protinus non absoluant, in alio foco simili modo carbonibus preparatis cacabum superponito. Quae ergo medicaminis candidi faciendi gratia obseruanda sunt, abunde satis indicatum est. Iam uero hoc fit glutinantius, quo plus, ut demonstratum est, liquoris affuerit. Quemadmodum si singulorum trium pondo libram unam inijcias, firmius adhærebit. At si argenti spuma non illiquescat, causa est porissimum, cur id facile decidat: sicut diutius adhæret, cum argenti spuma cocta funditur, alteraturq;. Candidus sanè erit, citiusq; coquetur, libris duabus aquae in tres utriusque, puta spumae argenti & olei iniectis. Atque hoc in paruis ulceribus uti consueuimus. Medicamenti, quod aqua coquitur, potestas nota est, si meminerimus eorum, quae in commentario de simplicibus medicamentis dicta sunt.

DE EMPLASTRO QVOD EX ARGENTI

spuma & hydrelæo conficitur.

A qua peculiari substantia semper humectat & refrigerat. Ascititio autem calore assumpto, donec ipsum perferuat, excalefacit: frigida facta refrigerat. Oleum sanè si recens sit, pharmaco non renititur: permanet enim humidum & modice frigidum, quali maximè tenera corpora & uitiosis humoribus obnoxia indigent. Mulieres itaque et pueri, atque ex grandioribus mollem corporis habitum sortiti, nempe candidi cute, eius generis medicamenta requirunt. Porro coctum ostendimus ex oleo copiosiore, & aqua reddi tam glutinans, ut ne quidem à lotis decidat. Etenim ulceribus quae ad cicatricem ueniunt, multis diebus subsequenter pharmacum immanare expedit, quò melius & citius ita cicatrix ducatur. Notum est huiusmodi pharmacum pruritus, desquamata, & ut uno uerbo expediam, praua ulcera per sanare, in quibus & subliquidum, ut uocant, ceratum, aliaq; id genus utiliora sunt sjs, quae ualidam potestatem occupant, qualia magnis uulneribus imponuntur. De quorum omnium simul uirtute in tertio libro de morbis curandis dictum nobis est: in quo generales communesq; sermones (uniuersales nuncupant) de quaque ulceris differentia tradidimus, ostendentes, quales medicamentorum, quibus illa curabuntur, uires esse conueniat. Hic uero particulares materias recensemus, temperaturas eorum definiens & modos, quibusq; in preparatione reddantur optima demonstrantes. Ex hydrelæo itaque argenti spuma, sicuti comprehensum est, preparata, emplastrum tactu blandissimum, & adhærendo pertinax efficit: praeterea aspectu album, refrigeratorem uim habens mediocrem, cuius auxilio exulceratis partibus ne quid influat, impedit, & iam influxum denuò ad partes extimas retrudit, ut res fiat huiusmodi, qualis cum spongiam aqua frigida humentem particulam cuidam corporis imponimus. Nam illa rugosum contractumq; totum locum facit, nò tantum expellens quod influit, sed etiam quod in eo continetur ad uicina extundens. Atq; emplastrum modò commemoratum, non ex prima facultate, sed per accidens exiccare dicetur. Proprie nimirum & primario ea quae digerunt, & temperamenta ad sicciorum statum perducunt, nominantur siccantia: ex accidenti uerò etiam ea, quae frigoris causa id quod influit, remittunt: quod continetur, expellunt. In summa, nullum humectans, uel primario, uel ex accidenti ulceribus comodum est, ut in tertio methodi medendi libro demonstraui.

DE EM

A QVOD EMPLASTRO QVOD EX ARGENTI

spuma & oxelæo componitur.

De argenti spuma quae ex hydrelæo preparatur etiam hæc sufficiunt. Digrediendum modò est ad eam, quae oxelæo componitur. Itaq; medicamentum sit, si utriusq;, nempe olei & acetii, duplo maior portio quam argenti spumae misceatur. At si uetus oleum sit, multo magis exiccat: copiosior uero duplo utriusque mensura ualentius facit pharmacum. Quapropter fistulas, quae nò dum callum durum habent, curat. Ceterum spumae argenti una pars inijcitur: illorū singulorum duae s. Quin etiam tripla cuiusque parte temperata nonnunquam toto die coxi medicamentum. Vnde quidem reddebatur nigriū, sed perinde ac bitumen probum splendebat. Porro maxima siccandi potentia pollet, curatq; ulcera perdifficilia, & fistulas, quales dixi, iungit, tum uulnera cruenta glutinat: uno uerbo, exiccat sine morfu. Huius rei gratia etiam alia uniuersa ulcera sanat, maiora minoraq;, donec ad cicatricem perueniant. Aequum est & alia quaedam eius opera commemorare, quae forsitan ne quidem speraueris, quantum ad materiae humilitatem attinet. Nam cum febris solutio ex parotide suppurata cuidam accidisset, fistulam fieri suspicati sumus, quae sex mensibus post principium in agro mihi ostenderunt. Erat enim puer agricolae annos natus circiter quindecim: huic cum ex emplastro illo, quanta tunc mihi copia aderat, imponendum dedissem, ipse in urbem reuersus sum, pluribus negocijs medicis occupatus: interea oblitus sum eius qui pharmacum acceperat: sed à bimestri praeter animi mei expectatione uenit incolumis: immittentibus enim nobis suillum pilum per fistulam, ad articuli commissuram usq; procedere uidebatur. Non multo post, cum alius puer forte fortuna eiusdem cum priore aetatis, eodemq; morbo laborans mihi esset ostensus, emplastrum hoc imposui, quo ille pariter integram sanitatem restitutus est. Ab eo tempore plurimos simili uitio huius medicamenti uirtute liberaui, tum pueros, tum adolescentes, tum mulieres. Vos igitur, si uti co ad huiusmodi affectus uolueritis, uetustissimum oleum, & acetum quamacerrimum, ex uino uidelicet solo confectum inijcitor: non ut quidam aqua mixta ipsum preparant: sed purum sit, & quammaxime licet pellucidum. Tale siquidem tenuius comodiusq; ijs erit, ad quae ipsum requirimus. Hoc pharmaco etiam musculos induratos subinde curauim.

DE EMPLASTRO QVOD EX ARGENTI

spuma & oxelæo preparatur.

Reliquum est, ut de argenti spuma dicam, quae ex oxelæo componitur, & eam praedictis temperaturam ac uirtutis excessus pro humorum copia respondentes habet. Etenim aequali portione tria mixta preparauim, & duplo maiore utriusque liquidum mensura quam argenti spumae: interdum triplo imposita. Confeci autem nonnunquam hoc modo. Per aestatem sole calido argenti spumam ex uino falerno conterebam singulis diebus quindecim continuis, uinum rursus, si forte primum euaporarat, infundens. Ab eo tempore coctum medicamentum exiccans abunde factum est: quo in rheumaticis constitutionibus perinde ac Palmeo, quod φοινικιον appellauim, usus sum: ex oleo liquefaciens, ut in illo praedictum est. Ac femur iamdiu induratum, cruentatq; uulnera eo sanauimus: In summa, ad omnia fuit optimum. Atqui si falernum ad manum non habeas, aliud sumito colore fuluum, sed tenue substantia, ut pelluceat: cuiusmodi est Ariustum, quod in Chio nascitur, & odorum uehementer Lesbium: in Mitylena paucum, in Eresso & Methymna copiosius meliusq; proueniens. Item quod falerno simile est, Tmolites. Est & hoc tenuissimum, fuluum colore, dulce medicriter, nimisquam odoratum, hoc inueteratum omnibus usui esse potest, quibus & falernum. Insuper aliud Tmolites uinum est simile ei colore & substantia: Verum nec dulce, nec odoratum. Habet autem uim quandam

C astringendi, sed suauitate multo inferius est. Hac itaque ex cocta spuma argenti fiunt medicamenta.

DE CRVDAE SPVMAE ARGENTI VSV.

INCOCTA quidem per se, ut annotauimus, attritus emendat. Ex oleo autem seu uino trita siccataque ulceribus medetur, quæ ob humiditatem uix cicatricem recipiunt. Quod si rosionis expertem esse cupis, elota utitor.

QVOMODO LAVARE OPORTEAT ARGENTI SPUMAM, & reliqua metallica.

Acile eluitur, ut quæ statim propter innatam grauitatem liquoribus, in quibus leuigatur subsidat: unde tota rosionem in aqua lota exiit: acuti uero sensus homines, parum adeo mordacem percipiunt, si ex aceto uel uino eluatur. Porro conuenit, diligenter toto die contritam cum liquore per noctem relinquere: postero die mane illum auferre: alium mox superfundere: postea rursus terere similiter: iterumque sequenti aurora liquorem emittere. Quod faciendum est, donec simul cum liquido argenti spumæ uelut tenuissima quædam portio appareat: cumque nihil sorditiei amplius inest, nihil etiam magis effundendum est. Attamen conterere diebus pluribus, etsi nihil ei insistat, sole feruenti satius est: ita enim accidit, ut medicamentum exiccet ualentius. Porro nouerunt omnes id æstare non solum in argenti spuma, uerum in alijs etiam quæ hoc modo præparantur, fieri commodius. Siquidem cadmia, aris squama, æstus, item quod uocatur diphryges, cerussa, misy, sori, styymi, & omnes lapides, præterea calx perinde ut argenti spuma ex liquore aliquo prædicto eluuntur, leuiganturque: interdum ex marina præparationem ipsorum molior, de quibus in sermone processu rursus agitabitur. Nunc enim propositum mihi est emplastra percensere, quæ iuniores medici cum ξ in ultima syllaba & scribunt et enunciant: quæ admodum in Centrio, & Milotride facere omnes consueuerunt. Siquidem in his prima nominum positio uidetur sine ξ facta fuisse à uerbo quidē $\kappa\epsilon\upsilon\tau\epsilon\rho$ Centrio nominato, ultima syllaba ξ non habente: Milotride uero composita ex mila et ote. At cum hoc tempore prope omnes ea cum ξ efferant, non peccaueris, si eodem modo cum illis pronuncies, præsertim in Centrio. Quippe ostendimus in opere quod contra illos, qui barbare loquentes corripunt, prodidimus, & ipsos Atticos uiros ualescentem usum & consuetudinem secutos fuisse. Nam alij quoque ante me indicauerunt Atticorum linguam permultum à proprietate sua decidisse: ac omnes, quorum eloquentiæ laus ac gloria maxima apud Græcos extat, suæ quæque tempestatis more imitatos fuisse. Et nos itaque cum nullum non inueniamus nunc medicamentarios libros emplastrum nomen cum ξ scriptum habere, usum præualentem sequemur.

DE MEDICAMENTIS QVAE EX MOLIBDENA CONFICIUNTUR.

Elatum est superius quoque, molibdenam & argenti spumam in eundem ferè usum adhiberi. Omnia enim quæ ex argenti spuma componuntur, etiam ex molibdena fieri possunt: sed facultate inuicem differunt, tantum ut molibdena substantiæ crassioris frigidiorisque sit: argenti spuma tenuioris, & inter calidam ac frigidam mediæ. Cæterum colores medicamentorum, quæ inde præparantur, molibdena non nihil euariet, quanto magis giluos ipsos efficit. Quare & alborum emplastrorum, quæ non modo cerussam, sed argenti spumam quoque habent, nullum ex molibdena constat. Cuius mistura color albus, cinerius redditur: potestas autem ut in albo emplastro, quod ex hydrelæo componitur, melior etiam euadit, præcipue in teneris corporibus, tantum abest ut pereat. Cum discutere quid uolumus, argenti spumam quam

A quam molybdena potior est. Pari modo in reliquis medicaminibus, quæ ex argenti spuma compositionis titulum sortita sunt, cum molybdenam adiicimus, color & uirtus immutatur, quantum paulo ante uobis indicauimus.

DE EMPLASTRIS ALBIS QVAE EX ARGENTI SPUMA, & cerussa sunt.

El coloris causa medicæ cerussam argenti spumæ ad emplastra alba conficienda miscet, uel ut quandam astringendi, ac refrigerandi uim medicamento conciliat. Quippe uidentes huiusmodi nigrescere, cum largius coctum fuerit, præsertim lignis, & ijs forsitan fumidis, nec in aëre puro, mox ab igne tollere coguntur: ob quod ipsum nec aquam copiosam, nec oleum temperare. Merito igitur resinam ei adiungere considerarunt, quo sequax, ac sibi continuum fiat, uiscolum quid assumens, maxime cum liquida resina immittitur. at ex tali mixtura deterius efficitur pharmacum: etenim mordax aliquid resina repræsentat: quod sicet nihil adeo generosum: cuius usum priuatim ulceribus esse necessarium didicistis. Quædam itaque resinæ uel insigniter derodunt, de quibus uniuersis iterum sermo futurus est. Mitissima uero duæ inter eas sunt: prima terebinthina, laryx altera nuncupatur. Has igitur miscere satius est, ubi id genus emplastrum cõficere cogitas. At multo leniora tactu omnia sunt, tum quæ resina constant, si ceræ quid adiectum sit: tum quæ ex cera, si resinæ non nihil admixtum habeant: quamobrem cera resinæ temperanda est. ut autem color emplastrum albus seruetur, albam esse congruit. Est sanè alba, quæ suapte natura provenit, pontica: sic nominari consueuit, licet aliunde ueniat, quod plurima in Ponto alba nascatur, alijs in regionibus paucissima. At candida, quæ tyrhenica nominata est, non sponte crescit, quare nullam euidentem habet acrimoniam. Quæ uero suo instinctu crescit, nonnullæ acres sunt, quas prius eluere oportet in hunc modum. Liquantur primum ad ignem, deinde in aqua fontis pura demerguntur: ubi permouentur expurganturque. Simili ratione & pix, & resina, & quod physema dicitur, lauandum est, de quibus iterum exactius commentabimur. In præsentia, quoniam albi emplastrum compositionem tradimus, reliquum eorum quæ præcepta sunt deinceps percensibimus. Posteaquæ ergo cerussa, spumæque argenti coctis prius usque dum medicamen digito non inquinans appareat, cera simul cum resina fuerit adiecta, candidum emplastrum, si placet, habebitis: interim aquam iniicientes, interim oleum duntaxat: idque nunc recens, nunc uetus. Prius enim iam audiuitis, quam uirtutè aqua & oleum uetus habeat: Nouistis item, quod omphacinum oleum, & id quod colitur in Hiberia, quæ nunc Hispania dicitur, astringens quippe piæ pharmacum adiicit. Histricum non modo exiguam astringentem, sed amaritudinem quoque refert. Proinde different tantum ex astringentibus confecturæ, ab ijs quæ dulci oleo constant, quanto initio ulceris & fini potiora sunt omnia quæ non nihil astringens continent: in medijs, dulcia. Nam in principio medicamenta repellentia pro sunt ulceribus, ne phlegmone corripantur. Inde quæ magis relaxent, si non phlegmone adsit, transpiratus gratia: quod si affuerit, etiam ob illam ut citius dissoluantur. Atqui clarum est, de parua phlegmone uerba fieri: siquidem exigua ulcera, in quibus albis hisce emplastris utimur, magna comitari phlegmone non potest, si error nullus accesserit. Cæterum ulceribus quæ ad cicatricem ueniunt, astringendi qualitatem utilem esse cui obscurum est: Tempus igitur iam postulat, medicaminum quæ emplastrum album utilissimum constituunt, temperaturam exponere.

PONDVS EMPLASTRI.

Aequa sit portio utriusque metallici, cerussæ & argenti spumæ: & hæc, si uideatur, esto singulorum pondo libra: olei uero mensura amborum simul pondus absoluat, uel ut Romani dicunt, sint pondo libræ duæ, ceræ pondo selibra, terebinthina illius dimidium, hoc est, pondo uncia tres. Quod si illius admisceas, primum

Elenius euadet, seu ut Græci dicunt, ἀνοσώτερον, tum parua ulcera, quæ phlegmone infestat, ocyus concoquet: sed ad cicatricem ducendam erit imbecillius. Nam carnem supercrescentem promouet, quoniam thus σαρκωτικόν est, ut in tertio libro de morbis curandis legistis. Satius itaque est, injicere & aluminis paululū, tum ad cicatricem ducendam, tum alterius causa: quandoquidem laxantia medicamenta plethoricis, & uitioso succo obnoxijis corporibus adhibita, affectis partibus fluxū concitant. Ex his itaque omnibus compositum medicamentum, tumores præter naturam in molli corpore, qui nec magni adeo, nec dolorifici sunt, discutere poterit: præsertim cum thus abunde assumpserit. Erit itaque in prædictis copiosum thus, si æquale terebinthinæ pondus accipiat: sin eius dimidium, minorem digerendi uim medicamentum habebit. Magis autem cicatrici ducendæ erit idoneum, quàm quod duplo copiosius id receperit. Iam si plenius adhuc digerere cupiatis, etiã piperis albi pauxillum adijcitate, quod ulcerū cicatrici obducendæ nihil obesse potest. Sit igitur aluminis pondo uncia, in piperis semuncia: Ratio siquidem est, huius tres denarios, illius sex injicere. Quoniam uerò præstat alumen, & aliàs quod scissile nominatur, & colore candidum est, id immittere expedit.

ALBUM EMPLASTRUM ΔΙΑ ΠΙΠΕΡΕΩΣ,

Attalo & Hera autoribus.

Luat senum ulcera, tum eorum qui mollem habent cuticulam, denique omne ulcus curat, quod & humidum est, & non facile cicatricem admittit. Ad hæc abrala, quæ ἀποστέματα Græci uocant, ut cutis suspensa sit interim nigricans in cubito, sura, & genu: quibus neque caro, sed membrana sola os ambiens, περιόσιος dicitur, subiecta est. Hisce igitur, ut omnia ordine recenscam, medicamenti compositio constat. Argenti spuma, cerussæ, utriusque pondo libra, olei duarum librarum mensura: nuncupatur enim à Romanis æquiuocè ponderalis, ut ita dicam, libra solidorum, & mensuralis libra liquidorum: quæ ut multum tota urbe ex materia cornea constat. Præter hæc ceræ pondo selibra, terebinthinæ resinæ pondo uncijs tribus, thuris uel dimidio ipsius, uel æquali pondere, aluminis pondo denarium sex, piperis pondo denarium triū. Coctio manifesta est. Initio quidem metallica in sole coquuntur, dumad unguem non inquinat, uel etiam paulò durius fiat: immittuntur autem tunc cera & resina. Dein cum omnia coierint, thus primū, mox alumen & piper addentur. Injicere autem conuenit cerussam, quam uocant rhodiacam, si emplastrum candidum eximie fieri cupias. Quinetiam in ciuitate Dicæarchia olim, nunc Potiolis uocata, nonnulli qui cerussam præparant similem rhodiacæ albam facere consueuerunt. Porro quod in sole conficiendum est emplastrum, & aqua admiscenda, ut album simul & magis refrigerans fiat, antea discussum est. At si mauis ad cicatricem ducendam commodius ipsum reddere, ab aqua in totum abstineto: olei autem ueteris pondo uncias duas, imò etiam tres immittito. Hoc medicamentum non ex eorum numero est, quæ à me primum composita sunt, sed iam annis multis antè à rege nostro Pergamensi Attalo, uiro omnigenorum medicaminum studioso. Constat ratione prædicta. Ac magis adhuc admiraremur, si quod similis speciei, ὁμοειδές Græcè appello, potuisset conficere. Meminit eiusdem Heras quoque in medicamentorum libro, quem nonnulli νάρθηκα inscribunt, alij τὸν ἄνθος, censens oleum uetus attribuendum: eiq; parem aquæ mensuram, uel dimidiam esse temperandam. Cæterum alia quæ ad misturam spectant, ita habent ut à me scripta sunt, nisi quòd ille heminas, non libras, tum aquæ, tum olei posuerit: non indicans, quot unciarum heminam siue ponderis, siue mensuræ constituerit. Etenim ponderales uncia grauitatem corporum, mensurales molem decernunt. Cum igitur pharmacum hoc senum ulcera, & tenerorum curare dicit, uerus est: cum uero omne ulcus sanare scribit, amplius quàm par est ei condonat & tribuit. Siquidem humidiora,

coq;

A eoq; minus ad cicatricem uententia curat, cacoëthes nullum, sicut nec uulnus cruentum. Ille autem & hæc omnia promittit: attamen derafis ipsum mederi scribens non falsus est: Subinde enim tam derafum os, ut cutis inde cum subiecta quadam carne abscederet, medicamenti beneficio cum ipsa coaluisse uidi: & quod hoc maius est, interdum iam nigricante. Rursus aliud hoc etiam admirabilius, in cubiti gibbero, sura, & genu, quibus nulla caro, sed membrana, uel latus tendo solus subiectus est. Quare ad abrafa optimum hoc medicamentum habueritis: ad sinus & abscessus, nec omnium optimum, nec bonitate optimorum secundum. Verum ad me diocres affectus in teneris, mulieribus, pueris, & senibus commendatur. Quare & hic plus quàm oportebat Heras medicamento detulit: multo autem magis cum laudaret ipsum, scribens ad morsus uniuersos præsens esse remedium. Cur enim sermoni appositum esse uult uniuersos: an si etiam ferarum morsus fuerit, uel hominum uniuersorum tantum dicit? Atqui falsum est utrunque. In feris quidem clarum est: quæ enim ab efficacibus pharmacis uix curantur, hæc nemo ab illo sanari posse dixerit. Quòd si de hominibus dicat, & sic oratio incerta est, adeo ut auditores magis offendat quàm iuuet. Quippe persuasit aliquis cuidam medico, ut emplastrum hoc adulescēti indice morso in pancratio imponeret: qui inde tam malè habuit, ut in periculo esset, ne pars tota morfa computresceret oborta iam putredine. Vix tandem glutino curatus est. At cum non in neruum, sed carnem lationem accepserit, nihil mirum est huiusmodi medicamento saluum euasisse. Etenim hominum morsus alijs ulceribus admodum similes sunt, nisi qui morsum accepserit uitiosis humoribus abundet, aut diutius à cibo abstinerit, aut ira correptus sit, ut uniuersum corpus, etiam dentes bile madeant. In quibus etsi nihil mentione dignum medicamentum facere uidebitur, tamen ei qui subito fuerit usus satis erit, si nihil incommodi accepit prius quàm pharmacum aliquod talibus curandis peculiariter dedicatum morsæ particula imponerit, de quibus mox disputabitur. Nunc uero tantum dixisse sufficet, siue homo, qualem diximus, siue simia, siue canis, siue id genus animalium aliud momorderit.

ATTALICI SECUNDVM ANDROMACHVM ALBI

narratio & compositio, quod minus ledit à rabiosis morsos, & neruos uulneratos.

Lba, quæ oleo recenti, & aqua citra piperis atq; thuris misturam confici docuimus, uehementer comorsas partes offendunt: licet animalis spuma, quod momorderit, uel pauxillum adeo uirus contineat. At minus illis omnibus Attalicum lædere solet, si terebinthina, oleum uetus, thus & piper adiecta fuerint. Pari etiam modo in neruorum uulneribus reliqua alba magis nocent, sed multo minor offensa est ex eo quòd oleum uetus habet, aqua non item. Insuper hoc magis eueniet, si tres uncias thuris integras, & non eius dimidium recipiat. Dictum siquidem mihi est & antea, quod si hoc pacto præparemus, in huiusmodi albis alumen pharmaco malo congruere. Nam opus est hic non astringentibus, sed abunde extrahentibus in alto affligentes neruos punctos, & uenenatam animalium saluam. Heras hoc medicamentum ex rhodino, uel myrteo, uel myrrhino dilutum mederi ambustis igne tradit: & si plurimum ab sit etiam hic à pharmacis quæ ambusta commode sanant: de quibus ipsis rursus sermonem instituemus. Porro præstantiora in his sunt alia candida, quæ neq; thus, neque resinam habent. Quin & hæc non parum ab ijs superantur, quæ ambustis igne proprie auxiliantur, quemadmodum à me compositum eadem sanare dixi, si acetum adiungas. Illud siquidem nullo non tempore commodum est. Quod autem ex pipere constat album, ex coriatis adustionibus cum ad cicatricem perueniunt utile est: primum per se nihil conducit: dilutum uero ex oleo myrteo prodest, non tamen æquali uirtute, ut quæ ad ambusta igne proprie faciunt. Heras morsis etiam

† Hoc est, malo, siue ad malum esse.

B 2

ipsum conuenire scribit. Sed hic quoque distinctione utamur oportet: siquidem in duris, & coctu difficilibus imbecillius est medicamentum: in mediocribus, maxime in senibus, pueris, mulieribus, & ut breuiter dicam, molli carne praeditis, abunde sufficit. Insuper uaris aptum est: quemadmodum & hoc uere prodidit Heras. At de pustulis, quae *ἰσχυρίσματα* Graecis dicuntur, indistincte pronunciauit. Etenim ex harum numero mediocriter subduras perfanat. Quae uero plus caloris, aut phlegmonodes quippiam referunt, irritat, praesertim initio. Post commemorata in hanc sententiam Heras differit: Fecit etiam ad duritiam tristem, quae ex partu profecta erat: perspiratu discussit. Non impossibilia adfert: at conueniebat ipsum praescripsisse, cuiusnam durities esset: totiusne uuluae, an ceruicis solius, uel orificij, uel apicis, uel extranei cuiusdam corporis ei incumbentis. Iam uero id ipsum emplastrum impendio magis laudat aduersus fistulas, cum alias omnes, tum maxime quae in digitis oriuntur: Sic enim appellauit ipse, cum illud curare affirmaret. Simili modo ad podagram, carbunculos, epinyctidas, condylomata, lepras, uirilgines, impetigines, fugillata, propositum medicamentum Heras extollit. Si itaque tanquam meliorum penuria eo usus quispiam mediocre praesidium attulerit, uere praedicat: sin autem ut medicamen ad haec optimum adducit, manifesti mendacij arguitur, cum multa alia praestantiora inueniat. Caeterum post ipsius laudes hoc modo praecipit: Vtere hoc maxime, quum ulcus ab acerbis pharmacis, & ijs quae Graeci uocant *ἰσχυρά*, soluatur, & phlegmonem recipiat: tum in abscessibus qui circa genu fiunt. Hic quoque fidei illius erat apponere pro abscessuum quidem ratione tenera carne praeditos, pueros, mulieres, & senes: In ulceribus autem species eorum adscribere, uti nos faciemus in commentario de malignis ulceribus: nam istud emplastrum nulli tam cacoethi, seu maligno cicatricem obducit: Verum distinguenda sunt ea quae cicatricem aegre ducunt a cacoethibus: neque enim omnia cacoethe difficulter cicatricem admittunt. At dicetur sermone procedenti de ipsorum differentia, & medicaminum quae utrisque sanandis dicata sunt. Quin & solis metallicis album emplastrum praeparare licet, ut paulo ante admonuimus. Si enim spuma argenti cerussae committatur, deinde olei, & aquae, utriusque duplum temperetur, & coctionem, ut nuper est praecipitum, carbonibus antea perustis in aere lucido peragas, glutinans ac tenax, tum album colore medicamentum erit, maiore refrigerandi uirtute praeditum, quam ex sola argenti spuma confectum. Quemadmodum enim molybdena frigidioris crassiorisque naturae est, etsi argentae spumae eam admisceas, sic etiam cerussa, uel magis adhuc quam molybdena. Quod si uetus oleum indatur, non parum lentioris & hoc medicamen habiturum est, ne uidelicet a corpore facile decidat, cuiusque fuerit impositum. Atqui si emplastrum candidum fieri postulas, oleum quam fieri potest purissimum simul & lucidissimum iniicitote: multa enim eius generis non sunt: Blandum uero ac lene, & ut Graeci dicunt, *ἀνώδυνον* erit pharmacum, si & adipis aliquid inieceris, ueluti ego facere consueui. Adeps uero anserinus sit, uel huius inopia gallinaceus: si neque hunc habemus, suillum inieciamus: non ignari quidem, magnam esse anserini ad reliquos eminentiam: utentes tamen peioribus etiam, si quando optimi copia non conceditur: utpote cum cinnamomum desideratur, ad cassiam optimam descendimus. Verum in praedicta temperaturam adipis pondus dimidio minus quam in utroque metallico erat, miscere sufficit, ut argenti spumae & cerussae singulorum pars una adsit, olei dupla, uel etiam paulo amplior, adipis pars dimidia. Caeterum quomodo dicam ijs, qui lance metiuntur, dupla, dimidia, & aequalia, ante paulum ostensum est, dum Romanae librae ponderalis cum mensurali cognominationem, quam uocant homonomiam, interpretarer. Pharmacum hoc uarijs modis praeparauit: siquidem quatuor pari portione mixtis, dimidiam adipis, interim quoque liquidorum cuiusque unam & dimidiam adiunximus. Porro fiet ueluti exemplo temperatura talis: Argenti spumae pondo

A pondo libra, cerussae pondo libra, olei, aquae, utriusque pondo libra s. secundum alios, pondo selibra. Est quum & pondo trientem adiecerint, sicut & aquae pondo libram integram: quod idiotae frequenter dicere solent, & medici ipsis similes obseruare interdum, quomodo dicant medicamentum quodlibet generosius fieri, si adiectum fuerit quodcunque nominauerint. Nonnulli ipsorum ignorare se fatentur, rogantque nos, qualisnam compositio praeparatioque sit optima, ignorantes aliam in alio affectu esse commodiorem, & simpliciter, & indefinite, ne unam quidem optimam. Huius rei gratia simplicium pharmacorum uirtutes accuratè pernoscere operae precium esse uobis puto: Nam composito probe uti non possitis illorum ignari: Statim enim in proposito hic albo emplastro recens adeps admixtus, medicamentum efficit minus dolorificum, ut si & inflammatione laboret ulcus, curet ipsum: at cicatrice obducenda minus reddet accommodatum. Quod citra adipem conficitur facilius quidem cicatricem inducit, uerum non ex aequo *ἀνώδυνον*. Dicitum est mihi prius, quod aqua admixta euidentius refrigeret, sed oleo ueteri magis discutiet. Itaque qui eam facultatem adsecutus est, ut quo potissimum ulcus indigeat scire possit, is optime & componit medicamenta, & iam compositis utetur. Atque uidistis me subinde medicis in consilium uocatis multa pharmacis curasse, a quibus illi sanitatis spem abiecerant. Optimum igitur medicamen dictum est non sermone simplici, sed inter ea quae huiusmodi quid facere praedicentur: quemadmodum Phoenicium optimum esse retuli aduersus rheumatismos, si eo iuxta praedictas rationes utamur.

DE ALIIS EMPLASTRIS ALBIS.

Libra igitur commemorata, qua dixi ratione iam olim confecta sunt: post quae alia diuersa medici posteri excogitarunt, quaedam adimittentes, addentes, & immutantes: de quibus ipsis praestat dicere, ut in uaria medicamentorum compositione uos exerceamini. Scripsit itaque Andromachus in libro cui titulum fecit: VIRTUTES AD EXTERIORA, hisce quodammodo uerbis: ALBUM QVO VTOR: Argenti spumae pondo minam, cerussae tantundem, cerae, terebinthinae, singulorum quartam minae partem, olei heminas tres, aquae heminas duas, Haec tenus Andromachus. Nec quibus conueniat adscripsit, nec coctionis eius mentionem fecit. Nonnulli uiginti uncias minam continere tradunt, quidam sedecim: atque medicamentum utroque modo praeparari possit, non tamen recte parem modum resinae & cerae iniicere uidetur: nam Attalici compositio melior est, quae ceram resinae duplo copiosorem accipit. Constat autem, si resinae & cerae aequalis portio adiecta sit, emplastrum fore glutinantius, non tamen ex aequo suaue gratumque ulceribus, acere quiddam referens. Quinetiam eo quod indicare noluit, qualis esse debeat resina, parum recte fecisse uidetur. Nos autem haud ignari, esse meliorem per omnia terebinthinam colophonia, tum ea quae phryctae nominatur, illam iniicemus. At si laricem habeamus, quid uti prohibet, cum sibi inuicem propemodum sint assimiles? Olei heminas tres: atticas puto ipsum scribere: aut certe scripsisset libras. At qui miretur quispiam, quomodo Romanae deges pro libris heminas nominauerit. Eius nempe regionis illa sunt nomina, libra, sextarius, uncia. Ex multis pharmacis quondam conscriptis, priusquam Romanorum res eo accreuissent, conieci quam illi uocarent heminam: nempe aequalem unciae nouem librae Romanae. Nunquid igitur Andromachus tres heminas censet adijciendas, tanquam singulae unciae nouem ualeant: eadem ratione aquae duas? Vos iam quum simplicis cuiusque potestatem cognitam habeatis, quomodocumque praeparato uti potueritis ad ea quae compositio nis modus promittit, alijs permittentes inquirere, qualisnam confectio sit optima: Omnes enim optima sunt, & non optima: quemadmodum nobis prius ostensum est. Postea Andromachus aliud subiungit huiusmodi.

ALBUM ALIUD.

Argentī spumæ pondo denarium centum sexaginta, cerussæ pondo denarium ducentorum, ceræ pondo denarium quinquaginta, terebinthinæ pondo denarium uiginti quatuor, olei hemina dimidium, aquæ cyathos sex. Hoc igitur emplastrum priori plus cerussæ quàm argenti spumæ habens, candidius euadet, magisq; refrigerans. Sed facillè decidit minusq; adhærescit, licet sedecim uncias, & duas eius partes heminam habere statuamus, quemadmodum nonnulli aiunt. Iuuat sanè ipsum ad hæc terebinthinæ mistura, ne siccum fiat pharmacum; quoniam omnino *ἀλιωτός*, ut Græci dicunt, id est, pinguis expers, & aridum esset, pauco oleo, tum aqua ad data. Non adscripsit autem, per Iouem, in hoc Andromachus uel coctionem, uel quid promittat.

ALIUD ALBUM.

Aliud post hoc ponit tertium, quod eadem alia omnia, cum Attalico *διὰ τοῦ λευκοῦ πιπέριως*, id est, ex pipere albo confecto, continet. Adiecta autem sunt ei hæc eadem duo, orchis herbæ pondo denarium octo, struthij pondo uncia duæ; aquam uero nequaquam huic pharmaco adiungit, sed thuris pondo denarium uiginti quinque inijciendas censet, non adscribens, ut Heras consuevit. Nonnulli autem uiginti sex immittunt: olei tamen adhuc ille heminas duas imponit, eandem obscuritatem relinquens, cuius supra meminī. Accusauerit quis eum uehemēter, quod pharmacorum pollicita, seu titulum non præfixerit: Quippe secundum cum primo & tertio similem potentiã non obtinet: Herasq; sanè laudandus est, qui medicamentorum uirtutes adscripsit, utendiq; modos, quos Andromachus in emplastris albis prorsus omisit, raro ad quid ualeant apponens: quanquam nec quo pacto coquendum medicamentum sit indicauerit. Attamen nemo forsã eum accusare possit, quod iam exercitatis in re medica, non idiotis scribat. Verũ quod titulum præterijt, uel uniuersales eius potentias, non mediocre peccatum est. Quid enim dicet, qui defensionem eius receperit? Forsã, quod peritis simplicium medicamentum uirtutum hæc tradiderit, Atqui illorum nullus Andromachum desiderat, qui & ipse simili modo possit componere,

CANDIDVM HERAE.

Vrsus ad Heram reuertamur, aliud candidum emplastrum post Attalicum isdem hisce uerbis scribentem: CANDIDVM aduersus rabiosorum morsus: facit exactè etiam ad morsus rabiosi canis: præseruat statim à periculo uulneri impositum: item debilitatis ualde catapotium, quantum nux auellana continet ex eo dandum est, idq; diebus quadraginta. Mutat sanè colorem in splenij, redditurq; nigrum: ualet contra morsus hominum canumq;, abrasa, & ulcera quæ cicatricem difficulter admittunt: tollit etiam liuidos humores de oculis siliqua una: uulnera conglutinat, aufert phymata & rhagadas: est & pessus emolliens, oportet tamen post diem soluere, & nigredinem ulceribus obortam spongia detergere. Idq; tantisper faciendum est, donec nigricies nulla appareat. Iam quoque ipsum cicatricem ducit, & ad omnia bonum est. Hæc præfatus Heras, dein temperaturam emplastris his uerbis enarrauit.

ALBUM.

Ceræ albæ ponticæ pondo libras duas, argenti spumæ chrysitidis pondo libram, cerussæ tantundem, myrrhæ pondo uncias duas, medullæ ceruinæ tantundem, thuris atomi, id est insecti, pondo unciam, olei ueteris sextarium. Hæc sanè temperatura eorum est, quæ emplastrum constituunt: Coquendi uerò modum deinceps ita scripsit. Argentī spuma ex oleo coquitur: ubi sordium crassitudinem habere uidetur, cera, mox cerussa aspergitur, moueturq;. Vnita iam & non inquinantia ab igne tolluntur, medulla inijcitur: postquam refrixerit medicamentum, myrrha &

Athus alijs miscetur. Deinde emollitum, subactumq; manibus usui est. In hoc igitur Heras commendandus est, qui non reliquerit nobis quomodocunq; lubet emplastrum coquendum, sed ipse apposuerit. Procliue enim erat, cerussam cum argenti spuma, ut in albis alijs, statim ab initio coquere; & nos id plerunque factitare consueuimus: imò & ille ipse in alijs conscripsit. Verum in hoc secundum ipsam alia inijcere posteris præcipit, non apponens causam cur id agere præstiterit, etsi ostendat, non unum coquendi modum in omnibus esse similiter utilem. Sed in quibusdam & duos & tres efficere possumus: nō modò colorem, uerum & medicaminum facultatem immutantes. Quemadmodum in hoc nunc proposito cerussam cum argenti spuma ex oleo coquere noluit, sciens indubiè, ipsam & exactum candorem ex coctione perdere, & alstrictionem quam habet cum refrigerandi uirtute depone-re. Foran igitur inquireret aliquis, ecquid, quũ emplastris aut or primus, quicunq; fuerit, digerens id esse uellet, conatus tamen est cerussam crudam in eo perferuare? Mihi sanè uidetur huius gratia ad talem uenire confecturam, ut medicamentum repulsoriæ uirtutis quippiam habeat. Etenim tale quippiam non habentia plethoricis corporibus nequaquam tuta sunt. Ut ergo conueniat & his, cerussam crudam mistam esse ratio postulat. Cæterum neminem latet, magna de se propositum medicamen promittere: inde quod myrrham & ceruinam medullam assumpserit, sicut & alia quocq; eadem cum communibus his emplastris continet. Accepimus autem myrrham ualide siccans, tenuisq; admodum substantiæ esse medicamentum: medullam rursus nulla inter mollientia, quæ *μαλάγματα* Græcè uocantur, inferiorè. De hac facultate, quemadmodum de alijs omnibus secundis, in libro quinto simplicis medicinæ dictum est. Videtur tamen non is tantum medicamenti compositor, sed etiam albæ ceræ ponticæ, quæ uim habet medicamentoriam, fidere, atque ideo plurimum eius immittere. Cæterum sextarij Romani Heram meminisse puto: nam apud Athenienses neq; mensura, neque nomen hoc erat. Nunc ex quo Romani imperare orbi cœperunt, nomen sextarij apud omnes, qui Græca lingua utuntur, existit: ipsa uero mensura Romana æqualis non est: Quippe alij aliam sextarij mensuram usurpant: apud Romanos sextarius libram unam semissem, & sextam illius partem pender: ut omnes simul iunctæ uncia sint uiginti, quas plurimum cornibus metiuntur, incisis extrinsecus lineis quibusdam orbicularibus. Nonnulli falsò Romanum sextarium optinati sunt octodecim mensuralibus uncis ualere. Videtur igitur & Heras cum heminam scribit, sextarij dimidium indicare. An uero nouem uncias ex librali cornu, uel decem innuant, etiamnum ignoratur. Item ad rabiosos morsus ne aptum sit pharmacum siue bibitum, siue extrinsecus impositum, ratione cognoscere nemini licet. Indicauius enim, tota substantiæ proprietate eiusmodi medicamenta efficaciam habere, & ob id experientia iudicari. At experiri nunquam ausus sum hoc pharmacum, quam uim in rabidorum morsibus ostenderet, quod certò sanans haberem medicamentum *διὰ τῆς καρκίνου*, id est, ex cancris confectum. Quum autem hoc non adest, alia quoque nonnulla, quæ nunquam prospero successu nos frustrantur. Quare in tam periculoso affectu certis medicaminibus relictis curiosæ experientia causa morsu salutem prodere graue & iniuam mihi uidebatur. Iam quidem de rabiosis morsibus hæc quoque dicta sufficiunt. Reliqua uerò quæ Heras de hoc emplastro retulit, ut de Attalico, partim sanè uera prædicari, partim impendio magis ab eo extolli dixerim. Optimum enim est pharmacum, ut inter emplastra *ὑπόπια* Græcè appellata, quæ suggillatis admouentur: inter ea uerò quæ cruenta uulnera glutinant, non item primum, nec optimū est. Summatim, permultos inuenio non modò huius tempestatis medicos, sed etiam ueteres, qui libros posteritati reliquerunt, hoc genus emplastra supra ueri fidem extulisse: de quibus sequenti uolumine agetur. Impræsentiarum ad institutum reuersi, iterum Heræ dicta examinabimus: ait enim phymatis medicamentum illud mederi, nulla distinctione eorum apposita, quæ ego de phœnicino pro-

C tuli. Quædam siquidem tam calida sunt phymata, ut cum uehementia quadam exiliant, quædam frigida siccaque sunt: permulta alia inter hæc consistunt, alia quidem exacte media illorum quæ diximus, alia à medio in utranque partem modice inclinant: aliqua plus idem faciunt, nonnulla summis uicina, uel à medijs & summis pari spatio absunt. Quibus uniuersis emplastrum hoc conuenire non potest, nisi humidis quibusdam id uelit liquefacere, ut fiat usus multiplicis, quem expli- casse ipsum, sicut in alijs fecerat, oportebat. Proinde par esse puto, ut hunc lau- demus ob ea quæ tradidit, Andromachum accusemus. Cæterum de eo quod em- plastrum istud hominum canumque moribus conferat, easdem puta à me rationes audire, quas de Attalico pronunciaui. Similiter de alijs quæ pharmacum commen- dant, ut hoc, ita illud quoque bonum esse medicamen dicens: sed multum ab ijs, quæ optime ad unumquodque illorum faciunt, abesse, ut quis eo confidenter utatur, ubi optima desint: quod non paruum est in medicamentis, quemadmodum nec in uictus ratione, & omnibus quæ circa artem uersantur. Ego contempsi quidem id primum, ut neque dignum esse iudicarem Hippocrate, qui adhortaretur nos ita omnia artis opera perficere, ut iuuent, uel non offendant: postea uero cognoui magnam uim habere, cum scilicet uiderem nonnullos medicos in pharma- cis se primum recte gessisse, ut in admiratione sui alios perducerent, eisdem postea in alijs prospero euentu frustratos, ut risui essent. Ideoque semper conatus sum eius- modi uti præsidijs, quæ an profutura essent, nonnunquam sanè dubitabam: quod autem nihil afferrent incommodi, certò sciebam. Quæ igitur in Attalico empla- stro laudauit Heras, non quidem, ut dixi, magna sunt, sed ubi desiderantur quæ id euidenter efficiant, nemo his usus manifestam læsionem inferet, etsi nihil iuuerit. Atqui si quis hoc pharmaco uti uolet in phymatis, ab illis quæ in Phœnicino docui ipse intelliget, aliàs aliter ipsum liquefaciens. Tractabitur autem uberius deinceps & phymatum tota curatio: unde spero uos methodum exactam perfectamque medicaminum, quæ illos iuuare possunt, habituros. Vocetur nobis emplastrum hoc album ad rabiosos morsus, sicut Attalicum *διὰ τῆς λευκῆς πιπίριδος*. Subiungit mox aliud emplastrum Heras in hanc sententiam.

D **A L B V M** ariabarzanion, quo Xenocrates abscessum iam inalteratum superiore pedis parte, *τῆς σόου* Græcè dicitur, discussit. Deinde simplicium temperaturam, coquendi que modum præfatus, ad calcem hæc uerba apponit: Maximè facit ad cacoethe, pasta. contumacia: breuiter, ad omne ulcus. Porro cur eorum quibus constat pharmacum, misturæ tertiam partem recitauerit, compertum non habeo, cum alij integram his uerbis tradiderint: Argenti spumæ denarium pondo ducen- torum, ceræ denarium pondo quinquaginta, olei ueteris heminas tres, cerussæ denarij pondo octoginta, terebinthinæ denarium pondo triginta duum, cineris buccinorum denarium pondo decem, thuris denarium pondo decem & nouem, aquæ cyathos duodecim. Hæc omnia à me prolata pharmaca Heras ad tertiam partem imminuit. Argenti spumæ denarium pondo sexaginta sex, obolos quatuor, ceræ denarium pondo sedecim, obolos quatuor, olei ueteris heminam, cerussæ denarij pondo uigintifex, obolos quatuor, terebinthinæ resinæ denarium pondo decem, obolos quatuor, cineris buccinorum denarium pondo tria, obolos duos, thuris denarium pondo sex, obolos duos, aquæ cyathos quatuor. Postea coctionem ita subdit: Argenti spumæ, cerussam cum aqua & oleo terito: deinde recenti olla igne non acri coquito, ferrea spata sedulo mouens, ne adurantur. Vbi semicocta fuerint ceram immittito: hac liquefacta, resinam & thus: ac tamdiu coquito, dum manus non inquinent. Posteaquam bene habere propemodum uidetur, buccinis inie- ctis reliquo tempore incoquito. Quum perfecte coierint, in mortarium demittito: ex aqua modica, quæ prius inerat, subacto utitor. Hoc medicamentum ut sine mor- su discutiat præparatum est: quod & cerussæ modicum ad argenti spumæ portio- nem habeat, & cum hac ab initio cocta sit: ualidè exiccat ob buccinorum cinerem additum.

A additum. Non dissimilis facultas est & purpuris & ostreis concrematis. Notum est autem, sine carnibus horum animalium testas concremari. Ac Heras quidem unum de facultatibus librum conscripsit, Asclepiades, cognomèto Pharmacion, decem, præter theriacas & gynetia: apponens & ipse cuiusque pharmaci titulum: in mul- tis etiam coctionis, in quibusdam utendi modum. Porro Andromachus multas uires collegit, & ferè non pauciores ijs, quæ in decem libris Pharmacionis Asclepiades habentur, tribus ipsas libris comprehendens. Primo pharmaca docet quæ extrinsecus imponuntur, altero quæ intus assumuntur, & tertio quæ oculis adhiben- tur. Reprehendere ipsum iure possis, ut admonui, quod nec confecturas, nec usus rationem, nec uires, nec quid promittant adiecerit.

QVAE ASCLEPIADES ALBA SCRIPSERIT.

D Asclepiadem igitur iam transgressus, producere in mediū cogito, quæ ipse alba emplastra iuxta finem tertij libri *ἐκ τῶν* tradiderit. Nam appellat ea primum Marcellam, secundum, tertium, quartum, quintum: ueluti alia ex interioribus quinque, primum Mnasonem, secundum, tertium, quartum, & quintum. Verum in tertio Marcel- la ad calcem alba emplastra adscripsit, prioris titulum esse ait: Ad ambusta igne, abrafa, cutem teneram: quod uitium Acesin nominari dicit. Omnia uero quatuor argenti spumam, cerussam, oleum, aquam pari pondere incoqui commemorat. Constatque hoc pharmacum fragile & alipes effici, hoc est, pinguis expers, ut cuti sine deligatura adherere non possit: Nisi enim, ut præfatus sum antè, metallica ple- nius cocta fuerint, tale emplastrum fieri necesse est. Coquuntur largius, dum ma- iorem liquidorum mensuram in mistura continent. Huic aliud album emplastrum **B** Asclepiades subdit, eiusdem quidem tituli, sed non eiusdem confecturæ: neque enim æquale metalli pondus immittit, uerum cerussam argenti spumæ sescuplam, Quin & seuum uitulinum adijcit, totam misturam ita temperans: Cerussæ denarium pon- do centum uiginti, argenti spumæ denarium pondo octoginta, adipis uitulini de- narium pondo triginta, ceræ denarium pondo uiginti quinque, olei heminas duas. Hoc pharmacum olei modicum habet, ceu ad metallicorum proportionem, si quis heminam statuat ualere uncijs nouem Romanis, quæ in cornibus consuetis libra- libus descriptæ sunt. Quoniam uero cerussa pondere superat, eoque magis astringens quam superius redditur, adipem autem admiscuit. Sciens autem bubulum adipem calidiorem esse suillo, & uehementius digerere, curauit perfecti bouis seuum inde- re: Quippe in omni animantium genere iuuenilia perfectis humidiora, minusque calidum adipem habent. Erit igitur & hæc compositio difficilior quidem, ac simpli- cis albi emplastri prædicti, sed nihilo utilior. Ab his tertium aliud profert cicatri- cem ducens, album, ex cerussæ argenti que spumæ pari mensura, ceræ quarta illorum parte, & terebinthinæ rursus dimidio minore quam in cera. Oleum & aqua ferè æqua portione metallicis mensuris utrisque simul indita sunt: Voluit enim medica- menti autem cerussæ, & argenti spumæ singulorum pondo denarium centum mi- scere, ceræ denarium pondo uiginti quinque, terebinthinæ denarium pondo duo- decim, olei & aquæ cuiusque heminas duas. Itaque Attalici memores emplastri, quod metallica perinde ac istud continet, sicut etiam oleum simul cum aqua, ceram sescu- plam eius, quæ in hoc medicamento additur, terebinthinam similiter, scietis ma- nifestò, quo nam discrimine medicamenta inter se uariant. Adiectum nanque est illis thus, alumen & piper. Quinetiam Asclepiades Attalici illius emplastri com- meminit, non uocans id Attalicum, imò nec piper admiscens. Alia uero omnia pariter ita scripsit ad uerbum.

ALBUM QVOD AD MNASAEVM REFERTVR,
facit ad diuturna & difficilia.

Argenti spumæ, cerussæ, cuiusq; denarium pondo centum, ceræ denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ, thuris, singulorū denarium pondo uiginti quinque, aluminis filli denarium pondo duodecim, olei heminas duas. Non autem putetis differre, si drachmas centum alicubi inueniatis loco unius libræ scriptas, sed illud potius considerate: utrum qui scripsit centum denarios, dimidium ceræ ipsis temperet, siue huius dimidium terebinthinæ, ut sint ceræ quidem denarij quinquaginta, terebinthinæ uiginti quinque, an aliam quandam temperaturam faciat. Si namq; prædictam, nihil refert dicere libram & selibram, & tres uncias: Si quidem libra denarios sex habet ad nonaginta, selibra octo & quadraginta: Sic & huius rursus dimidium quatuor uiginti. Quapropter eadem proportio seruetur nulla insigni differentia, siue centū drachmis metallicorum, siue nonaginta sex heminæ duæ olei misceantur. In hoc itaq; non uariabunt pharmaca, siue libra nominetur, siue denarij centum. Illa uero Asclepiadis pharmacum ab Attalico emplastro diiunxit, quod sex quidem drachmas aluminis filli, piperis uero albi tres habent. Asclepiadis album piper non habet, sed duplum pondus filli aluminis: attamen ualidius astringere, ideoq; promptius cicatricem ducere Asclepiadis pharmacum: Attali magis digerere omnes norunt. Vnde quod dixi & prius, qui rogant, utrum ipsorum prætet, medicamentis uti nesciunt: Etenim ad cicatricem ducendam Asclepiadis, ad digerendum Attalicum esse melius. In uniuersum meminisse oportet, quod apud Hippocratem scriptum est, in libro de alimento: prauum uidelicet, & non prauum nociuum & utile relatione ad aliquid dici: Alia enim ratione pronunciaueris, Attalicum hoc emplastro esse præstantius, alia ad multa utilius illud esse. Deniq; Asclepiades ipse post hoc modo recitatum scribens illud ipsum *δὴ τὸν λευκὸν πικρῶς*, non uocat Attalicum, sed paphilion, ignorans opinor, primum ipsius inuentorē. Apponit autem nomen utentis, ac eius unde acceperit, tum quid ualeat his uerbis præfixit: **ALIVD** paphilion dictum pharmacum, facit ad uetera, insanabilia, carbunculos, epinyctidas, achoras, psoricos affectus: sinus glutinat, facit ad abscessus, condylomata, & feie omnibus utilius est. Confectionem eius tradit ex cerussa, argenti spuma, cera, terebinthina, & duabus heminis olei, eodem modo sicut & Heras. Ad hæc fillo alumine, & albo pipere, aquæ uero non meminit in confectione, sed neque thuris. Quidam non quinque & uiginti, sed dimidium immittunt: quinetiam aquæ non nihil. Cum enim olei ueteris heminas duas infundi scripsisset, postea aquæ unam uel duas adiecit: ego & sine aqua medicamentum sapius præparauī, & ad omnia melius fieri apparet, præterquam in teneris corporibus, quibus aquam præstat adhibere: præsertim cum phlegmone tentantur ulcera. Inde aliud Asclepiades cum superioribus albis emplastris profert, quod rabiosos morsus sanare promittit: quemadmodum & Heræ medicamentum. Assumit idem præter simplex album, quod ex argenti spuma, cerussa, thure, cera constat: insuper medullam ceruinā & myrrhā. Porro miscet ei argenti spumæ denarium pondo quadraginta, cerussæ denarium pondo triginta, thuris denarium pondo decem, myrrhæ tantundem, medullæ ceruinæ duobus pauciores quàm decem, ceræ albæ denarium pondo quinquaginta, olei ueteris sextarium. Primum horum omnium quæ recitauī prodidit Asclepiades Rhodiacum nomine, digerens & curans in mammis duritias. Ex his componitur Argenti spumæ, ceræ ponticæ, singulorum pondo: adipis suilli elaborati cuiusque selibra, hoc est, uncijs sex, myrrhæ pondo uncijs quatuor, ouorum testorum uittellis duobus, olei hemina una s. Istud etiam sedi benefacere confirmat, non apponens, quoniam liquefieri uelit, sed nobis coniectandū forsitan relinquens, interim ex rhodino, interim myrteo, aliās ex oleo quolibet liquandum esse.

QVOMODO

QVOMODO CANDIDA EMPLASTRA COMPONENDA
sint aduersus ulcera, cacoethe, & quæ cicatricem
difficiliter admittunt.

Væ dysepulota, id est, uix ad cicatricem uenientia, quæ item κακοηθῆ, id est, maligna uocem, distinguendum modus est: quia non solum in præsentem disputationē, sed etiam in futuram commodum est. Quæ itaque ex humorum confluxu, uel multorum, uel acrium oriuntur, siue ne eo quod locus affectus huiusmodi iam dispositionem habuerit, ut licet bonum sit quod insuat, tamen ipsum corrumpat, dysepulota nomino. Porro quæ iam dictum obtinent affectum, singulari uocabulo cacoethe appello. Nunc igitur cum priores me emplastra quædam alba, ut quæ dysepulotis cicatricē probe obducant, conscripserint, propterea ego quoque alba scribo emplastra, quæ aduersus dysepulota omnia, & cacoethe nonnulla, quæ non prauum admodum habent statū, composui: Nam in illis denuo medicamenta accommoda dicentur. Primum hic methodum dicturus sum, qua id genus emplastra quamplurima conficere discetis. Duplex enim scopus est: alter omnium quæ ratione componuntur medicamentorum communis: alter peculiaris, colore ab his differens. Quæ igitur in commentario de simplicibus medicamentis cognouistis, sine rorsione quidem ac morsu, ualidè tamen ad eum exiccantia, hæc in memoriā reducite. Omnino autem referere ea, præterquam quod non erodunt uel astringunt, manifestò etiam de tergere posse. Siquidem caua plurima eius generis ulcera tanquam ab exsione humorum malignorū facta apparent: eiusq; rei gratia carne impleri desiderant. Ostendimus in tertio Therapeutices libro, omnia quæ carnē generant medicamenta de tergendis facultatem habere: Multa etiam alia siccam obtinent uirtutem, huiusmodi ulceribus curandis accommodam. Sed age nunc repetamus ea, quæ candorem tueri possint, aut non ad eum lædere. Hoc ex genere est cadmia, pompholyx, calx, ostrea concremata, purpura, buccina, & sepia pars ossæ: parum officiet color & æris squama, & ustæ chalcitidis non fuluum, sed cinereum, uel subalbidum. Quomodo autem huiusmodi præparandum sit, rursus in theriacæ antidoti sermone dicemus. Porro dictorum quodque, si lauetur, totam rorsionem amittet: quemadmodum cera quæ medicamini conficiendo admiscebitur, tum resina. Caterum quod cera tyrrenica, uel pontica dicta, ad candidi emplastri præparationem sit idonea, prius explicatum est: resina uero & laryx, & terebinthina, uti uocantur, aduersus ulcera maligniora magis ualent. Thuris partem aliquam indere non abs re fuerit, ut ulcerum maleficorum dispositio coquatur, & ad suppurationem ueniat. At non solum ex prædictis medicamentis unumquodque lauandum uenit, sed etiam metallica, tum quammaximè in loco soli exposito, uel aqua, uel aceto, uel marina, uel uino leuigare oportet: pura autem & candida, & perspicua singula erunt, candoris cuiusdam medicamento conciliandi gratia. De cerussa, oleo, coctionis modo, aère circumfluo, & igne, quomodo quodque eorum albedinem adferat exposuimus. At quemadmodum in alijs, ita in his quoque facultatis aquæ, aceti, marinæ, uinæq; albillimi peritum id in compositura temperare conuenit, quod insigniter curando morbo profuturum est. Etenim in ulceribus prætumidis, & χροῦσι appellant, quæ oras crassas, callosas, multamq; attenuationem requirentes habent, ex aceto & marina curiosè leuigata, magis quàm quæ per aquam idonea sunt. In quibus autem acre & mordax est humidū, quod in ulcera fertur, ex aqua terere potius singula metallica necesse est. Quemadmodū rursus ex uino magis, ubi copiosus humor ulceribus influens apparet. Hæc igitur singula quæ dixi, in unoquoque iam nominato humore leuigata diebus pluribus, imbeci frequenter pharmacis, & omnium cicatricē ducentium, quæ cerussa & argenti spuma constant, expertus sum optima. Verum scriptiones quasdam amicis quoque dedimus, qui huiusmodi pharmaca desiderarent: à quibus ipsis in usum ac experientiam producta, quod titulo promittunt tueri uidentur.

C tur. Itaque argenti spuma cum cerussa prius cocta, & medicamento ferè ad puram consistentiã perueniente, iniicienda est laryx, uel terebinthina resina cum cera candida. His pulchre unitis adde metallica, quæ huiusmodi temperaturam habent. Argenti spumæ & cerussæ pro consuetudine singulorum pondo: coquatur cum olei libris duabus, frequenter etiã aquæ selibra addita. Liquefcit enim argenti spuma citius, tum coctio aquam consumit, ut nihil ad humiditatem pharmaco aperte proficit: resinæ pondo tres uncia, ceræ duplum sufficit. Quanquam si duas resinæ indideritis interim, quatuor ceræ, sic quoque compositiones non aded differre inuenientur: thuris pondo uncia semis satisfacit post ceram & resinã: deinde tres aliorum iniectæ, quæ drachmæ quatuor sunt ad uiginti: impones autem duorum, trium, plurium, ac omnium quæ numeravi: quorum singulorum tibi copia contingat, ut si omnia habeas, æquam portionem cuiusque iniicies, cadmiæ dico & pompholygis, buccinorum cineris, uel ostreorum, & aris squamæ, singulorum denarij septem erunt, qui tres uncias absoluunt. Quod si calcem lotam misceas, singulorum drachmæ quinque ponentur. Si ustæ chalcitidis, singulorum drachmæ quatuor, ut ex omnibus sex cõnitis tres uncia fiant. Verum chalcitis usta sit, elota, & colore cinereo, non qualem multi ex ijs, qui urunt eam, faciunt: ueluti si dicas ex pallido flauam: si duo quædam ex his habeas solum, tres uncias ex ambobus ponito: hoc est utriusque unam semissem. Hæc in præsentia ad alborum emplastrorũ constitutionem ulceribus dysepulotis curandis cognoscere uobis sufficit. Atqui cerata alba & liquida, *πύργα* uocant, etiam ex ijs ipsis præparantur: differunt tamen ab emplastris, quod neque argenti spuma, nec cerussa coquatur. Adeps uero uel anserinus, uel gallinaceus, uel suillus, uel uitulinus indatur. Quod si uinum interim habeas, uel acetum, quæ albilissima, lucidissimaq; sint, aquæ loco ipsa admiscebis.

DAMOCRATES DE ALBO EMPLASTRO.

D Voniã pharmacorum uirtutes metris transcriptæ facilius memoria tenentur, & exactam ipsorum temperaturam perseruant, satius mihi uisum est & harum meminisse. Cum itaque Damocrates, præter alia alba emplastra, etiam candidum scripserit, quod commendat, apponam scripturam, iisdem illius uersibus, iambico trimetro exprellis.

At cum his habere emplastrum medicis conuenit
Album, efficax aduersus abrasa ossium
Ambusta, necnon ad ulcera summa cute
Occasionem citra manifestam edita.
Ita confit: cerussæ libra sumitur,
Lithargyri, tripheræ iisdem simul modi,
Et portio præterea libræ tertia,
Ceræq; puræ ponticæ quinque uncia,
Terebinthina pondo uncia purissimæ,
Thurisq; manna, uel thuris quinæ uncia,
Candidi olei boni recentis selibra
Aquæ superfundetur his sextarius.
Oleum, cerussa, spuma argenti, aqua coquitur
Leui igne, agitur sedulo rudicula:
Quum tota pulchre desiccata sic aqua
Et leue medicamentum apparet, candidum
Et molle amolynthumq; terebinthina inditur,
Deinde cera succedet, thus postea.
Ab igne cum depones ollulam moue.
Cum mediocriter est refrigeratum pharmacum,

Mortario

A Mortario superfundas, atque excipe
In mulieribus, uel delicatis puellulis,
In senibus, aut malo habitu iuuenibus simul.
Contempera tertiam partem aluminis,
Quam miscuimus emplastro non multo antea,
Ac utitor ad omnia recentia uulnera,
Rhodinon adde liquidum, & ceræ paululum.
Liparum & bonum fiet, uinum si candidum
Austerumq; modico affundas cum alumine,
Cuius meminit compositio in quinto huius operis commentario.

LIBRI PRIMI FINIS.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE
COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM KATA
TENH, LIBER SECVNDVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

B V M prior commentarius hunc quoq; cum alijs scopum teneat, ut si quando librum, quo medicaminũ consuetorum compositio nes scriptas habemus, perdiderimus, ipsi nos perditis similia possimus recuperare, necessarium est primum, nos in uniuersum formulam quandam imitationis didicisse, qua propositum inueniamus: deinde per hanc uiam in multis particularibus exerceamur oportet, scientes citra talis studij exercitationem nullum rectè opus perficere. Graue enim est, quod iam quibusdam accidit medicis, duobus mihi cognitis: quorum hic dolore ex talium scripturum interitu contabescens periit: alter a rebus medicis destitit. Verum exercitatis iudicio meo, præterquam pharmaca utilia componere, etiam a ueteribus medicis scriptorũ arbitris esse licet, commodeq; hæc omnia usurpare, tum illa quæ ipsi methodo inferius posita inuenerint. Melius igitur est, experientis iam comprobata sumere eum, qui usus ipsorum rationem didicerit, licet quod dixi, necessitas frequenter nos cogat, ut in compertis quoque nostro instinctu utamur. Itaque superiore libro quomodo ex argenti spuma sola emplastrũ præpares docuimus: interim oleo tantum, interim aceto admixto, uel uino, uel huiusmodi alio: item ex æquali ipsorum temperatura emplastrum fieri candidum potest, si probè coctum sit. Cæterum ex his emplastris quædam ducendæ cicatrici accommodata fieri prædiximus, quædam uulneribus cruentis glutinandis, quædam phlegmonis exiguis curandis, quædam ulceribus quæ cicatricem ægrè admittunt medendis, si non cacoethe sint: quædam ad tumores præter naturã, sed nõ magnos neque duos discutiendos. Scriptum simul est non multo post initium, emplastrum à me compositum, phœnicinum nomine: præsentem autem libro de uiridibus, & melinis, & rufis, & fuscis, & fuluis agetur, quibus etiam adnumerantur *Μελινα*, id est coloris ambigui. Inter hæc alia quædam sunt, ut ex candido melina, & ex nigro uiridia, & à similitudine sordium *εὐρωσθη*. Græcè appellata: adde quæ aërè imitantur, & cœrulea: quædam uero prorsus anonyma. Itaq; similia inuicè uiribus dein

C

C ceptis scribere commodum est, ut qui in plura incidit, uel librum legit, id quod optimi corpori, eiusque curando affectui sit, eligat. At colore similia tradere non est artificium. Quoniam uero potentes quidam uiri interdum nos iubent emplastrum sibi melinum conficere, quod ulcera glutinet, uel cicatricem ducat, uel indurata ea molliat, uel aliud huiusmodi facere possit, coacti sunt nonnulli recentiorum medicorum, ubi similia colore seriatim conscriberent, proprias cuique appellationes apponere. Quamobrem ego mixtam quandam disciplinam conabor effingere, a magis artificiosa auspiciatus. Scribo enim prius, quae caua ulcera carne implent: quorum plurima colore uiridia sunt: adnotans, quot ex his glutinantia sint, quotque malignis seu contumacibus medeantur: tum quid huiusmodi aliud possint perficere: deinde glutinantia non modo recentium ulcerum, sed etiam sinuum. Ex his plurima sunt, quae adusque cicatricem ulcera perducant. Atqui horum omnium unam seriem facturus sum: melinorum aliam, barbarorum, ut uocant, aliam, & fuscorum aliam: necnon in reliquis coloribus similiter. Producam in alio quoque libro sine colorum similitudine, quae ulcera cicatricem uix admittentia (dicuntur *χασώνια*) perfanant. In alio rursus post istum, quae tum haec, tum alia quaedam curant. Haec igitur uice proemij cuiusdam, omnium emplastrorum quae commemorabuntur communis, praefati, ad ea quae hoc libro scripta sunt digrediemur, oratione quadam generali eis praeposita, tanquam nihil etiam modo praedictum sit. Compositiones medicamentorum complurium laudabilium primus omnium, quorum memoria ad nos peruenit, Mantias Herophileus scripsit, cuius discipulus factus Heraclides Tarentinus, non solum in pharmacorum usu uidetur imitatus illum, sed etiam in ea artis parte, quae uictus rationem docet. Post quos alij sane quidam non paucis uoluminibus, sicut Mantias & Heraclides: sunt etiam qui uno aut altero tantum ea conscripserint, quemadmodum Cappadoces Heras, qui nec improbatum aliquod medicamentum tradidit, nec confecturas ipsorum omisit, sed uniuersos particulatim usus recensuit. Per multa pharmaca pluribus libris studiose scripserunt Musas, & Asclepiades, & Crito: uerum Andromachus unico libro medicamenta ad exteriora corporis uitia, altero quae interna curant memoriae prodidit. Item tertio his minore, oculorum remedia. Paucissimis autem ipsorum nec praeparandi modus, nec utendus praepositus est: neque enim horum quispiam, nec alius cuiusque pharmaci rationem docuit. Ob quod empirici confidentius, licet absurda, pronunciant, ut qui pharmacorum compositionis inuentionem ad *πειρίτησις* referunt: inde nimirum confidentiae occasionem sumentes, quod nemo ex dogmaticis medicis confectiois eorum regulam absolute scripserit. Nam cum dogmatici interrogati rationem, qua pharmaca singula composita sint, quibus utantur, nihil quod dicant habent: perditis nanque illorum scriptioibus, ipsi alia componere non possunt: hinc merito contemnuntur, & empiricis contradicendi maiorem praebent audaciam. Quod si affectus cuiuslibet eorum, quos curandos suscipiunt, naturam scirent, methodumque cognoscerent, qua & simplicium singulorum medicaminum uires, & scopum curationis inuenirent, non utique compositionis modum desiderarent. Exempli gratia: statim cauum ulcus, apertum (nihil enim mali est, ut quidam uocant breuioris disciplinae gratia, sic nos quoque nominare) quomodo quis sanare queat consideremus: tanquam si nondum aliquod ei curando aptum medicamentum inuentum sit. Nam quum docuerimus, a ratione cauorum ulcerum curationem subministrari, nascente alia carne loco perditae, ex ea uidelicet quae subiecta est, cogitauimus fieri non posse hoc, si in ulcere sordes, aut copiosa humiditas insit. Verum sordes medicamina detergentia auferunt, humorem exiccantia discutunt. Conuenit igitur huiusmodi pharmacorum materias cognoscere non simpliciter secundum genus, ut Dioscorides alius scripsit, sed uti nos in commentarijs de simplicibus medicamentis fecimus, non tantum apponentes uel calefacere, uel refrigerare, uel huiusmodi aliquid aliud quoduis medicamentum facere: uerum etiam quod primo ordine, uel secundo, uel

tertio

A tertio, uel quarto a medio tale existat. Frequenter etiam quod in horum medio uel noquoque uel incipiente, uel desinente sit, ut duodecim pharmacorum, quae per excellentiam quancunque proferuntur, ordines subsistant. Interdum enim uel mediocriter calefaciens, uel exiccans: interdum quod uehementissime quoduis horum facere possit requirimus. Qui autem simpliciter particulam calefieri uelle intelligit, non magis piper & sinapi, quam thus accipiet. Haec sane prius ostendimus, tum in tertio Therapeutices commentario: quasi uero praescientes ea ex demonstratione conuenienti, ad reliqua deducam, hinc sermonis sumpto initio. Quoniam ulcera carne implenda pharmaco exiccante, & detergente mediocriter sine morfu, indigere demonstrauimus, conuenit eiusmodi pharmacorum materiam quamnam sit in memoriam reducere. Indicata est in libro de simplicium medicamentorum facultatibus, insuper conueniens singulorum ordo: Hoc etenim, sicut dixi, admodum utile est, ut si quando fortiore quis pharmaco opus habeat, ad quod digrediat cognoscat. Verum cum simplex nullum habemus, composito utimur. Atque primum fingamus nos habere ceram & eruginem, aliud nihil quod cauo ulcere manifeste conducatur: thus dico, irim, aristolochiam, farinam eruorum, radicem panacis, & quaecunque ex hoc sunt genere. Quum igitur sciamus, quod cera sola imposita sordidum ulcus efficiat, quia neque detergere, neque exiccare possit, erugo rosionem inferet: praeterea exedet, atque phlegmonem excitabit: quae sane utraque deuitabimus: medium ex ambobus aliquod conficiemus, imbecillius quidem erugine, ualentius autem cera. Sed quoniam haec paululo inferior est eo quod commode queat adijci, erugo autem multum praecellit, multae cerae modicam eruginem admiscebimus. Quantam autem quantam: Hoc enim deinceps uenit dicendum, exacte quantitatem cuiusque ante experientiam inuenire posse neminem: conijcere tamen & iudicare, & componere pharmacum, primum adeo nullum insigniter improspereu successum habiturum: quemadmodum ego aliquando feci in quodam uico, ubi neque ipse quod me sequeretur habebam, neque alius ex ijs qui ibidem agebant, copiam mihi facere poterat. Reperi solum ad compositionem idoneam eruginem & ceram: quibus acceptis, & ad ignem cera liquefacta cum oleo rhodino, ut liquidum ceratum fieret, miscui cerati librae unciam unam eruginis, hoc est duodecimam partem: statui enim decimam uel duodecimam temperare: suspicatus quidem maiorem, ut acriorem cera futuram, minorem tanquam imbecilliolem. Experientiaibus autem nobis compositionem, uisae sunt partes decima & duodecima recte pro corporum differentia commixtae. Ostendimus enim, quod etiam usus attestatur, ualida corpora ualidiora sustinere medicamina, imbecilliora huiusmodi non ferre. Validiora dico corpora, quae temperamento sicciora sunt, ueluti agricolarum, nauatarum, & uenatorum: imbecilliora, molliora, uel natura, uel uictus consuetudine, cuiusmodi sunt mulierum, eunuchorum, puerorum, & qui naturali temperamento sunt humidi, candido mollique corpore praediti. Dura igitur ex copiosiore erugine cerato admixta carnem recipiunt, mollia ex pauciore. Vnde, ut frequenter dictum est, unum pharmacum omnibus nequaquam conuenire potest, sed oportet medium esse, ceu ad mediam temperaturam aptatum: ducere uero ad utranque eius medij partem, dum quotidiano usu & experientia probatur: si ut res postulat confectum sit, in eo manere consilium est: si paulum deficiat, augere ipsius uires: quemadmodum etiam adimere, cum praeter modum efficax sit, uelut in ipso hoc proposito pharmaco, quod cerato & erugine constat, considerare prius oportet, ulcus ne carne obductum sit, an nondum, sed sordibus humoreque madeat, uel praeter quod carne impletum non est, erosionis sensus aliquis laboranti ortus sit, & calidior, uel rubicunda magis pars ulcerata apparuerit. Quod si igitur imbecillius uideatur, melle uel erugine admixtis potentiam eius augebis: si ualidius, oleum uel rhodinon miscebis, resoluens pharmacum, quod linamentis excipiendum est. Commode quidem ceratum & erugo sic temperantur, quemadmodum a me nonnunquam esse mixta retuli. Con-

C 2

C lenius, ad carnē producendam commodius, adharendo pertinacius, & multo utilius fiet. Commendanda est thuris commixtio, quod emplastrī temperamentū iuuat: anodynon enim est, & concoquens. Quare si æqua ipsius portio erugini coniuncta sit, hoc est, denarium pondō quinquaginta, glutinantius, ut dixi, reddetur, & mitius medicamentum. Quoniam uerò uiginti quinque adiecit, siccantem eruginis uim seruare curans, emplastrum ad glutinanda maiora uulnera, & ulceribus uix sanabilibus curandis idoneum factum est: quodq; tale ipsum fore in animo habebat, aceti mixtura innuit. Penes nos itaq; est, & uehementius, & lenius ipsum facere, uel plus aceti, uel minus temperantes, sicut immitius, uel minus mordax. Etenim ex acrioris temperatura, quemadmodum etiam copiosioris medicamen exicca bit fortius, & cruentorum erit glutinantius, si uinosum acetum sit adiectum. Porro præstat in compositione plusculis diebus eruginem ex aceto acris, sole calido alleuigare: quod enim in eo mordax est mitescet, uirtus nihilo fiet minor. Thus autē initio admiscere necessarium non est, uerum huc dies unus satis est: Siquidem meminisse uos puto & huius quod toties repeto: fortium medicamentorum, cuiusmodi est erugo, misy, chalcitis, fori, æris squama, uel chalcanthum, ex aceto diu contritum, morsus, seu erosionem obtundi, uires augeri. Quoniā uero metallica ceu crassiorum natura partium potestatem suam in altum usq; corporis, quod curatur, non extendunt, ideo ut tenuiora fiant contere, & ex aceto ipsa dissoluere conuenit, quæ curiose ita attenuata ad penitiora usque penetrant. Accedit autē & aliud quoddam commodum in huiusmodi medicamentorum confecturis, quod diligenter elaborata corporis meatus nusquam inter eundem retenta pertranseunt, eiusq; gratia si calidioris naturæ sint, sine morsu munere suo funguntur. Quin & inter humores ipsos in corpore generatos, tenues facile citra erosionem perspirant; crassiores retenti obstructiq; molestant, ubi mordaces fuerint. Eadem ratio est in metallicis medicamentis combustis, sed illa ex ignis commercio nonnihil mordax, seu erodes perferunt, quod elota deponunt, ac lenia prorsus redduntur. Quibus autē simile quippiā uisum est ex frictione cum aceto ad solem facta ignis loco accidit, ea ne quidem ex igne calorem consequuntur: leuigata tamen ex aceto & combusta multo præstantiora fiunt. Hæc sanè multorum medicamentorum communia necessariò cognoscenda sunt: tum usus ipsorum similiter: alius quidem in alijs affectibus: in cauis uerò ulceribus quum linamentis excepta imponuntur, præposito emplastro ex rosaceo liquefacto utitur. Prodest sordidis & humidis ulceribus: aperta uerò erodit. Cuius rei causa miscendum ei est ceratum liquidum ex cera & resina confectum, uel ex rosaceo, uel oleo liquefactum. Poteris interim & myrteo uti: atq; horum temperaturæ methodum quandam intelligas oportet. Olei sanè nomen unum est, qualitas & facultas diuersa: Nam omphacinum frigidius, ex maturis oleis pressum calidius est: temporis autem processu calefaciendi uim auget: sic etiam quod salem habet, quantum ex illo sumpserit, tanto calidius est, magisq; siccatur, quam quod ipsius expers est. Quod surculos oleæ, *ὀξυζύκη* Græci nominant, continet, ualentius astringit. Indicabit autem utilius & ulceris forma, & corporis ægri natura: ulceris quidem sanandi contrarijs, corporis autem ulcerati similibus. Quapropter medicamentum, quod emmoton futurum est, myrteo liquefacies: quum generata caro flaccidior quam par est appareat, præsertim ulcere ad cicatricem perueniente prope modum. Nam cum pauxillū quiddā phlegmones in ambientibus particulis relinquatur, optimū est pharmacū ex rosaceo liquore. Rosaceū uero præstantissimū esse nouisti, quod solis rosas pluribus oleo citra salem præparato plenius imbutis confectum est. Si iam hæc quispiā in memoria prompta semper habeat, nec oblitus sit, ut præcepimus, omnium simplicium potentia, is & uaria emplastra uiridia componet, & singulis iam confectis optimè utetur. Etenim emplastrū hæctenus in sermone propositum, quod primū scripsit Andromachus, multifariā licet adaptare, partim pro strobilina resina aliquam aliam adijciendo, partim thus augendo, uel cum eo siccū aliquod

A aliquod sarcoticum, uelut irim, aristolochiam, erui farinam, atq; huius generis alia admiscendo. Quinetiā quod oras ulceris induratas emolliat temperando, compositionē uariare licet. Vnde nonnulli guttā ammoniaci, & galbanum, nonnulli medullam ceruinam, aut uitulnam, aut seuum admiscuerunt: sicut rursus alij repellens aliquod, dum influxus conantur reprimere. Hac ratione igitur alij fissum alumen, alij rotundum, alij gummi omphacinum adiecerunt: quidam ladanum utraq; uirtute præditum, molliendi uidelicet & repellendi, ut ulcera emolliat, & nihil ex superioribus influat. Insuper uix sanabilia curare studuerunt, ut multiplicis usus medicamentum sit, adiunxerunt enumeratis chrysocollam, uel dyphruges, uel æs combustum, uel squamam, aliqui æris, aliqui stomomatis ferri. Et prope omnia modò enarrata uiridium emplastrorum colorem seruant: ipsdem facultatibus prædita mixta corrumpunt. Quare nec ego omnium memini, quæ eandem uim obtinent, sed illorum duntaxat, quæ emplastrū compositi colorem tuentur: Non enim de glutinantibus, & ijs quæ carni alendæ sunt, emplastris simpliciter, uerum eisdem uiridibus quoque dicere statuimus: quemadmodum hæc modò narrata, atramentum futurum, & chalcitis cruda si modicè admiscerentur, colorem pharmacorum in sermone præcedentium reseruant. Itaque de talium compositione abunde satis actum est. Vsum ipsorum quoniam Andromachus omisit, à quo maximè traditum esse conueniebat, nos apponemus, communem unum de talibus medicamentis usurpandis sermonem planè necessarium præfati. Deinde uniuersalem methodum interpretati, particulares, eorum causa qui illam didicerunt, effingemus. At huiusmodi opus ad dialecticos pertinet, particulares de omnibus ipsis perscribere, sicut Heras, Criton, Asclepiades, alijq; complures factitarunt. Atque etiam tertia disciplina species est, quam nos tractamus: neque in omnibus particularibus medicamentis usum scribentes, imò nec uniuersum communī methodi disciplinæ soli totū concedentes, sed hanc quidem primam docentes, inde uerò unum uel alterum, uel etiam tertium exemplum claritatis & discentium exercitij gratia accommodantes. Quemadmodum igitur nunc re ipsa ostendimus, sic iam in prioribus quoque fecimus: Nam quatenus medicamentum exiccet detergatq; cum ex simplicium facultate, quæ id constituunt, inuenerimus, inde simul dispositionis naturam cui conueniet indispicemur. Vbi enim humiditas multa & copiosa sordet est, desiccans euidenter purgansq; medicamentum applicare oportet. Vbi apertum (Græci ἀπείριστος uocant) ulcus est, carnis indignum, moderatissimum inter exiccantia detergentiaq; competit. Verum minoris maiorisq; in eo rationem ab ægri natura sumere cōducit: Siquidē durioribus uel ex temperamento naturali, uel ætate, uel loco, uel studijs corporibus magis exiccantia exhibenda sunt, humidioribus minus. Quapropter primus cuiusq; medicaminis linteolis excepti (ἐμμοτον appellat) usus ex prædictis nuper scopis coniecturali artificio sumitur: secundus, ut etiam antea monuimus, ex signis in corpore curando apparētib. Si namq; cauum ulcus citra phlegmonem & purū inueniatur, nihil nouū tentare oportet, si humidius, uel sordidius intendere desiccans detergentisq; pharmacum ratio postulat, si cauum magis quam prius existit soluere. Intenditur itaq; mellis temperatura: mitigatur ex oleo & cerato, uel oleoso quodā, cuiusmodi est rosaceū, myrteū & cyprinū, simpliciter præparata sine spissamentis, *σπυρματα* Græci uocant, quæ addunt odoris gratia, uel ut confecta diutius ab iniurijs immunita permaneant. Iam uero si cōtentiosus quispiā nos increpet, tanq; præter institutū initio ad medicamentorum usus orationē deducamus, pollicenti nos de eorum cōpositione uerba facturos, ille considerato, qd in usu etiā confectura quædā sit, silentiū sibi imponat. Prima enim pharmacorum, quæ cerato miscerentur, in eo cōfectio est: altera rosaceo, uel myrteo, uel cyprino, uel lentiscino oleo, uel melle appolito constat. Atq; de his satis. Verū ad emplastra, quæ iam per experientiam abunde probata sunt transeamus. Hæc igitur Andromachus memoratu digna medicamenta usurpare ipsa scientibus præscripsit. Vnde cum talia sint, ea deligenda

C teniunt, quæ paucioribus, paratūq; facillimis simplicibus componuntur, tum quæ ad plura ualent, & proposito maximè scopo seruiunt. Res fiet exemplo ita dilucidior. Finge cauum ulcus apertum in sano corpore: tale uerò ab emplastro uiridis, quod Lite uocatur, liquefacto ex rosaceo curabitur. Appellant autem Liten, quod ex erugine, cera, & resina conficitur. Ego sanè, ut ostendi, æquam utriusque portionem misceo, eruginis decimam uel duodecimam, uel octauā. Est uidelicet duodecima, si ceræ pondo, & resinæ tantundem, eruginis uncias duas temperemus: decima, si duabus eruginis uncis, uiginti ambarum resinæ & ceræ, hoc est, utriusq; decem adijciantur. Quinetiam si octauam eruginis partem cerato ex cera & resina confecto apponamus, etiam sic bene habebit. Acris enim magisq; detergens huiusmodi medicamentum erit, non tamen inutile: nam duris corporibus percommode adhibebitur. Melior euadet compositio, ubi octauam portionem eruginis confecturæ ex cera resināq; immiscuerimus, erugine pariter aceto quamacerrimo diebus plusculis antè in leuorem redacta. Præstantior erit, si etiam thuris partem dimidio maiorem, quàm fuit in erugine, indiderimus. Olei pares cyathos eruginis uncis adiunges, cum sine aceto & thure medicamen conficias. Quando autem thus acetumq; adijcis, si quidem fricta resina pinguior molliorq; sit, ac æstate pharmacū præparas, miscebis nihil: si uero dura, idq; per hyemem, cyathum unum infundes. Quod si liquidam quandam resinā ceræ temperes, oleo prorsus carere licet: liquidissimā quidem tertiam ceræ portionem, minus liquidā dimidiā. Porro fiet huiusmodi quadam compositio: Ceram resināq; liquatam ubi refrigeraueris, eruginis partem nunc octauā, nunc decimā, aliās duodecimā commisceto: cognoscens duris corporibus primam temperaturam conuenire, mollibus tertiam, medijs mediam. Eruginem ex aceto leuigabis: si lenius medicamentum uoles efficere, thuris pondus dimidium eius quod erugo continet adiunges: sin hoc mitius, thus & eruginem æquali modo committes. Atqui resinā cum cera liquefactam sine rasura refrigerantes, erugini thurisq; in pila ex aceto tritis superfundimus. Hæ igitur primæ compositiones sunt uiridis emplastri, quod cruenta quadam uulnera non adeò magna glutinat, & reliqua adusque cicatricem sanare potest, & carnem in eis producere, ex humido quodam oleoso liquatum. Voco autem oleosa, rosaceum, quo maximè ad illud quem retuli modum confecto utendum est: statim myrteo, cyprino, & lentiscino. Sed ipsum oleum, ubi medicamento liquefcenti caloris quippiam adijcere cordi est, commune hoc miscebis, in quibus refrigerare studes, id quod omotribes appellatur: ubi astringere, myrteum: ubi mixtæ facultatis aliquod, concoquens puta & repellens, rosaceum: in quibus modicam astringendi uim cum maiore caliditate desideras, cyprinum & lentiscinum. Porro pleraq; aliæ cōpositiones erunt, dum medicamentis simplicibus iam commemoratis uel incarnantia, uel emollientia, uel astringentia, uel quæ difficilia ulcera curant, temperantur. Non nulli uerò digerentia miscuerunt, sicut etiam cicatricem ducentia: alijs quidem omnia commiscens, uel confecturam inutilem, uel medicamentum uarijs accommodum præparare contigit: quorum materias cognoscentes, tum inuentis iam uti, tum similia componere ipsi potueritis. Adscribam tamen & ego nonnulla celebria, ab his denuo, quæ Andromachus tradidit, auspiciatus. Sunt itaque à præcedenti triginta ordine: quæ uerò ab ipso commendantur duntaxat adijciam. Quartum post primum ita expressum est.

VIRIDE QVO VTOR.

Eruginis rasæ denarium pondo nouem, chryfocollæ denarium pondo nouem, terebinthinæ pondo minam unciarū sedecim, ceræ minæ dimidium, aceti modicū. Quid singula emplastra polliceantur, non, ut prius dixi, præposuit Andromachus, sed ex simplicium medicamentorum materie, unde primum constat, nulli obscurū est ipsum per se priusquam liquefiat, ulceribus mederi posse, ac liquatum emmoton fieri: minam uero sedecim unciarum iniicit; nam quæ uiginti continet, ceu ad chryfocollæ

A focollæ & eruginis æquam temperiem, magna est, inde alijs tribus seriatim productis, rursus huiusmodi ad uerbum subiungit.

ALIUD QVO VTOR.

Eruginis rasæ pondo, mannae uncias nouem: ego pondo libram addo: ceræ, resinæ frictæ, resinæ liquidæ, singulorum pondo quinque, olei cyathum, aceti quantum satis est: ego etiam guttæ ammoniaci pondo uncias decem pono. Post hæc Andromachus cessat. Liquet autem, si prædictorum meminimus, etiam hoc ipsum emplastrum per similem superiori facultatem obtinere. Deinde aliud scribens Andromachus, sic exorsus est: ALIUD MOLOCHINVM. ac postea simplicium pharmacorum temperaturam unde ipsum conficit his uerbis subscribit. Eruginis rasæ pondo, picis pondo duo, mannae pondo, ceræ pondo duo, resinæ pondo duo, olei pondo, aceti quantum libet: hoc itaque superioribus respondet. Manifestum uerò est, utriusque, & eruginis & mannae, parem portionem ex aceto leuigandam esse. Duplam horum, ceræ, picis, & resinæ, hoc est, cuiusque pondo duo cum olei libra liquanda, & sic in leuorem ex aceto redactis admiscere oportet, uti frequenter nobis dictum est, refrigerantes magis & radentes, quàm infundentes, ne aëre iam frigido, enceridas appellatas, id est, grumos ceræ modo fieri contingat. Aliud ab hoc celebre emplastrum subnectit.

VIRIDE HECATONDRACHMON.

B Guttæ ammoniaci denarium pondo octo, squamæ denarium pondo duodecim, mannae denarium pondo octo, resinæ siccae denarium pondo duodecim, eruginis denarium pondo octo, seui uitulini denarium pondo quatuordecim, resinæ terebinthinæ denariū pondo octo, ceræ denarium pondo triginta, olei quartam cyathi partem, aceti quantum satis est. Hoc & magna uulnera glutinare potest, & sordida ulcera purgare, ubi ceratum inter liquefendum adsumpserit, carni producendæ est. Priusquam uero liquefactum sit, crassas ulcerum oras sanare, & sinus iungere: in totum digerere & repellere potest: nam ex contrarijs facultatibus mixtum est. Quod succedit uiride nunc commemorato similis & potentia & usus, huiusmodi temperaturam obtinet. Terebinthinæ pondo minam, serapiadis herbæ denarium pondo uiginti quinque, eruginis rasæ denarium pondo decem, seui uitulini denariū pondo uiginti quinque, ceræ denarium pondo uiginti quinque, thuris denarium pondo duodecim. Cyprinum aridis adijcitur. Ac emplastrum quod ab alijs Isis nuncupatur, ipse citra hanc appellationem in eum modum conscripsit.

VIRIDE EPIGONI.

Quanquam omnes eius meminerint, nihilominus & nunc simplicium in ipso medicamentorum temperaturam adducturus sum: quoniam nonnulli in eis dissentiant. Iubet enim immittere æris usti, salis ammoniaci, æris squamæ, eruginis, guttæ ammoniaci, mali terræ, quæ ἀριστολογία Græcè dicitur, & thuris, singulorum denarium pondo octo, hoc est, unciam, aloës, myrrhæ, galbani, singulorum sesquiplum, hoc est, unciam semissem: quod perinde est, ac si dicas, omnium uncias undecim, s. aluminis rotundi denarium pondo sex: miscet etiam resinæ colophonis denarium pondo ducentorum, ceræ dimidium, hoc est centum, olei hemina dimidium. Quosdam ait quintam partem miscere, aceti quantum satis est, dracontij radicis unciam dimidium, quod est denarium pondo quatuor. In fine autem hoc adiecit, quod in Isis scriptura non continetur: nam Epigonus id apposuit, atque hac ratione Epigoni Isis differt. Iam uero post nuper relata addidit Andromachus VIRIDE PASIONIS hac ferè symmetria. Resinæ colophonis denarium pondo trecentorum, ceræ denarium pondo centum quinquaginta, eruginis denariū pondo octo, aluminis rotundi tantundem, æris squamæ denarium pondo duodecim: thuris denarium pondo sedecim, æris combusti denarium

C pondo octo, salis ammoniaci denarium pondo octo, olei dimidium cyathi, aceti quantum sufficit. Hoc medicamentum quia salem ammoniacum prius assumpsit magis quam superiora extrahit digeritque, in alijs omnibus conuenit. Fortius autem magisque utile prescripto post medium unum recenset Andromachus, quod **VIRIDE ALCIMIONIS** nominauit. Terebinthinae denarium pondo ducentorum, cerae denarium pondo centum quinquaginta, aëris squamæ denarium pondo decem et octo, eruginis rasæ denarium pondo sedecim, aluminis rotundi denarium pondo sedecim, galbani denarium pondo uigintis sex, thuris denarium pondo decem, salis ammoniaci denarium pondo duodecim, aëris combusti denarium pondo sedecim, mali terræ denarium pondo decem, aloës indicæ denarium pondo duodecim, myrrhæ denarium pondo sedecim, guttæ ammoniaci denarium pondo uiginti octo, galbani denarium pondo duodecim (alij, octo) olei hemina dimidium, aceti tantundem. Aliud inde scribit, cui titulus **ATHENA**, sicut ipse ad calcem refert. Porro simplicium eius temperatura unde componitur, in hunc modum habet. Cerae denarium pondo ducentorum quinquaginta, terebinthinae denarium pondo ducentorum, frictæ denarium pondo centum, seui uitulini denarium pondo quinquaginta, galbani denarium pondo uiginti quatuor, mannæ denarium pondo uiginti quatuor, salis ammoniaci denarium pondo duodecim, aëris usti denarium pondo duodecim, aloës denarium pondo duodecim, aëris squamæ denarium pondo uiginti quatuor, aluminis rotundi denarium pondo duodecim, & fissi denarium pondo octo, chalcanthi denarium pondo octo, misyos denarium pondo octo, opoponacis denarium pondo octo, eruginis rasæ denarium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, minij sinopici denarium pondo trium, aceti heminas tres, olei heminas duas: minium initio inditur. Athena uocatur hoc emplastrum utilissimum multis, ut indicauimus. Quomodo autem usui erunt huiusmodi emplastra, in sermone de ijs futuro significabitur. Ab hoc aliud uiride his uerbis conscripsit.

VIRIDE EX CYPRINO APHRODAE.

Cerae denarium pondo uiginti quatuor, resina aridæ denarium pondo duodecim, eruginis rasæ denarium pondo octo, aphrodas denarium pondo duodecim, mannæ denarium pondo octo, cyprini dimidium acetabuli: contunditur, & malis ulceribus potest conducere. Atque hæc causa est, cur ipsum appenderit, tum quod paucis constat, tum quod utilissimum est. Cum autem multa deinceps uiridia alia uariæ mixturæ & utilitatis adducat Andromachus, uisum mihi est ea resinæ quere, & quæ uocant **LITAS** duntaxat percensere. Hæc igitur serie propemodum commemorat.

ALIUD VIRIDE LITE QVO VTOR.

Resinæ pondo libras duodecim, cerae pondo libras octo, eruginis rasæ pondo libras octo, seui uitulini pondo libras duas, aceti pondo libram. Ego autem mannæ libram iniicio. Liqueat igitur, acetum cum duabus eruginis & thuris libris leuigandum, sicut antea præcepi: deinde liquida his miscenda: dico autem seui libras octo cum cera octo, & resinæ duodecim. Emplastrum hoc **LITE** adamussimum foret, nisi adipem assumpsisset & mannæ. Ita nanque erugo decima amborum simul portio esset, resinæ uidelicet & cerae. Quod si resina arida fuerit, omnino etiam olei quid addendum putabis, uti prius expositum est. Quoniam uero seuum uitulinum recepit, nec amplius **LITE** omnino est, ut quod molliens, & concoquens medicamentum existat. Multo autem magis, si etiam mannæ assumpsisset, quæ concoquit purique mouendo est, & incarnandi quandam uim occupat.

COMMVNIS

COMMVNIS SERMO DE EMPLA.

stris colore similibus.

Quod sanè emplastra non secundum coloris similitudinem, sed etiam facultatem unà scribi conuenit, manifestum est omnibus. Nam ut Andromachus alij quoque nonnulli ordine tradunt emplastra uiridia, ita melina, fusca, & candida, quæ quomodo fiant priori uolumine dictum est. Viridium compositionis, licet antea expositæ, nunc quæ que mentionem faciemus.

QVOMODO VIRIDIA FIANTE.

Rugo non modica immittitur, ut & aliorum colorem uincat, & omnia in suum permutet. Porro conijcere oportet eum qui tale emplastrum confecerit, præter eruginis quantitatem, & colorem illorum quæ ipsi commiscuntur, ad hæc coctionis rationem, in simplicibus quidem colores pertinaces obseruare: cuiusmodi flaua & nigra, & rufa medicamenta occupant. Dico autem flaua & rufa, qualia sunt melitites, chalcis cõbusta, auri pigmentum, sandaraca. Nigra uerò, quod genus sunt pix, bitumen, terra amipelitis, lapis gagates. At inter coquendum non oportet eruginem super igne coactis committere: uerum ubi in mortario unitas facta est admiscere, si colore uiride medicamentum permanere desideras: sin autem melinum uoles emplastrum conficere, intelligito in coctione eruginem primum in hunc colorem perducendam, postea in rufum, ut emplastrum, quod bicolor, Græce διχρωμον appellant, euadat. Etenim à coctionis tempore paucis diebus post, in summo quidem fuscum magis redditur, in imo rufum simul apparet. Quoniã uero de ipsorum colore abunde satis diximus, rursus ad facultatis sermonem reuertemur, memores unde primum hoc in libro exordium sumpserimus. Egimus autem in eo, nisi me fallat memoria, de medicamentis carnem generantibus: quorum potestatis scopus est, ut mediocriter & sine morfu detergeant exiccantque. At speciales confecturæ pro diuersa simplicium pharmacorum materie differunt. Caterum nemo ignorat, ea quæ propriè & primario σαρκωτικὰ nominantur, aperta ulcera carne implere, hoc est, quæ caua quidem sunt, non tamen sordes, aut inflammationem coniunctam habent: insuper nec prauorum humorum influxionem, neque carnem in cauo ulcere intemperatam. Nam prædictorum aliquo cavitati imposito prius illud curandum est. Consilia curationis ipsorum sunt, sordidus detergentia pharmaca adhibere, profluuibus exiccantia, atque id quod influit repellentia. At si copiosum & cõtumax existat, fluoris causa prius amputanda est. Constat autem inflammationem phlegmonem sanandam esse, carnem intemperatam ad temperiè reducendam. Porro intemperatæ iam factæ, quatuor sanè modis simplicibus, quatuor item compositis, per contrarias qualitates succurretur. Sed de his postea: nunc autem de medicamentis uehementer detergentibus agemus.

DE PHARMACIS VALDE ABSTERGENTIBVS.

Quod hæc ex prædictorum genere sunt, quæ ob moderatam detergentionem cauis ulceribus puris, apertis sine omni morfu admovebantur, antea comprehendimus. Intensam uero detergenti uirtutem obtinent, quæ copiosas sordes auferunt. Quare nonnulla ex prædictis uiridibus medicamentis una re solum, nempe eruginis copia, ab ijs quæ simpliciter carnem producunt, euariant. Quædam & aliorum insigniter detergentium mixtura, sicuti uocatum Isis, & Macherionis emplastrum, quod nos pro more usurpamus: oleosum ex usu nuncupant. Vbi enim sinum implere proponimus, copiosiore oleo iam liquefacientes, per cornu rectum modo clysteris porcinæ uesicæ coniuncti ipsum infundimus. Quin & piulcis, hoc est, pus trahentibus, in eo utimur. Etenim inter clysteres etiam, quibus latius foramen est, ad huiusmodi administrationem commodi sunt. Cui uero non est perspicuum, sinus

C oppletos sordibus, ex meraciore hoc medicamento purgari, id est, oleo pauciore adhibito: rursus puriores effici ex humente magis olei uberis temperatura: Itaque si parua adhuc phlegmones sint infestantis suspicio quaedam existat, medicamentum ex rosaceo prorsus liquefiat: Sin à phlegmone fuerit liber, ex oleo: & si citra erosionem ueteris misturam sustinuerit, illo pharmacum liquatur. Ceterum in huiusmodi usum non solum hoc, sed Macherionis quoque emplastrum & Isis, tum alia faciunt, quæ maiores nostri perscribere, cerato mixta, cauis ulceribus carnem inducere. Omnia namque huius notæ sine cerati mistura ex oleo & rosaceo liquefacta sinibus immittuntur, eò quòd consistentia, quæ linamento excipitur, emmoton uocant, sinibus illini non potest. Pari modo & medicamentum siccum, quod combusta charta constat, rosaceo copiosiore diluentes, ipsis infundimus. Quemadmodum uerò sinus liquidioribus pharmacis indigent, dum crassiora imponi nequeunt, ita quæ in summo caua ulcera affligunt crallius medicamentum desiderant, hæc uidelicet occasione, quòd liquida statim ab eis decidunt, & linamenta sicca relinquuntur. Merito igitur in id genus uitij ceratum ualide abstergentibus admiscemus: in sinibus oleum, uel rosacei plurimum. Atqui hæc in eum modum abstergentia pharmaca omnino etiam digerunt, ideoque uehementer exiccant, ac commu-
ne quoddam ipsorum genus efficitur, quod Græci πολυρρησον appellant. Accedunt huic generi emplastra euidenter acria, qualia sunt δ' αλωμ, quæ non offerenda sunt, ubi carnem quampiam progignere cogitamus. Nam præter alia hoc quoque sal eximium habet, ut astringat magis quam purget: siccare uerò nihilominus quam nitrum, ac eius spuma potest. Sed illa astringendi facultatem non agnoscunt, sicut nec Asia petra flos. Atque huius rei gratia discutere, & ceratis admixta ulcerum sordes tollere nata sunt: Sal propter astringendi potestatem hoc efficere non potest. Proinde cum hæc in memoria habeatis, & methodum compositionis, ususque omnium eiusmodi medicamentorum audiueritis, deinceps illa, quæ à clarissimis medicis propter optimorum medicaminum cognitionem usu atque experimentis comperta sunt, enumerabo. Primum sanè Mantia, atque eius discipuli Taranthini Heraclidis sectatorum permulta pharmaca, quæ subsequenter annis per experientiam probantes distinxerunt, & præstantissima ipsorum denuo literis mandarunt: quæ uero minus efficaciam habere uidebantur omiserunt. Iure igitur & ego maiorem facio mentionem eorum qui illis successerunt. Sunt autem inter hos, qui in medicaminum experientia rectissime se gessisse uidentur, Petronius Musa, Heras, Andromachus, Asclepiades, & Criton. Iam uero Archigenis & Philippi studiosi non pauca medicamenta prodidere. Quinetiam liber unus est Menecratis, cui nomen inditum est, Insignium pharmacorum αυτοκράτωρ δ' ολογράμματος, id est quasi dicas, Imperator (nam ei dicatus est) integris literis descriptis. Quæ ergo pulcherrima ipsis tradita sunt medicamina, & commendantur, quorumque nos inter omnia relata experientiam habemus, & quibus præceptores nostri usi sunt: ad hæc, si quod nobis inuentum sit, deinceps adducam, quo singula genere contineantur exponens. Nunc autem uiridibus relatis melina protinus subiungam,

MELINA EMPLASTRA.

Vemadmodum uiridium emplastrorum plurima propter eruginem præpollentem talia fiunt, præsertim quæ sunt ex ipsis coloratiora, ita quoque melina. Sed uiridia eruginem incoctam habent, melina uerò coctam, sed mediocriter: Nam si largius coquas, ambigui coloris emplastra quibusdam appellata, quibusdam rufa, efficitur: Solent medici uiridia simpliciter melina, & rufa nominare, quæ non adeò magna uulnera glutinant, & ulceribus cicatricem obducunt: quæ mos est medicis appellare ἀπεριστά, quasi dicas aperta. Item ex rosaceo liquefacta cauis carnem gignunt. Multiplicis usus sunt inter ea, quæ plura pollicentur. Quaedam multa

A multa non promittunt, sed unum mentione dignum, uidelicet uel ulcera cacoethe bene curare, uel pus digerere, uel meliceridas, uel duritias emollire, uel huiusmodi quid non contemnendum, aut curatu facile. Andromachus itaque quatuordecim melina conscripsit: ex quorum numero quinque eruginem habent, reliqua sine hac confecta sunt. Porro ex his quæ erugine constant, unum quidem primum inter quatuordecim positum est: alterum uero quartum, post hoc aliud sextum, inde septimum & decimum. Quibus ergo nihil eximij apposuit, omnia simul & conglutinant ulcera, & cicatricem inducunt. Quòd si ex rosaceo liquefeceris, carnem procreant. Quin & mediocribus phlegmonis medentur, sicut etiam duritias emolliunt: atque hoc euidenti, quæ guttam ammoniaci continet. His adhuc magis, quæ copiosiore quam pro reliquorum portione aestimetur, eam assumpserunt: in quibusdam uero apposuit ipse tenerum, hoc est, teneræ cuti conueniens: cui præfixit επιπλάσιμον & επιπρότικον, innuit membrorum doloribus, synanchæ & lateri benefacere, uel interiores abscessus discutere: magis quoddam testimonium his adferens, quam simplici sermone scriptis. Igitur omnia ipsa deinceps subiiciam.

MELINA ANDROMACHI.

Melinum quo utor, Spumæ argenti denarium pondo centum quatuor, olei * hæc æstate, uidetur minam, hyeme tres cyathos, ceræ denarium pondo quadraginta octo, colophoniam adijciendum. denarium pondo quadraginta octo, guttæ ammoniaci denarium pondo uiginti quatuor, eruginis rasæ, galbani, myrrhæ singulorum denarium pondo octo.

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo centum, olei tres cyathos, resinæ colophoniam denarium pondo sexaginta quatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo quadraginta, cerusiam denarium pondo uiginti quatuor.

ALIVD.

B Spumæ argenti denarium pondo quadraginta, cerusiam denarium pondo sex, ceræ tyrrhenicæ denarium pondo sedecim, resinæ pityinæ siccæ denarium pondo sedecim, guttæ ammoniaci denarium pondo duorum, olei heminam.

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo centum, colophoniam denarium pondo sexaginta quatuor, alij quadraginta octo, ceræ denarium pondo octoginta quatuor, galbani, myrrhæ, eruginis, singulorum denarium pondo octo, opopanacis denarium pondo sex, olei heminam æstate, per hyemem uero tres cyathos.

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo centum, resinæ pityinæ denarium pondo centum, ceræ denarium pondo duodecim, olei tres cyathos, spumæ argenti ex uino leuis fit, donec siccescat, deinde coquitur.

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo centum, olei ueteris heminas + septuaginta, ceræ denarium pondo centum, eruginis scoleticæ denarium pondo uiginti quinque, chamæleonis nigri denarium pondo duodecim, chrysocollæ denarium pondo quadraginta.

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo ducentorum, olei ueteris heminas tres, ceræ denarium pondo centum sexaginta octo, guttæ ammoniaci denarium pondo centum, myrrhæ denarium pondo quatuor, eruginis denarium pondo + octo, resinæ colophoniam denarium pondo centum uiginti octo, galbani denarium pondo uiginti, chamæleonis atrii denarium pondo octo. Alij propolis denarium pondo octo pro chamæleonte.

ALIVD.

Olei ueteris in quo chamæleon combustus sit, ut copiosioris sextarium, spumæ argenti pondo: ubi ebullierit, argenti spumam inspergito, & coquito.

ALIVD AD NOMAS.

Sandarachæ denarium pondo trium, aluminis fissi denarium pondo quatuor, thur-

Cris denarium pondo quatuor, myrrha denarium pondo quatuor, gutta ammoniaci denarium pondo octodecim, cera denarium pondo octodecim, terebinthina denarium pondo sex, adipis suilli denarium pondo duum, mellis decimam sextam heminae portionem,

ALIVD.

Alias + centum uiginti. Spumae argenti denarium pondo + centum octo, cera pondo denarium + centum octo, alibi centum inuenio, guttae ammoniaci denarium pondo quinquaginta, terebinthinae denarium pondo quadraginta, mali terrae denarium pondo uiginti quinque, *Alias + centum uiginti.* zea radice denarium pondo + octo, eruginis scoletiae denarium pondo sedecim, *Alias + uiginti* aluminis scissilis denarium pondo sedecim, olei ueteris binas heminas,

ALIVD SIMPLEX.

Spumae argenti denarium pondo centum, axungiae denarium pondo septuaginta quinque, olei ueteris denarium pondo septuaginta quinque. Ad molli carne praeditos conuenit, & digerit.

ALIVD MELINVM EMOLLIENS.

Diaphantis Afra nominatur epispasticon & exippoticon, quo articuli curantur, haec capit:

Visci elaborati pondo, cerae pondo, resinae terebinthinae pondo, galbani uncias tres, liquefactis utitor.

ALIVD.

Alias + unum Salome; ad omnem dolorem & anginam cum cucurbitula, & ad lateris affectum. Spumae argenti pondo + duo, olei ueteris uncias octo: haec simul coquito.

ALIVD MELINVM HERACLIDIS, interiores abscessus sine dolore discutens.

D Spumae argenti denarium pondo centum, cerussae denarium pondo centum, cerae denarium pondo octoginta, resinae aridae denarium pondo sexaginta, guttae ammoniaci denarium pondo quinquaginta, galbani denarium pondo sedecim, olei ueteris heminas duas. Sic autem Rusticus ille celebris Isidori: Spumae argenti denarium pondo quinquaginta, cerussae denarium pondo quinquaginta, guttae ammoniaci denarium pondo + octo, cerae denarium pondo uiginti quinque, resinae aridae denarium pondo triginta, ulmi in sacculis ex corio reconditae denarium pondo quindecim, galbani denarium pondo octo, olei + tres cyathos. Inter haec emplastra nullius coctionem scripsit Andromachus: ego uero ad colorem ipsorum pertinere dixi, scilicet neque eruginem crudam esse oportere, ut in uiridibus, neque nimis coctam, sicut in his quae incerti coloris & rufa nominantur. Verum ubi iam cacabus ab igne auferendus propemodum est, inijci erugo debet. Deinde cum mutet colorem, & melinum redditur, medicamentum tollere iam ab igne tempus est, quatenus purum iam euaserit. Sin minus, paululum super ignem lentum remorati sic tollemus. Nam in uehementi admodum flamma facile in rufum degenerat. Cuius rei gratia alia quoque duo insignia emplastra melina, alterum Menoeti, alterum Serapionis subiungam: quorum coquendi rationem plerique tradidere, & uos confecturae eorum quae Andromachus scripsit, exemplum habebitis.

MENOETI MELINVM.

Spumae argenti pondo quatuor, olei pondo tria, terebinthinae pellucidae pondo duo, cerae pondo, eruginis, thuris, galbani, singulorum pondo uncias quatuor, guttae ammoniaci pondo uncias sex. Argenti spuma ex oleo ad spissitudinem manifestam usque incoquitur: deinde resinae ceraeque inijcitur. Cum pulchre soluta fuerint, cacabus deponitur, & refrigerari bene sinitur: post illa erugo immittitur: & ubi infra motum fuerit, denuo super ignem lentum coquitur, donec pomi figuram repraesentet. Postremo + galbanum, thus, leuia facta, ac in mortarium demissa, quando ammoniacum ex aceto in leuorem redactum est, ut sordium imaginem habeat, stam timque manibus subacta excipiuntur, & aceto modico affuso in sequentem diem usque relinquuntur,

Alias + galbanum pinguisimum.

A relinquuntur, ac tunc rursus emollita reponuntur.

MELINVM SERAPIONIS AD VVLNERA

& ad resoluendum, pugilibus utilissimum.

Spumae argenti denarium pondo centum, guttae ammoniaci denarium pondo uiginti octo, cerae denarium pondo quinquaginta sex, eruginis cypriae denarium pondo nouem, myrrhae denarium pondo unius, colophoninae denarium pondo quinquaginta sex, galbani denarium pondo octo, olei tres cyathos: aestate cyathum & dimidium. Argenti spumam, ac oleum coquito, cum inalterata sunt, ammoniacum, deinde cerae, postquam deposueris cacabum, galbanum, eruginem, & reliqua addito, atque moliter incoquito. Huiusmodi coquendi modos melinorum emplastrorum me priores tradidere, iuxta quorum similitudinem etiam alia melina coquere potueritis. Argenti spumam sane primum inijcere conuenit, mox resinas & ammoniacum, deinde galbanum & eruginem, postea si uel thus, uel myrrham, uel aloem capiat: haec immittenda sunt, cum medicamentum ab igne tollitur: quippe coctionem non ferentia. Praediximus autem, lente coquenda esse, praesertim cum erugo indita fuerit: quin & ipsam miscendam, dum cacabum in terram deponis, ac modice refrigerabis, idque magis, si uas paruū sit in quo coquitur: Nam effervescenti immixta erugo, frequenter ex ipso uase difundi medicamentum cogit. Porro in Menoeti primo melino, πύλιον uocat, ideo quod pugiles eo utantur, ammoniacum ex aceto leue in mortario fieri posse, alijs omnibus in cacabo mixtis, deinde ipso affuso, prius institutum sumus.

HERAE EMPLASTRA.

Ad strumas Herae. Quae ab Hera conscripta sunt hunc in modum habent.

Melinum ad inueteratos sinus, & si in uacua perforati sint. Idem etiam discutit strumas quae in pueris nuper ortae sunt. Facit etiam ad artus e loco motos.

B Argenti spumae chrysididis denarium pondo centum, resinae pityinae tantundem, cerae ponticae denarium pondo duodecim, & scrupula duo, olei tres cyathos, uini falerni tantundem: argenti spuma ex uino leuigatur, donec rursus siccescat. Post unam cum oleo sic coquitur, quousque mutata fuerit, & tunc resina leuis additur, ac cera coquitur, donec tangentem non inquitur.

MENOETI COLORIS AVREI.

Ad teneros maxime eunuchos benefacit: aptum est abrasis, & omni inueterato & receti ulceri, itidem coibustis. Est etiam malagma: discutit tubercula, parotidas strumas, & omnes duritias. Valet etiam ad rhagadas, & ad condylomata ualde generosum est.

Argenti spumae denarium pondo centum, olei ueteris denarium pondo centum, resinae pityinae aridae denarium pondo quinquaginta, uel + centum, cerae denarium pondo quinquaginta. Argenti spumam cum oleo coquito, donec unitas fieri inceperit: mox resina leuem indito: hac liquata, ceram: ubi bene habuerit medicamentum, in mortarium oleo prius inunctum demittito, & denuo tritum excipito. est autem glutinans & impollutum.

Alias + centum quinquaginta.

HYGIENI EMPLASTRVM AD MVLTVM.

Boni coloris, curat ulcera uix cicatricem ducentia, & paronychia: hoc melius emplastrum non extat.

Argenti spumae chrysididis denarium pondo centum, cerae tantundem, chamaeleontis nigri radice denarium pondo triginta sex, eruginis rase denarium pondo octodecim, chryfocollae denarium pondo quadraginta, olei ueteris heminas tres. Argenti spuma cum oleo igne non acri coquitur, dum effervescat: deinde erugo inspargitur, cacabo deposito, atque iterum reposito emplastrum permouetur, quousque propriam colorem recipiat: postea cera, quae ubi bene se habuerint, chryfocollam & chamaeleonem assument. Dimissis iam in mortarium acetum superfunditur. Itaque praedictis affectibus bene facit etiam chryfocolla admixta, attamen sine hac mitillimum est, & praecipue ad neruorum iuncturas ualet, itidem ubi a musculis uel neruis ablucere quid oportet. Horum trium emplastrorum quae Heras conscripsit

C psit, primum ex uino & confectione & titulum habet. Multi nostri tam præceptores quam amici, eo sine erugine uidelicet præparato utuntur: scripto autem ab Andromacho, & ferè omnibus qui uaria emplastra composuerunt. Proinde non pauci illorum incuriosè ipsum conficientes, contemptum emplastro pariunt. Optimū uero est, si uti tradidimus, ex salerno conficiatur, cuius penuria giluum uetus, tenuis substantia, & quam giluum inueniri potest, immiscebimus. Nam candida hoc peculiariter habent, ut pelluceant. Porro præstantissima apud uos sunt in Asia tria, Thmolites uocatum, Lesbium, ac celebratissimum apud ueteres Areustum in Chionatum, quo omnes ad omnia medicamenta, præsertim antidotos, sicut nunc salerno, utebantur. Huiusmodi igitur uinū, si in argenti spumam sub Caniculæ astu, uel sole alioque calido, mittamus: deinde teramus, uel sine sole etiam diu hoc agamus, ut humor siccescat, ipsamque argenti spumam occupet, uel omnino madoris expers, & siccum, uel propè fiat, medicamentū generosissimum euadit. Unus sanè ex præceptoribus meis, postquam in uino salerno tritam exiccasset, hoc modo ipsum præparauit. Oleum alio, uinum item alio uase calefaciens, paulatim argenti spumam superfundebat: interim uino, in quo leuigatam probè permiscerat: oleo adijciebat: interdum ab oleo auspicatus ad uinum transibat. Alternis autè uicibus hoc sæpius agendo utrunque consumpsit, & sic ex mortario in cacabum demittens, pituinam resinam, quam propriè phylisma Græci uocant, leuè adamussim factam addidit, mox ceram, & sensim donec non inquinaret decoxit. Vfus est eo ad sinus, illinens prius sanguine columbæ non domesticæ, sed ex eis quæ in turribus nidū collocant, *βοσκωδαι* quidam nominant: apud nos in agris degunt: nonnulli has agrestes uocant. Pari modo magnis uulneribus recentibus, huiusmodi sanguine columbino illitum medicamentum imponebat, non mediocri eius confidentia. Vini autem heminam s indicit, non ut Heras & Andromachus semissem tantum. Atque huius occasione medicamentum longè melius factum est. Cæterum ubi ipsum uoles *εὐωδης*, id est boni odoris efficere, opopanaxis semunciam, quod est denarios quatuor, miscebis. Coloris gratia ceram candidam ponticam adijcies: atque hoc medicamentum ulcera adusque cicatricem probè perducit.

CRITONIS MEDICAMENTVM.

Quæ Criton melina scripsit, buxea nominat. Buxeam ad recentia uulnera: idem cicatricem obducit, & extrahit. Spumæ argenti pondo quatuor, ceræ pondo totidem, terebinthinæ pondo uncias octo, eruginis tantundè, olei ueteris sextarios duos, aceti sextarij dimidium. Spumam argenteam, oleum, eruginem, acetum, unà super ignem lentum incoquito. Vbi uero coitura sunt, resina ceraque adiungatur, & in unum redactis ad recentia uulnera utitor. Scripsit aliud ante hoc Crito, quod Buxeam uocat: simplex quidem quantum ad mixtorum numerum pertinet: magnum uerò pollicitis, quod hunc in modum sonat.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΧΑΜΑΙΛΕΟΝΤΟΣ.

Eadem facit quæ Tyria: cicatricem ulceribus difficillimis, callosis & inueteratis inducit. Medetur etiam rhagadijs digitorum, condylomatibus, & duritijs. Spumæ argenteæ pondo minam, ceræ pondo minas sex, eruginis pondo minas quatuor, chamæleontis pondo minas octo, olei pondo minam. Oleo spumam argenteam coquito, rudicula mouens, quam unguentarij *ωσθον* nominant, donec consistat, & fiat melinum. Post hoc eruginem inspergito, inde ceram adijcito. Porro ubi diligenter liquata ab igne tuleris, chamæleontem indito: cum unitas facta est in mortarium demittito: ubi subacta excipito. Iam uerò alia emplastra Criton tradidit in quarto medicamentorum uolumine, buxea quidem, ut ipse nuncupat, melina uero alij. Attamen nonnulla citra eruginem componuntur, nonnulla eruginem assument: Sed in alio pharmacorū genere pro facultatis, seu uirium similitudine, dicentur in Epuloticis Epulotica: in ijs quæ succis constant, ex succis composita, Græci

τα δὲ χυλῶν

A τὰ δὲ χυλῶν appellant: in mollientibus, illa quæ mollire nata sunt: quemadmodum Mnafai emplastrum multifariam ab eo in hoc opere conficitur. Nunc igitur ad glutinantia ire tempus est, colore inuicem, & à melinis differentia.

DE RVFIS EMPLASTRIS QVAE ΔΙΧΡΩΜΑ,
id est, incerti coloris dicuntur.

Vædam ex eadem materia prodeunt qua melina, sicut prius quoque diximus, hoc solo discrimine, quod diutius coquantur: Omnia siquidem propter crudam eruginem uiridia fiunt melina, ubi mediocriter ipsa cocta fuerit: rufa, ubi liberalius. Manifestum igitur, melina rufa: olei copiosius quam uiridia necessariò habere: etsi reliqua omnia eadem recipiant. Atque huius gratia primum spuma argenti cacabo iniicienda est, in quo tantisper coquetur, dum sordium crassitudinem consequatur: mox erugo. deinde si metallicum aliquod, ceu æs combustum, eiusque squama immittatur: ac quando spissitudinem acceperint, tunc ceram & resinam (si hæc etiam medicamentum recipiat) indere conueniet: postremo thus, myrrham, aloën, aliaque id genus. sicut celeberrimum rufum, quod *δὲ δικτάμω* uocatur, sacrum & ipsum appellatum: uelut Isis, quoniam aiunt ea ex sacris Aegypti locis adferri: polychreston igitur hoc est, quod interpreteris licet, usus multiplicis, eoque in sequenti sermone inter ea quæ sic nominantur adnumerabitur. Impræsentiarum de alijs rufis omnino simplicibus, quæ inter hæc & polychresta consistunt, uerba facturi sumus. Ut igitur uiridia emplastra ex cera, resina, oleo, & erugine conficiebantur, iuxta dictam illuc temperaturam, sic rufa ex argenti spuma, & oleo copiosiore quam in uiridibus sumpto componuntur. Itaque si emplastrum largius uoles coquere, augeasque oleum, medicamentum habiturus es quod magis siccet, ideoque uulnerum cruentorum glutinantius: sin autem mediocriter, tantum olei mensuram, quantum argenti spumæ pondus esse sufficit: libram enim olei mensuralem Romanorum in argenti spumæ libram ponderalem iniiciamus, iam si pharmacum plenius incoquere placet, non unam libram s, sed etià duas & plures temperabimus. Porro inter hæc rufa emplastra sic præparata, plus siccant quæ nec resinam, nec ceram omnino habent, sed ex solis, ut uocant, metallicis conficiuntur: quemadmodum alij quoque nonnulli ex prioribus huiusmodi scripserunt. Cæterum quo ego semper mea industria composito utor in hunc modum coquitur: Argenti spumæ cum oleo prius coctæ metallica ex aceto leuigata immitto, & sic coquo, donec purum fiat. Adde his olei libras quatuor. hoc autem quanto uetustius, tanto erit melius: magisque, si id fuerit Sabinum. argenteæ spumæ libras tres, aceti quamacerrimi libras duas. Horum trium metallicorum, squamæ aris nigri, eruginis, chalcitidis uncias duas, hoc est, denarium pondo sedecim. At quæ uetus oleum existit, crassumque ex uetustate, quatuor libras s immittito, nos quinque interim, idque per hyemem indidimus, non ignari, hyeme plus olei quam per æstatem immiscendum. At argenti spumam prius uidelicet coques, donec sordium crassitudinem recipiat. Quod si oleum cicinum habeas, id pro uetere usurpato. certe medicamentum hoc cruenta uulnera facile glutinat, magisque in duris corporibus quam mollibus, cuiusmodi sunt mulierum & eunuchorum, dilutum potius ex oleo cicino quam ueteri. Item quam linteo exceptum imponitur, mirum est quam ulcera curatu difficillima concoquat, quæ pus nequaquam reddunt. Ad hæc sinus conglutinat, & fistulas implet, exiccat, & prorsus claudit. Vbi iam ipsum hæc pulchrè uelis efficere, metallica pluribus diebus aceto longè acerrimo conterito, ac potius in sole: pari modo argenti spumam tritam exiccataque, & oleo postea mixtam, eo quo dixi modo incoquito. Attamen ad ulcera, quibus cicatrix difficulter induci potest, metallica sic elaborari, & argenti spumam contere non est necessum. Etenim sine his *εὐωδωτικώτερον*, quasi dicas, cicatrici ducendæ promptius illud euadit. Adijciatur autem tunc ei diphrygis & chryfocollæ singulorum uncia, at hæc non simul cum squama & erugine com

C mittuntur, uti nec ubi iam coctum medicamentum fuerit omnino, sed eo quod intercedit tempore. Tantam enim huiusmodi pharmaca coctionem requirunt, ut exacte cum prioribus in unum coeant: quod mediocri interuallo accidit, nec multo ante, nec paulo minus quam cacabus ab igne tollatur. Solum itaque hoc emplastrum fistulas, sinus, & magna uulnera glutinare potest. Iuuat ipsum spongia recens, non dura, ueteri uino resperfa. Deligatura in sinibus ab imo fiat, ligamento ad orificium perueniente, sicut in sermone de fistulis clarius ostendetur.

DE IIS QVAE CICATRICEM OBducunt.

Emplastra cicatricem inducentia, siue synulotica, siue epulotica nominare uelis, sicut etiam alia medicamenta epipasta, & quae linamentorum usu apponuntur, nihil ad curationes eorum differentiae adferet, si qualis quodque facultatis medicamentum esse debet meminere: quam simul cum reliquis omnibus in Therapeuticis libris explicauimus. Quanto enim glutinantia sarcoticis siccare magis dicta sunt, tanto glutinantibus epulotica. Nam ipsorum beneficio carnem cauis ulceribus generatam, cutem reddere statuisimus: ob quod tale pharmacorum genus, siue *επιχρισον*, siue *επισαρον* sit, astringere oportet. Hic autem illorum duntaxat emplastrorum mentionem facere cogitamus: siquidem ea quae linamentis excepta imponuntur pharmaca, ex his rosaceo uel myrteo liquatis fiunt. Atque myrteum rosaceo hoc magis conducit, quo uehementius astringit: at si neutrum habeas, ex cyprino, lentiscino, & melino liquanda sunt: si his quae que careas, ex omphacino, uel eo quod ab Hispania portatur, *στανον* Graeci nominant: ubi nec huius copia adsit, teneros oliuarum surculos contusos, alij cuiquam uulgaris oleo admiscebis: quod si hos etiam desideres, praestat oleo uetere liquefacere: hinc enim medicamentum sicca diuinitate augebis. Proinde plerique medicorum a pharmacis, quae optimi quique autores longi temporis experientia satis probarunt, eoque nobilia reddiderunt, hac ratione solum abstinere, ut ipsi melius quippiam praeter maiores habere uiderentur. Attamen ex medicamentis celeberrimis cognoscenda sunt quae commendantur omnibus, nempe quod *διὰ καδμίας*, & *διὰ λανθάνης* inscribitur, ad cicatricem ducendam utrumque praestantissimum. Quanquam apud omnes mixtura simplicium temperaturam eandem non sit inuenire. Quapropter uisum mihi est, ea quae cuique scriptori placent describere, auspiciis a proditis Asclepiadi in tertio de exterioribus commentario, quibus titulus est, Marcellas.

DE EPULOTICIS EMPLASTRIS
Asclepiades huiusmodi memoriae prodidit.

Posteaquam ulcera particularia sine alia dispositione ad cicatricem iam tendunt, utendum est ijs compositionibus quae infra scribuntur.

EMPLASTRUM ΔΙΑ ΚΑΔΜΙΑΣ.
Ad cicatricem ducendam. Hoc Lucius Catheges usus est.

Cadmia usta, & ex uino preparata, chalcitidis tostae, singulorum denarium pondum sedecim, cerae denarium pondum octoginta, picis colophoniacae pondum uncias octo, uini falerni quod satis est. Chalcitis & cadmia ex uino terantur, ut humidi cerati spissitudinem habeant: ceram & resinam in uas fictile immittito, atque his olei myrteum pondum libram adijcito: deinde carbonibus superponito, mouens sine requie: cum soluta fuerint ab igne tollito: ubi refrigerint radito, leuigatisque indito, ac mixta excipito: in usu oleo myrteo subigito, temperatura dispositioni respondeat.

ALIVD ΔΙΑ ΚΑΔΜΙΑΣ.

Cadmia tostae, chalcitidis tostae, diphrygis, singulorum denarium pondum sedecim, cerae, resinae frictae, olei myrteum, singulorum pondum libram, uini Italici quantum satis est: praepara quomodo dictum est, ac utitor nunc diluto, nunc mero pharmaco.

ALIVD.

Argenti spumae, cerussae, cadmiae, diphrygis, resinae, singulorum denarium pondum octo,

A octo, chalcitidis denarium pondum duum, cerae denarium pondum octo, myrteum olei quod sufficit, uini aminae quod satis est:

ALIVD EUPHRANORIS.

Diphrygis, misyos tostae, singulorum denarium pondum octo, chalcitidis tostae, mo lybdenae, singulorum denarium pondum duum, cadmiae denarii pondum unius, cerae denarium pondum sex, colophoniacae pondum uncias tres, myrteum libras tres, uini Italici quod satis est.

ALIVD ΔΙΑ ΑΑΔΑΝΟΤ ΜΕΔΙCΑΜΕΝΤΥΜ,

non solum cicatricem ducens, sed etiam callos excindens, & male curata restaurans.

Chalcitidis, argenti spumae, ladani, singulorum denarium pondum uiginti quatuor, bituminis denarium pondum octo, cerae denarium pondum septuaginta duum, myrteum heminae: praeparato in modum praedictum, cum res exigit & splenio, & diluto utitor.

ALIVD.

Argenti spumae denarium pondum centum, picis denarium pondum quinquaginta, ladani denarium pondum uiginti quinque, eruginis rasae, aeris combusti, singulorum denarium pondum octo, olei myrteum libras duas, aeris squamae denarium pondum quatuor, conficito, ac utitor.

ALIVD QVOD ΗΕΡΙΚΑΤΤΟΝ ΔΙCΙΤΥR, ΕΧ

attalicis uirtutibus medicamentum confectum.

Olei heminae, aluminis fissi, mannae, thuris, argenti spumae, galbani, singulorum denarii pondum unius, cerae denarium pondum uiginti quatuor, anchusae denarium pondum octo, medullae ceruiniae, adipis suillae, eruginis, cerussae, singulorum denarium pondum duum, ouorum trium lutea: quae liquari possunt ficcis immiscetur. Hoc pharmaco aliam diluto, aliam mero utitor.

ALIVD ΜΕΔΙCΑΜΕΝΤΥΜ FΑCΙΤ

ad uetera, ac sanatu difficilia.

B Cerussae, argenti spumae, aluminis fissi, mannae, galbani, thuris, medullae ceruiniae & uitulinae, singulorum denarium pondum quatuor, cerae, anchusae, ouorum luteorum singulorum denarium pondum octo, olei heminas quatuor. Medullas diligenter tundito, & liquato cum his quae liquefieri possunt, mouens anchusa ex qua possint ea colorari: deinde ab igne sublata, & in aliud uas coniecta refrigerari sinito: de rasae ficcis immisceto, deinde in usum excipito.

CANDIDVM.

Candidum quod Magne dicitur, medicamentum ad diuturna uulnera, & quae uix cicatricem recipiunt: item scabiosis affectibus bene facit, & sedis uitio, rosaceo dilutum.

Argenti spumae denarium pondum centum, cerae denarium pondum quinquaginta, terebinthinae denarium pondum uiginti quinque, thuris denarium pondum uiginti quinque, aluminis fissi denarium pondum duodecim, olei heminas duas. Componito simili modo, & utitor interim emplastro, interim diluto medicamine.

ALIVD.

Aliud cui nomen est Pamphilion, ad idem, insuper sinus conglutinat, & fistulis callum obducit. Valet ad ulcerum fluxiones, tum ad diuturna, & dyssepulota, scabiemque sanat, tollit hypopia, benefacit caput dolentibus, & oculorum epiphoris fronti impositum, nec minus sedi conuenit, dilutum rosaceo uel myrteo: caeterum in hunc modum componitur.

Argenti spumae denarium pondum centum, cerae denarium pondum quinquaginta, terebinthinae denarium pondum uiginti quinque, thuris denarium pondum uiginti quinque, cerussae denarium pondum centum, aluminis fissi denarium pondum sedecim, piperis albi denarium pondum trium, olei ueteris heminas duas. Liquato ut dictum est,

C nunc diluto medicamine, nunc emplastro utens. Nam in capitis furfuribus, & faciei asperitatibus, uel in his quas epinyctidas uocant, uel anus uitij dilutum pharvacum myrteo uel lentiscino illinitur.

ALIVD TELAMONIS PHARMACVM.
Facit ad carbunculos, sinus exiccat immisum uel instillatum: ad hæc cicatricem probe inducit.

Pityinæ ceræ, calcis uiuæ, argenti spumæ, singulorū denarium pondo quinquaginta, cerussæ denarium pondo uiginti quinque, olei tres cyathos. Argenti spumam oleumque, dum in unum coeant, incoquito, mox ceram, inde resinam. Porro calcem & cerussam in leuorem redacta liquefactis adijcitur. Dum uteris, oleum calido cineri superpositum inijcitur medicamini, ut resoluatur. Vbi incaluerit, mortario superfundito, & diligenter subigito, donec sordium spissitudo fiat. Ab igne deposito utator tanquam maximo pharmaco, aliàs pennis illinens, aliàs instillans. Cæterum carbunculis linteolo illitum adhibeto.

ALIVD MOSCHIONIS CELEBRE AD QVAELIBET CALLO & CICATRICE OBducenda. Idem & sedi prodest insigniter.

Argenti spumæ, cerussæ, calcis, singulorum denarium pondo octo, medullæ ceruinæ, ceræ, utriusque denarium pondo sedecim, olei myrtei quantum satis est. Quæ liquari possunt aridis immiscetur, & mollita curiose in pastillos digeruntur: quum uti uoles, prius aqua uel lacte diluetur quantum lubet, ut sordium crassitudinem habeat. Deinde rosacei quod sufficit immittitur, uel myrtei. Contusum diligenter in plumbeam pyxidem reponitur: usui est quemadmodum prædiximus.

EPVLOTICA ANDROMACHI.

Cadmia pondo libram, chalcitidis ustæ pondo libram, ceræ pondo libram, resinæ aridæ pondo libras tres, myrtei pondo libras tres, uinum siccis immiscetur.

ALIVD ΔΙΑ ΔΑΔΑΝΟΥ.

D Argenti spumæ denarium pondo quadraginta, ladani denarium pondo triginta duum, chalcanthi denariū pondo octo, aluminis scissilis denariū pondo duodecim, ceræ denariū pondo centum, squamæ denariū pondo octo, bituminis denariū pondo triginta duum, myrtei quartam heminæ partem. Vinum salernū siccis adijcitur.

ALITER VT ALCIMION, QVOD PRAEPARAVI.

Ladani denarium pondo octo, hyssopi denarium pondo quatuor, propolis denarium pondo octo, bituminis denariū pondo octo, argenti spumæ denariū pondo quatuor, aris squamæ denarium pondo quatuor, misyos crudi denariū pondo quatuor, ceræ denarium pondo uiginti quatuor, myrtei octauam minæ portionem.

ALIVD ΔΙΑ ΚΡΙΤΩΝ.

Cerussæ denarium pondo quadraginta, argenti spumæ denarium pondo quadraginta, hordei combusti non triti sextarium, ceræ denarium pondo quadraginta, olei sextarium: postremum hordeum adijcitur.

ALIVD AD DVCENDAM CICATRICEM.

Cadmia pondo uncias duas, chalcitidis, ceræ, terebinthinæ, singulorū pondo uncias quatuor, hyssopi pondo unciam, myrti pondo uncias quatuor, chalcanthi pondo uncias quatuor, uinum siccis affunditur.

ALIVD AD IDEM.

Resinæ aridæ denarium pondo octodecim, diphrygis denarium pondo quatuor, argenti spumæ denarium pondo sedecim, ceræ denarium pondo decem, olei heminas quatuor. Post hæc Andromachus alia emplastra sena percensuit cicatricem ægrè ducentibus accommoda: quæ sanè hic nunc adscribere uisum non est. Dicuntur enim simul cum illis, quæ ulcera curatu difficilia sanant, in quarto huius operis uolumine: Cum autem Andromachus ibidem ante prædicta epulotica alia quædam tradiderit, non præponēs, quod apertis ulceribus cicatricem induceret, præsertim in pueris, mulieribus & eunuchis: summam, in omnibus qui teneram habent carnem, statim hæc quoque adijcere.

A adijcere. titulum ipsi à colore autor indidit, ut qui de his in eum modum scripserit.

CANDIDA ANDROMACHI EPVLOTICA. Album quo utor.

Argenti spumæ pondo minam, cerussæ tantundem, ceræ, resinæ, singulorum denarium pondo quatuor, olei heminas tres, aquæ heminam.

ALIVD.

Argenteæ spumæ denarium pondo centum sexaginta, cerussæ denarium pondo ducentorum, ceræ pondo quinquaginta, terebinthinæ denarium pondo uiginti quatuor, olei ueteris heminæ dimidium, aquæ cyathos senos.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo centum, cerussæ, ceræ, singulorum denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denarium pondo uiginti quinque, aluminis scissilis denarium pondo sex, piperis albi denarium pondo trium, orcheos herbæ denarium pondo octo, olei ueteris cyathos duos (aliter, denarium pondo duum) aquæ heminas duas.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo uiginti quinque, ceræ denarium pondo quinquaginta, adipis suilli denarium pondo triginta septem, myrrhæ denarium pondo duum, ouorum coctorum uitellos quatuor: alij, crudorum.

A P E T H.

Strigmenti puri heminas duodecim, argenti spumæ pondo minam, squamæ denarium pondo sex (alij, denarium pondo sedecim) resinæ colophonix pondo minas sex (alij, denarium pondo quinquaginta) ceræ pondo minam (quidam minas quinquaginta quinque) marinæ heminas tres.

ANDROMACHI PANACIA.

B Argenti spumæ denarium pondo centum quinquaginta, ceræ denarium pondo quadraginta, terebinthinæ denarium pondo quinquagintatium, mannae ueteris heminas duas, strigmenti heminas sex, squamæ denarium pondo sedecim, ricini heminas duas, cerussæ denarium pondo octoginta, guttæ ammoniaci denariū pondo uiginti quatuor, seui uitulini denariū pondo octoginta, calcis uiuæ denarium pondo uiginti quatuor, mali terræ denarium pondo uiginti quinque. Coquito ut didicisti.

CANDIDVM TELEPHANIS.

Argenti spumæ denarium pondo octoginta, cerussæ denarium pondo centum uiginti, myrrhæ denarium pondo trium, obolos duos, sagapeni denarium pondo quinque, thuris denarium pondo sex obulos quatuor, olei heminas duas s. omnia simul incoquito.

ALIVD.

Ceræ candidæ pondo libram, myrrhæ pondo unciam, thuris tantundem, medullæ ceruinæ pondo uncias duas, adipis hienæ pondo uncias duas, coaguli cerui uel hœdi pondo uncias duas, niri pondo uncias duas, galbani pondo unciam, guttæ ammoniaci pondo uncias quatuor, argenti spumæ libram s. cerussæ denarium pondo sex, olei ueteris heminam s. marinæ tres cyathos. Cauniace dicitur.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo ducentorum, ceræ denarium pondo quinquagintaduum, olei heminas tres, cerussæ denariū pondo octoginta, terebinthinæ denarium pondo trigintaduum, buccinorum cineris denarium pondo decem, thuris denarium pondo nouemdecim, aquæ sextarium.

ALIVD.

Adipis suilli pondo octoginta octo, ceræ candidæ denariū pondo quadraginta octo, cerussæ denariū pondo duodecim, argenti spumæ denariū pondo duodecim.

ALIVD.

Ad herpetas, carbunculos, condylomata, rhagadas: phlegmonem prorsus arcet.

C ut Heras Cappadox meminit. In hoc igitur recte fecit, quod non simpliciter ceræ scripserit, sed candidæ adiecerit. Nam sic fieri possit, uti uult, colore candidū. Post hæc autem aliud commemorans, neque ceræ, neque uini candorē apposuit, sed nos adiungere oportet, si emplastrum candidum reddere statuimus. Porro compositio eius his uerbis ab ipso Andromacho tradita est.

ALIVD ΔΙΑ ΟΙΝΟΥ ΠΟΥΡΑΙΟΥ.

Cadmia pondo libram uncias nouem, argenti spumæ pondo libras duas, cerussæ tantundem, uini græci sextarios duos, rosacei pondo libras quinque, ceræ pondo libras tres, oua cruda numero duodecim, thuris pondo uncias tres. hæc incoquito. Candidorum emplastrorum coquendi rationes in priori commentario percensui, simulq; methodum non coquendi modò, sed etiam eorum compositionis ostendi. Et fortasse nihil eiusmodi emplastrorum doctrinæ adijciendum restat: sed quia hic liber non solum de sarcoticis emplastris, quæ iam ut plurimum uiridia sunt, uerum etiam de glutinantium, & epuloticorū omnium ratione agit, quæ ulcera citra κακοήθειαν cicatrice obducunt, quoniamq; melina ac rufa percurri, ideo candida quoque emplastra, quorum in illo libro mentionem nullam fecimus, in hoc producere uisum est. Cæterum ut nihil præsentī commentario desit, non pigebit adijcere emplastra, quæ ab ipsis cephalica & catagmatica nominantur, & magna uulnera, sinusq; glutinant: cum diluta fuerint, linamentis excipiuntur, & fiunt sarcotica.

DE CATAGMATICIS ET CEPHALICIS EMLASTRIS.

Q uia plurima ac optima pharmaca prodiderunt (antea omnes nominata) genus aliquod emplastrorum cephalicum & catagmaticum uocant, à caluarie fracturis potissimum nomen eis imponentes. Sunt autem talia astringendi, digerendi, & siccandi potestate prædita. Plerique paululum ex astringentibus pharmacis eis admiscuerunt, idq; duplicis usus gratia, sicut diximus: nempe ut id quod affectis partibus influit repelleretur, & abstergentium facultas in altum usque penetret: docuimus nos antea, nisi astringentia frictione in puluerem redigantur, noxam magis quam præsidium allatura ijs, qui trahendi uim occupant. At optimè elaborari ostendimus, si ex aceto acri leuia fiant. Itaque huiusmodi pharmacorum seriem ab ijs quæ Asclepiades tradidit aufpicabimur.

DE EMLASTRIS CATAGMATICIS AB ASCLEPIADE TRADITIS.

P rimum medicamentum in tertio τῶν ἐκτόσθ' his uerbis perscripsit. NIGRVM ARISTEN CATAGMATICVM. Hoc pharmaco in fracturis cum multi ossa implerent, omnesq; replentia gestare adhortarentur, simile quid incredibili Ariste perfecit. Nam implentia & ab alijs ossibus separata ita copulauit, ut callum simul & alijs producerit. Hæc recipit: Argenti spumæ, bituminis, singulorum denarium pondo ducentorum, picis aridæ, ceræ, singulorum denarium pondo centum, resinæ terebinthinæ, denarium pondo quinquaginta, aluminis scissilis, propoleos, singulorum denarium pondo triginta, guttæ ammoniaci denarium pondo uiginti quatuor, eruginis denarium pondo decem, olei sextarios quatuor. præparato ut prædictum est. Alia præposito generi similia identidem Asclepiades hac sententia conscripsit.

ALIVD PITHIONIS CATAGMATICVM, quo Helenus usus est.

Valet etiam ad uulnera ex ictu: cum exhibebis, spongia calida madefacta splenium relaxare oportet. Nam medicamentum ualide glutinat: benefacit idem ad strumas

A strumas & fistulas: in sinibus autem & fistulis splenium excindere conuenit: hoc est in orificio, ut humor qui excernitur locum habeat. Item simul cum medicamento lauandum est: præparatur hoc pacto: Bituminis iudaici pondo libras quinque, uncias quatuor, picis brusæ siccæ pares portiones, resinæ frictæ pondo libras octo, ceræ pondo libras quatuor, squamæ rubræ pondo libram uncias quatuor, olei per ælta tem pondo libram, hyeme pondo libram s, aceti heminam. Quæ liquari possunt liquefacito: thus & squamam ex aceto macerata reliquis admisceto, attendens ne ebulliant, mouensq; in mortariū demittito, contusa & subacta excipito ac utisor. In alio exemplari squamæ rubræ pondo libram s ostendi. Liqueat autē efficacius esse, quod copiosorem squamam receperit.

MOSCHIONIS CATAGMATICVM PHARMACVM.

B Ad recentia uulnera, & neruos præcisos confectum, item ad diuisa cum contusione, bene facit etiam fracturis cum uulnere. Etenim uulneribus succurrit, & ossa cum deligatura conuenienti impositum ad callum perducit: nec minus incipientibus hydropicis, & testium contusionibus prodest: eminentias circa anum reprimat, & rhagadas butyræ dilutum sanat, & faucium tumores, quos Græci βρογχονίδια appellant, dissoluit omnē duritiā: insuper ualet ad luxatū & peruersum articulamentū: itidem ad callosos excessus in manibus pedibusq;, quos clauos appellamus, ita ualet, ut sine exulceratione auferat. In summa, pharmacum est longè utilissimū. Postremo ad hydropas incipientes efficacis est. Hoc modo conficitur: Argenti spumæ pondo minam (Mina uero in hoc pharmaco habet denarios centum sexaginta) picis denarium pondo centum sexaginta, seui uitulini denarium pondo centum sexaginta, resinæ terebinthinæ denarium pondo octoginta, mannae thuris denariū pondo octoginta, ceræ denarium pondo quadraginta, eruginis denarium pondo octo, opopanax denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo, olei cicini heminam, aceti tantundem, liquoris sycamini heminā, picis liquidæ heminæ dimidium. Argenti spuma leuissima, & cicinum oleum in uas fictile æreumq; iniecta, & super ignem posita incoquantur. Posteaquam ebullierint, seuum & manna thuris adduntur, mouenturq; continuè: cum spissantur, pix, cera, resina admiscuntur, & coctis ad puritatem usque, galbanum aspergitur: deinde erugo & opopanax ex aceto resoluta: liquor uero sycomorū, & pix liquida in alterum uas transfusa coquuntur: condensata priori pharmaco admiscemus. Rursus super ignem posita usque ad puritatem coquuntur, & in uinum demersa triduum relinquimus: inde subactis utimur in lintecolum illinentes. Oportet autem, dum medicamentum imponitur, uitam resperfam uino exprimere, & tunc pharmaco circundare. Quemadmodum uero nos ster Lucius Categetes præparauit ita habet: Adeps & oleum prius liquantur: ubi dissoluta fuerint, manna thuris leuissima, & argenti spuma inspergitur. His in unū coactis sequentia facimus. Atque in hoc pharmaco, tum in eo quod infra subscribitur, minam denarijs centum octoginta ualere ait. Vnde clarum est, Alexandriæ minam ipsum intelligere, quæ uncias uiginti pendet, & singulæ uncia denarios octo habent: Sic enim accidet, minam centum octoginta denarios continere.

ALIVD CLAVDII PHILOXENI ἀπελοῦν INSCRIP-
tum, ad cruenta & fracturas: facit etiam ad prædicta uitia.

Argenti spumæ pondo minam, quæ ualet pondo denarijs centum octoginta, seui uitulini denarium pondo centum octoginta, thuris denarium pondo nonaginta, ceræ denarium pondo quadraginta, opopanax, eruginis rasæ singulorum denariū pondo sedecim, chrysocollæ, aluminis fissi pares portiones denarium pondo duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, ciceos heminam, aceti tantundem, ut catagmatica composito.

OENANTHE CATAGMATICVM
pharmacum ad idem.

Argenti spumæ denarium pondo centum sexaginta, picis ceniræ denarium pondo

C do octoginta : hanc ex Italicis figulinis effluentē capimus; resinæ terebinthinæ denarium pondo octoginta, thuris denarium pondo octoginta, seui uitulini elaborati denarium pondo octoginta, medullæ ceruinæ elaboratæ denarium pondo octoginta, cenanthæ siccæ, symphyti radice, centaurij comæ, singulorum pondo libram, eruginis rasæ, opopanacis singulorum denarium pondo octo, papaueris succi, myrrhæ, aloës, galbani, singulorum denarium pondo octo, aceti heminas tres, olei cicini heminam; symphyton, cenanthen, centaurion, non minutim contusa, ac in acetum iniecta ad tertias coquimus, & humore expresso ad pharmaci confecturâ utimur. Prodest medicamentum etiam podagricis. Alibi sic scriptum est:

Argenti spumæ, picis cœniræ, singulorū denarium pondo centum sexaginta, medullæ ceruinæ, terebinthinæ, seui uitulini, thuris, symphyti radice, succi sicamini, singulorum denarium pondo octoginta, cenanthæ aridæ, centaurij, singulorū pondo, ceræ denariū pondo quadraginta, eruginis, opopanacis, styracis, papaueris succi, mandragoræ succi, myrrhæ, aloës, galbani, chrysocollæ, aluminis fissi, singulorū denarium pondo duodecim, aceti sextarios tres, olei cicini libram. Præparato quæ admodum prædiximus, & in uinum falernum demergito, ut in catagmatico Moschionis fecimus.

DE EMPLASTRIS QVAE PROPRIE CEPHALICA NOMINANTUR.

C Apitis fracturarū, quæ ad laminam usq; peruenere, emplastra cephalica dici consueverunt. Eorū uirtus est, ut ossium squamas regenerent, nutrimenta in caluaria, & alijs corporis ossibus reducant. Nonnulli communi genere hæc etiā uocant catagmatica, quibus proprie nuncupatis fortiora sunt. Siquidem catagmatica ab eis dicta, purgandi siccandiq; facultatē habent; hæc autem acrimoniam quandam sortita sunt, ut ex alto in superficiem extrinā non ossa modo, sed his multo magis humorem crassum aliquē & uiscosum, uel omnino deprauatum extrahant. Meminit huiusmodi emplastrorum Asclepiades in tertio libro de exteriorum medicamentis, quæ sanè in quarto huius operis libro tractamus. Quoniam uero ad cacoëthe ulcera, & chironia quædam ipsorū conuenire dixit, tum quod ad Deleontem autorem refert cephalicum, tum ex nigro uiride cephalicum, tum Phloti cephalicum, tum Isin, quod & ipsum simul cephalicum appellat, aliq; nonnulla huiusmodi, quæ huc pertinere putandum, ideo nunc quoq; ipsa non apposui, sed ad catagmatica & cephalica ab alijs medicis memoriæ mandata transgrediar, ubi generalem utriusq; potentiam exposuerim. Quæ uero & antea in hoc libro protulimus, tum in opere de simplicium medicamentorū facultate in memoriam reducentes cognoscere uos expedit, cephalica nempe catagmaticis esse nobiliora, eorūq; cum cerato carnem producere. Quapropter & sarcoticis alio quodam modo similia sunt. Nam ubi ex cerato uim remiserint, sarcotica fiunt, quæ linamentis excipiuntur: adiecto uidelicet interm oleo, alijs rosaceo, nonnunquam alio quodam huiusmodi.

DE CATAGMATICIS ET CEPHALICIS HERAE.

H Rimum id genus emplastrorū Isin uocatū Heras scripsit, medicamentum ad satis multa idoneum; deinde, quod ἡρά βορῶν appellatur; hoc autē ipsum multiplicis iam usus etiā cephalicū esse attestatur. Quin & ἡρά σκυλλῆς deinceps, quod cum polychreston satis pharmacum existat, idem simul pollicetur. Insuper post hæc omnia aliud manifestū his uerbis exposuit.

ALIVD CEPHALICVM.

Ad capitis fracturas facit, ossa promptissime reducit, & squamas separat, reliquaq; omnia facit quæ ante ipsum pastillus. Squamæ aris rubri denarium pondo uiginti quinque, aluminis denarium pondo uiginti, aristolochiæ dactylidos denarium pondo

A pondo uiginti, guttæ ammoniaci denarium pondo uiginti quinque, thuris denarium pondo uiginti quinque, myrrhæ denarium pondo duodecim, seui taurini pondo libras quatuor, terebinthinæ pondo libras quatuor, pityinæ siccæ pondo libras quatuor, olei heminam, aceti quantum satis est. Sicca terito diebus aliquot sub ortu Caniculæ, ammoniacū madefactum prius aceto infundito: demū quæ liquari possunt in unum cogito, ac utitor. In quibusdam exemplaribus ascriptum est, olei ueteris. At cum hoc ipsum emplastrum dixerit efficere, quæ & ante ipsum pastillum: uisum mihi est illius compositionem subscribere, quæ secundum Heræ sententiā ita habet.

PASTILLVS CEPHALICVS TRIS

plici mistura constans.

Facit ad capitis fracturas, itē ad phymata, fistulas, podagras, callos, coxendices. Terræ erythriadis pondo minas duodecim, squamæ aris rubri pondo minas quatuor, ichthyocollæ ponticæ pondo minas quatuor: erythria & squama seorsum terunt, deinde simul acetū acre affunditur, ut mellis crassitudinē habeant; & leuigantur: resiccatis acetum rursus admouetur: hoc fit diebus uiginti, quando Canicula oritur: post ichthyocolla ex aceti hemina cōfringitur, & lento igne liquat, mox terra squamaq; additur, quæ in uas aris rubri coniecta, soli octo diebus exponuntur, bis quotidie mouentur, donec coierint: post hæc exempta paulatim in mortario conteruntur aceto affuso, usquedum spissentur: inde pastilli finguntur, & collyria, tum longitudine, tum crassitie inæqualia, & refrigerata reponuntur. In usu ad unam medicamenti partem ex aceto leuissimam factam, tres cerati rosacei portiones admisceto, utitor platysmate primum, mox splenio in capitis fractura, desuper lanis succidis ex aceto adiectis. Porro collyrio fistulis imposito, splenium ex hoc cum cerato superdandum est.

ALIVD ΠΟΛΥΧΡΕΣΤΟΝ.

Posuit aliud quoq; emplastrum ad fracturas priuatim conueniens in hunc modum; Emplastrum ad fracturas artuum cum uulnere, & sine uulnere, item ad male curata, & sinus.

Picis aridæ pondo minam, argenti spumæ tantundem, mannæ eius dimidium, seui uitulini pondo minam, ceræ tyrrhenicæ pondo minas quatuor, opopanacis denarium pondo octo, eruginis rasæ pondo minas sedecim, aris Cyprij decimam sextam minæ portionem, galbani denarij pondo unius, terebinthinæ minæ dimidiū, ricini, uel olei ueteris heminam, aceti heminæ dimidium, tres obolos. Argenti spumam, oleū & seuum lento igne incoquito: ubi colorem mutauerint, picē, resinam, galbanum adijceto, postea coquito, donec coeant, et tunc subtracto igne sinens paululum refrigerari mannā, mox opopanacem, & eruginē ex aceto tritam in ollam fundito; ac ubi tantillum incoxeris, dum bene habet, tollito. Aestate frigus admoliri, hyeme idem deuitare connitimur. Cæterum ubi medicamentum tenerius facere animus est, uel ut os maturius ad suppurationem perueniat, medulla cerui ipsum diluimus. Iam uerò in hoc pharmaco Heras minam sedecim unciarū esse inuuit, alijs enim decimam sextam minæ partem non scripsisset.

ALIVD.

Huic rursus aliud ad eadem hisce uerbis Heras subdidit: **EMPLASTRVM** ἀφλέγματον. Ad punctus neruorum, ac fracturas. Hoc frequenter ad articulos luxatos ipso die usi sumus, tum in fracturis, item in contorsione tali, uel genu: discutit humores superfluos ad genua in altum emergentes: præsertim si partes affectæ duobus, uel tribus diebus, antè erui farina oxymelite madefacta inunctæ sint. Summatim ad omnem conuulsionem, & rupturam ualeat: nam mirificè phlegmonem arceat. Argenti spumæ denarium pondo uiginti quinque, bituminis aridi denariū pondo centum, picis aridæ denarium pondo quinquaginta, ceræ denariū pondo quinquaginta, resinæ pityinæ denarium pondo uiginti quinque, guttæ ammoniaci dena-

C rium pondo quindecim, aluminis fissi denarium pondo quindecim, eruginis denarium pondo quindecim, propoleos denarium pondo quindecim, olei ueteris libras tres. Argenti spuma cum oleo coquitur, & ubi confluerint, bitumen adijcitur, dum probe liquecat, incoquitur (liquatur enim pedetentim) dein pix, postea resina, cera, ammoniacum, propolis adduntur: singula autem adhibito postquam cacabum ab igne tollis: quibus sic spissatis, ut tactum non amplius inquinent, eruginem, ac scissile alumen adiungito, tum feruore remisso in ollam, in qua frigida sit, transfundito. Hoc postquam fractura reliqua callum cepit, assulis pluribus implentibus usi sumus, paucis diebus eod perduximus, ut callus etiam dum assulas comprehenderet. Valde est πολλῶν ἡμερῶν, inde aliud simile praedictis emplastris in hunc modum Heras recensuit.

EMPLASTRUM CATAGMATICUM, ET AD HYDROPICOS.

Picis aridae pondo minam, picis liquidae hemina dimidium, liquoris sycomori heminam, argenti spumae pondo minam, thuris pondo minam, galbani denarium pondo octo, terebinthinae minae dimidium, adipis uitulinae pondo minam, cerae pondo minam, opopanax denarium pondo octo, eruginis rasae denarium pondo octo, ricini non adulterati heminas quatuor, aceti acris hemina. Argenti spuma, & thus cum ricino, & seuo probe incoquantur: deinde pix adijcitur, cera, resina, galbanum purgatum & modico aceto dilutum. Reliqui aceti tertia pars erugini, altera opopanax admiscetur, & haec immittuntur. In alia autem ollula, picis liquidae, sycomori, & ricini liquoris pars octava seruat, ne erugo deset, deinde mediocriter coquantur, ut unitas fiat: cum bene habere uidebitur, in uino reponitur pharmacum. Hoc multis hydropicis succurrimus, iniicientes ipsum, ac leuiter circudantes, solum, ut bene concoquerent, prouidentes. Cum uero profecisse nos aegri sentiunt, descendimus ad emplastrum ei subiunctum, quod δία ἀλωπῆς dicitur.

CATAGMATICUM ANDROMACHI.

D Primum catagmaticum Andromachus ita scripsit: CATAGMATICUM quo continue utor.

Argenti spumae pondo minam, picis pondo minam, cerae pondo minam, seui taurini pondo minam, thuris pondo minam, picis liquidae hemina dimidium, liquoris sycamini heminam, terebinthinae pondo minam, opopanax denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo, eruginis denarium pondo octo, ricini hemina: non nulli etiam butyri pondo minam addunt, guttae ammoniaci denarium pondo uiginti quinque: ex uino austero diluitur: mox aliud hac sententia scribit,

ALIUD CATAGMATICUM.

Argenti spumae pondo minam, cerae minae dimidium (alij, quartam partem) picis pondo minam, terebinthinae pondo minam, seui uitulini pondo minam, opopanax denarium pondo octo, eruginis denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo (alij, sex) ricini heminam, aceti tantundem. Gallus iniecit scissilis denarium pondo duodecim, chrysocollae denarium pondo duodecim. Aliud superioribus catagmaticum hoc modo Andromachus subnectit.

NIGRUM CATAGMATICUM.

Argenti spumae denarium pondo ducentorum, bituminis denarium pondo ducentorum, picis denarium pondo centum, cerae denarium pondo centum, scissilis denarium pondo triginta, propoleos denarium pondo triginta, terebinthinae denarium pondo quinquaginta, guttae ammoniaci denarium pondo uiginti quatuor, eruginis rasae denarium pondo decem, olei sextarios quatuor, alij duos adijciunt. Veteres etiam lapidis pyritis denarium pondo octoginta. Haec igitur ab Andromacho ordine scripta sunt: seorsim, inter uiridia postremum aliquod emplastrum his uerbis expressum inuenio.

ALIUD VIRIDE CEPHALICUM

ex collethaneis Aphrodae.

Squamae denarium pondo quadraginta, terrae erythriadis denarium pondo uiginti, mali

A ti, mali terrae denarium pondo triginta, ichthyocollae denarium pondo sedecim, salis ammoniaci denarium pondo duodecim, misyos denarium pondo duodecim, myrrhae denarium pondo duodecim, thuris denarium pondo triginta sex, aeris usti denarium pondo sedecim, aluminis fissi denarium pondo duodecim, rotundi denarium pondo sedecim, brioniae denarium pondo duodecim, chamaeleontis nigri denarium pondo duodecim, resinae ustae denarium pondo octodecim, guttae ammoniaci denarium pondo octodecim, argenti spumae denarium pondo duodecim, illyridis denarium pondo duodecim, calchanti denarium pondo duodecim, fellis taurini tres cyathos, acetum congium. Sub Caniculae aestu pastillos fingito, qui singuli denarios quatuor pen deant, cerae quartam partem misceto, aceti heminas sex, olei tantundem.

DE EMPLASTRIS GLUTINANTIBVS.

Vidam haec ἐνωμα & τρομασινά nuncupant. Opus eorum est, coniungere, & diuisas partes conglutinare, ut in pristinam unitatem particulae reducantur. Verum non modo cruenta protinus glutinantur, ubi sanguinem ex diuisione profluentem adhuc spongia deterferimus, deinde de futuris, aut fibulis coarctauerimus, sed etiam sinus ueteres, cum ab omni inflammatione immunes, & puros medicamentis appositis effecerimus, committuntur, coeuntque. Dictum est in Therapeutices libris, medicamentum primum, atque ex sese, sordis deterforium appellari: altero significato sarcoticon, id est carnem producens & glutinans. Non enim tanquam ipsum sarcoticon, aut uniens, neque tanquam haec natura solius opera non sint, sed quod talibus impositis medicamentis ulcera carne replentur ac coeunt, appellationem hanc sortita sunt. Opus ipsorum proprium est, affectam partem recrementis uacuare, ne uidelicet sanies carnis generationem, glutinationemque impediatur. Indicatum est, glutinatoria sarcoticis esse sicciora: item sarcotica detergendi usum omnis rosionis seu morsus expertem referre. Glutinantibus autem non absterforijs profusus, uerum desiccantibus solum esse licet. At cum cicatricem ducentia pharmaca multo his (praeterquam quod abunde astringunt) sicciora sint, statuamus demum & quae glutinant, & quae coniungunt, moderatius istis exicare. Finis autem glutinantium est, nullam inter coitura subnascentem humiditatem permittere: epuloticorum uero non hanc tantum impedire, sed etiam nunc consistentem in his quae mox cicatricem ducent, consumere: ad haec callo obducere, & astringendo indurare. Sarcotica sanguinem ad refectionem idoneum, tum pro quantitate, tum pro qualitate tumentur: ac tantum talemque, quanto natura & quali ad carnis generationem indiget. Caeterum lenissimum medicamentum purum ulcus seruat, siquidem tale acceperit: sordidum uero necesse est illud tantum pro sua ipsius potestate detergere, quantum crassitudinis sordes habuerit: quinetiam carnem recens iunctam mordere & exedere debet. Vnde palam colligitur id, cum tale existat ulcere carnem non esse inducendum, nec cauitatem repleturum, sed quod potius ipsa colliquabit, imminuetque. Atque huius rei causa medicamentum quod sordibus copiosis repurgandis est, quo de antea dixi, non semper carnem potest gignere, nisi uel ex uberiore oleo, uel rosaceo liquatum, sicut quod ἐλαίου ἢ ῥοσάκις ἢ ἄλλοις ἰνσκριβίται, deterrosionis uehementiam remittat, uel ex cerati mistura rosionem deponat. Huiusmodi multa multiplicis usus uires ostendunt, quemadmodum Macharionis emplastrum, tum Isis. Scopus igitur singulorum id genus in Therapeuticae libris declaratus est: simplex facultatum materia in alio opere priorum composita, in praesenti tractatur. At primum in eo meminisse oportet naturae corporum, quae curanda susceperis. Nam humida, eoque mollia, quemadmodum mulierum, puerorum, eunuchorum, & qui muliebriter degunt, imbecillioribus medicamentis indigent: uirorum corpora, potissimum qui ex uirilibus munij & sole durum corporis habitum conciliarunt, ab imbecillibus nihil praesidij sentiunt. Quapropter nec glutinantia utriusque sexus corporum communia sunt, sed quae ex argenti spuma, oleo, & aceto praeparantur.

C rantur (in priore libro de ipsis egimus) imbecillam mollemq; carnem glutinant. Quæ bitumine, erugine, squama, aloë, & myrrha constant, robustam & duram. Itaq; bitumen ipsum per se in harum uirtutum scopo continetur: at nulla ratione solum ex oleo liquatum usurpare poteris, ut quod friabilius sit, quam medicamento emplastrodî faciendõ conueniat. Vt igitur emplastrum fiat, cerâ & resinam ei admiscemus, à quibus denuo uirtutem eius solutam iri scientes, interdum æs, uel eius squamam, sæpe aloën, uel myrrham, uel in summa siccans aliquod medicamentum non inepte adijcimus.

ΔΙΑ ΑΣΦΑΛΤΟΥ ΒΑΡΒΑΡΥΜ.

Prima hîc quoq; ab Andromacho scripta apponam.

ΒΑΡΒΑΡΥΜ QVO VTOR.

Ceræ, picis, resinæ, bituminis, thuris, singulorum denarij pondõ ducentorum, olei heminam.

ΑΛΙΥΔ.

Picis pondõ libras duas, bituminis, ceræ, singulorum pondõ librâ, guttæ ammoniaci, mannæ, singulorum pondõ uncias sex, cerussæ pondõ uncias tres, olei heminæ dimidium, aceti heminas quatuor: hoc Aphrodas admiratus est.

ΑΛΙΥΔ ΝΙΓΡΥΜ.

Picis aridæ, resinæ aridæ, bituminis, singulorum pondõ librâ, cerussæ pondõ uncias sex, mannæ, atramenti sutorij, eruginis rasæ, singulorum pondõ uncias tres, olei heminæ dimidium, aceti tantundem.

ΑΛΙΥΔ ΕΧ ΕΜΠΛΑΣΤΡΙΣ ΓΑΛΛΙ.

Seui caprini denarij pondõ triginta, eruginis denarij pondõ octo, ceræ denarij pondõ quinquaginta, mali terræ, bituminis, picis, singulorū denarij pondõ uiginti quinç; guttæ ammoniaci denarij pondõ duodecim, galbani denarij pondõ duodecim, silphij denarij pondõ octo, mannæ denarij pondõ duodecim: preparato.

ΑΛΙΥΔ QVOΔ ΑΝΙCΕΤΟΝ ΔΙCΙΤΥΡ.

Ceræ denarium pondõ centum, seui taurini denarium pondõ triginta, bituminis denarium pondõ uiginti quinç;, picis denarium pondõ uiginti quinç;, terebinthinæ denarium pondõ uiginti quinç;, nitri denarium pondõ uiginti duum s, mali terræ denarium pondõ duodecim, galbani denarium pondõ octo, myrrhæ denarij pondõ octodecim, thuris denarium pondõ duodecim s, ammoniaci denarium pondõ octo, cardamomi denarium pondõ duodecim, opopanacis denarij pondõ octo, medullæ ceruinæ denarium pondõ quindecim, eruginis denarium pondõ duodecim, aloës denarium pondõ octo, bdellij denarium pondõ sedecim, olei heminas duas: ego uerò adieci propoleos denarium pondõ duodecim.

Alijs uiginti

ΑΛΙΥΔ ΕΝΑΕΜΥΜ ΙΥΛΙΑΝΙ.

Argenti spumæ, bituminis, ceræ, picis brusæ, singulorū denarium pondõ quinquaginta, resinæ frictæ denarium pondõ quindecim, æris squamæ denarium pondõ duodecim, thuris denarij pondõ quatuordecim, galbani denarij pondõ octo, chalcitidis denarium pondõ quatuor, aloës denarium pondõ sex, gallæ denarium pondõ quatuor, myrrhæ denarium pondõ quatuor, mali terræ longi denarium pondõ sex, mali terræ rotundi denarium pondõ quatuor, olei ueteris heminas quatuor: nos olei heminas tres. Quod Heras conscripsit barbarum, sic habet.

ΝΙΓΡΥΜ ΕΜΠΛΑΣΤΡΥΜ.

Ευαίμορ ad diuisiones notatu dignas, maxime capitis: ad fistulas, sinus, fracturas. Conuenit etiam hepaticis & lienosis: citra inflammationem glutinat, benefacit etiam neruis, chartilagibus, & ossibus præcis. Cohibet mirifice sanguinem erumpentem. Insuper ualet ad hypophoras & sinus, glutinat enim insigniter. Itē in abscessibus humore ablato hoc imponitur. Est etiam ad sanguinem cohibendum præstantissimum, præsertim in ijs, qui sanguinem reijciunt: duo uerò in pelles illita, unum pectori & lateribus imposito, alterum dorso, præter opinionem sanguinem sistit: ualet

A ualet insuper ad canum hominumq; morsus: in totum phlegmonem arcet. Idem τρωματικά quæ uulneribus adhibentur, superat, ut experientia indicauit. Hyeme diebus septem soluitur, per æstatem quinque: si uerò necessitas urgeat, tribus.

Ceræ, picis, bituminis, pityinæ, singulorū pondõ librâ, mannæ pondõ uncias sex, cerussæ pondõ uncias quatuor, chalcanthi pondõ uncias quatuor, opopanacis pondõ uncias duas, olei semunciam, alij selibrâ, aceti heminas duas. Ceram, bitumen, oleū, acetum paululum relinquens in olla recenti liquato: deinde picem & resinam adijcitur: in minima frusta diligenter concidito. Vbi semicoctū fuerit, tollito ollam, & aliquandiu refrigerato: inde atramentū sutorium percolatū, leuigatūq; ex duabus aceti heminis paulatim inspergito, ne effuescat: effusum leuiter suburito mouens: cum tactum non inquinat, cacabum deponito: opopanacē antea in reliqui aceti parte madefactum infundito, ut dissoluatur: mox cerussam, mannâ unâ pariter trita inspergito, & paululū tepefaciens, ut in unum coëant, obserua, ne opopanax & manna adurantur: refusa in mortarij, ibi refrigerari sinito: ac rursus subacta reponito, atq; utitor. Porro manifestū est, etiam alia barbarâ, quæ tum Andromachus, tum reliqui tradiderunt, eodem modo confici oportere. Quidam opopanacem cacabo non inijciunt, sed leui ex aceto factõ liquata in mortario superfundunt. Cum eo nonnulli miscunt mannâ, & cerussam, quemadmodum ego quoq; sæpius feci, in mortario terens ex aceto, & quæ liquari possunt, liquefaciēs. Subinde uerò atramentum sutorium duntaxat cum opopanace leue factum cacabo indidi, mannâ cerussamq; inspergens.

ΑΛΙΥΔ ΒΑΡΒΑΡΥΜ ΗΡΑΕ.

Heras soli huic præscripsit barbarum: ego uerò prius etiam similiter appellauit, etsi nigrum ab ipso nuncupatum: quoniam pleriq; ex recentioribus medicis emplastrâ δια ασφαλτος barbarâ nominare consuerunt. Heras de ipso sic ad uerbum: Barbarum ad recentia uulnera, sinus, canum hominumq; morsus, condylomata, inflammata, ad articularum uitia omnia in principio, & podagram.

Ceræ pondõ minam, picis, resinæ frictæ, bituminis iudaici, singulorū pondõ minam, argenti spumæ denarium pondõ decem, cerussæ denarij pondõ quinç;, opopanacis denarij pondõ quatuor, olei heminâ, aceti cyathum. Cera, pix, bitumen, resina incoquantur, donec illi quecant. Deinde reliqua ex aceto trita admiscuntur. His ablatis ab igne, & modicè refrigeratis, ex aceto paululum instillatur. Talis sanè barbarorum emplastrorum formula est: ego ubi paucis exposuero, quomodo ipse utar, sermonem de eis finiam. Sunt autem duo, unum ad maxima uulnera, alterum ad minima. Quod itaq; ad maxima adhibetur, hæc recipit.

ΒΑΡΒΑΡΥΜ ΓΑΛΕΝΙ.

Picis pondõ libras octo, ceræ pondõ libras sex, & uncias octo, pityinæ pondõ libras quinç;, & uncias quatuor, bituminis pondõ libras quatuor, olei pondõ librâ, & uncias sex, argenti spumæ, cerussæ, eruginis, singulorū denarij pondõ uiginti quatuor, thuris pondõ selibrâ, aluminis liquidi denarium pondõ duodecim, fissi pondõ uncias quatuor, opopanacis, squamæ, galbani, singulorum denarium pondõ duodecim, aloës, apij, myrrhæ, singulorum denarium pondõ quatuor, terebinthinæ pondõ uncias uiginti quatuor, mandragoræ succi denarium pondõ sex, aceti heminas sex, quæ ualent libras quinç;.

ΣΙΜΠΛΙCΙΟΡΙΣ ΒΑΡΒΑΡΙ ΤΕΜΠΕΡΑΤΥΡΑ ΕΣΤ ΤΑΛΙΣ.

Picis, ceræ, resinæ pityinæ, resinæ frictæ, bituminis, singulorum pondõ librâ, argenti spumæ denarium pondõ decem, cerussæ denarium pondõ quinç;, eruginis denarium pondõ quinç;, opopanacis denarij pondõ trium, olei hyeme pondõ uncias nouem, æstate pondõ uncias sex. Quæ liquari possunt, siccis in mortario aceto acri leuigatis affunduntur. Quod si mitius uoles medicamentum reddere, hyosciami succi denarij pondõ unius s, item apij tantundem admisceto.

ΛΙΒΡΙ ΣΕCΥΝΔΙ ΦΙΝΙΣ.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE
COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM KATA
ΓΕΝΗ, LIBER TERTIVS,

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE VVLNERIBVS NERVORVM.

IThæc, amici, cōmentaria uobis paro, qui iam ex ipsis medicina operibus comperistis, quàm efficax sit nostra neruorum curatio, nempe ex qua omnes seruati sint, non autem manci, nec claudi redditi: quæ aliter curatis accidere cōspexistis: quemadmodum etiam nonnullos conuulsione correptos, uel cum dolore, uel putredine, uel febre mortuos, Verisimile aut est, hosce libros ad aliorum quoque manus peruenturos, qui scriptis bene uti non possunt: uel quia à præceptore medicæ artis speculationem nō didicerunt, sed omnino rudes, quasi uix initiati & prorsus in exerciti permanent: aut quia perperam edocti adhæserunt ijs, qui composita medicamenta solo usu citra rationem esse inuenta asserunt, manifestò contentione sua errantes. Altero modo non minus prædictis errant ijs, qui nullum pharmacū ex simplicibus facultate diuersis confici opinantur. Verum hos medicamenta superiore libro citata uanitatis coarguunt, ut quæ magnas ipsorum uires ex contrarijs inuicē simplicibus temperatis ostentent: imò etiam in libris hunc subsecuturis præstantissima pharmaca ex contrarijs uirtutibus composita indicabuntur. Nunc de nostra curandi ratione, quâ in neruorum uulneribus excogitauimus, toto hoc libro differemus: ostendentes quantâ eiusdem facultatis medicaminum copiam, tum ex generalis sanandi scopi consideratione, tum ex simplicium uirtutis cognitione inuenerimus.

QVIS COMMVNIS VVLNERATORVM NERVORVM
curationis modus, & quæ medicamenta specialia.

Pectauimus omnes præceptores nostros præsidio, quod iam recentiores medici *ἐναίμορ* & glutinatorium appellare solent, uti. Nam initio medicamentum aliquod ex enamis imponentes, uulneris oras committere seu glutinare moliebantur. Si uerò phlegmone eas obsederat, calida aqua liberaliter fouebant, ac tritici farinam ex hydrelæo decoctam, cum oleo applicabant. Quare etiam gladiatores in patella uulneratos, supraque hanc in lato tenui tendine, pari modo ab ipsis curatos uidi: forsan melius dicas non curatos, sed perditos: paucissimi enim illorum, & ij claudi superuixerunt. Quid est quod permultos in manu summa tendones, per quos digiti flectuntur extendunturque, uel contusos, uel minimo puncto læsos, putrescentes adeò conspexi, ut coctis diutius in aqua similes apparent. Non enim secus exoluuntur & substantia emollescunt superiorem sanandi modum experti, ut quo uulneratam partem ueluti putrescere perceperim. Quoniam uerò omnia ex humiditate & calore putrescere cognoscebam, curationem per siccantia refrigerantiaque molendam esse deprehendi. Rursum apud me contemplatus, frigidum ferè ab Hippocrate neruis inimicum dici, optimum fore neruorum uulneribus medicamentum intellexi, quod siccaret, & caloris frigorisque particeps esset, uel parum ab horum medio ad calorem recederet: calidum tamen esse satis posse, modò siccandi potestate polleat. Etenim calor citra humiditatem putrefacere nihil habet. Insuper illud quoque præmeditatus, multum referre, nudæ parti affectæ medicamentum offeras, an per alia corpora ei præposita, conuenire aduerti alijs in nudato neruo uti pharmacis, alijs cum punctus fuerit, partibus,

Abus, quæ ipsi præiacent, illæsis. Vbi etenim nudo neruo medicamentum adferas, ibi prædictam auxiliorum integram indicationem assumi ratio est. Præpositis autem partibus saluis, tenuius pharmacum inueniendum est, cuius uirtus interiacentes particulas permeando non dissoluatur, sed in altum penetret. Quod efficere tale pharmacum potest, si ualidè siccat: & si non calore & frigiditate medium sit ac symmetron: non offendere, dum efficacia ipsius calefaciendi uel refrigerandi in particulis, quæ neruoso corpori præpositæ sunt penetrandis imbecillior est reddita. Atqui inuento iam præsidiorum scopo, quàm uidelicet tenuia esse cōueniat, deinceps materia mentionem facere oportet. Plurima igitur quæ calefaciunt tenuiorum esse partium, permulta rursus quæ refrigerant crassiorum, in simplicium medicamentorum speculatione didicimus: quippe una solum qualitas acris cum tenui substantia nonnunquam ipsis accidit, eoque inter omnia, quæ refrigerandi uim obtinent, tenuiorum partium acetum est quam acerrimum, quod etiam caloris modici particeps esse demonstrauimus: calefacientium uerò liquores probè tenuissimam habent substantiam: & apud omnes iam homines Cirenæus primas tenere cognoscitur, quo non præserte etiam medico utimur: & ijs quæ cum ipsis ab orientalibus plagis asseruntur: cuiusmodi est, quod Sagapenum appellamus. Hoc genere comprehenditur & liquor euphorbiæ iuxta occiduas orbis regiones natus, siue liquor ipsius, siue aliud quid nominare uelis, nobis in præsentis commentario euphorbiæ hoc medicamentum uocare sufficit, quemadmodum iam omnes consuerunt. Quinimò in nostra regione prouenientes, & panacis, et tithymallorum liquores subtili facultate præditi sunt, & quidem omnes nominati liquores generosi calefaciunt, opobalsami uerò subtilis, & ipse non admodum calefacit. Atque ex terrestribus nitri spuma tenuè substantiam habet, item quod ex aqua facile soluitur aphronitrum, si ad corpora terrestria uidelicet relationem fieri inaudiamus. Subsequitur nitrum nomine heroniceum, & alia petra, cuius flos etiam omnium terrestrium est subtilissimus. Porro ex metallis auripigmentum, & sulphur, tum subtilia, tum calida sunt: quibus succedit misy, & aris squama, & chalcitis, paululum simul astringentia. Quare uita quoque chalcitide frequenter in subtiliorum medicamentorum compositionibus utimur. Citra calorem uerò manifestum tenuis essentia metallica sunt, spodium, & pompholix: adde quod uocatur psoricum: subtilis abundè est & chrysocolla. Cæterum inter succos laurinum simul cum eo quod calefaciendi uirtute ualida pollet, quæ sensibus percipi queat, tenuem esse didicimus. Nihil enim minus eo cedrinus excalfacit, calore tamen qui sensibus subicitur, propter substantia tenuitatem, illi cedit. Huius generis est lixiuia, quæ stacte dicitur: atque hanc ipsam, quæ ex materia subtili uita fit, cedrinum oleum uirtute superat. Ex malo igitur & ficu, eaque magis agrestis, quam *ἐρινορ* Græci uocant, item ex tithymallis combustis, huiusmodi lixiuiam conficimus. Præstantissimus est ex tithymallis, qui *χαρνια* nuncupatur. Cæterum ex seminibus frumentarijs, *σικυρα* nominant, subtilissimus est eruus sine insigni calefaciendi potestate: lolium uerò cum insigni hordeum nequaquam calfacit. Mediam interea materia obtinent, qualitatibus amara, quæ multum tenuibus substantia cedunt, crassi licet nihil habentia. Nonnulla ipsorum à medijs tantillum declinant: alia ad calorem, alia ad frigiditatem: quorum omnium materias in opere de simplicibus medicamentis executus sum: quemadmodum etiam omnium salganorum (Græcis *ἀκρόδρα* dicuntur) in quorum numero sunt amygdalæ amaræ, & pistacia: at stiracium materia in præsentia non memini: redire enim ad principium cogito, atque exponere, quando, quocumque modo singula per rationem nobis inuenta usurpauerimus. Hinc enim puto bonæ indolis iuuenes incitatum iri, ut medicamentorum materiam cognoscant, ipsimet inspicientes, non semel aut bis, sed frequenter: quoniam sensibilium rerum cognitio sedula inspectione confirmatur: cuius rei indicium est euentissimum, quod didymi per omnia similes esse nobis uisi sint, differentes autem ijs, qui ipsos inspicere consueuerant. Itaque herbarum, fruticum, & arborum ma-

C teriam priusquam e terra eximantur, contemplari pulcherrimū est, dum fructus uel
delicet futuri sunt, dum aduntur, dum augetur, & dum uigent. Hæc siquidē con
tinua speculatio docebit te, quando potissimū ipsos commodē decerpas, ac in sic
cis domunculis repositos custodias, ne à solis radijs exurantur, neque ab humidi
tate ex tecto uel muris madefiant: id optimè fiet, si domus neque subterranea sint,
neq; alijs uicinæ, neq; sub tegulis, sed ostia ad meridiem spectantia habeant, prope
quæ tamen medicamenta reponi nō debent. Amici hic quoq; uos admoneo, ut me
sequamini, si artē opera pulchrè obire uolueritis: nouistis enim, quomodo ex omni
natione præstantissima quotannis medicamenta mihi adferantur, eò quod perditū
illī omnigenarū rerum cōemptores uarijs modis ea cōtaminant. Præstiterat forsan
non hos solū, sed multo magis etiā mercatores, qui illa aduehant, incusare, atq; his
multo magis ipsos herbarios: item nihil minus eos, qui radicū liquores, succos, fru
ctus, flores, & germina extra anni tempus in urbes cōferunt: hi siquidem omnium
primi in eis dolum exercent. Quisquis igitur auxiliōrum undique copiam habere
uolet, omnis stirpium materia, animalium, metallorum, tum aliorum terrestrium
corporum, quæ ad medicinæ usum ducimus, expertus esto, ut ex eis & exacta, &
nocha cognoscat: deinde in commentario meo, quem de simplicium medicamen
torum uirtute prodidimus, sese exercent. Nisi enim hoc modo instructus ad præ
sentis operis præsidia ueniat, uerbotenens quidem medendi modum sciet, opus ue
rò nullum ipsa dignum perficiet. Finge nanque ipsa, quæ de neruorum uulneribus
prædixi, quædam te cognoscere: adulterata uerò medicamenta per ignorantia com
positioni iniicere, uel neque omnino exactè facultates ipsorum intelligere, an non
erit necessarium, frequentius hic te errare, quàm rectè agere? Mihi quidem admo
dum uidetur. Iam uerò ad plenum uirtutes cognoscere ab eo multum differt, quod
est cognoscere. Etenim solum cognoscere scire est, an medicamentum siccare, uel
humectare, uel refrigerare, uel calefacere nos possit: accuratè uerò cognoscere, præ
ter hoc etiam uirtutis quantitatem sciuisse est. Quædam enim pharmaca calorē tepi
dum generant, corporibus nostris admota: quædam moderatum, quemadmodum
alia hoc paulò ualidiorem, nonnulla iam sic feruentem, ut urere possint. Conuenit
igitur, medicum non modo affectus qualitatem, sed etiam ipsius quantitatem, ut ita di
cam, cōiecturare: nam haud ita propriè quantitas in qualitate dicitur, quanquam
dicatur tamen, ut febris magna et parua: ac tantus usus est eorum quæ sic dicuntur,
ut iam proprii uim obtineant ipsa, perinde ac pyxis, æs, pictor, quercus incisor: in to
tum, quæ ex grammaticorum, ut aiunt, abusu inceperunt: deinde uerò propria dici
credita sunt. Hæc quidē attulimus propter eos, qui parum opportuno tempore de
sermonis proprietate arguantur. Quod autem dicere desij tale est, nempe quod
exiccari desiderat, non simpliciter siccante indiget medicamento, sed conuenienti
mensura. Copiosa quidem humiditate auctum, insigniter exiccante: parua, modicè
hoc faciente, quemadmodum multa, admodum resiccante: nō tamen extremè, neq;
in summo: siccitatis enim quantitatem humiditatis copia respondere cōuenit. Ego
itaq; dum communem neruorum uulnerum curationis modum immutare primum
ausus sum, cōieci in quantam humiditatem caloremq; affecta pars recidisset. Et cum
adulescens quidam mihi ostendisset in primo articulo medij dextræ manus digiti,
totum in ea circa neruum locum humentem adeò ex contusione habentis, ut iam
computresceret, partem sanè putridam lixiuua facta & cataplasmate ex hordei fa
rina (ὀμίην λυσίην) Græci nominant) foui: non putrescentem, sed tensam dolentemq;
oleo calente liberaliter perfudi: inde quum lana sicca madorē exhaustissem, ceratum
tam humidum illeui, quàm in fracturis utimur, cui euphorbium sit admistum. Con
fectum autē mihi est hoc quoq; mea industria, huiusmodi occasione: Profectus ad
me quispiam hyeme uehementi, ostendensq; genu facile dicebat rigore se affici: sta
tim uerò calefacientibus iuuari. Volebā igitur huiusmodi aliquod medicamentum
acciperet, ut qui profectus in frigore in algeret doleretq; uehementius quàm alias.
Nunc

A Nunc igitur, inquit, loturus discedo: mitte à balneo medicamentū: hæc eū dixisset,
abiit. At ego cum tale nullum medicamen ad manus haberem, euphorbium cum
oleo triui, & ceram liquatam immiscui: paulò post cum amicus pharmaco ferendo
puerum misisset, exhibui. Dolore protinus cessante, inde in alijs particulis similiter
affectis uti præcepimus, de quibus mox dicitur: nunc ad nerui uulnerati sermonem
redeo, propter eos, qui nihil à me nunc dictum intelligunt: increpant autem inter
pretes, quos deprehendunt (ut uaticinor) perperam nominare νεγο τρώτες in ten
donibus uulneratos. Tendones enim ipsos puto uocari, qui extra manū toti uolæ,
& digitis circūtensi sunt. Quancq; sanè non ignorem, manifestius magisq; propriè
τρωτο τρώτες ipsos nominari: tamen eū omnes neurototos nuncupare soleant, &
ego, ne quis innouare me appellationē dicat, consuetā pro uera suscepi, etsi nec illa
sine ratione fieri potuerit, plerisq; medicis tendones etiam neruos uocitantibus. Ve
rū siue neurototos, siue tenontotos appellasse mauis, neq; ob has uoces incolu
mes erūt, neq; conuulsione laborabūt, quemadmodū neq; mancipient, nec morien
tur. Appellatio siquidem nec seruauit hominem unquam, nec perdidit, sed medica
mentorū facultas utrunq; efficit. Atq; ego hæc immutans, putrescentes, conuul
sos, mancos, nonnullos etiam pereuntes, sanos uiuosq; reddo: neruos enim contu
sos habentes sicut illū neurototos, non neurothastos nuncuparunt. Cæterū cura
tio communis est, & periculum simile amborū, nempe contusorum & uulnerato
rum, uel neruis, uel tendinibus. Itaq; homo ille putredine iam circa primū medij di
giti articulū orta, tensus doloremq; ex superiacentibus cōcipiens, multo melius ha
bere cœpit die postero, quo uice hordei farina erūorum farina facta lixiuua com
miscuimus. Vnde triduo similiter curatus est: iam quidem in alijs quoq; particulis
dolorē omnino non percepit, ex contusione uerò neruosum quoddā corpus crassæ
membranæ persimile inclinauit: quod mediocriter me commouente facilè totū se
miputridum excidit. Videbatur omnibus contemplantibus hoc corpus neruus to
tus esse puris, ut qui ignorarent, quo pacto tendones hi neruosis membranis conue
lati, per uolam procedunt, & in totam seriem digitorū extenduntur. Mihi uerò pu
tridū ex contusione attolenti tendo saluus apparuit. Cum igitur uel pastillo uno,
uel trochisco, uel utiq; uocasse libet, quorū in numero est & polyida, ex epsema
te soluto, uel syræo, id est sapa (nam & hoc pro arbitrio nominare liceat) apparen
tem nerui particulā prius inunxissem, rursus eodem modo & cataplasmate, & un
ctione ex euphorbio in iisdem locis sicut prius utroque usus sum. Quarto iam die
omnia commissā circa contusum quidem antea, ulceratum uerò tunc primum digi
ti articulū intuitus, considerabam quorsum à cataplasmate transgredere. Visum
igitur est, si neruus inflammatione prorsus uacaret, ad cicatricem ducentia transire:
si uerò phlegmone ipsius scirrhusus tumor remanserit, abundè siccantia exhibere.
Quoniam uerò nonnihil ex ea reliquum esse uidebatur, medicamentum ex dracun
culi radice confectum usurpauit, quod præter alia, eadem cum Aegyptio pharmaco
Iside continet: assumpsit autem dracunculi radicē. Ab hoc Athena dicta usus: inde
ad ea, quæ cicatricem ducunt, perrexi. Ex altero pastillo sapa diluto nudatas uulne
ris partes illinens, euphorbium extrinsecus imponebam, tantū ceræ ac resinæ tem
perans, unde emplastrū crassitudo simul fieret, & euphorbij uires conseruarentur.
Cæterum quomodo his scopis consideratis medicamentum componas, postea de
clarabimus. Etenim aliud ex aceto pharmacū confecimus, hoc spectantes, uti ipsius
spissitudo, & subtilis aceti uirtus, cum refrigerandi uis interim exoluitur, incolumis
permaneat. De his sanè quomodo præparata sint, post paulum tractabitur. Nunc
quia neruis uulneratis medendi modū ex rationali indicatione, nugatoria illa Em
piricorum proptofī repudiata, inueni, totam cogito ipsam dicere, sed ita, ut nullam
distinctionem præteream, sermonē ab initio rursus repetens. Quando igitur uulne
ratum aliquē protinus offendero, interim per liquida pharmaca curationē molior,
interim emplastris, lanā extrinsecus quam mollissimā oleo calente imbutā applicas.

Alias τρώτες
τρώτες.

C Quod si medicamentum ex aceto usurpem, aceti modicum oleo admiscens, bis terque quotidie soluo, & oleo calente foueo. Si noctes longae fuerint, etiam in his soluere consueui, idque magis, dum ulcus a medicamentis eroditur. Nam ubi initio tali medicamento utenti aeger nec se morderi, nec dolere, nec tensionem percipere mihi dicat, die soluo, & foueo, mane semel, & uesperum iterum; oleum uero, quo fouemus, satis calens esto, uerum ita ne uulnerata partem offendant. Sicut enim frigida huiusmodi affectibus maxime est contraria, sic tepens non omnino utilis. Quoniam in primo de simplicibus medicamentis uolumine didicimus, ut aqua calens aut frigida maxime contraria facere nata est, ita quoque oleum. Nam frigidum corpori admodum, perspiratum ipsius obstruit, imo prohibet; calidum uero digerit, ac extenuat; quod tibi etiam ex carnibus in eo coctis licet condiscere; similiter enim pridie decoctis, friabiles efficit; etsi protinus cum animans mactatum est, coquas, aut in fartaginem frigas: propter quod & ego fomentum ex oleo calente satis usurpare malui, tepidum semper uitans: hoc autem magis frigidum. Porro aquae usum in tota curatione ita tempero, ut ne attingat quidem ulcus: proinde cum sanguis initio statim a uulnerata parte detergendus est, ex oleo id facere expedit. Vbi iam aegri mediocriter habentes, lauacro utuntur, neque tunc affectum locum in aqua demergere ipsis concedendum: magna siquidem ex parte nerui in manibus uulnerati sunt. Memini cuiusdam ex huiusmodi uulneratis, qui cum diem quartum citra omnem dolorem ageret, partemque affecta abscissa phlegmone uideret, multo in frigore domo egressus ad opus quoddam necessarium, etiam diu immoratus domum rediit, membro uniuerso ad ceruicem usque tenso, idque cum ingenti ipsius dolore. Postquam uero quodam me accersente, profectus ad eum, uidi quibus in malis esset: oleum ex itinere refrigeratum a particula aut ferri iussit: calente uero totum membrum foui, deinde ceruicis partem rectam lanis oleo respersis, & medicamento liquido ex euphorbio, simul cum castoreo hominem statim mitigauit: et somno accedente usque ad uesperam omnia cessarunt symptomata. Plurimum igitur confert, lanam permanere calidam, siue oleo tantum, siue oxelao, hoc est aceto & oleo quoque imbuta fuerit: fiet hoc, si alia lanam sicca extrinsecus circumponantur, & aeger intra tectum, modo hyems fuerit, ad quintum usque uel septimum morbi diem sese contineat: nam si eousque nec phlegmone quadam tentetur, uacuetque prorsus dolore, & nulla sentiat tensionem, in posterum tutus erit. Curabis autem ne in aceto uinosum aliquid appareat: quemadmodum oleum quoque, ut omni astrictione uacuet. Neque igitur crudum, quod *ωμοτριβος*, uel *δμφακίον* duplici nomine Graece dicitur, adhibebis: neque id quod ab Hispania uehitur, imo nec aliud quodlibet ex his quae oleae surculos habent. Optimum oleum est tenuissimum, quale in Italia Sabinum: alibi uero in nationibus Romano imperio subiectis, quae nullam obstringendi uim occupant. Iam uero qualis res sit rationalis indicatio, & quanto potior nuda experientia citra methodum hinc condiscas. Cum permultis neruorum uulneribus saepe in itinere, in nauigio, in agro, uel in ciuitate, sed procul a meis aedibus incidissem, nec medicamento ex euphorbio copia adesset, nec illius quod ex aceto conficitur, nec alterius, pharmaca, quorum eo loco facultas erat, uulneri imponentes, id quo tendimus semper sumus affecti. Noui etenim me in agro propolim recentem, liquidam & pinguem, quam agricola habebat, uulneri imposuisse: interim fermentum solum, interim ambo commixta. At fermentum quam uetustissimum esse, propolim uero secus habere conuenit, quantum ad tempus attinet. Sin autem uetustior sit, ex oleo iuxta ignem, uel in sole emolliatur. Rursus in alio quodam rustico succum tithimalli fermento mixtum imposui, quem prope ipsius aulam succreuisse conspexeram: quippe fermentum ut recens deprehendi: nonnunquam propolim ex oleo liquefactam fermento immerisi, sed prius aceto quam acerrimo diloluto. Praestat oleum esse uetus in huiusmodi temperaturis, puta ex oxymelite & farinam farina, uel eruorum, uel lolij, uel ciceris, uel lupinorum amarorum, uel tenuiori potente puluere, uel hordeacea farina; quibus in urbibus usus sum cataplasmatum, non

A non solum in his, quos iam phlegmone prehenderat, sed etiam protinus ab initio. In agro cum picem liquidam apud fabrum inuenissem, fermento temperatam imposui: item apud alium eruorum farinam illo imbutam, cuius penuria etiam praedictorum quoduis misceri potest. Quinetiam oxelao solum quod caleret lana expertum, statim dum aliud nihil haberem obtuli, confusus aceto abunde acris & uetusto. In alio refrigerato, quod ante horam unam, uel longius etiam tempus neruus conatus esset, quousque aliud quoddam idoneum medicamentum dilutum adferretur, partem oleo foueri praecipimus, interim aceto prius admixto: cum aer per aetatem calidissimus erat, temperatura ex utroque diutissime foui, donec aliud medicamentum asportaretur. Singulis autem praedictis farinis permixtam statim saepe illcui, & mox a principio, & postea cum homo medicamine quodam enaemo non probe usus esset. Haec itaque omnia quomodocumque applices, calida qualitatibus offeras. Ego sane cum nullum domi meae aliquando medicamentum compositum in promptu haberem, festinabundus dedi cuidam familiari uetus euphorbium, iniunctumque leue factum ex oleo ueteri, donec humidi cerati spissitudinem haberet, tendinis puncturam in manu admouere. Reuersus igitur, interrogauit uulneratum, multumne caloris in parte affecta sentiret: ille medicamentum aliquem respondit se percipere. Rursus igitur quaerebam, an rosionem a medicamento iuxta uulnus sentiret: ille cum se non rodi, sed ueluti pruritus quendam sentire dixisset, pharmacum ad noctem usque adhaerere permisi. Quonia uero dum imposita auferrem, calor in affecto loco meo diocris mihi apparuit, neque punctus hians, satius uisum est eodem uti medicamento: & cum uulneratus altero die prosperum haberet, item tertio & quarto, ad finem usque idem pharmacum usurpauit: quod contemplatus aliquis, in alio uulnerato similiter recenti euphorbio in eundem modum usus est. Quare necessarium calor agrum multus, & commorsus, & dolor in ulcere subsecutus est, adeo ut homo ad me deductus sit, tanquam hoc praeter omnium opinionem accidisset. Ego statim re intellecta, quod impositum erat abiecti: fortum autem per oleum ipsi adhibito, medicamentum ex aceto imposui: quod si non in procinctu fuisset, pharmacum ex euphorbio copiosioris ceram particeps admouissem. Quapropter non oportet, uti paulo ante diximus, probatorum medicamentum facultates ac species ignorare, nec quae celeriter uirtute mutant: tum quae rursus diutino tempore conseruant. Nam ex his, quae caducum ac statim euanescentem calorem occupant, euphorbium est. Id autem cognosces, etiam si non manduces colorem contemplatus: quippe non ut ab initio cinerium, uerum supallidum & sublauum redditur inueterascens. Statim etiam sic cum abunde uidetur tunc, & uix inter leuigandum ex oleo recenti protinus imbitum dissoluitur. At subito ipsum oleo miscendum non est, sed prius in mortario sensim terendum, ne dilatescat. Quid uerbis opus est? quod etiam gustanti tibi recens percipitur feruentissimum, ut iugum adurat, uetus autem modicam efficere caliditatem? Iam alijs multis pharmacis exilem adeo potentiam pauculis annis retinere contingit, attamen euphorbium tapsiam excellit: haec enim ab anno admodum imbecillis redditur, ut bimula prorsus expiret: euphorbium sane cum principio bonum fuerit, & probe urat, etiam anno tertio adhuc uim aliquam retinet: interim anno quarto: quinto autem & sexto iam exoluitur: deinde procedente tempore in totum elanguescit. Sic ego dixi, oleo me nonnunquam usum esse uetusto sine cera, quod annos fere quinque uel sex natum esset. Vnde usum ipsius euphorbij mensura comprehendere nemo potest. Nam recens oleo decuplo cum cera tripla commiscetur, ueterascens copiosius ei immittendum est: trimum uero & quadrimum, uel duplicatum prioris pondus, uel aequale ceram. Cum igitur pharmacum consistentia simile accipis dictis unctionibus habere uolueris (quae spissitudo liquidum etiam cerati est) oleum ceram quadruplum esse curabis. Vbi uero emplastri specie referet, ceram omnino aequali oleo temperare oportet, maxime si sicca fuerit, & uetusta: sicut recens & pinguis pauciore oleo indiget, ut ceratum emplastrodes efficiat, idque magis adhuc per aetatem,

C Itaq; si ceratum emplastrodes facere statuis, ceræ ex oleo liquefactæ, qua dixi temperatura sextam recentis euphorbij partem admiscebis, ut illius una sit drachma, ceræ sex, olei item sex, uel quinq;. Sed quoniã cera glutinans ac uiscosa nō est, quemadmodum resina & pix, ideo hanc, uel illam, uel utriusq; partem cerato admisceo. Clarum igitur est, dum hæc miscentur, non amplius oleum pari illis portione affundendum. Etenim cera ad liquiditatē multo pingui indiget: resinæ quæ quidem arida prorsus sunt, modico: liquidæ & siccam quandam substantiã ad emplastri crassitudinem assumere postulant. In cera igitur nō magna humiditatis ac siccitatis differentia est: inter resinas, sicut etiam in picis genere cōtrario modo habet: aridæ præsertim ab humidis permultum differunt. Omnium uero siccissima est, quã nonnulli frictã, alij colophoniam appellant. Huic succedit, quæ ex sigulinis impura, nec despumata fumitur: quã si purges, in frictam mutabitur. His ambabus siccior est, quæ dicitur pitynon physema, ac si dicas, picea germinatio. Hanc sanè ceu squalidam, in præsentis emplastri compositionem non esse idoneam ratus, abieci. Vfus autem sum fricta & liquidis. Iam uerò ex his nonnullæ diutius liquidæ permanent, quemadmodum terebinthina: aliæ citò inarescunt, sicut strobilina: media utriusq; est abietina. Quinetiam facultate calidior est quidem strobilina, mox uerò abietina, deinde terebinthina: cupressi resinam miscere non ausus sum, ut quæ nonnihil astringeret. Putabit forsan aliquis nobiscū dissentire Dioscoridem Anabarzeum in sermone de resinis hunc in modum scribentem, primo de medica materia commentario: Ex omnibus resinis principatus terebinthinæ datur, post eam lentiscinæ, tū ei quæ de picea raditur, & abiete: ultimum locum pinea, strobilinaq; obtinet. In his enim Dioscorides tanquam de infima strobilina, optima uerò terebinthina sentire uideatur. Verum ego ex his tribus resinis, strobilina, abietina, terebinthina, principem certè strobilinam calore, secundam abietinam, postremam terebinthinam esse diximus. Quemadmodū igitur, qui inter Italiã uina austera optimum ponit uinū Italicum: alius ad qualitatem unam sermonem referens, alius absolute de tota ipsius substantia pronuncians, uerus deprehenditur: eadem ratione etiam inter resinas optimam tanquam medicamentum in multiplices usus accommodatum, merito terebinthinam affirmaueris, non tamen caliditate primas obtinere. Itaq;, ut aiebam, licet tibi quamlibet resinã ceræ miscenti simplex ceratū glutinantius efficere, quod ex oleo & cera dūtaxat componimus. Hic uerò experientia quoq; utilitas est, quæ de coniectura nostra decernat: potes enim, ubi triplicatã ceram terebinthinæ commiseris, intelligere, emplastri ne spissitudinē medicamentū acceperit, an ea adhuc siccius, copiosiorē insuper resinam desideret. Quapropter ubi hunc in modū experienti tibi mediocriter habere uideatur, miscebis tunc medicamento, quod conficis, duodecimam partem euphorbij. At si ignores euphorbium exactè sit calidum, an nonnihil ab eo discedat, post cōfectionem linteo paululum medicamento illitum tuæ ipsius tibie uel cubito horis aliquot imposito: postea si modicè calefacere deprehenderis, temperatū esse medicamentum arbitaberis. Quod si uel nullum sensibilem calorem edat, uel iusto seruentiorem, integrum est aut pharmacum remittere, aut intendere: remittere quidē mistura cerati, intendere appposito euphorbio. At qui si propolim pinguem habeas, eam omnibus resinis aptiorem fore tibi intelligito, ut quæ uaporosam spiritus crassitiem, humoresq; superfluos elicere, ac ex alto foras ductitare soleat. Siquidem resinæ eum cera emplastri spissitudinis gratia non tantum curationis consilio assumuntur, propolis autem curationis ipsius scopo continetur, atq; hac sola, ut dixi, recenti, quantum ad humiditatem attinet, usus sum in agricola quodam duro corpore: ac mirum est, quomodo sola ad usq; finem adhibita adiuuerit, adeo ut nullius pharmaci præterea uenerit necessitas. Alteri qui puncturam nerui profundiorē haberet, tithimalli cuiusdam modicum admiscui: mollioribus uero corporibus medicamentum tactu durius apparet, nisi olei mistura uehementer ipsum mollias. Quin & alia medicamenta omnia, quæ neruorum uulne-

ribus

A ribus adhibentur, liquida & mollia esse conuenit. Molliciem igitur quoduis oleum conciliare, robur uerò medicamenti uetus oleū ueri potest: sicut propolim in agro nonnunquam accommodaui, tanquam melius pharmacum ijs, quæ tum affuerant, eligens: ita fermentum rursus admouit alterius medicamenti inopia, quoniam hoc quoq; in alto fixa extrahere & discutere sciebam: quanto autem uetustius, tanto est præstantius. Porro huiusmodi non solū facillè in agris reperiuntur, sed etiã sulphur uiuum, quo nonnunquam & ipso sum usus, temperans cum tetrapharmaco. Huic igitur & aphronitru, & beronicium litrum, & aphrolitrum nō lapidosum, sed uerè aphrolitrum, quod spuma consistentiam habeat, adiciens frequenter usurpaui, nō modò in agris aliorum penuria, sed etiam præsentibus enumeratis medicamentis hoc nomine, ut animi sensum experientia explorarem, probaremq;: ac uulneratus talis rei solo usu conualuit, foris uidelicet oleo. Hoc enim commune tibi esto in omnibus medicamentis, quæ hic dicuntur, neruorum uulneribus conducere. Iam uerò quod à medicis uocatur arsenicū, ab his qui Atticè omnia uolunt proferre arsenicū, adiunxi tetrapharmaco, rationem experientia uolens confirmare: rursus cū id nō adesset, sandaracham, uti uocant, sicut calcem restinctam & uiuam, lotam & illotam, minus autem uiuæ, plus restinctæ, & hac plus adhuc lotæ adieci. Cæterū de exacta cuiusque compositionis quantitate paulò post dicemus, ubi hæc simplicia omnia, ususq; ipsorum distinctiones retulerimus. In hoc enim sermone propter Empiricos, qui ex periprosi, id est incidentia, seu casu plurima compositorum medicaminum inuenta esse putant, uisum mihi est commemorare, neruorum uulnera curandi rationem à me citra illam periprosin repertam, inde quod sanationis ipsorum scopū, & simplicium pharmacorum facultates cognoscerem. Etenim ex casu unum aliquod simplex medicamentum inuenitur: rationalis autem methodus plurima simul inuenit, & uarias ipsorum compositiones. Quæ iam ex alto humores educere digerereq; possunt, neruorum uulneribus ex usu sunt. Quandoquidem uerò nonnulla caliditatem immoderatam, uel mordacem uehementer acrimoniam, uel acutiem coniunctas habent, alia ipsis pharmaca admisceri ratio est, quæ prædictos excessus sine uirtutis offensa temperare queant. At hoc fieri non potest, nisi cuiusque medicamenti non modò qualitatis genus, sed etiam quantitatem in ea cognoscas. Quædam namq;, ut ostendimus in cōmentario de simplicibus medicamentis, in primo calefacientium ordine collocantur, à temperatis paululum abscedentia, alia in secundo magis inde declinantia, alia tertio, nonnulla quarto, quæ urere iam queant. Igitur ex uehementiã uirtutis cuiusq; pharmaci portione mistorum facultas inuenitur, modò simplicium omnium temperamenta intelligas. Empiricorum hæresis sola homogenia propter uniuscuiusq; medicamenti naturæ ignorantiam temperat: & qui hanc nouerunt, sola homogenia miscent, quia excessus quantitatem certò non cognoscunt. Quod itaq; ipse primum præparauit medicamentum, ex multis eiusdem generis compositum est, quoniam nondum cuiusq; uirtutis quantitatem exactè pernoscebam. Inieci etenim nonnihil arsenici, sulphuris, misyos, calcis lotæ & illotæ, & pompholygis, similiter spodij, item squamæ aris, chalcitidis ustæ, lotæ & illotæ: adhæc non ultæ. Hæc igitur prius in aceto quam acerrimo diebus multis sole æstiuo leuia reddidi. Quæ fundi ex his debebant, cera erat necessariò, & mellis nonnihil prius expurgati: resinæ propemodum omnes, propolis, pix, & ladanum. Liquida, oleum cyprinum, susinum, opobalsamum, amaracinum, gleucinum, cedrinum, ricininum & uetustum. Ex singulis autem liquoribus, quos non multo antè recensui, paulum aliquid: postremò aliàs aliud auferens experientia gratia, nihil simpliciora singula, quibus in hunc diem utor, à uirtute pristina abscedere animaduerti: atqui temperaturæ ipsorum mox ponentur. Itaq; ex aceto, & liquoribus talia confeci, ceræ, resinarum, propolis, & picis nonnihil adiungens, pari modo ex columbarum stercore & herbis tenuium partium. Minus ergo molesta sunt liquida pharmaca cum alijs, tum neruorum maximè uulneribus, quibus utimur etiam empla-

F

C stri modo compositis, propter eos qui se lauare uolunt. Lanis enim ablatis, ac tali pharmaco solo adhærente, lauant minus duriter, sed liberius. Prædictum est, neque tunc læsam partem aquis respergendam, si in manu uulnus contigerit, pedem uerò si is læsus sit, nõ madefieri qui potest: sed tunc à balneo primis quatuor diebus abstinentum est. Quoniam uerò omnium huius tempestatis hominum, & eorum etiam qui ruri degunt fortitudo perijt, qui lauare se quotidie consueuerunt. Equidem qui non adeò delitijs affluunt (sunt hi maxime pauperes) ut plurimum obtemperantes nobis habemus: diuites uerò, & præsertim potentes illos, uel ægrè obtemperantes, uel prorsus immorigeros experimur. Optimum igitur fuerit, nec ipsis mederi: uerum cum, nescio quo modo, alius ob aliam causam, quidam nostrum inuiti, quidam ultro ipsorum molliciem tolerare coguntur, tale quippiam factitare consueui: uulneratæ parti pharmacũ aliquod emplastrum imponens, extrinsecus iterum multiplices pannos oleo tinctos plures superinjicio: quibus rursum extrinsecus fasciã ex linteis accommodo, quam deinde in ipso balneo, cum æger in solium ingredietur, oleo prius perfundo: et loto iam omnia imposta aufero, utorq; prædicto totius curationis genere. At uerò patet omnibus, eum qui pulchrè neruorum uulneribus prospècturus est, etiam particularum naturæ peritũ esse oportere. Nam antea comprehensum est, tendines pariter in quos musculi complures desinunt, non medio criter condolere, primũ quidem cõuulsione tentatos, dein prescentes et ipsos, uicinas simul partes uniuersas inficere. Nonnulli eorum ceu membranæ tenues latiq; sunt, quales in femorum terminis ad genua spectantibus, tum intra manus, infraq; pedes subtensi sunt. Omnes enim qui in manibus pedibusq; cernuntur, satis quidem coeuntes cutem contingunt: qui uerò in patellam perueniunt, à circũposita cute iuxta tarsum abscedunt. Mihi etiam hoc fortè fortuna contigit: etenim neruorum uulnerum curationem iuuenis adhuc, cum primũ ex Alexandria in patriam reuerterer, annos uiginti octo natus, excogitauit. Quia uerò singula pharmaca quæ adinueneram medicis amicis non solum ciuibus, sed etiam uicinis exhibueram, ut omnia usu ac experimentis firmarentur, uisumq; erat, haud noui quomodo, ciuitatis nostræ pontifici gladiatorum curationem mihi soli tradere, quamuis iuueni adhuc (non enim uigesimum nonum attigeram) tunc uulneratos in priore infernaq; femoris parte inuento præsidio curauit: in ijs sanè qui per transversum percussu erant, reliquũ tendinis ipse amputans, ut tuta esset mihi curatio: qui uerò paruũ, uel per directum uulnus acceperant, cum securitate simul & metu totam sanandi methodum exercens. Nam cum omnes ante nos medici plurimum aqua calente fouerent, & hordeaceam farinam ex hydrelæo modicè decoctam illinirent, ego sanè aquam omnino non obtuli: oleo autem frequenter respergens, simul cum prædictis pharmacis statim omnes sanitati restitui. Quandoquidem uerò multi superioribus annis tribus perierint, mihi tamen ne quidem unus uel ex neruorum uulnere, uel alio mortuus sit, alter pontifex succedens illi, qui mihi tum medendi officium commiserat, similiter & ipse à septem mensum interuallo gladiatorum curatione fidei meæ concredidit. Siquidem primus autumnali solstitio, secundus uigente uere pontificatum gesserat. Rursum post hunc omnibus à me seruatis, tertius, quartus, & quintus pari modo gladiatores mihi curandos tradiderunt, ut iam permultum illam medendi curationem explorauerim. Quinetiam hoc tempore tale quid industria inuenimus, cui animum aduertere maxime illos medicos conuenit, qui uulnerum curationem rectè administrare cupiunt. Contemplatus enim gladiatorem quendam ex his, quos equites nominant, transversam diuisionem in priore ac inferiore femoris parte habentem, eamq; satis altam: tum uulneris labrum intuitus, sursum alterum reuulsum, infra alterum quasi ad patellam detractum, non dubitauit distantes inuicem musculorum partes futuris contrahere, curatione illa, quæ Græce à latitudine κατὰ πλάτος dicitur, neglecta. Itaque ueritus tendines ipsis consuere, denudatis prius illis, sic altioribus futuris usus sum, haud ignarus, carnosam ipsam musculorum

A rum partem periculo uacare, tendines uerò non item: quanquam hoc nullũ ex præceptoribus facientem uiderim. Quidam siquidem ipsorum in huiusmodi uulneribus solas cutis oras consuebant, nonnulli in carnosis partibus musculos ipsos suere ausi, id in superficie ipsorum facere solebant: proinde si quando uulnus insigniter altum, non secundum membri longitudinem contigerit, summam quidem musculi partem glutinabant, reliquam uerò totam inglutinatam relinquebant. Etenim in uulneribus iuxta membri longitudinem factis, deligatura uulnerati musculi partibus inuicem contrahendis sufficit. Per transversum uulnere accepto, cum deligatura nihil prodesse posset, ex sola futura totũ absoluitur. Has igitur nisi quis altas faciat, musculi in eo partes inglutinatæ permanent. Cæterum nonnulli opus à me confectum imitantes, anatomes imperiti, ab omnibus musculis subiectas membranas auellunt, nescientes has simul cum musculis tutò consui: tendines autem similiter ipsis dilatatos non mediocri cum periculo. Verum quomodocunq; illi dilatati fuerint, tamen crassiores adhuc, durioresq; membranæ sunt: tenues abundè illos uides in omnibus iuxta abdomen musculis, præterquam duobus rectis, quibus obliquis quorum membranosa neruorum tenuitates incumbunt. Alius tendo nullus præter enumeratos membranæ modo dilatatur. Quippe seruant omnes lati crassitudinem magnam satis, ut neminem latere queant. Atqui sympathia superpositarũ partium usque ad ipsum neruorum principium non minus quàm ad femoris terminum, musculis tum in cubitis tuberum, tum in calcaneum insertis, accidit. Dilatantur itaque utriusq; tendines, sed ita ut crassitudinem notandam retineant: calcis tendo ex sura descendens magis adhuc robustus crassusq; ceu ex tribus neruosis tenuitatibus compositus apparer. Latuit autem hoc ætate nobis maiores anatomicos, sicut pleraq; alia, in totis musculis, ac multo magis in uenis, arterijs, & neruis. Multi uerò ex meis sodalibus etiamnum hæc omnia nouerunt, & discipulis ostendunt, libris meis anatomicis perlectis. Memini sanè ex anatome euidentium, nihil, ut quis putauerit, commune cum opere de medicaminibus componendis habentium: timens ne ex huiusmodi inciscia errantes uel uniuersam curandi ratione suspectam haberent, uel frustra membranas tollerent, fugientes inde, sicut falso existimant, noxam futuram. Quemadmodũ alij quidam, cum non ualent ligamenta cognoscere, ranquam neruos & tendines uulneratos suspecta habent, à periculo alioquin remota, quomodocunq; afficiantur: quippe insensilia, & ex ossibus non musculis orta, sicut tendines, uel ex cerebro spinaliq; medulla, ut nerui. Optime igitur, uelut alia pleraq; etiam in his permulti medici clarissimi dixerunt, medicinæ putantes mutuum opem requirere, tum quæ manu, tum quæ medicamentis, tum quæ uictu medetur: primam Græci χερσὶνικὴν, alteram φαρμακευτικὴν, tertiam διατροφικὴν nominant, maxime illa quæ manu curat, reliquis duabus indiget. Itaque si frequenter in simijs cuiusq; tendinis & nerui positum ac magnitudinem contempleris, exactè memineras, etiam si humani corporis incisionem moliaris, singula, ut uidisti, celeriter inuenire. Quòd si in exercitatus omnino facias, nihil inde promouebis: quemadmodum nec medici bello Germanico, ubi barbarorum corporum insectiois potestatem habent, amplius quippiam didicerunt ijs, quæ coqui intelligunt. Etenim Empiricorum anatome secundum periptosim nugamentum est maximum, simile capris, iuncis manualibus, punctis: hoc ineptior est ex libris anatomicis institutio, non ab similibus ijs, qui, secundum paroemiam, ex libro gubernare dicuntur. Quandoquidem enim contemplati palam à præceptore ostensos in corpore neruos, & tendines ipsorum, nisi denuo eos uideant, & tertium, & sæpius deinceps, loci accurate, in quo positi sunt, non meminere, multo minus ex lectione poterunt addiscere: siquidem huius tempestatis Empiricorũ optimus, cum libros omnes anatomicorum perlegisset, puerum stilo iuxta interiorem brachij regionem, supra medias ipsius partis, in schola quandoque punctum, pharmaco emplastico curare aggressus est, cuius experientiam ex nerui uulnere curato acceperat, puerumq; ob id ab inflama-

C mattonis dolore immunem uidens, putabat in totum conualescere, uerum repente sexto die cōuulsus perijt. Ille igitur factū, quasi cuius ratio aut causa dari nō posset, nobis recensēbat: ego cum medicamenti compositionis scripturam postularem legere, eiq; statim obtemperanti, hęc protinus subieci: nunquid recensendo, quæ pueri nuper uulnerato contigerunt, maius aliquid narrationi adiecisti, quàm quod medicamenti, mirificè puerum recens uulneratum curantis, experimentum habueras? Ille confessus est, nil se aliud sermōni addidisse. Rursus igitur, in quā, audi à me, quid gestum sit: Notabile uulnus erat nerui percussū, quod medicamento huiusmodi curatum esse dicis: & quidem audacter in id genus uulneribus iterum utitor: punctus autem neruorum angustam cutis diuisionem habentes, tale pharmacum sanare non potest, sicut nec id quod puncturis medendis dicatum est, ipsi neruo nudo adhibetū. Quippe multo calidius est, magisq; mordet, quàm ut nudus neruus erosionem eius & ardorem sustineat. Vbi uerò & cutis, & membrana sub ipsa item caro alicubi præposita est, mordax medicamentum: si tenuium partium sit, eadem ratione neruo medetur, qua pharmacum tuum, quando nudum neruū affectum contigerit. Plurimum autem refert, oras angustiorum punctuum apertas esse, ut calidum medicamen extrinsecus applicatum per eas uapores educat, attrahens humiditatem circa affectum locū in alto latentē: ob quam rem in id genus puncturis orificium duabus in cutem sectionibus rectis diuidere oportet: atque hęc, tum alia multa prius relata dixi ei, qui in pueri neruo uulnerati curatione errauerat, adeo ut ex praua medendi ratione ipse conuulsus interierit. Itaque omnes norunt etiā punctæ partis naturam indicare nonnunquam uulnus absque periculo, nonnunquam suspectum esse, cum neruum subiectum uiderimus, ut in pueri iuxta brachiū puncto: non enim sermone locus potest exprimi, ubi quæ per alam in totam manum pertendunt, brachio inseruntur. Et sanè hic demirari est Empiricorum litigandi studium, qui quidem in alijs omnibus medicinæ opera quælibet subinde contemplatam, melius ipsum imitari concedunt, quàm si raro uiderit: itidem melius cum quolibet opere perfungi, si frequenter illi adsueuerit. Sola uerò quæ ex corporum incisione cognoscuntur posse quempiam firmiter assequi, modò anatomicorum historiam perlegerit, cum uel ex ijs, qui à præceptore ostensas corporis partes conspexerunt, nemo semel uel iterum speculatus adamussim memoria tenere possit, sed frequenter illum conspiciere conuenit, neruos non modò magnos in alto partibus quasdam permeantes, sed in cutem quoque, tanquam radices quasdam distributos: in quibus uulnerati nisi probè curentur, subiacentium magnorum sympathiam sustinēt: unde hi prodeunt, quos in anatomicis institutionibus accuratè pertractauimus, ab omnibus qui me præcesserūt omisso. Atque has radices nisi crebro in simijs intuearis, fieri non potest, ut cum in humani corporis anatomen incideris, exactè deprehendas: quemadmodum multo minus in anatome fortuita, quam Græci κατὰ περιήλωσιν ἢ τραυματικῶν, id est, speculationē uulnerariam nominant, locum ex sola lectione inuenire queas: quanquam nec aliquis per multa uulnera ipsemet inspiciere poterit, si ea excipias quæ in bello contingunt, ubi ipsorum nemo, dum saucium cito curare studet, cōtemplatur, ubi uulneratis partibus nerui, ubi arteriæ, uenæq; subiacent: uidentur itaque in huiusmodi affectuum curationibus anatomes imperiti similes ijs, qui iter in lectica cæci faciunt, eoq; uehementer errant. Verum qui inter ipsos & partium experientiam ex incisione cognitam, & methodum confectionis, ususq; medicamentorum coniunxerit, is semper neruorum uulnera uti nos sine omni periculo curaturus est, ut nec principalior quædam pars condoleat, nec uulneratus neruus, aut contusus inflammatione laboret, ubi iam hęc fiunt, multo minus uel putredo, uel claudicatio, uel cōuulsio, uel ipsa mors comitabitur.

CON

A CONFECTIOES MEDICAMENTORVM

ex metallicis, ad neruorum uulnera.

L metallicis medicamentis astringentiã uitare consultum est, præsertim ubi compositi pharmaci usus in punctura eueniat: quæ uerò de tergendis uim occupant, sicut æris squama, ex usu sunt. Cæterū omnia metallica, cum crassiorum partium existant (multum enim terrestris substantiæ in se continent) artificij nonnihil in præparando requirunt, quo tenuiora fiant. Hoc igitur ex aceto fieri quamacerrimo considerauī, præsertim quod ex uino non auctero cōfectum est: at si ex tali non sit, sed uetus, eo utior. Attende tamē diligenter in gustu, ne tibi uel minimam uini qualitatem referre uideatur: tale quippe acetum ualidam exedendi, secandiq; uicina potestati habet. Iam uerò metallica ex acerrimo, & quàm fieri potest uetustissimo, substantiã tenuissime leuigari oportet, quò felicius spissitudo auferatur. Præstitera id in sole æstiuo perficere. Quædã enim ex metallis ne uel scindi possunt, nec comminui, in aceto ad dissolutionem facilia, sicut chalcitis, & misy. Nonnulla et contundi, & concui, & postea leuigari desiderant, quemadmodum æris squama. Cum igitur primum præpararem medicamentum, immiscui ei & arsenicum appellatum, postea superfluum esse putauī: etenim ex æris squama & misy, & chalcitide medicamentum compositum iri abundè satis uidebatur: temperauī autem prima confectione etiam eruginē combustam: nam quæ ignem experta non erat, tanq; iusto mordaciorem suspicatus sum: deinde tamen non ustæ pauxillū simul adieci, quantū aliorum portio ferebat. Pari modo chalcitidem, crudam sanè paucissimā, ustam uerò æqualem misy & æris squamæ indidi. Præstantius autē omnibus compositis fore sperauī, imò etiam usu deprehendi, in quo copiosa æris squama inesset, dein chalcitis cōbusta, postea misy. Quocunq; igitur miscebis pharmaca, ad solem, ut domi uerno tempore, multis diebus in puluerem ex aceto quamacerrimo rediguntur: quanto enim longiore tempore trita fuerint, hoc tenuiorem substantiam consequentur: ideoq; angustis uulneribus aptiora: sicut in neruis carne denudatis, admodum tenuia exedentiaq; cauenda sunt: ob quod prædicti pastilli omnibus id genus conueniunt: si quidem nonnulli astringentiã quoque assumpserunt. Porrò celebres ex illis sunt, qui ad Andronem, Polydam, & Passionem autores referunt. Sunt & alij quidam, quartus, & quintus, illis ualentiores, quibus ego subinde utor. Temperaturæ uerò ipsorum perfectæ sermōnis processu dicentur, nunc de eorundem usu tantum explicasse sufficiat, quod tritos ipsos aridos, postea rursus siræo (id est sapa) adiecto ita terere conuenit, donec sordium spissitudinem recipiat medicamentum, & æqualiter leue fiat. Vocant autem nunc omnes siræon, ex musto decocto natum: id autem nihil uini habeat, quale non ex austerarum uuarum, sed quammaximè dulcissimum multo præparatur, neque ex primo fluente, sed postremo. Si igitur tale mustum extiterit, coquendum est, dum ad dimidiã partem mensuræ consumatur: si minus, ad tertias cōcoquendum est. Huiusmodi quidem decocto pastillos soluere expedit, ut mellis crassitudine linamentis excepti, neruis denudatis imponantur, maximè temperatiores, qualis Polydæ est. Atque hoc multo magis, si corpus sit tenerum ac molliusculum, in quo prorsus à pastillorū usu te abstinere tutius est, alijs utentem pharmacis, de quibus iam sermo factus est, iterumq; fiet. Neruo autem coperto, qui nudus erat, linamentis extrinsecus unum aliquod ex ijs, quæ ad angustia uulnera conueniunt, superdandum est. Sunt huiusmodi quatuor genera, unum quod ex metallicis conficitur, alterum ex liquoribus: inter quæ refertur & illud, quod ex euphorbio constat, tertium ex columbarum stercore, & quartum mite à nobis appellatum, quo etiam ad neruos tenerorum corporum omnino denudatos utimur. Ex his quatuor unum quoddam toti affectæ particulæ circundandum est, ita ut sanas quoq; partes unã comprehendat, præsertim superpositas: quas bis die, uel ter, si necessitas incidit, fouere oportet. Quinetiam nocte interim linamentis qui-

F 3

C dem denudato neruo impositis: cæterum eo quod extrinsecus admotum erat ablatum. Porro cum permagna humanorum corporum sit differentia, tum in temperamentis, tum ætatum mutationibus, insuper uitæ studijs, nulla ratione quodque medicamentum omnibus conuenire potest: quamobrem duo in promptu habeto, alterum ualentius ex similibus genere confectum, alterum mitius, quæ inuicem mista dum usus postulat, permulta inter hæc iuxta misturæ quantitatem constitues. Si namque paræ utriusque portionem temperaueris, mistum exactè mediū amborum erit: quod si altero plus adicias, tantum à medio ad illud summum recedet, quanto mistura superauerit. Esto igitur ualentissimum metallicum ex his constructum: unam partem crudæ chalcitidis habeat, duas misyos similiter crudi, tres æris squamæ: inualidissimum unam partem misyos & chalcitidis, sed utriusque combusti, squamæ quatuor. At uerò amborum mediū, quo subinde usus sum, tale esto: Misyos, chalcitidis, eruginis, cuiusque unam partem unam, æris squamæ partes tres: his, sicut prædixi, contritis, ceræ inualidissimo duplum, in altero duæ partes & s miscentur: in medio, quod intra hæc consistit, partes duas et quartam, sicut in primo trium, quod ualentissimum esse dixi, omnes partes numero senæ ex misy, chalcitide, & squama collectæ nascuntur, quibus ergo duodecim ceræ partes adijciuntur. At in medicamento inualidissimo si metallicorum sex partes existant, ceræ & duodecim apponas, in mediocri amborum mediū. Sunt autem inter octodecim & duodecim media quinque et decem. Quod si denarium unum statuas, unam omnium esse partem, tot denarios adijcitur quot partes, siue unciam, siue libram: Sic enim apud Romanos consuetudo est nominari, tot uncias uel libras. Porro mensura apud ipsos est, qua oleum metiunt, insecta discretæque lineis, totam in duodecim partes diuidentibus: atque integra mensura ab eis libra nominatur: duodecima eius portio, uncia. Metallica igitur & cera in lance alijs uncias consistunt: oleum cornu metiuntur. Itaque prædictis pharmacis omnibus iuxta ceræ portionem oleum immittat, superetque in singulis dimidio: ut si cera uncias octo compleat, oleum duodecim, hoc est integram libram pendeat. Esto autem id sabino simile, essentia tenuioris, minimeque astringens: si uetus sit, præstat. Crudum uerò, quod ex oleæ surculis confectum est, nequaquam conuenit. Cæterum omnibus medicamentis commemoratis, ubi metallica ex aceto pluribus diebus in mortario trita fuerint, thus candidissimum & pingue admisceatur: deinde rursus unam cum metallicis diebus aliquot leuiget, priusquam ceratum eis temperes. Quanta uerò ex omnibus metallicis copia colligitur, huius partem dimidiā thus contineat: si mollius medicamentum facere postulas, amplius quam dimidiā: sicut ubi acrius expetis, minus dimidio adiungas. At uerò ceræ cum oleo liquatæ resinam quandam misceas licet, scies acrius ipsum adiecta strobilina fieri: mollius terebinthina, mediū utriusque abietina. Ex harum genere larix quoque est, prædictis planè humidior: substantia uerò similis liquidæ piceæ, quæ loco terebinthinæ institores uendunt ignorantibus eas discernere: est autem talis odore, gustu, & facultate que terebinthina acrior: cum hac igitur & terebinthina larix persimilem potentiam obtinet, sed tenuiori substantia, maioreque discutiendi uirtute prædita est. Miscebis igitur ceræ sextam superiorum resinarum partem uolens medicamentum emplastrum figuram induere. Nam unam ceræ pondo resinæ uncias duas adijcies: sin autem liquida insigniter fuerit, uel unam tantum miscere satis est. Attamen si ut emplastrum pharmacum fiat nihil curas, resinam addere non admodum opus est: galbani uerò æquale thuris pondus indes, ubi mitissimum reddere statuis: dum ualentius, dimidium: quando ipsorum mediū, id quod inter æquale & dimidium est. Verbi gratia, si quatuor thuris denarij fuerint, duas galbani impones, ualidum permanere medicamentum postulans: mite quatuor, mediū tres. Ut enim molle & anodynon quippiam habet, ita quoque σκνθίον, hoc est exedens: quod sanè plurimum mollientibus accidit. Quare cum neruo denudato pharmacum adhibes, non adeo galbanum esse commixtum oportet. Quod si nudus ille non est, haud mediocriter ipsius temperatura dolore auferendo conuenit: ideoque tale etiam medicamentum

Alijs octo-
decim.

D

A tum acuto sensu præditis, teneris & cachochymis paratum habere expedit, in quo plus galbani adiectum sit. Omnia siquidem metallica aspera sunt, dolorumque concitant, ex liquidis acetum: unde merito ex illis confecta pharmaca aspera uidentur, & dolorifica: ob quam rem fofus ex oleo & galbani mistura similiter ipsis idonea est: nihil autem minus tenuium partium adeps galbano lenis est. Quare uelim aliud quoque medicamentum ex his præparatum habere, quod ex metallicis composito temperare poteris, tum in dictis corporibus, tum in his quæ asperum & dolorificum quandoque medicamentum percipiunt: deligendus autem adeps, qui tenuioris essentia existat, cuiusmodi sunt agrestium animantium, maxime leonis, pardi, apri, & uis: ad hæc uolatilium, maxime anserum: horum inopia agrestium gallorum gallinarumque, ita uerò anserum quoque syluestrium. Nam animalium, quæ in urbibus aluntur, & tanquam in ocio conclusa sunt, humidior est adeps & crassior. Quando pharmaci substantia cerati spissitudinem habebit, ceræ tertia uel quarta pars admisceatur: uel si adeps humidus nimium esse tibi uideatur, licet & ceræ dimidiam adijcere: quemadmodum ubi sicca fuerit, quartam: cum mediocriter habet, tertiam. Quod iam ceratum multis utile futurum est, διὰ σκνθίου, id est, ex seuis nominetur.

DE MEDICAMENTO ΔΥ' ΕΥΦΟΡΒΙΟΥ.

Itum mihi est & antea, uetus euphorbium recentiori multo inferius: si igitur anniculum sit, etiam cyrenæo magis liquore exalfacit: præsertim eo, quem nunc habemus: ex quo per aquæ irrigationem strapes augent, & ad liquoris copiam generandam conficiunt. Nam post annum unum abundè calidum est: deficit autem non mediocriter à recentibus: bimum adhuc magis à nouo degenerat, quemadmodum trium aut quatuor annorum etiam hoc magis. Vetusioris uirtus omnino resoluitur. Cognosces autem, ut dixi, quam ætatem, quamque uim obtineat, & colorem, & substantiam eius respiciens. Colore quidem uetus nouo flauidius, pallidiusque apparet: substantia durius & siccius. Iam si gustu uoles discernere, non coniecturalem eius dinotionem, sed firmam habiturus es. Quod uerò dixi calfactoriam uirtutem ex eo me confecisse, exactissime pharmaci facultate tibi indicabit. Constat hac temperatura: Vna pars est euphorbij, tres ceræ, olei duodecim: ceram quidem euphorbij triplicatam, oleum uerò ipsius ceræ quadruplum esse conuenit. Vbi igitur in hunc modum medicamentum composueris, fricata quadam eius parte manifestè licet dinoscere, quantam uirtutem obtineat, maxime autem in balneo innotescit. Si quidem ab aëre moderatur, sed magis adhuc ualidè ab aqua, cum euphorbium sit calidum, recens, & forte. Tale igitur consecutus, & hanc ipsam commemoratam uirtutem audacter puncturis imponito, tibi oras hiare metus est. Si imbecillius fuerit, auge mensuram euphorbij pro imbecillitatis ratione, interim partem dimidiā inijciens, interim duas, nonnunquam pares ceræ, et plures, si uetus nimium extiterit. Primus sanè usus in puncto neruo, uel tendone, ad secundum te deducet. Si namque uulneratus ipse erosionem sensisse dicat, tibi que partes puncturam ambientes calidæ appareant, tum ipsa punctura magis ac par est elata, & ora inflammatione nonnulla afficiantur, uel olei copiosioris mistura uim medicamenti remittes, uel compones aliud ad priorem temperaturam, aut euphorbio uetustiore moderatum ita efficies. Quod si è contrario quam dixi, eueniat, uirtutem pharmaci adaugebis. Si mediocriter omnia habere uidebuntur, seruabis. Itaque confectura ceram euphorbij triplicatam continens, aliarum est ualentissima: cum illud (quemadmodum diximus) recens additur: quincuplam habens, inualidissima: quadruplam capiens, medio inter utraque ordine consistit: at si unguenta proponis efficere, qualia à medicis ἀκροπα nūcupantur, oleum ceræ quadruplum immiscebis. Si uerò, ut in fracturis, liquidum ceratum parare, duplum: quando cera & sicca & pinguitudinis experta fuerit, duplo etiam amplius: plerunque uerò sufficit unius partis dimidium duplo apponere, ut tota ceræ mensura duarum pondo partium & s fiat.

F 4

C Atqui emplaston medicamē cupiens componere, oleum pari mensura ceræ miscebis, si quidem ambiens fuerit calore temperatus; si cera uetus & arida, & illud frigidum est, paulò amplius; sicut cum cera est pinguis, ambiens calidum, paulò minus. Id autem minus duodecima in utrisque mediæ portio est: etenim & undecim, & tredecim nonnunquam olei uncias ceræ libræ temperaui, pro eius consistentiæ quantitate, tum aëris circumflui caloris frigorisq; raro autem paulò plus, uel minus: uerū ut deligari posset, pinguitudinē uiscositatemq; haberet, nec friabile esset, aut facile solueretur, aut à cute decideret, adiunxi resinam ei, potissimum, si aderat, terebinthinam ueram: sin minus, paratissimam ubique, quam frictam & colophoniam appellant, eamq; pari cum cera pondere: conseruat enim medicamentis, quibus iniecta est, priorem consistentiam, ubi & ipsa mediocriter habeat: quippe notum est, ut in omnibus alijs, sic in resina quoq; maioris minorisq; rationē consistere. Itaque si pinguior, liquidiorq; nonnunquam appareat, sciendum est, ceratū quod ex cera cum oleo liquata proueniet, liquidius multo q̄ erat euasurū. Summatim, in neruorū uulneribus, cum interim ab exacta mediæ medicamentorū emplasti modo confectorum substantia errauerit, ad molliorem potius tendere, etiam si inquit naturum sit: simili ratione & quod substantia mediocri est, Pix autem cerati consistentiam seruat: optima uerò, sicut dictum est, in talem misturam pinguis cōuenit, quemadmodum & resina. Si liquidam resinam iniicias, quali substantia est terebinthina, tertiam ipsius partem ceræ esse oportet. Atq; ipsa terebinthina recens ueteri longè est liquidior. Cogitate igitur, quod de cera et resina audiuistis, id in omnibus obseruandū esse: nec enim ex siccis, & aridis, uel tempore, uel ex primaria natura, uerū ex mediocribus consistentia, tantum cuiusq; miscendum est in medicamentorum compositione, quantum à me scriptum inueniatur. Fingamus iam, quod uim & substantiam prædicti medicamenti mediocrē habeat, ceræ, resinæ frictæ, & olei partes portiones continere, ipsius euphorbij sextam: ut sigulorum sit libra, euphorbij unciæ duæ. Quod si mollius reddere uouerimus, octauam euphorbij partem iniicere sufficit, hoc est unciam s, in recente & calidissimo, uelut præcensui, euphorbio temperatura hac definita: nam si uetustius sit, eoq; imbecillius, copiosius hoc aliorū portione esse debere, prius indicauimus. At si non resinā duntaxat, imò etiā picem iniicere est animus, selibrā utriusq; miscebimus, ut modus ceræ sit æqualis: quanc̄ multo præstat medicamentum, si resinæ picisq; loco propolim ceræ parē adiungas. Quod si ipsa pinguitudinē nō habeat, similiter resinis, si adhærens pharmacū, ut fascijs ligari non opus sit, esse curemus, terebinthinā, uel laricem nominatam, uel etiā syncomisten pineam indemus: uoco syncomisten, quam ex fodinis & figulinis accipiunt, ligna multa, ac lapidosa corpora in se habentē: quæ liquata, dum percolatur, pura tunc sicut colophoniam & frictē dicta redditur: quin & resinas ἀυτοσῆτες quæ si sponte fluentes admiscere licet, nominant ipsas in Lacedæmone, ac plerisq; alijs regionibus πρὸ τοῦ Ἰνδοῦ: in Cilicia uerò nūcupant talē capnæleon, omnibus resinis tum liquidiorē, tum calidiorē, tum substantia tenuiore præditam: quare potentia medicamenti, quod cōponis conferet, tum maximè iniicienda, cum euphorbiū roboris expers fuerit. Porrò inter alias resinas odorator est, sicut terebinthina, & abietina: ostendimus antea terebinthina abietinā esse calidiorē, hac strobilinā. Differt autem strobilinum phylsēma, & pityinum, siccum, pinguedinis expers, arefscens utrunq; celeriter, ut in pila cōtundatur, & cribro secernatur, quale ad propositi medicamenti compositionē neutiq; conuenit: usus tamen sum frequentissime, cum euphorbiū anniculū existeret. Porrò dum componitur, olei, ceræ, resinæ frictæ, sigulorum pondo librā misceo, picis pinguis selibrā: & his liquefactis, euphorbij pondo uncias duas: si imbecillius sit, tres: si terebinthinā ceræ adijcere uoles, unam: mediocrē pharmaci consistentiam facies, si cera terebinthinā liquidā & recentē triplo superet: huius exiccatae temporis spacio dimidiū pondus oleo tribues. Totū autē ex tribus mixtū, oleo, inq; cera & terebinthina, cū sit, libræ unius semissis, euphorbij anni

A anniculū unciam unam accipiet: si tale nō extiterit, unam semissem; unde, sicut iam subinde dictitauimus, euphorbiū pro temporis ratione augere nobis est integrum. Quinetiam si uulneri impositum pharmacū primo usu uideatur imbecillius, euphorbium oleo leuigatum, medicamini emplasto, manibus antè subactō licet admiscere: sic enim nobis facientibus, promptē unitatem accipit. Caterum iuxta primam pharmaci compositionem satius est ceratum rasum seorsim ubi præparaueris ita leui facto euphorbio cum oleo admiscere. Quippe ijs, quæ liquata sunt, ipsis superfluis in mortario, plerunq; fiunt encerides, præsertim ambiente frigido. Aquam uerò ceræ liquefactæ cum resina committere non est necessarium: sicut ego ab initio factitabam, tantum ei temperans, quantum in ipsa coctione consumendum erat.

MEDICAMENTVM EX LIQUABILIBUS CONFECTVM.

Liquabilia uoco medicamēta, quæ ignis commercio colliguntur, tum quæ ex humidis quibusdam, uelut aqua, aceto, & uino constant: ex aceto itaque citra ignem liquefcit gutta ammoniaci, sagapeni liquor, & panacis, quem appellatione composita opopanacem uocant. Ignis uerò liquefcunt propolis, cera, resina, ladanum, seuum, galbanum, quæ in duplici uase colligare melius est. Nominamus autem sic, cum in cacabo, quæ aquam calidam habeat (prunis enim incumbit) uas alterum consistit, præter liquabilia etiam galbanum continens. Habeto autem tale quoddam medicamentū saltem unum, etsi duo habere præstaret: inter quæ ualidius erit huiusmodi: Opopanacem ex aceto dissolutum diutius conterito, postea liquefacto super ignem propolim, galbanum, resinam terebinthinam misceto: singulorum itaque pars una esto, propoleos recentis pinguisq; sex: si uerò sicca uetusq; cōtigerit, præstat omnino ea non uti. At si aliam non habes, duas portiones, non unam miscebis: sin absit propolis, eius loco picem pingue, qualis est brusia, & quæ ex regionibus circa Pontum asportatur: pinguis simul & odorata, quam in nigrum amaricinum iniiciunt, quale prius totum conficiebatur: nunc etenim subalbidum amaricinū componunt: quo si careas, alia utitor, terebinthina, sicut prædiximus, duplicata. Ego nonnunq; uel solum medicamentum ex pingui pice confectum imposui, quo etiam ad canum morsus utimur: hoc nanque solum picem pinguem ex aceto acri coctam huiusmodi symmetria continet: sextarium unum Romanum aceti, libram unam picis, opopanacis trientem, quod est uncias tres. Hoc pharmacum ulcus ex rabiosi morsu cicatricem ducere nō sinit, sed punctis in neruosa quadam particula idoneum est: quippe quod puncturæ oras conuere nequaquam permittat. Quoniam uerò durum est, in duris solum corporibus eo utemur, qualia sunt aurigarum, & messorum. Sin autem puero, uel muliere, uel molliore corpore puncto, hoc tantum quispiā uestrum præsens habeat, idem cum unguento aliquando dicussorio, amaricino maximè & opobalsamo, colligare licet, deinde cum irino et comageno: hæc si non adsint, leucino, susino, & cyprino: his quoque desideratis, oleo ueteri liquefaciat: & si in Alexandria degat, ricinino & raphanino: hæc siquidem copiosissima in illa ciuitate habent, sicut etiam in uniuersa Aegypto. Atqui in illis regionibus sinapinum oleum haud facile reperiri potest: cuius & ipsius parte mixta pharmacū longe acerrimum fore, nemo ambigit: ut ad puncturas conuientes aperiendas conducatur. Patere autem cuilibet arbitror ex prædictis, si loco opopanacis sagapeno prius in pila ex aceto trito liquefactam resinam, propolim et adipem quampiam acriorē adijcias, eiusdem generis medicamen futurum: alterum uerò mollius est genus pharmacorum liquabilium, sed acetum non habet, quod propoli & seuis tantum præparatur, cera quoque propter spissitudinem adiecta, ex cuius mistura pharmacū tactui blandius redditur. Adeps tenuium partium acrisq; esto, sicut leoninus & paradalinus, hyenæ & ursi. Sed de anserino quid attinet dicere, præsertim cum anseres rusticæ fuerint:

C Quin & tauri uetus adeps & hircinus huc conuenit; nam mistæ naturæ tum fa-
cultatis adipis temporis interuallo (quia terrestres acresq; sunt) in maiorem acri-
moniam declinant, similiter uidelicet plurimis quæ uetustescunt: sic nanq; & ipse
porcinus adeps omnium cum sit mollissimus, temporis processu acrimoniã acquir-
rit. Idem uino, aceto, & mellis accidit: in horum genere sunt etiam medullæ: longe
uerò præstat ceruina, & uitulina: coagulum his acrius, & iam uehementioris phar-
macorum generis propemodum existit. Itaq; & huiusmodi aliquod pharmacum ha-
bere uos consulo, ut cum à forti quodam medicamento supra modum morsam par-
tem offendas, oleo prius eam totam huiusmodi quodam contegamus: sic nanq; pla-
cata rursus ad acrem curandi modum redire poteris. Ego itaque dum partem in ner-
uo uulneratam quandoque soluissem, uulnus irritatum contemplatus, pharmacum li-
quido fortè fortuna præsentis, quod ex adipe constat, ad aures inscriptum, eoq; in
uase duplici calfacto illeui, ac subito inde auxiliũ agrotanti accedere percepi: quip-
pe statim omnis dolor quieuit, ac deinde uulnus soluenti secundum naturam ha-
bere uisus est.

DE PHARMACO EX COLUMBA-
rum stercore confecto.

Colubarum in turribus rusticorum agentium sterces acre est, quo in-
terim ruri usus sum in adolescẽte nerui uulnere affecto: atq; hoc agri-
cola cum uidisset, loci consideratione (erat enim non imprudens) imi-
tatus semper usurpat, & neruis uulneratis medetur. Porro composi-
tio, tum usus idem omni medicamini ex euphorbio, & alijs qui simi-
lem confecturam habent: sed euphorbij loco stercore indito. Verum sterces hoc
subtilitate euphorbio cedit, eoq; duris corporibus ex usu est. Temperaui aliquan-
do ipsum metallicis simul, experiundi gratia, statim à principio cum eis terens ex
aceto ad solem, sicut nuper docui, multoq; acrius medicamentum euasit, quemad-
modum & cum eruginem uiuam acceperit.

DE PHARMACO ΔΙΑ ΒΟΤΑΝΩΝ,
id est, ex herbis composito.

Super ex subtilibus herbis ad neruos uulneratos medicamentũ com-
posui: initio quidem ex dictamno, amaraco & malo terræ, id est, aristo-
lochia tantum, postea uerò ex alijs, mei ipsius periculum faciens, an
rectè compositionem ipsorum coniectura assequeretur: atq; omnia, quò
uolebam, perduxit. Idoneæ uerò ad id herbæ amaritudinem sine astri-
ctione gustu referant, uel acrorem, non tamen immodicum: tales sunt præter præ-
dictas, maron, amaracum, polium, argemone, chamaepitys, centaurium, quæq; eius
notæ in simplicium medicamentorum doctrina commemoratæ sunt: quemadmo-
dum etiam radices omnium aristolochiarum, dracunculi, ficus agrestis, brionia, al-
theæ, iridis, acori, mei, asari, phou, gentianæ, & panacis. Omnium siquidem id ge-
nus materiam in simplicium pharmacorum commentarijs exposui: at radices, her-
basq; totas non modò intelligere oportet, sed etiam accuratè contusas tenuibus cri-
bris secernere, imò etiam denuò exactè leuigare, ut arida collyria usque in pulue-
rem redigantur: nam crassa essentia neruos uulneratos nihil iuuat, qui subtilia, ut di-
ximus, pharmaca requirunt. Cæterum percolatum medicamen, leuigatumq; cerati
modo excipiatur ea temperatura, quæ in euphorbio prius indicata est. Quantum
enim in illo bimuli euphorbij, tantum hys dictamni, mei, & acori iniiciendum est,
tum quæ his similiter calida gustu percipiuntur: quantum uerò illis trimuli, tantum
hys aristolochiæ, iridis, dracunculi, gentianæ, aliorumq; id genus, quæ perinde ac il-
la amara sunt, immitemus.

D E

A DE PHARMACORVM CONFECTVRIS, QVAS GRAECI

πολυτελεῖς, hoc est, sumptuosas uocant, ad neruos uulneratos.

On abs re fuerit, etiã eiusmodi pharmaca cognoscere: usus enim ipso-
rum quandoque, sed rarius incidit, quemadmodum simplicium fre-
quenter. Vbi enim quispiam pharmacorum medicorumq; studiosus,
non plura quingentis myriadibus haberet, nullo simplici putabat uti:
multo magis uel diues aliquis, uel monarcha, odoratũ simul & quod
multa constet pecunia, uolet habere pharmacũ. Porro diuitis, quẽ citauĩ in primo
de pulsuum prænotione, suppresso nomine memini, quemadmodũ & nunc: qualis
autem erat, ex duabus ipsius actionibus eiusmodi condisces. Vlcus famuli malia-
gnũ ipse sanare conabatur: ubi autem nihil promoueret, mihi hominem tradidit: ac
cum uideret curatum, medicamenti scripturam postulabat, nesciens multas qui-
dem malignorum ulcerum esse differentias, multas item medicamentorum, sed ar-
bitratus unum pharmacum omnibus posse mederi. Cum igitur qui offerebat, neq;
artificiosè ipso uteretur, postquam audiuit, quibus constaret, essentq; omnia ui-
lis precij, hoc, inquit, mendicis serua, me aut sumptuosius aliquod doceto: quin-
etiam puello diu ex auribus laborante, ubi ipse multis, quibus usus erat medicami-
nibus citra methodum, nihil attulisset præsidij, nobis illum quoque curandum ad-
duci præcepit: posteaq; audiens ex quodam sibi obuio puerum sanatum, non po-
stulauit pharmaci scripturam accipere. Hic igitur ipse contemplatus, multis, qui-
bus nerui uulnerati erant, digitos & abscissos, & putrefactos: quosdam uerò pe-
rijsse, uel mancos redditos: deinde intelligens nullum ex eis, qui à me curati essent,
periclitatum, omnes uerò celeriter sanos euasisse, pharmacum cupiebat aliquod à
me accipere odoratum simul & sumptuosum, quo neruorum uulnera posset sana-
re. Ego sanè multas iam sæpe tum familiaribus, tum amicis medicis scripturas iu-
xta prædictam methodum ex tempore compositas tradideram, ut experimentis
compositionis ipsorum ratio confirmaretur: sumptuosum uerò, cuiusmodi ille uo-
lebat, pauperculis hominibus nullum utique dedi, ratus melius esse remedia ex pa-
ratu facillimis componi. Cum igitur diues ille odori sumptuosiq; medicaminis
compositionem aliquam accipere petijsset, plures ei scripturas donauĩ prædicta
methodo factas: quas cum experiri festinaret, tum liberis, tum seruis neruis uulne-
ratos sibi conquirere iniunxit: medicamenti autem supra omnem spem opera-
tis, primum sanè me laudauit, ut qui citra inuidiam scripturas ei communicauerim,
postea etiam donis profectus est: etenim ad huiusmodi officia promptus erat.
Porro medicaminum, quæ ei dederam, confectura est talis: Cinamomi, dictamni,
mari, singulorum denarium pondo quadraginta: hæc nanque odorata sunt, & subti-
lia: at amaracum quasi non boni odoris nequaquam miscere cogitauĩ: deinde quo-
niam Romæ agrè poterat inueniri, sicut & marum, uidebam autem illum agrè
parabilibus gaudere, quemadmodum & sumptuosus, apposui scripturæ etiam il-
lius pauxillum quiddam partis unius, ut puto, quartam uel quintam portiunculam:
hæc contusa, cribroq; subtili secreta temperare iussi, cerato ex opobalsamo opti-
mo, & cera tyrrhenica facto: temperatũ uerò esse coniecturaui, si ceræ partes octo,
opobalsami decem receperit: at ne friabile medicamentum foret, sed sibi cohærens
unitumq;, etiam resinæ terebinthinæ, quæ & ipsa odorata, modò sit optima, partem
unam adieci. Verum si generosius, ut dixi, medicamentum facere proponas, non
unam cuiusque herbæ commemoratæ partem immittas, sed amplius, ut una & se-
missis fiat. Hoc igitur ab experientia probatum est medicamen: alterum ex eo-
dem cerato, & liquore ciryneo compositum, mistura pro portione euphorbij fa-
cta, tertiumq; aliud ex utrisque temperatis confectum: quartum deinde, quod sta-
cten myrrham accepit: in quibus autem neruus nudus est, ibi ceratum ex cera, quæ
uocatur λυγερή, & unguentis apud Romanos dictis spicato & phuliato compo-
sui: duodecimam partem pompholygis ei admiscens, siue eloti masculino genere,

C siue elotæ sceminino malis dicere: nihil enim, quomodocunque dicas, uel præsidij, uel nocuenti pharmaco adferes: licet autem et ex tyrrhenica cera ipsum præpara re, nec prohibet quicquam, sine prædictis unguentis tyrrhenicam ceram ex nardo usto liquefacere, in duplici nempe uasculo, quod in omnibus unguentis commune est: at raso cerato spicæ nardi, amomi, folij malabathri, & pompholygis eloti pares singulorum portiones miscebis. Etenim in puncturis, sicut præceptum est, acriora pharmaca profunt, quæ uulnus apertū perferunt: denudatis autem mediocri alstra ctione, cum digerendi uirtute absq; morfu prædita offerre conuenit. Quanquam & amomū alstrictionis sit particeps, magis aut ipso nardi spica & malabathri folium,

DE MEDICAMENTIS AB ALIIS MEDICIS
aduersus neruorum uulnera proditis.

Ni uersam neruorum uulnera curandi rationem, quam ego deorum quadam prouidentia composui, nullus ante me conscripsit: medica menta tamen quæ neruorum uulnera quædam curare promitterent, composuerunt sine distinctione, & uario utendi modo: neq; in angu stis punctibus sanandi ratione, qualis futura esset, indicantes, neq; in la tioribus uulneribus, uel denudato neruo, uel tendine, uel contuso: multo minus, si pars affecta phlegmone infestaretur, uel etiam gangrena propemodum. Porrò unū nostræ ætatis medicum pharmaco utentem uidi, perinde ac meis ex metallicis præ paratis, sed indistincte: quoniam uerò ex paucis sponte nascentibus ipsum compo ni audieram (quod autem multis constat, illo tempore præparaueram) cogitau plu ribus ademptis aliud rursus ex paucis compositū inspiciere, ac experientia inquirere, multum ne ab eo, qd uaria mistura paratur, abscedere uideret, an parū. Quouis igitur modo curau etiam medicaminis, quod medicus nostræ ætatis habebat, scriptu ram accipere: & statim præparatum simile habui, eademq; præstare, ac uarium illud comperi. Huius igitur compositio in hunc modū scripta erat: Cera pondo uncias sex, olei uncias nouem, misyos pondo uncias sex, chalcitidis denarij pondo unciam, squamæ aris pondo uncias duas s. thuris pondo uncia s. galbani pondo unciam: quæ liquari possunt. hoc est cera & galbanum, liquefacta metallicis in aceto acri prius accuratè tritis superfunduntur. Hoc pharmacum haud scio quis composuerit: neq; enim apud Asclepiadem pharmacionem scripturam inueni, nec apud Petro nem, nec Andromachū: etsi omnes antiquiores medici optima medicamenta con scripserint. Nouistis autē, nec apud Heram Cappadocem, nec Manthiam, nec He raclidem Tarentinum reperiri, qui magnam pharmacorum experientiam habue rit: imò nec apud Archigenem, aut Philippum, aut apud aliquem eius discipulum: insuper Sorani libris de medicamentis perlectis omnibus, item Menecratis, Crito nis, Damocratis, & aliorum qui medicaminum cognitione claruerunt, apud nul lum hoc modò citatū pharmacum comperi. Quæ uerò apud uiros iam dictos ha bentur, deinceps scripta indicabo, ac initium à pharmacione Asclepiade facturum, qui in tertio interiorum medicaminum, quæ etiam Marcellas inscribit, hunc in modum docet.

ANDROMACHI AEGYPTIA ENAIMOZ AD VVLNERA, VT

Asclepiades præscribit: facit ad neruos, musculosq; præcisos: item ad punctus, contusio nes, attritus, artus fractos: ualet etiam ad abscessus: est item oculorum perturba tioni collyrium: uiuat capite dolentes, & ad omnes affectus utile est remedium.

Argentī spumæ, ceræ, singulorum denarium pondo centū quadragintaquatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo septuagintaduūm, terebinthinæ denariū pon do trigintafex, lanæ succidæ combustæ denarium pondo duodecim, squamæ aris, squamæ stomomatis, thuris, mali terræ rotundi, quæ Græcis ἀριστολοχία βογγύλη di citur, singulorū denarium pondo octo, olei ricinini heminas tres, Argentī spuma, & oleum

Alias† octode cim.

A & oleum incoquuntur: ac ubi mutata fuerint, cera resinaq; adijcitur: quæ cum digi tos non inquinant, ammoniacū manibus dilatatū recipiūt, & tunc lanas succidas, ac reliqua. Hoc medicamentum quanto utilius ex stomomatis squama euasit, tanto deterius ad neruorū uulnera factum est: si nanq; punctus solū fuerit, etiā aris squa ma superuacua est. Quippe nullum metallicū his conducit, nisi prius ex aceto acri pluribus diebus leue factum fuerit: quanq; in nudis neruis & tendonibus bonū fue rit remedium: at si iam phlegmone coniuncta est, liquare ea ex rosaceo conuenit, & sic emoto, hoc est in linteolos illito, uti. Vbi uerò non adest phlegmone, molliora humidioraq; statim ab initio potiora sunt medicamentis durioribus ac siccoribus, præstatq; liquata ipsa in digerente quodā, uel mitigatorio medicamine usurpare. Vo co digerentia quidē uetus oleum ricinini & sicyonium: mitigatoria aut, rosaceum, chamæmelinum, & quod ex althea cōficitur: his fortiora, eoq; durioribus corpori bus magis idonea sunt, quod ex fici agrestis radice oleo decocta exprimit, & quod ex iride, brionia, aro paratur: his ualentius est ex dracunculo, malo terræ, & panace factum. Porrò nos frequenter etiā ex abietis semine, oleo, item ex populi flore con fectō usi sumus: nam hæc diutius sabino oleo intingimus. Cum igitur, quæ de euisa modi medicamentorum usu dicta sunt, in memoria habeatis, ad alia, quæ explican da ueniunt, uos traducere cogitamus. Quod autem nobis institutum erat facere, ag grediemur: apponemus enim & alia eiusdem facultatis medicamina, quale est ab Asclepiade post prædictum his propè uerbis scriptum,

CLAVDII PHILOXENI CHIRVRGI

Aegyptia ad prædicta uitia.

B Argentī spumæ, ceræ, singulorum denariū pondo centum sexaginta, guttæ am moniaci denariū pondo octoginta, propolios denarium pondo quadraginta, resi næ siccæ, terebinthinæ, squamæ aris, thuris denariū pondo sedecim, lanæ succidæ combustæ, squamæ stomomatis, singulorū denariū pondo octo, opopanacis dena riū pondo quatuor, ricini heminas tres. Hoc igitur pharmacum superiori esse simile omnibus apparet, & utendi modum eundem cum nuper à me citato habebit: quin etiam in his duobus emplastris aliud tertium Asclepiades in hanc sententiā tradidit.

Alias† octode cim.

RUFVM HALIEI.

Facit ad cruenta uulnera & neruos præcisos, item ad uetera cicatricē agrè ducentia & fluida ulcera: quin & probè emollit duritias, maximè in mammis oborientes: utimur eo ad canum hominumq; morsus: summè facit ad pastinacæ, draconis, alio rumq; sauorum pisciū ictus: in totum, uirtutem habet mirabilem. Argentī spumæ, ceræ, singulorum denariū pondo centū, terebinthinæ, mannæ, thuris, galbani, mi ni synopici, singulorū denarium pondo octo, olei sextarium: nec ipse Asclepia des hoc pharmacū ad punctus tendinum ac neruorū, sed ipsis præcisus utile esse pro mittit, cū uidelicet maius uulnus extiterit, & neruus nudus appareat: quippe aptio ra tunc sunt medicamenta, quæ mitigatoriam & mediocrē uim obtinent, cuius ge neris est nuper ab ipso citatum. Itaq; hæc tria emplastra in medio ferè libro Ascle piades produxit: superius etiā aliud multiplicis quidē usus emplastrum, melius aut ijs tribus ceu ad neruos præcisos corruptosq; tradidit. Verba Asclepiadis ita habēt.

Alias† centū.

MOSCHIONIS CATAGMATICVM.

Valet ad recentia uulnera, neruos præcisos, & cum cōtusione diuisos: facit etiam ad fracturas cū uulnere: etenim uulneribus auxiliatur, & ossa callo obducit cōueni enti deligatura impositū: prodest hydropicis incipientibus: item facit ad testiculo rū contusiones: tollit circa anum eminentias, sanat rhagadas butyro dilutū: ad hæc gutturis tumores, quas βογγοκνήλας appellant: soluit omnē duritiem: curat attritus & fractos articulos, item pedum, manuumq; callosas excrescentias, quas clauos uo camus, ut etiam exulcerationem auferat. Summatim, medicamen est utilissimum. Conuenit etiam ad hydropas incipientes. Confectio hæc recipit. Argentī spumæ pondo minam, quæ continet denarios centum sexaginta, picis aridæ denariū pon

G

C feitura autem medicantibus hæc esto emplastri compositi (uiride à colore uocant) sanantis quidē recentia uulnera, quæcunq; non ad eò magna sunt, sed quod ex thodino simul ad mediocriis pharmaci consistentiam potest liquefieri: Quin & resinæ uel colophonix, & phryciæ nominatæ, uel terebinthinæ nonnihil ipsū habere oportebit. Ostendimus autem laricem uocatam terebinthinæ quodammodo esse similem. Porro quantitas earum misturæ & hic coniecturari potest: si enim plus resinæ quàm ex usu sit admiscamus, donec manibus subigitur molle appareat: in lineolum uero illitum paulò post instar pellis indurefcit, facile à corpore decidens: Sin minus æquali portione resinæ cum cera mixtū sit, non habebit hoc quod glutinet, *ἐχόκολλος* Græcis appellatur, ut pars ulcerata magis extendatur. Liqueat autē, si alicui particulæ imposueris, difficulter fore conglutinans, & protinus ab ipsa res labi. Quæ igitur mediocriis temperatura, ceu emplastri consistentiæ conueniens: Siquidem mihi fidem adhibes, par utriusque portio: nec cera, nec resina siccitatem uerustatemq; representet. Optimum siquidem huiusmodi mixtionis temperamentum est, si ambo pinguis & mollia assumantur: si alterum excedat, resinam præpolere satius est: quare nonnulli duplam huius mensuram stactæ ceræ admiscunt.

CONFECTURA SIMPLICIS EMPLASTRI VIRIDIS
Andromachi, & uirtutis ipsius explicatio.

Iride nonnulli, sic enim ipsi nominant, ex dupla resinæ portione confecerunt: duas quidem eiusdem libras, unam uerò ceræ, & binos olei cyathos immiscentes. Eruginis autem alij duas, alij tres uncias huiusmodi ceræ & resinæ mixtionem immittunt. Sed etiam in præparatione liquefactis, quæ liquari possunt eruginem inspergunt. Quidam ubi refrigerauerint, mox raserint, in mortario temperaturam molliuntur. Porro qui medicamentum cruentorum ulcerum glutinantius facere statuunt, eruginem in pilaprius cum aceto leuigatam injiciunt, ceratū radentes. Proinde si quis uestrum roget, quale horum uiridum emplastrorum sit præstantissimum, succurrat id quod identidem à me prædicatur, omnia esse optima ei, qui affectus quibus singula offeruntur cognoscat: sicut eos ignorantia omnia pessima. Mei etenim officij est dicere, id exiccare euidentius, quod acetum pariter assumit. Constat autem, quod plus eruginis continet, id tum ualidum esse, tum magis exiccās, tum sordida ulcera rectius purgare. Finis ipsius est, ut hæc citra erosionem ac morsum efficiat. Nam ad eò ualens, ut iam puris ulceribus impositum erosionem pariat, nec ea tandem carne repleat, sed utroque modo humida sordidaq; reddat, simile est ijs quæ parum integrè siccant detergentq;. Iam uerò ex acrioribus cauum magis ulcus euadit, & rubicundius calidiusq; est, quum æger etiam ipse morsum eius percipit. Non igitur quoduis medicamentum simpliciter laudandum, citra dispositionis, in qua commendatur, appositionem: nec in alio quodam pharmaco, nec in his, quæ modò nobis proponuntur, id agendum est. Quos igitur uiridia ordine suo scribentes, affectus quibus conueniunt distinguere non piguit, minus peccat quàm ij, qui ne hoc quidem fecerunt. Qui uero sine distinctionibus, ac indefinite promulgarunt, in eorū transitu ac obiter apponentes, Aliud uiride, disciplinam reddunt prauillimam, si oportet omnino disciplinam uocare huiusmodi scriptiones. Igitur Andromachus in libro, quem *τῶ ἐκτόσ* inscribit, paulò post principium prima fusca posuit, mox rufa, deinde nigra: postremo ad uiridia conuersus disciplinæ huiusmodi initium fecit, præfixo nomine VIRIDIA, ac quod principem locum habet ita sonat,

VIRIDE GALLI.

Resinæ strobilinæ denarium pondo trecentorum, ceræ denarium pondo centū, eruginis rasæ denarium pondo quinquaginta, thuris masculi denarium pondo uiginti quinque, aceti quantum satis est. Conueniebat igitur ipsum nonnihil de confectura

A feitura dixisse, siue etiam thus simul cum erugine in leuorem redigi aceto affuso uelit, siue solam eruginem: utrumque enim licet: atque in alijs compositionibus quidam hoc, quidam illo modo scripserunt. Verum in hoc mentem eius conijcere difficile non est: nempe ambo cum aceto uelle conteri, thus puta & eruginem. Attamen in quibusnam affectibus medicamento sit utendum, significatum prorsus oportebat. Nunquid igitur, quoniam ante hoc duo quædam emplastra præscripserat, quorum priori præposuit, Ad gangrenas, putredines, nomas uetustas, & ca coethes: secundo, Ad nomas quo utor, & alia pleraque: ideo in sequentibus uiride istud sine appositione protulit, ostendens iisdem ipsum affectibus conuenire. Cæterum aliud rursus huic subiungēs simpliciter dixit: VIRIDE POTAMONIS. Deinde aliud tertium uiride, & quartum quo utor. Ad hæc quintum aliud, sextum, septimum, octauum, nonum, decimum, undecimum, duodecimum, decimum tertium, decimum quartum, decimum quintum, decimum sextum recensuit, uno duntaxat hoc nomine, ALIUD, singulis præposito. Differentia quidem inter se omnia uiribus commemorans, non tamen uniuersa ad putredines, nomas & gangrenas idonea, quemadmodū ex ipsorū materia est cognoscere. Vnde etiā constat, pro coloris, non uiridū similitudine inuicē hæc ipsum conscripsisse. Itaque nos cuiusque potestatem exponemus, à simplicium medicamentorum natura sumpto principio. Nam hoc longe utilissimum fuerit ijs, qui non solum communem compositionis uiam, ac usum talium medicamentorum cupiant intelligere, sed etiam suomet ipsorum Marte conficere posse, & quæ à ueteribus citra distinctionem tradita sunt, qualemnam potestatem habeant dignoscere. Quod igitur primum Andromachus prodidit inspiciamus, proponentes, considerantesq; simplicia singula quibus confectum est. Primum resinæ strobilinæ in eo meminit, quæ ut in commentarijs de simplicium medicamentorum facultatibus asserui, resinarū longe calidissima est: sicut terebinthina ambabus qualitibus omnium moderatissima. Omnes siquidem calefaciunt & exiccant: sed hæc magis, illa minus. Validissima igitur est strobilina, moderatissima, ut dixi, terebinthina: Quinetiam siccant celerrimè strobilina, & quæ priuatim pitynon physema dicitur: resina quidem & genere ipsa sicca, & calefaciens: siccando autem à strobilina non superatur: calefaciendo plurimum. Hæc ergo exiccata pinguis expertes sunt, ideoq; emplastra bene adhaerentia conficere non habent, ut uiscosæ & liquidæ. Inter pitynon physema, id est, piceæ & strobilinam media calore abietina est: liquida tamen diutius perdurat: sicut etiā colophonix thuris redolens, quæ nonnullis sola uocatur colophonix, odoratu sua uitatem quandam referens, calore sicut abietina mediocri prædita: nascitur admodum modica, atque ob id preciosa est. Humidissima tamen omnium est altera laricis appellatæ differentia: nam hæc quoq; duplex est: una quidē similis terebinthinæ: altera hac acrior, calidior, magis liquida, & odoratu grauior, tum gustu amarior. Conditur hæc liquida resina uasis fictilibus, piceam resinam continentibus, consistentia & colore terebinthinæ adamussim similis: odore & gustu diuersa: ingratiior quidē olfactu, sicut etiam acrior & gustu mordacior. Quare satis est, terebinthinā omnibus medicamentis, quæ ulcera rectè curabunt, admiscere: quoniam primus præcipuusq; in eis scopus est, ut id quod offertur non mordeat. Igitur ad compositum emplastrum reuertamur, in quo Andromachus strobilinæ resinæ denarium pondo trecentorum, ceræ denarijs centum contemperatis iubet injicere: neq; consistentiam, neque uirtutem exactè assecutus uel ipse, uel qui id composuit: neque enim glutinans atque acre erit: auxilium uero ei ad utraque contulit, thus admiscēs: uerum pro illorum copia paucum ad eò, præsertim cum eruginis denarios quinquaginta immittat, octauam partem quadringentorum ex cera resinæq; collectorum explentes. Atqui nemo hoc illi uitio uerterit, utpote cui consilium fuerit, medicamentum uehementer exiccans, uulneribusq; mediocribus glutinandis aptum, non modo sarcoticum elicere, ob quod rectè quinquaginta denarij miscbuntur. Itaque

Cdo centum sexaginta, seu uitulini denarium pondo centum sexaginta, resinæ terebinthinæ denariū pondo octoginta, mannæ thuris denariū pondo octoginta, ceræ denariū pondo quadraginta, eruginis, opopanacis, galbani, singulorū denariū pondo octo, olei ricinini heminā, acetī parem mensurā, liquoris sycamini heminā, picis liquidæ tres cyathos. Argenti spuma tenuissima, & cicinum oleū in uas fictile uel areā coniecta, igniq; supraposita coquuntur: cū efferbuerint, seuū & manna thuris adijciuntur, mouenturq; assidue: ubi confluxerint, pix, cera, resina indūtur, & donec non amplius manū inquinent, incoquuntur, deinde galbanū, post erugo & opopanax ex aceto soluta insperguntur: liquor sycamini, & pix liquida in aliud uas transfusa coquuntur: et cum densata fuerint, seu confluxerint, priori pharmaco immittuntur, & rursus supra ignē posita, quousq; digitos non inquinent, incoquunt, ac in uinum demissa triduo relinquuntur, postea subactis manibus, in linteolumq; illitis utimur. Oportet autem post medicamen impostum linteum uino madefactum exprimere, & tunc medicamento circumdare. Porro nostri Cathegētis Lucij confectio sic habet: Seuū ac oleum prius liquefacimus, ac ubi soluta fuerint, mannam leuissimam factam, & spumam argenti inspergimus: postquam cōfluxerint, reliqua facimus. Cæterum laude dignus est hic Asclepiades, qui confecturæ medicaminum rationem ascribat, non ut Andromachus omitat, qui nec quam uirtutem habeat apponit: deniq; primum ē tribus ab Asclepiade scriptum emplastrum ægyptiam, quod & ipse Andromachi esse confirmat, neq; cuius sit uirtutis, nec quomodo præparandum sit, aut utendum, Andromachus indicauit. Verum simpliciter tanquam uulgare quoddam pharmacum, libro de exteriorum uirtutibus secundum collocat. Primo enim omnium scripsit, quod ipse nominat *παραγαθίον*, deinde ægyptiam, aliud, ut dixi, nihil adiungens: habet enim eius dictio in hunc modum,

Τηκετωλόσ
σομερ.

D

Aliās tres.

*Aliās adijci-
tur thuris de
narium pondo
octo.*

Argenti spumæ denariū pondo centū quadragintaquatuor, recini heminas sex, ceræ denarium pondo centum quadragintaquatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo septuagintaduū, terebinthinæ denariū pondo triginta sex, lanæ combustæ denarium pondo octodecim, squamæ stomomatis denarium pondo octo, squamæ aris denariū pondo octo, mali terræ denarium pondo octo: nonnulli myrrhæ denarium pondo quatuor, opopanacis denarium pondo duū; his ad finem ascripta sunt, marinæ ad irrigandā ceram heminas octo. Quid sibi uelit cum dicat, ad irrigationē ceræ, manifestō non scimus: cōsiderare enim plura licet. Mirandū uerō, quomodo in alijs omnibus cum Andromacho conueniat, mensuram ricini parem non ponat: Andromachus enim heminas sex, Asclepiades tres scripsit, non apponens quod in fine scripturæ ab Andromacho adiectum: nonnulli myrrhæ denariū pondo quatuor, opopanacis denariū pondo duū. Rursus adijxit ipse, in combustis lanis succidis, quod in Andromachi scriptura nō habetur. Post dictam ægyptiā theriaca emplastra quinque retulit Andromachus: deinde aliud fuscū, quod ad Eubulum autorem refert: postea rursus aliud fuscum, cui nomē indit Athenæ. Post hæc iterum alia fusca simpliciter duo, quibus subnectit aliud: ubi sic ad uerbum scriptum est,

ΦΥΣΚΥΜ ΝΥΓΜΑΤΙΚΥΜ, ΗΟC ΕΣΤ, ΑD

neruorum punctus utile, Andromachi.

Guttæ ammoniaci denariū pondo octo, ceræ nouæ denariū pondo octo, terebinthinæ denariū pondo octo, aris combusti denariū pondo octo, picis aridæ denariū pondo quadraginta, ut Zeno ait, minæ dimidiū, aut quartam partem. Argenti spumæ denariū pondo quatuor, aloës indicæ denariū pondo duū, mali terræ denariū pondo duū, galbani denariū pondo duū, eruginis denarij pondo unius (alij, denariū pondo duū) thuris denariū pondo duū, olei hyeme quartam heminæ partem, ætate octauā, acetī tres cyathos, quibus ammoniacū dissoluatur. Hoc uerisimile est ipsum nominare nygmaticū, ut quod neruorū puncturis ex usu esse queat.

TERTII LIBRI FINIS.

CLAVS

A CLAVDII GALENI PERGAMENI DE
COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM KATA
ΓΕΝΗ, LIBER QVARTVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

PRIMVS sanè liber in alborum emplastrorum confecturis, alijsq; tum eorū quæ ulceribus cicatricem ægrè ducentibus conueniunt, finitus est: ubi distinximus cōmuniter appellata dysepulota, id est cicatricem difficulter admittētia, ab ijs quæ propriè cacoethe, hoc est maligna dicuntur, & ipsa nimirum dysepulota. Quoniam uerò quædam saniei humorumq; ulceratis partibus influentiū uitio cicatricem ægrè admittunt, quædam ipsa affecta sede influentem succum quamlibet probum corrumpente, secunda ratione ulcera dysepulota & cacoethe propriè nominant: in quibus interim totam partem affectam excindere, uel adurere nonnulli coguntur, aut medicamentis crusta inducentibus, aut igne utentes. At cum ampla sit latitudo utrinq; in eo, quod alterum altero magis minus ue dysepulotum, malignumq; est, tantum medicantium pharmacorum esse numerum oportet, quantum ipsorum quoq; ulcerum extiterit. Meritò igitur omnes, qui unum dūtaxat medicamentum ulceribus malignis cicatricē inducere promittens habent, successu crebrò frustrantur. Nam duo (minimū) quæ idem pollicentur, eandemq; facultatē ostendunt, diuersa alioquin inter se, non simpliciter maioris minorisq; uerū ut apertissime dicam, maximi ac minimi ratione in promptu adesse illi conuenit, qui omnia id genus uitia curare proposuerit. Quemadmodū cōmentario Therapeutices in uersis affectibus primam omnium communem auxiliorū potentiam inueniri docebamus, dein materias, quibus illa continetur: ita nunc quoq; in ulceribus dysepulotis generalē pharmacorum, quibus illa curabūtur, facultatē, quæ tandem sit, uel prius inuentā esse oportet. Indicata mihi est & hæc in illo opere, cum quidē nullus uitiosus habitus uulneratas partes infestat, duos scopos habens: unū, ut id quod influit, repellat: alterū, ut quod affectæ parti inhæret, infixumq; est, discutiat. Atq; hæc contraria uires præstant: siquidē influxum reprimūt, quæ sunt astringentia pharmaca: digerunt impacta iam exceptaq; trahendi potestate prædita. Porro quæ astringūt ut plurimum exasperant, atq; hac occasione molesta sunt. Trahentia uerò, ac digerentia ex alto humiditates, non citra acrimoniā id efficiunt. At acrimoniā dolor aliquis necessariò sequit, ulceratam partē erodens: atq; sic propter dolorē, quæ exasperantia erodentiaq; cōcitant, humores ulceratis partibus influentes irritari cōtingit: unde quoq; ulcus phlegmone obsideri exedit. Ex quibus dictis colligitur, ulceribus dysepulotis præsidia inueniri non posse, multo minus adhuc malignis. Quare talis pharmacorū materia, quoad eius fieri possit, inuenienda est, unde ulcus citra dolorem siccescat: quod accuratè fieri nulla ratione licet, medico ignorante, quem affectum medicamen exhibitum ostenderit. Quippe ex ambobus cōpositum, erodente puta & astringente, necessariò ualidum exiit. Verum fordes & humiditatis copia id genus ulceribus incumbens, ueluti propugnacula quædam ulceratis partibus facta rosionem ualentibus pharmacis adimunt soluuntq;. Itaq; attendendum est, quantum primus usus humiditatis in ulcere desiccauerit: uel si etiam fordes habeat, quantum inde absterferit. Ac ita secundum, tertiumq; uti illo debemus, donec purū & siccum ulcus apparuerit. Vbi uerò id tale cōspexeris, ad aliud medicamentum te conferes, eiusdē quidem speciei, sed priore imbecillius. Nam ualidiora, dum mordendo ulcus dolorē inferunt, fluores mouent, et phlegmonas concitant. Quod si rursus aliquod multo imbecillius priore pharmacum adhibeas, ulcus humidum, sordidumq; euadet. Hac igitur parte artificio utens medicus, eo qui experimento innititur melior est, quod sciat ulcus nō alia medicamentorum uirtute curari, quam

G 2

dum affecta pars eam siccitatem consequatur, quā in naturali statu sita possidebat. Quod factum intelligimus, ubi neque tenuis amplius sanies influat, neque pus producat. Hanc dispositionem ulcera nanciscuntur, quo dixi modo sicciflencia, hoc est astricta, discussa: deinde ubi sicca quidem fuerint, uerum sordida adhuc appareant, de terforijs pharmacis repurgantur, quae et ipsa in opere de simplicibus medicamentis commemorauimus, in quo prius exercitatum esse conuenit, qui hinc omnino frugere reportaturus est. Hoc uobis amici, quibus ista scribuntur, constare manifestum admodum noui: itidem rationem sine operum exploratione probabiliter non esse, dicta iam mihi demonstrant. Etenim uidistis subinde medicos quosdam, illis ipsis pharmacis sine uia ac ratione usos, nihil promouisse: me uero multa eius generis ulcera perfanasse. Quamobrem in memoriam reducite medicamenta citra demorsum exiccantia: qualia sunt permulta metallica. At qui hoc etiam memineritis, quod combustis elotisque erosio, quae prius abfuit, edomatur ac interit. His igitur impraesentiarum uti uobis licet: elotis quidem in pueris, eunuchis, mulieribus, & qui molli natura carne sunt praediti: item qui ad sentiendum habiles admodum sunt, & uitioso succo laborant. In alijs corporibus etiam illa usurpare potueritis, mane primum ipsa partibus, quae curantur, probe diffusis adhibentes. Si uero corpus totum praeparationem quandam requirat, & hanc prius factam esse oportuit, praecipimus de his in commentario de morbis curandis. Nonnullis siquidem uel purgatio sola sufficit, quibusdam sanguinis detractio, alijs utraque haec adhibere profuerit. Sunt in quibus superiacentem uaricem excindere satis est: uel licini, uel iecinori prospicere: aliquibus ambietes ulcus partes praescindere: quemadmodum interim laborum callos amputare. Si horum quid experiri oportet, humoris copia simul cum sordibus inspicienda est: atque ita ad idoneum medicamentum ueniamus, rursum simplicium memores, quae desiccant, non tamen uelut ulceris sordes abstergunt: item quae abstergunt quidem, non tamen probe desiccant. Porro quae utrumque possunt efficere, prospicimus ex quoquo ordine existat, quod maximam inter ea censum se, quae ad curationem pertinent, neglectum tamen medicinalis materiae scriptoribus. Nam hi solas uniuersales ipsius uires dicere studuerunt: sicut etiam Dioscorides, quem nulli eorum qui in eadem quasi arena defudarunt, secundum esse quisquam dixerit. Ego igitur deinceps omnia pharmaca recensere, quae ulcera citra demorsum & manifestam exasperationem exiccare possunt. Incipiam a metallicis, quibus etiam terrae species adnumerantur. Porro cum uarie inter se differant, in eo quod magis minusque siccant, a medijs orsus ad uehementiam, uel obscurius exiccantia me conferam. Siccant igitur modice lemnia sphragis, & cadmia, praesertim quae sua sponte nascitur, praeter quod in torrentibus aut riuis quaritur, ac in Cypriorum montibus, alijsque locis inuenitur, maxime ubi metalla sunt. Consueui eam magis siccantem reddere, per aestatem in sole, pluribus deinceps diebus terens ex aceto, aut uino plane giluo, substantia pelucida. Cuiusmodi est in Italia falernum, in Asia Tmolites, quod multo maxime siccare natum est. Hoc genere comprehenditur Ariusium in Chio natum: item odoratum Lesbium in Cresso & Mithymna. His succedunt omnia uetera, cum ex albis et astringentibus inueterata sunt. In Italia signinum, burtinum, & marsium: in Sicilia uocatum ab incolis animum: in Asia aphrodisaem, et misyrum. Sufficit enim mihi horum facultates uniuersales ueluti paradigma exposuisse. Iam uero cadmiam ex aceto acri, similiter multis per aestatem diebus in sole praeparo, siccantemque repono, ut ulceribus malignitate assumentibus inspergi possit. Valentius hoc pharmacum est, chalcitis combusta eodem modo prius in puluerem redacta: post hanc ignem non experta tam ualens medicamentum est, ut crustas faciat. Lotam igitur ipsam, deinde tuncsam habere satius est. Minus enim lota, quam uista desiccant, tum longe melior est, minusque mordax. Per simile medicamentum est etiam erugo combusta, quae ignem non experta est, fortissimum medicamentum est, sicut chalcitis. Verum haec non nihil etiam astringit, & ea multo magis chalcanthum, quod inter metallica maxime siccant. At erugo huius potentiae omnino particeps non est. Misy autem & fori chalcitidi genere cognata sunt.

A sunt, ex una, ut dicam, radice producta: tenuius tamen misy apparet, tum minus mordax & urens: crassius fori est, & utrisque siccant imbecillius: quemadmodum & stibi maiorem astringendi siccandique uim ac fori possidet. Porro diphryges appellatum pharmacum, ulceribus aegre humiditatis uitio ad cicatricem uenientibus apertissimum est: ualide namque siccant, etsi modice mordax. Ad haec, praeter acrem tum qualitatem, tum potentiam, uim habet astrictoriam: quas tamen utraque fortiores & chalcitis cruda, & chalcanthum repraesentat: siue id masculino genere, siue foeminino, siue neutro appellasse quis malit. Nam hoc uobis interim succurrat, de nominibus contendendum non esse, ubi speculationem ipsius artis usui necessariam ediscere statueritis. Porro alumem quodlibet ulcera satis exiccat, generose astringit: unde nemo solis his ad ulcera utetur, sicut nec cruda chalcitide, & erugine: uista uero & haec & misy utilia sunt, ut elota morsum quidem remittunt, uerum minus siccant. Itaque lotis uti tutius est: quoniam permulta corpora, quibus mederi cogimur, unam quandam dispositionem habent, qua uehementem commorsum ferendo non sunt. Audiuistis haec frequenter, & nunc iterum commentationis gratia in toto subsequenti sermone repetere conabor. Quae igitur plethora uitiosaque succo laborant corpora, ad haec quae tenera carne praedita, & ad sentiendum insigniter habilia sunt, facile ex morsu, seu rosione phlegmonem recipiunt. In horum numero continentur mulieres uidelicet candidae, pueri, eunuchi, uiri cute alba: insuper qui regionem frigidam incolunt, humidi hi quoque & pituitosi, eoque molles & albi: quemadmodum hi, qui calidum tractum inhabitant, ut Aegyptum et Arabiam, duros corporum habitus, & siccos sortiuntur. Itaque haec ueluti in mentem reuocando, appositurus sum & aliam pharmacorum simplicium materiem, quae malignis ulceribus curandis sit idonea. Sarcocolla igitur & ichthyocolla, his magis adhuc chrysocolla tali facultate praedita est. Huc optime facit & plumbum combustum: post hoc fori, stibi, & eaque combusta: insuper plumbi recrementum, Graeci *σκωρία* uocant, probe siccant: quemadmodum & ferri squama, euidentius tamen stomomatis. Porro aeris squama, praeter quod siccant, etiam abstergit purgatque. Unde pura quoque ulcera efficit, quod reliqua squamae non possunt. Quare si haec omnia medicamenta arida ulceribus malignis ac contumacibus inspergis, mirifice uidebis citra erosionem ea desiccari: sicut ubi buccinorum testas concrematas, purpurarum, ostreorum, aliorumque id genus adhibueris. Quin & lapis specularis, graece *διαφανής*, Romanis olim specularium dictus, ex his est quae leniter ac sine morsu exiccant: qui uetus ulceribus dysepulotus, non item malignis ac rebellibus conducit: quippe minus exiccat, quam illa requirunt. Idem potest utrum uisum, ac ignitum illud quod in uasis aereis calefactorijs adheret. Ceterum aegyptiae spinae fructus, galla omphacitis, hoc est, immatura, rheon, malicorium, tum radices, tum herbae non paucae ultra siccandi etiam astringendi potestate habent: nam & malum terrae, iris, acorum, arthemisia, panacis radix, argemone, chamaeleontis nigri radix, ciperum, dracunculus, & gladiolus affatim exiccant. His euidentius adhuc centaureum, & polium: quibus paulo imbecillior est terra nomine erythrias, uti ualētior est ampelitis. Talis sane medicamentorum simplicium ad ulcera maligna ac contumacia materies existit: extrinsecus autem nonnulla ipsis apponuntur, quae quidem per se uehementis potentiae gratia non admoueri, sed alijs temperari solent, ueluti erugo ignem nondum experta, calx uiua, & illota, & molle aphronitrum, quod reuera aphronitrum est. Quanto enim spumantius, tanto praestantius est utraque facultate, tum quod minus mordet, tum quod magis digerit. Didicistis enim in opere de simplici medicina, subtiliora crassioribus hac uirtute inter omnia, quae simili specie comprehenduntur, praecellere. Porro nihil tam nobis euitandum est, quam pharmaca generis oleosi, quae Hippocrates *μαλακώδη*, id est mollia nominat: cuiusmodi sunt omnes adipēs, praesertim porcorum, deinde resina, postea cera: alia uero ratione & quae indurata remolliunt, *μαλακτικα* dicuntur, non conueniunt, galbanum, bdellion, gutta ammoniaci, styrax & medulla. Item alio modo acria, piper, gingiber, sinapi, canchri, multaque eius generis alia.

QUOMODO MEDICAMENTIS SICCA MODO COM-
memoratis, in ulceribus ad cicatricem ægrè uementibus
& malignis, utendum fit.

Viuismodi ulcera uitioso plena humore necessariò existunt: pleraque uerò ipsorum etiam sordes copiosas sustinent. Quoniam ergo siccum aliquod pharmacum ipsis sumus inspersuri, conuenit prius ea linteolo molli, puro & sicco exprimere; ubi ulceris cauitatem medicamēto impleueris, platysma labris attenuādīs accommodatū extrinsecus superdandum est: hinc rursus linamentum undiq; æquale foris inijciendum, cui spongiā am, ex aqua aut uino tinctam, applicabimus. At permultum referre existimabis, ut spongia frigida maneat: quod ex facili fiet, si frigida continuè citra deligaturæ solutionem foueas: sed hanc ei imponere, ac circumdare debes, ut Hippocrates in commentario de fracturis edocuit, maximam offensam fore ratus ex deligatura, quæ ad elegantem formam, non usum conducit. Si igitur fascia una fuerit, sursum tendet, siue sura, siue genu, siue talus, siue cubitus, siue manus summa, siue alia quæuis pars laborauerit. Quòd si duabus uti uelis, ut in fracturis, altera à parte affecta sursum feretur, altera deorsum prius, mox in superiore parte desinet, dum ipsa priori coniungatur. Quamobrem hæc fascias ex linteis, non laceros panniculos esse, ut omnes nouistis, expedit. Tertio quoq; die, non singulis, soluendū membrū est, sic ut aqua non adhibita, quo dixi modo nuper, molli, puro, & sicco linteo saniem ulceri abstergas. At si ambientes ulcus partes phlegmonodes quippiam repræsentent, humidū medicamen latum extrinsecus platysmati superaccommodandum est ex meo phoenicino, non simpliciter liquefacto, sed cui plurimum uinī astringentis adiectum sit: non tamen cum refrigerante oleo liquare ipsum conuenit: uerū si rubor quispiam, uel omnino calor in circumpositis ulceri partibus exuperet, astringente, & refrigerante id faciendū est. Sunt huiusmodi, myrteum & melinum: si hæc non adsint, adhibeto quod omphacinū, & omotribes nominant. Si durities maior extiterit, oleo ueteri, uel ricinino ipsum phoenicinum liquefacies. Sed tutius fuerit, si nihil in ambiente ulcus loco uitiosi appareat, superpositæ regioni liquidum medicamentum admouere, quod repellat, si quid prius uel prauū, uel plus quàm par est, in fluat: maxima cum in crure ulcus abortum superpositā uenam uaricosam habeat: quæ dum magna est, ac colore nec rubrum, nec probum sanguinem, sed atriozem, magisq; melancholicum continere uidetur, excitanda uenit. Interim uerò contigit, ut uena tali excisa ulcus statim ad cicatricem ueniret, et si iam annum duraret: uerum ipsius loco iuxta diuisionem, ubi erat excisa, ulcus malignum ac contumax oriretur, cui cicatrix induci non potuerit. Igitur in id genus uitij præstat, uiribus ægrī consultis, à uenæ incisione auspicari: deinde pharmaco purgare melancholicū humorem, et cum hoc etiam pituitosum educente: quoniam is quoq; unà nonnunquam cum melancholico in fluit, dum uarices generantur. Postea ipsam uenam ulceri superpositam in longum scarificare commodum est: ubi abunde uacuatis, ei ipsi uenæ sectæ prius medendū: postquam exactè iam cicatricem ducere uidetur, tunc maligni ulceris curationem, ut prædictum est, aggredere. Iam uerò lien interdum malè affectus uitiosi talis humoris autor est, sicut & iecur: quibus antea prouisis, sic tandem ad ulcus curandum uenire oportet. Pari modo si uniuersum corpus cachochymū, uel plethoricū existat, prius expurgare uacuareq; expedit, quàm medicamentum ulceri admoueas. Porro intra ulceris per arida medicamenta curationē, quotiescunq; solueris, aduertendū est, qualemnam in particula effectū ediderint: sciendumq; ac in memoria habendū, nonnulla desiccare, non autem detergere, cuiusmodi sunt illa, quæ astringendi qualitatē obtinent, ulcus purum non efficiunt. At quæ præterquam quòd siccant, adhuc etiam detergant, ea non modò siccant, sed puram quoq; totam partem exulceratam efficiunt. Præterea notandum uenit, pura ulcera ab ijs medicamentis, unde prius cū essent sordida nihil rosionis percipiebant, nunc erodī,

A erodī, morderiq;. Quæ causa est, ut à ualentioribus absterforijs pharmacis ad mitiora lenioraq; digrediamur, ubi ulcus adamussim purum inuenerimus. Quemadmodum rursus in sordidis ad magis abstergentia transimus, nisi ex rosione sordida apparuerint. Hoc siquidem medicis etiam bonis existimatis nonnunquam imposuit, ut ad absterforium ualentius acriusq; se conferrent: unde iterum ulcus erosum, ex æquo sordidū, uel etiā magis adhuc, altera solutione uisum fuerit, carne quæ id sordat à medicamento colliquata; nam ita in prauā saniem degenerat. Cæterū quicquid in his ipsis tenuioris substantiæ est, à pharmaco diffatur, reliquū ibidē ulceribus infixum sordes ipsis redditur. Quare animum attendere oportet, utrum ulcus carne quæ subest exesa ac colliquescente sordidum euaserit, an quia medicamentum sordidis auferendis aptum requiratur, impositum uerò tale non sit. Quod indicat ulceris maior facta cauitas, tum oræ rubentiores calidioresq;, cum medicamenti acrimonia abstergentur. Forsan igitur superuacaneum fuerit, in præsentī cōmentario compositorū medicaminum usus, rationem, modumq; adscribere: quippe in methodo curandi explicatum. Quæ uerò necessaria sunt, & magnam noxam adferunt neglecta, satius est bis ter'ue, ut fidelius memoriæ inhæreant, eadem repetere. Ponamus igitur & hoc in talium ulcerum curatione, si quidem citra totius corporis offensam fieri poterit, ægrum à balneo abstinere, perfricari linteis largiter, mox oleo, deinde ferulis exerceri, si crur fuerit affectum: uel cursu, si partes superiores male habeant. Quòd si à balneo temperare sine totius corporis noxa non poterit, soluere deligaturam nõ oportet: uerum ut ligatum est membrum lauare, & aquam calidam ex spongia exprimere, aliamq; mox frigidam infundere, ut nullus in deligatura calor sit reliquus. Iam si curatio succedere uideatur, etiam absque spongia alligata sanari potest, si phoenicinum liquefactum, ut dixi, extrinsecus imponas, uel citra spongiā, quæ fascijs comprehensa, uelut in fracturis, ægrotæ corporis parti orbiculatim circumdatur.

B COMPOSITIO EMPLASTRODIS MEDICAMENTI.

Quoniam malignorum, & difficulter cicatricem recipientium ulcerum curationis summus est scopus, ut medicamentū citra morsum exiccat: aqua uerò & oleum maximè omnium humectent, ab eis abstinendum est ita, ut nec per se adhibeantur, nec alijs siccis temperentur. At cera deligenda est, neq; natura, neq; uetustate sicca, uerum recens & pinguis: quam in sole emollitam aridis medicaminibus dictis, quibuscunq; uoles, excipere licebit: sin autem sol absit, apud ignem calefacta subigatur, & in calidā aquam demergatur. Non enim aqua per totam miscetur, sed statim ab ea emollescente defluit, antequam ulceri fuerit imposita.

TEMPERATURA MISTVRÆ EST TALIS,
Mediocre medicamentum hoc modo efficitur.

Quarta pars metallicorum ceræ adijcitur: ualentius erit, si tertia sumatur. Porro cum ipsa metallica minus magisq; lenia siccaq; existant, uirtus in ijs quæ magis siccant, intendetur: quæ minus, remittetur: quemadmodum rursus tutior leniorum usus est, mordaciorum periculosis. Dictum nanque frequenter est, nonnullas naturas corporum, tum cutem, tum carnes magis sensorias habere, quibusdam has minus esse sensiles. Item pro maioris minorisq; sensus ratione doloris etiam affectus sequitur, ut & phlegmones. Accedit huc non mediocris differentia, quòd quis molli sit carne, uel duriore, boni maliq; succi, uel plethoricus, uel uacuus, uel medio quodam modo inter enumeratos affectus: unde colligo, unum omnibus medicamentum præparari non posse: sed qualescunq; ex similibus specie confectum fuerit, hoc uti sciet ille, qui methodum isto libro traditam artificiosè didicerit. Exempli gratia in subiecta materie: si pares utriusq;, eruginis & aris combusti partes misceas, aluminis scissi partis unius dimidium, ut totum tribus uel duobus denarijs s,

C uel uncijs totidem constet, sufficiet ceræ denarios adijcere denarijs: decem uerò uncias uncijs, in temperati & medijs facultate pharmaci compositionem: melius fiet, minusq; mordebit, si loco aluminis scissilis diphryges accipiat: cuius uno denario integro iniecto, erit præstantius: & si eruginem mordacius facturam suspicati, lene prorsus ipsum fieri postulemus, combustam apponimus. Insuper si expurgare sordes statuerimus, æris squamæ denarij dimidium addetur, ut tota medicamenti temperatura talis euadat: æris, eruginis ustæ, diphrygis, singulorū partes æquales, hoc est, cuiusq; denarij pondo unius, æris squamæ denarij dimidium. Hæc pingui cera, ut dixi, excipiantur: ubi sicciior paulo fuerit, quàm ut commemorata excipiat, temperandū est oleum myrteum quo mollescat, uel melinum, uel lentiscinum, uel ricinimum, uel cyprinum, uel omoribes uetus, uel recens hispanū, uel quod apud nos ex oleæ furculis conficitur. Aut si omnino nihil oleosum medicamento adhibere placet, laricem resinam admisceto: cuius si copia non est, terebinthinam in locum restituito. Cæterum hoc semper in memoria tenendum est ijs, qui hæc legunt, maxime ad primum nuper dictum, tanquā præstantissimum ueniendum esse, mox ad secundum & tertium, deinde ad alia, ceu pro pharmacorum uirtutis, & potentia portione, sermonis ordinem nobis usurpantibus. His igitur auditis quispiam, & simplicium medicamentorū uiribus intellectis, discernere poterit, quæ maiores nostri ad ulcera cacoëthe pharmaca cōscripserint: sicut mox Asclepiades, cognomento Pharmacion, in tertio τῶν ἐκτὸς in hunc modum tradidit.

QVAB MEDICAMENTA MEMORIAE
prodidit Asclepiades.

D Chironia & difficilia ulcera medicamentum: Aeris squamæ pondo unciam, eruginis rasæ pondo unciam, ceræ selibram, resinæ laricis pondo unciam s. ea quæ liquari possunt aridis affunduntur. Quibus exceptis, ac curiosè mollitis, utitor: item platysma exiguum soli affectæ partii, ut ulcus tantum comprehendat, iniicito. Cæterum ambientes particulas pharmaco, quod phlegmonem arceat, circundare oportet. Inter curandum tertio quoque die soluere, deinde fomentis mitigare, ipsumq; emplastrum, quod à latitudine platysma uocatur, abluendo emollire, ac rursus imponere, donec cicatricem inducere incipiat. Hæc est medicamenti scriptura. Pulchrè uerò autor ipse adiunxit, ad chironia: nominant enim sic ulcera, non mediocriter, sed maxime maligna, contumaciæque. Generosum hoc medicamen est, ut quod ex tertia ceræ parte metallica contineat: eruginem sanè pharmacum ualentius: æris squamam multa illa moderatius, attamen & ipsum generosum. Medium ac symmetricam habet temperiem, ut etiam modicè maligna curet, si non triplex, sed quadrupla ceræ portio alijs commixta fuerit: moderatius adhuc extiterit, si quincupla adijciatur, ut nondum cacoëthe, sed agrè cicatricem ducentia persanet. Quemadmodum etiam, si metallicorum sex partes cera capiat, ut sit eruginis & squamæ, utriusque denarius, ceræ duodecim, laricis quot exigit proportio, quæ erit, si tres ipsius denarij imponantur. At ubi cera pinguis est, etsi minus resinæ addatur, spissitudinem, quanta sufficit, medicamentum habebit. Siquidem huiusmodi pharmacis resina ob crassitudinem inditur, ueluti & myrteum oleum, uel lentiscinum. Ego certè attico non unquæ cæsyppo cera emollitam temperaui: ac usu didici, uel nihil, uel parum adeò medicamentum ab illis, quæ sine his præparata sunt, superari. Atqui manifestum est, me hæc ad futurū medicaminis robur referre. Nam auxilium ad aliquid spectat: quippe mollius pharmacum ad moderatiora cacoëthe, id est malefica, magis quàm uehementius conducit. Vbi igitur ulcus ipsum minus malignum est, ore uerò prætumide. Græci ὀχθῶδες appellat, potior in his est cæsyppus. Benefacit etiam his cerui, uiculiq; medulla: quam leuem prius factam, ceræ admiscere oportet. Dein in unitatem coactis metallica trita, ut in puluerem redi-

A redigatur, excipienda sunt, ut quæ rosionem pariant: omnia uerò sicca ac terrestria pharmaca, quantum satis est, antea leuigentur, ut est galla, cytinus, malicoriū, agyptiæ spinæ fructus: quoniam id genus omnia agrè fiunt leuia: sicut faciliè quæ ex lucis & liquoribus resiccatis proueniūt, myrrha, aloë, acatia, & quæ his sunt finitima. Rectè, me Hercules, ad finem superioris medicamenti scripti hæc uerba adiecit: Et hæc triduo soluito, fomentisq; mitigato, ipsumq; emplastrum ablutum emollito, rursusq; apponito. Nisi enim diutius cuti pharmacum adhæserit, nihil efficiet. Quod plerisque medicos latuit, arbitantes, si ter die saniem ab ulcere deterferint, melius se facturos ijs, qui bis idem faciunt. Qui uerò semel soluunt, ab ipsis quoq; agris tanq; negligentes male audiunt. Conuenit hic quoq; meminisse, quod in pleurisy nostris commentarijs dictum est: qualitates uidelicet omnium uicinatorum corporum mutuò in se agere: etsi alterum ipsorum multo sit ualidius. Item annotandum est, ubi qualitas medicamenti curado corpori similis specie fuerit, maius sequi momentum. His igitur rationibus, qui primus emplastro antè imposito uti statuit, iusta laude dignus est: & nos ipsum sequi multo magis decet, cum quod ratione inuenit, experientia comprobatum cognouimus: nec temerè triduo ipsum foueri, similibus uidelicet solutionibus præcipit. Nam quia ualens medicamentū est, lenitio nem desiderat. Satius igitur est, in ulceribus non ita malignis ceram quadruplam, uel quincuplam amborū simul metallicorum esse. Post hoc pharmacū aliud Asclepiades tradidit, quod his constat: Eruginis pondo uncijs duabus, squamæ pondo uncijs duabus, diphrygis pondo uncia, ceræ pondo libra, laricis pondo uncijs tribus. Hæc rursus temperatura simplicium medicamentorum eadē est quæ superioris, solo diphryge superans: alia certe omnia priorū duplicata sunt. In illa enim scriptura eruginis & squamæ utriusq; pondo uncia adijciebat, ceræ modum ambabus tripla maiorem: siquidem omnes uncias sex eius admiscendas censuit, resinæ uncias, metallici cuiusque unciam. Secunda scriptura, illius quidem loco uncia semissis, tres imponendas iubet: metallicorum uerò pro una uncia singulorum duas: ceræ libram in priore scriptura mutat in selibram. Clarum itaq; est, diphryges solum in secunda eum apposuisse. Ac si uncia ipsius immittendā alijs duplicatis præcipit, modo simplicibus uniuersis in priore scriptura mistis diphrygis semunciam addideris, talem medicamenti confecturam habiturus es: Squamæ pondo unciam, eruginis pondo unciam, ceræ selibram, resinæ laricis pondo uncia s, diphrygis semunciam. Similis omnino hæc est priori, si diphryges excipias: quod tam moderatum est, ut etiam solum inspersum ulceribus, quæ cicatricem difficulter admittunt, probè medeatur. Item & æs combustum, ualentior autem longè erugo, ut sordida admodum & humida curare nequeat, si solam eam inspergas. Exedit enim, & mordet insigniter. Porro in chironijs ulceribus, alijs temperata pharmacis tantum de uehementia uirtutis sæ remittit, auget autem illorum, ut compositum ex omnibus pharmacum fiat præstantissimum. Quia iam ratione prædictis medicaminibus erugo mista fuerit, hæc & uiua calx, exigua proportione aliorum à quibusdā adiecta: extincta mediocre est pharmacum: elota prorsus leue, & mordacitatis expert. Hoc igitur emplastrum exempli gratia adscripti, quod iuuenes in particularibus exerceri uelim, non uniuersalibus solis contentos. Rursus autem ab exordio sermonem repetens, ad Andromachi medicamenta digrediar.

DE ANDROMACHI EMPLASTRIS
ad ulcera maligna.

Pponam igitur causa exempli, quæ ex cōpositis medicamentis ad cacoëthe ulcera conuenire usu probata sunt: ab ijs exorsus quæ scripsit Andromachus, quæ non iniuria queas accusare, quod citra distinctionem pharmaca tradiderit. Hæc enim omissa, permultos medicos male ipsis uti contingit: ideoq; nonnunquam scopum mirificè adsequi: interrim ab illo errare, aliò delabentes. Cum igitur ualidissimum aliquod recensere

Conueniret, omnia ordine protulit Andromachus. Ab hoc rursus aliud moderatissimum: imbecillimum uerò scripsit, nulla distinctione apposita: Auspicatur enim ipsa hoc titulo: CICATRICEM INDUCENTIA. Mox ita subdit: Cadmiæ tostæ pondo libram, chalcitidis ustæ pondo libram, ceræ pondo libras quatuor, resinæ aridæ pondo libras tres, myrtei pondo libras tres, uinum aridis miscetur: statim in hunc modum pergit.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΑΑΔΑΝΟΤ,
hoc est, ex Ladano.

Et temperatura apposita iterum deinceps ait: ALITER VT ALCIMION. Deinde hic quæ temperaturis expositis infert, PHARMACVM, inquit, *δρακοντιδος* hoc est, ex hordeo. Post huius compositionem in eam sententiam iterum scribit.

ALIVD CICATRICEM INDUCENS.

D Resinæ sicæ denarium pondo octodecim, diphrygis denarium pondo quatuor, spumæ argenti denarium pondo sedecim, ceræ denarium pondo decem, olei cyaathum & dimidium: ut hoc sit medicamentum ab initio sextum. His subiungit iterum alia sex, unicuique præponens, ALIVD, uolens nimirum, CICATRICEM INDUCENS, nos inaudire. Quinque igitur sunt epulotica, quibus nos uti solemus: nec malignis, nec ægrè cicatricem ducentibus idoneis. Sextum ad ulcera quidem dysepulota, id est, quæ cicatricem difficulter recipiunt, non tamen ad cacoëthe, quæ nobis maligna dicuntur, ualet. Reliqua uerò sex adiecta malignis profunt, uirtute inuicem diuersa: quibus alterutrum ab eo adscriptum esse oportebat, qui rationalem, ac methodicam disciplinam proficitur, nempe uel uehementiæ differentiâ, tanquam nobis intelligentibus ad maligniora ulcera ualentioribus utendum remedijs: ad mediocria, imbecillioribus: uel Empiricorum more posuisse: quædam ex his medicaminibus phagedenicis, in summaque, exesis ac paltis esse utilia, quædam cauis, quædam uehementer fordidas: res uerò, qui phlegmonodem simul, aut scirrosus affectum habent, aut labra ulceris dura, uel prætumida, uel nigra, uel alterius coloris, singulis propria. Horum aut nihil ille effecit. Postea sex facultates cicatricem inducendi ordine retulit, quarum ego compositionem cum proprijs distinctionibus narraturus sum. Primum itaque ab eo scriptum, eruginem, et squamam cepit: remittit autem minuitque uim ipsius ceræ mistura, quæ octo partes amborum, quatuor utriusque explet. Etenim eruginis & squamæ, cuiusque unciam miscere præcipit, ceræ duas uncias octo. Admodum commodè obseruabit, qui id componit, temperare aliquod molle, Græce *μαλακωδεις* dicitur, oleum dico, & seuum, & œsypum, & resinam. At si pinguis cera non adsit, metallica ægrè miscbuntur. Ac si iuxta ignem, uel in sole calido temperare ipsa cogamur, paulo post pharmacum indurescet. Quapropter cum ulcere fuerint imposita, sagum suum æger durum contingere putabit. Quippe eiusmodi medicamenta omnia talem habent usum. Si uerò calidis manibus tractes, tantum magnitudini ipsius adimes, quantum emollitum dilatatumque in toto ulcere imponetur, ut etiam oras contegat. Cum autem ulcus extiterit, totum ipsius cauum medicamine indito replebitur. Post hoc rursus aliud platysma superaccomodabitur, quod & labra comprehendat. Hinc deinde pannus frigida madens tantum undique obijcitur, ut medicamentum occultet: postremo spongia mollis fascia ex linteis excepta, uel semel, uel bis adfectam partem orbiculatim ambiente tantæ magnitudinis, quò totum ulcus cum labris, ac superposita ipsis, subiectaque complectatur. Deligatio à duobus principijs fiat: uocant sic quoties tota pars media uinculi affecto loco incumbat: crux autem utrunque in oppositum deducatur. Postremo si pannus tam sit ualidus, ut semel iniectus spongiam tutò contineat, illic terminis confuetur, superfluo forcipe adempto: sin imbecillis, rursus utrunque crux dolebit, simili robore ad id, quod affectum est, attractum: quod imprimis obseruare conuenit, tum in primo fasciæ traiectione, tum maxime in secundo. Quin nec illius obliuisci te oportet, cuius primus, quorum ad nos memoria peruenit, Hippocrates inuentor extitit: olim ab omnibus ante ipsum medicis, nunc

A nunc ab his qui artem parum legitime didicerunt neglecti: putant enim satius esse, partem exulceratam incompressam seruare, utrinque uerò ligamentum ei circumponere: quod quam sit incommodum ac noxium, Hippocrates demonstrauit. Igitur ubi hæc primo die peregeris, altero aqua frigidam per spongiam irrigato. Si ambiens aer calidus & siccus fuerit, bis hoc ter uel in dies singulos faciendum est, ac deligatura tertio quoque die soluenda, per hyemem etiam quarto. Cæterum inspicienda est à medicamenti uirtute facta inalteratio, tum in ulceris cauitate, tum in labris, tum in locis ea ambientibus. Porro unde hæc discas, libri de temperamentis suppeditabunt: nec non in opere Therapeutices de his ulceribus tractatum est: uel cum siccius, uel humidius, uel calidius, uel frigidius, quam prius & totum membrum affectum, & singula eius partes apparuerint. Insuper considerabimus, num quid ex oris ademptum sit, uel emollitum quodam modo uel attenuatum, item color ne mutatus sit, & sordium copia eadem remanserit, unde cognosces utrum fortius, uel mollius, uel simile priori medicamen imponendum ueniat. Poteris sanè & primum ipsum ex facili immutare, si mollius uoles reddere, misto inter molliendum paululo cuiusdam olei astringentis, aut myrtei, aut rosacei, aut melini, aut lentiscini, aut mastichini, aut cyprini: sin ualidius, aut squama, aut erugine: ex quibus utriusque modicum adamussim leue reddes, ut subigendo adicias: nos, uti nouistis, uel mite aliquod pharmacum ulcere inspergimus, eique medicamen emplastrodes superimponimus. Nulli dubium est, mitia pharmacum mihi dici, sarcocollam, chalcitidem ustam, item æs, eruginem combustam, & chalcanthum: quæ ignem non experta, acria omnia sunt: combusta moderata: lota post combustionem lenia, rosionisque sunt experta. Præstat autem, sicut prædiximus, emplastrum mistioni adaptare: tum aliquod ex alijs medicamentis imponere, quorum deinceps meminit Andromachus: idque non modo simplicium uires, sed mensuram quoque inspicientes, ut in eo quod iam commemorauimus. Quatuor enim partes ceræ, cum eruginis & squamæ, utriusque una miscentur. Tres fortius ipsum efficiant, sicut quinque imbecillius. Eodem modo in alijs agendum est, puta in eo quod prædictum sequitur, octauum ordine, tali temperatura: Chrysocollæ denarium pondo duum, squamæ denarium pondo duum, ceræ denarium pondo sex, diphrygis denarium pondo duum, squamæ argenti denarium pondo octo, rosacei, uel myrtei modicum: in hoc pharmaco chrysocolla, & diphryges ipsa per se insperfa, malignis ulceribus curandis sufficiunt: squama ualidius, asperius, mordaciusque medicamentum est, eoque argenti spumam aut admiscuit, subueritus squamæ uolentiam, cupiensque ipsam mollioris pharmaci mistura mitigare, ac resolvere. Sin absque cera quatuor illa iuxta dictam temperaturam misceas, medicamentum aridum inspersibile, Græci uocant *επιπασον*, habiturus es, ad malignorum ulcerum curationem non inefficax. At ubi emplastrum facere conaris, cera temperanda est: & propter metallicorum copiam, necessariò etiam liquidorum meminit Andromachus, rosacei nempe, & myrtei: cera nanque modica nimis est pro metallicorum modo. Cum igitur chrysocolla, squamæ, & diphrygis binos denarios, argenti spumam octo misceri iubet, quatuordecim uidelicet uersos efficiens, uel ceram pinguem insigniter, uel oleosum quoddam pharmaco affundere debebat. In superiore medicamento cera metallicorum erat quadrupla: unde spuma argenti ablata, ex alijs licet pharmacum componere, quemadmodum ego nonnunquam factitauit. Quod si fiat, myrteo non opus erit, cera, ut dixi, pingui adhibita: si dura sit, liquidum aliquod miscere oportet. Quamobrem nonnulli in id genus pharmacis ceram præposuisse uidentur, alij recentis, alij iuuenilis: non, per Iouem, ipsius ætatem, sicut in alijs medicaminibus, sed humiditatem requirentes. Est etenim reuera melior iuuenis, sed non ut bimulam, trimulam uel reijcias. Cæterum ad sequens emplastrum ire tempus est: quod habet in hunc modum: Diphrygis denarium pondo octogintaquatuor, argenti spumæ denarium pondo ducentorum quadraginta, ceræ denarium pondo trecentorum octodecim, olei heminas sex. Poterit hoc pharmacum ulceribus nondum malignis, uerum dysepulotus cicatricem

Alias trecentorum uiginti.

C obducere, quoniam exiccat, sed non ualidè, ut quod post ipsum scribitur: minori tamen temperatura conficiendū est: simile enim ei hoc est: Diphrygis denarium pondo quatuordecim, argenti spumæ denarium pondo quadraginta, ceræ denariū pondo quinquagintatrium, olei myrtei pondo uncias decem. Nam Andromachi pharmaca horum seculpta sunt. Quod cicatrici obducendæ omnino est, respondet ex cadmia confecto, tū glyciæ nominatæ, de quibus sequenti sermone dicemus. Huic subscriptum ualidius quidem est, non tamen primo ex hisce sex, uerum septimo ab initio primore finitimum, in quo squamam, & eruginem ceræ quadruple commiscuit. Diphrygis enim adhuc denarium pondo sedecim, argenti spumæ denariū pondo quadraginta octo, ceræ denariū pondo sexaginta sex adijcit. Inde horū copiarum gratia coactus est & myrtei olei heminam s affundere. Numeretur ergo hoc quoque inter ea quæ cicatricem generant. Quod statim subiungitur eiusdem generis est: minutissimum uerò lenissimumque ex plumbo combusto & eloto, spodio, cadmia, diphryge, & terebinthina compositum. Zenonem aiunt galbanum quoque miscere, quod mihi in prædictis uidetur superfluum. Scribit ipsius misturam talem: Eloti plumbi denarium pondo duum, spodij denarium pondo quatuor, cadmiæ tantundem, diphrygis denarij pondo unius. Excipit ea terebinthinæ denarijs sex. Zenonem dicit addere denarij dimidium. Si quidem ceu molliendis labris callosis ac duris, eoque Græce ὀξυδάριον id est, pratumidus appellatis, id facit. probè admisceat: sin ad ulceris malignitatem & contumaciā, nō item. Nisi enim galbanum adhuc receperit, etiam sic à malignorū ulcerum prauitate uincetur. Magis autem uerisimile uidetur, duodecim hæc ordine se consequentia pharmaca ad cicatricem ducendam idonea scripsisse. Etenim præter duo ex ipsis, puta septimum, & à principio & octauum, alia omnia ulceribus ægrè ad cicatricem uenientibus, sed nondum malignis medentur. Item duodecimū inter ea cicatricem obducit: imbecillius autem quam ut cacoethe persanet. Compositio hæc capit molybdenæ denarium pondo centum, diphrygis denarium pondo sedecim, sorios denarium pondo decem, cyprij tosti denariū pondo octo, resinæ terebinthinæ denarium pondo octo, ceræ denarium pondo quadraginta, myrtili denarium pondo quadraginta. Porro minoris temperaturæ quæ huic respondeat, omnia eiusmodi pharmaca conficere oportet, scientes ipsa confestim faxeam duritiem acquirere. Tantum igitur cuiusque præparare satis est, quanti usus fuerit, præsertim si hyems usum ipsorum excipiat. At si quartam singulorum partem capias, molybdenæ quinque & uiginti denarij erunt, quatuor diphrygis, duo & semissis sorios, tosti misyos duo, terebinthinæ nouem, ceræ & myrtili pares portiones, utriusque decem, amborum uidelicet uiginti. Porro in omnibus eius notæ pharmacis illa quæ liquari possunt, liquefacta, & refrigerata, deinde rafa siccis diligenter in puluerem redactis admisceto. Nam si liquida ipsis affundas, sæpe sient grumi ceræ modo, maximè cum frigus fuerit. In sole feruenti si mistura fiat, licet ea superfundere: mouendo uehementer rudicula primum, deinde cochleario: præstat autem in hisce omnibus, rudicula palmæ esse ramusculum. Hæc Andromachus indistinctè, sicut diximus, duodecim pharmaca tradidit: hoc singulis tantum præponens epulorica, hoc est, ad cicatricem ducendam idonea. Ego differentiam ipsorum manifestò (ut arbitror) exposui, quæ cordatum uirum ad dextrum particulariū usum ueluti manu ducere queat. Insuper aliorū polychreston, id est multiplicis usus medicamentorum meminit, ut ad alios plerosque affectus, ita ad ulceris dysepulota, id est ægrè cicatricem ducentia aptorum, quæ nos sermone procedente percensebimus, ubi pharmaca, propter uariam utilitatem πολύχρηστα Græcis dicta, aggrediemur. Impræsentiarum peculiariter de ijs scribemus, quæ ad maligna & dysepulota faciunt: ea potius maligna, quæ chironia nonnullis appellantur, quemadmodum Andromachus ipse ordine duodecim medicamenta modo relata prodidit: duo ad carbunculos, unum ad herpetas, quartum aliud post tria hisce uerbis conscripsit.

EPV

EPVLOTICVM AD CHIRONIA DIOSCORIDIS.

A Magis quidem uarium, non tamen ualentius medicamen proposito conficit, in quo ceram, utriusque simul, squamæ puta & eruginis, quadruplum temperauit. At in eo, quo de nunc sermo est, ceram metallicorum portione pauciore immittens, liquare ipsum myrteo, uel rosaceo modico præcipit, quantitate ipsorum ommissa. Subiungam uerò nunc totam eius seriem, Andromachi uerbis expressam: Chryso collæ denariū pondo duum, eruginis rasæ denarium pondo duum, ceræ denarium pondo sex, diphrygis denariū pondo duum, spumæ argenti denariū pondo octo, rosacei, uel myrtei modicum, ut liquefiat. Hoc pharmacum inter duodecim illa epulorica adamussim superiori conuenit: si quod squama & erugine constat, excipias, ordine, ueluti dictum est, octauum, sola erugine illud superans: quod ideo cicatricem inducētibus adscripsit. Maiora tamen de ipso pollicetur, ad chironia conuenire dicens: quanquam & hic optimi medicaminis mentionem faciat in istum modum.

MEDICAMENTVM EX COLLECTANEIS

Primonijs ad desperata.

B Hoc nomen, desperata, ulcera illa, quorum curationem plerique aggressi nō absoluerunt, sed tanquam ab insanabilibus destitire, significat. Fidendum huic medicamento, quod præter alia usu quoque probatum est. Hæc capit: sorios denariū pondo uiginti quatuor, aluminis scissilis denarium pondo sedecim, malicorij denarium pondo sedecim, calcis uiuæ denarium pondo sedecim, thuris denarium pondo trigintaduū, gallæ denarium pondo trigintaduū, ceræ denarium pondo centum uiginti, seu uitulini denarium pondo centum sexaginta, olei ueteris heminam. His simplicibus medicamentis compositum illud temperatur: at quomodo illud præparandum sit omisit: ut in alijs multis, quæ confecturæ narrationem requirunt, facilem alioquin, ut paulò post dicemus. Cæterum uos scire imprimis uelim, ut si quando uitulinum pingue desideretur, eius loco uetus suillum, quod nominant axungiam, admisceatis: uerum salis expers, & non multorum nimis annorum. Nam uetus oleum abunde satis digerit: sic adeps citra rosionem hoc efficit: bubulus similiter quidem digerit, sed non æquè morsu caret: medium locum obtinet uitulinus, quò porcino acrior, hoc bubulo mollior. Itaque pharmacum, quo de sermo institutus est, ualidissima continet, fori, alumen scissile, malicorium, gallam, non digerendi facultate, sed astringendi, ut uocant, eximia prædita. Atqui clarum est, gallam semper adijciendam esse, quæ uocatur omphacitis: alumè uerò ægyptium, & scissile, cuius penuria, rotundum scissili crassius, sed minus astringens. Quòd autem malicorium putamen mali granati uocatur omnes nouerūt. Breui adeò tempore floret, si uelis aridū contundere, & in puluerem redigere, seu leuigare. Nempe dum arefcit, imbecilliolem uim sortitur, cum humore eius discusso pereunt. Quare tutius est, succosum prius ex uino decoquere, donec fiat friabile: uinū autem austerum prorsus, sed non recens esse oportet (nam austeri nisi uetera sint, crassiorum partium existunt) neque uetustū, ut iam acescat. Etenim recens penitiora corporis non permeat: uetus acre & mordax est: ergo ætate mediū potius est: quod plurimū intra quinque & decem annos consistit. Postulat locus hic in memoriam reducere, quòd multi sæpe dicunt, de austeris, acerbis, in totū de astringentibus uinis, cibus, & pharmacis: ac primum de harū uocum significationibus agendum est. Austerum enim idem sibi uult, quod Græcis mediocriter astringens: acerbum, quod ualidè ac uehementer id facit: genus utriusque commune astringentis uocabulo signatur: sed ualidè, an obscure, non item. Omnia igitur astringentia contrahunt, ac densant meatus: adhuc uincunt, ac continent partium sibi cohærentium substantiam: atque minus magisque hoc pro astringentis quantitate efficiunt. Cæterum stringendo ac densando summam corporis, quod astringitur, cutem uirtus illorum recluditur, & in altum ire prohibetur: ob quam rationem pulchrè nonnulli medicorū huiusmodi pharmacis alia subtili & acri potestate prædita indere cogitarūt: à quibus ueluti ductæ astringentium

H

C uires in profundum corpus perueniant. Hoc nimirum pharmaci propositi autor considerauit, qui calcem uiuam ei addiderit. In Andromachi libro calcis uox omiffa est, uiuæ nomen adscriptum, medicis compendij gratia pleraque alia sic interpretantur. Proinde statim in ipsis medicamentis ad ulcera dysepulota & maligna compositis, squama simpliciter apposita, citra adscriptionem æris, & scissile sine uocabulo aluminis, & terebinthina absque adiectione resinæ, subaudimus, quæ ipsi sic in dictione omiserunt: quemadmodum & nunc in uocabulo uiua, calcem: nuncupant enim per excellentiam, ipsam restinctam, et uiuam, Græci *ἰορθεομένης* & *ἰορθεοῦ*, appellacione non minus alijs quæ uruntur accommodata. Itaque uiua calce temperata emplastri huius autor acerbis medicaminibus ualidam reddidit compositionem, ut uirtus eius in imum usque penetret. Quoniam uero ex ualentissimis confectura est, ac nullum mitigatoriu, nec leniens, nec concoquens aliquod continet, merito thus, quod puri mouendo pharmacum est, admiscuit. Si igitur sicco composito uteris, uel certi ipsum inspergens, indubie uehemens admodum esset, mordax, asperum, & exedens. At quia emplastrum id facere proponimus, perspicuum est unicuique, resinam uel ceram, uel adhuc adipem, uel medullam miscendam fore: aut si nondum ex his emplastri spissitudinem acceperit, oleum quoddam affundendum: cum autem addo, quoddam, inaudiendum est, præterquam quod proprie & simpliciter oleum dicitur, etiam cum adiectione dici rosaceum oleum, uel myrteum, uel cyprinum, uel eius generis aliquod. Distinctum namque est iam sapius, quid discriminis, rosaceum unguentum dicas, an oleum rosaceum: & unguentum cyprinum, an cyprinum oleum, aliaque similia. Merito eiusmodi pharmacorum temperaturam non eandem omnes fecerunt, quod id genus emplastra composuerunt: nam quod plures huius differentie causæ existunt, non ratione, sed mea ipsius experientia deprehendi. Nonnunquam enim ex paucis numero simplicibus medicamentum subito præparauit: interim ex pluribus, alias ex plurimis, uel omnibus eiusdem generis. Insuper quia nonnulla apud nos abunde copiosa, quædam ex toto non essent, aut paucissima, ex ijs quæ habebantur medicamentum composui, usu ita postulante: deinde cum experimento probatum inuenissem, ita semper usurpauit. Interdum fortiora quædam pharmaca composita, quædam imbecilliora ultro facere instituens, ut uarijs affectibus accommodata haberem, diuersas compositiones aggressus sum. Præterea hac ratione morus, quod pars exulceratione laborans plures requirat facultates: ut cum simul & caua est, et fluida, & fordida, & oris prætumida, & fluxionem ex superioribus recipit. Si namque pharmacum ad omnia quæ exulceratis partibus accidunt ualere cupias, diuersarum uirium materias adiungere necessarium est. At si unum prius quod urget sanare studeas, alijs neglectis, non est quod pharmacorum uarietatem requiras. Clarum est igitur, illos qui ante me eiusmodi medicamenta confecerunt, ob prædictam rationem dissensisse, ueluti mox in superiore pharmaco, uitulinum pingue autor cepit, quod oras induratas emolliat. Proinde duplicem ei usum adhibere debebat: unum ut molliusculo medicamini (*μαλακώσεως* appellauimus) ad unitatem siccorum faciendam, quæ primum erant utilia: alterum, ut & ipsum aliqua partis affectæ symptomata, seu accidentia persanaret: uerum multo utilius medulla ceruina induratis oris adhibetur: quæ si non adsit, uitulina: sin utraq; desiderat, humida quædam, & non acris resina. Nam omnes resinæ humiditatis gratia, & uiscositatis quam habent cognatam, sicca medicamenta ueluti colligant: quia uero non euidentem habent acrimoniam, ulcus nequaquam irritant. Quapropter nonnulli merito talibus medicaminum confecturis admiscuerunt uel terebinthinam, uel laricem nominatam resinam. Meminisse autem uos inter componendum oportet illius etiam, quod à plerisque medicorum negligitur, à quibusdam per ignorantiam committitur. Credunt enim institoribus, uetus oleum dare se affirmantibus: ignari, quomodo ipsius loco uendant adipem suillum ueterem, ex oleo communi liquatum, temperatumque, sed membranulis prius exemptis: apparet enim sic crassum insipientibus: si odoratis, uetustatis graueolentiam repræsentat.

Simi

A Similitudo igitur est feccoris: qui uero utriusque ad unguem meminit, manifestò discernit. Alia siquidem est odoris adipis, alia ueteris olei proprietas. Accedit huc, quod crassitudo ipsius adulterati continua non est, nec similis, quemadmodum olei ueri. Quin & crassius in uasis alto, tenuius in summo euadit: ob quod etiam id adulterantes permouent, dum emptoribus tradunt. At si reuera sit oleum, sine tali astusua sponte natum, nomen quidem hoc obtinet uetus: uis aut trimuli non est propinqua trigenario: aut quod annorum quatuor est, nullam consinitatem cum quinquenario habet: siquidem temporis spatium cum inueterarunt tum oleum, tum adeps, rosionem quandam acquirunt. Atque hoc ego expertus sum ideo, quod oleum ac adipem uetustissima haberem, à patre multis annis obseruata, quæ ipse rursus ambo iuuenis adhuc copiosa reposui, ut iam inueteratis eis uti possem, ubi patris essent consumpta: ac etiam post hæc iterum ambo sæpe recondi, ut uetustescerent, tantaque mihi nunc illorum copia est, quanta centum annis uicturo sufficiat. Propterea pharmacum superpositum, oleum & adipem quadraginta annorum recipiens, semper apud me uelut a diuturna, præter modum maligna, opinione melius sanauit. Sunt huiusmodi ulcera, in quibus ipsa affecta pars in tam uitioso habitu consistit, ut quamuis sanguis nutriti causa ad eam perueniens, facile coquatur, mutet ipsum, corrupatque: siue id quod influit adeo existit caco-chymum, ut etiam si pars nihil passa fuerit ab illo, certe ipso solo erodatur. Egregie igitur medicamenti compositor astringentia pharmaca repellendi facultate prædita assumpsit, ut nihil parti affectæ, dum curetur, influat: quædam digerentia, ut sanies in laborante particula contentæ per halitum digerentur, uacuenturque. Temperatura ipsorum ita habet: Aluminis scissilis & malicorij quamualidissime astringentium, minus exiccantium, singulorum denarium pondo sedecim miscuit, sorios sescuplum, hoc est, denarium pondo uiginti quatuor: minus quidem astringentis, magis autem siccantis: scissilis, malicorij æquales utriusque portiones indidit, gallæ ad triginta denarios duos apponens, ut omnes ex pharmaco colligerent octoginta octo. His opposuit ualide digerens & siccans medicamentum calcem uiuam, contentus sedecim denarijs, qui astringentium uires queant deducere. Centum sanè & quatuor denarijs ex metallicis medicaminibus collectis, plus thuris adiungere conueniebat: & hoc mitius euasisset pharmacum, quod copiosius illud recepisset. Cæterum si uehemens seruire cures, minus addito. Licet autem bifariam componere: nam ubi priora quinque contriueris, omniaque simul commiseris, acruo in duas portiones diuiso, alteri parti sedecim thuris denarios, alteri duplum indito, deinde liquato: postquam refrigeraueris, radito ceratum ex liquidis confectum: quod & ipsum in duas partes seungito: alteram ei quod plus thuris habeat, alteram reliquo admiscens. Atque de ceræ & adipis temperamento prior coniectura latitudinem magnam satis obtinet: ignorantibus nobis planè, quale tandem crassitudine medicamen futurum sit. At postquam omnia contemperata fuerint, clarum sit, tenerius an durius æquo sit redditum. Quare in altera compositione diligentius nobis coniectandum est de his ipsis, & præterea oleo. Sicut enim citra rationalem methodum medicamenta componere, ita uim illorum certò & accuratè cognoscere sine experientia nemo potest. Hoc itaque medicamentum Andromachus ipse desperatis auxiliari dixit: deinde ad paronychias aliquot tradidit: post hoc rursus in eam sententiam scripsit: Ad cacoethe ulcera in Ballaria Secunda: subaudiendum nimirum est, usus sum. Materia sanè pharmaci innuit curationem quidem à uehementibus relinquere, sed dolorem inde mitigari. Compositio hæc capit, tyrrhenicæ denarium pondo octo, subaudi uidelicet, ceræ, seu taurini denarium pondo quatuor, terebinthinæ denarium pondo quatuor, plumbi usti denarium pondo quatuor. Linamentis excepto uitior. Hæc ipsius uerba sunt. Male autem omisit, ad cacoethe id conuenire: item uehemens esse, & mitigatoriu. Alia namque sunt mitigatoria pharmaca, quædam tantillum affectus iuuant, nonnulla uero paululum offendunt: aliqua nec iuuant, nec offendunt, sed dolores tantum leniunt, de quibus mox agemus: multa eius generis longo usu explorata adiuncturi. Ad hæc quædam mirificè

H 2

C adeo temperaturis composita sunt, ut omnino iuuent: interim etiam ipsos tantum affectus agrestium, ut ita dicam, ulcerum perferant: uerum ex illorum materie est, cera tyrrhenica & plumbum combustum, & taurinum seuum. Porro de eiusmodi ulceribus ac pharmacis sermo, ut dictum est, peculiaris in posterum differetur: nunc de curatu difficilibus, uel chironijs, uel quomodocumque appellasse uelis, disserere propositum est: ex quorum numero sunt & haec quinque, uniuersa in quarto Critonis libro conscripta,

QVAE MEDICAMENTA CRITO SCRIPSERIT.

Medicamentum $\delta\iota\alpha\ \lambda\alpha\delta\acute{\alpha}\nu\alpha\varsigma$, hoc est, ex Ladano.

Optimum medicamen epuloticum, quod $\delta\iota\alpha\ \lambda\alpha\delta\acute{\alpha}\nu\alpha\varsigma$ inscribitur: conuenit pratumidis ulceribus, & cauis: deligatum uero membrum in diem quartum continendum est: Picis aridae denarium pondo centum, eruginis rase denarium pondo uiginti quatuor, aris combusti denarium pondo quindecim, squamæ rubrae denarium pondo uiginti quatuor, ladanani pondo uncias nouem, argenteæ spumæ pondo libras tres, olei sextarium s, uini optimi sextarium unum s. Hoc emplastrum præparauit & ego, materia, quæ nullum $\mu\alpha\lambda\theta\alpha\kappa\acute{\omega}\delta\epsilon\varsigma$, hoc est, molle pharmacum contineret. Sic enim uocat Hippocrates omne genus medicaminum, quæ connatam humiditatem habent, qualis in pingui est, singulisque oleosis medicamentis, & quidem in ipso oleo & aqua. Quin & resina, ceraque molle quippiam occupant. In medio ipsorum, dico autem siccorum temperamento & mollium, pix consistit: eoque ambobus generibus citra offensam admiscetur, quemadmodum tum argenti spuma, tum arida pharmaca, quæ circa mediam materiem uersantur, etiam si non nihil ad utrumuis excessum interim declinent. Hoc genere comprehenditur pix quoque, secundum siccitatis ac humiditatis oppositionem manifestum iam a medijs recedens, secundum alteram oppositionem calefacientium & refrigerantium non item: calefacit enim modicè, atque ideo medicamentis quæ pus mouent, admiscetur. Quamobrem in proposito medicamine arida pix attribuitur, atque hac magis argenti spuma, tum alia quæ siccandi uim obtinent. Porro cum hic error committi possit, disputationem de ipsa instituam, theoremate primum ad multa utili in memoriâ reuocato: quanquam in alijs operibus, maxime de simplici medicina & Therapeutice, satis abundè sim executus. Calidum enim & frigidum, humidum & siccum medicamen appellamus, quod corpus nostrum calefacere, uel refrigerare, uel siccare, uel humectare queat, ad optimum hominis temperamentum collatione facta. Medium uero hoc est inter alia temperamenta uitiosa, quæ etiam calida, uel frigida, uel humida, uel sicca nominamus, à præpollente in ipsis siue qualitate, siue facultate, siue substantia, siue temperie malis dicere, denominationem facientes. Eadem ratione neque si à superante in mixtura elemento uniuersam temperiem denominare uelis, rerum scientiam offendes. Ostensum enim est in medendi methodo, præsidia ex indicatione ab ipsis affectibus contraria illis temperaturæ inueniri: item à tota animantis cuiuscumque figura, tum à singularium rursus partium propria & simili: unde si ulcus simplex, cauum habeat quis, ab ipsis generalibus, sed quæ non mediocrem differentiam in particularium speciebus habent, curatio sumetur: atque ob id demonstrauimus ulcerum omnino similitum quædam à medicamentis, quæ ad plenum siccant, perferantur, puta, radice panacis, aristolochia, acoro, iride: nonnulla à solo thure, licet hoc carne non inducat, sed illas naturas ad suppurationem perducatur, quas aristolochia carne replet. Sicut autem in corporibus curandis differentia particularis per magna est, ita quoque in ulceribus: nam cauum & purum ulcus à mediocriter siccantibus curatur: sordidum uero, & malignum, & oris pratumidis quidem, sed carne cutis fluida, ualidissime siccantia requirit. In his igitur ulceribus, quoniam de ipsis uerba facimus, thus est imbecillum medicamen, ut ne pus quidem concoquere, uel mouere possit: argenti spuma hoc est ualidius, sed medijs tamè & ipsum inferius. At pix arida mediocrem gregi annumeratur; quemadmodum hanc superat exiccando as combustum,

A bustum, chrysocolla, & diphyrges. Euidenter siccat & chalcitis combusta, erugo, misy, & aris squama: atque alio modo acerba, quæ Græci $\sigma\upsilon\phi\upsilon\alpha$ uocant, galla omphacitis, malicorium, alumen. Exedunt autem non uista, chalcitis, erugo, misy, & calx. Quæ iam fortissimas facultates habent, in omnibus corporibus eandem actionem ostendere uidentur. Imbecillia manifestam differentiam indicant: insuper si mentem adhibeas, neque minus in ualentibus pharmacis magnum actionis discrimen deprehendes, quam in mollibus & duris corporibus obeunt. Etenim mollia citius accendunt, uehementius molestant, et maiores phlegmonas concitant. Cum igitur hæc non modo ad præsentia, sed alia quoque multa, quæ hoc commentario continentur, utilia dixerim, rursus ad suprapositum pharmacum digrediar: in quo picis aridae denarium pondo centum, à Critone scriptum fuisse retulimus, argenti spumæ pondo libras tres, cum neutrum propria facultate ulcus cacocæthes perlanare queat: uerum ut medicamen quod componitur, emplastri speciem induat, rectè præsidijs admixta sunt, quantitas ipsorum artificiali coniectura sumpta, dicto numero per pondere constat, cauente hoc illo qui composuit, ne tam exiguum utriusque ualidis medicamentis temperetur, ut demorsum, erosionemque ægris partibus molestum, conciliet, uel tam multa mole & pondere, ut ipsorum uirtutem dissoluant: nam aris squama admodum siccat abstergitque, hac etiam magis erugo: quæ duo simul carnem generant, & exedunt: as combustum nec à quoquam intendi, nec resolui postulat, mediocri facultate præsentibus commodum. Constat autem olei mensuram ex his, quibus cum mixtum est, ex coctionis quantitate coniecturari: nam quæ metallica præparas ad siccandum, sine ullo morsu, coquere diutius oportet. Atque hæc ratio est, cur Crito coctionem ipsis hisce uerbis apposuerit: Argenti spumam & oleum coquito, donec aliquam spissitudinem accipiant: deinde spumam aris, eruginem: dum confluerint, & colorem bonum acquirant, mox picem adijcito. Posteaquam refrigeratum fuerit, ladanum ex uino tritum: obseruans, ne ex hoc adiecto effluat. Postremo supra ignem lenem unita confundito, subigitoque. Hæc quidem coctionis scriptura est: licet etiam copiosius oleum adiectum diutius coquere: primum argenti spumam, deinde his iniectam eruginem, squamam, & as. Etenim ubi diutius coquuntur, duplicem in huiusmodi ulceribus potentiam consequuntur: quippe magis siccant, & minus erodunt. Itaque de alijs simplicibus pharmacis, quæ in superiore emplastro Crito percensuit, satis mihi dictum est. Obseruaui in ladanani sermone, quod etiam solum ex uino tritum ulceribus ægre ad cicatricem uenientibus conducit: non quia uini potentiam requirat, sed si oleo admixto id coquas, pharmaci uim obtundes. At non tam ualidum est, ut obtundi desideret, quemadmodum erugo, uel chalcitis, uel squama, uel tale quippiam, & propter id mollius. Est autem tale recens ulceribus difficulter cicatricem ducentibus ac commodatissimum. In Cypro igitur ubi plurimum nascitur, medicus quidam recens adhuc & molle id genus ulceribus imponebat: quæ si paulum induruerant, ex myrteo emolliebat: huius inopia, ex cyprino, uel rosaceo. Aliud medicamentum non multo post hoc in quarto uolumine Crito hisce uerbis conscripsit,

PHARMACVM ΔΙΑ ΧΑΜΑΙΛΕΟΝΤΟΣ, HOC EST, EX CHAMAILEONTE.

maeonte ad eadem quæ Tyria: inducit cicatricem ulceribus periculosis, callosis, & ueteribus: medetur itidem digitorum rhagadijs, condylomatis, & duritijs.

Argenti spumæ denarium pondo minam, ceræ eius dimidium, eruginis quartam minam portionem chamaeleontis octauam, olei minam. Oleum & argenti spumam incoquito, rudicula mouens donec crassitudinem accipiat, & fiat melinum. Quod ubi feceris, eruginem inspergito, deinde ceram diligenter liquatam adijcito, & ab igne sublato, chamaeleontem indito. Cum in unitatem coierint, in mortarium fundito, ibique subactum excipito. Hoc medicamen uice ladanani chamaeleontem eiusdem sanè uirtutis accipit: ambo namque ulceribus uix sanabilibus cicatricem inducunt; differunt tamen, quod illud as combustum habeat, minime uero ceram: hoc ceram

C quidem, sed æs non contineat. Atque hic rectè autor fecit, qui in illo ceræ loco ladanum, ad siccorum medicaminum unitatem faciendam usurpauerit: ibi uerò nihil tale habens, ceram miscuit, quæ sanè remollit mediocriter, non tamen cicatricem generat: quanquã potuisset hic plus olei infundere, sicut uetus, uel ricininum. Ego ramen huiusmodi pharmacis lentiscinum, quod plurimum facultatum est particeps: si quidem emollit nõnihil, digerit, et astringit: quibus omnibus difficilia ulcera cum oris induratis indigent,

QVAE MEDICAMENTA PRÒDIDERIT HERACLIDES.

oportunum iam est, etiam pharmacorum Heraclidis Tarentini in tertio libro aduersus Astydamandem scriptorum meminisse: uir nanque fide dignus est, si quisquam alius, qui sola experimentis ipsius probata comamemoret. In hunc igitur modum conscripsit.

ADVERSUS VLCERA VETERA.

Squamæ pars una, eruginis rasæ partes quatuor, cerati myrtei partibus octo excipiuntur. Heraclides itaq; tanquam medicis commentariũ scribens, adiecit: cerato myrteo excipito. Sunt autè pleriq; huius tempestatis tã audaces, ut priusquã à præceptoribus habitũ quendam medicum acquisierint, huiusmodi libris confidentes, optimis pharmacis citra methodũ utantur: ideoq; frequenter de prospero successu frustentur. Iam uerò myrtei cerati plus, minus' ue adijcientem, nunc humidiorẽ & molliore medicamento, nunc duriorẽ & sicciore uti licet: in primo quidem usu latiore coniectura, sicut dictum est, in secundo propius accedente; nam ulcus intuentes, num minus quã par est exiccatum sit, uehementius pharmacum reddemus, ut magis siccet: sin plus ac cõuenit, mollius ipsum copiosioris myrtei cerati temperatúra faciemus. Quia metallicorum uis non solum ab hoc, sed etiam quouis cerato resoluitur. Ab hoc cum scripsisset, ALIA (inaudire autem oportet, uirtus) istud subiunxit: Squamæ trita acetũ affundito, cũ Caniculæ sydu oritur, leuigato mellis spissitudinem faciens, uel incoquito: postquam siccum fuerit, in puluerem redactum cerati partes octo misceto, ac utitor ad recentia uulnera & similia ulcera, rasæ, attritus, & chymethla non nimis ulcerosa. Hæc uobis de pharmaco illo sunt intelligenda: ad alia quidem mediocriter, si octo partes cerati squamæ adieceris: ad uetera nimis, hoc est, curatu difficilia, si partes sex, aut quinq; illius apponas, nihil peccabis: ualentioribus enim indigent. Hæc de medicamento scripsit Heraclides ad uerbum. Potes insuper squama super ignem resiccata uti: nam hoc illius sermo inuenit. Si alio tempore medicamentum conficiamus, loco caloris ex sole igne utendum est: quanquam huiusmodi omnia æstiuo sole meliora fiant multis diebus trita, quædam ex uino, quædam ex aceto. Subtiliora igitur fiunt, quæ ex aceto leuigantur: atq; ob id melius purgant, attenuant siccantq;. Verum ad cicatrices ductas ex uino trita meliora in usu sunt, his prius exiccatis: deinde ulceribus quæ cicatricem ægrè recipiunt, antea purgatis. Siccabuntur itaq; ex his, quæ ualidè siccant: purgantur per detergentia, cicatricem ducent ex astringentibus,

ALIUD.

Deinceps aliud pharmacum scripsit Heraclides, eiusdem quidem materiæ, sed non ita ualidum: quia argenti spumæ multum cum diphryge contemperatum est. Etenim argenti spumæ triginta denarios, diphrygis octo in id cõiiciendas esse consulit. Atq; hæc cerato excipit, quod ceræ denarios quadraginta, olei tres heminas capiat. Ego subinde usus sum solo diphryge cum tali cerato: non quidem ad phagedenica, & chironia, & putrida (multum enim uirtute separatur ab his, quæ talia curant) sed ad illa quæ citra magnam malignitatẽ ægrè cicatricem ducunt. Quare si argenti spumam admisceas, eamq; copiosam, medicamen reddes imbecillũ. Post hoc aliud ad eadem ita scriptum est: Ceræ denarium pondo duodecim, resinæ terebinthinæ denarium pondo trium, squamæ denarium pondo quatuor, ladani denarium

A rium pondo quatuor, bituminis denarium pondo trium. Ladanum & squama separatim teruntur: deinde alia liquefacta ex myrteo oleo temperantur. Quod si molle ladanum fuerit, liquefacito. Hac scriptura palam indicauit Heraclides ladanum durum mortario esse subigendum, humidum simul & molle, super ignem liquandum, uel solum, uel cum oleo modico: quod me non modò in hoc, uerum in gutta amoniaci quoq; facientem uidistis. Est item aliud medicamentum Tarentini, prioris contiguum, ad eadem, hisce misturis temperatum: Chalcitidis denarium pondo uiginti quatuor, cadmiæ denarium pondo duodecim: seorsum teruntur: uinum originale, quod Græcis dicitur απαράχυτον, miscetur: ubi efferbuerit, superfunditur, ut hæc modicè irrigentur: postea leuigantur donec siccescat: adhæc ceræ liquatæ denarij quinquaginta, resinæ terebinthinæ denarij triginta, myrtei hemina pars octaua, cerato, & siccorum denarijs uiginti miscetur. Hoc medicamentum nihil habet ex ijs quæ malthacode nominauimus. Attamen qui exercitatus est methodis rationabilibus à me propositis, conuenientem singulis ulceribus cerati temperatúra faciet. Pulchrè autem uinum aparachyton, hoc est, cui marina non addita est calidum chalcitidi, & cadmiæ affundit, ut qui chalcitidis acrimoniam caloris ipsius beneficio auferre studeat. Aliud huic proximum insigne pharmacum scriptum est ex tot & talibus simplicibus compositum: Squamæ stomomatis denarijs quatuor, eruginis rasæ denarium pondo duum (in quibusdam exemplaribus scriptum est, denarij pondo unius) chryfocollæ denarium pondo quindecim. Leuigatis alijs ceram cum resina modica liquefacito, ne pharmacum durecat: ubi commiscueris, utitor: desuper autem spongiam aceto madentẽ imponito. Demetrius Bithynus aiebat ipsam chryfocollam solam calente admodũ cera exceptam se usurpare: ostendit item Heraclides hoc in medicamine, resinã non primo usu eiusmodi pharmacis misceri, sed ut lentore quendam ad emplastri spissitudinẽ conciliandam ipsis exhibeat, præsertim cum cera nec natura pinguis, nec recens, sed dura atq; arida fuerit: & quidẽ stomomatis squama præterquam quòd astringendi uim habet, etiã ualidè exiccat. Demetrius Bithynum dicebat chryfocolla sola cera excepta uti: quod nimirum rectè faciens Demetrius in hunc modum usurpauit: quemadmodũ ego quoq; sape non chryfocollam, sed alia singula ipsa per se molli cera resoluens, ad huiusmodi utor. Nemini uerò dubium est, ex alijs quæ dixi prius unumquodque id genus ulceribus prodesse, & terere in singulis quæ curo, periculosis ulceribus talia medicamenta cum cera preparantem. Interdum enim chryfocollam cera excipio, nõnunquam æs combustum, uel squamam, eamq; uel stomomatis, uel ferri, uel æris: interim eruginẽ uiuam, uel combustam: sicut etiam misy & chalcitidem: aliquando ex austeris aliquid temperamus, quorum supra meminimus, quoties id qd influit repellere conamur: ex quorum numero est alumẽ, malicerium, galla, cytini, balauitium, aliaq; his similia. Itaq; si fidem mihi adhibueritis, nullum hæcenus commemoratum medicamen repudiabitis: exercebitis usus eorum uiam & rationem, qua uoti composites fiat, quemadmodum ego. Cæterum quæ sequuntur deinceps pharmaca Tarentino prodita, & alia duo adijcere non absurdum uidetur.

PRIMUM HOC PACTO SCRIPSIT.

Squamæ denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo quatuor, aluminis scissi denarium pondo duum, misyos denarium pondo duum: trita ex aceto in pastillos digerito, qui singuli pendeant denarios duos, & reponito: cum usus poscet, ceræ denarium pondo quatuor, resinæ pityinæ denarium pondo duum, seui taurini denarium pondo quatuor: liquata refrigerare finito, pastilloque misceto, utitor ad uulnera, tanquam glutinatorio, & quod inflammationem arceat. Hæc quidem Tarentinus. Nos sanè sic temperato ad ulcera commode usurpari dicimus: uerum ad cacoethe tale ceratum miscendũ non est. Quippe cera sola, ueluti in prioribus declaratum est, hic sufficit. At si ex mollibus quippiam miscere oportebit, id modicum myrtei, uel cyprini, uel rosacei esto. Nihil item lædes, si resinam laria

Ccem appellatam adiungas: nec si terebinthinam, quæ licet minus idonea sit aduersus hoc genus ulcera, non tamen reiicienda est. Alias uerò resinas, nisi prædictarum magna sit inopia, temperare non oportet. Sic de pingui intelligendum uenit: nec enim hoc apponere debemus, nisi ulceris oras emolliiri cupiamus. Porro quòd taurinum pingue inter alia omnia, quæ mansuetorum animantium sunt, maximè siccet, non semel audiuitis: quippe superat ipsius subtilitas, tum leonis, tum pardii, tum hyenæ adipem. Potius igitur est, ubi adipem miscere oportet, anserinum inuadere, uel magis anserum agrestium, quos *νομάδας* Græci appellant: Satis enim est tenuis & mitigans. Iam cum adhuc restet medicamentum superiori uicinum, in quo disciplina principium fecit, ita fatus Heraclides: Hippoterion præsertim ad teneros (quoniam alerius tum materiae, tum uirtutis, quam diximus conuenire ijs qui ualida medicamenta non sustinent, sed eroduntur, exagitantur, & fluxionem acquirunt) differemus, cum de id genus medicamentis agemus expositura: nunc ad similia præscriptis descendam, tantum insuper de his apponens, quòd etiam altero dicta libro, quem Stratiotem Heraclides inscripsit, eadem pharmaca repetijt in tertio, sibi ipsi duntaxat dissentiens. Hic enim simpliciter scripsit: ceræ denarium pondò quadraginta: uerum in Stratiote appositum est: alij denarium pondò sedecim. Atque hoc rectius est: quia multa ceræ mistura medicamenti uim aufert. Præterea in libris quos aduersus Antiochidem condidit, horum ipsorum medicaminum meminuit, atque imprimis primi, quemadmodum in his, ita in illis commentatus. Ad nimis quam inueterata & callosa hoc uteris: squamæ parte una, eruginis in quibusdam exemplaribus Δ, id est quatuor: in alijs lineam supra scriptam habet oblongam Δ, ut uel quatuor partes, uel unius quartam partem significet. Itidem in prædictis exemplaribus uariè ipsum scriptum inueni. Quare in hoc quoque utilitas propositi operis est, ut pharmacorum differentias possis pernoctere. Nam ille solus ipsis prædicta ratione usus est. Hoc igitur ipsum medicamen quod proponitur, nisi quatuor eruginis portiones capiat, admodum acre futurum est. At si quartam eruginis partem inijcias uni squamæ portiunculæ, mediocri pharmaco habebis, puta ad maligna: potissimumque si non ex sola cera, sed cerato ipsa temperes. Prædiximus ceram & mollem, & nouam esse oportere: si ea non sit, apud ignem paratum calefacendam, uel in sole, & cum myrteæ pauillo emolliendam: itaque eruginem, & squamam ei commiscendam: ostendimus huius commentarij principio optimum hoc esse pharmaco, quod ex squama & erugine confectum sit, cera quadrupla adiecta. Atque hæc ratio frequenter ipso uti me cogit, cum æris combusti æquali pondere plurimum admixto. Apposuit autem medicaminis huius usui, in libro quem aduersus Antiochidem Tarentinus ædidit, ea quæ commentarijs supra nominatis omnia sit: uniuersam igitur ipsius seriem adducam: habet autem in hunc modum.

AD VETERA ET CALLOSA PLURIMUM hoc uti licet.

Squamæ parte una, eruginis quarta. Hæc leuigata, myrteo cerato duro, quod octo partes contineat, excipiuntur, usuique sunt: sed prius aqua ulcus eluitur. Modò producam quæ ex Andromachi pharmacis eadem promittentibus omiseram. Antea namque emplastra duntaxat retuli. Quæ uerò medicamenta ex pastillis præparata, ceratis admixtis dum usus postulat, epulotica, hoc est ad cicatricem ducendam apta, esse dicit, uel quæ sicca inspergantur, ea impræsentiarum subiungam, ab illo quod inter arida iuxta finem scribitur, exorsus.

SICCA ANDROMACHI.

Aridum cicatricem ducens.

Streorum combustorum denarium pondò duum, mannæ denarij pondò unius, cadmiæ obolorum pondò quatuor (alias denarium pondò quatuor) Tritis utitor etiam ad nomas.

ALIVD

ALIVD ARIDVM AD IDEM.

A Pini corticis denarium pondò sex, mali terræ denarium pondò sex, pumicis denarium pondò quatuor, resinæ siccæ denarium pondò quatuor, mannæ denarium pondò sex: clarum est, colophoniam ipsum dicere: iridis illyricæ denarium pondò duum. Leuigatis utitor.

ALIVD CICATRICEM DUCENS ETIAM MALIGNIS.

Pini corticis denarium pondò sex, cornu ceruini combusti denarium pondò quatuor, cadmiæ denarium pondò octodecim, mannæ denarium pondò quatuor, eruginis rasæ denarium pondò duum. Tritis utitor.

ALIVD.

Gallæ denarij pondò quatuor, cerussæ denarium pondò octo, myrte denarium pondò quatuor, spumæ argenti denarij pondò octo, retrimeni plumbi denarium pondò quatuor, Tritis utitor. Hoc quatuor medicaminum primum simplex est admodum, sine morsu ac rosione siccans: obscure astringit. Secundum ob pini corticem adiectum, sensibilem astringendi potentiam obtinet, qualem habere conuenit ea, quæ cicatricem probè ductura sunt: Tertium non modò corticem pini, sed eruginem quoque capiens, ijs conducit, quæ sordiciem facillè ulceratis adnascentè fouent: quippe sordes ipsorum tollit, & cicatricem non impedit. Quartum loco pini corticis myrtum habet, aliaque citra erosionem exiccantia. Post hæc, ubi alia tria scripserit, quartum in hanc sententiam subdit.

ALIVD ARIDVM AD EXCRESCENTIA, CICATRICEM DUCENS sine morsu, ut Harpocras.

B Sandaracæ, chrysocolle, arsenici, pares singulorum portiones. Hoc pharmaco simul ad maligniora facit, nihil cum prioribus similitudinis habens, sed ulceribus propter nimiam humiditatem excrecentibus conuenit, ut quæ repurget. Nam talis potentia est sandaraca, & arsenicum, quibus unum ex ijs quæ mirificè maligna iuuant, adiectum est, nempe chrysocolle.

QVAE SCRIPSERIT ARCHIGENES.

Quæ Archigenes de his ulceribus in secundo medicamentoꝝ libro scripsit, sic ex illius sententia ad uerbum sonant.

DE VLCERIBVS QVIBVS, CALLVS

obduci non potest, & ueteribus.

Vlcera uetera ita cicatricem ducunt: cõmuni quodam oleo expurgatis uetustissimè cum linamentis imponitur: erugo rasa cum cerato rosaceo, quod paulum resinæ habeat, excepta imponitur. Item squamæ aris rubri quamplurimum cerato myrteo exceptum usurpatur, uel amyli eloti partes tres, seu uitulini partes tres, ceræ tyrrhenicæ pars una. Liquatis amyllum miscetur, & usui est: uel diphrygis & squamæ aris, singulorum denarium pondò quatuor, mannæ denarium pondò octo, ex aceto probè leuigentur, dum mellis spissitudo fiat, ceram denarijs triginta duobus cum olei hemina s, liquefactam superfundito, ac utitor. Emmoton uel pauciore oleo splenion facito, uel chalcitidis cerussæ parem mensuram, salis communis duplam, argenti spumam duplicatam salis, uino oleoque inuicem leuigans, ut liparo, hoc est pingui medicamento utitor: uel argenti spumæ, cerussæ, diphrygis æquale pondus, calcis uiuæ duplū cum myrteo oleo usurpato: uel diphryges, squamam, gallam pari modo, eruginem dimidiò, cum cerato myrteo: nonnulli pityinam resinam admiscunt: uel ficus agrestis radicem inspergito. Desuper linamentum fixatum excerptum repurgat, & cicatricem obducit.

AD VLCERA IN QUOCVNQVE CORPORIS

loco, quæ cicatricem ægre ducunt.

Erysimi semine leuigato, mixtoque, dum sordium habeat speciem, splenij modo impostum, celerrime ulcera ad cicatricem perueniunt, uel maligna.

C

ALIVD CICATRICEM INDV-
cens semilibus.

Ad senilia retrimto plumbi cum myrteo cerato utitor. Si uetustum ipsum cu-
pias, adipem porcinum addito. Quæ nigricant ulcera, prius pane hordeaceo fo-
uebis, & pane cocto: butyrum & cerussam pari pondere diligenter in unitatem re-
diges, & uteris.

DE PVTRIDIS ET NOMIS.

Pvtridis & nomis erui farinam, alumen liquidum, panis simlaginei mi-
cam, porci ueteris, uel alterius carnis falam, uetustam, illotam, tere-
binthinam liquidam, mel optimum pari mensura uniuersim imponi-
to. Vel mali terræ, cicinorum foliorum succi æquales partes, erugi-
nis dimidiam ex aqua, sed mellis spissitudine illinito, paululum liquo-
ris allumens: si crusta non decidat, elaterij, eruginis parem modum adijcito. Bene
facit ad putredines fori tritum crassius inspersum, & supra siccum panniculum, uel
malum terræ rotundum, & gallam æquali pondere ex oleo inungito: uel ficus agre-
stis radicem, uel brassicæ, uel betæ, uel lapathi cum folijs illigatam calido cinere re-
condito: cum autem emollierit, contritam imponito, ualide purgat: uel summi ger-
minantis oleæ furculos in uino coctos cum melle aspergito. Vel chalcitidem insper-
gito, de super panniculos siccos filatim excerptos accommodato, elaterium, uel li-
ni semine tritum cum chalcantho imponito, uel thymo, uel staphide agrestis, aut satiuæ,
cum ficis coctis aspergito, uel ficulneis folijs in puluerem redactis cum melle, uel
nitrum cum cumino, & farinam cum melle, uel ficus agrestis radicem cum melle,
uel squillæ coctæ ex melle: uel ueratri cum melle: faciunt itidem hæc ad phagede-
nas, nigritias, & nomas: uel sorios denarium pondo duodecim, chalcitidis denarium
pondo decem, mysios denarium pondo quatuor, cum aceto longè acerrimo tribus
pyathis conterito, donec inarefiant, & sumito: in usu uerò specillum ex eis tinctum
ulceri orbiculatim imprimito, deinde linteolum simplex ex œnelæo madens super-
imponito. Quod si phlegmone adest, alterci semen, quod *βοσνιαμωρ* dicitur, cum po-
lenta, uel brassicam cum melle inspergito. Quibus autem uermes adsunt, cerussam,
& polium æquali pondere cum pice liquida inungito.

DE CANCROSIS.

Cancrosis & malignis ulceribus cancri fluuiatilis combusti, cadmiæ pa-
res portiones tritas inspergito, aut cinerem cancrorum cum cerato im-
ponito, aut erysini semen leuissimum ex melle feculentum faciens, sple-
nij modo imponatur. Summe facit ad chironia uetusta, & cicatricem
ægrè ducentia, item ad contumaces & malignas nigritias tiliarum, &
quæ in mamillis sunt: strumas, ac parotidas extrahit, si inspergas feui bubuli pondo
libras tres (ut quidam aiunt, quinque) terebinthinæ pondo uncias quinque, mannæ
pondo semunciam, terræ sardæ dictæ, qua tinctores utuntur, pondo uncias quinque.
Quæ liquari possunt aridis misceto, ac in unum coactis utitor. Aut lentem coctam
cum melle, aut oleæ uirentis furculos, aut utrunque inspergito.

DE CALLOSIS.

Nis quæ callum contraxerunt, & prætumidas oras habent, Græci
uocant *καλιτα*, bene facient & urentia, Græci *καυσικα* ex usu sic nomi-
nant: propriè uerò litrum torrefactum, calcem uiuam cum urina pue-
ri impubis circumlinito: aut eruginem, thus, salem, mel inungito.

DE EMPLASTRIS QUAE ASCLEPIA-
des ad huiusmodi ulcera conscripsit.

Præstantissima de id genus ulceribus Asclepiades tradidit, cognomèto Pharma-
cion:

Aelion: cum enim unum omnibus comune, ut difficulter ad cicatricem ueniant, quæ-
dam quòd malè curantur, uel molliusculè tractantur, cicatricem non ducunt, nul-
lam de se malignitatem habentia: quædam uerò suo uitio ægrè sanantur, uel quòd
prauis humores influant, uel quòd exulcerata pars talem iam affectum habuerit, ut
quamuis probus qui influit sanguis existat, ipsum corruptat. Asclepiades igitur
eiusmodi ulcera tribus distinguens generibus, de singulis proprium sermonem in-
stituit: quæ ego illius uerbis deinceps adscribā, enarrans decernensque, si ambigui-
tas quæpiam in sermone appareat. Itaque de primo horum ulcerum ac medicaminum
genere ita Asclepiades disserit: Vbi callum partes contraxerint, & ægrè ad cicatri-
cem ueniunt, confecturis infra positis utendum est.

ANDREAE EMPLASTRUM, OMNEM EXCRESCEN-
tiam reprimens: item ulceribus cruentis, ac uulneribus conuenit, inflammatio-
nem arcet, facit ad pasta, sinus iungit, ualet ad ulcera fluida, diuturna,
& quæ difficulter cicatricem admittunt.

Argenti spumæ pondo tria, squamæ eris pondo unciam, aceti heminam, olei ue-
teris pondo libras octo: præparatur sicut prædictum est.

ASTERIS MEDICAMENTUM AD IDEM,
item probè digerit.

Argenti spumæ pondo libram, olei ueteris pondo libras duas s, eruginis pon-
do unciam, chalcitidis pondo unciam, squamæ rubræ pondo unciam unam, aceti
heminam.

AMPHIONIS AD IDEM.

Argenti spumæ pondo libras duas, olei ueteris pondo libras quatuor, chalciti-
dis pondo uncias nouem, squamæ æris denarium pondo quatuor, aceti heminam:
conficito in eundem modum.

VPELAENON QVOD PHILOSOPHO-
rum esse dicitur.

B

Facit ad ulcera fluida & diuturna, ægrèque cicatricem sumentia, ossa corrupta redu-
cit: Argenti spumæ pondo libras tres, olei ueteris sextarios tres, chalcitidis pondo
libras duas s, æris squamæ denarium pondo uiginti quinque, aceti heminam. Argen-
ti spumam, & oleum usque ad consistentiam incoquito: deinde squamam leuissimam
factam adijcito, assidue mouens. Ac cum bene habet, chalcitidem ex aceto tritam
paulatim medicamento satis refrigerato immittito, deinde ponens supra ignem in-
coquito usquedum manū non coinquinet: cum in pilam demissum rursus contude-
ris ac dissolueris, excipito, & ad supradicta uitia utitor.

ISIS EMPLASTRUM RVFVM.

Ad fluida diuturna, maligna ualet, maxime in partibus extremis: conficiendum est:
mollius ac tenerius, densatur enim repositum, & siccius euadit: ita habet.

Argenti spumæ denarium pondo centum, minij sinopici denarium pondo octo,
diphrygis, ceræ, chalcitidis combustæ, singulorum denarium pondo unius, in alio qua-
tuor, chalcitidis crudæ denarium pondo duum, olei heminas duas, Argenti spuma &
oleum coquuntur, dum iterum ac tertio efferuescant. Hoc facto, aquæ modicum digi-
tis instillatur, mox diphryges, chalcitis tosta leuis facta inspergitur sub manu aquæ
instillando, donec non amplius medicamen inter coquendum strepat: ubi consti-
terit, ceram indito. Sint autem chalcitis cruda, & minium ex oleo modico contrita:
cum bene habet pharmacum, hæc immittito, continue mouens. His ritè peractis, in
pilam conijcito, ac rursus tundito, subigitoque: excipiens utitor.

ALIVD SCRIBONII LARGI.

Ceræ denarium pondo centum, argenti spumæ denarium pondo quinquagin-
ta, olei myrtei heminam unam, mysios combusti, chalcitidis ustæ, aluminis scissi, ce-
russæ, resinæ terebinthinæ, singulorum denarium pondo duodecim: componitur
eodem modo quo superius.

ALIVD.

Exerit in oculis staphylomata: ualet ad ulcera difficilia. Minij sinopici denarium pondo quindecim, argenti spumæ denarium pondo centum, ceræ denarium pondo quadraginta, pityinæ denarium pondo uiginti, chalcitidis denarium pondo triginta, salis ammoniaci denarij pondo unius, thuris denarij pondo unius, olei heminam: præparato quo dixi modo.

ALIVD APHRODAE.

Facit item ad condylomata, & rhagadas contumaces. Argenti spumæ denarium pondo quadraginta octo, terebinthinæ denarium pondo uigintiocto, misyos tostæ, chalcitidis tostæ, singulorum denarium pondo octo, minij sinopici, chalcanti, singulorum denarium pondo quatuor, olei ueteris heminam, aquæ heminam, ceræ denarij pondo quadraginta, ricini pondo libram (alij, cyathi dimidium) sicca ex aqua leuigantur. Atque de his tantum.

DE SECUNDO VIX SANABILIVM VLCERVM
genere: de quibus Asclepiades hoc modo scripsit.

Fluida ulcera, & difficilia, confecturis infra scriptis utemur.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΧΑΜΑΙΛΕΟΝΤΟΣ,
hoc est, ex chamæleonte, quo usus est Philoxenus ad
fluentia, & ægre curabilia ulcera.

Argenti spumæ pondo libram, olei ueteris pondo libras duas, chamæleontis radice pondo trientem, mali terræ pondo trientem, galbani pondo uncias duas, gallæ pondo uncias duas, thuris pondo uncias duas: conficito sicut prius.

ALIVD QVOD THEBAEO ADSCRIBITVR.

D Argenti spumæ pondo libram, olei ueteris sextarium unum, chalcanti denarij pondo uiginti quatuor, chamæleontis denarij pondo duodecim, mali terræ tantum dem, galbani denarij pondo octo, thuris denarij pondo octo: cõponito similiter.

ALIVD ΔΙΑ ΚΑΛΑΜΩΝ, HOC EST, EX ARVNDINI-
bus: ad fluida, & chironia ulcera: item ad cuiuslibet serpentis ictum.

Argenti squamæ pondo libram, olei ueteris pondo libras duas, chamæleontis nigri radice, mali terræ, gallarum immaturarum, singulorum pondo denarium quatuor, galbani, guttæ ammoniaci, thuris, singulorum pondo uncias duas: præparata moueas radicibus arundinum uiridum.

CASTI PHARMACVM GANGRAE
nicum nominatum.

Argenti spumæ denarium pondo centum uiginti, olei sextarios duos & dimidium, chamæleontis nigri radice denarium pondo sedecim, acetii sextarios duos & dimidium, eruginis denarium pondo octo, pini corticis denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo quatuor: præparato sicut priora.

NIGRVM ΔΙΑ ΠΥΡΙΤΟΣ, ID EST, EX PYRITE
lapide, quod ad Lamonicum refertur.

Valet ad fluentia, difficilia, & phagedenica ulcera: facit item ad fistulas impostum, emollitq; omnem duritiã. Argenti spumæ, bituminis, singulorū denarium pondo centum, picis, ceræ, singulorum denarium pondo octo, pyritis, terebinthinæ, utriusq; denarium pondo uiginti quinque, propolis, aluminis scissi, singulorū denarium pondo quindecim, guttæ ammoniaci denarium pondo duodecim, galbani, aloës, singulorum denarium pondo octo, eruginis, mannæ, singulorum denarij pondo quinque, olei ueteris sextarios duos. Argenti spuma cum oleo incoquitur, donec spissetur: mox bitumen, pix, cera, resina, propolis iniicitur. Quibus liquefactis refrigeratisq; erugo & lapis pyrites immittitur, deinde ammoniacum: cum cacabus ab igne sublatus modicè refrigerit, alumen, galbanum, mannaq; inditur. & medio-criter cocta in frigidam dimittuntur, ac diem noctemq; sinquntur. Subactis utitor.

ALIVD

ALIVD FACIT AD CVRATV DIFFICILIA.

A Picis, ceræ, pyritis, singulorum pondo denarium duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo decem, bituminis denarium pondo quinquaginta, argenti spumæ denarium pondo quadraginta, propolis denarium pondo octo, scissilis denarium pondo quinque, eruginis denarium pondo duum, olei sextarium.

ALIVD NIGRVM ΔΙΑ ΤΩΝ ΙΤΕΩΝ
dictum, quod salices contineat, ad idem.

Misyos peregrini, aluminis rotundi, chalcitidis, cretæ sutoriæ, quæ μελαυτήρια Græcis dicitur, eruginis rasæ, aluminis scissilis, gallarum immaturarum, cerussæ, singulorum pondo selibram, ceræ, resinæ siccæ, picis brusæ, bituminis, singulorum pondo libras duas, acetii acris sextarij dimidium, olei omphacini pondo libras duas, salicis furculorum tenerorum foliorum pondo libras duas, folia salicis in acetum mita-
tito, igniq; supraposita coquito mouens sine requie, dum tertia liquoris pars relicta fuerit: sicca tundito, & cribro tenuissimo secernito, deinde in mortarium coniecta his adjicito, humore expresso terito diligenter, tanquam cephalica medicamina. Quæ liquefieri possunt, usquedum digitos non coinquent, coquito: posteaquam refrigerata raseris, leuigatis immisceto, ac in pilam coniecta excipiens utitor.

MEDICAMENTVM ΙΝ ΔΗ ΘΗΡΣΕΙ
chirurgi, ad eadem.

Ceræ, resinæ frictæ, picis aridæ, bituminis liquidii, bituminis zacinthi, singulorū pondo libras duas, cerussæ, eruginis, chalcitidis, misyos peregrini, cretæ sutoriæ, aluminis & scissilis & rotundi, gallæ omphacitidis, hoc est immaturæ, malicorij, thus, singulorum pondo selibram, acetii quantum sufficit. Quæ liquantur eo spissitudinis, ut non manus inquinent, coquito, sicca tundito, tenuissimo cribro cernito, aceto perfundito, & liquidis excipito.

B ALIVD KYZIKHNON, FACIT AD
diurnos affectus, & nervos præcisos.

Thuris quam optimi, myrrhæ, mali terræ, chalcitidis, illyricæ, galbani, singulorū pondo denarium quatuor, terebinthinæ, argenti spumæ, singulorum denarium pondo octo, olei heminam: omnia in uas æreum conijcito, super cinerem molliusculū coquito, mouens donec in frigidam descendens mellis habeat spissitudinē. Deinde tollito mouens. Hoc in pelliculam illitum imponito, & soluito hyeme post septimū diem, æstate quinto.

ALIVD EX COLLECTANEIS PHILOXENI.

Thuris optimi, myrrhæ, croci, illyricæ, bdellij, squamæ aris, chalcanti, chalcitidis, aluminis, rotundi & fissi, misyos peregrini, guttæ ammoniaci, propolis, uisci quercini, opopanacis, malicorij inclusi, singulorum denarium pondo quatuor, mali terræ denarium pondo octo, ceræ denarium pondo centum (quod minam inscribit) seui taurini denarium pondo centum, resinæ terebinthinæ denarij pondo sexuaginta quinque, quod Græcè τριαντήρα nuncupat: resina in ollam fictile nouam coniecta coquatur, donec odorem amittat, deinde seuum & cera purgata adjiciantur. liquanturq;: sicca tudentur, & tenuissimo cribro percolentur: deinde ab igne deposita, quæ liquefacta sunt aliquandiu refrigerari permittantur, quibus sicca inspergito, curiosè mouens: myrrham uerò, & thus, bdellium, opopanacem ex aceto trita ipsæ quæ in olla sunt committere oportet, & leuigare, ne in grumos ceræ modo coçant. Cum benè habuerit pharmacum, pyxide lignea in uno prius illita reponitur.

DE TERTIO GENERE VLCERVM, QVAE VIX AD
sanitatem perueniunt, Asclepiades in hunc modum scripsit.

Dulcera quæ non coeunt, aut si coeunt, rursus soluuntur, uel carne, uel etiam ossibus subiectis, hisce confecturis utendum est.

I

GALENI DE COMPOSIT. MEDICAMENT.
AD CHIRONIA ET QVAE DIFFICILEM CV-

rationem habent, medicamentum confectum.

Squamæ æris, eruginis rasæ, singulorū pondo unciam, ceræ pondo selibram, resinæ laricis pondo unciam s. Quæ liquantur, aridis misceto, excipitoq; dum usus exigit, curiosè subigito: latiusculum ceratum soli affectæ parti injiciens, ut ulcus tantum comprehendat: ambientes particulas medicamine, quod phlegmonem prospellit, circumdare oportet: tertio curationis die ulcus solvere, dein fomentis lenire, ipsumq; linamentū ablutum emollire, ac rursus imponere, donec cicatrix appareat.

ALIVD.

Eruginis, squamæ æris, singulorum pondo uncias duas, diphrygis pondo unciam unam, ceræ pondo libram, laricis pondo uncias tres: præparato ac utitor, sicut prædictum est.

DE MEDICAMENTIS QVAE NOMINANTVR
cephalica, hæc ad uerbum Asclepiades tradidit.

DELEONTIS CEPHALICVM.

Ad diuturna, & quæ difficulter curantur: ossa corrupta educit: Aeris squamæ, mannæ, thuris, resinæ siccæ, singulorū denariū pondo centum, aceti heminas duodecim. Terito squamam ex aceto, & cum leuis facta fuerit, thus in minutissimum puluerē redactum adijcitur, & resinam: pastillos fingito, quos in umbra desiccabis: in usu, cum calidum auferre conaris, medicamēti partem unam, cerati ex rosaceo cōfecti æqualem sumito. In alijs uerò sit medicamēti portio una, cerati partes tres uel quatuor. Nam temperamentum subiectis affectibus conuenire oportet.

MELANCHLORVM, HOC EST EX NIGRO VIRI-

de cephalicum, quo usus est Tryphon Archæus.

Facit ad diuturna, & uix sanabilia: ossa corrupta educit: Aeris squamæ pondo denarium duodecim, mannæ, thuris, guttæ ammoniaci, resinæ pityinæ siccæ, seui uitu lini curati, resinæ terebinthinæ, singulorum pondo denarium sedecim: ceræ, olei, utriusq; quartam minæ partem, aceti heminam: conficito ad modum prædictum.

PHILOTI CEPHALICVM.

Ad diutina, difficiliaq; sanatu, ossa corrupta educit, & callos consumit: Terræ erythriæ denarium pondo centum, æris squamæ denarium pondo quinquaginta, ichthyocollæ denariū pondo uiginti quinque, aceti heminas duodecim. Ichthyocolam minutim contulam, in uas uitreum conijcere oportet, acetum affundere, ut irrigetur: dissolutā medicamini præparato immittere: ubi miscuerimus, pastillos efformare, quoties usus postulauerit.

DIONYSII SAMII.

Terræ erythriæ pondo minā, æris squamæ pōdo minam s, ichthyocollæ quartā minæ partem, thuris octauam, eruginis rasæ octauam, myrrhæ decimam sextam, aceti congios duos: composito dum Caniculæ sydus oritur, in sole omnia cum aceto simul terens: ichthyocollā uerò tenuem faciens aceto modico in uase uitreo imbuto: deinde cum miscueris, ijs quæ sunt in mortario pastillos fingito, quatuor singulos denariorum, quosdam octo, & desiccato: ubi utendum erit, medicamenti partem unam cum tribus cerati ex rosaceo confecti sumito, splenijs lanam succidam aceto madentem superdato: fistulis pharmaci partem unam, cerati rosacei duas, collyria faciens imposito.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΤΩΝ ΒΟΤΑΝΩΝ,

hoc est, ex herbis, Lucij Cathegetis.

Anagallidis flore cœruleo denariū pondo quinquagintafex, papaueris agrestis denariū pondo quinquagintafex, hyosciami uiridis foliorum, marrubij uiridis, singulorum denarium pondo quinquagintafex, squamæ æris denarium pondo uiginti quinque,

Aliquinq; mannæ denarium pondo uiginti, resinæ pityinæ siccæ denariū pondo sedecim, aloës denarium pondo sex, aluminis scissilis denarium pondo quatuor, rotundi tantundem, salis ammoniaci denarium pondo quatuor, ceræ pondo minam, olei ueteris heminas duas, aceti quantū satis est. Herbis diligenter contulsis, acetoq; solutis, humorem ad medicamenti confecturam exprimito.

ISIS ΚΕΦΑΛΙΚΗ.

Ad chironia & difficilia. Est item cruentis idoneum, unde Græci *ἐναιμορ* appellant: Ceræ denariū pondo centum, resinæ colophoniacæ denarium pondo ducentorum, guttæ ammoniaci, squamæ æris, thuris cōbusti, mali terræ tenuis, eruginis, salis ammoniaci, singulorum denariū pondo octo, galbani, myrrhæ, mannæ, aloës, singulorum pondo denarium duodecim, aluminis rotundi denarium pondo sex, olei ueteris heminam, aceti quantum sufficit: præparato ac utitor interim mero, interim diluto medicamine.

DE EMPLASTRIS HERAE AD VIX

sanabilia ulcera.

Lia sanè quædam emplastra *πολυρρησκα*, hoc est, usus multiplicis tradidit, quæ ulceribus agrè cicatricem ducentibus, & malignis esse accommodata affirmat: unius uerò propriè ad ea sola conducentis meminit, sic ferè de ipso scribens.

EMPLASTRVM HYGIENI AD MVL-

ta utile, boni coloris.

Facit bene ulceribus, quæ ad cicatricem agrè perueniunt: item ad paronychia: quo nullum extat præstantius: Argenti spumæ, chrysitidis pondo minā, ceræ pondo minam, chamæleontis nigri radice denarium pondo trigintafex, eruginis rasæ denarium pondo octodecim, chrysocollæ denarium pondo quadraginta, olei heminas tres, Argenti spumæ, cum oleo leni igne coquito, donec inferuescat: deinde cum ab igne deposueris, eruginem inspergito, iterum reponens moueto quousque colorem proprium recipiat, mox ceram indito: cum bene medicamentum habet, chrysocollam, & chamæleontem: in mortarium dimissis acetum instillato: ualet ad eadem, chrysocolla etiam aucta: quanquam & sine hac longe lenissimū est: in summaq; iuuat neruorum punctus: item cum à neruis, uel musculis eluere quid oportet, quemadmodum fecit Heras, ad finem sermonis de emplastro scribens, chrysocolla addita non esse mitigatorium, seu leniens: quippe astringens aliquid pharma cum hoc continet: at quæ ob dolorem uidelicet mitigantur, relaxantibus indigent. Nā in hoc solū accidens mitigari postulat: & subinde mitigantia dolorificū ipsum affectum offendunt. Attamen uehementiori malo succurrentes, dolorem primo lenimus, deinde sic ad morbi curationē properamus. Itaq; chrysocolla, sicut & prius dictum est, medicamē est ex his quæ ad ulcera uix curabilia mirificè faciunt, quemadmodum pleraq; alia, quæ præterquam quòd uehementer siccant, etiā nō nihil astringunt. Porrò nullum huiusmodi medicamentum est mitigatoriū. Quoniam uerò minā, & heminæ meminit, spumæ argenti minam unam injicere præcipiens, olei heminam (dictum nanq; est etiam in superioribus cōmentarijs, nonnullos uiginti uncias, quosdam sedecim minam æstimare, ut heminam alios uncias octo, alios duodecim) distinguenda hæc ueniunt. Sumetur autem distinctio ab ijs, quæ pharma cum promittit, & metallicorum mensura: etenim propter illa coqui affatim postulat, eoq; plus olei accipere: ob hæc quæ non pauca sunt admista, oleosam humiditatem exigit. Cum igitur nec pingue, nec medullam, nec resinam liquidā capiat, oleū augere ratio est. Itaq; si minā quasi uiginti uncias æstimemus, olei certè tres heminas infundemus, singulas unciarum duodecim: Sin autem sedecim reputauerimus, olei heminam ceu unciarū nouem licet immittere. Potest etiam, si uncias duodecim pendeat, propter coctionem magis conducere. Nam id talibus medicamentis est.

C utilissimum, uel metallicorum causa, quorum non mediocri copia existit. Si enim chamæleontis denarios triginta sex, adnumeres eruginis quidem octo decem, chryso-
collæ quadraginta denarijs, fient uniuersi nonaginta quatuor, qui et ipsi copiosi
olei misturam requirunt, maxime cum ceræ simul denarios centum addi præcipiat:
omnino siquidem hic multo oleo erit opus. Hoc emplastrum Heras cōscripsit, ad
firmās ulceribus dysepulotus ex usu esse. Alia uerò πολυχρηστα eodem in libro inter-
pretatus, post multa ipsorum opera subdidit, cicatricem agræ sumentibus, uel mali-
gnis quoque, uel chironijs idonea. Nam Aribarzanion ab ipso dictū cōmendat ad-
uersus maligna, pasta, & difficilia. Item Isim ad gangrenas: deinde tertium his uerbis
auspicatur: BONI COLORIS, cruentis idoneū, cicatricem inducēs, quod chironijs
simul auxiliari dicit. Insuper quartū, cui nomen indidit Panacea: adhæc quintū Ice-
sij. De emplastris igitur uario usui accommodatis sequenti libro disputabimus, ubi si-
mul ea quæ Heras cōmendauit, adscribentur: hic autem, quæ uix sanabilibus chiro-
nia nonnulli uocant, medentur, longo usu tū à præceptoribus nostris, tum à nobis
ipsis explorata: quædam ipsorum ab antiquioribus uiris præclaris approbata sunt:
quemadmodum et illud, quod in libro cui titulus est, ΜΑΝΤΙΙ PHARMΑCO-
POLA DE RE MEDICA, scriptum inuenio: uerba ipsius ita sonant.

ΙΩΔΕΣ ΜΑΝΤΙΙ.

Aeris usti pondo minas quatuor, resinæ pityinæ siccæ denarium pondo octo, ce-
ræ denarium pondo octo, eruginis denariū pondo decem, olei heminam, terræ ci-
molix denariū pondo quatuor, thuris denariū pondo quatuor, squamæ æris dena-
rium pondo quatuor. Sicca leuigata in mortario finito: ceram liquefactam cū oleo
tritris superfundito, finitoque pauxillo tempore combibere: acetū heminā addito: per
triduum terito, quantum acetū excipiat immittens, ut liquidi cerati fiat spissitudo:
utor ad omne uulnus, et uetera et dysepulota ulcera, tum cancrofa, cum pannicu-
lis filatim cōcerptis: supra splenium uerò lanam succidam uino oleoque madentē le-
uiter alligare oportet: biduo per æstatem soluere, hyeme triduo, ac ulcera repente
aqua abluere: in profundis uulneribus ipsas oras leuiter linamentis intercipere.
Quippe medicamen in linteum illitū etiā pus mouet. Hac ratione pura fient ulcera
et crusta excidet: ceram miscendo æqualem erugini ad cicatricem perueniet. Exte-
terit carbunculos citra dolorem, omneque partum malignum sistit, persanatiq: uitor
quoque ad herpes, & unguis putridos: similiter ad omnia uino & oleo utendū est:
Præterea dentes erosos medicamine repleto.

ΒΟΝΥΜ, ΝΟΣΤΡΥΜ.

Ceræ, picis, bituminis, singulorum pondo libram, mannæ, eruginis, cerussæ, sin-
gulorum pondo selibram, malicorij, gallæ, spinæ ægyptiæ, iridis illyricæ, mali ter-
ræ rotundi, chalcanti, singulorum pondo trientem, hoc est uncias quatuor: mali
terræ uerò longi, et æris combusti, utriusque pondo sextantem, hoc est uncias duas.
Sicca ex aceto pluribus diebus terito, ut etiam prius ostensum est: probè elabora-
tis, heminam liquefactorum quæ liquari possunt cum oleo superfundito, mannā
inspergens: ubi liquefacta refrixerint, cumque deaseris aridis ex aceto leuigatis sic
admisceto, ne interfundendum grumos ceræ modo facias, idque potissimum ambi-
ente nos aere frigido.

ΑΛΙΥΔ, ΝΟΣΤΡΥΜ.

Bituminis, aluminis liquidi, singulorum pondo libram, picis, resinæ pityinæ, ce-
ræ pondo libras duas, mali terræ rotundi, gallæ, spinæ ægyptiæ, singulorum pondo
uncias octo, malicorij, æris usti, mannæ, mali terræ longi, singulorum pondo uncias
quatuor, olei ricinini, aut ueteris, si illud non adsit, pondo libras duas, quarum sin-
gulæ uncias duodecim contineant, ut omnes simul collectæ sint uiginti quatuor.
Præparato hoc quoque modo prædictorum: metallica ex aceto teruntur: deinde sic-
ca adijciuntur, rursusque leuigantur. Postea cum luti spissitudinem habuerint, liqua-
ta temperantur, ut prædiximus.

ΑΛΙΥΔ

ΑΛΙΥΔ.

A Bituminis, resinæ terebinthinæ, picis brusæ, singulorum pondo, olei denarium
pondo uiginti quatuor, argenti spumæ, cerussæ, mannæ, eruginis, squamæ, opopa-
nacis, singulorum pares portiones, olei denarijs uiginti quatuor, ladani pondo un-
cias duas, quæ ualent denarijs sedecim, acetū heminas duas, Hoc quoque pharmacum
perinde ac superiora duo conficitur.

ΑΛΙΥΔ.

Chryso-collæ, squamæ stomomatis, singulorum denarium pondo quatuor, erugi-
nis et chalcanti, utriusque dimidium, hoc est, singulorum pondo denarium duum,
ceræ denarium pondo uiginti quinque, hoc est uncias tres, et denarium unum, resinæ
terebinthinæ pondo uncias duas, hoc est denarios sedecim, Ceram cum terebinthi-
na liquefacto, deinde alijs admisceto, bifariam medicamentum conficiens: interim
ut prius citata, aceto conterens arida: interim sine hoc curiosè leuigata, liquefactis
misceto. Esto autem terebinthina liquidior, sicut plerumque larix appellata. In sum-
ma, omnibus his pharmacis, quæ chironijs conuenire palam est, laricem resinam si
loco terebinthinæ temperes, non peccabis.

ΑΛΙΥΔ.

Ceræ pondo uncias tres, hoc est, denarium pondo uiginti quatuor, æris usti, squa-
mæ, eruginis, singulorum pondo denarium duum, ut trium horū simul denarij sex
existant, cera esto pinguis, ut quæ cum rosaceo, uel myrteo modico emollitur: ari-
da probè leuigata excipiantur, quemadmodum in omnibus medicamentis, quæ ad
chironia parantur, uehementer est necessarium. Quinetiam ubi sicca ceræ fuerint
admixta, melius est ea magis in mortario contundere.

ΑΛΙΥΔ.

B Ceræ pondo uncias sex, eruginis partem sextam, quæ est uncia una, æris combu-
sti, resinæ, laricis, singulorum pondo denariū trium, ut ambo simul habeant dena-
rios sex: cera pinguis esto, inque aquam calentem proiecta, quo mollior sit, manibus
subigatur, erugine et ære in eam ceptis: postea contusis in pila, ubi resina quoque
temperabitur paulatim subsidens.

ΑΛΙΥΔ.

Cadmia pondo uncias tres, dimidio chalcitidis ponderi misceto, quod est uncia
semis: tritis probè uinum austerum affundito, et rursus leuigato: ubi mellis tempe-
ramentum habuerit, ceratum ex cera, et resina stricta compositum immittito. Sint
autem cuiusque pares portiones unius uncia, ut ambæ duas uncias efficiant: myrtei
liquefacti pauxillum adijcito.

ΑΛΙΥΔ.

Olei ueteris, uel ricinini heminam, ceræ, picis, bituminis, singulorum pondo, man-
næ, eruginis, cerussæ, dimidio minus quam in superioribus erat, quod est, cuiusque
selibram, malicorij, gallæ, spinæ ægyptiæ, iridis, mali terræ rotundi, chalcanti, sin-
gulorum trientem, qui ualet uncias quatuor, æris combusti, mali terræ longi, cuiusque
sextantem, qui pendet uncias duas. Quæ liquantur, aridis antea leuigatis ex aceto
commiscebis, ut prædictum est.

ΑΛΙΥΔ.

Cadmia, chalcitidis, singulorum pondo denarium quadraginta: ex uino tritis
pluribus diebus ceratum, quod ex oleo et cera constat, immittes. Sint autem olei li-
bræ duæ, ceræ denarij ducenti. At satius est, hoc minori temperatura conficere,
cadmia, et chalcitidis, singulorum denarium pondo decem, ceræ et olei, cuiusque
denarios quinquaginta iniiciendo.

ΑΛΙΥΔ.

Cadmia combusta, chalcitidis usta, terebinthinæ, ceræ, singulorum parē men-
suram, Arida ex uino conteres.

ALIVD ΔΙΑ ΚΙΚΕΩΣ, HOC EST,

ex galla confectum.

Eruginis denarium pondo decē, aluminis liquidī pondo libram, malicorij, aris combusti, mannae, singulorum quadrantem, qui ualet uncias quatuor, gallae duplo maius adicias, quod est uncias octo, picis, pityinae, singulorum pondo libras duas, bituminis dimidio minus, hoc est pondo unum, quod aluminis liquidī etiam indideris, mali terrae rotundi, gallae, singulorum pondo uncias octo, longi mali terrae dimidium, hoc est, uncias quatuor, olei ricinini pondo libras duas: metallica ex aceto conteruntur, ut in superioribus.

ALIVD.

Cerae pondo uncias tres, aris combusti, squamæ, eruginis, singulorū pondo duos: Ceram prius aqua calente calefacies, manibus rosaceo admixto emollies, deinde arida excepta in mortario contundes diutius, ut uerē omnium fiat unitas. Tertio quartō die hoc et alia eiusmodi soluito, spongiam extrinsecus ex aqua uel posca imponens,

ALIVD.

Cerae pondo uncias sex, resinae laricis eius dimidium, hoc est, uncias tres, eruginis triplo minus quam laricis fuit, hoc est unciam, picis brusiae pondo uncias tres, chalcitidis ustrae similiter denarium pondo trium, Conficito & hoc ut praedicta.

ALIVD.

Aeris combusti, squamæ, eruginis parē cuiusque mensuram, cerae fescuplam temperato. Ceram, ut praedictum est, calente prius aqua madidam subigito, ac interea dum hoc agis, uel rosaceum, uel myrteum adijcito: deinde in pilam immittito. Praestat autem trium pondo ceram aequalē miscere, quam recentissimam, mollissimam, pinguisissimam, ne multo humore oleoso indigeas.

ALIVD.

Eruginis, terebinthinæ, pares utriusque partes, cerae triplo plures, aluminis scissilis, cadmiae, squamæ, singulorum quadruplum, ut eruginis pars una sit: item terebinthinæ una, cerae tres, squamæ, cadmiae, aluminis scissilis, uniuscuiusque quatuor: ubi arida contuderis, percolaueris, in puluerem exactē redegeris, & in mortariū conieciseris, ceram et terebinthinam cōtundito sicca aspergens: pistillum myrteo, uel rosaceo madefaciens in aere calido: nam in hoc facile tudentur, maximē si id aestiuo sole fiat: usus est aliorū quoque, ulcere prius deterfo, aphrolitro, & postea eloto melicrato, tum per spongiam probē purgato, ut madoris sit expers: deinde super id platymate, hoc est, latiore linteo, cui emplastrum illitum sit imposito: postea duplici linamento aqua frigida tincto extrinsecus superdato: praeterea noua spongia molli: tertio ac quarto die id resolues.

ΑΚΗΡΟΣ, HOC EST ABSQVE CER

ra compositio nostra.

Argenti spumæ pondo libras duas, olei ricinini ueteris pondo libras quatuor s, aceti quamacerrimi libras duas, aris squamæ nigrae, chalcitidis, eruginis, singulorū pondo uncias duas: argenti spumam cum oleo prius coquere oportet, donec strigmenti spissitudinem accipiat: deinde metallica plusculis diebus ex aceto trita adijcere: atque sic incoques, quousque digitos non coinquinet. Licet etiam statim ab initio argenti spumam cum oleo et aceto diligenter temperatam coquere: ac ubi semicocta fuerint, squamam, chalcitidem, & eruginem immittere. Voco autem nunc libram olei & aceti Romanam, quae uncias duodecim peculiare continet. Quin & sex olei libras tribus argenti spumæ pondo interdum committo. Et tunc nimirum diutius incoquuntur. Cum praeparas hoc pharmacum, praestat argenti spumam cum solo oleo esse coctam: deinde metallica cum aceto iniici. Vbi uerō trita fuerint, cuiusque uncias duas dixi immittendas, aceti libris duabus, argenti spumæ tribus, olei ricinini ueteris libris sex, uel, ut prius dixi, quatuor s. Hoc medicamentū et fistulas iungit, & callosas iam exiccat, contrahit, & claudit. At si bona uisione

atione usus quis fuerit, non resoluuntur. Plenitudine uerō insigni collecta, periculum est, ne pars ex fluxione infestante phlegmone rursus tentetur, & fistula aperiatur. Inueteratis ulceribus, & dysepulotis, hoc est cicatricem aegre ducētib, quae chironia nominant, non solum id pharmaci imponimus, sed etiam liquefactum oleo ueteri, uel ricinino, linamento excipitur, etiam si puris uel minimum nondū in ulcere antea fuerit: concoquit ipsum & educit, & crassum efficit. Caterum ulcus triduo solues, si nihil prohibet. Quod si stomomatis squama fuerit, praestat: sin minus eam habeas, nec nigram, cyprij aris squama iniicietur. Confeci aliquando hoc emplastrum, phrygij quoque lapidis uncia admixta, interdum etiam chrysocollae uncia, sicut & amborum nonnunquam: item glutinat magna uulnera.

ALIVD AD TENEROS, ET QUI VOCANTVR

δυσχελες, a molestē ferendo ulcera.

Cerae pondo, rosacei pondo, cerussae pondo uncias octo, salis ammoniaci pondus uncias quatuor, squamæ cypriæ pondo uncias duas, thuris pondo unciam, calicis uiuæ pondo unciam, aluminis fissilis pondo unciam, eruginis pondo unciam, malicorij pondo unciam. Vfus praedictis idem est: nouem impraesentiarum sunt phararmaca citra rosaceum composita: decimum enim illud. Ex nouem quinq; sunt paripondere, calx uiua, malicorij, thus, alumen scissile, et erugo. Squamæ duplo maius pondus est, & hanc sal ammoniacus duplo exuperat, hunc cerussa, huius fescupla rursus cera in libram unam reducta, quam & rosaceum habet.

QUARTI LIBRI FINIS.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE
COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM KATA'
FENH, LIBER QVINTVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE medicamentis polychrestis futura hic est disputatio: uocant autem Graeci πολυχρηστα, quae multis affectibus conueniunt: etsi nonnulla ipsorum non modo speciem, sed etiam genus diuersum obtineant: omnia uerō ex contrarijs constant medicaminibus, etiam iuxta secundas qualitates, ac uires, non tantum primas. Parere arbitror cuius, primas me appellare caliditatem, frigiditatem, siccitatem, & humiditatem, tum ex harum coniugatione quadam compositas: secundas, quae ipsas sequuntur, ut in quinto libro de simplicibus uberius percensui: ostendens nonnulla non solum ex compositis, sed simplicibus, ut nascuntur, emollire, quaedam indurare, quemadmodum alia obstruere, alia reserare, alia sordes gignere, alia abstergere, alia attenuare, alia incrassare, alia densare, alia rarefacere, alia carnem inducere, alia repurgare, alia cicatricem ducere, alia exulcerare, alia trahere, alia repellere, aliasque similes eorum differentias. Dicitum mihi est superioribus commentarijs, quae contrariorum facultate necessaria esset temperatura, cuius etiam nunc paulo post mentionem facturum sum. Melius enim uidetur, duo quaedam tria ue medicamenta celebra, quae multiplicē usum exhibeant, praescribere: deinde compositionis ipsorum rationē interpretari. Exordiar autē ab his, quae nemo non nouit, quippe in Herae libro, cui titulus

C est, *υαση*, prodita: tum apud alios, qui de medicamentis aliquid tradiderunt. At quia superiori libro de uirtutibus, quae ulcera dyssepulota, hoc est, uix cicatricem ducunt curant, uerba fecerim, animus est nunc, emplastra illa multiplicis usus primum exponere, quae causa malignorum (nonnulli chironia nominant) composuimus. Porro alia *πολυχρηστα* dicta, quod multis affectibus diuersis conferant, non tamen chironijs, ea rursus feriatim referre proposuimus.

QVAE SCRIPSERIT HERAS.

I Tacq; cum opere medicamentorum Heras Cappadox emplastrum quoddam ad huiusmodi ulcera mirifice faciens tradiderit, inde sumam exordium, uerba ipsius adscribens, quae hunc in modum sonant.

BONI COLORIS, CRVENTIS IDONEVM
epuloticum, seu cicatricem ducens.

Conglutinat pure, implet, atque cicatricem ducit: solum cum cerato magis adhuc circa cicatricem inducendam efficax est: ualet etiam ad chironia ulcera, aliaq; similia insigniter. Nam callos consumit, deinde genuina carnem generat. **VALDE ALBUM:** Ceræ pondo libras duas, frictæ pondo libras tres, eruginis rasæ pondo uncias sex, mannæ pondo uncias tres, olei heminas quinq; acetii sextarium. Liquabilia sicca admiscuntur: usus est emplastrum ad uulnera: cum rosaceo temperatum pus educit: cerato solum ad cicatricis usq; generationem repurgat: quidam tamen resina frictæ libras duas, & terebinthinæ tantundem ingesserunt: atq; sic præparatum, erugine rasâ ipsum assumpserunt, ut collyrij tenorem haberet. Atque hoc imposuerunt, ubi callos consumere studerent: promptè enim hæc facit, ut etiam ossa separet. Meritò igitur emplastrum hoc Heras commendat ceu ex eruginis & acetii copia efficax, si quid in superiore libro dictorum meminimus, Laudat item panaciam ab eo uocatam, quam deinceps uerbis illius apponam.

PANACIA HERAE A NONNULLIS
hygia nominata.

D Ad omnem passionem & malignitatem: hanc Græci *κακοιθεα*, illam *νομη* appellant: sistit autem nomas, neq; crustas facit, neq; circumpositis partibus duritiæ conciliet, rumpit ac tabefacit omne corruptum, ut nihil à liquida staphide differat: cohibet sanguinis eruptionem, tum aliam, tum quæ per hæmorrhoidas fieri solet, myrteo dilutum: item hæmorrhoidas ipsas tabefacit, & consumit, insuper fistulis medetur, & carbunculis, sanat ægilopas, & chironia, ut uocant: in summa, uix sanabilium, & diuturnorum genus, latentibus locis, ueluti utero, unguento cyprino liquatum: exterioribus præstat ut alia singula apponere. At omni ulcere impositum, quamuis agrestis, mitius statim id efficiet, labores minuet, et uigilias. Hæc eius uirtus est. Chamæpityos denariū pondo quatuor, symphyti denariū pondo quatuor, chamæleonis denariū pondo quatuor, marrubij denariū pondo quatuor, apud alios sex, polij denarium pondo sex, centaurij tenuis denarium pondo sex, helenij denariū pondo quatuor, mali terræ denarium pondo quatuor, thuris denariū pondo duodecim s, myrrhæ denarium pondo trium, aloës denariū pondo sex, galbanij denariū pondo sex, obuli unius s, olei denarium pondo centum octoginta, mellis triginta, propolis denarium pondo duodecim s, aluminis fissi denariū pondo sex, obuli unius s, terebinthinæ denariū pondo sex, obuli unius s, chalcitidis denarium pondo sex, obuli unius s, bituminis denarium pondo quinquaginta, terræ ampelididis denariū pondo quinquaginta, argenti spumæ denariū pondo quinquaginta, gallæ denariū pondo trium, pulueris iridis denarium pondo trium: contusæ prædicte herbæ & radices oleo immittuntur: ubi nocte tota in eo durauerint, mane argenti spuma, ampelitis, bitumen iniicitur: supra ignem lenem incoquuntur, ubi spissitudinem adepta fuerint, olla ab igne tollitur. Sin autem in alio uase mel, resina, galbanum, propolis colliquata, quæ oportet simul commiscere, in ollam fundendo: deinde arida quibus cum

A medicamen coquitur, donec digitos non coinquinet. Rursus ab igne deposito myrrha leuis facta, & thus inspergitur, sed ita ne quando efferuescat, & quantum fieri potest, amplo intra ollam spatio coquatur: difficulter enim restingui potest, si quid attingat. Hæc quidem Heras de panacia: nos materiem ipsam à medicamentis, quæ priore libro scripta sunt, ad ulcera uix sanitatem recipientia differre indicabimus. Nam illa solis constant metallicis, quædam paucis, quædam pluribus. Pauca illorum radices ac herbas continent. Panacia hæc secus habet: recipit enim malum terræ, & iridem, imbecilliora quidem centaurio, & chamæleonte, quantum ad malignorum ulcerum curationem attinet, non tamen repudianda: herbas autem ualentes assumit, easq; frequenter solas, chamæpityn, poliū, & symphyton, quibus ualentius est marrubium, & helenion. Itaq; marrubio etiam solo uti queas in his quæ carnem abunde humidam circa ulcus habent, & sordidiorum: helenion uerò neq; his conuenit solè inspersum, sicut nec aliud quoduis acre. Siquidè didicistis in opere de simplicibus medicamentis acrium, & amarorum medicaminum discrimen: nempe acria irritare, mordere, calefacere, & fluorem in affectis partibus concitare: amara uerò excicare citra morsum & calorē, eorum exulceratis conducere. At quoniā ex herbis istis compositionē paranti, institutum erat, emplastrum inde non siccum quod inspergi possit, *επιωασον* Græci uocant, efficere, uerum ad emplastrum cōfecturam uel ceram, uel resinam, uel omnino argenti spumā diutius coctam temperaturus, unde uirtus herbarum solueretur, miscuit ipsis nonnulla medicamenta tam ualida, ut ulceribus per se exhiberi non queant. Valida autem hæc duplicem communem uim & qualitatem obtinent: nonnulla austeram, acerbamq; alia acrem & acerbam. Huius igitur gratia ex his quæ acrimoniam sortita sunt helenion miscuit, ex ualde astringentibus (hæc enim austera & acerbata nominamus) alumen, & gallam immaturam. Qualitates autem utraq; ualentes habent, quemadmodū & uires in ipsis, chalcitis cum sit acris & astringens. Dictum est superius necessariā esse malignis ulceribus, & præsertim cum fluori sint obnoxia, qualitatem austeram. His ergo omnibus, quæ dixi, admista argenti spuma est, resina, & thus, quod pharmacum emplastrum formam accipiat. Sed argenti spuma ex media materia est: thus concoquit, & pus mouet, si tanquam ad temperatam naturam respicimus. Nam id humidioribus corporibus carnem producere ostendimus. Quinetiam ex medicamentis quæ concoquunt, quæq; uim à pure mouendo, *επυκτικη* Græcè dictam, habeant, nullum ualenter digerit, sicut nec acre. Siquidem eiusmodi mediocriter excalefaciunt: imò & emolliunt magis, & exiccant. Quare thus etiam rectè admistū est in superioris emplastrum compositione, uti mitigatorium quid et lenè accipiat. Huius potentia oleum quoq; est, emplastrum coquendi causa secundum primam rationem temperatum, in quo duæ facultates simul existunt, mitigatoria uidelicet, & quæ ualida pharmaca obtundit, siue hæc acris, siue austera uirtute sint prædita. Certè ampelitis terra siccatur, & digerit, nihil manifestò acre continens: propterea malignis ulceribus idonea est, etsi solam per se tritam inspergas. Galbanum uerò eò quod concoquit, emollit, mitigat, & dolorem sedat, prædictæ compositioni adiectum est: quamuis thus easdem uires, sed imbecilliores quàm galbanum habeat: quod utraq; facultates ualentiores possidet. Terebinthina resina simul cum detergendi discutientiū facultatem habeat, etiam affectus tales quodammodo concoquit. Bitumen uerò cū eo, quod calefacit, non uehementer siccare nouimus. Quibus omnibus emplastrum autor medicamentum traetoria uirtutis, propolim nimirū admiscuit, quoniam eius usum multiplicem esse uoluit: omnia uerò *πολυχρηστα* maximè uarias potestates habere necessitas est, ut pluribus uitijs medeantur. Sic non parū mellis addidit, sciens ipsum siccare, digerensq; putrescentibus esse familiarissimum. Quippe ex his est, quæ non putrescunt, & mixta eiusmodi à putredine reseruat, præterq; extremè ad putrescendum idonea, quæ humida sunt, & calida. Atq; mel copiosius alijs medicamenti cōpositor indidit. Nam si tria quæ coqui desiderant, excipias, bitumē, argenti spumā, terram ampelididem,

C alijs maius est, atque his ipsis, bitumini, argenti spumæ, & ampelididi, tantum adiecit olei, quantum putrefactioni commodum est, coniecturam ab alijs sumens, quæ sicca pharmaco immittuntur. Insuper ex omnibus perfecte coctis, myrrhâ & aloë uoluit inijcere, quæ duo citra rosionem siccant: uerum differunt, quod aloë atrin-gat, myrrha tenuiorum partium sit, magisque siccat. Haud scio cur Heræ uisum fuerit minoribus temperaturis panaciam hanc conscribere, quam alijs maioribus conficiunt. Siquidem nonnulli omnia duplicata habere ipsam tradiderunt: alijs quadruplo copiosiora, galbani sanè denarios sex, obulum unum s, Heras numerauit: alijs decem & semissem: quemadmodum alijs rursus uiginti quinque, augentes simul alia ad portionem, ut nusquam dicatur in temperatura, obulus, uel semiobulus. Itaque aduertere uos oportet, panacias apud alios scriptas huic conferentes, utrum omnia duplicata, uel quadrupla habeant. Ac si respondeant omnia aucta, non putabitis illas ab hac esse diuersas.

ISIS A QVIBVSDAM EPIGONI DICTA.

Multiplis usus est medicamentum, quod Isidem appellant, ab omnibus commendatum. Ego certè apponam modò, quæ Heras de illo memoriæ prodidit. Hæc illius uerba sunt.

MEDICAMENTVM A NONNVLIS EPIGONI DICTVM, AB ALIJS ISIS.

I Acit ad omne uulnus, ad capitis affectus cum ossium præcisione, sanatur citra reparationem, ualet ad punctus neruorum, quos *νύκτα* Græci uocant: item scolopas, & hominum morsus: uenenum trahit uiperæ, scorpionis, draconis marini, pastinacæ: curat fracturas artuum cum uulnere: callum obducit citius, tutiusque fistulas omnes recentes, ueteres, hypophoras, sinus, phymata, parotidas, abscessus in mammis & alis futuris aut factos sanat. Aduersus fluxionem nobis uenientibus strumas adhuc aufert cum tunicis, celerrimè pus educens, sistit oculorum fluxiones fronti impositum, tollit liuorem, gangrenas non patitur latius serpere, putredinem purgat: in summa, ad quoduis bonum: hæc recipit.

D Ceræ denarium pondo centum, terebinthinæ denariū pondo ducentorum (secundum alios centum) squamæ aris rubri denarium pondo octo, eruginis rasæ denarium pondo octo, mali terræ rotūdi, quæ *ἀριστοχία εφορμή* Græcè dicitur, denariū pondo octo, thuris denarium pondo octo, salis ammoniaci denariū pondo octo, guttæ ammoniaci denarium pondo octo, aluminis combusti denarium pondo sex, aris usti denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo duodecim, aloës denariū pondo duodecim, galbani denarium pondo duodecim, olei ueteris heminam, acetis acris heminas duas. Quæ liquari possunt, siccis in mortario superfunduntur. Sic quidem Heras Isim scripsit, non adhuc particularem omnem usum ei apponens, ut in alijs cōsueuit. Insuper quod ad Epigonū illud refert, à plerisque dissentit, quos exactius de Epigono scripsisse arbitror: præterea ueluti in carcere conclusus, curansque aliquem ex potentibus, ab hoc abstinuit. Adiecitque ipsum aut præscripto medicamini, dracunculi radicem: atque ego semper ita usus sum. Quoniam & præceptorum meorum unus usurpabat, apponens in prædictam temperaturam Heræ, dracunculi denarios octo, insuper olei cyathi dimidium, acetis heminam, ad hæc colophoniam resinam, non, ut Heras, terebinthinam, sed in emplastris confectioe ab illo dissentiebat: galbanum aceto cum alijs in pila macerans, atque ita admiscens, quemadmodum & Heras inquit, liquabilibus, deinde medicamentum manibus plurimum emolliebat, attingens acetum quam acerrimū: postea in uase æreo reponerebat: & in usum longo tempore seruabat: atque ita excipiens utebatur. Appellauit ipsum, uelut alijs quidam, Hermonis Hierogrammatei: alibi scriptum inuenias, ex adytis templi Vulcani in Aegypto hoc quoque esse: quemadmodum & illud quod *δια δινεταμπε* hoc

A hoc est, ex dictamno. Temperaturā uero simplicium medicamentorum quæ id constituit, omnes propemodum æqualem scripserunt: proinde titulus licet diuersus existat, non opineris aliud esse atque aliud, & quod ex adytis sacrum dicitur, & Hermonis Hierogrammatei, & Epigoni: nam omnes has appellationes habet. Licet quatum cum cerato liquido purgat, & ulcera cicatrice obducit. Quidam ex cerato triplicato diluui tradiderunt, nonnulli duplicato: utriusque temperaturam indefinitè distinguentes. In quibus etenim ulcus purum satis efficitur, si tribus cerati partibus temperaturatum fuerit, non oportet duplicatum adijcere. In quibus minus purgatur, ubi ceratū duplo maius assumendū. Nouimus enim efficacius omne id genus medicamentū esse, quod non multo cerato miscetur: imbecillius, quod multo. Nihil mali est aut, dracunculi quoque tantillam mentionē facere, quod per æstatem caule excisato, & herba tota, radicem amputare oportet: deinde in domo sicca, solem non habente, paulo post dies sex uel septem ipsam in orbiculos diuidere, eosque filo traictos in sicca domo & à sole remota rursus suspēdere, ac sic ubi medicamentum præparare uoles, radicem cōtundere: quæ seorsum tusa & leuigata probè, ut puluis fiat, malignis ulceribus medetur.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΔΙΚΤΑΜΝΟΥ, ID EST EX DICTAMNO.

Tem quod ex dictamno emplastrum conficitur, hieram, id est, sacrum appellant: dicentes & hoc in Vulcani templo iuxta Memphim inuentum esse: omnes ipsius huiusmodi temperaturis meminerunt, uel parum adeò ab his differentibus. Sufficiet hic uerba Heræ de ipso adscripsisse, quæ in hunc modum habent.

ΙΕΡΑ ΕΧ VVLCANI ΤΕΜΠΟ

ad Memphim.

B Facit ad recentia, cruenta, fluida, ad neruorum præcisiones, uetera ulcera, suppurantia, contusa, putredines, carbunculos, nigritias, ulcera fluentia, dysepulora, parotidas, chymethla, abscessus, strumas, furculos, duritias: tela educit, aculeos, quos *σκόλοπας* Græci nuncupant, ossa ex capite: sanat ferarum ictus, scorpionum morsus, phalangiorum, muris aranei, hominum: ualet ad omnem colli dolorem, humeri, articulorum, uice malagmatis. Sistit oculorum fluores, non modò recentes, sed etiam ueteres: tollit capitis dolorem inunctum: rosaceo dilutum & uteri dolorem sedat, tum illitu, tum suffitu: necat insuper feras suffitu. Hæc recipit.

Olei ueteris heminas duas, argenti spumæ denarium pondo centum, eruginis rasæ denarium pondo octo, squamæ denarium pondo sex, colophonix liquidæ (alijs, piceæ) denarium pondo quinquaginta, mannæ denarium pondo duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo sedecim, aris combusti denarium pondo octo, diphrygis denarium pondo sex, gentianæ denariū pondo sex, aloës denarium pondo octo, galbani denariū pondo duodecim, propolis denariū pondo octo, ceræ denariū pondo uiginti quinque, mali terræ denariū pondo decem, dictamni cretici denariū pondo decem. Argenti spumæ, oleū nouo fictili nigro supra prunā incoquito, ut omnino aut ferè fiat amolynton, hoc est digitos non inquinat. Deinde cacabum deponens eruginem indito, squamamque & coquito, ut non prorsus amolynton fiat: postea rursus auferens, resinam, ammoniaci guttam inijce, percolata, mouens donec feruere desinat: mox repones iterum, paululumque fines: cum tollis, æs, diphryges inspergito, rursus coquens, ut manus non inquinat. Interdum enim his iniectis diluitur: postea deponēs, ceram addito, iterum coquito, dum amolynti habeat temperamentū: quod celeriter accidit: postremo propolim immittes, ac reponens paulisper fines: cum deponis, addes aloë, mannā, dictamnū, malū terræ, gentianam. His abudè refrigeratis, singula leuissima insperges, mouēs: si amolynton sit, tolles: sin minus, leni igne coques. Hæc quidem Heras de emplastro scripsit. Composuimus id nos interdum & sine combusto ære, & diphryge: unde quæ in alto latebant,

Alias uiginti sex.

Alias uiginti

C magis attrahebat, emolliebat, & discutiebat: non tamen ulceribus ægè cicatricem ducentibus idoneum. Quinetiam citra dictamnum cōfecimus, rursus pro ipso alijs apponentes, chrysolcollæ denarium pondo sex, ut maligna ulcera feliciter sanaret.

IKESIΩΣ NIGRA.

Medicamen titulo Icesion, usus multiplicis, quidam gignendi casu scripserunt, Icesij. Heras itaq; de ipso hæc tradit.

IKESIΩΣ.

Ad uulnera, canum morsus, duritias, parotidas, condylomata, & maligna. Item *επιπασικόν* est, quasi dicas, trahens, & glutinatoriū, quod Græci uocant *πασικόν* *τηρόν*: ualet insuper ad aquam intercutem.

Argenti spumæ denarium pondo centum, bituminis iudaici denarium pondo centum, ampelididis denarium pondo centum, mannae propolis, singulorum pondo denarium uiginti quinque, galbani denarium pondo duodecim, scillitis denarium pondo duodecim & s, terebinthinæ denarium pondo duodecim s, iridis denarium pondo sex, olei crudi, *ωμορφηβής* appellant, heminas sex, mellis heminā unam, chalcitidis denarium pondo septem s, gallæ omphacitidis denarium pondo sex, myrrhæ denarium pondo sex. Argenti spuma, bitumen, ampelitis cum oleo incoquantur: ubi semicocta fuerint, propolis, resina, & galbanum, cocta ex melle separatim miscentur: postquam constiterint, reliqua adijciuntur: mouentur autem spatha ex tædæ ligno confecta. Huius emplastrī misturæ pondus non eandem omnes, ut in sequentibus ostendetur, tradiderunt.

NIGRVM EX DVABVS ARISTOLO

chijs, hoc est, malis terræ.

D Elebre emplastrum, usus multiplicis, ex duabus aristolochijs cōfectum, quod ipse Heras quoq; in eam sententiam scripsit.

NIGRVM EX DVPLICI ARISTOLOCHIA.

Facit ad articulos solutos, fluori obnoxia repurgat, implet ex altero dilutum. Picis pondo libram, ceræ pondo libram, bituminis pondo libram, terebinthinæ pondo libram, mannae pondo selibrā, uel uncias septem, eruginis rasæ pondo selibrā, cerussæ pondo selibrā, chalcantli pondo uncias quatuor, mali terræ longi pondo uncias quatuor, illyricæ pondo uncias quatuor, malicorij pondo uncias duas, galbæ immaturæ pondo uncias duas, æris combusti pondo uncias duas, spinæ pondo uncias quatuor, mali terræ rotundi denarium pondo quatuor, acetī heminam, ricinini uel olei ueteris heminam. Quæ liquefieri poterunt, simul liquato: deinde cerussam, eruginem, & chalcanthum, cum aceto leue factum inspergito: mox supra ignem ponens, ut coëant arida indito igne subtracto: postea infundens subigito. Hæc tum Heras, tum aliq; de ipso scriptum reliquerunt: ratio eius qui id composuit non obscura est, recordantibus, quæ hic & in prioribus commentarijs dicta sunt. Constant enim ex contrarijs facultatibus, attractrice, & repultrice, quæ commune habent, ut exiccant. Superat autem in eo repellendi uirtus, quæ adest astringentibus, chalcantho, malicorio, gallæ, æri combusti, et spinæ: ob hoc etiā ad solutos, id est laxatos articulos cōuenire ipsum affirmat: malū terræ, & iridē astrictorij admiscuit, utpote rarefaciendi & digerendi potestate prædita. Ut autē emplastrū fiat, nec siccum, sed ut inspergi possit medicamentum, *επιπασον* nuncupant, oleum & cera temperata sunt: cera quidem ceu materies solum, sicut & oleum, si commune fuerit hoc, nec ricininū, uel uetustum. Quippe didicimus hæc calefacere & digerere: terebinthina uerò resina præterquam quod emplastrī temperaturam medicamento conciliet, cum cera hoc tantum non possit, etiam emolliens quid, & digerens, detegensq; obtinet. At cum thus eadem præstet, manna astringendi uim totam & quæ uirtutem asserunt. Vocant enim sic micæ concussu elisas, thuris parūcipes: parum

A Item corticis, iam & bitumen abundè siccat: ad emplastrī confectionem idoneum medicamen. Atque hæc de illius compositione sufficiunt. Porro emplastrī autor, cum uellet medicamenta ualenti uirtute prædita miscere, eruginem & acetum ipsis adiecit, quæ siccare, exedere, & in altum corporis penetrare, tum alijs uiam ostendere possunt: temperantur autem hæc cum digerentibus, ut humores crassos partibus culis quas curamus, infixos attenuent. Restat igitur de cerussa quippiā dicere, quæ ceu ad emplastrum conficiendum aptam, non ut aliquid cooperaturam admiscuisse illum, est perspicuum. Ego uerò argenti spumam potius adiecissim, quæ emplastris conuenit, & refrigerat cerussa: alijs quibusdam utilis, ad propositi emplastrī uires nihil præsidij affert.

EMPLASTRVM AZANITI.

Mplastrum azaniti uarij usus, & nobile: de quo Heras ita scribit.

EMPLASTRVM AZANITI.

Picis aridæ pondo unciam, ceræ pondo uncias tres, adipis suilli pondo uncias tres, seui taurini pondo uncias tres, cæsyphi pondo uncias tres, resinæ picæ pondo uncias quinque. Facit ad maligna omnia, gangrenas, fistulas, recentia uulnera, ambusta igne, perfrictis prodest ut acopon, item pessulus est emolliens: conuenit ad uterī ulcera, phymata, & parotidas: cum ulcera caua fuerint, copiosiore uitor medicamento: ubi ad cicatricem inclinare uidentur, partiore. Porro medicaminis proprietates est, humorem sordidum gignere: benefacit lippientibus, palpebris suprapositum: oleum medicaminis affectui opponitur: quare obseruato ne infundas. Cum autem præparabis, picem, resinam, seuum taurinum iniicito: ubi fuerint liquata, adipē suillum, mox resinam, postremo cæsyphum refrigeratum. Totum autem igne, non flamma liquefacito: maxime ualet in quibus nerui uel musculi percussi sunt: item ad maligna.

EMPLASTRVM HALIEI ΔΙΑ ΣΥΝΟΡΙΑΩΣ,

id est, ex synopide.

Aliçi celebre, & multiplicis usus emplastrū nihil minus quam priora, Heras ad uerbum ita tradit.

HALIEI.

Ad uetera, & quæ cicatricem ægè ducunt: item digerit, præsertim in mammillis duritias: utimur eo tanquam optimo ad plurima: Ceræ pondo minam, argenti spumæ pondo minam, mannae pondo denarium octo, terebinthinæ denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo, synopidis denarium pondo, olei ueteris heminas duas. Oleum, argenti spuma, dum manus non inquinant, incoquantur: deinde cera, resinaq;. Liquefactis ipsis, sublatisq; ab igne synopidem immittito, et galbanum: postea mannam. Idem facit ad marinorum ictus summè. Vtus quandoq; sum in quodam à pastinaca percusso, summoq; dolore uexato, & mirifice profecit. Similiter in ijs qui à scorpione morsu erant. Hactenus Heras. Deinceps Critonis emplastra inspiciamus.

QVAE SCRIPSERIT CRITO.

Heras librum unum de medicamentorum compositione fecit, cui titulus est, Narthex. Quinque uerò tales Critonis præter Cosméticos seruantur. In quarto illorum emplastra prædictis similia specie commemorant: quædam, ut Heras, in totum simili modo confecta: nonnulla insuper, quorum Heras non commemorat, quæ ego mox apponam, non, etiam si cuiusdam aliter ab Hera descripti mentionem facit, omittens: quem admodum in Icesij emplastro factitalse apparet. Alia nanque pondera & mensuras huius emplastrī Crito scripsit, sicut aliq; quidam non ut Heras posuit. Incipiam

C igitur à primo Icesij, in cuius simplicium medicamentorum pondere inter omnes non conuenit.

EMPLASTRUM ICESII.

De Icesij medicamento hæc Crito. Icesij ad omne uulnus, recens, uetus, contusa, luxata, fracturas, phlegmonas, & omnem dolorem, quem protinus sedat; facit ad abscessus, phymata, strumas, carbunculos, parotidas, phygeta, condylomata, impetigines, clauos, nigritias, hæmorrhoidas phlegmone tentatas, fistulas, ambusta igne: dilutum myrteo, uel rosaceo, ualet ad ulcera, aculeos, tela, canū hominūq; morius, ferarum ictus; item ad sanguinem cohibendum utitor, & loco malagmatis ad omnia; oleum uerò non adhibendum est: iam lippientibus in linteo collyrium adhibetur: sint autem splenia maiora: iuuat quoq; hydropicos.

Terræ ampelitidis, bituminis, argenti spumæ, singulorum pondo minas duas, ceræ, thuris, terebinthinæ, propolis, singulorum minæ dimidium, galbani, fissilis, singulorum pondo minas quinque, myrrhæ, gallæ, iridis, singulorum denarium pondo duodecim, chalcitidis denarium pondo sex, mellis heminas duas, olei omphacini congios duos (quidam heminas duas) Ampelitis, bitumen, argenti spuma cum oleo coquantur, humore prius expresso, ut fiant leuia. Incoquantur autem igne nõ acri, spatha ex tedarum ligno assidue mouentur, ne subsidant: nam citissime comburuntur. Quæ liquari possunt, in alio uase liquefacito, melle prius seorsim cocto, ut spissitudinem accipiat, ac in cacabo pulchrè densatis temperato: rursus enim soluitur, his præmissis: deinde arida insperguntur satis refrigerata: postremo thus: ac ubi in unitatem coierint, utitor. Hanc scripturam ab Herodoto accepi. Hæc sanè Crito de Icesio scripta reliquit. Videtur autem in simplicium medicamentorum, unde totum componitur, temperamento ab Hera dissentire: ac partim hæc discordia manifesta est, partim dijudicari uix potest. Etenim Heras rectè faciēs omnium pharmacorum pondus in denarios redegit. Crito autem ampelidem terram, bitumen, argenti spumam non pro denariorum pondere scripsit, sed duas singulorum minas iniiciendas censuit. At ab his dissensit, qui de ponderibus & mensuris scriperunt, quantum uidelicet minæ pondus existat: nonnulli enim sedecim unciarum esse dicunt, quidam uiginti: alij etiam distinctionem faciunt, Alexandrinam ponentes uiginti uncias pendere, aliam sedecim: atq; hoc adhuc minimum est: uerum ex his qui minam in denarios redigunt, alij centum, alij plurium denariorū esse confirmant: quia & unciam pleriq; septem denarios & semissem ualere malunt, alij septem duntaxat, reliqui octo. Hæc cum ita se habeant, quot denariorum minam à Critone positam æstimare oporteat, inuenire operosum est. Apparet in alijs quoq; centum denariorum minam esse uelle: ac si ita res habet, duplicatam Icesij compositionem ab eo scribi putabimus, cum Heras trium horum medicaminū priorum, terræ ampelitidis, bituminis, & argenti spumæ, singulorum denarios centum posuerit, Critone pondus in ducentos redigente. Videamus igitur, an sequentia duplicato consentiant: quædam nanq; apparent, quædam non item: meminit autem post tria prima, ceræ, thuris, terebinthinæ, propolis: singulorum minæ dimidium, hoc est, denarios quinquaginta immittendum præcipiens. Etenim præposuimus tanquam mina centum denarijs ualeat, temperaturam esse scriptam. Quod si est, in thure, pro manna uidelicet posito, Crito cum Hera conueniet. Pari modo in propoli, non tamen terebinthina. Quippe uiginti quinque denarios Critonè scripsisse oportebat, cum Heras duodecim, & s, statuerit. Porro in cera maxime uiri controuerfantur, discordantq;: quippe cum Heras ceram omnino non iniiciat. Didicimus enim illius uim esse, mediocriter emollire, Cæterum apud Critonem deinceps scripta est, galbani, scissilis, singulorum quarta minæ portio. Atque in hoc uir Heras suffragatur. Nam quarta pars minæ, quæ centū pendet denarios, uiginti quinque denarios efficiet: qui duplum sunt duodecim s, ab Hera scriptorum. Iam uerò à minæ uocabulo digressus, in sequentibus Crito myrrhæ, gallæ, iridis, singulorum denarios

A narios duodecim cum prædictis temperandos iubet, Heræ consentiens. Siquidem ille sex cuiusque adijciendos præcipit. Inde rursus Crito chalcitidis denarios sex tradidit: hic quoque non multum ab Hera discordans. Nam cum omnia duplicata sint, conueniebat & chalcitidem non sex, uerum quindecim habere, ubi Heras septem & s, scripsit. In melle quidem uiri concordans sunt, Heras heminam unam, Crito duas posuit. Restat autè de oleo quæstio magna, non solum inter duos illos, sed alios quoq; qui medicamentum hoc usurparunt, sicut procedente sermone dicemus. Hi igitur inter se hæcenus differunt: etenim Heras olei crudi heminas sex scripsit: melius enim sic, quàm ut alij quidam dixerunt, cyathos sex. Quippe in compositione argenti spumam, bitumen, terram ampelidem, ubi semicocta fuerint, tum aliàs singula Heras immittenda existimat. Atqui semicocta esse non possunt, cyathis sex immixtis. Scimus enim pleriq; ex his qui pharmaca componunt, subinde centum argenti spumæ denarijs duas heminas indere. Atque hoc iam totum antea in primo huius operis uolumine comprehensum est: nempe metallicorum quoque uncias nouem heminam unam esse licere, sicut alij quidam putarunt. Quin & duodecim iniicere possumus, ut alij præcipiunt probè docti, si medicamentum diutius coctum fuerit (licebit autem hoc ipsum copiosiore oleo imposito) maiorem siccandiuim acquirere. Quòd si ab igne statim sublatum fuerit, minus propter olei paucitatem exiccabit: emolliet autem magis, & mitigabit. Quare sex cyathi omnino reipudiandi sunt: sex autem heminæ, quæ singulæ uncias nouem faciunt, iniiciendæ. At si largius medicamentum uoles incoquere, quò siccet euidentius, nihil obstat etiam duodecim unciarum heminas infundere. Itaque Hera sex heminas scribens te, liquet Critonem duodecim heminas immittere oportere, ut simul in hoc, sicut in alijs duplicata mensura existat. Verum scripti sunt ab eo olei omphacini congij duo. Iterum hic damnandi sunt, qui heminas duas posuerunt. Ergo si congruum heminarum esse statuamus, uirorum consensus manebit: si uerò non heminas sex, uerum sextarios sex ponamus, non parua dissensio orietur: multa nanq; erit copia, ut ad portionem aliorum, si olei sextarios duodecim infundas. Hæc quidem in præsentia de Heræ & Critonis in superiore pharmaco discordia. Cum uerò ad Andromachum uenerimus, dicetur itidem nonnihil de illius cum utroque, partim consensu, partim controuerfia.

ISIS VIRIDIS.

Isidem hic quoq; scripsit, quemadmodum alij propè omnes: at quia diligentius tum usum ipsius uniuersum, tum præparationē tradidit, ac nonnihil ab Hera discesserit, uisum mihi est etiam ab hoc scripta ad uerbum subiungere.

ISIS QVAM NONNVLII EPIGONI VOCANT.

Per se ad squamarum abscessus facit: item crassorum ossium fracturas iuuat, linamento uel splenij modo imposita: ualet ad aculeos, omniumq; ferarum ictus & morfus: sanat omnes punctus, & uulnera ferro facta in bello, & aliter: curat etiam fistulas impositum, & collyrium, discutit callos, & conglutinat, alteri temperata ad omne uulnus linamento, & splenij instar adhibita ualet: prodest ad maligna & diutina, ac ab alijs corrupta: in quibus derasis prius medicamento diluto utor: mirifice facit ad sinus conglutinandos, dum magni fuerint. Nam exiccandis illis coniungendisq; conuenit, tum linamento imposita, tum per se, tum alteri mista, in quibus adenes quosdam, uel membranas eliquare uoluimus: utor etiam ad fracturas cum uulnere & sine hoc. Callum enim ducit celerrimè, & partes affectas astringit. Insuper in quibus aliud malagma non proficit, ipsum exactè prodest, & ungues ex læsione uacillantes, uel confirmat, uel extrudit: & dentes ex ictu motos stabilis. Summatim, infinita sunt, quibus indifferenter adhibitur, conducit. Item ex alio diluitur: intemperati pars una sumitur, cerati partes duæ nonnunq;: atq; adhuc magis diluitur: sed

usum & exercitationem requirit. Fit nanque ccratum interim & per resinam pityi-
nam. Compositio talis est:

Guttæ ammoniaci, eruginis rasæ, salis ammoniaci, squamæ aris, aris usti, alumini-
nis rotundi, mali terræ, thuris, singulorum pondo denarium octo, myrrhæ, aloës,
galbani, singulorum denarium pondo duodecim, ceræ pondo denarium octo, resi-
næ coiophonæ pondo denarium sex, nonnulli terebinthinæ tantundem, olei uete-
ris heminas duas, aceti heminas duas. Epigonus uerò & dracunculi radice succi
denarium pondo duodecim, & marrubij succi tantundem, sorios succi denariū pon-
do octo: omnia diligenter contusa ac cribrata mortario iniiciuntur: paulò post ace-
tum in sole affunditur, donec terendo totum consumatur: ubi leue factum fuerit, li-
quefacta & refrigerata rasæq; diligenter, ijs quæ in mortario sunt admiscetur, ac
subacta excipiuntur. Hæc scripsit Crito. Ego sine liquore sorios ipsum præparauī,
& nonnunquam alumen ademi. Vfus sum in neruorum uulneribus medicamen-
to: nam ualentius efficitur, aceto acerrimo undiq; circumclusum; reponitur, & die-
bus circiter quindecim emollitur.

MEDICAMENTVM MACHAERIONIS.

Elebre simul & multi usus est. Conuenit affectibus ulcerum, de quibus
totus hic liber scribitur. Sic autem Crito ipsum protulit ad uerbum.

MACHAERIONIS.

Ad omnia recentia uulnera: conglutinat, & phlegmonem arcet, præsertim ubi
contusio fuerit: rabiosi canis morsum summè curat ampliori loco impositum: alte-
rat continuè: pilula inde sumpta fabæ magnitudinis, diebus triginta ad omnem pa-
stionem facit, maximè phagedenicam: item ad aurium uitia, naturaliumq; ulcera: in
ossibus denudatis carnem producit: narium ulcera sanat. Est etiam uiride: diluitur
rosaceo uel omphacino: mali terræ rotundi, quæ ἀρισολοχία ἢ ἴρις Græcè dicitur,
pondo unciam, galbani pondo unciam, opopanax pondo unciam, eruginis rasæ
pondo unciam, iridis illyricæ pondo unciam, guttæ ammoniaci pondo unciam, myr-
rhæ pondo unciam, terebinthinæ pondo uncias sex & s, ceræ uncias sexaginta s,
olei omphacini pondo uncias sex & s. Dimidium olei cum erugine teritur, reliquū
cum cerâ terebinthina coquitur.

ΔΥΣΡΑΧΙΤΙΣ ΔΑΜΟΚΡΑΤΙΣ

ad uerbum.

Thoc ex celebrium lateq; usu patentium pharmacorum numero existit:
scribit de eo Crito hunc in modum,

ΔΥΣΡΑΧΙΤΙΣ.

Eximie facit ad sinus callo undique circumdatos, & fistulas, impositum, si orifi-
cium sit, quod linteolum medicamento illitum queat excipere, imposito, ac citius
proficiet. Vtitor eius uirtute in humetis, fluentibus, & diutinis dispositionibus: ter-
tio quoq; die ut plurimum ipsum mutans: podagricos iuuat mirificè in accessions
principio illitum, ac in latum circumpositum: qui & ad consuetas ambulationes &
uitæ usus dimittantur: citra balneum ad triduum, diesq; aliquot permaneant: non
enim materiæ dat accessum cum affectus increfcit: conuenitq; omni ulcere sex cera-
ti partibus admixtum: inueterascens melius euadit. Aluminis rotundi denariū pon-
do octo, squamæ denarium pondo duodecim, aris combusti denarium pondo qua-
tuor, mali terræ denarium pondo nouem, galbani denarium pondo decem, guttæ
ammoniaci denarium pondo duodecim, alijs decem, thuris denarium pondo nouē,
myrrhæ denariū pondo nouem, styracis denarium pondo quindecim, myleos de-
narium pondo trium, chalcitidis denarium pondo trium, scyllæ medullæ denarium
pondo octo, picis liquidæ denarium pondo quatuor, iridis illyricæ denarium pon-
do nouem, secundum alios quatuor, terebinthinæ denarium pondo decem, alijs se-
ptem.

A ptem, pityinæ denarium pondo decem, alijs sex, ceræ denarium pondo septuagin-
ta quinque, olei pondo libram s. Quidam etiam medullæ cerui denariū pondo octo
adijciunt: squamam, æs, mysi, chalcitidē, scyllam, ex aceto prius quam acerrimo in
sole terito, ut leuia fiant: leuigatis malum terræ & iridem adijcito. Hæc prius contu-
sa, tenuiq; cribro discreta, rursus aceto circumfusa terantur. Atq; hoc tamdiu faci-
to, quam aspredinem sentias, cauens interim ne acetum consumatur. Postquam le-
uia fuerint, alumen addito, facitoq; hæc, donec & illud in puluerem redigatur: de-
inde myrrham, mox thus, ab hoc ammoniacum, postea styracem, postremo picem
indito. Hæc in calido sole uruntur, quò styrax elaboretur. Vbi iam leuitatem & sor-
dium crassitudinem naçta fuerint, ceram, resinas, & oleum liquefacta, & paululum
ex feruente medicamēto decocti, galbano superfundito, idq; congregatum in pila
terito, ac quæ liquefuit modicè refrigerata indito, tunc galbanū deponens, dissol-
uensq; in uas fictile percolato, ac ubi deraferis, cum ijs quæ in pila sunt temperato.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΙΤΕΩΝ.

Quod ex salicibus constat. præclarum & in multos usus idoneum, similiter præ-
dictis Crito hisce uerbis recentuit.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΤΩΝ ΙΤΕΩΝ.

Prodest cruentis ulceribus impositum. Idem articulis solutis conuenit, fistulis,
flaccidis carnibus, præsertim quæ summo corpore extant. Valet item ad cryspela-
ta, aliosq; plurimos affectus sine uisuris. Misyos, chalcitidis, eruginis, cerussæ,
gallæ, aluminis scissi, & rotundi, cretæ sutoriæ, singulorum pondo uncias sex, ceræ,
resinæ pityinæ, picis, bituminis, salicis foliorū, singulorum pondo uncias duas, olei
heminas quatuor, uncias quatuor, chalcanthi pondo uncias sex, malicorij pondo
uncias sex, aceti sextarios sex: salices ex aceto incoquantur, donec relictis fuerint se-
xtarij duo, deinde erugini, cerussæ, & cretæ sutoriæ prius tritis, folia immittito, si-
mulq; terito, deinde sicca ubi leuigaueris, rursus exprimito, postea liquefacta su-
perfundito. Hoc Asclepiades sine chalcantho & malicorio præparat, sicut in secun-
do huius operis commentario docuimus. Aliud post hoc ἄλλο ἰτέων Crito in istâ sen-
tentiam ædidit.

Alias duas

ΔΙΑ ΙΤΕΩΝ ΛΙΤΕ ΗΕΡΟΔΟΤΙ.

Cretæ sutoriæ, gallæ omphacitidis, aluminis scissi, rotundi, singulorū pondo un-
cias sex, ceræ, bituminis, picis aridæ, salicis foliorum, pityinæ, singulorum pondo li-
bras duas, olei pondo libram, aceti sextarij dimidium.

QVAE TRADIDERIT ASCLEPIADES EIVS

dem generis emplastra.

Superioribus annumerantur tum quod ad Asclepiadem refertur ab omnibus
cognitum, tum quod ex dictamno constat: sed quia Asclepiades manifestè de ipsis
scripsit, etiam nunc eorundem mentionem faciam. Porro commodum ex eo quod
bis uel ter scribitur, aliud insuper accedit, puta ut cognoscamus, in quibus simpliciū
mistris, ac ipsorum pollicitis scriptores illorum inter se conueniant, in quibus
item discordent.

HALIEI RVFVM.

Ad cruenta uulnera & neruos præcisos ualet, item ulceribus uetustis cicatricem
ægrè ducentibus & fluidis conuenit, quin & emollit optime, præsertim in mammis
ortas duritias: medetur canum hominumq; moribus insigniter: ualet ad pastinacæ
& draconis, aliorumq; sæuorū piscium ictus. In summa, uirtutem habet mirificam,
Argenti spumæ, ceræ, cuiusque denarium pondo centum, terebinthinæ, mannæ,
thuris, galbani, minij synopici, cuiusque denarium pondo octo, olei sextarium: præ-
parato sicut prædiximus.

GALENI HALIEI.

Argenti spumæ, ceræ, cuiusque denarium pondo centum, terebinthinæ, myrrhæ,

C synopsis, eruginis rasae, squamæ, singulorum denarium pondo octo, mali terræ denarium pondo octo, thuris denarium pondo uiginti quinque, diphrygis denarium pondo sex, galbani denarium pondo duodecim, guttæ ammoniaci denariū pondo duodecim, olei heminas duas: conficito quemadmodum superiora.

EMPLASTRUM VENATORVM.

Facit ad quadrupedum ictus, morsusq; & ad reliqua uenenata. Argenti spumæ pondo minam, olei ueteris, squamæ æris rubri, ceræ, resinæ frictæ, singulorum pondo, guttæ ammoniaci pondo trientem, galbani, minij synopsis, singulorum pondo uncias duas. Argenti spumam, squamam, & oleum ad spissitudinem usque incoquito: deinde ceram ac resinam inijcitur. Cum liquata fuerint, ab igne tollito, & ammoniacum dilatatū immittito: ubi refrixerint, galbanum & ammoniacum indito, synopsis aspergens, ac in mortario subactis mollitiscq; utitor.

EMPLASTRUM CHALCIDEI.

Conglutinat, inflammationem arcet, fissuras cum contusione iuuat, sinus coniungit, resiccat, & abscessus prohibet, ossa corrupta educit, maximè in superficie. In uniuersum, mirabilis ei uirtus est. Argenti spumæ, squamæ æris, resinæ pityinæ, ceræ, singulorum denarium pondo centum, guttæ ammoniaci, galbani, cuiuscq; denarium pondo sedecim, diphrygis denarium pondo duodecim, mali terræ leuissimū denarium pondo quadraginta, olei ueteris sextarios tres. Argenti spuma, squamæq; ex oleo coquantur: ac ubi colorem mutauerint, diphryges immittitur: deinde cera, resinæ pityinæ, uel picea. Liquatum ut digitos non inquinat, ab igne tollitur, ac ammoniacum elotum inijcitur. Postquam liquefeceris, malum terræ, pharmaco iam refrigerato inspergatur, & continuè moueatur: deinde in mortarium immittito, ac subigito: excipiens utitor.

EX DICTAMNO SACRVM VIRTUTE MIRANDVM.

Benefacit neruis musculiscq; præcis & contusis, uetustis, & sanatu difficilibus, ossa corrupta educit, aculeos, & quæ infixæ sunt corpori eximit, nec minus digerit, iuuat capitis dolores, & oculorum fluxiones. Est etiam malagma pleuritidis & hepaticis idoneum: efficax est ad cuiuslibet uirulentis ictus. Argenti spumæ denarium pondo centum, colophonix denarium pondo quinquaginta, ceræ denarium pondo uiginti quinque, guttæ ammoniaci, mali terræ, singulorum denarium pondo sedecim, mannæ, galbani, uniuscuiusque denarium pondo duodecim, eruginis, dictamni, æris usti, propolis, singulorum denarium pondo octo, diphrygis, æris squamæ, gentianæ radicis, singulorum denarium pondo sex, olei ueteris hyeme heminas duas, per ætatem unciam s. præparatur quo dixi modo. Huius scriptura ab Heras in illorum pondere uariat: nam Asclepiades dictamni denarios octo, Heras decem inijcere præcipit: atq; etiā mali terræ, & guttæ ammoniaci, ille cuiuscq; denarios sedecim, Heras sex quidem guttæ ammoniaci, mali terræ uerò decem. Cæterum Heras oleum indistinctè scripsit, solum heminas duas eius iubens infundere: Asclepiades autem hyeme tantum, ætate unam & s.

DIOPHANTI CHIRVRGI, QVO VSVS est Phylacus.

Argenti spumæ denarium pondo centum quinquaginta, cerussæ, picis, squamæ æris, ceræ, singulorum denariū pondo octodecim, eruginis, resinæ pityinæ siccæ, mannæ thuris, propolis, singulorum denariū pondo duodecim, galbani, mali terræ, ciperi, singulorum denarium pondo sex, dictamni, trifolij, guttæ ammoniaci, singulorum denarium pondo trium, illyricæ, artemisæ, polij, marrubij, singulorum denarium pondo duum, olei ueteris heminas duas: ad dictum modum præparatur.

DE EMPLASTRIS ANDROMACHI EIVSDEM GENERIS.

Emplastra uarij usus, simul & cicatricem ægrè ducentibus idonea hoc in libro per censere statui, ex quorum grege sunt decem longè optima, inter ea quæ scripsit Andromachus.

Alias noue.

† & uiginti, aliis additur, & recte.

Alias mali terræ, singulorum denarium pondo sex.

Alias mali terræ nec hoc loco eodē pondere scribitur.

VIRIDE EVANGELI.

A Resinæ terebinthinæ, secundum alios, siccæ, denariū pondo quinquaginta, sicut alij uerò centū, ceræ denariū pondo uiginti quinque, thuris, squamæ galbani, aloës, denarium pondo trium, salis ammoniaci, opopanacis, eruginis rasæ, æris usti, mali terræ, guttæ ammoniaci scissilis, secundum alios rotundi, singulorum denariū pondo duum, ichthyocollæ denarium pondo trium, aceti heminas quatuor, olei quatuor tam hemina partem, secundum alios octauam. Vtor uermiculari non imposito.

ΠΙΝΩΔΕΣ EMPLASTRVM QVO VTOR.

Ichthyocollæ pondo uncias tres, sarcocollæ pondo uncias tres, erythriæ pondo selibram, terræ samixæ pondo uncias quatuor, myrrhæ pondo uncias quatuor, thuris pondo uncias sex, squamæ æris pondo uncias octo, salis ammoniaci pondo uncias tres, eruginis rasæ pondo uncias sex, aluminis scissilis pondo uncias duas, aloës indicæ pondo uncias quatuor, galbani pondo uncias quatuor, ceræ pondo libras duas, terebinthinæ pondo libras duas, olei pondo libras quatuor, aceti quod ichthyocollæ irrigandæ sufficit: sicca leuigata liquidis insperguntur.

ALIVD VIRIDE.

Resinæ pityinæ denarium pondo ducentorum, guttæ ammoniaci denarium pondo quinquaginta, opopanacis denarium pondo octo, ceræ denarium pondo centum, propolis denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo, squamæ æris denarium pondo duodecim, eruginis denarium pondo duodecim, aluminis rotundi denariū pondo octo, misyos denarium pondo septem, salis ammoniaci denariū pondo octo, chalcitidis denariū pondo quinque, sulphuris ignem non experti denariū pondo octo, thuris denarium pondo duodecim, fellis taurini sicci denarium pondo sex, uel humidæ denarium pondo duodecim, cyprini heminas sex, alij quatuor, aceti quod satis est.

VIRIDE EPICVRI MVLTÀ PROMITTENS.

B Ceræ denariū pondo ducentorum, colophonix denarium pondo trecentorum, squamæ denariū pondo sedecim, æris usti denariū pondo sedecim, eruginis denarium pondo sedecim, mali terræ tenuis denariū pondo sedecim, aloës denariū pondo uiginti quatuor, aluminis rotundi denariū pondo duodecim, myrrhæ denarium pondo uiginti quatuor, galbani denariū pondo uiginti quatuor, salis ammoniaci denariū pondo sedecim, aceti heminas quatuor, olei heminas duas, interim pauciores.

VIRIDE MVLTÀ PROMITTENS ALCIMIONIS

uel Nicomachi, ad fistulas, nigritias, uel nomas, glutinat ossa & educit, strumas discutit.

Galbani denarium pondo sedecim, æris usti denarium pondo octo, squamæ denarium pondo uiginti quatuor, ceræ denarium pondo quinquaginta, seui caprini uel uitulini denarium pondo triginta, thuris, resinæ siccæ, guttæ ammoniaci, terebinthinæ, nitri, mali terræ, singulorum denarium pondo uiginti quinque, bryoniæ denarium pondo duodecim, orcheos herbæ denarium pondo duodecim, iridis aridæ denarium pondo quatuor, aloës indicæ denarium pondo duodecim, scissilis denarium pondo octo, fellis taurini denarium pondo octo, aceti heminam: cum uti uoles, rosaceo dissolues.

VIRIDE AD ZONAM, QVAM GRAECI

ἐξωντα dicunt, item ad chironia, & difficulter ad cicatricem uenientia ulcera, pharmacum Andromachi.

Hordei combusti denarium pondo decem, eruginis denariū pondo octo, ceræ denariū pondo octoginta, cyprini heminam. Hoc medicamen eruginem multam continet, pro ceræ & cyprini temperatura: nam hordeū combustū si per se inspergit, chironia ulcera iuuat, neq; intendit ceræ & cyprini uires, neq; eruginis resoluat: ablato ipso simile pharmacum redditur multis, quæ superiore libro ad huiusmodi ulcerum curationem scripta sunt: non tamen multum cyprini assumetur, præsertim si ceræ

C pinguis existat: sed quantum ad ceram erugini admixtam emolliendam capere necessarium est: superiora omnia emplastra hoc nomine uario usui seruiunt, quod medicamenta emollientia, trahentia, digestoria, concoctoria, in super citra rosionem sic cantia assumpserint: plurima ipsorum etiam ualide astringentia, quorum uirtus est, humores affectae parti influentes repellere. Porro doctorum medicaminum potestatis materias nominatim in operis de simplicibus sexto, septimo, octauo, nono, decimo, & undecimo libro expressas habetis. Multorum enim hoc commentario nominatim memini, ac iterum meminero. Quinetiam hoc pharmacum in praesentia apposui, eorum quae nuper dixi mentionem facere desiderans: tum quia id superiore libro commemoratis simile est, tum quod proprium magis uidebatur, illis simul appendere.

ICESIA NIGRA ANDROMACHI.

Hoc emplastrum Andromachus non ubi uiridia tractat, sed superius prope initium in temperatura permultum euarians, ut prius Critonem & Heram prodidisse indicaui.

SCRIBITVR HOC PACTO.

Bituminis denarium pondo tercentum, terrae ampelidis denarium pondo ducentum, argenti spumae denarium pondo sexaginta, galbani denarium pondo triginta sex, terebinthinæ denarium pondo triginta sex, scissilis denarium pondo triginta sex, propolis denarium pondo septuaginta duum, mannae denarium pondo quinquaginta, myrrhae denarium pondo duodecim, iridis denarium pondo duodecim, chalcitidis denarium pondo sex, gallae denarium pondo decem, olei congium unum & dimidium, mellis hemina dimidium: recte fecit, qui de mina ambiguitate relicta omnia per denarios conscripserit, ut de solo congio quaestione instituas. In hoc enim melius egerunt, qui sex heminas posuerunt, ac triplicato bitumine pro portione illius quod Heras immiscuit, scriptura exorsi sint. Etenim Heras centum denarios, hic trecentos posuit: etsi in quibusdam exemplaribus non fide dignis ducentos inuenerim: terra sane ampelidis duplo eam quam Heras scripsit, exuperat. Argenti spuma, quam & ipsam ampelidid pondere aequali esse conueniebat, multo minor ab eo iniecta est: nam denarios sexaginta miscet. Galbani uero triginta sex denarios immittens proportionem cum Hera & Critone non seruat, quemadmodum in alumine scissili: paululum enim hic ab exacta portione declinat, quae triginta septem & s, iniicere iubeat: quod pro aliarum ipsius misturarum portione ad quinquaginta denarios excedit. Iam uero in propoli non nihil discordat, quantum ad duplicatam portionem spectat. Item in manna a Critone & Hera recedit: quippe centum denarios ceu ad illorum proportionem iniectos esse oportebat. In chalcitide etiam multo magis a portione subtrahit: in alijs parua controuersia est, nisi in melle: cuius heminas tres tantum quam ad illorum portionem immiscuisse ipsum conueniebat, dum hemina dimidium adijceret. Ita quoque in oleo tres congios miscuisse debebat, si non a Critone discrepare uoluisset: si uero cum Hera conuenire, octodecim heminas, congium, & dimidium conscribens.

VT TARENTINVS HERACLIDES ICESII

nigrum emplastrum tradidit.

Ad omne uulnus, maxime quae in summo corpore sunt leuia facit & conglutinat. Item canum morsus, & furunculos sanat, duritias discutit, praesertim mammillas obsidentes, digitorum condylomatis succurrit. Argenti spumae denarium pondo centum, bituminis tantundem, terrae ampelidis idem pondus, mannae denarium pondo uiginti quinque, propolis idem, galbani denarium pondo duodecim s, aluminis scissi, resinae terebinthinæ pares mensuras, iridis denarium pondo sex, chalcitidis denarium pondo septem & s, gallae denarium pondo octo, myrrhae tantundem, mellis hemina unam, olei crudi heminas sex. Argenti spuma, bitumen, & terra cum oleo coquantur, & spatha

A Spatha ex tedarum ligno mouetur. Cum spissitudo fuerit, propolis, resina, & galbanum adduntur. Haec autem prius melle incoquantur. Quibus mistis, olla statim ab igne tollitur, & sicca insperguntur. Haec cum Heraclides tradiderit in libris aduersus Antiochidem, demiror quomodo nonnulli post eum scripturam ipsius non obseruauerint. Heras sane ubique Heraclidem imitatus esse uidetur, praeterquam in myrrha & galla. Nam dum Heraclides cuiusque horum denarium pondo octo miscet, Heras singulorum sex temperat. Insuper Asclepiades in secundo libro de exterioribus, omnia portione quadruplo maiore quam Heras tradidit: adde quod olei omphacini heminas duodecim, Crito congios duos temperauerit, etsi omnia duplicata compositio ipsius habeat. Quare nonnulli mihi uident adscripsisse heminas duas: quod ipsum profusum ueritati, tum Herae & Tarentini scripturae magis aduersatur: siquidem Heras centum octoginta denarios posuit, in pondus non mensuram oleum reducens, tanquam hemina denarios sexaginta pendente: nam Attica nouem Italicas uncias conficit: pendente enim nouem Italicae unciae, quas in cornibus insectis metiuntur, septem uncias ponderales & s, quae sexaginta denarii fiunt, singulis uncias octo denarios recipientibus. Quare etiam hic cum Heraclide Heram consentire uideas, cum tres heminas iniiciat, Asclepiades duodecim: quoniam omnia in ipsius compositione quadrupla sunt. Heras autem, quoniam pharmaci in Tarentini scriptura magna moles fieret, uidetur mihi quartam omnium portionem posuisse. Nam in myrrha, ut dixi, & galla paululum mutare oportebat, cum alij quoque hoc emplastrum tradiderint. Qui exactius in eo, cuius praeparationem ex coctione coniecimus, Tarentino con cordes facti sunt: qui autem negligentius, uel in uno solo, uel in pluribus simplicibus dissonasse ab Heraclide uidentur. Proinde superfluum fuerit de ijs mentionem facere: praeparandum enim medicamentum est, ut Heraclides iussit, uel ut Heras: qui parum adeo inter se differunt.

HERACLIDES LITEN ICESION HANC ESSE DICIT.

B Bituminis denarium pondo quinquaginta, argenti spumae denarium pondo quinquaginta olei heminas decem coquito: ubi coierint, cerae denarium pondo quinq; iniicito, galbani, myrrhae, singulorum denarium pondo quinq;.

CYZICENE HERAE.

Hoc quoque inter celebra emplastra refertur, ab omnibus prope conscriptum, magno in simplicium medicamentorum temperatura consensu. Nonnulli tamen discordant, uti innotescet, cum subiungemus, quomodo quisque componendum censeat. Heras igitur de praesenti emplastro ita ad uerbum scribit.

CYZICENE.

Facit ad recetia uulnera, & uetera depascencia, duritias praesertim in mammis discutit, extrahit, repurgat, implet, glutinat, cicatricem ducit, tollit callosas durities, male curata reficit, & in quibus scalpello uti non licet, ut in ceruice, collyrii loco utitor: abscessus furentes mitigat, phymata discutit, ganglia & contractiones siue coitus auellit abrupitque: tela, ossa, lignorum fragmenta educit, crustas citra dolorem deijcit: in depascetibus, magnis emplastris, quae splenia nominant, uti oportet. Insuper strumas extenuat, haemorrhoidas cohibet, & uesicae morbis summe prodest. Haec autem recipit: thuris, myrrhae, croci, iridis, illyricae, bdellii, chalcathi, aluminis scissi, rotundi, guttae ammoniaci, misyos, putaminum mali granati dulcis, chalcitidis, singulorum denarium pondo quatuor, squamae denarium pondo duodecim, mali terrae, gallae, omphacitidis, chalcitidis, singulorum denarium pondo octo, uisci quercini, opopanacis, eruginis raseae, acaciae, floris rosarum, singulorum denarium pondo octo, aristolochiae, gallae, singulorum denarium pondo sedecim, terebinthinæ pondo minam, alij denarium pondo quinquaginta, liquoris papaueris denarium pondo sex, cerae denarium pondo minas duas, secundum alios, denarium pondo quatuor, seui uitulini curati denarium pondo minam,

C alij, denarium pondo centū quinquaginta, aceti communis heminas uiginti. Vini quod sufficit in sicca immittitur. Hæc de Cyzicene. Hera ab Andromacho scriben-
tibus, uidebitur quibusdam magna esse dissentio, cum Hera thuris, croci, myrrhæ,
& eius quod deinceps positum est, denarium pondo quatuor immiserit. Androma-
chus octo. Verum quod iam prius obseruandum nobis esse dicebam, id etiam nunc
dicturus sum, si omnia simplicia pharmaca, licet duplicata horum quæ alij tempera-
runt, misceas, eadem fiet temperatura, quemadmodū si triplicata omnia iniicias: ac
nunc Andromachus omnia ferè duplicata miscuit, cum Heras simplicia ipsa indide-
rit: ac etiam hic discrepant, quod ille aloën addat, Hera secus faciente: quinetiam
quod panacis radicem adiungat, cum Heras opopanacem tantū scripserit: Andro-
machus non hoc solum, sed etiam panacem; solent autem sic uocare radicem herbæ
quam panacem appellant. Adhæc Andromachus papaueris liquorem temperauit,
doloris euitandī gratia: acaciam uerò & rosarū florem, tanquā astringentia. Porrò
coctionē pro more Heras adiunxit, Andromachus omittit, quippe qui rarō illam
soleat apponere. Cæterum quod aceti communis heminas duas & uinum siccis in-
fundat, innuit se arida ex uino uel aceto leuigari uelle, deinde liquefacta his super-
fundere. Heras autem ne uel aceti, aut uini meminit. Ad calcem coctionis ita adscri-
psit: Cæterum arida, & opopanacem in cacabū conijciro, & ubi unita fuerint, affun-
dito, mollitoq; irino unguine manus inquinās. Ego ipsum Andromachi more con-
ficio, opopanacem cum siccis in mortario terens: si ualentius, & quod magis dige-
rat, medicamentum facere desiderem, acetum inter leuigandum admisceo: si magis
astringens repellensq; uinum; quemadmodum rursus id nunc austerum, nunc gil-
uum, nunc uetus, nunc ætate medium assumens. Nam quod austerum est, nec ue-
tus, magis astringit: quod uetus, nec austerum, ualentius digerit.

CYZICENE ASCLEPIADIS.

D Criptum est hoc emplastrum iam etiam in quarto, ubi omnia ordine,
quæ ad malignitatem pharmaca habere cōsuluit, commemorauimus.
Et nunc quia ipse pariter ab Hera & Andromacho euariat, fatius mihi
uidetur ipsius uerbis in tertio libro de exteriorum pharmacis tradita
subiungere,

CYZICENE.

Facit ad diutinos affectus & neruos præcisos: Thuris quāoptimi, ceræ, myrrhæ,
mali terræ, chalcitidis, illyricæ, galbanī, singulorū denariū pondo quatuor, terebin-
thinæ, argenti spumæ, singulorum denarium pondo octo, olei heminam. Omnia in
uas æreum coniecta, supra leuem prunam coquuntur, mouenturq; donec in aqua fri-
gida demersum mellis spissitudine acquirat: postea mouendo tollitur: hoc illitum
pelliculæ imponitur; hyeme post septimum diem, ætate post quintum soluitur.

ALIUD EX IIS QUAE AD PHILO-
xenum referuntur.

Thuris, myrrhæ, croci, illyricæ, bdellij, squamæ æris, chalcanthi, chalcitidis, alu-
minis rotundi & scissilis, misyos peregrini, guttæ ammoniaci, propolis, uisci quer-
cini, opopanacis, malicorij præclusi, singulorū denarium pondo quatuor, mali ter-
ræ denarium pondo octo, ceræ, seui taurini, singulorum denarium pondo centum,
quod minam inscribit, resinæ terebinthinæ denarium pondo quindecim, quod tres
quartas appellat. Resina in ollam fictilem coniecta, donec odorem amittat conco-
quitur. Deinde seuum & cera commacerata iniiciuntur, & liquefiunt, arida con-
tunduntur, & cribro tenuissimo incernuntur: postea liquida ab igne tolluntur: qui-
bus abunde refrigeratis arida insperguntur, & curiosè mouentur. Habere autem
oportet ex aceto trita, myrrham, thus, bdellium, opopanacem: his quæ in olla sunt,
adiiciuntur, terunturq; ne grumi ceræ modo fiant: ubi autem rectè habuerint, in li-
gnea pyxide irino unguento prius illita reponuntur.

EM

EMPLASTRUM EX DVABVS ARI-
stolochijs Andromachi.

D E hoc in eam sententiam scribit Andromachus. Emplastrum ex dua-
bus aristolochijs.

Resinæ frictæ pondo librā, ceræ pondo libram, picis pondo libram,
gallæ, uel olei ueteris heminam unam, & cyathos duos, cerussæ pon-
do uncias sex, eruginis pondo uncias sex, chalcanthi pondo uncias
quatuor, mannæ pondo uncias sex, mali terræ longi pondo uncias quatuor, rotundi
pondo uncias quatuor, erythriæ pondo uncias sex, illyricæ pondo uncias quatuor,
gallæ uncias duas, aceti heminam; ego amplius: malicorij pondo uncias duas: sicca
ex aceto teruntur, deinde liquida.

EX ΔΙΚΤΑΜΝΟΤ ΔΑΜΟΚΡΑΤΙΣ.

D iximus frequenter metricas scriptiones non solū ad memoriā, sed etiam
ad misturas exactè temperandas solutis esse commodiores. Cuius gra-
tia etiam nunc medicamentum, quod ex dictamno perfectam in Damo-
cratis scriptis temperaturam perferret, apposui.

Insignium emplastrorum numero adscribitur

Vnum, quod accipit dictamnum creticum

Dictum, medetur prosperè serpentium

Percussibus uirulentis atq; morsibus,

Et omnium quadrupedum rabidorum: iuuat

Sic ulcerum callos & neruos perditos,

Et musculos & alto chartilaginis

Corpore putrescentes, quæ incumbunt ossibus

Colli, mammillarum, ceruicis ulcera

Perfanat, ctsi diu iam durauerint,

Ac omnia simul quæ facere dixi prius

Emplastrum Aegyptiam nomine scilicet.

Hoc cum sit exactè bonum, quidam omnibus

Vnum bonis reputant usu præstantius.

His temperatur misturis: lithargyri

Denarijs bis centum: quibus additur

Olei uetusti libræ quarta portio:

Alij malunt quartam partem heminæ,

Et quinquies ceræ decem ponticæ

Denarij, colophonix bis totidem,

Alij uerò terebinthinæ parem modum,

Aeruginis, ac æris, aloës indicæ

Aerisq; combusti, diphrygis & boni,

Cuiusq; sedecim, semissemq; ponito,

Et galbani rursus uiginti quatuor,

Mannæ duodecim, atq; thuris totidem.

Ammoniaci guttæ fac quinquies decem,

Et sexdecim iungantur propolis atticæ,

Terræ mali prælongi rursus bis decem,

Aeris cyprij, squamæ, drachmæ duodecim,

Et gentianæ radicis siccissimæ

Aequale, cunctis herbæ dictamni quoq;

Aridæ, sed habentis florem, bis decem,

Leuis: lithargyrum cum oleo demittito

Ollæ recenti, cui patulum os figulus dedit.

C Pruna leni coques, mouens rudicula
 Quousq; spissitudo mellis attici
 Fiat, paribus squamæ commissis partibus.
 Rursus magis coquas: ac postquâ pharmacum
 Rufum fuerit, æs misceas & diphryges,
 Faciensq; amolyntum & crassum pharmacum,
 Ceram, resinamq; unâ dictis addito.
 Quibus liquatis, ubi probè coierit
 Emplastrum, ab igne tolles, inde conferes
 Propolin, aloën, mannam, galbanum,
 Ammoniacumq;, dum feruor subsiderit,
 Apponito & terræ malum leuissimum,
 Tum gentianam, nec non herbam dictamon,
 Et spatha medicamentum ubi contusum est manu
 Subiges, in ampliores rotundas, uocant
 Magdalidas, uitia ad quæ dixi utens exhibe.

DAMOCRATIS TYRIA ABSQVE FASCIIS
adharens, de quo hunc in modum scripsit.

P Ost hæc referam emplastrorum adhærescentium
 Sine fasciis, quis usus & confectio,
 Diuisionibus exiguis faciunt bene,
 Sed carnis ipsius ampliora uulnera
 Medicantur: à quadrupede morsos corpore

D Summo; recentes discutunt furunculos;
 Quibusq; iam pus est, per halitum digerunt,
 Item auferunt crustas ipsis celerrimè,
 Citra manus operam cicatrix ducitur
 In fronte posita, fluxus quam promptissimè
 Oculorum cohibent sola quamuis ceperis.
 Huius generis præstantius primum efferam
 Emplastrum facile inuentu, cui color bonus
 Atq; efficacia, nos uocamus Tyriam,
 Nam purpuras capit colore tyrias,
 Si quo decet modo fiat: sic præpara:
 Sit libra quinquies lithargyri
 Boni, semel ceræ capiatur, in super
 Ter pityinæ, præterea pinguis azyli,
 Aeruginis, præstantis æris, galbani,
 Cuiusq; misceto quaternas uncias,
 Pinguis olei sex, & decem pondo addito.
 At curiosè emplastrum coquito in hunc modum:
 Lithargyrum ex oleo leuem demittito
 In ollulam nouam, sed hanc maiusculam.
 Vbi conteres manibus, mouebis spathula,
 Deinde flamma acri atq; continua coques:
 Cum mellis accipit iam spissitudinem
 Aerugo, squama misceantur, incoqui
 Permittito satis, statim æs adiungito:
 Rursus coqui paruo relinquens tempore,
 Paulum refundes ex cacabo medicaminis.

Atq;

A Atq; refrigeratum manibus & digitis teras.
 Boni coloris atq; durum ubi conspicis,
 Sic pityinam, ceramq; reliquis indito,
 Deinde cunctis rite coctis paululum
 Stillato, rursus & colorem si bonum
 Et temperamentum uides, mox tollito
 Ab igne fictilem, & subactum galbanum
 Apponito, si pharmacum sit durius
 Multo resolues oleo, faciens sic bonam
 Temperiem: in aliud inde uas transfundito
 Frigidum, & subactum manibus ita reponito.

DE PASTILLIS ASCLEPIADIS.

Vemadmodum emplastra à colore, non à facultatis appellatone nomi-
 nant quidam medici, melina, candida, fusca, & rufa, ita pastillos Græ-
 cè προχρισκους ab efformationis figura uocant, non ad unum affectum, sed
 admodum multos conferentes. Nos igitur ipsos imitati, deinceps o-
 mnes præclaros, siue pastillos, siue orbiculos, utroque enim nomine appellantur,
 describemus. Rectè autem illi singulis quid possent efficere præposuerunt: præser-
 tim Asclepiades, cuius etiam primi pharmaca, quæ in tertio de exterioribus libro
 prodidit, apponam.

PASTILLI ASCLEPIADIS.

Pastilli à multiplici usu Græcè dicti πολυχρηστοι.

ARISTARCHI THARSEI PASTILLVS.

B Facit ad recentia uulnera, & uetera: prodest putredini & fauis, curat fistulas, au-
 res suppurantes, ossa corrupta, nomas; reprimit omnem carnis excrecentiam: tol-
 lit pterygia, ualet ad uteri affectus, sanat ozænas, phagedenas, condylomata: iuuat
 inueterata, & quæ difficilem curationem habent: utilis est principio phthisicis, lie-
 nosis, celiacis, dysentericis, tribus obulis in potu familiari datus: succurrit synanchi-
 cis, gingiuarum nomis: in summa, exterioribus & interioribus uitijs auxiliatur.

Myrrhæ denarium pondo sex, croci denariū pondo trium, crocomagmatis de-
 narium pondo trium, citinorum denarium pondo sex, chalcanti denarium pondo
 sex, aluminis uiridis denarium pondo sex, aloës denarium pondo sex. Vino falerno
 excipiuntur, fiuntq; orbiculi seu pastilli, & in umbra desiccantur. Vbi usus necessi-
 tas est, humido inter se diluuntur ad commemoratos affectus.

PASTILLVS NEAPOLITAE.

Myrrhæ, thuris, singulorum denarium pondo sex, gallæ, lycij, aluminis, croco-
 magmatis, aloës, æris, singulorum pondo denarium octo, citinorum denarium pon-
 do duodecim, Vino falerno excipiuntur.

ANDRONIVS INSCRIPTVS.

Citinorum denarium pondo decem, scissilis denarium pondo quatuor, chalcanti
 denarium pondo duodecim, myrrhæ denarium pondo quatuor, thuris, mali ter-
 ræ, gallæ * immaturæ, singulorum denarium pondo octo, uini dulcis heminas du-
 as. Apud Heraclidem ita habet: Malicorij denarium pondo decē, mali terræ, gal-
 læ denarium pondo octo, * falis ammoniaci denariū pondo quatuor.

ALIVS.

Thuris, scissilis, myrrhæ denarium pondo quatuor, chalcanti denarium pondo
 duum, Hæc passo excipiuntur.

POLYIDAE SPHRAGIS.

Malicorij denarium pondo sex, myrrhæ denarium pondo octo, aluminis scissi-
 lis denarium pondo quinq;, thuris denarium pondo quatuor, chalcanti denarium
 pondo trium, fellis taurini denarium pondo sex. Vino dulci excipiuntur.

L

CORACINAE SPHRAGIS

C Facit ad tonsillarum phlegmonas, & uuas laxatas: gingiuas madentes resiccat, nomas curat, & sedis affectus: fistulas ad callum perducit. Mali terræ cretici, longi, citinorum, chalcitidis tostæ, thuris, myrrhæ, chalcanti, crocomagmatis, aloës indicæ, fellis taurini, singulorum pondo denarium octo: passi quantum satis est.

PASTILLVS AD NOMAS.

Brathios denarium pondo quinquaginta, myrrhæ denariū pondo trium, sorios, cyperi, chalcanti, thuris, singulorum denarium pondo duūm: uino excipiuntur. Aliæ scripturæ habet, oleæ foliorum denarium pondo duūm, myrti sicca, orcheos herbæ, myrrhæ, singulorum denarium pondo quatuor, arsenici, quod auripigmentum uocant, denarium pondo unius, myrrhæ denarium pondo quatuor.

EX SCRIPTIS HERACLIDAE.

Orcheos denarium pondo duūm, arsenici denarium pondo quatuor, gallæ denarium pondo octo, squamæ denarium pondo sex, sorios denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo duūm, thuris denarium pondo duūm, acaciæ succi denarium pondo duūm: Vino excipiuntur.

PASTILLS ΔΙΑ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ,

id est, ex stirpibus inscriptus.

Malicorij, myrti foliorum, nucis putaminum siccorum, spinæ fructus, singulorum denarium pondo octo, gallæ denarium pondo quatuor, salis fossitij denarium pondo octo: omnia cōminuuntur: friabilia in aceto intingunt, ac in uas fictile conijciuntur: deinde torrentur, & cū aceto leuigantur. Vbi bene habuerit, myrrhæ denarios quatuor, thuris denarios duos inijcitur, et pastillos fingitur: usus eius est cū aceto.

PASTILLVS QVI A TERENCE INSCRIBITVR

stipticos, hoc est, astringens: Facit ad quamlibet Nomen, & digitorū affectus.

D Sandaracæ, misyos, chalcanti, aluminis scissilis, singulorum pondo denarium duūm, myrrhæ, squamæ aris, aloës, chalcitidis, singulorum pondo denarium trium, thus, citinorum, rosarum floris, gallæ, singulorum pondo denarium quatuor, acaciæ succi pondo denarium octo, malignanti putaminum pondo denarium octo: Excipiuntur myrti cocti ad dimidias decocto.

PASTILLVS AD SERPENTIA ΕΡΡΗΣΤΗΚΑ ΔΙΟΥΝΤΥΡ.

Pastillus Arii ad Zonam.

Terræ cimoliæ pondo denarium octo, misyos torridi denarium pondo sedecim, minij synopici pondo denarium trium: singula cum aqua terito: deinde simul miscens in pastillos digerito: usus est ex aceto.

ALIVS Δ' OPITANOT.

Origani, oleæ foliorum, acaciæ, chalcanti, salis hispani, singulorum denarium pondo duūm. Aceto excipiuntur.

EX COLLECTANEIS LARGI MEDICAMENTVM.

Argenti spumæ, uel cerussæ pondo denarium triginta octo, aluminis fissi pondo denarium duodecim, acaciæ pondo denarium octo, croci, thuris, diphrygis, opij, singulorum pondo denarium + duūm: cum aqua terito.

Alias + uncias duas.

ALIVD VALDE GENEROSVM.

Aluminis rotundi, chalcitidis, cretæ sutoriæ, uel sorios, singulorum denarium pondo quatuor, calcis uiuæ denarium pondo sedecim. Mali cortex in aceti sextario uno decoquitur, donec madescat: deinde teritur acaciæ aceto eodem, macerata nocte & die, admiscetur, & una teritur: postea cætera adijciuntur & fiunt pastilli: cum opus est, diluuntur aqua.

PASTILLVS THREPTI.

Ad zonam, & ubi passionem oportet sistere: facit etiam ad oris uitia, ad aures suppuratas: item cutis uitia tollit: carnis excrecentiam reprimit: narium ulcera, & sedis

A sedis affectus sanat. Corticis malorum pondo denarium decem, gallæ omphacitidis pondo denarium octo, mali terræ tantundem, aloës pondo denariū quatuor, myrrhæ pondo denarium octo, fissi pondo denarium duūm, thuris pondo denariū quatuor, chalcanti pondo denarium quatuor: passo excipiuntur.

PASTILLI RVPI HIERACIS THEBANI

διὰ τῆς ἀλκακαβῶρ, id est, ex uesicaria.

Facit ad capitis ulcera, epinyctidas, & narium ulcera: iuuat rhagadas, & quæcunque citra dolorem ad cicatricem uoles ducere. Cerussæ pondo libram, spumæ argenti pondo libras decem, aluminis fissi, alicacabi, hoc est, uesicariæ corticis, chalcanti, synopidis, singulorum pondo selibram: aceto assumuntur.

LVCII CATHEGETAE PHARMACVM.

Aluminis, eruginis corinthiæ, minij synopici, singulorum mensuram heminaæ æqualem: aceto diluuntur.

ARI AD SEDES DE PASTAS, SERPENTIA, CAR-

nem excrecentem, pterygia, aures suppurantes, ulcera periculosa:

sanat rhagadas & condylomata.

Scissilis, minij synopici, eruginis rasæ, gummi, gallæ, citinorum, singulorum partes portiones: aceto diluuntur.

MAGNI PHILADELPHI AD PRAE-

dictas dispositiones.

Aluminis fissi, eruginis corinthiæ, chalcitidis, minij synopici, singulorum partes cyathi mensuræ partes: aceto subiguntur.

PASTILLVS AD ERYSIPELATA.

Croci pondo denarij unius, opij tantundem, cerussæ pondo denarium duūm: passo diluuntur. Aliæ lectio habet, glauci pondo denarium octo.

B

ANDROMACHI ΚΡΟΚΩΔΗΣ.

Argenti spumæ pondo denarium + quadraginta octo, hoc est, uncias sex, cerussæ uncias quatuor, sulphuris ignem non experti pondo unciam, croci, opij, singulorum pondo unciam unam: iucco striphni excipiuntur: cum opus est, passo excerptum continue inungito.

Alias + quatuor, hoc est, scumnciam.

CAII NEAPOLITAE.

Cerussæ, acaciæ, glaucij, opij, cuiusque parem mensuram: passo subigito, & continue perungito.

ALIVD.

Cerussæ, acaciæ, singulorum pondo denarium octo, guttæ ammoniaci pondo denarium quatuor, croci pondo denarium duūm, opij pondo denarium duūm, succo polygoni uel serios, uel strychni, uel cynoglossi.

AGATHINI.

Cerussæ pondo denarium sex, manna, thuris, singulorum denarij pondo unius, crocomagmatis, sulphuris ignem non experti, singulorum pondo denarium duūm, ex ouis coctis + uitellorum pondo denarium sex: passo excipito.

Alias + λεπ. πλωρ.

AD RHAGADAS ET CONDYLOMATA: CVRAT

etiam digitorum rhagadas & nomas, Menesthei pharmacum.

Aloës pondo denarium sex, croci pondo uncias tres, aluminis fissi pondo uncias tres: uino diluuntur, & fiunt pastilli. * In usu liquor dispositioni respondeat.

Hec in uulgari exemplari non habentur.

APOLLOPHANIS AD RHAGA-

das & condylomata.

Stimmios denarium pondo octo, acaciæ denarium pondo sex, eruginis denarij pondo unius, opij denarium pondo duūm, thuris denarij pondo unius, myrrhæ denariū pondo duūm, gummi denarium pondo quatuor: uino maris experte pastillos fingito. *

NICOLAI.

C Stimmiōs pondo denarium octo, acaciæ tantundem, eruginis pondo denarij unius, opij pondo denarium trium, myrrhæ pondo denarium quatuor, gummi tantundem: uino excipito.

MAGNI AD RHAGADAS ET CONDY-

lomata: sistit nomas.

Aloës pondo denarium octo, acaciæ pondo denarij quatuor, gallæ pondo denarij duum, croci pondo denarij duum, thuris pondo denarij unius: uino subigunt.

PASTILLVS ΔΙΑ ΤΩΝ ΧΥΑΩΝ, ID EST, EX

succis inscriptus, ad nomas & scabiosos affectus, Lycij Indici.

Aloës indicæ, myrrhæ, æris, aluminis scissi, chalcantli, citinorum, thuris, singulorum pondo denarium quatuor, succi myrti heminæ dimidium: composito & in pastillos digerito.

PETRONII ARETAE MEDICAMENTVM AD RHAG-

das & condylomata: in magnis doloribus adhibetur cito liberat.

Stimmiōs, acaciæ, plumbi combusti & eloti, singulorum pondo denarium sexdecim, cineris cyprij, ericæ fructus, aluminis scissi, thuris, chalcantli, myrrhæ, opij, singulorum pondo denarium octo: uino excipiuntur, & fiunt pastilli. Cum utendum erit passo diluuntur.

PASTILLI AB ANDROMACHO CONSCRIPTI,

in libro de exterioribus.

Pastillus Darij, qui per anum immittitur.

Stimmiōs pondo denarium sedecim, acaciæ tantundem: alij, octo: eruginis pondo denarium quadraginta, succi papaueris pondo denarium duum, gummi pondo denarium quatuor, myrrhæ pondo denarij unius, thuris pondo denarium triu: alij, unius: uino uel aqua diluuntur.

PASTILLVS MULTIPPLICIS VSVS,

& pus educens, & relaxans.

Corticis thuris pondo denarium duum, æris squamæ pondo denarium quatuor: cum uino factos ex melle diluito.

MVSÆE REMEDIVM.

Aluminis scissi, aloës, myrrhæ, chalcantli pondo denarium sex, croci, crocomagmatis, singulorum pondo denarium trium, citini pondo denarium quatuor: mullo ex falerno facto assumuntur.

AD ERYSIPELATA AGATHOCLEIS MEDICAMENTVM.

Cerussæ pondo denarium octo, aluminis rotundi, crocomagmatis, sulphuris ignem non experti, singulorum pondo denarium duum: tritis strichni succus superfunditur, & pastilli, dum usus postulat, uino austero formantur.

ISIDORI AD NOMAS.

Lanæ succidæ pondo denarium quadraginta, scobis plumbi squamæ, bituminis, singulorum pondo denarium decem, aluminis scissi, rotundi, mali corticis, gallæ, misyos, chalcitidis, thuris, singulorum pondo denarium quinque, myrrhæ pondo denarium duum, amurcæ * heminas octo.

PASTILLVS NIGER QVO VTOR.

Malicorij denarium pondo decem, mali terræ, * gallæ, singulorum pondo denarium octo, aluminis scissi, aloës, singulorum pondo denarium quatuor, myrrhæ, chalcantli pondo denarium duum, thuris pondo denarium quatuor: uino excipiuntur: & cum res exiget uino dulci diluuntur.

PASTILLVS ΔΙ' ΑΑΙΚΑΚΑΒΩΝ.

Argenti spumæ pondo denarium uiginti quatuor, cerussæ pondo denarium duodecim, uel uiginti quatuor, alicacabi radicis pondo denarium octo, chalcantli, aluminis

A minis scissi, singulorum pondo denarium quatuor, minij quantum ad colorem accipiendum satis est: ex aqua subiguntur.

PASTILLVS ΔΙ' ΟΠΙΤΑΝΟΥ.

Oleæ foliorum uiridium pondo denarium octo, mali corticis pondo denarij sex, origani pondo denarium quatuor, acaciæ pondo denarium duodecim, chalcitidis, aluminis scissi, misyos, singulorum pondo denarij quatuor: uino austero diluuntur.

PASTILLVS ΔΙΑ ΤΟΥ ΡΟΥ.

Gallæ pondo denarium triu, acaciæ pondo denarium quatuor, chalcantli pondo denarium quinque, chalcitidis denarij dimidium, aluminis scissi pondo denarium octo, rotundi pondo denarium quatuor, misyos pondo denarium trium, malicorij pondo denarium quinque, squamæ pondo denarium quatuor, myrrhæ, aloës, mali terræ, singulorum pondo denarium duum, taurocollæ pondo denarium trium, rhus excoriarij heminam unam & s. alij duas, aceti heminam unam & s. ex quo rhus madefiet ac teretur.

POLYIDAE SPHRAGIS.

Aluminis scissi pondo denarium trium, thuris pondo denarium quatuor, myrrhæ tantundem, uel pondo denarium octo, chalcantli pondo denarium duum, citinorum pondo denarium duodecim, fellis taurini pondo denarium sex, aloës pondo denarium octo: uino austero excipiuntur.

PASTILLVS ANDRONIVS.

Citinorum pondo denarium decem, gallæ pondo denarium octo, myrrhæ pondo denarium quatuor: secundum alios, octodecim: mali terræ pondo denarium quatuor, chalcantli pondo denarium duum, aluminis scissi tantundem: alij, pondo denarium quatuor: misyos cyprij pondo denarium duum: passo diluuntur. Vtor ad multa polychresto pharmaco.

PASTILLVS ACHILLAE.

Spumæ, misyos, aloës, singulorum pondo denarium duum, mali terræ pondo denarium octo, aluminis scissi pondo denarij quatuor, myrrhæ pondo denarij duum, thuris pondo denarium quatuor, gallæ pondo denarij octo, chalcantli pondo denarium duum, corticis mali pondo denarium octo, fellis taurini pondo denarium duum: aceto subiguntur.

PASTILLVS AD NOMAS ISIDOREI CELEBRIS.

Mannæ thuris pondo denarij triginta, citinorum, aluminis scissi, gallæ, cuiusque pondo denarium octo, chalcantli, mali terræ, myrrhæ, misyos cyprij, calcis uiuæ, singulorum pondo denarium decem, acaciæ pondo denarium octo: assumuntur uino uel aceto, & leuigata usui sunt.

PASTILLVS ALIVS ΡΟΛΥΧΡΗΤΟΥ.

Gallæ pondo denarium octo, citinorum pondo denarium duodecim, æris combusti pondo denarium octo, eruginis pondo denarium sex, aluminis scissi pondo denarium octo, chalcantli, acaciæ, fellis taurini, thuris, aloës, lycij, myrrhæ: aliis, & misyos, singulorum pondo denarium octo. Sub Canis ortu multo aceto teruntur.

PASTILLVS APOLLONII ARCHISTATORIS,

μυλωνος, ut Alcyon, in usum multiplicem.

Cerussæ pondo denarium decem, argenti spumæ pondo denarium quinque, aloës pondo denarium quinquaginta, aluminis scissi pondo denarium quatuor, thuris pondo denarium quatuor, myrrhæ pondo denarij unius, cymoliæ pondo denarium uiginti quinque: uino excipiuntur: interim cum uino & rosaceo utor. *Alias + duum.*

AD ERYSIPELATA QVO VTOR.

Argenti spumæ pondo libras septem, cerussæ pondo denarij unius, opij pondo uncias tres, sulphuris ignem non experti, croci, singulorum pondo uncias tres: passo excipiuntur. Cum usus est, passo diluuntur.

GLAVCII ΠΟΔΥΧΡΗΤΟΣ.

C Alumini liquidum pondo denarium centum, myrrhæ pondo denarium octo, croci pondo denarium octo: passo diluuntur.

AD ERYSIPELATA BONVS.

Acaciæ pondo denarium octo, misyos pondo denarium quatuor, opij pondo denarium duum, thuris pondo denarium quatuor: cum aceto excipiuntur: facit etiã ad zonam.

ALIVS AD EADEM.

Opij pondo denarium quatuor, acaciæ pondo denarium quatuor, diphrygis pondo denarium quatuor, alumini fissi pondo denarium quatuor: ex aqua diluuntur: cum uti uoles, ex aceto.

ALIVS AD ERYSIPELATA.

Cerussæ pondo denarium octo, sulphuris ignem non experti pondo denarium quatuor, papaueris pondo denarium duum, rutæ foliorum pondo denarium duum, alumini fissi pondo denarium quatuor, cymoliæ pondo denarium duum, amyli pondo denarium duum: melle uel aceto diluuntur.

AD ZONAM TIBERII CAESARIS.

Diphrygis, meconij, alumini fissi, acaciæ, singulorum pondo uncias tres: aceto uel aqua diluens utitor.

CERANITES VSVS MULTIPPLICIS.

Arsenici denarium pondo trigintaduim, * mali terræ denarium pondo trigintaduim: alij, octo: iridis denarium pondo trigintaduim, * gallæ pondo denarium sedecim: alij, octo: alumini rotundi denarium pondo sex, chalcitidis denarium pondo sex, squamæ æris denarium pondo sedecim, chalcanti denarium pondo octo, resina sicca denarium pondo octo, aceti congios quatuor. Cum Caniculæ sydus eritur in æreo mortario & cochleario leuigantur. Quod si æreum mortarium non habeas, squamæ minam inijcito, quæ ualet denarijs centum.

PASTILLVS COGNOMENTO BITHINVS IN SICILIA

confectus, ad nomas, fistulas, pterygia, cū duplici cerato ad zonã, erysipelata, & alia.

Mali corticis denarium pondo sex, gallæ denarium pondo sex, iridis illyricæ denarium pondo quatuor, mali terræ denarium pondo sex, chalcanti denarium pondo trium, alumini fissi denarium pondo sex, chalcitidis denarium pondo sex, misyos denarium pondo trium, nitri denarium pondo duum, thuris denarium pondo duum, cadmiæ denarium pondo sex, æris squamæ denarium pondo quatuor, chrysolæ denarium pondo duum: ex aceto sub Caniculæ ortu præparato.

Alijs ÷ unius.

PASTILLVS AD CONDYLOMATA ET DIGITORUM INFLAMMATIONES, & PTERYGIA.

Thuris, acaciæ, stymmios, singulorum denarium pondo ÷ duum, eruginis, myrrhæ, opij, papaueris, gummii, nardi celticæ, singulorum denarium pondo ÷ duum: ex uino austero trita inunguntur.

Alijs ÷ unius.

ARIDA POLYIDAE, ID EST, VARIÆ SPECIEI SEV GENERIS, A PRÆNOMINATIS AUTORIBUS INDICATA, QUIBUS SINGULA CONUENIUNT.

Quæ scripsit Andromachus in calce operis de exterioribus.

ARIDVM ΣΗΤΤΟΝ, QVOD EST EXEDENS SINE MORFU.

Sandaracæ denarium pondo duum, arsenici denarium pondo duum, calcis uiuæ denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo quatuor: tritis utitor.

PASTILLVS SANGVINEM COMPRIENS,

mens, ἰσχυροῦς uocatur.

Chalcitidis, misyos, mannæ, singulorum denarium pondo quatuor: alij, duum tritis utitor.

XANTHE

XANTHE QVA VTOR.

A Chalcitidis pondo denarium centum, atramenti sutorij, *Græci uocant* χολκωνος, denarium pondo quinquaginta, misyos torrefacti denarium pondo uiginti quinque, æris combusti denarium pondo duodecim & s. leuigatis utitor.

ΙΣΧΑΙΜΟΣ MAGNA.

Misyos cyprij denarium pondo septem, atramenti sutorij totidē, corticis pinus denarium pondo quatuor, mannæ, thuris denarium pondo quatuor, squamæ æris denarium pondo quatuor, æris usti denarium pondo quindecim, chalcitidis denarium pondo quindecim, calcis uiuæ denarium pondo octo: alij, quadraginta: gypsi torrefacti denarium pondo quatuor: alij, quinque: tritis utitor.

ΙΣΧΑΙΜΟΣ APHRODAE.

Chalcitidis denarium pondo sex, mannæ, thuris denarium pondo duum, resina terebinthinæ, frictæ, singulorum denarium pondo quatuor: utere tritis ad hæmorrhoidas.

ALIVD VT HARPOCRAS.

Sandaracæ denarium pondo duum, arsenici denarium pondo quatuor, calcis uiuæ denarium pondo octo: pastillos fingito ex aqua diebus quadraginta teres, & sic inungito.

ALIVD AD HAEMORRHIDAS QVO VTOR.

Arsenici denarium pondo octo, sandaracæ denarium pondo octo, elaterij denarium pondo quatuor, thapsiæ denarium pondo duum, chrysolæ denarium quatuor, calcis uiuæ denarium pondo quatuor: tritis utitor.

ARIDVM GALLI VARIJ VSVS: AD PTERYGIA.

Argenti spumæ denarium pondo octo, eruginis denarium pondo decem, leuigatis utitor: commendatur.

AD PTERYGIA BONVM.

B Chalcitidis, caricarum combustarum, malicorij, squamæ æris, singulorum pares portiones. Cum opus est, mel coctum misceto, emplastri modo imposito: quotidie soluito expurgans: non madefaciens, nec respergens.

ANTHERA QVA VTOR.

Sandaracæ denarium pondo trigintaduim: alij, sedecim: alumini fissi, myrrhæ, fecis croci, singulorum denarium pondo sedecim, iridis totidem, cyperi denarium pondo sexaginta sex.

ANTHERA MAGNI.

Acaciæ denarium pondo uiginti quatuor, alumini fissi, gallæ, sorios, misyos, singulorum denarium pondo quatuor, sandaracæ denarium pondo octo, malicorij denarium pondo unius, myrrhæ obolos quatuor, cinamomi denarios quatuor, croci denarium pondo duum, miricæ fructus denarium pondo duum: tritis utitor.

ARIDVM ΚΕΦΑΛΙΚΟΝ.

Iridis denarium pondo quatuor, thuris, panacis, mali terræ, singulorum denarium pondo duum: tritis utitor etiam ad nomas.

ARIDVM CICATRICEM INDVCENS.

Ostreorum combustorum denarium pondo duum, mannæ denarij pondo unius, cadmiæ obolos tres: contritis utitor simul ad nomas.

ALIVD ARIDVM CICATRICEM INDVCENS.

Pini corticis denarium pondo sex, mannæ denarium pondo sex, mali terræ denarium pondo sex, pumicis, resina, singulorum denarium pondo quatuor, iridis illyricæ denarium pondo duodecim: leuigatis utitor.

ALIVD CICATRICEM DVCENS ET AD CACOETHE.

Pini corticis denarium pondo sex, cornu ceruini combusti denarium pondo quatuor, cadmiæ denarium pondo octodecim, cerussæ, mannæ, singulorum denarium pondo quatuor, eruginis rasæ denarium pondo duum: contritis utitor.

ALIVD,

Gallæ denarium pondo quatuor, cerussæ denarium pondo octo, myrrhæ pondo de

L 4

GALENI DE COMPOSIT. MEDICAMENT.

C narium quatuor, argenti spumæ denarium pondo octo, retrimenti plumbi denariū pondo quatuor: trita assumuntur.

MAIÆ GENEROSVM AD CONDYLO
mata & rhagadas.

Gallæ, molybdænæ, singulorum denarium pondo octo, myrrhæ, cerussæ, singulorum denarium pondo quatuor: tritis utitor.

ONHTOP AD OMNIA.

Iridis loco molybdænæ, argenti spumæ duas partes iniicit, reliquorū cuiuscūq; unā.

ARIDVM ΣΗΠΤΟΝ, HOC EST,

exedens, Lecanij Arij.

Arsenici pondo libram, calcis uiuæ denarium pondo duūm: in aqua terito diebus triginta, mutans quotidie bis aquam in sole, deinde resiccatis utitor.

ΕΓΚΑΘΙΣΜΑ ΙΔ ΕΣΤ, QVOD ΙΝ

fessu curat hæmorrhoidas, Phaniij.

Atramenti futuri, aluminis fissi, chalcitidis, misyos crudi, sandaracæ, singulorū denarium pondo quatuor: trita omnia habeto: ubi usus uenerit, ueterem urinā salisam uiri unius sextarij mensuras duas in fictilem testam iniicit, medicamenti uerò denarium pondo duodecim superfundito urinæ, ut semper duo sextarij seruentur. Hoc uritor insidens diebus septem: nam in his actionem promouet: ubi sordidum in fundo substiterit, digitum circumlinito.

ARIDVM CARNES CICATRICE OB

ducens citra erosionem, Harpocratis.

Sandaracæ, chryfocollæ, arsenici, pares singulorū portiones: itē ad cacoëthe facit, PASTILLVS AD NOMAS DICTVS ASCLEPIVS.

D Chalcitidis, arsenici pares portiones, calcis uiuæ duplum. Habet etiam sandaracæ æqualem reliquis portionem ad digitorum uitia, alumine liquido nucis magnitudine cum mellis cyathis duobus: cocto utitor.

ALIVD AD NOMAS QVO VTOR.

Squamæ, arsenici, chartæ combustæ, plumbi usti, singulorum denarium pondo quatuor, sulphuris ignem non experti denarium pondo quinque: leuigatis utitor.

ALITER.

Squamæ, arsenici, sulphuris, plumbi combusti, æris, singulorum denarium pondo quatuor, sandaracæ denarium pondo quatuor, eruginis denarij pondo unius, chartæ combustæ denarium pondo quatuor: utitor cum rhodino uel melle.

CRISPI ΕΙΩΔΕΣ, ΙΔ ΕΣΤ,

odoriferum, ad nomas.

Squamæ, arsenici, sandaracæ denarium pondo duūm, gallæ denariū pondo quatuor, myrrhæ denarij pondo unius, thuris tantundem, atramenti futuri denarium pondo duūm, chartæ combustæ denarium pondo quatuor: leuigatis utitor.

ANTIPATRI AD NOMAS

Chryfocollæ pōdo uncias sex, arsenici pōdo uncias sex: arido utitor & cū rhodino.

ALIVD VT ALCYMION.

Alias & sex. Arsenici denariū pondo duūm, squamæ denariū pondo triū, chryfocollæ denarij pondo unius: sicco & cum rhodino utitor: aqua dilutū cicatricē ducit cum cerato rhodino.

ALIVD PVBLII AD NOMAS.

Alias & duūm. Calcis uiuæ denariū pōdo quatuor, arsenici, squamæ, chalcitidis, sandaracæ, singulorū denarij pondo unius: tritis utitor: nonnulli sandaracæ denarij pondo unius.

MEDICAMEN ΔΙΑ ΤΩΝ ΣΗΠΤΟΝ

ad nomas generosum.

Mali corticis, chryfocollæ, aloës, singulorū denarium pondo quatuor, arsenici, sandaracæ, singulorū denarium pondo duūm, aluminis fissi denarium pondo quatuor,

A tuor, chalcitidis denarium pondo quatuor, myrrhæ siccæ denarium pondo octo, oleæ siccæ foliorum tantundem. Tritis utitor.

ALIVD ALCYMIONIS.

Oxymyrti denarium pondo octo, malicorij, oleæ foliorum, myrti nigrae, testarū, singulorum denarium pondo duodecim, spinarum cineris denarium pondo octo, ficum cineris denarium pondo + sedecim, orchios herbæ denarium pondo octo: Alias & duūm. arido cum melle utitor.

AVREVM QVO VTOR.

Malicorij denarium pondo uiginti quinque, aluminis fissi denarium pondo decē, atramenti futuri, misyos, singulorū denarium pondo octo, squamæ denarium pondo sedecim, gallæ denarium pondo quindecim, cretæ futuriæ ex clauis confectæ denarium pondo + quinque, chalcitidis, æris combusti, singulorum denarium pondo octo: leuigatis plurimum ex aceto utitor.

Alias & quindecim.

ALIVD RECENS EFFICACIVS AD NOMAS

Philini: inalterat, & pus educit.

Aphronitri pondo libras + duas, mellis tantundem: aphronitrum maceratu cum melle urito, deinde leuigato, admisceto iridis illyricæ pondo uncias sex: trito utitor & cum melle.

Alias & unam.

ARIDVM ΣΗΠΤΟΝ.

Arsenici, sandaracæ, singulorum denarium pondo duūm, calcis uiuæ denarium pondo quatuor: alij, trium: leuigatis utitor.

ALIVD.

Calcis uiuæ, arsenici, atramenti futuri, singulorum denarium pondo quatuor: ex aqua calida plurimum terito: resiccatis ac tritis utitor.

ARIDVM ΣΗΠΤΟΝ MELITONIS.

B Auripigmenti, sandaracæ, calcis uiuæ, pumicis, singulorum denarium pondo quatuor: in aqua triginta diebus conterito, sed quotidie illa mutata: ubi inauerint tritis utitor.

ARIDVM INSIGNE AD HAEMORRHOIDAS

præclari Apollonij Tarfei.

Chalcitidis ustæ, squamæ, arsenici combusti, atramenti futuri, singulorum denarium pondo quatuor, diphrygis denarium pondo duūm, sorios combusti obolos quatuor, argenti spumæ combustæ obolos quatuor, aluminis fissi denarium pondo quatuor, æris usti tantundem: leuibus factis utitor.

QVAE ASCLEPIADES IN LIBRO QVINTO

de exterioribus, cui Marcellas nomen est, arida conscripsit.

Ndromachus arida quæ affectui conueniunt, ijs quæ affectis profunt admiscuit. Verum Asclepiades in quinto seorsum quæ ad affectum conducunt, seorsum item quæ parti affectæ utilia sunt, exposuit: Nam parte omiſſa tradidit cicatricem ducentia, crustas inferentia, ad nomas conuenientia & carbunculos, tum quæ uocant à sanguine continendo ἰσχυάμα. Cum loco affecto, quæ ad polypodem, ozænas, & sanguinis profluua ex naribus, ad oris nomas, gingiuas humidæ, in genis tumidos excessus, ad paronychia, pterygia, rhagadas, & hæmorrhoidas. Quædam à parte affecta denominationem sortiuntur: Conueniunt tamen & alijs partibus: cuiusmodi quoque cephalica à medicis appellantur, quæ eximiè ossibus conducunt: quam & totius corporis exulcerationes carne repleti possunt: nam quatenus caput est, prodesse maxime possunt. Postremo etiam nisi os denudatum sit, usum ipsorum non requirimus: sed in nudatis, quoniam pinguia pharmaca uitamus, siccis solis utimur, fugientes ἔμμοτα à medicis Græcè appellata, quod linamentis inunctis ossiantur. Quemadmodum ossibus in capite denudatis, usus ipso-

Cum aptissimus est, ita etiam in alijs omnibus denudatis ossibus, siue brachij, siue cubiti, siue radij, siue femoris, siue tibiae. Quare nos etiam arida Asclepiadi scripta deinceps subiungemus, cum ipsum primum cephalica scripsisse inueniamus. Ac nos prima ponemus, quod non solum ossibus in capite denudatis, uerum & alijs omnibus simili modo affectis ipsa sint accommodata. Deinde quae cicatricem ducunt percensebo, omnia his interiecta praetergressus, quae affectum locum attingunt; postea quae praedicto iam mihi ordine sequuntur, omnia aggrediar. Nonnullis sane ex siccis ipsis medicamentis duplicem usum obtinent, ut & siccis ipsis uti possimus & cum alijs quibusdam temperatis, sicut idem Asclepiades quoque indicat.

ARIDA CEPHALICA.

Ridum cephalicum, quo usus est Lucius Cathegetes: tollit squamas, ossa corrupta educit, caua implet. Medicamentum est ἀλιπία. Iridis illyricae, panacis, singulorum denarium pondo quatuor, mali terrae denarium pondo duum, mannae tantundem: alij sine malo terrae. Omnia contunduntur, & cribrantur. Vt licet per se & cum melle.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΤΟΥ ΣΙΑΦΙΟΥ, CALLOSA

consumit, & sordida purgat, caua replet, relictas tuniculas exedit.

Resinae pityinae siccae denarium pondo duodecim, † sorios torrefacti uino restincti, iridis illyricae, mali terrae, singulorum denarium pondo octo, silphij denarium pondo quindecim, aris squamae denarium pondo duum, thuris denarium pondo quatuor. Arido & cum melle utitor. Alia scripturae silphium non habent.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΤΩΝ ΟΡΟΒΩΝ ΧΕΝΟΚΡΑΤΙΣ.

Eruorum ruforum farinae denarium pondo octo, illyricae denarium pondo decem, mannae denarium pondo quinque, mali terrae denarium pondo quinque, squamae tantundem: tritis & cum melle utitor. Alia lectiones habent, bryoniae radice denarium pondo octo, mannae denarium pondo duodecim, squamae, iridis, singulorum pondo denarium duodecim, erui denarium pondo decem, mali terrae longi denarium pondo quindecim.

MEDICAMENTVM QVOD ΔΙΑ ΤΗΣ ΣΕΡΑΠΙΑΔΟΣ

inscribitur: squamas tollit, carnem facit: ex ijs est quae ualde resiccant.

Serapiadis, orchios, iridis illyricae, marrubij, singulorum denarium pondo octo, erui farinae pondo denarium decem, mali terrae denarium pondo † quinquaginta: sicco & cum melle utimur.

TRIPHONIS CEPHALICVM, AVFERT SQVAMAS.

Pinus corticis, squamae aris, pumicis combusti, singulorum denarium pondo sex, mannae, thuris, mali terrae, iridis illyricae, resinae pityinae, singulorum denarium pondo quatuor, myrrhae, aloes, singulorum denarium pondo duum. Sicci & cum melle usus est. In Athenaei scripturis sine pinus cortice medicamentum est: habet autem & gallae pares mannae portiones.

ARIDA CICATRICEM INDVCENTIA.

De omnibus ulceribus recentibus & uetustis, curatu facilibus, & difficilibus, in medicatoriae methodi libris, tertio & quinto, differuimus. Quinetiam in huius operis prioribus cauorum ulcerum sine omni circumstantia pharmaca σαρκωτικά, id est, carne repleta, uirtutem terrosam sine ullo morfu occupare docui. Quae autem cicatricem inducunt, ἐπιπλατικά uocant, cum eo quod citra erosionem astringunt magis exicare: quae uero supercrescentem carnem tollunt, calida esse & acra. Quinetiam optima quaedam esse inter ea, quae cicatricem ducunt, in commentario de morbis curandis praediximus: Vbi omnium affectuum curationis methodi, tum prius in hoc praesenti opere ulceribus conuenientium ostensa sunt, Asclepiades pharmaca sicut

Asclepiades & Andromachus cicatricem inducentia conscripsit, non distinguens, utrum desperata ulcera, an quae proprie δυσεπούλωτα dicuntur, quod aegre ad cicatricem ueniant, quae permultum inuicem differre ostendimus, cum singula proprium curationis scopum habeant. In quibusdam tamen adscripserunt, ad cacothie, uel rursus, ad condylomata & rhagadas, ut quamquam Asclepiades magis Andromacho distinguere soleat, tamen in his quae cicatricem ducunt distinctionem nullam praescribit. Verum quae ego recensui, tum in medendi methodo, tum in hoc opere indicabunt, si mentem adhibeas, quomodo singulis utendum sit.

ARIDVM CICATRICEM INDVSENS ASCLEPIADIS

αποδοεδειγ δ' cinere nominatum, ex Magni medicamentis.

Calcis uiuae denarium pondo sex, mannae, thuris, squamae, singulorum denarium pondo quatuor.

ALITER.

Calcis uiuae denarium pondo duodecim, squamae, mannae, singulorum denarium pondo quatuor. Sed ut Archibius uult, squamae, mannae, singulorum denarium pondo octo, uel quatuor. In alijs scripturis, calcis uiuae denarium pondo octo.

VT HELIODORVS.

Calcis uiuae, mannae, thuris, singulorum denarium pondo octo, squamae denarium pondo quatuor.

RUFVM CICATRICEM DVSENS.

Misyos torrefacti denarium pondo octo, squamae aris denarium pondo decem, mannae denarium pondo sex. Tritis utitor.

MAGNI CICATRICEM DVSENS.

Diphrygis, squamae, singulorum denarium pondo quatuor, illyridis, mannae, singulorum denarium pondo duum. Contritis utitor.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΤΗΣ ΚΙΣΣΙΡΕΩΣ,

id est, ex pumice.

Pumicis torrefacti uino restincti denarium pondo octo, squamae, mannae, singulorum denarium pondo quatuor, iridis, resinae pityinae siccae, singulorum denarium pondo quatuor. Tritis utitor.

ALIVD PTOLEMAEI CELEBRIS

ad curatu difficilia.

Pinus corticis denarium pondo sex, cadmiae tostae denarium pondo octo, squamae, cornu ceruini combusti, mannae, singulorum denarium pondo quatuor. Tritis utitor. In alijs exemplaribus habet, plumbi combusti & eloti denarium pondo quatuor, molybdenae denarium pondo octo.

ARIDA ΕΣΧΑΡΩΤΙΚΑ, HOC EST

crustam inducentia.

Diximus haec acris & adurentis esse potentia. Quare etiam usus ipsorum est, tum in his quae propter nimiam humiditatem ac intemperie partis affectae, tum propter putredines partibus quibusdam innatas proueniunt.

ΕΣΧΑΡΩΤΙΚΑ ASCLEPIADIS.

Melinon Lucij Cathegetae quod crustas inducit, callos excindit inspersum, & inditum scalpri penicillo: quin & reprimat, & difficilibus curatu cicatricem inducit, si quis in tenuibus pharmacis utatur, dictum puluerem assumens: Chalcitidis crudae, cadmiae, singulorum denarium pondo quatuor. Ieiunus cum saliuâ excipito tantum, ut solum ipsum pharmacum humectet. Deinde collige, & operculo cludens sine melinon fieri: ubi in umbra desiccaueris, leuiter circumferens pistillum, trita excipito, sicut praedictum est. Apud alios uocatur medicamentum φαίον. Excipitur aceto quamacerrimo, & siccatur leuigaturque. In alijs scripturis sicut Eunomus Asclepiades usus est. Habet autem sic: Chalcitidis denarios duodecim, cadmiae denarios sex, sandaracae tantundem. Aceto excipiuntur.

ALIVD.

C Chalcedidis, chalcēthi, cadmiæ, singulorū tostōrū paria pōdera. Excipito salua.
ΕΥΤΟΝΟΝ ΙΝΣΚΡΙΠΤΥΜ.

Aliās † denarios quinque. Chalcedidis tostæ †, chalcēthi, sandaracæ, cadmiæ, singulorum pondo denarium octo; sicca inspergito.

MEDICAMENTUM ΔΙΑ ΤΟ Δ,
hoc est, ex quatuor.

Chalcedidis tostæ, misyos, diphrygis, singulorum pondo denarium quatuor.
ΕΣΧΑΡΩΤΙΚΟΝ VALDE GENEROSVM.

Aliās † sedecim. Aluminis fissi, atramenti sutorij, gallarum, misyos cyprij, singulorum denarium pondo sedecim, sorios denarium pondo † quatuor. Contritis utitor.
COMPOSITIO EVNOMI.

Aliās † octo. Misyos peregrini denarium pondo sedecim, sorios denarium pondo duodecim, aris combusti denarium pondo † duum, lapidis fissi combusti denarium pondo octo, atramenti sutorij, sandaracæ, aluminis fissi, singulorum denarium pondo quatuor. Tritis utitor inspergens, & spicillo comprimens.
AD NOMAS.

Putrida ulcera cum ambientes partes depascunt, Nomas propriè appellant, ac constat, tales affectus uehementissimis medicamentis indigere: sæpe etiã cauterijs.
AD NOMAS ASCLEPIADIS PHARMACVM.

Lucij Cathegetæ ad nomas.

Aliās † unius. Sulphuris uiui, auripigmenti, squamæ, singulorū denarium pondo † duum, aris combusti quantum color exigit. Arido & cum melle utitor.
PVBLII CATHEGETÆ.

D Auripigmenti denarium pondo quatuor, squamæ denarium pondo duum, elaterij denarij pondo unius, chartæ quantum ad colorem satis est. Aut ut Eunomus usus est. Arsenici, squamæ, singulorum denarium pondo quatuor, sulphuris uiui, elaterij, singulorum denarium pondo duum, chartæ combustæ quantum ad colorem sufficit. * In alijs scripturis est: Sandaracæ denarium pondo quatuor, squamæ denarij pondo sex, arsenici denarium pondo quatuor, elaterij denarij pondo duum, chartæ combustæ denarium pondo quatuor. *

MEDICAMENTVM ARII AD NOMAS, QVOD etiam sordida purgat citra erosionem rosaceo dilutum. Facit etiam ad uulnæ exesum: dedit Theotropus.

Arsenici, chartæ combustæ, plumbi usti & eloti, squamæ aris, singulorum denarium pondo quatuor. Singula per se teruntur: postea simul miscentur. Vtitor ad prædictos affectus, Ptolemæus autem ita usus est. Plumbi combusti, arsenici, squamæ, chartæ combustæ, singulorum denarium pondo quatuor, sulphuris uiui denarium pondo duum. Tritis utitor.

APELLIS MEDICAMENTVM ΔΙΑ χόστου inscriptum.

Nomas non solum sistit, sed etiam incipientes prohibet. Facit & colligationem infusum rosaceo. Quum autē ait instillatum dysentericis, subest suspicio de nome. Compositio ita habet. Chartæ combustæ, plumbi combusti, aris combusti & eloti, arsenici, squamæ stomomatis, singulorū æquas portiones, sulphuris uiui dimidium. Tritis utitor uel cum melle, uel rhodino.

MOSCHIONIS MEDICAMENTVM AD NOMAS.

Elaterij, chartæ combustæ, squamæ aris, singulorum denarium pondo duum, auripigmenti denarium pondo quatuor, eruginis scoleticæ, salis ammoniaci, singulorum denarij pondo unius. Tritis utitor & cum rhodino.

ΕΥΤΟΝΟΝ

A ΕΥΩΔΕΣ, ID EST ODORIFERVM,
Lucij Cathegetæ.

Squamæ, gallæ, utriusque denarium pondo quatuor, sandaracæ, arsenici, singulorum denarium pondo duum, myrrhæ, atramenti sutorij, elaterij, singulorum denarij pondo unius, thuris denarium pondo duum, chartæ combustæ quantum colorem efficit.

NOSTRVM.

Squamæ, gallæ, myrrhæ, singulorum denarium pondo octo, sandaracæ, arsenici, elaterij, singulorum denarium pondo quatuor, thuris denarium pondo trium, atramenti sutorij tantundem, chartæ quò colorem acquirat.

PRASIONIS.

Arsenici, squamæ, singulorum denarium pondo duum, chalcēthi denarij pondo unius, sandaracæ denarium pondo duum, myrrhæ, thuris, gallæ, singulorū denarij pondo unius, chartæ denarij pondo quatuor: tritis & cum rosaceo utitor. Heracles hanc scripturā habebat. Gallæ denarij pondo sex, arsenici, sandaracæ, squamæ, singulorū denarium pondo quatuor, thuris denarium pondo trium, chalcēthi tantundem, myrrhæ mineæ denarium pondo duum, chartæ denarium pondo octo.

CLEOBVLI.

Squamæ, sandaracæ, arsenici, singulorū denarium pondo duum, myrrhæ, thuris, atramenti sutorij, gallæ, singulorū denarij pondo unius: chartam ut colorem accipiat.

AD CARBUNCVLOS.

B Carbunculus ulcus est, crustam citò cum inflammatione totius partis circumdata ualidā faciens, ut febres uehementes & periculosas inferat. Quare ipsi crustæ ualens medicamentum imponere oportet, & ex his quæ ad nomas conducere dictum est: circūpositas autem partes cataplasmatibus fouere, quæ æqualem uim occupant, ut repellant & mediocriter refrigerent, & digerant. Verū de cataplasmatibus in proprio libro dictum est. Nunc Asclepiadis pharmaca percensebimus.

AD CARBUNCVLOS MEDICAMENTA

ab Asclepiade prodita.

Medicamentum Massalioti: hoc extulit supra uires, quòd carbunculos ad superficiem perducatur, & multos auferat.

Chrysocollæ, nitri tosti, lapidis asij, arsenici, sandaracæ, misyos tosti, chalcitidis, aluminis fissi, diphrygis, singulorum denarium pondo quatuor: trita omnia simul in uas areum cyprium reponimus: dum usus poscet imponimus, apprimentes penicilli latitudine, donec carbunculus nigrescat. Deinde supraponimus infra scriptum uiride, quod ita habet.

Thuris, eruginis rasæ, squamæ aris, singulorum denarij pondo unius, aluminis fissi obulos quatuor, salis ammoniaci obulos quatuor, ceræ denarium pondo septem, obulos tres & s, resinæ pityinæ aridæ denarium pondo sedecim, olei ueteris hemina unam: arida in sole cum aceto teruntur: quæ liquefieri possunt, liquantur, & immituntur: ubi rursus contuderis, assumens utitor. Apud Demosthenem Massaliotam, qui pharmacum composuit, olei habet duas heminas.

APIONIS AD CARBUNCVLOS.

Nitri rubri, arsenici, sandaracæ, chalcitidis, atramenti sutorij, diphrygis, singulorum parem mensuram: aceto leuigentur, & exiccatis rursus tritis utitor.

APOLONII ORGANICI.

Chrysocollæ, aluminis scissilis & rotundi, sandaracæ, ochræ, misyos crudi, atramenti sutorij, singulorum denarij pondo unius: tritis utitor.

ΑΝΘΙΖΟΤΕΑ ΜΑΓΝΙ ΑΔ ΝΟΜΑΣ, ΕΤ ΡΥΤΡΕΔΙΝΕΣ,

carbunculos, pterygia, aures suppurantes: ualet etiam ad oris nomas.

Aluminis fissi denarium pondo octo, chalcitidis denarium pondo sex, sandaracæ denarium pondo trium, mali corticis siccæ denarium pondo duum, atramenti sutorij

M

Aliis t̄ duum. rii denarij pondo t̄ unius, misyos denarium pondo duum, nitri, omphacini sicci, singulorum denarium pondo duum: sicco & cum melle utitor.

ALIVD DIODORI,

Gallæ omphacinæ, misyos, chalcitidis, auripigmenti, sandaracæ, aluminis fissi, atramenti sutorij, singulorum denarium pondo duum, lapidis asij, diphrygis, singulorum pondo denarij unius: tritis inspergito comprimens scalpelli penicillo.

ΙΣΧΑΙΜΟΣ ASCLEPIADIS.

Lucij Cathegetæ compositio.

Chalcitidis denarium pondo sedecim, mannæ denarium pondo duodecim, terebinthinæ aceto tinctæ: siccis cōsperge locos, ubi sanguis profluit: in alijs inuenimus duo magis, chalcitidis denarium pondo octo, mannæ denarium pondo sedecim, terebinthinæ frictæ t̄ tantundem.

Aliis t̄ duodecim.

DIOSCORIDES THARSEVS TRADIDIT

Ario Asclepiadeo pharmacum, mirifice sanguinis profluua comprimens.

Chalcitidis denarium pondo octo, mannæ denarium pondo sedecim, resinæ siccæ denarium pondo octo, gypsi tantundem, alia contunduntur, cribrantur, miscentur, in area pyxide reponuntur: ubi usus postulat, pares portiones medicamenti cum gypso temperantur.

HERACLIDAE MEDICAMENTVM AD HAEMOR.

rholdas: hoc usus est ad sanguinis ex naribus profluua, lanam intingens & conuertens tanquam elychnium.

D Acris mali corticis pondo uncias tres, aluminis ægyptij pondo uncias quatuor, chalcitidis pondo unciam: tritis utitor: naribus lanam medicamento repletam imponito.

HERCVLES COGNOMENTO AD HAEMORRAGIAS, HOC

loco cauterij usus est, crustam inducit: facit etiam ad pterygia, reprimit omnem excrescentiam, ossa educit, sistit squamas.

Sorios, atramenti sutorij, chalcitidis ustæ, * thus coriarij *, singulorum denarij pondo quatuor: tritis utitor.

ΙΣΧΑΙΜΟΝ COMPOSITVM.

Misyos peregrini denarium pondo sex, atramenti sutorij totidem, pinus corticis, chalcitidis, singulorum denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo uiginti, gypsi denarium pondo quatuor: tritis utitor.

ALIVD.

Thuris pondo unciam, misyos peregrini pondo denarium quatuor, gallæ omphacinæ denarium pondo quatuor, chalcitidis denarium pondo quatuor, suberis combustæ denarij pondo octo, thus coriarij denarij pondo quatuor: tritis utitor.

QVINTI LIBRI FINIS.

CLAVDII

A CLAVDII GALENI PERGAMENI DE

COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM KATA

ΓΕΝΗ, LIBER SEXTVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

Vperiore commentario emplastra dicta Græcè πολύχρηστα, quod multis conueniant affectibus, distinguentes, ea potissimum collegimus, quæ præter alia ipsorum pollicita etiam ulceribus ægrè ad sanitatē peruenientibus mederi queant: in præsentia uerò ad aliud emplastrorum genus πολύχρηστον digrediar, quæ tum ad alia multa singulatim faciunt, tum ad particulas putrescentes, aliter affectas, quàm ulcera propriè δυσθεραπεύτὰ à curatione difficili nuncupata. Etenim illas putrilago depascitur, eoq; turba medicorum hos affectus nomas appellat: illa uerò uno loco sine putrilagine circumscripita sunt, ut & phagedenæ dictæ, uicina quidem depascunt, non tamen ea putrefaciunt, febresq; inferunt, quod ipsæ depastionem cum putrilagine sustinent, accidere consuevit. Summa curationis erat in prædicto ulcerum ægrè curabilium genere (chironia quoque uocant) medicamenta inuenire, quatenus licet rosionis expertia, ualidè autem exiccantia. Porro hæc quæ nunc scribentur omnia, mordacia sunt, si quis ipsis solis, non cerato temperatis utatur. Quæ cerato miscentur, purgare quidem ulcus sordidum & carne replere possunt, atque etiam duritiam quandam & tensionem discutere, non autem difficilia curare. Indicant ipsorum uirtutem affectus, quibus bene adhiberi credita sunt. Quod iam superius admonui, & nunc dicturus sum: meminisse uidelicet oportere illorum quæ in opere de simplicibus medicamentis prodita sunt. In cuius primo libro methodum seu rationem exposui, qua medicaminum facultates inueniantur: tum pluribus exemplis eius exercitationem proposui: in sequentibus singulorum nominatim mentionem feci. Nam illorum memor, ex facili rationem eorum qui hæc pharmaca à nobis modo proposita composuerunt, assequeris, & uidelicet ipse alia conficies, quocumque tempore prius expertorum inopia laboraueris: multa siquidem huiusmodi non paucis contingunt in itinere, cum alio, tum maxime nauali. Quandoquidem etiam in patria quidam manentes, pharmacorum structuram, unde ægros curabant, amiserunt, ut præ tristitia ipsi tabefacti, perierint. Optimum igitur medicamenta iam explorata secundum dictam methodum usurpare: sin autem, ut dixi, nonnunquam hæc desideremus, habitum talem nos habere, quo similia iam abundè compertis, possimus componere: quemadmodum me sæpe agentem & in itinere & alibi uidistis. Nonnulla siquidem quæ proprio Marte in huiusmodi temporum occasionibus condidi, postquam experientia probassem, nihilò peiora uel celebratissimis apparuerunt. Nam primum ipsorum compositio nem ex coniectura artificiali molimur: postea uerò cum nonnulla post experimentum probatissima uisa fuerint, nonnulla à scopo absint, denuò rursus corrigimus, & tertio nonnunquam ad perfectionem eius quod præstare uolumus, ipsa redigimus: at sine methodo, & in prioribus, & in Therapeutices libris exposita uti prædictis rectè nemo potest: tantum abest ut similia ipsis conficiat. Iam igitur huiusmodi emplastra exordiar. Medicamentum ab herbis διαβοτανῶν appellatum, propè omnes, qui insignia emplastra in uno libro uel pluribus collegerunt, tradidere: non multum in misturæ simplicium pharmacorū temperatura discrepantes. Incipiam modò & hic à Critone, emplastra prius illa commemorans, quæ in quarto de simplicibus medicamentis ita ad uerbum literis mandauit.

M 2

EMPLASTRUM ΔΙΑ ΒΟΤΑΝΩΝ, QVO VTOR.

Ad carcinomata, putredines, strumas; ad suppurationem perducit, & exprimit, lepras sistit, carbunculos soluit, podagricis prodest, callosas durities emollit. Idem capitis fracturæ medetur sine foratione, squamas tollit, ossa quantum uis educit; idem ad neruorū uulnera et ad nomas linamento exceptum ualet, repurgat, implet cum rosaceo cerato: una ipsius parte ad duas cerati, interdum tres uel quatuor adiecta, Cum myrteo cerato duabus partibus uel tribus cicatricem ducit.

Herbarum ex siccis locis maritimis anagallidis, quæ cœruleum florem habet, papaueris ceratidis, marrubij, alterci foliorum tenerorū, singulorum denarium pondos sexaginta sex; hæc in pilam seu mortarium coniecta tunduntur, donec confringantur soluanturq̄, tantum ne ipsorum succum consumas; deinde mortario indita teruntur; in alio autē mortario habentur squamæ æris rubri denarij uiginti sex, manna denarij octo, resinæ pityinæ sicca denarij sedecim, aloës totidem, fiffi aluminis denarij quatuor, rotūdi totidem. Hæc in sole leuigantur, ut sordium crassitudinem cum aceto habeant. Deinde herbæ mixtæ, donec probè coëant, teruntur: postea ceratum fit ex chîæ ceræ denarijs centum; secundum alios, mina, olei ueteris feruentis heminis duabus. Heras ita. Quidā uero duas anagallidas immittunt, aliqui chrysolcollæ, terræ erythriadis, salis ammoniaci, & auripigmenti scissilis, singulorū denarios quatuor. Porro quæ Asclepiades de hoc emplastro præceperit, tū quia in præcedenti libro indicata, tū quia his ferè similia sunt, superuacuum mihi uidetur denuo de ipsis scribere, cōmunem omnibus sermonem nunc aggressuro. Primus sanè, qui medicamentum hoc composuit, herbis acribus usus est, ut humores prauos affectis partibus infixos uehementer digereret. Atq̄ ideo ex siccis & maritimis locis esse iubet. Contrarios autem ipsis alias frigida uirtutis usurpauit, ad acrium uehementiam leniendam mitigandamq̄, quales sunt altercum & papauer. Habent enim quippiam doloris mitigatoriū, puta stupidam refrigerationē propinquis partibus inferentes. Stupor enim medicocris dolorem soluit, ait Hippocrates. Apposuit autē ex metallis quoq̄ æris squamā, et alumen scissile, sicut prius diximus: quod utrunq̄ medicamen ulceribus malignis conuenit. Aloën uerò miscuit ex ijs quæ astringunt, & sine morfu exiccant. Item manna ex ijs quæ concoquunt, leniunt, et ad suppurationem perducunt; pityinam ceu materiam emplastro conficiendo idoneam: sicut & ceram & oleum; at simul cum hoc acrium medicaminum uehementiam ipsa mitigant: pityina tamen etiam siccare potest: & quò siccior, hoc magis qualē iniicere præcipit. Nonnullos ait miscuisse pharmaco chrysolcollam & terram erythriadem, ambo difficilium ulcerum remedia. E cōtrario sal ammoniacus, & quod auripigmentum uocatur, propter acrimoniam ulcera solent irritare: quanquā etiam putridis conueniant. Cuius gratia non admodum utile est propositum nobis pharmacum ad ulcera chironia. In quibus uerò putredo subest, hanc cōprimere idoneū est, saniam quæ illā facit, discutiens. Eadem medicaminis potentia strumis medetur: uerum quia deterforia quædam continet, ideo quoq̄ lepras purgat: etenim consiliū in hoc affectu est, cutem induratum uelut in summo deradere, quod exiccantia detergentiaq̄ efficiunt. Nam si cutis uitium in naturalem habitum redire possit, nemo exiccata supra modum sicaret. Quoniam uerò quod leprosum est, curationē nullam habet, proximum fuerit, qui in omnibus insanabilibus scopus cōmunis est, incurabilem partem ex corpore excindere. Excinduntur autem nonnunquā ferro, interdum igni, nonnunquā medicamento, uel adurentibus, uel digerentibus, simul & detergentibus, quale est modò commemoratum. Quemadmodum igitur hic sermo omnis lepræ cōmunis est, sic & ille qui de carnis repletionē tractat. Nam quia *σάρκοτιμα* dicta medicamenta, sicut in tertio libro de morbis curandis ostensum est, uirtutem habent deterforiam citra erosionem: quæ uerò huius sint materiae, in hoc præsens pharmacum suprapositum, partim abstergendi uim, partim lenitatem adferunt.

Aferunt. Ideo humidum ceratum, ex cera resinaq̄ in oleo liquefactis cōfectum, ipsis miscemus. Siquidem cera & oleum ut acrimoniam obtundunt, ita sunt emplastica, eoq̄ sordes producunt. Resina uerò morsus expers, emplasticam uirtutem non habet, sed deterforiam: quæ ulceribus quidem mordax est, non ulceratis blanda, & sine morfu. Cæterum mixturæ temperamentum coniectura quidem ante experientiam, uerum scientificè in illa deprehendemus noscemusq̄ purum ulcus deterforiam uim sine morfu requirere: sordidum ualidius, quippe cuius propugnaculum est sordities: purum autem nudum contingenti occurrit. Quineriam ex corporibus ipsis nonnulla sensibilem magis substantiam habet, quædam minus, alia molliorem, alia duriorē; quæ ratio est, cur Crito in medicamento superiore ad unā partem ipsius nonnunquam duas cerati, aliquando tres uel quatuor misceri iubeat; non tamen distinctè pronunciauit, quando duas, quando plures adijcere oporteat: tanquam qui pharmaco utetur, uersatus iam in arte sit, & quæ à me dicunt, intellectu queat assequi. Rosaceo præparari ceratum præstat, non tamen insignis excessus in huiusmodi ulceribus est, etiam si oleo liquefiat: attamen in his quæ *φλεγμονώδη* quippiam habent, rosaceū oleo potius est. Porro quæ carne implebuntur omnino à phlegmone tuta sunt. Pulchrè sanè Crito adscripsit, in ulceribus, quæ ad cicatricē ueniunt, myrteo oportere ceratum præparari, tum de medicamentis sarcoticis, tum de his quæ cicatricem inducunt. Etenim usus & compositionis ipsorum methodus, in medendi methodi libris exposita est: in particularibus autem materijs exercitatio, cum huius sit operis, sequenti libro exponetur. Aliud deinde eiusdem generalis potentia emplastrum his uerbis Crito conscripsit.

Scillæ, mali terræ rotundi, singulorum denarium pondos triginta, alij quindecim, iridis denarium pondos triginta, alij quindecim, pityinæ denarium pondos triginta, alij quindecim. Guttæ ammoniaci, myrrhæ, styracis, squamæ æris rubri, singulorum pondos denarium quindecim, scillæ tostæ denarium pondos centū & octo: aceto acerrimo diebus quadraginta terito, quando Caniculæ sydus oritur. Squama primū, & styrax, paululū ex utroq̄, deinde gutta ammoniaci & scilla iniiciuntur, ut elaborentur: paulò post resina, inde myrrhæ: cū leuia facta fuerint, reliqua sicca miscentur. Expletis autem diebus eiusmodi ceratum fingitur. Ceræ pondos quinq̄, alij denarium pondos ducentorū quadraginta, terebinthinæ pondos librā, alij denarium pondos triginta, olci sextarios duos & s, alij heminas sex, galbani denariū pondos triginta, picis liquidæ tantundem: postremo galbanum indito, deinde refrigeratū uariolè excipito. Hæc quidem medicamenti compositio: de usu eius in hanc sententiam Crito scribit. Dum res exigit, syncero medicamine utitor, in capitis fracturis, fistulis, nomis, & excrecentijs: item ad oras uenarum adaperas, & hypophoram: sin ex altero uoles diluere, quò sarcoticum, hoc est carni generandæ idoneum fiat, & cicatricem inducat, parti uni medicamenti duodecim cerati rhodini adijcito: in ambustis uni parti octo immittito. Hæc sanè de usu pharmaci Crito tradidit: tanquam acri ipso & aperiunt, & digerenti, ideoq̄ exiccanti usus in fistulis, supercrescentia carnis, putredine, hoc est nomæ et orarum adaperitionibus, quemadmodum sunt in sinibus angustis orificijs. In capitis autem fracturis cum sine foratione curationem molimur, sunt tales, quæ adusque membranas cerebri non perueniunt. Verum carnis producendæ gratia rhodoni cerati partes quatuordecim miscemus, donec ad cicatricem peruenerint. Melius autem est dicere, donec ulcerum concauitas repleta fuerit. Necessariò enim depascentia ulcera, *νομόδη* Græci uocant, quod dixi idē esse in putrilaginoso, à ualidis medicamentis curantur, quale est modò propositum. Primum quidem putrescentes particulae auelluntur, atq̄ hinc caua redduntur: ubi uerò putredo cessauerit, purgationem repletionemq̄ requirunt: posteaquam repleta fuerint, tunc etiam cicatricem inducentia desiderant. Ipsum autem pharmacum, cum cerato nondum mistum fuerit, quia acre est, non solum carnē generare non potest, sed etiam supercrescentia aufert, quemadmodum ipse Crito dixit, Atq̄ huius me-

C minisse maxime oportet, quod dictum est & in superiori emplastro, *διὰ τῶν βοτανῶν* appellato, multa uidelicet ex calfacientibus & abstergentibus composita, licet admodum acra, si cum cerato temperantur, sarcotica fieri. Nonnulli desperant de ipsis, cum uel duplo copiosiore cerato misto mordere adhuc cōspiciant, adeo ut carnem producere non possint, quemadmodum in hoc emplastro habet. Nam cum multo acrius, magisque mordax sit eo quod *διὰ βοτανῶν* inscribitur, ad carnem creandam inutile est, quāuis quadruplo mistum cerato fuerit. Prudentis igitur est, & in huiusmodi medicamentis experiundis uersati, initio quidem statim considerare, quot partes cerato misceri oporteat: si autem post usum primum medicamentum acrius adhuc apparuerit, quā ut carnem generare queat, coniicere quantum adhuc ex cerato adijciendū ueniat, sicut Crito in proposito factitauit. Non enim uidetur primum statim coniectura inuenisse, duodecim cerati partes miscere oportere, sed copiosius quā quod emplastro *διὰ τῶν βοτανῶν* immittitur tēperari sciebat: quanto uero copiosius post primam coniecturam reperit. Si namq; octo partibus mistis mordax etiamnum apparebat, decem admiscuit: quemadmodum si etiam decem, ad duodecim peruenit. Quoniam uero, ut dixi, pro sordium copia, & ulceris humiditate, tum eorum quæ compatiuntur sentiendū acumine & prauitate, item mollicie & duritie corporis habitus, cerati quantitatem immutare conuenit: quod sæpe dictū est, considerare nos expedit, recordantes quantitatem usus in huiusmodi describi, cum omnibus utroque facilis illinc uia ad alia usq; ad summa fiat: summa dico omnium eiusdem generis scoporum completiones: de quibus si unum exemplum proposuerim, uos semper ipsius meminisse oportet, neq; sapius de eo uelle audire. Dico scopos homogeneas esse, hoc est simili genere comprehendi, plurimum cerati temperare, ulcus purū & siccum esse: corpus eius, qui curatur, bono sensu & molle: huius paucissimam humiditatem, multam in ulcere sordiciem: corpus ægri durū parumq; sensibile. Bene tamen omnibus, qui id cōponunt, digerentibus, galbani squama temperata est, medicamentum exiccans, sed quod parum astringat. Non solum autem in hoc emplastro cognoscendū uobis est propter cerati copiosam temperaturam, sarcoticum, & ulceribus malignis cicatrici obducenda idoneum euasisse, sed etiam in alijs omnibus, quæ eiusdem uirtutis sunt. His subiungit Crito medicamentum *δι' ἀκόνης*, quo se uti affirmat, ita componendum præcipiens.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΑΚΟΝΗΣ.

Δι' ἀκόνης pharmacum, quod nobis in usu est, facit ad omnia diuturna, & peculiariter ad capitis dolorem, fronti impositum: ualet ad laterū dolores longos, iuuat podagricos, ischiadicos, scapularum dolores, dentiū cruciatus, attritis partibus impositum: educit etiam & extrahit menses pectini suprapositū, auxiliatur stomacho laborantibus, tum ijs qui fluxu uexantur, & cibum nec alimenta retinet. Est etiam utile sine adustione, & ijs quæ acre medicamentum non sustinent. Conuenit etiam ad duritiem iecinoris, & lēnis, nec non ad strumas & ischiadicos. Propriè iam usus in ipsis fiat diebus septem: si molles sunt, quinque: aquæ partem uel olei nō attingat, donec ulcus fecerit, & saniē crassam attraxerit: deinde albo cerato soluens ex aqua utitur: si efficacius uoles, medicamento acone quod ex pipere constat. Cera, galbani, terebinthinæ, pityinæ frictæ, olei laurini, olei ueteris, singulorū pondo librā, squamæ æris pondo libram unā semissem, eruginis pondo uncias sex, guttæ ammoniaci pondo uncia, synapij, adarcae, sulphuris, singulorū pondo unciam, abrotani, centaurij, atramenti sutorij, salis ammoniaci, thuris, salis communis, aluminis rotundi, argenti spumæ, propolis, cocci gnidij, singulorum pondo uncias tres: omnia siamul contunduntur, & cribrata astringentibus cū oleis excipiuntur. Hæc sanè propositi emplastri compositio est, non parū à superiori differens caliditate: synapium enim habet & adarcen, sulphur, & coccum gnidium tanto calore prædita, ut ulcus faciant, quibus diutius affuerint: iam laurinum ex his est, quæ abunde calfaciunt: deinde atramentum sutorium, & sal: quæ etiam nonnihil astringere didicistis, sed multum

A multum atramentum sutorium. Verum de astringentium medicaminum mistura cum digerentibus antea in emplastris, quæ à multo usu *πολύχρηστα* nominauimus, expositum est. Omnino enim quippiam uarijs utile esse non potest, nisi cōtrariæ uirtutis participet. Si enim digerens uirtus simpliciter sola esset, ad unam speciem affectuum conduceret, quam digerere cōueniret: siue astringens ad aliam quampiam, ubi quod influit, reprimendum est. Quare incipientibus ex humorum influxu generari affectibus astringentia conueniunt: digerentia uero sine astringentium mixtura, ubi nihil propter euacuationē prius factam influere potest. Nam si superfluitas quædam humorum existat, non solum digerit humorem in affectis partibus contentum, sed etiam ad ipsa accedit digerentia, quæ ad se trahere nata sunt, sicut ambientes & contiguos humores, ita etiam in corporis profundo repositos. Miscet digerentibus sistentia & reprimentia merito, qui ad ipsorum compositionem descendit ratione hac usus, experientia uero attestante rationi. Quare non iniuria, licet consilium habeat in proposito calefacere & exiccare, eoq; etiam ulcera concitare, mixta sunt & astringentia, sed quæ nō sufficiant ad multa uehementer calefacientia pharmaca: duo hæc, atramentum sutorium, & sal, quinetiam æris squama: pari ratione mistum est etiam alumen, quod à uehementer astringendo Græcè *συσπικρία* appellatum est. Aliud emplastrum scripsit Crito, quod *μεσιάνη* Græcè appellat, diuersum materiae genus habens quā superius, & illud quod mox à me ordine suo describetur, *ἀνικτόν* uocat, ex acribus pluribus medicamentis compositum, cum *μεσιάνη* talis non sit, ut postea suo tempore demonstrabitur. Quinetiam cephalica alia nominans, quorum generalis uirtus paulò post explicabitur, post mesianen, anicetum appellatum subiungit, eiusdem uirtutis cum præscripto, quod *δι' ἀκόνης* uocitabat. Verba Critonis in hunc modum sonant.

ANICETOS, QVASI DICAS INSVPERABILIS, ΠΟΛΥΧΡΗΣΤΟΣ.

B Extrahit, rumpit, purgat, glutinat, pus educit splenij modo, & cum canalibus impositum, ac dilutum ex oleo & aceto, constringit undiq; discutit duritias, & neruorum contractiones iuuat, sine fotu impositum, ne refrigerentur, & unguenti uice dilutum facit ut *ἀκοπός*: silit enim morborum principijs lassitudines, et eas quæ sine causa manifesta proueniunt. Est etiam malagma extremarum corporis partium in magnis splenij impositum: item cruenta glutinat, futuris uel fibulis excepta: fasciæ ex solo aceto imposita splenio, æstate quidem frigido, hyeme autem calido, facit ad plantæ uitia, ad contusiones, putredines, & digitorum affectus, item fracturas cum uulneribus: licet neq; sarcotico, neq; quod cicatricem inducat alio uti, sed soli credere: ualet ad hominum, canum, & ferarum morsus: maximum hoc est quod pollicetur, nempe abscessus latentes in colo & peritonæo prohibere ne fiant, antequam in uomicam exierint, aut factas extenuare, & in intestina coniicere. Imponendum autem est splenij modo, & supra constrictionem ex aceto & oleo calente etiam forte bis quotidie: non soluetur aut nisi triduo uel quadriduo. Deinde post fomenta, madorem rursus imposito, uocatum est *ἀνικτόν*, propter miranda & multa ipsius opera. Squamæ æris denarium pondo quinquaginta octo, pyretri, staphidis agricæ, cocci gnidij, synapij spermatis, cachreos, columbini stercoris, mali terræ tenuis, eruginis, cyperi, eufomi seminis, cumini, singulorū denariū pondo sedecim, nitri, salis ammoniaci, singulorū denariū pondo trigintaduū, lauri baccarū, manna, iridis, singulorū denariū pondo centum uiginti, aceti acris sextarios sedecim, decocti caricarū cyathos quatuor & dimidiū: tonsa cribrataq; omnia simul cū aceto teruntur, sub aestu Canicula: ubi siccū & aridum euaserit, sicuum decoctio adijcitur, & simul emollita tolluntur, & in olla aris rubri reponuntur. Decoctum caricarū ita habet.

Caricarum pinguium pondo libras quinque, aquæ sextarios sex, coquantur donec sextarij duo relicti fuerint: usus est, una pars medicamenti aceto diluti, ut fordes repræsentet ad sex partes resinæ cum cera iunctæ. Est aut syncerum, quod inde constat, cera pars una, resinæ frictæ tres, cum oleo modico liquefacto: mediū, ceræ

C pars una, resinae duae: dilutū uerō & temperatum, ceræ pars una, resinae tantundem: dissolutum, ceræ partes duae, resinae una: quod supra quàm dilutū, ceræ partes tres, resinae una. Scribitur etiam impetigini agresti cōuenire purum iniectum. Hæc Crito ad uerbum prodidit. Ego à fine eorum quæ dixit sermonis principium statuam: feras impetigines nominant, cū à medicamentis imbecilliter secantibus nihil iuari uident, à ualidis autem irritari: usus igitur in ipsis est medicamenti efficacis abunde, non tamen uehementer mordacis: quod, ut dixi, ex artificiali coniectura compositionum experientia probatur. Constat propositum pharmacū ex multis acris tenuiorum partium & digerentibus: habet autem quædam citra rosionem detergentia, & nonnulla modicè astringentia. Itaq; acris ex his quæ continet, sunt pyritrū, synapium, coccus gnidius, columbinū stercus, erugo, baccæ lauri, sal ammoniacus, item acetum acre, tale nanq; iniiciendum censet. Detergentium summè quidē lenia sunt, iris, et malū terræ, atq; ips adhuc magis, ut ex genere concoquentiū, modò sit, manna: generosius autem cachrya & staphis agria. His adhuc præcellit cuminū, & eusomi sperma: cyperum sine morfu quidē exiccat, sed nonnihil etiam astringit, quem admodum & æris squama, ualidū & ipsum medicamen. Oportebat enim, ut prius demonstratum est, medicamētum hoc astringendæ uirtutis utcunq; esse particeps, eoq; squama copiose temperata est. Si uerò & manna reuera manna sit, & nō thus, ipsa quoq; aliquantulū astringit. Iniecta est autem multo copiosior quàm squama meritò, ut acris pharmacorum uehementiam leniat, simulq; humores in afflicta parte contentos coquat. Porrò caricarum decoctio lenissima est, & maximè coquit simul & digerit. Hæc igitur omnia temperata multi usus medicamentum iure effecerunt. Acetum uerò efficaciam eorum plurimum iuuat, in quo pharmaca æstiuo sole conterī præcipit. Omnia enim sic præparata, tenuem substantiam acquirunt, eoq; in corporis altum uirtus ipsorum penetrat.

D QVAE HERAS EIVSDEM GENERIS EMPLASTRA TRADIDERIT.

Alias ducuntur quadraginta.

Emplastrum *διὰ βοτάνων* quomodo Crito præparet, prius posui, & ipse Heras similiter conficit, sicut Crito eius meminit: differt tamen in confectione per scillam: nam ammoniaci, myrrhae, resinae pityinæ, styracis, squamæ & scillæ tantum cum alijs Crito temperat, quantum Heras: sed in malo terræ & iride discordat. Quippe Heras scripsit mali terræ rotundi denarium pondo triginta, iridis siccae tantundem, alijs quindecim: ac rursus post hæc Crito sic protulit: mali terræ, iridis, singulorū denarium pondo quatuor. Hera autē iuxta confectionis finem tradit. Expletis diebus ceratū huiusmodi facito: Ceræ pondo libras quinque, alijs denariū pondo quadraginta, terebinthinæ pondo libram, alijs denariū pondo triginta, olei ueteris sextarios duos & s, alijs heminas sex. Mihi uerò non placet, pro quinque libris ceræ denarium pondo ducentorum quadraginta medicamento miscere. Interim nanq; loco libræ centum denarios ipsi scribūt, interdū loco minæ: atqui nullus libram tam exiguā posuit, ut denarios quadraginta penderet. Hoc enim accidit, dū pro quinque libris denarij ducenti quadraginta immittuntur, sic neq; pro libra terebinthinæ denarios triginta.

EMPLASTRUM SERAPIONIS, ET HOC CRITO IN opere medicamentario ad istam sententiam conscripsit.

Emplastrum Serapionis, quod nonnulli *αἰγυπτιῶν*, alijs *αφροδιταῖν* uocant: facit ad omne uulnus, cui innitendum est, omni desperatione abiecta. Valet ad punctus, aculeos, parotidas, perforationem, phymata: pus educit, cōglutinat, tollit omnem duritiem, iuuat epinyctidas, articuloꝝ epiphoram, aurium contusiones, sanat & ulcera senilia, chironia & quæ crassas oras obtinent. Olei ueteris heminas tres, argenti spumæ denarium pondo

A pondo ducentorum, guttæ ammoniaci denarium pondo centū sexaginta octo, resinae colophonice, pityinæ, singulorum denarium pondo sexaginta octo, ceræ denarium pondo centum sexaginta octo, galbani denarium pondo uiginti, eruginis denarium pondo quinquaginta, alijs uiginti, myrrhae denariū pondo quatuor, alijs octo. Argenti spuma coquitur ex oleo, donec mediocrem spissitudinem accepisse uideatur. Deinde cum olla ab igne tollitur, gutta ammoniaci immittitur, postea resina, postremo cera: ubi singula curiosè liquata fuerint, ne adurantur, olla ab igne rursus sublata, galbanum aspergitur & erugo: iterum super ignem ponitur, donec melinū fiat, & iustam crassitiem nanciscatur: postremo myrrha adijcitur, mota superfunduntur: pelle exceptum reponitur.

EMPLASTRUM ANDROMACHI.

Res huius emplastri cōfectiones tradidit Andromachus, primam à præscripta Critoni nonnihil dissentientem: deinde alias duas magis euariantes. Titulus medicamēti & præparatio rectè prius à Critone scripta: Andromachus in hanc sententiam de ea præcepit.

EMPLASTRUM ΔΙΑ ΤΩΝ ΒΟΤΑΝΩΝ.

Anagallidis cœruleum florem habentis, marrubij, papaueris agrestis, alterci uiridis, singulorum denarium pondo quinquaginta sex, squamæ denariū pondo uiginti quinque, thuris denariū pondo octo, resinae siccae denarium pondo sedecim, aloës tantundem, aluminis fissilis denarium pondo quatuor, ceræ pondo minam, olei ueteris heminas duas, aceti. Multi quidem, utriusq; anagallidis, Theocritus autē terræ erythriæ, chrysocollæ, salis ammoniaci, & auripigmenti, singulorum denarium pondo quatuor in emplastrum *διὰ τῶν βοτάνων* coniecit.

ALIA EMPLASTRA EX EODEM GENERE, de quibus scripsit Andromachus.

B

D gangrenas, putredines, nomas ueteres & cacoethas, Isidori Antiochi. Argenti spumæ denariū pondo quatuor, eruginis rasæ denarium pondo octo, olei cyathos sex: Talius Aelius cyathos duodecim, & eruginis scoleticæ: argenti spuma & erugo in cacabum leuigata mittuntur: oleum tribus cyathis superfunditur: coquitur pruna non nimis acris, moueturq; spatha lignea, donec uiride fiat: postea ab igne sublata, ac mortario superfusa contunduntur, dum calidius est. Deinde statim rursus tres olei cyathi in ollam fundito, moueturq; ne adurantur: quousq; melinum fiat, incoquito, ac rursus exempta terito, ut collyria: iterum excipiens in olla coquito, quousq; rubrum colorem accipiat. Quinetiam tertio ex cacabo in mortarium defusa magis subigito, atq; iterum quarto in olla coquito, atq; ita ut in unum coeant: rursusq; dum calet, soluta tritaq; excipito, & rubra pyxide reponito: ad prædicta utitor. Post commemoratum emplastrum alterius his uerbis Andromachus meminit.

Humidum emplastrum ad nomas quo utor, & ad alia multa. Ceræ, resinae terebinthinæ, singulorum denarium pondo octo, adipis taurini curati denarium pondo quatuor, chalcitidis denarium pondo duum, squamæ æris denarium pondo trium, mannæ, thuris, denarium pondo duum, gallæ immaturæ denarium pondo quatuor, olei myrtei heminas quinque: arida cum aceto & melle sumuntur: deinde sic liquida superfunduntur.

FVSCA ΡΟΔΙΧΡΗΣΤΑ, IDEST MVLTIPLICIS USUS PHARMACA.

Quod auxiliorum quædam ratio sola inuenit, quædam experientia, quæ & ipsa rationem requirit, nonnulla utriusq; opem postulant, subinde uobis demonstratum est. Ad hæc quod ratione & usu comperta coniecturali uia ad eorum quæ inquiruntur

Cur inuentionem perueniunt: quæ uerò per rationem sperata sunt, usu confirmantur. Quinetiã illic, quò spem animumq; dirigimus, non mediocrẽ, quemadmodum in uniuersa uita, maioris minorisq; esse differentiã; non enim pluuiã hyemali solstitio, & Caniculæ ortu futurã similiter speramus, quæ hyemali frequenter, sub Caniculæ æstu raro accidit. Porro cum omnia artium opera frequenti firmentur exercitio, non satis est, generalia ipsorum addiscere, sed etiam in particularibus exerceri subinde oportet: nam actionum usus seu exercitatio, ad perfectorum possessionem uia est. Quare ego quoq; in omnibus cõmentarijs, quos uobis, amici, ita cupientiã bus composui, non modo cõmunibus theorematibus contentus fui, sed exempla per multa exercendi gratia adieci, quibus ipsorũ cognitionem uobis euidentiore, magisq; firmã fore speraui. Quemadmodũ igitur in alijs omnibus medicinarum partibus, ita in neruorum uulnerum curatione scripsi; primũ uobis ostendens, qua ratione ad præsidiorũ inuentionem perueniatis: deinde materias, quibus uires à ratione inuentas contineri didicistis: siquidẽ in cõmentarijs, qui undecim numero sunt, de simplicium medicamentorũ facultate, particulariũ uires uniuersas, uel plurimas, easq; utilissimas exposui. Nam ut præsidijs nunquã destitueremini, hoc esse necessarium demonstraui, non solum ut uos ipsi quoq; præparatorũ ab alijs medicaminum inopia, auxiliatorũ copiam haberetis. Erasistratus etiam, cum stomaticũ medicamentum in illo profectiois loco ad manũ non esset, interdum herbarũ succos, quibus abun- dabat, usurpauit. Porro ut si illorum autorum scriptioes perierint, ipsi queamus similia perditis conficere: insuper, ut ab alijs recte inuentis utamur, superiore libro exercitatos esse profuerit. Quid opus est uerbis? Tantum affert utilitatis, ut quæ superfluo iniecta sint, & contra quæ primi illorum autores omiserint, discernere possimus: sicut in tertio libro ostendimus, sermonẽ de medicamentis ad neruorum uulnera idoneis facientes. Ita uerò & nunc indicabimus, exercetes uos in ijs quæ me se- niores medici inuenerunt: uniuersalis etenim methodus neq; cũ exacta distinctio- ne, neq; imperfecta, à quoquam priorũ tradita est: imò nec medicamentũ quod cura- rare promittit neruos ab acuto quodã punctos, cuiusmodi sunt acus, & puerorum styli. Ego certè eorum quæ hoc ipsum solũ optimè facere possint, innumerabilẽ co- piam prædicto libro percensui. Quidã tamen ipsorũ cum multi usus pharmaca nota- tatu digna scripserunt, præter alia quæ facere ipsa pollicentur, adiunxere, interdum quidem neruorum uulneribus esse accommodata, interim neruorum & musculorum præcisionibus: aliquando etiam puncturis ipsorum, uel contusionibus auxiliari: uo- bis autem ex ijs quæ didicistis licet cognoscere, ante experientiam possibilitate, an impossibilitate de quibus scripsit, pollicetur. Præterea ubi medicamentis scriptis uten- dum est, intelligere sine ijs quæ nata sunt agere, uobis est integrum. Ut igitur ceu exempli gratia exordiar emplastrum quoddam, pharmacum multiplicis usus, quod Andromachus in libro de medicamentis extrinsecus corpori adhibitis, ordine se- cundum posuit, haud indicans ad quæ maximè ipso utendum sit, exercere rursus uo- bis licet, quomodo ex commemoratis simplicibus medicamentis compositi uires sint cognoscendæ. Andromachus enim ita ad uerbum prodidit.

ÆGYPTIA.

Argentii spumæ denarium pondo quadragintaquatuor, ricini heminas sex, ceræ denarium pondo centum quadragintaquatuor, guttæ ammoniaci denariũ pondo septuagintaduũ, terebinthinæ denarium pondo trigintafex, lanarum combustarum denarium pondo octodecim, squamæ stomomatis, squamæ aris, mali terræ, thuris, singulorum denariũ pondo octo, nonnulli myrrhæ denariũ pondo quatuor, popanacis denariũ pondo duũ, marinæ denariũ pondo quinquaginta ad ceram cõspergendam. Hæc quidẽ scriptura pharmaci boni, & reuera usus multiplicis est. Verum ipse dicendum omisit, in quibus eo utendum erit. Si igitur cuiusq; simplicis uirtute exposita, quemadmodum nos in undecim libris factitauimus, & methodo quadam uniuersali ipsorum compositionis scripta, sicut à nobis quoq; præcedente libro

A libro factum est: uiuentibus amicis huiusmodi scriptioes exercitij gratia protu- lisset, ut ad quos affectus utile esse possent, decernerent, nimirum hominis institu- tum laudassemus. Quoniam uerò nihil huiusmodi conatus est, quis nõ ipsum omnia- no accusatione dignũ censeat? Vnde medicamentorij ipsius libri, qui complurium optimorum medicaminum compositiones habent, merito à medicis neglecti sunt. Nam inter sexcentos uix unus artis absolutionem habere uidetur: alij idiotarũ mo- do satis habent, si medicamentis manifestò scriptis rectè uti queant. At quid oportet dicere de huiusmodi medicis? Cum etiam Empiricorum nonnulli, ut uocant, quamuis celebres ex artis operibus conspiciuntur, tamen ignorare se fateantur, qua- nam ratione ullum huiusmodi inuentum esse pronuncient. Inutilis igitur ipsis est fusci huius emplastri scriptura, quæ colorẽ tantum in titulo docet, uires non item, quas ante colorẽ scriptas esse præstiterat. Quoniam itaq; Andromachus uirtutem ipsius dicere neglexit, nos ex mistorum specie & facultate inuenire conemur. Ar- gentii spumam, mediũ temperamenti calfaciendo & refrigerando, paulum ad siccitate inclinare didicistis. Præterea usum eius in emplastris esse duplicem: si non li- quefiat ceu materiæ momentũ adferre: si liquata fuerit etiam siccare posse, idq; ma- gis si diutius cocta fuerit. Nunc tamen quæstio est, quatenus incoqui debeat, cum Andromachus sex heminas ricini, quod est olei ricinini, miscendas esse tradiderit. Quot enim unciarum Romanæ libræ heminam esse uelit, non explicuit: etsi me- lius erat hominẽ qui Romæ degerat, librarum, sextariorum, & unciarũ meminisse, relinquere autem heminæ uocabulum, Græcis ciuitatibus extra Italiam sitis usita- tum. Si enim in omnibus ipsis idem nomen heminæ esset, nulla utique foret quæ- stio. Nunc cum permagna quantitatis inter eas sit differentia, conueniebat ipsum dicere uel atticam, uel alexandricam, uel ephesiam, uel aliam quampiam heminam. Nam permulti, qui de mensuris & ponderibus scripserunt, nouem uncias Romano- rum libræ heminam medicos in pharmacorum libris æstimasse produnt, alij duo- decim uncias ab eis reputari affirmant, sicut Romæ olei libram ex more appellant. Iam uerò quendam audiui, qui heminam à medicis in pharmacorum cõmenta- rijs sedecim uncias Romanas pendere, traditam esse diceret. At non parum refert ad medicamentũ uirtutem, uel magnas, uel paruas heminas iniicere. Ego sanè olei libram Romæ uocatam, quam per dissecta cornua metiuntur, metitus sum quan- doque, discere cupiens, quantum grauitatis pondus contineret, inueni duodecim olei mensuralis, decem uncias ponderum æquales. Quare medicos in libris de me- dicamentis accuratius scribere oportebat, quales uidelicet uncias, uel libras, medi- caminum liquidorũ immitti uellent, mensuralisne, an ponderum & perspicuũ enim est, liquidorum horum corporum, sicut etiam solidorum, alia grauiora, alia leuiora esse: ac singulorum liquidorum, quæ in pharmaca mittuntur, pondus alio libro de- clarauimus, in præsentia id quod propositum est repetamus. Etenim si nouẽ uncias rum mensuraliũ singulas heminas esse statueris, ex tribus septem & uiginti uncias produces. Si in octo denarios quanque uncia diuidas, denarios ducetos & sedecim habebis: si duodecim uncias singulas heminas æstimes, sient nimirum sex & triginta uncias, denarij uerò duceti octoginta octo, singulis uncias in octo denarios diuisis. Expertus sum plerunq; cũ argenti spumã ex oleo coxissem, temperatam ipsius mi- sturam, libræ quidẽ argenti spumæ ponderali æqualem, mensurali uerò olei parem fieri: quod si copiosius iniicias, & coctã uidelicet diutius maiorẽ uim siccandi assu- mere. In candidis emplastris coloris gratia cerullam argenti spumæ temperamus, omnino æqualem pondere: immittitur autem hemina nouem unciarũ, iuxta ponde- rale argenti spumæ libræ, colorẽ seruare uolentibus, eò quod diuturnior coctio ni- griorẽ spumam efficiat: sed oleo medico indito, medicamentũ minus glutinans eua- dit: proinde quidã uel terebinthinam, uel colophoniam, quantum licet, pellucẽtẽ mi- scuerunt, conantes neq; colorẽ offendere, neq; medicamentũ uirtutẽ, adijcereq; resi- nãe misturã, quò non facile decideret: quippe medicamentũ si tanto oleo tantũ argen-

ca id genus corpora quibus medicamenta efferuntur, reperias: securius esse uideatur, miscere etiam nonnulla repellentia. Ita sanè & emplastro digerenti, quod ex sale conficitur, quidam adiecerunt chalcanthi paululum, quamuis sal ipse astringens quippiam possideat: igitur præscriptum medicamen fortiter digerere cõpertum est, ut etiam pus iam admodum copiosum sine cutis perforatione discutere queat, emollire callosa & quomodocunq; indurata. Item magna uulnera conglutinare: quem admodum & ulceribus iam ad malignitatem declinantibus cicatricem obducere, alijsq; omnibus affectibus, qui digerendi simul & repellendi uirtutem desiderant. In quibus sunt & quæ fronti, dum oculi fluxione laborant, imponuntur, uocata à medicis ἀνοκολλημένα. Idem hoc pharvacum conueniet neruis simul denudatis: et si in parte quapiã absecti fuerint. Etenim præcisi si ex consensu non periclitantes, ad huc etiam subiectis sibi partibus, in quæ inseruntur, sensum adimunt, indigent tamen hi quoq; tali pharmaco. Nam quæ humectant, facillè eos putrefaciunt, ob quod & pastilli siccates, et si abunde astringant, tamè denudatis neruis cõueniunt, qui nondum ad phlegmonæ uigorè peruenerunt: hi nanq; irritantur, exagitanturq; ab huiusmodi pharvacis: sed de his postea: quæ in superiore emplastro dicere omiffa sunt, apponamus. Quoniam plerunq; medici ex incititia id genus emplastra dura imponunt, cum liquata linamentis excipere præstaret, uel etiã in confectione statim molliuscula reddere: postea cum in magnis diuisionibus, ubi nerui denudati sunt, experimentum de ipsis faciunt, sperant in puncturis multo utiliora fore: ignorantes & hic maximam quandam speculationem, de qua differui modo, docens uos, quæ ratione inueneram, inde per experientiam confirmata cognouisse: eõq; etiam nunc eius admoneo. Sæpe nanq; calidiora, & quæ digerant magis pharmaca, punctus neruorum requirunt, uel cum omnino denudati fuerint, uulnere insigni factio. Quippe nudi acria calidaq; admodum medicamenta propter erosionem morsumq; non ferunt: uerum relaxantia digerentiaq; mediocriter astringentibus mista postulant. Ac uerò melius est, ambientes uulneris particulas acribus & tenuibus, multumq; digerentibus, quale est ex euphorbio confectum, circumdare. Nos sanè propositum emplastrum satis posse, quæ prædixi efficere, coniecturauimus: præparato autem experientia testimonium accessit. Postea interim in Asclepiadis & Critonis libros medicatorios incidens, deprehendi ipsos non solum ut Andromachus confuse uniuersimq; sed cum manifesta distinctione uirtutem ipsius scriptitasse. Huius igitur, tum illius gratia, quòd in confectione alibi ab Andromacho dissentiant, potius uisum est mihi, etiam eorundem uerba subiungere, deinde ita de ipsorum discordia in medicamenti compositione nonnihil dicere.

QVAE ASCLEPIADES ET CRITO DE PRAE dicto emplastro conscripserint.

Emplastro Aegyptia ab Andromacho tradito, Asclepiades in hunc modum differit.

ANDROMACHI AEGYPTIA.

Enamos, uulneraria, facit ad neruorum, musculorumq; præcisiones, punctus, contusiones, iuuat attritus, artuum fracturas. Est & lippientibus collyrium: confert capite dolentibus: summatim, ad multos affectus utile est pharmacum. Argenti spumæ, ceræ, singulorum denarium pondo centum quadraginta octo, guttæ ammoniaci denarium pondo octoginta duum, terebinthinæ denariū pondo triginta sex, lanæ succidæ combustæ denariū pondo sedecim, squamæ aris, squamæ stomomatidis, thuris, mali terræ rotundi, singulorum denariū pondo octo, ricini heminas tres. Hæc præfatus Asclepiades, deinceps coquendi modum tradit, Andromacho neq; hanc partem compositionis in emplastris obseruante: siquidè in omnibus ferè omiffit: uerum de coctione dicta sunt non pauca in libro quarto, & nunc paulo post dicetur. Aequū autem est, inspicere controuersiam, quam Asclepiades in simplicium

Alias primo.

N

C quantitate cum Andromacho suscepit; non enim sex heminas ricini, ut Andromachus, sed tres inijcere praecepit. Caterum in malo terrae nullam Andromachus distinctionem fecit, ipse rotundum adiecit, sicut & in lana succida combusta: quancumque idem pondus quod Andromachus, immittat. Haec igitur ipsius uerba sunt. Lanae succidae combustae denarium pondus duodecim, mali terrae rotundi denarium pondus octo. Quae uero ad calcem posuit Andromachus, neque omnino Asclepiades meminit, neque de myrrha, neque de opopanace quicquam locutus, multo minus de marina, quae manifeste Andromachus praeposuit: marinae, inquiens, ad ceram irrigandam denarium pondus quinquaginta; hoc siquidem nec Asclepiades, nec Criton adiunxit: attamen malum terrae rotundum Criton aequae ac Asclepiades indidit, quemadmodum & lanae succidae denarios octodecim, olei ricinini (ita enim ad uerbum scripsit) heminas sex. Coctionem emplastri Asclepiades his uerbis docet. Argenti spumam, & ricinum incoquito donec spissentur, ac in unum coeant, deinde squamas ubi color bonus apparet, reliqua immittito. Apud Critonem hoc modo traditur. Argenti spuma cum ricino coquitur dum mellis spissitudinem habeat; hoc facto, squamam insperguntur, abundeque incoquantur, quousque digitos non inquinant; postea terebinthina & cera: ubi in unum coierint, ammoniacum prius apud ignem digitis emollitum, cum iam ab igne deponitur, lanae succidae puluis inspergitur, postremo thus, deinde ita tolluntur. Porro ad quae medicamentum ualeat, accuratius Criton in hanc sententiam exposuit,

AEGYPTIA.

Omniem diuisionem contusionemque a phlegmone praeseruat; ualet ad quoslibet ferarum morsus; iuuat etiam phlegmonas sine ulceribus factas; benefacit neruorum & musculorum doloribus sine causa abortis.

ALIVD ANDROMACHI FVSCVM.

D Scripsit alia quoque fusca Andromachus superiori genere similia; uocat alterum athenen, alterum nygmaticen. Athene quidem ad plures affectus quam nygmaticae conuenit, praesertim cum ulceribus consistentes; quoniam magis uaria est, & astrigentibus insuper pharmacis participat, Nygmaticae uero magis laxat, & hoc minus dolorifica est. Itaque de priore medicamento ita ad uerbum scriptum reliquit.

FVSCVM ATHENE.

Argenti spumae denarium pondus centum, terebinthinae denarium pondus triginta sex, cerae denarium pondus uiginti quinque, minij sinopici denarium pondus uiginti quatuor, guttae ammoniaci denarium pondus triginta sex, galbani denarium pondus duodecim, aloes denarium pondus octo, diphrygis tantundem, aris combusti, mastiches, singulorum denarium pondus sex, mali terrae denarium pondus quinque, pro polis tantundem, mannae denarium pondus sex, squamae aris denarium pondus sex, lapidis asij denarium pondus trium, trifolij seminis denarium pondus duum, symphyti radices denarij pondus unius, obolorum quatuor, olei heminas quatuor. De altero fusco in hanc sententiam Andromachus scripsit.

FVSCVM NYGMATICE.

Guttae ammoniaci, cerae recentis, aris combusti, singulorum denarium pondus octo, terebinthinae denarium pondus trium, picis aridae denarium pondus triginta; ut Zeno uult, minae dimidium, & quartam portionem, argenti spumae denarium pondus quatuor, aloes indicae, mali terrae, galbani, thuris denarium pondus duum, eruginis denarij pondus unius, alij duum, olei per hyemem heminas quatuor, per aestatem octauam partem: ammoniacum ex tribus aceti cyathis diluitur. Iam uero alia multa cum his emplastra prodidit Andromachus, nihil aliud ipsis apponens quam coloris nomen: constant quidem ex contrarijs facultate medicamentis: sed alia ipsorum laxandi & doloris tollendi uim, αὐδύουον uocant, maiorem obtinent: quaedam digerendi & detergendi, nonnulla astrigendi. Quare nos etiam omnibus fidenter commode uti conuenit, ad ulcera quae uix cicatricem recipiunt: & cacoethe, fortius astrigentibus; ubi lenire & laxare proposueris, quae magis relaxant; ubi tra-

here

A here & discutere conaris, ijs quae calefaciendi uirtutem praepollentem habent, quaeque prauos humores in malo statu ad sese trahunt. Quibusdam & hoc adiectum est, Fuscum Lite quo utor. Tria enim deinceps talia uariae mixturae citauit: quorum confessionem ipsiusmet uerbis allegare melius esse uideretur.

FVSCVM LITE QVO VTOR.

Argenti spumae denarium pondus uiginti quatuor, ricini heminam unam, aris combusti, mannae, resinae, singulorum denarium pondus quatuor, colophoniae denarium pondus octo.

ALIVD ANODYNON ISIDORI.

Argenti spumae, cerae, singulorum denarium pondus triginta sex, olei heminam unam, & s, resinae colophoniae denarium pondus uiginti quinque, squamae aris denarium pondus nouem, mannae denarium pondus quinquaginta, incoquito.

ALIVD QVO VTOR.

B Argenti spumae, resinae siccae, singulorum denarium pondus centum quadraginta quatuor, squamae denarium pondus uiginti quatuor, olei heminas tres. Quemadmodum his commemoratis tribus adiunxit, alijs quod ipse usus sit, alijs quod anodynon sit, de alijs ita testimonium perhibuit, theriacas ipsa nominans. Tertium igitur ab initio his uerbis traditum est: Theriaca qua utor. Hanc sequitur alia rursus, cui praescriptum est: Eupatorios theriaca. De theriacis postea dicemus; nunc autem de fuscis adhuc, quae prodidit Andromachus, dicere cogito: quorum quod uires ille & confecturas neglexit, accusandus est. Statim igitur primo omnium amicum quidam medicus usus est, permulta facienti; etenim ulcera, quae cicatricem aegre ducunt, praesertim ubi callosa & dura labra contraxerint, claudit: prodest etiam putredini, fistulis: sinus iungit & magna uulnera: summam, multiplicis usus est: temperatura haec recipit. Argenti spumae denarium pondus centum quadraginta quatuor, olei heminas quinque, calcis uiuae, thuris, aris combusti, terebinthinae, mali terrae, singulorum denarium pondus quadraginta octo, picis, cerae, ammoniaci, singulorum denarium pondus nonaginta sex. Ita quidem Andromachus scripsit. Licet etiam minori mixtura ipsum praeparare, singulorum quae numerauimus quartam partem miscendo: fiet enim compositio talis. Argenti spumae denarium pondus triginta sex, calcis uiuae, aris combusti, thuris, terebinthinae, mali terrae, singulorum tertiam argenti spumae partem, hoc est, denarium pondus duodecim: deinde picis, cerae, guttae ammoniaci, singulorum duplo maius pondus quam in dictis quatuor medicamentis erit: malo terrae dico, terebinthina, thure, aere combusto, & calce, quam uiuam & recentem esse oportet. Ita pharmacum etiam ad putrida utile fiet. Cum autem Andromachus omnia medicamenta per denarium scripserit, melius in ipsa temperatura egisset, si olei meminisset: ut quod inijceretur, totidem denarios penderet: si non hoc, certe conueniebat Romanorum librae mentionem facere; nunc autem heminam scribit, consuetam de hac mensura ambiguitatem nobis relinquens, an nouem uidelicet mensurales uncias, siue duodecim esse heminam uelit. Mea sententia, perfecta quidem temperatura sex uncias ponderis capiet; quia Romanorum libra duodecim uncias pendet. Si ex quarta parte componis, nota est proportio: nec latere arbitror, si denarium quis dicat, ad absolutam temperaturam quadringentos octoginta assumi, eo quod ponderalis uncia octo denarijs ualeat. Insuper aliud quoddam inter fusca Andromachi positum est, quod & ipsum calcem uiuam recipit, eiusdem cum superiore generis, praeponeit ei, Fuscum Eubuli: & secundum hanc temperaturam praeparat. Argenti spumae pondus libram, cerae pondus minam, aris combusti, eruginis, terebinthinae, thuris, singulorum denarium pondus duodecim, resinae siccae denarium pondus sedecim, guttae ammoniaci denarium pondus octo, opopanacis tantundem, olei heminas quatuor, aceti totidem. In quibusdam exemplaribus scriptum est, heminae dimidium: & nimirum dupliciter conficere ipsum licet, scienti copiosius acetum ualentissimum medicamen efficere. Quinetiam aliud fuscum,

C cui hoc ipsum præponitur, Aliud fuscum, refert Andromachus singulorum con-
nexum, hoc est pharmacum ex marina præparatum similibus vitis, ut præscripta
accommodum. Compositio eius talis est. Argenti spumæ, ceræ, singulorum minæ
dimidium, chalcitidis quartam minæ portionem, squamæ æris denarium pondo se-
decim, thuris denariū pondo octo, terebinthinæ quartæ partis octauam (minæ ul-
delicet) guttæ ammoniaci quartam partem, marinæ heminam, alij heminæ dimi-
diū, ricini heminas tres: ammoniacum marina diluitur. Hæc sanè Androma-
chus retulit, eatenus confectiois mentionem faciens, ut diceret ammoniacū cum
marina prius diluendum. De chalcitide uerò & squama nihil posuit, quanquam
hæc ex marina leuigari queant, sicut etiam coqui cum argenti spuma, ceræ, & tere-
binthina. Vt igitur nullū fuscum à quouis alio quærat, adijciam alia duo eiusdem
auctoris. Vocat alterum ipsorum phthyrophagi, quod hæc recipere dicit. Argenti
spumæ denariū pondo centum, resinæ denarium pondo quinquaginta, guttæ am-
moniaci denarium pondo triginta, ceræ denarium pondo quinquaginta, eruginis
rasæ denarium pondo duodecim, squamæ æris denarium pondo duum, mali terræ
denarium pondo octo, centaury radice tantundem, olei heminas duas. Irionis me-
dicamentum ex his constare ait.

Alia octo.

Argenti spumæ, picis sicæ, seui uitulini, singulorū pondo denariū centum qua-
draginta octo, terebinthinæ, guttæ ammoniaci, singulorū pondo denariū septuagin-
ta duum, mannæ thuris denariū pondo centū duum, ceræ denarium pondo triginta
sex, mali terræ, æris combusti, eruginis rasæ, galbani, opopanax, singulorum de-
narium pondo nouem, aceti heminæ dimidium, olei, ricini, utriusq; heminæ unam
& s. perspicuum est, terebinthinæ, guttæ, & thuris partes duplicatas in argenti spu-
ma, pice, seuo uitulino, esse uelle: in cera quadruplas, in malo terræ, ære uisito, erugi-
ne, galbano, opopanax sexcuplas decuplas: atq; hoc pharmacum abunde est poly-
chreston, quemadmodū alia præcedentia, quibus omnibus audaciter utendum est.

HELLESPONTIA ANDROMACHI.

Celebre & hoc emplastrum inter fusca retulit Andromachus hac temperata.
Argenti spumæ denarium pondo centum, picis denarium pondo quinquaginta, la-
dani denarium pondo uiginti quinque, eruginis rasæ denariū pondo octo, æris com-
busti tantundem, squamæ æris denarium pondo duum, olei ueteris denariū pondo sex.
Quoniam uerò Andromachus ab Hera in pharmaci compositione differt, uisum
mihi est Heræ prodita adiungere, quæ ad uerbum ita sonant.

HELLESPONTIA PERSPIRATV DIGE-

rens, phlegmonem propulsans.

Valet ad strumas, panos, parotidas: impositum splenium attrahit, pus maturat,
cutem rumpit, conglutinat. In summa, omnibus igne combustis benefacit, mitigat
etiam podagricos. Olei ueteris denarium pondo centum, argenti spumæ denarium
pondo centum, picis sicæ denarium pondo quinquaginta, ladanum denarium pon-
do uiginti quinque, eruginis rasæ denarium pondo octo, galbani denariū pondo qua-
tuor, Argenti spuma ex oleo trita coquitur. Cum autem coeunt, pix & erugo im-
mittuntur, deinde ladanum, galbanumq; atq; sic in mortariū transfusa molliuntur,
& usui sunt. Quidam ut boni coloris sit, et fuscum, miscent etiam squamæ æris denarium
pondo octo: nam alioqui sit nigerrimum: hoc in podagris non semel usus sum, &
cessit feliciter. Oportet autem tedas lignorum loco usurpare. Manifestum est uiros
inter se dissentire, in alijs paululum, in olei uerò mistura plurimum: nam duplo ma-
gis quàm Hera Andromachus immittit. Potest item præparari aliter, cum sciamus,
si plus olei iniectum fuerit, diuturniorem fore coctionem inuit, ipsumq; medica-
men magis exiccans futurum: sin minus, remorari coctionem futuram, & pharma-
cum inualidius exiccaturum.

QVAE

QVAE SCRIPSIT DAMOCRATES VSVS

multiplicis medicamenta.

Ost hæc referam emplastrorum adhærescentium
Sine fascijs, quis usus & confectio.
Diuisiōibus exiguis faciunt bene,
Sed carnis ipsius ampliora uulnera
Medicantur: à quadrupede morsos corpore

Summo: recentes discutunt furunculos:
Quibusq; iam pus est, per halitum digerunt.
Item auferunt crustas ipsis celerrimè,
Citra manus operam cicatrix ducitur
In fronte posita, fluxus quam promptissimè
Oculorum cohibent, sola quamuis ceperis.
Huius generis præstantius primum efferam
Emplastrum facile inuentu, cui color bonus,
Atq; efficacia, nos uocamus Tyriam,
Nam purpuras capit colore tyrias,
Si quo decet modo fiat: sic præpara:
Sit libra quinque lithargyri
Boni, semel ceræ capiatur, in super
Ter pityinæ, præterea pinguis azyli
Eruginis, præstantis æris, galbani,
Ærisq; combusti, pariter squamæ bonæ:
Cuiusq; misceto quaternas uncias,
Pinguis olei sex, & decem pondo addito.

Ar curiose emplastrum coquito in hunc modum:
Lithargyrum ex oleo leuem demitto
In ollulam nouam, sed hanc maiusculam,
Vbi conteres manibus, mouebis spathula,
Deinde flamma acri atq; continua coques,
Cum mellis accipit iam spissitudinem
Erugo, squama misceantur, incoqui
Permittito satis, statim æs adiungito:
Rursus coqui paruo relinquens tempore,
Paulum refundes ex cacabo medicaminis.
Atq; refrigeratum, manibus, & digitis teras.
Boni coloris atq; durum ubi conspicis,
Sic pityinam, ceramq; reliquis indito.
Deinde cunctis ritè coctis paululum
Stillato: rursus & colorem si bonum
Et temperamentum uides, mox tollito
Ab igne fictilem, & subactum galbanum
Apponito: si pharmacum sit durius
Multo resolues oleo, faciens sic bonam
Temperiem: in aliud inde uas transfundito
Frigidum, & subactum manibus ita reponito.

ALIUD SUPERIORI SIMILE SVBIICIAM.

Medetur antè quos citauit affectibus:
Nec est, quod ulceribus malis, diutinis
Calloq; pressis applicet felicius
Cicatricem, etiam fronte natas pustulas
Persanat absq; rosione, rhagadas

N 3

C Ani, nodosas durities, callos demit,
Sic præpara: lithargyri minam boni,
Sed mina libra est, eius & pars tertia,
Cera probata ponticæ minam semis,
Eruginis minæ quadrantem rasilis,
Atri chamæleontis uncias duas,
Radix bona est regione nascens Cretica,
Primum Cilicia, deinde præter hæc
Olei uetusti quàm mina minus paululo,
Quod si non fuerit, usurpato uel recens.
Lithargyron leuem simulq; oleum, noua
Totum figlina conditum, rudicula
Mouens coquito: ubi constiterit, & melinon
Videas, adjicito eruginem, ceram statim:
Quæ dum liquefcit ab igne tollens ollulam
Chamæleontis paululum conspergito,
Vnita nec non refrigerata quod satis
Transfundito pilæ, post sic reponito.

AEGYPTIA,

D Aegyptia omni seruat absq; phlegmone
Diuisa quælibet, contusaq; omnia,
Morsus quadrupedum, pariter & serpentium,
Item subortas absq; ulceribus phlegmonas,
Neruos dolentes citra causam, & musculos,
Hoc laudat Andromachus in pharmacis
Diligenter, ipsius impartijt amiculis.
Aiebat esse ter quadraginta quidem
Denarios lithargyri, & duodecim
Bis alteros, ceræ quoq; albæ ponticæ
Totidem, ammoniaci ter uiginti lucidi
Et duodecim alios, thuris & bis quatuor,
Squamæ æris, & squamæ stomomatis,
Cuiusq; rursus misturæ bis quatuor,
Puræ terebinthinæ ter addas duodecim,
Octodecim ricini olei, sed heminas,
Combustæ totidem sordidæ lanæ heminas,
Docebat ipsam isto modo comburere:
Ollæ recentî, quæ sit ore latior,
Impone lanam copiosè succidam,
Operculum gypso prius uel glutino,
Vel terra figulari, cui sit commixta aqua,
Illinito, sed largo igne, mox comburito,
Cum sit facilius tunfa discernere, bene
Videtur, & in clibanis, & fornacibus
Ignitis nimum similiter exurere.
Ita capiebat tritorum, quem est par modum,
Coquere lithargyron iubet leuissimum,
Totumq; ricinum, temperatis inuicem
Mellisq; facta tandem spissitudine
Squamam aspergere, concoquere quantum sufficit,
Dum non digitos inquinet, & tunc addere
Terebinthinam, ceramq; dum coierint

Ammo.

A Ammoniacum confectum digitis mollius,
Cum ponis ollam ab igne tritum inspergito
Thus, pulueremq; succidæ lanæ ultimum,
Sed ante thus pauxillulo uel tempore.
Quidam uolentes istud proprio pharmacum
Dici titulo, cum depositus est cacabus
Squamæ decem unius iniiciunt denarios,
Ut tunc æris squama uice stomomatis,

ALIVD.

Nihil priori peius agit ægyptia
Eadem, melius quandoq; si confecerit
Diligenter crassum medicamentum quispiam,
Ut tunc ipso ad eadem non improspere,
Libras olei & ricinini quinque continet,
Chrysitidisq; argenti spumæ quatuor,
Squamæ æris octo & quadraginta denarios,
Terebinthinæ præstantis ter duodecim,
Mannæq; thuris tantundem, pondo duo
Ammoniaci synceri, ceræ ponticæ
Albæ duas pondo libras, adhæc semis
Incoquito oleum, squamam, lithargyron.
Durumq; fiat emplastrum satis, statim
Terebinthinam pones & ceram, hinc mollius
Ammoniacum digitis confectum, postea
Ab igne feruenti cacabo deposito
B Mannam iniicies: iam refrigerato pharmaco,
Frequenter hoc citra lithargyron
Feci, molybdenæ pari sumpto modo,
Libenter usus sum ad quæ dixi prius,
Verum color multo fuit probator.

EMPLASTRA AD DIGERENDVM ET EXTRAHENDVM,
dum, quæ Græcè διαφορητικά & επιωασικά nominantur.

Vi compositorum medicaminū uirtutes descripserunt, emplastra quædam ab extrahendo επιωασικά, sicut alia à discutiendo διαφορητικά nominantur: alijs utranq; extrahendi, & digerendi facultatem adesse testati sunt. Etenim uicina sibi uirtutes sunt, eorum quæ in alto latent, attractrix, & attractorū digestrrix. Nam quæ trahunt etiam nonnihil planè discutiunt: & quæ discutiunt, pariter trahunt: Verū in digerentibus medicamentis discussoria uirtus, in trahentibus attractrix præpollet. Constat itaque attractrices simplicibus pharmacis, quæ humorum superfluitates in cutem extimam possunt extrahere. Discussoria ex his constantur, quæ attractum possunt digerere. Ut autem emplastrum fiat, quemadmodum supra dictum est, huic argenti spuma, illi resina, alij cera, alij oleum, reliquo pix temperatur. quæ nec insignem digerendi potentiam, nec extrahendi continent, sicut uel propolis, uel calx, uel medulla, uel galbanum, uel alia petrae flos, uel spuma nitri, uel aphonitrum, uel acetum, uel lixiua factæ, piper, sinapi & struthium, salesq; tum qui edi possunt, tum ammoniaci. Ad hæc pleraq; alia, de quorum facultate in commentario simpliciu dictum est. Nunc autem emplastra, quæ iam experimento satis probata sunt, exequar: tantum adhuc ipsis adijciens, quod nonnulli etiam astringentia pharmaca extrahentibus miscuerunt, ueriti quod accidit, ubi humorum superfluitas fuerit: trahunt siquidem plus interim ac conuenit, ut non solum ex particula quæ curatur, attractionem in alto,

N 4

C sed etiam ex omnibus uicinis moliantur. Comprehensum est & antea, cum de sarcocoticis ageremus, extrahentia & digerentia, uelut omnia quæ magis quam oportet detergunt, sarcotica fieri cerati mistura. In quibus uirtus quidem ualida, copiosioris: in quibus imbecilla, paucioris. Quod si uero compositum extrahendi uel digerendi medicamentum, astringens quoque aliquid habeat, tali pharmaco ad carnem generandam, propter uim astrictoriam utendum non est, quæ ad uulnera glutinanda & sinus, tum ad ulcerum cicatricem ducendâ utilis est, ad carnis productionem non ita. Dictum mihi est abunde iam de hoc.

ANDROMACHI EMPLASTRA AD DIGERENDVM
& extrahendum ἄλκιον, id est salsum, ad multa.

Salis communis pondo libras quatuor, squamæ æris pondo uncias quatuor, magnatis pondo selibram, mannæ pondo libram, ceræ pondo libras quatuordecim, olei cyprini pondo libras sedecim, acetum adijcitur.

ALIVD THEVDÆ SARCOPHAGI AD CACOETHÆ,
fistulas, putredines & strumas.

Resinæ terebinthinæ, thuris, ceræ, squamæ rubræ, singulorū pondo uncias quatuor, argenti spumæ pondo unciam, quidam auripigmenti æquale pondus pro argenti spuma ponunt, squamæ rubræ pondo uncias quatuor, eruginis rasæ pondo uncias octo, salis ammoniaci pondo uncias sex, aceti heminā. Ego amplius capio, nempe olei heminam, uini heminam, aceti scillitici tantundem.

ALIVD AD DIGERENDVM CANDIDI, QVO VTOR.

Alias octo.
Terebinthinæ pondo libras tres, ceræ pondo libras quinquaginta, galbani, nitri, asij, singulorum pondo uncias duas, thuris pondo libras quatuor, medullæ ceruicæ pondo uncias quatuor, guttæ ammoniaci pondo selibram, propolis pondo uncias tres, olei laurini pondo uncias sex, seui taurini pondo selibram. Quæ dura sunt, liquidâ admiscetur.

ALIVD AD STRUMAS, AVTORE
Nymphodoto.

Asij lapidis denarium pondo octo, aphronitri tantundem, seui uitulini, calcis uiuæ, singulorum pondo denarium sedecim, ceræ denarium pondo uiginti quatuor, terebinthinæ denarium pondo trigintaduūm.

ALIVD AD DISCVTIENDAM BRONCHOCELEN,
hoc est asperæ arteriæ tumorem, quo Clemes Sertorius curatus est, & ad duritias.

Argenti spumæ denarium pondo quinquaginta, resinæ pityinæ denarium pondo quadraginta, olei ueteris heminas decem, galbani denariū pondo quatuor, æris combusti denarium pondo uiginti, guttæ ammoniaci denarium pondo quadraginta, aluminis fissi denarium pondo quatuor, mannæ thuris tantundem, ceræ denarium pondo quinquaginta: postremo galbanum & mannâ inijcitur.

ALIVD ΔΙΑ ΤΩΝ ΑΣΗΙΑΩΝ AD DISCVTIENDVM
strumas, item ad podagras.

Terebinthinæ, lapidis asij, bituminis, singulorum denarium pondo tricentorum sexaginta, aphronitri, uitulini, ceræ, baccarū lauri, guttæ ammoniaci, singulorū denariū pondo tricentorū quadraginta, lapidis pyritis denariū pondo octoginta, calcis uiuæ denariū pondo centum & octo, aspidū cineris pondo denarium centū quadraginta, olei ueteris heminas duas: postremo cinis pharmaco refrigerato inspergitur: sin minus, perit.

Alias uiginti

ALIVD AD EXTRAHENDVM SARCHEVTITI,

Terebinthinæ pondo minam, ceræ tantundem, nitri pondo minas duas, bdellij denarium pondo trigintaduūm, guttæ ammoniaci tantundem, olei, mannæ, uel muricæ, cuiuscq; heminas duas, minij denarium pondo trigintaduūm.

ALIVD

ALIVD CTESIPHONTIS DISSOLVENS,
educens, & detergens.

Aphronitri pondo libram, mannæ thuris pondo libram, lixiuæ stactæ pondo libram: quidam etiam aceti libram addunt.

ALIVD ΔΙ' ΑΑΩΝ, ID EST EX SALE
ad extrahendum.

Salis communis denarium pondo octoginta, cerussæ tantundem, olei ueteris heminas & quadraginta, atramenti futorig denarium pondo uiginti quatuor, aceti cyathos tres.

Alias tres.

ALIVD ΔΙ' ΑΑΩΝ ALITER.

Cerussæ, salis communis, singulorum denarium pondo quinquaginta, olei ueteris heminas & octo, mali terræ denarium pondo octo, propolis denarium pondo decem, hoc Silo commendabat.

Alias duas.

ALIVD EX TERRA PELAGIA AD DIGERENDVM.

Argenti spumæ pondo minas quatuor, terræ pelagiæ, salis ammoniaci, cerussæ, ceræ, singulorū quartam minæ portionem, aceti heminam, olei heminas quatuor.

ALIVD CYRTI EPISPASTICVM.

Iridis illyricæ, mannæ, terebinthinæ, aphronitri, pumicis, singulorum denarium pondo quinquaginta, guttæ ammoniaci denarium pondo uiginti quinque, galbani denarium pondo & sedecim, chryos denarium pondo duodecim s, ceræ denarium pondo centum, alij octo, olei heminam.

Alias sex.

ALIVD ΔΙΑ ΡΑΦΑΝΙΑΩΝ.

Resinæ, nitri rufi, ceræ recentis, baccarum lauri, colophonix, seui uitulini, guttæ ammoniaci, singulorum denarium pondo septuaginta, cyprij decimam sextam heminæ partem: nonnulli autem uisci denarium pondo quinquaginta.

ALIVD ΕΠΙΣΠΑΣΤΙΚΟΝ ΗΡΠΑΛΙ.

Guttæ ammoniaci denarium pondo octo, ceræ, iridis, mannæ, piperis, sulphuris uiui, pumicis, singulorum denarium pondo quatuor, terebinthinæ denarium pondo octo, olei modicum.

ALIVD ΕΠΙΣΠΑΣΤΙΚΟΝ ΗΡΠΑΛΙ.

Terebinthinæ pondo minas octo, pumicis denariū pondo quindecim, nitri denarium pondo sedecim, guttæ ammoniaci tantundem, ceræ denarium pondo quatuor, minij quod possit ea colorare: arida cum aceto subiguntur.

ALIVD.

Synapeos denarium pondo quatuor, nitri tantundem, ceræ denarium pondo octo, terebinthinæ denarium pondo triginta, baccarum lauri, calcis uiuæ, singulorum denarium pondo quatuor, olei decimam sextam heminæ portionem, cyprij denarium pondo octo.

ALIVD AD PVS DISCVTIENDVM.

Ceræ terebinthinæ, resinæ, picis sicæ, seui uitulini, nitri rufi, baccarum lauri, calcis uiuæ, pumicis, guttæ ammoniaci, singulorum æquale pondus.

ALIVD CODAMI REGIS.

Ceræ, nitri rufi, resinæ frictæ, guttæ ammoniaci, propolis, singulorum denarium pondo uiginti quinque, uisci quercini denarium pondo duodecim s, olei sextarium, lixiuæ stactæ tantundem.

ALIVD DISCVTIENS MELICERIDAS.

Olei ueteris denarium pondo centum, argenti spumæ denarium pondo nonaginta unius, guttæ ammoniaci, galbani, utriuscq; denarium pondo nouemdecim.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo centum, salis cōmunis denarium pondo sexaginta, olei ueteris heminas & sex.

Alias unam.

C ALIUD EPISPASTICVM ET DIGERENS

Argenti spumæ, cerussæ, galbani, singulorū pondo libram, salis fossitij, eruginis rafa, singulorū selibram, olei sextarios tres, atramenti sutorij pondo uncias + duas.

Argenti spumæ pondo libras duas, olei pondo libras tres, cerussæ, picis, terebinthinæ, singulorum pondo uncias quatuor, ceræ pondo uncias duas, mannæ pondo uncias tres, mali terræ pondo uncias duas, struthij tantundem, gallæ pondo uncias tres, uini boni heminas tres: uinum ultimum infundito.

Argenti spumæ pondo quinq, olei pondo quinq, pityinæ sicca pondo quinq, propolis pondo octo, uisci de quercu lecti pondo quadrantem.

Ceræ nouæ, resinæ pityinæ sicca, nitri, thuris, singulorū denariū pondo centum, olei heminas tres, lixiuæ fractæ tantundē. Ad duritias, guttæ ammoniaci denarium pōdo duodecim misceto galbani, eruginis rafa, uisci de quercu lecti paria pōdera.

Terebinthinæ pondo, ceræ pondo + octo, propolis pondo unum, galbani pondo + octo, uisci de quercu lecti pondo + octo. His liquefactis, fecis combustæ uncias duas temperato, aphronitri pondo + octo. Deinde carbonibus impositis, olei heminas tres inijcito: postea sublatis, ficus agrestis radicis unciam inspergito, gladioli radicis uncias quatuor, asij floris tantundem.

Nitri, terebinthinæ, olei ueteris, singulorū pondo libram, aquæ sextarium, & amplius: ubi cocta non ebullierit, immittito guttæ ammoniaci pondo uncias duas, galbani pondo uncias duas, bdellij pondo unciam unam, thuris pondo uncias duas, sandaracæ pondo uncias duas, lapidis asij pondo uncias duas. Asius & sandaraca ex oleo modico leuigantur, liquida rursus raduntur, & aridis miscentur.

Molybdenæ pondo denarium trecentorum, ceræ denariū centum quinquaginta, terebinthinæ denariū pondo triginta, chalcitidis denarium pondo sex, galbani denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo octo, mannæ denarium pondo octo, olei per hyemem heminas quatuor, per æstatem tres.

Cerussæ denariū pondo centū quinquaginta, ceræ pondo tria, terebinthinæ denarium pondo triginta, aphronitri denarium pōdo triginta, olei ueteris heminas tres.

Salis hispani, argenti spumæ, cerussæ, singulorum pondo libram, ceræ pondo unciam, terebinthinæ tantundem, galbani + opopanax pondo uncias duas, synapeos pondo uncias sex, olei ueteris pondo tria, aceti + sextarios octo.

Argenti spumæ pondo libras duas, olei pondo libras duas, uisci quercini pondo trientem, gallæ tantundem.

Resinæ pondo libras duas, ceræ pondo libras duas, nitri pondo libras + octo, butyri pondo libram, adipis leonini pondo libras sex, olei ueteris pondo libram: simul liquefacito, quotidie formans medicamentum, utitor.

ALIUD

ALIUD BEIPHOTIKON, HUMORES ET ABSCESSVS, MAXIME in genu & articulamentis sine incisione extrahens: a phlegmone præseruat: uulneribus utiliter admouetur.

Plumbi stercoris, terebinthinæ, singulorum denarium pondo centum, olei ueteris heminas duas, postremo resinam.

ALIUD DIAPHORETICON CVTEM RVPENS

Visci quercini denarium pondo sexaginta, picis denariū pondo quinquaginta, guttæ ammoniaci denariū pondo + centum, ceræ denarium pondo quinquaginta, resinæ frictæ denarium pondo quindecim, lapidis pyritis denarium pondo decem, galbani denarium pondo octo, mannæ, iridis illyricæ, cachryos, stercoris columbini, singulorum denarium pondo quatuor: alibi, & mellis heminas quatuor.

QVAE SCRIPSERIT ASCLEPIADES EPISPASTICA.

Lbum epispasticum facit ad strumas & particulares abscessus, curat fistulas & ægylopos, ut sine incisione inalteret: ualet ad rheumatica, & curatu difficilia: benefacit hydropicis.

Argenti spumæ, cerussæ, salis, singulorum denarium pondo octoginta, olei ueteris sextarium. Sal, cerussa, argenti spuma ex oleo ipsis adiecto teruntur, deinde curiosè mista, & in uase fictili coquantur, mouenturq; assidue, donec non inquinent. Dehinc in mortario transfusa, rursusq; tunsa excipiuntur, & usui sunt.

Argenti spumæ denarium pondo centum, salis denarium pondo quinquaginta, olei heminas tres, ceræ denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denariū pondo duodecim.

Mannæ denarium pondo duodecim, aluminis scissi denarium pondo octo, olei ueteris heminas duas, argenti spumæ pondo librā, cerussæ pondo libram, salis fossitij pondo libram, ceræ denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denariū pondo uiginti quinq, mannæ denarium pondo sedecim, aluminis scissi denarium pondo octo, olei ueteris heminas duas & s.

Argenti spumæ, cerussæ, salis ammoniaci, atramenti sutorij, pityinæ, singulorum pondo denariū centum, olei ueteris sextarios tres, aceti sextarium unum, ceræ pondo denarium quinquaginta: præparato ut supra dixi.

Argenti spumæ, cerussæ, salis, aluminis liquidi, singulorum denariū pondo centum, olei ueteris sextarios decem, aceti sextarium unum, ceræ pondo selibram, resinæ terebinthinæ pondo selibram: conficito ad modum prædictum.

Valet ad strumas, parotidas & particulares abscessus, dissoluit omnem duritiem, præstat item malagmatis boni uicem, sicut usus est Antonius Herbarius: item facit ad articulorum uitia.

Salis fossilis pondo libram, argenti spumæ pondo libram, strigmenti purissimi pondo libras quatuor, galbani denariū pondo quinquaginta: salem & argenti spumam conterito, deinde strigmentū adiectum studiose rursus tundito: in uase fictili coniecta, igniq; supra posita coquito, mouens sine requie: & cum non amplius digitos inquinet, ab igne deposito, galbanum ligneo pistillo tunsum addito: ubi soluta fuerint, in pilam transfundito, ibiq; contulis utitor.

GALENI DE COMPOSIT. MEDICAMENT.

C ALIUD QVO VSVS EST ANDROMACHVS: FACIT
ad strumas, parotidas, mammarum duritias, particulares abscessus, contentum
humorem extrahit, sinus iungit, iuuat fistulas, ægylopas, facit ad
fluida ulcera, uetera, & uix sanabilia.

Cerussa, salis fossitij, singulorum denarium pondo octoginta, atramenti futorii
denarium pondo duodecim, olei ueteris heminas tres, aceti heminas quatuor, salem
cerussamq; ex oleo leuissimo coquito, ac dum manus non inquinat moueto. Vbi
bene habuerint, depositis ab igne, atramentum futorium aceto tritum immittito, &
exiguum continuè inspergens, caue ne efferuescat: deinde in mortarium transfusa,
rursusq; tunsa excipito, & utitor.

QVAE SCRIPSIT ASCLEPIADES DIAPHORE
tica, in hunc modum sonant.

L V moribus dissolutis, & in humorem digestis, infrascripta compositio
conuenit.

CERINE CTESIPHONTIS.

Valet ad strumas, ganglia, parotidas, mammarum abscessus: ut nullum aliud phar-
macum tumores resoluit, & quicquid humidi continetur, per raritatem elicit: sinus
glutinat, iuuat fistulas & ægylopas, ut citra incisionem liberet. Est etiam malagma
utile coxarijs, podagricis, arthriticis, post accessiones impositum toto affectu le-
uat. Hac recipit.

D Ceræ, terebinthinæ, nitri, olei ueteris, singulorum pondo libram, aquæ heminam:
nitrum & aquam terito, ut ex toto soluantur, & in uase fictili coniecta igni impo-
nito, uase cooperto coquito, ex interuallis moueto. Cum autem strepere adeò de-
suerit, liquida inijcitur, mouens assidue, donec non inquinat: in mortarium transfu-
sa rursus tundito, inde excipiens utitor: uel hac ratione præparatur: quæ liquari pos-
sunt, liquefacimus: & cum dissoluta fuerint, nitrum ex aqua leuigatum adijciemus,
idq; paulatim, mouentes assidue, cauentesq; ne efferuescat.

ALIUD QVO VSVS EST MENEKRATES, PRAECI-
pue in strumis & mammarum duritie: quippe perforat eas, & contentum
humorem excernit, sinus iungit, & ad cicatricem perducit.

Ceræ, resinæ terebinthinæ, resinæ lignosæ, galbani, olei ueteris, aphronitri, sin-
gulorum pondo libram, myrrhæ cineris sextarium, qui pendet uncias tres: resinas
in uase æreo aut fictili iniectas, igniq; impositas liquefacito: ubi colaueris quantum
satis est, galbanum emollito, postea liquida simul mista quousq; digitos non inquit-
nent, coquito, deinde ab igne reposita, refrigerari sinito, & his aphronitrum adiun-
gito, mouens continuè, & contundens, cineribus leuissimis inijcitur: postquam per-
miscueris excipito, et utitor: quinto quoq; die soluito, deinde tertio, donec tumores
forati fuerint: postea quotidie inter curandum soluito.

ALIUD ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΦΡΟΝΙΤΡΟΥ, ID EST EX ΑΦΡΟ-
τρο, a quibusdam Dionysia dictum pharmacum, ad prædictos affectus com-
positum, quo usus est Largus.

Ceræ, terebinthinæ, mannæ, aphronitri, singulorum pondo libram, olei sexta-
rium, cineris lixiuæ sextarium, misyos crudi pondo uncias duas: composito sicut
dixi.

ALIUD ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΣΙΟΥ, ID EST EX ΑΣΙΟ ΜΕΔΙ-
camentum, ad prædicta uitia compositum.

Ceræ, terebinthinæ, nitri, singulorum pondo libram, thuris selibram, lapidis asisæ
floris selibram, olei cyprini selibram, cineris lixiuæ quod satis est: arida cum aqua
lixuia dissoluuntur, ut sordium crassitudinem habeant, & studiosè leuigantur: quæ
liquari possunt, liquefiunt, & refrigerantur, tritis immittuntur: ubi contuderimus,
excipientes utimur.

ALIUD

KATA ΓΕΝΗ, LIB. VI.

79

A ALIUD ASIANYM NEAPOLITAE FACIT AD EADEM.
Ceræ pondo libram unam s, nitri rubri pondo libram, lapidis asij floris pondo
libram s, mannæ pondo selibram, myrrhæ pondo uncias tres, olei ueteris pondo li-
bram, aquæ lixiuæ heminam: præparatur superiore modo.

ALIUD AD IDEM.

Ceræ, terebinthinæ, singulorum pondo denarium centum, nitri spumæ, olei ue-
teris, mannæ, thuris, singulorum pondo libram, lapidis asij floris pondo selibram,
galbani, propolis, guttæ ammoniaci, singulorum denarium pondo duodecim, aquæ
lixuæ quod sufficit.

ALIUD RVFVM QVOD AD DAMOCRATEM
refertur, eadem efficiens.

Argentis spumæ, cerussa, salis fossitij, singulorum pondo libram, minij synopici
pondo selibræ, ceræ pondo uncias duas, terebinthinæ toridem, olei ueteris heminas
tres, aceti quantum synopico soluendo sufficit: conficito ut superiora.

ALIUD AD EADEM.

Argentis spumæ, cerussa, salis fossitij, singulorum pondo libram, minij synopici
pondo selibræ, ceræ pondo uncias quatuor, galbani pondo uncias duas, resinæ
terebinthinæ tantundem, olei ueteris heminas tres, aceti quo rubrica dissoluitur:
facito ut dixi.

ALIUD ΔΙΑ ΤΗΣ ΜΑΣΤΙΧΗΣ, ID EST,
ex mastiche, ad eadem.

Ceræ pondo libram, mastichæ, mannæ, synopidis, aphronitri, singulorum pon-
do selibræ, olei myrtei pondo uncias tres, marinæ uncias tres.

ALIUD NEAPOLITAE AD EADEM.

B Argentis spumæ, cerussa, salis fossitij, singulorum pondo libram, minij synopici,
ceræ pityinæ, singulorum pondo selibræ, galbani pondo uncias duas, olei hemi-
nas tres, aceti quantum satis est.

DIAPHORETICA DAMOCRATIS,

Ad digerendum melinum emplastrum efficax:

Infantium strumas non ueteres, insuper

Et musculorum, & cutis item durities,

Tum phlegmonas, quæ durant paruo tempore:

Carnem replet, ducit cicatricem probe.

Sic conficitur: Excellentis lithargyri

Plerumq; libram, cerussa pondo, semis

Ad hæc receptat, pondo libram quoq; noui

Pinguis olei: cacabo immixtus lithargyrus

Ex oleo coquitur, sordis spissitudinem

Habens, leuem cerussam tunc capit.

At cum uides amolyntum & temperie bona,

Pauloq; durius quam fuit, immittitur

Cera, & pityina: liquatis quibus ollula

Ab igne feruens tollitur, sic protinus

Ammoniacum, tum cera manibus ut solet

Atq; digitis subacta iuxta ignem inditur.

Postea mouetur pharmacum rudicula,

Rursusq; mollitur manibus, sic conditur.

ALIUD AD OMNIA HAEC: STRUMAS VERO

Magis resoluit, & laborantes iuuat,

Quibus metus est, abscessus ne præcordia

Tumore quodam, tum grauitate exercent,

Hanc obtinet confecturam, nigrum quia est:

O

C Picis liuidæ, sicca pondo libras duas,
Denariorum, uitrei duas bituminis,
Fricte pityinæ quattuor, ceræ capit
Tres, thuris unam libram & partem tertiam,
Squamæ æris uncias pariter bis quatuor,
Recentis olei communis quinque uncias.
Thus, squama teritur, quibus aceti apponitur
Mensura: postquam curiosè trita sint,
Et crassitudinem mellis habeant, coques
Ceram, reliquasque tum simul oleo nouo:
Et sic leuigatis calida suprafundito.
Vbi diligenter manibus omnia robore
Commiscueris, coniectum pelle condito:
Hæc nanque reddit concretum, atque exasperat.

ALIVD AD DIGERENDVM ΔΙ' ΑΑΔΝ,
id est, ex sale, Damocratis.

Hoc præparato simul, ut præstans pharmacum.
Bonæ cerussæ, & argenti spumæ bonæ,
Cuiusque pondo, denariorumque salis uncias.
Est alius albus totus, multum pharmaco
Futuro utilis, atque longè præstantior
Ammoniacus, item purus thalassius.
Et ter uetusti libras olei pondere.
Oleum coquito, reliqua & trita simili modo,
Quousque duriora sint malagmate:
Nam seposita multo remollescunt magis.

ALIVD PRAESTANTIVS, DISCV,
tit enim durities.

Cunctis melius, inueteratas etiam nimis,
Et bronchocelas, & magnas meliceridas,
Et contumaces strumas, nec non ancyas,
Sic conficitur: Libram salis leuissimi,
Vnumque pondo cerussæ, tum galbani
Fac uncias duas, propoleos tottidem,
Aristolochiæ binas pariter uncias,
Præstantis olei uetusti pondo duo:
Crassissimum si fuerit, addes alterum.
Coquito similiter, & ustum probiffime
Ab igne tollito, leuigatam tunc quoque
Aristolochiam insperges: adijcies simul
Mollita, propolim scilicet atque galbanum.

ALIVD AD DIGERENDVM DAMOCRA,
tit d' αοβήσα, id est, ex calce uiua.

Valde bonum, per halitum strumas discutit;
Omnem tumorem reprimat, nec non hepatis
Vel splenis affectus aquosos, itidem
Excretionem urinæ ualde promouet,
Et inueteratos dissoluit coxendices.
Hoc Vlpianus adulescens industrius
Utens, auxiliatur ægris quamplurimis.
Sed continet libram ceræ unam ponticæ,

Vnamque

A Vnamque frictæ, præterea unam pityinæ,
Calcis recentis uiuæ quoque pondo unciam,
Aluminis fufsi similiter unciam,
Aequale pondus arsenici, sed pontici,
His super acetum uinosum confundito.
Paulisper in mortario leuiga, satis
Ceræque resinæque miscens, paululum
Olei, liquato flamma ignis quamacerrimi,
Ac temperans omnia simul malagmata
Faciens amolynti, crassitiem medicaminis
Reponito, utens excipe nouo splenio.
Aiebat optimus medicamenti pater
Morbis diuturnis præsidium suscipi
Istud bonum: quibus item longa uisceris
Cuiuslibet inflammatio præcordia
Indurauerit, auxiliari uel maxime.
Quippe sudores excitat, præcordia
Liberat duritie, morbos soluit protinus.
Retenta naturalia diu menstrua
Paucis diebus adeo impositum prouocat.
Nos calce dempta duplum alumen indimus.
Et melius pharmacum erat, haud faciens pustulas.

SEXTI LIBRI FINIS.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE
COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM KATA'
ΓΕ'NH, LIBER SEPTIMVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

Malagmata uocant medici, quæ partes supra naturam induratas emolliunt, calido omnia temperamento mediocri prædita, non tamen exiccantia, quemadmodum nec manifesto humectantia. Nam cum exacte malactica medium quendam ordinem inter humectantia siccantiaque fortiantur, indurescentium substantiæ ueluti fusionem quandam moliantur. Nominantur autem malactica, licet in alijs paululum ad siccandi humectandique uirtutem inclinent, si modo subiectam partem, quas contingunt, substantiam queant diffundere: quod nimirum propter moderatum in eis calorem accidit. Ac quod, ubi durities diffusa discussaque fuerit, digerentium medicamentorum usus ueniat, in tertio de simplici medicina, tum in decimo quarto Therapeutices libro comprehensum est. Indurescentia igitur, quæ ex methodica, seu rationali arte non curata scirrum contrahunt, optime curabuntur, si medicus spectet, quantum ægri corporis substantia à mediocri humiditate ac siccitate recesserit, quemadmodum si affectus ipsius incrementum inspiciat: præterea consideret, inter ipsa pharmaca alia magis, alia minus emollire: Huc namque spectanti primus usus emollientis medicaminis, coniecturalis quidem erit, sed cum artificio. At post

C unum aut alterum diem siue intendere medicamento uirtutem, siue remittere conueniat intelliges, ut in prioribus & medendi methodo dictum est. Quapropter medici digerentia pharmaca composuerunt, ceu ambo sibi proponentes, tum ut partis duritiem, quae iam in scirrum degenerat, diffunderent, tum & per halitum digererent, non uicissim utrunque conantes, quemadmodum me frequenter facere conspexitis: imò etiam duo composito medicamine molientem. Notum est omnibus, in mistura uel emollientia, uel digerentia esse copiosiora, tum maioris minorisque rationem in ipsis esse non exiguam. Ceterum constat subinde uaria facultatibus misceri: ac necesse est, sicut in alijs medicamentis, ita in his, si probe mederi cupias, plura eiusdem generis pharmaca, uel certe duo temperari, ualidissimum puta totius generis & moderatissimum, ut ex ipsorum mistura conuenienti multa quae intra summa contineantur medicamina efficias: Non enim pingue eandem uirtutem obtinet quam bdellium, styrax, & gutta ammoniaci: quemadmodum nec inter ipsos adipem anserinum, & gallinaceum, uel pardi, uel leoninus, uel hyenae, uel alterius cuiusdam animalis: Nam secundum animalis temperamentum etiam adeps calidiorum magis exalfacit, sicciorum uero euidentiùs siccat. Ac uulgo medicorum nouit leoninum adipem in utroque, calcificando dico & digerendo, longè esse ualentissimum. Proximum locum habet pardi adeps, ut qui modice emolliat: pari spatio ab hoc recedit adeps gallinaceus. Hi igitur omnes tenuiorum partium substantiam inter quae drupeda animantia occupant. At differentia prorsus permagna in illis est, cum suillus quidem mollissimus ac humidissimus, eoque aliorum imbecillissimus sit, ut teneris corporibus conueniat, cuiusmodi habent mulieres, pueri, eunuchi, & uiri delicatiores, in umbra, ocio, & frequentibus potabilis aquae balneis effeminati. Caprarum uero & bouum pingue quanto suillo est ualidius, tanto magis corporibus & natura durioribus, & inter duriora scirro opportunioribus conuenit: taurorum hircorumque in ualidioribus, tum corporibus, tum affectibus proficit. Eadem uero & alijs in minoris maioris ratione inter se est differentia. Porro ab imbecillioribus auspicabor, si prius de duritiei, ac scirri affectu quadam praelibauero: nam cum phlegmone laborantibus & indurescentibus commune sit, digitis prementibus reniti, distinguuntur affectus, doloris sensu & indolentia: haec enim nondum utrisque communia sunt. Quemadmodum uero in alijs omnibus, quae sibi mutuo possunt accidere, inest uicinitas utriusque aliquatenus particeps, ita quoque ulcerum phlegmone laborantium, cum scirris absque phlegmone, quales induratis accidunt, media quadam est dispositio, doloris quidem expers, si non digitos imprimas, dolens autem si id facias, quam clarioris breuiorisque disciplinae gratia, uel phlegmonem scirrosum, uel scirrum phlegmonodem dicemus, non hic tumoris magnitudini animinum attendentes: Nam phlegmone & scirrus formae affectuum, non quantitatatis in altero ipsorum nomina sunt: Nam phlegmone uel propter partis inflammationis magnitudinem, uel ob tumorem praeter naturam magna euadit: parua autem quum aut paruam locum possidet, aut exiguum tumorem habuerit. Dicitur nunc mihi paruae phlegmones, scirrique parui curatio, sicut & magni utriusque, pro affectuum figura: Hinc enim & aliorum, quae magna & parua dicuntur, curatio nis notio sumetur. Itaque magna phlegmone cataplasmatibus ac humidis quibusdam medicamentis sanatur: parua, cum scirrosum durities mista fuerit, itidem cataplasmatibus: interim uero medicamentis cerati modo confectis, & liquidis, insuper emollientibus emplastris: talibus autem & parua durities tollitur. Atqui in hoc quidem simplex scopus, quemadmodum & phlegmone consistente est: cum uero durities phlegmonodes quippiam habuerit, ad composita quoque animum dirigimus.

DE MEDICA

DE MEDICAMENTO, QVOD QVIA LIQVIDVM

est, πάχυρον Graci appellant.

C ideo medicamen quodammodo compositum est, ueluti & hoc quod πάχυρον nominant, omnibus cognitum: magnifice uero cum ab alijs quibusdam, tum Hera commendatum. Medetur autem id particulae parua adhuc phlegmone conflanti, non multo post confectione tempore, sed protinus impositum: ubi uero duritiem a dolore alienam pars affecta acquisierit, paulo recenti uetustius utile est: queadmodum si phlegmonodi affectu omnino sit libera, melius in ea uetustius medicamentum proficit: uerum in medicamento tempus pro duritiei intentione uidelicet aequaliter augere conuenit, etsi partem ualde induratum ne uetus quidem pharmacum emollierit. Quippe uaria hoc πάχυρον dictum medicamentum & promittit, & potest: quoniam materiem mistam quoque, seu uariam obtinet: siquidem adeps suillus & cera mollientium sunt imbecillima: argenti spuma uero & cerussa nihil habent malacticum, quemadmodum antea didicimus. Porro Heras, qui pharmacum hoc omnium maxime laudauit, ex hisce ipsum ita conficit. Adipis suilli recentis curati pondo uncias quadraginta quatuor, cerae pondo uncias uiginti quatuor, cerussa pondo uncias sex, argenti spumae tantundem: quae liquari possunt siccis superfunduntur: temporis autem spatium medicamentum consistit spissaturque. Sicut ceram & adipem suillum imbecillae mollienti uirtutis esse dixi, ita si oleo pauillum cerae misceas, id quod a medicis ceratum dicitur efficias. Atqui oleum uidelicet esse conuenit, nec quod uocant omphacinum & omotribes, quasi dicas, immaturum & crudum, nec quod oleae furculos in confectione assumpsit. Itaque tam imbecillia malactica etiam paruis medicantur inflammationibus. His autem fortiora modicam duritiem sine phlegmone persanant: his adhuc ualidiora maiores, quemadmodum & quae duritiem in scirrum propè degenerantem curant, efficacissima sunt, cuiusmodi est medullarum genus, in maioris minorisque ratione inter se differentium, ut deinceps explicabo. Item bdellium utrunque, arabicum & scythicum: insuper styraces: siquidem horum efficacissimus est colore pallidus, qui etiam optimus in Pamphilia nascitur: qui uero hoc magis fuscus est ubique prouenit, potentia multo pallidior inferior: at temporis processu aureum colorem acquirit. Hoc itaque in antidotis propter caritatem utimur: ac tu propterea principi quodcumque ex styrace praeparans semper hoc uteris: item si familiarum quis in pharmacorum sumptibus magnificus existat, illi quoque ex huiusmodi styrace medicamentum compones: in alijs optimum ex fusco genere deliges, & odore potissimum & colore iudicium eius sumens: nam niger deterior est. Ceterum ijs quae indurescentia ualide emolliunt, gutta ammoniaci adscribitur, eaque magis pinguis & noua. His minus, sed tamen & ipsa efficacia sunt, caprarum bouumque pinguis: inter ea ipsa hircorum ac taurorum ualidiora sunt: bouum uero & caprarum his quidem imbecilliora, quanquam nec ipsa actionis sint expertia: haec uero autem & uitulorum his ipsis adhuc imbecilliora sunt, porcillo tamen efficaciora: porro leonis, pardi, hyenae & anseris euidentiùs his digerunt, non magis emolliunt: quanto etiam subtiliorem substantiam caprino & bubulo seuo habent. Ceterum gallinaceum mediam intra anserinum & suillum sedem occupat: quemadmodum & medullarum optima est uittulina: ac resinae, quae non acrem odorem habent, si dictorum cuiuspiam miscentur, glutinandi uim, quae Gracis χηνομοσ dicitur, medicamentis compositis appellant, emollienti uirtutem non auferunt. Aprissima est quae Chia uocatur & laryx: post has picea, inde abietina: strobilina uero uehementer acris est, pityinea, seu pinea, quam proprie phisema nominant, pinguetudinis expers admodum exiccata. Has igitur fugere, chia uero & abietina uti oportet, non ipsis per se, uerum cum cera & quodam alio, quod affectui conducere uideatur. Ceterum pix non miscenda est, sicut nec bitumen, utpote iusto sicciora: quippe ea quae exiccant mollientibus esse contraria: quoniam uere piceam & frictam resinam, & colophoniam appella-

C re consueverunt, sciendū uenit, aliā quandā esse colophonā, Chīa masticā per sī-
mitem, molliens aliquid habens, quemadmodū illa & thus: insuper aegyptia masti-
ce non nihil emollit, sed maior uirtutis ipsius portio concoquit, digeritq;: itē thus
modicam molliēdi uim obtinet; uerum hoc quidem coctum ex usu est, ueluti & fo-
nigraci semen: etenim & hoc probē coctum emollit, ac magis adhuc pingui tempe-
ratum. At quā citra coctionem ob consistentiā siccitatē dilui, liquari, mergiq; de-
siderant, oleoso quopiam indigent, cuiusmodi sunt, oleum ipsum, cum nihil astra-
ctionis habet: item balneorum strigmenta, praeterea quod uocatur susinum: ad hāc
multo magis cōmagenum: huius ordinis est butyrum, tum althā & foenigraci de-
coctum. Porro inter tam mollia & ualidissima, quod genus sunt bdellium & styrax,
gutta ammoniaci, idem potest quod & propolis: atqui hoc in bdellio distinguen-
dum est, quod scythicum altero arabico multo ad hāc sit praestantius, praecipue no-
uum & molle, quod etiam pingue nominant: cōsuetudo siquidem hāc est inter re-
centiores medicos, in huiusmodi pharmacis quod mollius est, idem uidelicet humi-
dus quoq; appellasse. Caeterum galbanum, & quā opopanax dicitur, praeterquam
quod digerunt, etiam quid molliens occupant: opopanax autem digerendo, galba-
num molliendo coquendoq; praecellit. Talis sanē mollientium pharmacorum fa-
cultas est. Tu cum uel scriptum aliquod in libris medicamentorū discutias & exa-
mines, uel ipse componas, auditis nuper pharmacorū secundum maioris minorisq;
rationem differentijs, intellectis item corporum affectuumq; diuersitatibus, ualida
ualidis, imbecillia imbecillibus adhibebis. At ubi post primam medicamenti impo-
sitionem denuo ipsum applicas, oleo pingui partem affectam fouere conuenit. Por-
ro ex ijs quā a glutinatione *ἐχέουσα* nominantur, nullum auferendum est priusquā
sua sponte abscessus proueniant: atqui si laueris permittenda sunt. Vitanda autem
medicamentofarū aquarum lauacra, praesertim quā auripigmentosa, aluminosa &
sulphurosa sunt. Hāc quidem sulliciunt uiris cordatis ac prudentibus, tum in medi-
cinā operibus quodammodo exercitatis. Quoniam uerō omnes eiusmodi nō sunt,
& proposuimus hoc commentario, non ut in opere de morbis curandis methodum
solam exponere, uerum simul cum particularium uno atq; altero exemplo pharma-
ca usu comperta subiungere oportet, quā maiores nostri, in medicatoria artis parte
celebres, literis mandauerunt, ad speciales mollientium pharmacorum differentiās
peruenimus, à mollissimis, quā & paruis inflammationibus medentur, exorsī. Ex
compositis malacticis aliā quidem, ut ita dicam, imbecilliora primo ordine statuuntur,
quādam non multo his ualidiora, secundo, & quādam alia tertio, ad hāc non-
nulla quarto. Caeterum primi ordinis malacticis ad exiguas durities, & in mollibus
seu teneris corporibus uti, sicut praedictum est, expedit: ad fortiora his corpora & af-
fectus, secundi: quemadmodum & tertij & quarti, pro illorum qualitate. Subscri-
bunt autem singula illorum ordinum separatim.

MALACTICA, ID EST, EMOLLIENTIA
medicamina primi ordinis.

Butyrum uel resina colophonā, & cera candida non uetusta, singula pondere a-
qualia, inuicem liquata, primi ordinis malactica sunt. Et liquidum medicamen-
tum, quod *πάγουρον* appellatur, eorum numero adscribitur, cum recens fuerit: uetus au-
tem maiorem dig- rendi uim repraesentat. At emollientium imbecillimum est, cera
cum butyro liquefacta, aut ex susino, aut cōmageno. Atque his imbecillius est quod
dicitur Graecē *κηράλειον*, quasi ex cera oleoq; confectum, cum in libram olei laxan-
tis nulla astringendi uirtute praediti, cerā uncias duodecim, uel sedecim iniecerint.
Iam ex ouis cerata facta, exiguam quandam relaxandi potestatem possident: ualen-
tiora his, uerum imbecilla adhuc & ipsa, cerata ex oesypo, resina & cera pari pon-
dere liquefactis: Sin autem uetustiora quodammodo ipsa fuerint, olei cuiusdam
laxantis, uel susini, uel commageni, uel adipis suilli, uel gallinacei, uel anserini
mixturem requirunt.

MALACTICA

A MALACTICA MEDICAMENTA SECUNDI ORDINIS.

Quemadmodū in simplicibus medicamentis factitauimus, quarti ordinis homoge-
nia pro maioris minorisq; ratione distinguentes, aliorū ambiguum esse uirtutē di-
ximus, siue ad primum ordinē, siue secundum initio ipsorū facultas locanda sit: Ita
de secundo, tertio, & reliquis deinceps. In quibusdam uerō audacter pronuncians,
alia in principio huius, alia in termino huius ordinis consistere dixi: sicut nonnulla ci-
tra appositionē uel primi, uel secundi, uel tertij, uel quarti ordinis esse retuli. Atqui
multū experientia particularis in uarijs & corporibus, & uitijs seu affectibus huius-
modi pronūciata desiderat. Quare si quis post me aequē studiosus, & ueritatis uehe-
mēs amator extiterit, nō temere ac subito, ubi bis tēue usus expertusq; sit, ferat sen-
tentia: frequenter enim ex longa experientia, quemadmodum & ego, deprehendet
uidebitq; in secundo ordine dicta, in tertium incipientē transponi oportere, uel mi-
xta in principiu tertij absolutē. Cum enim corpora, quibus medicamenta adhiben-
tur, ipsiq; affectus non exiguū differentiā excessum in maioris minorisq; ratione ob-
tineant, difficillimū est de omnibus eadem pronunciare. Accedit huc, qd ipsa simpli-
cia medicamenta non paruo diuariāt discrimine. At ego cum in praestantissimis uir-
tutē pro unaquaq; specie ac genere ostenderit, si quis in deterrimo per experientia
examinationem moliat, examinabit quidem falsō, non autē facultatis ipsorū ordi-
nes distinxerit. Itaq; longē tutissimū est, medicaminū ipsorum inter se differentiā se-
cundū maioris minorisq; rationē accurate scribere, quemadmodum & in alijs feci,
& nunc facturus sum. Sanē quidem emplastrū Mnaseo autore compositū, rectissimū
mē secundo malacticorū ordini adscripseris, omnibus certe qui eius meminerūt, cō-
uenientibus, ex oleo ueteri, argenti spuma, & adipe suillo cōponi: in quantitate ue-
rō singulorū discrepantibus, tum eo qd nonnulli ex recenti adipe, quidam ex ueteri,
quem iam omnes uocare solent axungiam, composuerint. In his quidem imbecillia-
mū fiet ex argenti spuma, suillo adipe, & oleo, neutro ueteri ualidius: oleo quidē in-
ter ea ueteri, altero autē recenti addito: his ualidius ex ambobus uetustis. Ex eo igitur
tur qd recens, aut uetus oleum adepsq; immittitur, quatuor differentiā prodibunt:
aliās quidem ambobus recentibus, aliās uetustis: nonnunquā oleo quidē ueteri, ad-
ipe uerō recenti: uel contrā, oleo quidē recenti, uetusto autē adipe indito. At ex triū
ipsorum simpliciu medicamentorū mutua temperatura aliā plures differentiā ema-
nabunt: uel enim pari pondere & mensura hāc tria miscentur, ac multi affirmāt, ab
ipso Mnaseo confectū tribus paribus constare, uel duobus quidem paribus, tertio
nō pari, sed minori, aut copiosiori, uel tribus imparibus temperatis: unde clarū eua-
dit, multas fore differentiās: Copiosa siquidē argenti spuma iniecta, medicamen pote-
state mollius fiet: pauciore, ualidius: ac magis emolliet, si plus adipis immittamus:
digeret fortius, si oleum augeamus. Praeterea aliud quidem accedit copiosiore oleo
imposito, quod magnā uim ad medicamen, ut magis digeret, efficiendum occupat:
est autem hoc, sicut primo libro diximus, si magis incoquas. Si igitur solam argen-
ti spumam in oleo copiosiore coquas, medicamentū euidentius exiccabit: in uberio-
re uerō oleo coques, ubi plus indideris, si emplastrū spissitudinē habiturū sit: quod si
id non cures, sed aequali tēpore tum id quod minus olei continet, tum quod plus ha-
bet incoquas, liquet potestate mollius futurū, cui oleum ubertius temperatū fuerit,
quemadmodū si & cruda argenti spuma oleo cōmixta acopo uti uelis. Quare quod
iam saepe dixi, semper ipsius meminisse uolo: non sicut quidā sententias absolutē de
pharmacis ferunt, & sic nos facere: absolutē dicentes, hanc medicamenti composi-
tionē illa esse potiorē. Nam utraq; ad diuersos specie affectus componi potest: inte-
rim ad eosdem diuersis temporibus. Hāc igitur omnia modō à me relata, praemedita-
tatis, non diligens modō, uel memoria promptus, sed natura prudens, utiliter & cū
fructu leget ea quā distinctē & scripsi, & scripturus sum. Ac in propositis medica-
mentis distinctiones ibi exponā, triū quatuorue syllabarū appositione cōprehensas;

C qualem, inquam, appositionē in pharmaco praesenti, libro prius exposito Mnasei, Andromachus appendisse uidetur; nam in melinorum emplastrorum catalogo undecimo ordine cum id scripsisset, non simpliciter dicere contentus fuit, ut in prioribus commemoratis, ALIUD atq; ALIUD iplis praeponebat, sed TENERVM adiecit. Itaq; hoc uolebam ipsum in omnibus fecisse, & in ipsis melinis à tenerissimo incipere: inde uerò digressum ad paulò fortius, innuere adscribendo paxillo quodam secundum hoc esse ualentius, hoc rursus tertium esse fortius, deinde hoc quartum, ueluti rursus si aliqua aequalē putaret habere potentia, id ipsum admoneret: uel si periculū timeat in eiusmodi pronunciatis, certe simplicia emollientia pharmaca praedoceret, maioris ac minoris ratione in ipsis definita, ut qui molliētia emplastra multa deinceps ab ipso scripta legit, ualidius quidem esse intelligat, quod ex styracis, ammoniaci, bdellio, propoli, galbano, seuo taurino, hircinoq; & medullis confectum est: imbecillum, quod nullum ex his continet, sed uel omnia inualida uirtute, uel hisce quidem ipsis ualentiora: media uerò temperaturis uiribusq;, uel quòd unū aliquod ualidū, aut duo, imbecillibus mista sint. Constat enim interposita maioris minorisq; latitudinem omnibus medicamentis nō exiguam inesse, in communi uniuersorum ipsorum uirtute generatim aestimata, iuxta quam pharmaca *δμογενή* & *δμοειδή*, id est, similis generis, ac similis speciei dicuntur, quemadmodum & alia generis uel speciei differentijs euariantia. Cum igitur haec mihi distincta sint, quibus instructus non magno negotio, & ualentiore uirtute, & imbecilliore praedita queas dignoscere, narrationem ipsorum aggrediar: inde conscripta ab expertissimis medicamentorum uiris, siue emplastra, siue malagmata uoles appellare, per censo febo, auspiciatus à medicaminibus Asclepiadis in quarto libro exteriorum, quibus titulum indidit Marcellas, aeditis.

D ASCLEPIADIS MALAGMATA.

Amythaonis malagma.

D praecordiorum tensiones: soluit omnem duritiem, facit etiam ad difficiles articulorum motus. Guttæ ammoniaci pondus triginta sex, ceræ tantundem, terebinthinæ pondus uncias octo, bdellij pondus uncias octo, galbani pondus uncias octo, thuris, myrrhae pondus uncias quatuor, cyprini heminas quatuor, Myrrha, thus, bdellium uino madefiunt, ammoniacum aceto diluitur: omnia contunduntur pistillo, cyprino inuncto, quousque perfecte dissoluantur. Hoc medicamentum est ueterum, nobilissimūq;, sicut & quod Asclepiades deinde in istum modum tradidit.

DIASMYRNON APALOPHONION MEDICAMENTVM.

Ad praecordiorum tensiones: soluit omnem duritiam, benefacit hepaticis, nephriticis, ualet ad omnem neruorum sympathiam, articulorum dolores contractionesq; leuat. Ceræ, terebinthinæ, guttæ ammoniaci, bdellij, myrrhae, propolis, iridis, styracis, singulorum pondus uncias sedecim, irini unguenti feculae quantum sufficit, uini odorati quod satis est: praeparato sicut praediximus. Quod succedit huic ab Asclepiade scriptum generosius quidem ac commodius existit, uerum ad induratorum solutionem illis inferius.

ALIUD DIOSCORIDIS MEDICAMENTVM.

Ad difficiles artuum motus, & ligationem, hoc est recentis cicatrice contractos articulos, Graeci uocant *αγκύλας*: tollit omnem duritiam, facit ad interaneorum affectus, abscessusq; profundos. Ceræ pondus minam, resinae frictæ, galbani, iridis illyricæ, singulorum minam dimidium, irini feculae quod satis est, uini quantum uis. Medicamen hoc Graeci uocant *κοπήριον*. Conficitur sicut priora. Pharmaci Asclepiadis illud subsequens simile est ei quod Heras ad calcem medicatorij ipsius libri conscripsit: paululum uerò quiddam in temperatura quatuor simplicium pharmacorum euarat, uti innotescet cum ambo scribemus. Prius autem ab Asclepiade proditi mentionem faciemus, quod ad uerbum ita habet.

LVCII

A LVCII CATHEGETAE AD ARTICVLOS RECENTI

cicatrice contractos, quas αγκύλας nominant, inscriptum.

Facit ad abscessus in alto corporis obortos: item ad neruorum contractiones, & articulorum ligationes, quas *αγκύλας* appellant: succurrit opisthotonicis, id est, cum ceruix in posteriorem partem reflexa est: ualet ad omnem neruorum dolorem. Est etiam acopon bonum, irino uel cyprino, uel laurino solutum: emollit ueteratas contumacesq; duritias. Bdellij, seui uitulini, guttæ ammoniaci, iridis illyricæ, singulorum pondus denarium sedecim, opopanacis, galbani, cachryos, styracis, thuris singulorum pondus denarium octo, piperis grana numero centum sexaginta, ceræ, terebinthinæ, singulorum pondus selibræ, uini quod est satis. Copton est medicamen: superiorum modo conficitur. Vbi igitur Heras ab Asclepiade in simplicium temperatura dissenserit, quod pollicitus sum, iam indicabo. Primum omnium scripsit Asclepiades medicamentum: bdelli denarium pondus sedecim: Heras autem non bdelli, sed bdellij pondus denarium octoginta, qui quinquies sedecim adæquat: deinde seui uitulini denarios sedecim scribente Asclepiade, Heras quinquies totidem posuit, sicut & bdellij: nam octoginta denarij, quinquies sedecim comprehendunt. Tertium ab his medicamentum Asclepiades subiunxit guttam ammoniaci, & huius sedecim denarios iniiciendos censuit. Itaq; iuxta priorum portionem Heras quoq; octoginta denarios scripsisse conueniebat: posuit autem non octoginta, sed centum: quare uiginti plures illo indidit. Aliud post commemorata pharmaca protulit Asclepiades hisce uerbis: iris illyricæ denarios sedecim: Heras huius portionem seruauit, octoginta scribens. Post praedicta medicamenta opopanacis denarios octo Asclepiades scripsit: Heras autem hic quoq; portionem seruauit, quadraginta ponens: galbani denarios octo Asclepiades iniicit, Heras etiam in eo portionem repraesentat, quintuplam censens immittendam: Quippe quadraginta denarij quinquies octenos absoluunt. Septimum medicamen Asclepiades ita exposuit, cachryos denarios octo: Oportet igitur Heram, si portionem obseruabat, quadraginta indere: nunc autem non sic, uerum duplices, puta sedecim ipse conscripsit. Octauum, styracis Asclepiades meminuit, denarios octo iniiciens: Heras portionem huius quintuplo immisso obseruauit. Nonum pharmacum posuit Asclepiades, thuris denarios octo miscens: Heras non duplum, sed quintuplum sumere praecipit. Decimum, piperis meminuit Asclepiades, centum sexaginta granis: cui Heras rursus consentiens, quinquaginta iniicit. In quibusdam exemplarijs haud noui quomodo uiginti scripta sint, quemadmodum in alijs centum & octo. Unde sedecimum tradidit ceram, sicut & duodecimum resinam, utriusq; selibræ immittendam existimans. Ratio igitur exigebat, Heram, si portionem uolebat referre, quintuplum utriusq; indere, quod erat, singulorum libras duas, insuper librae dimidium. Ille uerò non ita, sed libras & uncias quatuor miscere iubet: unde clarum euadit, Heram duplum ad portionem imponere, sicut & thuris. Ammoniaci guttam quadruplo copiosorem adiecit, quemadmodum & terebinthinæ, ceræq; triplo: Etenim in his tertia parte exuperauit. Atque hac re totam medicamenti compositionem Asclepiadis confecturae similem effecit: Exuperans enim in temperatura cachryos, molle nihil habentis, sed digerens duntaxat, adauxit ei & emollientia, thus puta, ceram, & terebinthinam. Hoc igitur medicamentum Lucij quidem Cathegetae nominat Asclepiades: ubi uerò differt ab Hera percensui: ceterum extremi molliētū, seu malacthorum ordinis est, ut quo nullum indurescentia magis emolliere comperias. Porro medicamenti autor huc etiam animi intensionem direxit, ut quod in scirro induratis continetur, digerat discutiatq;. Reliqua pharmaca praecedentia momento iam dicta superant: Habent enim amplius incrassatorum uiscosorumq; humorum incisoria, quæ saepe tumoribus scirrosis ex usu sunt, cum uiscosi humores illos produxerint. Itaque opopanax modice attenuat: uocant hoc

B

C maximè radicem panacis, & cuius caulis liquore expresso opopanax faciunt: est enim deterforia, non incisoria uirtutis. Acetum cum stercore caprino secat, detegit, uehementer digerit, non modò humores incrassatos ac lentos, uerum solidas etiam partes, quæ appositæ sunt medicamini superius scripto, cui Alcymionis titulum indidit: scripsit ergo de priore hunc in modum.

ALIVD MALAGMA MARCI TELENTII

Asclepiadis, ualde generosum, ad idem.

Præcipue ualet ad uteri inflationes, inscribitur Asclepiadeum medicamentum, eò quòd ad Asclepiadem Bythinum autorem refertur. Myrrhæ denarium pondò triu, opopanax pondò selibræ, ceræ pondò libram s, galbani pondò uncias tres, mannæ pondò selibræ, guttæ ammoniaci pondò selibræ, resinæ frictæ pondò libram s, aceti heminam. Utendum est eo etiam ad omnem neruorum dolorem.

ALIVD ALCYMIONIS TITULO INSCRIPTVM.

Ceræ pondò libram s, resinæ colophonæ pondò libram s, guttæ ammoniaci pondò libram s, galbani pondò uncias tres, myrrhæ pondò uncias tres, opopanax pondò libram s, propolis pondò uncias tres, aceti sextarios duos, stercoreis caprini pondò uncias tres. Ammoniacum teritur, aceti sextario iniecto: Deinde his myrrha, thus, opopanax adduntur, rursusque leuigantur. Propolis post galbanum contunditur: cera resinæque coquitur, olei heminis duabus affusis: ubi confluerint, propolis & galbanum adjicito, mouens continue: postquam solueris, ab igne sublata refrigerare finito, & deasa leuigatis indito: cum unâ miscueris excipito, ac utitor. Post nominatum malagma aliud in Asclepiadis libro scriptum est, quod quidem molliendæ facultatis modicum, calfactoria uerò plus obtinet: habet autem non gentianæ succum modò, sed peucedani & sagapeni etiam liquores, calida admodum pharmaca: ceterum mistum ei est aphronitru, & lapidis asij flos, attenuantis incidentisque potestatis medicamina. Iam sulphur uiuum calefacere omnes norunt, quemadmodum & uinum pyssiten. Subiungam hoc medicamentum ipsius Asclepiadis uerbis.

MALAGMA PHARMIANVM AD

prædictos affectus inscriptum.

Summè facit pleuriticis: quippe dolores subito in ipsis accessionibus soluit, oportet autem ubi ipsum imposueris, rubore in parte affecta excitato splenium auferre, ac rursus interuallo temporis imponere: item diuturna uitia dissoluit. Ceræ pondò libras quinque, guttæ ammoniaci libras tres, frictæ tantundem, terebinthinæ pondò libram, thuris pondò libram s, myrrhæ pondò uncias sex, aloës totidem, celsypii, gentianæ succi, peucedani liquoris, singulorum pondò uncias tres, sagapeni pondò uncias quatuor, aphronitri pondò uncias sex, lapidis asij floris pondò uncias sex, propolis pondò uncias tres, sulphuris uiui pondò uncias quatuor, uini pyssitis sextarios quinque: pyssiten & gentianæ succum incoquito: quæ liquari possunt ubi liquefeceris refrigerari finito: guttam ammoniaci, thus, myrrham, & aloën conterito, in pilam coniectis liquidum affundito, soluta studiosè coterito: arida uerò tunsa cribrataque leuigatis indito, ac rursus diligenter tunsis, liquida non grumis, ut in cera nascen- tibus feruefacta adiungito: cum miscueris excipito, ac utitor. Post prædictum phar- macum aliud deinceps malagma persimile Asclepiades hisce uerbis conscripsit.

ALIVD NEAPOLITAE PRAEPARA

tum est Acilia Secudilla.

Vini pyssitis sextarios sex, ceræ pondò libras sex, guttæ ammoniaci pondò libras tres, frictæ tantundem, terebinthinæ pondò libram s, thuris pondò libram semis, myrrhæ, aloës, aphronitri, lapidis asij floris, gentianæ radicis succi, singulorum pondò uncias sex, sagapeni pondò uncias quatuor, sulphuris uiui pondò uncias quatuor, propolis pondò uncias quatuor, panacis radicis pondò uncias tres, sam- psuchi pondò uncias tres, piperis albi pondò uncias tres: præparato ac utitor ut prædictum est.

ANDROMACHI

ANDROMACHI MALAGMATA.

Malagma durum & aridum.

A Picis pondò libras tres, ceræ pondò libras duas, resinæ pondò libram, galbani pondò uncias duas, guttæ ammoniaci tantundem, mannæ pondò uncias quatuor, aceti sextarios tres.

ALITER.

Picis pondò libras quatuor, ceræ pondò libras duas, resinæ pondò libram, gut- tæ ammoniaci pondò libram, galbani pondò uncias sex: alij, pondò libram: aceti sextarios tres.

ALIVD ARISTOCLEIS.

Picis pondò libras quatuor, ceræ pondò libras octo, resinæ frictæ pondò libras quatuor, terebinthinæ pondò libras quatuor, guttæ ammoniaci pondò libras duas uncias octo, galbani pondò libram uncias quatuor.

ALIVD AD ARTVVM LIGATIONEM,

quas ἄγνυλας Græci uocant.

Bdellij denarium pondò sedecim, thuris denarium pondò sedecim, guttæ am- moniaci denarium pondò octo, opopanax denarium pondò octo, galbani dena- rium pondò octo, seui uitulini denarium pondò sedecim, piperis grana centum sexa- ginta, styracis denarium pondò octo, cachryos denarium pondò sedecim, iris illy- ricæ pondò sedecim, terebinthinæ minæ dimidium, ceræ minæ dimidium, cyprini heminas quatuor, uini quod satis est.

MALAGMA ΔΙΑ ΜΕΛΙΑΝΤΟΥ,

id est, ex meliloto.

B Nardi celticæ denarium pondò decem, cyperi denarium pondò octo, carda- momi denarium pondò octo, iris illyricæ denarium pondò octo, myrrhæ denariu pondò octo, croci denarium pondò quatuor, meliloti denariu pondò uigintiquin- que, guttæ ammoniaci denariu pondò octo, terebinthinæ denarium pondò quin- quaginta, ceræ nouæ denarium pondò centum, cyprini heminæ dimidiu, aceti quod satis est: quidam guttæ ammoniaci denarium pondò centum: ad interiora omnia.

ΔΙΑ ΣΠΕΡΜΑΤΩΝ, ID EST, EX SEMINIBVS.

Guttæ ammoniaci denarium pondò quinquaginta, ceræ denarium pondò quin- quaginta, terebinthinæ denarium pondò quinquaginta, fœnigræci denarium pon- do uigintiquinque, seui taurini curati denariu pondò uigintiquinque, iris illyricæ dena- rium pondò uigintiquinque, nitri denariu pondò uigintiquinque, mellis heminas sex, aceti heminam, panacis denarium pondò uigintiquinque, cyprini modicum.

PHILONIDIS.

Fœnigræci seminis, anisi seminis, styracis, bdellij inquinati, mannæ, thuris, car- damomi, cyperi noui, panacis radicis, iris illyricæ, aphronitri, singulorū denarium pondò uigintiquinque, guttæ ammoniaci, terebinthinæ, singulorum denariu pondò quinquaginta, seui taurini denariu pondò sexaginta, meliloti denariu pondò sexagin- ta, ceræ denariu pondò duum, mellis heminæ dimidiu, * uini heminā unam. * *Alias t centu.*

ALIVD VT HARPOCRAS.

Fœnigræci, nitri, panacis, iris, singulorū denariu pondò octo, terebinthinæ, gut- tæ ammoniaci, ceræ, singulorū denarium pondò centum, seui taurini denariu pondò centum, mellis pondò libram, aceti sextarios duos, selini seminis, cumini, marathri, singulorum denarium pondò quinquaginta, meliloti denarium pondò quinquaginta: alij, uigintiquinque: sampfuchi denarium pondò quinquaginta, cardamomi, * ameos, singulorum * denarium pondò quinquaginta: cyprino excipitur.

ΔΙΑ ΣΑΜΠΣΥΧΟΥ, QVOD EST, EX

sampfucho, ad multa.

Ceræ nouæ, baccharum lauri, fœnigræci leuis, sampfuchi, singulorū denariu pon- do centum, terebinthinæ libras centum quinquaginta, nitri denarium pondò tri-

C gintaduūm, piperis denarium pondo trigintaduūm: alij, sedecim: cyperi denarium pondo sedecim, cyprini heminas duas, uel styracini.

ΔΙΑ ΔΑΦΝΙΑΔΩΝ, HOC EST, EX BACCIS LAVRI.

Ceræ denarium pondo septuagintaquinç, picis brusæ denarium pondo septuagintaquinç, baccarum lauri denarium pondo septuagintaquinç, nitri denariū pondo septuagintaquinç, resinæ frictæ denariū pondo septuagintaquinç, galbani denariū pondo duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo duodecim, cachryos denarium pondo duodecim, ameos denarium pondo duodecim, piperis albi denarium pondo sedecim, cyprini † denarium pondo sex.

Alia † heminas sex.

ALIVD MALAGMA BONI COLORIS
ad multa accommodatum.

Ceræ pondo libram, resinæ frictæ pondo libram, guttæ ammoniaci pondo uncias sex, aluminis liquidi pondo uncias sex, salis floris pondo uncias sex: quidam, uisci pondo uncias sex.

MALAGMA APOLLOPHANIS.

Ceræ denarium pondo octoginta, guttæ ammoniaci denarium pondo octoginta, bdellij denarium pondo octoginta, iris illyricæ denarium pondo octoginta, resinæ terebinthinæ denarium pondo quadraginta, mannæ thuris denarium pondo quadraginta; irino contunduntur.

MALAGMA ΔΙΑ ΣΤΥΠΤΙΑΣ, ID
est, ex alumine: aliter.

Ceræ denarium pondo centum, picis denarium pondo quinquaginta, aluminis liquidi denarium pondo uigintiquinç; ego autem quinquaginta; uisci denarium pondo quinquaginta.

D AD ISCHIADICOS GENEROSVM.

Rutæ agrestis seminis, silphij, baccarum lauri, aphronitri, abrotani, colocynthidis, cardamomi, ameos, singulorū denarium pondo quatuor, rutæ uiridis, picis, terebinthinæ, guttæ ammoniaci, ceræ, seui, singulorū † denarium pondo octo, galbani denarium pondo sex, opopanax denarium pondo quatuor, sulphuris ignem nō experti denarium pondo quatuor.

Alia † minæ octauā partē.

AD LIENOSOS.

Ceræ pondo minam, resinæ pondo minam, guttæ ammoniaci minæ dimidium, aluminis liquidi denarium pondo quinquaginta, strigmenti heminam, capparidis denarium pondo quinquaginta, calamynthæ radicis denarium pondo quinquaginta, myrobalani fecis, quod magma uocant, denarium pondo quinquaginta, aceto aridis, oleo liquidis, adiecto utitor.

MALAGMA VSVS MVLTIPPLICIS.

Sinapios denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo duūm, rutæ denarium pondo quatuor, aphronitri denarium pondo quatuor, capparidis radicis denarium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo quatuor, myrobalani denariū pondo uigintiquinç, centaurij minoris denarium pondo † quatuor, lapidis asij floris denariū pondo quatuor, foenigræci denarium pondo quatuor, cardamomi denariū pondo quatuor, ceræ denariū pondo septuagintaquinç, resinæ denariū pondo centum, mellis heminas sex, irini sedimenti heminam; acetum ammoniaci duabus heminis superfunditur.

Alia † septē.

POLYARCHION EX EPISTOLA.

Cyperi, cardamomi, mannæ, ceræ, singulorum pondo minam, terebinthinæ frictæ pondo minam s, liquidæ pondo minas tres, cyprini quod satis est: ego, bdellij pondo minam.

ALTERA SCRIPTVRA.

Cyperi, cardamomi, bdellij, thuris, balsami, singulorū pondo minam, ceræ pondo minam

A do minam s, resinæ frictæ pondo minas quatuor, cyprini heminas sex, uini odorati heminam unam s.

VT EGO VTOR.

Cyperi, cardamomi, amomi, bdellij, singulorum pondo minam, ceræ pondo minam s, resinæ frictæ, terebinthinæ, pondo minas quatuor, cyprini heminam, cassiæ, cinamomi, guttæ ammoniaci, nardi indicæ, croci, myrrhæ, singulorum quartam minæ portionem, uini odorati quantum sufficit.

MALAGMA AD MVLTA VTILE APOLLONII.

Ceræ, picis, resinæ frictæ, singulorum denarium pondo centum uigintiquinque, nitri, thuris, singulorum denarium pondo quinquaginta, seui taurini, butyri, singulorum denarium pondo septuagintaquinque, cælypi denarium pondo quindécim, aquæ cyathos sex.

MALAGMA AD HEPATICOS BONVM.

Guttæ ammoniaci denarium pondo centum quadragintaquatuor, alij centum duūm, bdellij denarium pondo centum quadragintaquatuor, croci denarium pondo duodecim, myrrhæ denarium pondo duodecim, ceræ denarium pondo centum quadragintaquatuor, alij centum, aceti quartam partē heminæ, cyprini heminam, ego autem pono heminas decem.

MALAGMA AD RHEVMATISMVM STOMACHICVM.

Oenanthæ pondo unciam, omphacij pondo uncias quatuor, phœnicobalani carnis pondo † uncias duas, acaciæ pondo unciam unam, rosarum pondo unciam, omphacij pondo uncias quatuor, aloës pondo minas quatuor, gallæ pondo uncias quatuor, aluminis rotundi pondo uncias quatuor, picis pondo uncias quatuor, ceræ pondo uncias tres, alij thuris, myrtei pondo uncias tres: uinum aridis affunditur.

Alia † unciam unam.

AD HYDROPICOS ET FLATVOSOS.

Picis liquidæ pondo libram, ceræ pondo libram, nitri pondo uncias sex, sulphuris uiui uncias sex, aluminis fissi pondo uncias sex.

ALIVD MALAGMA AD ISCHIADICOS,
aliaq; multa.

Ceræ denarium pondo septuagintaduūm, terebinthinæ denarium pondo quadraginta octo, guttæ ammoniaci denariū pondo trigintaduūm, propolis denarium pondo quadragintarium, galbani denarium pondo trigintafex, bdellij denarium pondo uigintiquinç, croci denarium pondo quinç, opopanax denarium pondo duodecim, nitri spumæ denarium pondo triginta; irino unguine tundens utitor.

ALIVD MALAGMA ANDREAE MVLTIS VTILE.

Pyrethri denarium pondo octo, cocci gnidij denarium pondo octo, salis ammoniaci denarium pondo octo, ficus agrestis radicis denarium pondo octo, resinæ picis denarium pondo octo, terebinthinæ denarium pondo octo, ceræ denarium pondo triginta, liquoris sycamini denarium pondo duodecim, alij decem, aphronitri denarium pondo uiginti, thuris denarium pondo sexagintaquinç, bdellij denarium pondo decem, guttæ ammoniaci denarium pondo decem, alij uiginti, myrrhæ denarium pondo decem, mali terræ denarium pondo decem, alij uiginti, piperis albi denarium pondo decem, & longi denarium pondo decem, xylobalsami denarium pondo decem, cardamomi denarium pondo decem, cælypi denarium pondo quindécim, hebisci radicis denariū pondo decem, gladioli radicis denariū pondo decem, styracis denarium pondo decem, capparidis radicis denarium pondo decem, iris illyricæ denarium pondo decem, aloës indicæ denarium pondo decem, galbani denarium pondo decem, uisci de quercu lecti denarium pondo decem, alij duodecim, adipis anserini denarium pondo octo, resinæ siccæ denariū pondo duodecim, sedimenti iridis quod satis est.

Alia † uiginti.

C ALIVD AMITHAONIS AD THORACIS, PRAECORDIO

rū & Stomachi dolores: item ad artus recenti cicatrice obductos, quas ἀγκύλας Graeci, ligationem Latini uocant. Insuper ualet ad abscessus, & duritias emollit.

Alias tringinti

Guttæ ammoniaci denarium pondō quinquaginta, ceræ denarium pondō uiginti, bdellij denarium pondō quinquaginta, resinæ terebinthinæ denarium pondō uiginti, iris illyricæ denarium pondō decem, galbani denarium pondō quinq;: bdellium & ammoniacum uino perfunduntur, deinde etiā liquida miscuntur, & irino adiecto simul leuigantur.

MALAGMA ANTIPATRI AD COLICOS,
omniaq; interiora.

Silphij denarium pondō duūm, helesiphaci denarium pondō quatuor, cassiæ denarium pondō quatuor, melanthij denarium pondō quatuor, staphidis agricæ denarium pondō quatuor, galbani denarium pondō quatuor, struthij denarium pondō quatuor, sulphuris uiui denarium pondō quatuor, panacis denarium pondō septē, propolis denarium pondō septem, pyrethri denarium pondō septem, guttæ ammoniaci denarium pondō septem, nitri denarium pondō septem, asij floris denarium pondō uiginti quinq;, ceræ denarium pondō centum quinquaginta, resinæ denarium pondō centum quinquaginta, olei heminam.

ALIVD MALAGMA CALLINICI EX COLLE
Etaneis Paccij, ad omnia.

Ceræ nouæ denariū pondō centum, guttæ ammoniaci, terebinthinæ, bdellij pellucis, singulorū denariū pondō quinquaginta, alterci seminis denarium pondō triginta, liquoris papaueris denarium pondō uiginti, meliloti, myrrhæ, mali terræ, piperis, gentianæ, styracis, singulorum denarium pondō quindecim, thuris denarium pondō octo, croci denarium pondō octo, olei heminam, papaueris albi seminis denarium pondō quadraginta octo, nucleorū pineorum denariū pondō uiginti.

ALIVD MALAGMA LEUCOPYRON.

Terebinthinæ pondō libras quatuor, ceræ pondō libras tres, guttæ ammoniaci pondō uncias sex, galbani pondō uncias duas, opopanacis pondō uncias duas, manna pondō uncias duas, seui taurini pondō uncias duas, cyprini modicum.

ALIVD EMPLASTRUM, MALAGMA GERO
nerosum Crispi.

Myrrhæ, opopanacis, galbani, singulorum pondō uncias sex, panacis radicis, manna, thuris, guttæ ammoniaci, singulorum pondō libras duas, ceræ, resinæ frictæ, singulorum libras tres, aceti heminas duas.

Alias trigram unam.

ALIVD AD COXENDICVM, CAPITIS,
omnesq; diuturnos dolores.

Ceræ denariū pondō uiginti quatuor, guttæ ammoniaci denariū pondō septē, terebinthinæ denariū pondō septē, thapsiæ succi denariū pondō octo, olei heminam.

ALIVD AD AQVAM INTERCVTEM CLEOPHANTAE.

Ceræ, resinæ piceæ, aphronitri, singulorum denariū pondō centum, galbani denarium pondō duodecim, propolis denarium pondō duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondō duodecim s, cyprini heminas duas, aceti heminas duas.

ALIVD ANODYNON NICOSTRATI AD PODAGRAM.

Ceræ pondō librā, guttæ ammoniaci pondō uncias sex, opopanacis pondō uncias quatuor s, meconij pondō uncias tres, cyprinum ad contusionē illorum adhibetur.

ALIVD AD APELLAS, QVOS GRAECI
λαποδίμας uocant, autore Epidauro.

Alias trigram longi.

Thapsiæ radicis pondō denarium trium, piperis nigri denarij pondō unius, seui uitulini denarium pondō duodecim, thuris denarium pondō quatuor, xylobalsami denarium pondō duūm, resinæ denarium pondō sedecim, ceræ denarium pondō octo: liquida siccis superfundito.

ALIVD

A ALIVD MALAGMA ASCLEPIADIS ANODYN

non, tensionem subito tollens.

Ceræ tyrrhenicæ pondō minam, seui taurini, adipis anserini, medullæ ceruinæ, terebinthinæ, singulorū pondō minam, galbani minæ dimidium, cæsyi pondō uncias quatuor, rosacij heminas quatuor, unguenti telini heminā, olei boni tantundem: hæc igne non acri liquefacito, mouens sedulo: sint autem leuia in pila contusa, iris illyricæ denarium pondō trecentum sexaginta, mali terræ denariū pondō centum octoginta, hypocystidis leuigatæ denarium pondō centum & quinquaginta, gallæ leuigatæ denarium pondō trecentorum sexaginta, manna, bdellij, singulorum denarium pondō centum octoginta, cinamomi, croci cilicij, myrrhæ, cassiæ, nardi indicæ, iunci floris, calami aromatici, amomi, piperis, rei succi, hirudinis marinæ sanguinis, androsæmi herbæ, pyrethri, singulorū denarium pondō triginta quinq;, aceti ueteris heminam, in quo omnia medicamenta iniecta emolliuntur, tundunturq;, quousque lentum ac elaboratum sit medicamentum, deinde reponitur: ualet etiā ad thoracis ac pulmonis rheumatismos, item syncipitio dolentes confestim liberat: uocatur autem Asclepiori.

ALIVD AD COXENDICVM DOLORES
optimum Heræ Cappadocis.

Picis liquidæ heminas tres, uel duas, ceræ pondō libram, pityinæ pondō libram, sulphuris uiui pondō libram, nitri pondō libram s, staphidis agricæ sextarium, pyrethri pondō libram, fecis combustæ pondō libras duas, cardamomi sextarium, galbani pondō selibrā: liquida siccis commiscuntur.

ALIVD MALAGMA BANCHII, QVO CAESAR VSVS EST.

Adipis suillæ pondō minas duas, ceræ pondō minas duas, helenij, calami aromatici, panacis radicis, salis fossitij, uel ammoniaci, singulorum denariū pondō quinquaginta, bdellij pellucis, guttæ ammoniaci, singulorum pondō minas duas, iunci floris, iris, singulorum pondō minam, thuris, piperis, galbani, singulorum denarium pondō uiginti quinq;: coquito ut cardamelium.

AVREVM ALIVD MALAGMA AD ARTHRETICOS,
hoc est, articulari morbo laborantes.

Resinæ strobilinæ pondō libras duas, axungia, galbani, singulorum denarium pondō duodecim, ceræ denarium pondō uiginti quatuor, baccarum lauri denarium pondō duodecim: incoquito ut nouisti.

ALIVD MALAGMA AD LATERV M DOLOREM.

Cyperij, cardamomi, manna, guttæ ammoniaci, terebinthinæ, ceræ, irini, singulorum pondō libram: ammoniacum seorsum coquito: liquida leuigato, ac cum irini cyatho liquefaciens, ammoniacum aspergito, deinde arida misceto, irino manus inquinans.

ALIVD MALAGMA CLONIACI BONI COLORIS.

Aurispigmenti pondō uncias tres, aluminis fissi pondō uncias tres, calcis uiuæ pondō uncias tres, resinæ frictæ pondō libras tres: acetum aridis, oleum liquidis additur: utitor itidem in lienosis.

DAMOCRATIS MALAGMA.

Quoniam metris conscripta & memoria facile commendantur, & medicamentorum temperaturas exacte conseruant, ideo Damocratis quoque pharmaca apponere consueui, inter quæ & hoc infra scriptum numeratur.

At usus omnino malagmatis boni subinde ueniet medicinae cultoribus, Ad musculos conuulsos, articulos quoque Ruptos, & artuum fracturas: in super

C Ad crassitiam neruorum, nec non musculos
Cum phlegmone induratos, & morfus adhæc
Est efficax, impetigines, lepras demit;
Vt plurimum decem diebus additum,
Quotidie mutatur, uel sæpe biduo,
Picis nitidæ, siccissimæ libras duas,
Vnam pityinæ pones, & ceræ bonæ,
Ammoniæ rursus liquidi & aluminis,
Fac singulorum unam, duos acerrimi
Sextarios aceti: rarò galbani
Quidam uncias duas miscent, diutinas
Citius durities emollire qui experunt,
Sic præparato. Partem aceti tertiam
Ammoniæ & alumini superaddito,
Ac leuia reddens, in magno mortario,
Mellis recentis liquidi crassitudinem
Fingito, picem cum cæteris in fictili
Nouo incoquas: ut totum desiccaueris,
Ad portionem minimam usq; superfundito:
Sic leuibus in mortario factis probè,
Et rursus ipsa rundito, donec receperint
Flauum colorem perquam similem melino.
At si statuis prorsus miscere galbanum,
Post ceram id facies & resinam pityinam,
Ab igne postquam cacabum deposueris.
D Quidam inijciunt contra mannæ parem modum,
Alumen auferentes ex medicamine.
Vtuntur ad id uitij genus, & glutinant
Diuisiones his recentes uiribus,
Tu hoc utitor uel à primo statim die
Ad quos rettuli affectus, quando prehenderint,
Ad pustulas, nec non has consequentia:
Sed splenio madentem aceto spongiam
Desuper inijcito, uinulo coartans molliter,
Sic & lienosis ipsum perutile.
Vbi suspicaris scirrum cuidam uisceri
Futurum, intrepidus utitor malagmate.
Post hoc pharmacū Damocrates scripsit, quod δὲ χαλῶν, id est ex sale confectum,
dicitur, hunc in modum exorsus.
Si in horum aliquo maneas diebus plusculis,
Et hoc parato medicamentum ut optimum.
Deinde aliud quoq; ex sale commemorat, rursusq; aliud strumas discutere pro-
mittens, & tecinoris lienisq; aquosos affectus: mihi uerò satius uidetur, hæc medi-
camenta inter emplastra digerentia referre.

DE RELAXANTIBVS.

Ocantur medicamenta quædam relaxantia, Græcè χαλαστικά, familiaris
omnibus propè recentioribus medicis uocabulo: inde nimirum, sicut
& nomen ipsum indicat, quòd tensas laxant particulas: quippe rela-
xari, ac intendi contraria inter se dicuntur: quinetiam Hippocrates
hunc in modum scriptum reliquit: cuti duræ emollitio, intensæ rela-
xatio conuenit. Si igitur propriè quis dictionibus uti uelit, nonnulla medicami-
na in

A na induratorum corporū malactica, id est emollientia esse dicet, ea nimirum quæ
iporum solunt duritiem, quemadmodum & relaxantia quæ tensioni medentur.
Porrò in phlegmonis cutem tendi contingit, interim à subiecto tumore sympto-
ma hoc capientem, interim ipsammet inflammatione laborantem, non tamen phle-
gmones substantia partis inflammata durities est, sed è conuerso planè, sicut in li-
bris de ipsa ostendimus, humiditas: atqui in his quæ scirro conflantur, non præ-
pollens in affecta parte humiditas est, uerum durities: attamen utriusq; affectus si-
milis quodammodo generatio est, & curatio: nascitur enim ex cōfluxu humorum:
curantur iisdem euacuatis, quanquam euacuationis modus in utrisque idem non
est, sed uti in Therapeutices commentario declaratū est, in quo etiam aliorū omni-
um affectuum sanandi rationem explicuimus, inflammatis quidem particulis, tum
repulsoria medicamentorum qualitas, morbi initio, tum discussoria semper ex usu
est: scirris autem sola discussoria sine repellente: itaque summè indurata scirro, sum-
mè insanabilia sunt. Porrò dignoscere ea oportet, eo nēpe signo, quòd nullus affe-
ctis partibus sensus supersit: at in quibus sensus quidem est, sed obscurus, hæc curan-
tur pharmacis humorum increassatum uidelicet digerentibus, non tamen ualidè, ac
uniuersim hoc agentibus, sicut digerentia medicamina faciunt, cuiusmodi uocant
Græci ἐπιπρασικά & ἐπιπρωτικά. Mirari uerò non oportet, mutationem in duritiem
ex inflammatis accidere, cum simul & confluens humor sit crassior & liquidus, &
curatio medicamentis ualde exiccantibus administratur: quemadmodum & in ex-
terioribus permulta corpora, quæ ipsum ignem contingunt, torrentur, ex aqua rur-
sus emolliuntur: ita in inflammatis affecti loci humiditas, à calefacientibus & exic-
cantibus ualidius pharmacis, reliquum aliquid uiscosum crassumq; retinet, tenui di-
scusso. Et hac ratione in morbis articularibus calli proueniūt, & in renum uitio cal-
culi. Quòd si uerò fluxio quæ phlegmonem committit substantia sit tenuis, & cu-
B ratio eius siccantibus & calefacientibus pharmacis adhibeatur, nihil scirrosus relin-
quitur: imò refrigerantia uehementer astringentiaq; scirros procreare solent: ac mul-
tos ex erysipelatis immodicè refrigeratis scirrosos humores habere conspiciamus,
medicorum qui eos sanandos susceperunt inscitia. Prima ergo medicaminum, quæ
phlegmonis & quæ scirris medentur, differentia est prædicta: altera propter dolo-
rem inflammatis coniunctum, quæ non sustinet ualens medicamentum affectæ par-
ticulæ offerri. Quippe hæc cum dolore actionem edunt, inflammatis ob affectum
statim dolentibus, eoq; mollissima remedia desiderantibus. At uehementiora præ-
terquam quòd dolores non soluunt, uel mitigant, adhuc etiam exaccitentia maiores
phlegmonas concitant. Itaque primus usus in dolentibus phlegmonis est, qui me-
dicamentis abunde humidis simul & modicè calidis administratur. Alter paulò
crassioribus siccantioribusq; constat. Tertius relaxantibus nominatis, quæ nonnul-
li malagmatis adscribunt. Sunt autem inter ea mollissima sanè, quæ cerati speciem
consistētia referunt, cum ex butyro, cera, adipibus, oleoq; relaxante componun-
tur. Temperatur ipsis cæsypii, resinæ & picis modicum, sicut & thus, & galbanum:
præterea nonnihil iris illyricæ. Porrò Menecrates ut ipse ait, & alij quidam ei atte-
stantur, medicamentum δὲ χαλῶν, id est ex succis appellatum, phlegmonis nodum
uehementer dolentibus esse remedio. Inscriptus est liber, quo pharmacum tradidit,
αυτοκράτωρ, δὲ λογῆματῶν. Certe αυτοκράτωρ, quasi dicas, imperator, quoniam huic
dicatus est: δὲ λογῆματῶν, quia sine notis integris syllabis expressus est, β, γ, δ, ε, ζ,
alijq; numeri singuli, uel resinæ, uel picis, uel alterius cuiusdam medicaminis. Hos
autem fecit Menecrates: quòd sæpe quibusdam non modò nolentibus errorè com-
mittere in scripturis contingit, sed etiam per inuidiā uolentibus: dum ὀ literam ὀ fa-
ciunt per mediam rotundam lineam, alia per transversum ducta: iota uerò literam ἰ cha-
racterem relinquī cōtingit. Pari modo ex multis literis, alijs appositione, alijs com-
positione, alijs ablatione, mutari notas seu characteres eas indicantes, accidit. At
P 3

C nihilo plus Menecrates posteritati consuluit, quam ij qui in libris ipsorum appellationes numerorum non integris literis scribunt, sed notis eas significantibus. Iure igitur Damocratis libri medicamentorum metris descripti in precio habiti sunt. Et si omnia hunc in modum tradita forent, optimum nimirum esset. Quonia uero non pauca probatorum medicaminum relicta sunt, ideo quoque alijs medicamentorij libris indigemus, quibus uariorum medicaminum compositiones nonnulli conscripserunt. At uero medicamentum $\delta\iota\alpha\ \tau\omega\mu\ \chi\upsilon\lambda\omega\mu$, id est ex succis, a Menecrate inuentum, trimetris hisce uersibus Damocrates cum alijs quibusdam duobus similibus ei prappositis prodidit.

DAMOCRATES.

Rasati igitur, quo tandem pacto uulnera
A phlegmone secuta recte glutines,
Post hac agemus, qmodo cu phlegmone
Obsedit ipsa, curare queas commodè.
Cum musculo laeso, uel neruo quopiam,

Vel & propinqua ossi membranula
Puncta, diem post quartum continuus dolor
Et phlegmone febresque cum symptomatis
Multa uigilia, tum delirio, siti
Ac siccitate linguæ, crescantque omnia,
Et quotidie uergant magis ad deterius:
Rubeant propinqua, item patiantur corpora
Distensiones, phlegmonas, oedemata,
Iras: uarijs tunc abstine cataplasmatibus,
D Qui mos iuuenibus est facere, quod phlegmonum
Status effugientes non dent calumnijs
Occasionem: at arti qui fidit suæ,
Eum timere pariter cum ægrotantibus
Oportet, haud expectantem dum uicerit
Natura, uel fortuna quædam iuuerit.
Ergo pares, quibus consului affectibus,
Quod & podagricis medicamentum conuenit,
Aegris impositum, quo tu cupias tempore
Spatio quidem promptam agilitatem corpori
Progignit, ipsum nec citò permiserit
Callis, nec facile crebris angi insultibus,
Morbos initio prohibet increfcere,
Cogit uigentes mox decrefcere,
Nisi ad alia descendas facile medicamina.
Hunc in modum sit compositio.
Lithargyri leuissimi chrysitidis
Libras duas miscens, quatuor axungia
Valde uetustæ, præterea crassissimæ,
Et non olentis, non nigræ, non asperæ:
Sic nanque sumet pharmacum efficaciam.
Liquatæ diligenter siglina axungia,
Membranulas salemque mox deponito
In uas aliud ipsa percolans amplius:
Adiectoque oleo, rursus cura ferueat,
Non omne pones oleum, sed partes duas,
Tertia manebit in expedito condita,

Si sit

A Si sit necessum iungere, ne absit longius.
Vteris omnino per hyemem, cum inditum
Medicamini oleum crassum longo tempore
Euaserit, lithargyrum & feruentibus
Inspergito, leui igne & assiduo coquas,
Spatha mouens, quæ potior est ex picea:
Cum ceperit mediocri coctum tempore
Medicamen hoc emplastri spissitudinem,
Necnon foetorem simili pacto pharmaci,
Ab igne cacabum confestim deponito,
Curans per æstatem pauillo durius:
Sed hyeme molliusculum, amolyntum tamen.
Moueto quoad modicè ita refrixerit:
Deinde rursus manibus durioribus
Totum subactum aspergito, olla transferens,
Cum poscet usus, iterum ualidè molliet,
Mollique pelliculæ diligenter illinet
Permagna superaccommodamus splenia.
Si quando hoc emplastrum efficacius
Desideres ad neruos crassos, musculos,
Durasque mammæ, atque articulos insuper
Luxatos fieri, pondo radicum indito
Agrestis item maluæ, sed recentium
Purarumque digitalium, feruentibus.
B At cum madorem torum, & uires pharmacum
Ex igne deposuerit, colo traicce
Maluæ radiculam, leuem & lithargyron
Tunc incoquito, ut dixit prius, reponito &
Simili modo rursus, eodemque uitor:
Vtriusque tenere istud uirtutes ait
Inuentor Menecrates medicaminis
Primus, uir equidem erga artem affectus optimi:
Etenim recentia seruat citra phlegmonem
Vulnera, eadem diuisa glutino
Iungere, tum phlegmone obfessa ulcera
Nimis, medicari & uulneratos musculos
Persuasit, sine quodam alio, quæ succurrere
Possunt, cataplasmate, fomentis, & spongijs.
At omnia, quæ facere confirmaui prius
Medicamen ex lithargyro, & axungia
Facit, optimum uero possum diutinis
Recentibusque uteri inflammationibus
Implere caua dilutum rosaceo
Vel myrteo bono, & cicatricem addere.
Summatim, omne cataplasma, necnon pharmacum
Extrinfecus quod ipsis super infunditur
Superfluum esse dicit isto utentibus.
Est scriptum medicamen dignissimorum,
Iam & fidem promittit inuidis.
Hunc in modum ipsum præparari dicitur.
Septem per æstum olei pondo libram dies
Indes, alias eius dimidium repperi

P 4

C Pinguis, recentis pariter & axungia.
Sed hyeme, sicut tradit, conficies nouem.
At sex leuissimi modo lithargyri,
Foenigræci adhibet dimidium sextarij,
Et feminis tantundem combusti lini,
Maluæq; agrestis pondo statuebat tria
Radici, etiamnum cui succus sit recens.
Coquere ex aquæ sextarijs bis quatuor.
Olla orificio amplo, recenti fictili
Maluæ radix purgata, concisa itidem
Et tenuis, & contusa, ut fuerit indita,
Mox adde foenigræci elutum probè
Liniq; semen; cum iam succum expresseris,
Et spissitudinem habeant expressam, linteo
Succum teneto, libras implens quatuor,
Miscensq; oleum, totum incoquito carbonibus.
Cum uerò tenues bullulæ ex maioribus
Crebræq; in ijs quæ cacabus tenet, emerferint,
Lithargyrum leuem protinus aspergito,
Igniq; non acri, sed assiduo coque,
Dum succus unâ cum pingui sit torridus,
Medicamen appareat emplastrum melinum
Bonî coloris, amolynthum, sed non nimis
Durum hoc uetustis temperaui pharmacis.
Vocabat ipsum non absurdè *δὴα χυλῶν*.

ALIVD.

D Et hoc eodem prodit genere pharmacum,
Alijs licet misturis ipsum præparent,
Affectibus quos retuli, prorsus benefacit,
Summatim, omnibus, & crudis, & quæ coqui
Mutariq; facillè nequeant, ingentia
Et musculorum, & membranarum uulnera
Perfanat, ipsorum nam facillè subuenit
Punctibus, artheticis iniectum: item omnibus
Locis, mitigabit infestatos iam diutino
Dolore. Sumit picis quam siccissimæ
Libras duas, ceræq; totidem ponticæ
Puræ, terebinthinæ liquidæ libras duas,
Mannæq; thuris uerî unam pondo libram,
At selibram, uel hac pauxillulo minus
Albi, recentis, ualde pinguis butyri:
Reliqua liquato, acri igne, & assiduo simul:
Vbi cernis digitos pharmacum non amplius
Inquinare, cacabum à flamma deponito,
Mannam liquatis inde sic aspergito,
Mouens medicamentum ualde rudicula,
Sic refrigeratum & mollitum reponito,
Huic copiosum, tum recens rosaceum
Contemperans, ad caua, & carnis indiga
Adeò ulcera, utere tendonumq; phlegmonas,
Tum quæ non facile in pus mutantur candidum.

DE ACOPIS.

A

Vid acopa medicamenta promittant, etiam nomen ipsorum ostendit.
Acopos, id est lassitudines Græci homines uocant affectus ex multo
uehementiq; motu, corporibus uel totis, uel particulis amplius exerci-
tatis oborientes. Porrò molesti sunt potissimum ijs qui agitantur, mo-
uenturq;: uehementiores autem, iam & conuiescentibus negocium
facessunt. Cæterum postea medicis in usu fuit, etsi non ad lassitudines medicamen-
ab ipsis sit compositum, sed uel ad dolorem diuturnum in alto corporis latentem,
uel motum difficilem, uel particulæ duritiam, uel tensionem, uel tumorem scirro-
sum appellare acopa, & id genus omnia, modò humidam consistentiam acopis si-
milem habeant; quæ liquidis ceratis, cuiusmodi & in luxatis, fracturisq; utimur, est
propinqua. Quippe talem consistentiam habet, humidissimum quod à iunioribus
medicis ceræleon appe llatur: deinde illitus acopi: post hos liquidorum ceratum,
crassiore substantia præclitum: mox ceratum tenerorum & mollium, uti uocant;
postremo amolynta, hoc est non inquinantia, similia ijs quæ propriè epithemata
dicuntur. His succedit emplastrorū consistentia, quæ & ipsi in maioris minorisq;
ratione haud mediocrem obtinent differentiã. Quare nonnulli medicorum quæ-
dam nomine à sola consistentia ita desumpto, ceratomalagmata nuncupant: me-
dicamenta, inquam, inter ea quæ corpori imponuntur: nondum quidem humida,
duritiem uerò necdum consecuta, qualem emplastra occupant. Cum igitur omnes
citata differentiæ non medicamentorum uirium, sed consistentiæ formæ sint indi-
ces, acoporum appellatio quondam sanè medicaminum facultatem, postea consi-
stentiã significauit: huiusq; rei causa cum distinctionibus ea nominare coacti sunt;
hoc quidem acopon relaxans, illud emolliens, uel calefaciens, uel à dolore tollen-
do anodynum, uel metasynergeticum appellantes: sicut ad huiusmodi quendam affe-
ctum conferre; uerbi gratia, paralytin, coxarum laterumq; dolorem: uel communi-
ter ad uniuersos dolores. Natium igitur est medicamen simplex, omnium lassitu-
dinum præsidium, oleum uidelicet, quod & citra adiectionem nominatur: quoniam
uetustis temporibus solum quoq; erat: posteri cicinum apud nos ei apposuerunt. In
Aegypto enim hoc simul uetustum erat: & rursus raphaninum, sinapinū, & sesam-
inum, tum alia eius generis, quemadmodum etiam apud nos crininū, mastichinum,
& lentiscinum, quæq; his magis uaria sint, ut unguenta, propè accedant. Itaq; nemi-
nem latere arbitror, medicamenta acopa dicta, omnia liquidæ consistentiæ esse ne-
cessariò: quippe oleum solū lassitudines externis partibus ingruentes curat: in alto
assilientes uehementioresq; temperatū alicui laxanti pharmaco, & mediocriter ca-
lescenti, ueluti galbano, resinæ terebinthinæ: adhæc colophonix cuidã nominatæ
& frictæ. Quibus calidiores sunt abietina et strobilina: terebinthina uerò laryx pau-
lò calore præcellit. Cæterum id genus omnia relaxantibus oleis miscetur, quale est
sabinum, iniecta interdum & cera. Iam uerò *ἰκπορον* unguen est in his qui iam in cor-
poribus alto dolent medicamen ex semine abietis, chamæmeli, aneti, & floris po-
puli, quorum mox dicemus cōfecturam: præterea susinum, & gleucinum, & coma-
genum ex acoporū unguinum grege est, quæ tum ex medulla, tum pingui compo-
nuntur, suillo quidem moderatissimè relaxanti, gallinaceo aut his uehementius, &
hoc adhuc magis anserino. Atqui pingue leoninum, & pardi ualidius est, ut iam ue-
hementer calefaciat, eoq; insigniter discutiat. In medio horum cōsistunt, bubulum,
caprinū, uulpis, & hyenæ. Hæc sanè in uniuerso genere sunt, quæ propriæ *ἰκπορα* di-
cuntur, hoc inuicè discrimine uariantia, quòd alia magis, alia minus calefaciãt. Quæ
propter nonnulla genere toto acoporū unguinum excidisse uidebuntur, si in mollis-
sibus ea corporibus examines, etsi durioribus, cuiusmodi agrestiu sunt, utilissima ap-
pareant: nam subinde diximus, dura corpora ualentiora pharmaca sustinere, molli-
siora uerò & humida, uelut puerorum, mulierum, & eunuchorum eiusmodi medica-
minum potentiã ferendo non esse. Insuper cuius notum est, & quæ uocantur mya-

C racopa, ex acoporum cum unguentis temperatura fieri, nihilo ceteris praestantiora nisi odoris suavitate. Quemadmodum igitur à uetustioribus longo usu explorata scribere consueuit, ita nunc quoque faciam, ab Asclepiadis scriptis sumpto exordio.

QVAE ASCLEPIADES IN QVARTO EXTERIORUM acopa & myracopa conscripserit.

Copon ad lassitudinum molestias: benefacit neruorum doloribus: hoc Themison utebatur: medicamen est uehementer bonum.

Sampfuchi sextariū unum, rosmarini foliorum sextarium unum, foenigraci sextarium unum, cardamomi sextarij dimidium, brathyos sextarij dimidium, uini dulcis sextarios tres, olei uenifrani trepondo, ceræ pondo duo. Arida in uino triduum macerari finito: quarto die oleū adijcere oportet, & coquere diligenter in pruna: & cum continuè dimoueris, liquorem exprimere, ceram subactam huic adijcere: & rursus supra ignem coquere: ubi cera liquata fuerit, ab igne tolles, si necesse refrigerari. De rafa uiu eo uase uel stanneo re pones: ac uteris nunc solo, nunc alteri unguento admisto,

ALIVD.

Sampfuchi sextarium unum, rosmarini sextarium unum, foenigraci sextarium unum, lauri surculorum pondo sex, iunci floris pondo uncias tres, uini ueteris sextarios tres, olei dulcis sextarios tres, ceræ libras tres. Præparato, ac utitor, sicut prædictum est.

ALIVD.

Benefacit solutis ac tremulis, item ualet ad omnium neruorum dolorem: usus est Menius Rufus: succurrit arthriticis, ischiadicisque, ut toto liberet affectu. Usus eius est in interuallis: at in accessionibus diluto medicamine utimur.

D Sampfuchi sextarios duos, foenigraci sextarium unum, rosmarini sextariū unum, meliloti sextarium unum, illyricæ pondo unum, cyperi pondo unum, brathyos pondo unum, cachryos pondo unum, cardamomi selibram, iunci floris selibram, cassiæ selibram, abrotani selibram, myrti fructus selibram, lauri fructus selibram. Omnibus contusis, ac in uas duplex unguentarium coniectis, uini tmolitis sextarios octo affundito: triduo made fieri finito, deinde olei sabini pondo sedecim, irini pondo unum, lentiscini pondo unum, syriaci pondo unum, gleucini pondo unum, myrtei pondo unum, laurini pondo unum immittito. Igni superposita incoquito: deinde liquorem ex coctis expressum in uas aliud transfundito: rursusque sine decoctis coquito, ceræ selibra adiecta, resinæ larycis libra una, myrrhæ stactæ libra una. His liquatis utitor, sicut prædictum est.

ALIVD.

Sampfuchi pondo dua, foenigraci sextarios duos, rosmarini sextarios duos, brathyos pondo dua, sextarios duos, meliloti pondo dua, cyperi pondo unum, iris maedonica pondo unum, cachryos pondo unum, cardamomi pondo unum, calami aromatici selibram, iunci floris selibram, cassiæ fistulæ, costi, eleliphaci, singulorum selibram, baccarum lauri selibram, ficus agrestis radice selibram, myrti surculorum selibram, uini tmolitis odorati sextarios octo, olei sabini pondo uiginti quatuor, trini pondo unum, cyprini pondo unum, lentiscini pondo unum, gleucini pondo unum, myrtei pondo unum, ammoniaci pondo unum, hedychroi pondo unum, malabathrini pondo unum, myrrhæ stactæ pondo unum, opobalsami pondo unum, ceræ pondo quindecim. Arida imbuuntur, ac madesiunt, quemadmodum præcepimus, triduo, & his oleum reliquaque unguenta adijciuntur: malabathrinum, amoracinum, hedychroon, stacte, & opobalsamum postrema referuatur, ut in medicamenti confectione cera iam liquefacta hæc indantur. Quomodo autem præparandum sit medicamentum, & quis eius usus, iam ostendimus.

ACOPON

A ACOPON ΔΙΑ ΤΟΥ ΜΕΛΙΤΟΣ, ID EST EX melle compositum.

Valet ad lassitudinum molestias, neruorum contractiones, benefacit opisthotonicis, dicitur tetramyron. Mellis uncias tres, irini uncias tres, rosacei uncias tres, cyprini uncias tres, gleucini uncias tres, ceræ uncias tres, terebinthinæ uncias tres. Mel seorsim coquitur: quæ liquari possunt, liquefiunt: & in mortarium coniecta omnia simul contunduntur, leuiganturque: excepta usui sunt.

ALIVD.

Cyprini, irini, rosacei, gleucini, singulorum heminas sex, ceræ denarium pondo uiginti quatuor, terebinthinæ denarium pondo octo, mellis denarium pondo sex: præparato ac utitor sicut prædictum est.

ALIVD VOCATUR LEXOPYRETON.

Rosacei, irini, gleucini, cyprini, singulorum heminas quatuor, ceræ denariū pondo duodecim, terebinthinæ denarium pondo quatuordecim, myrrhæ stactæ denarium pondo quatuor, mellis cocti denariū pondo sedecim: conficito ut docuimus.

ALIVD EX COLLECTANEIS APHRODISEI.

Rosacei, irini, cyprini, singulorum heminas quatuor, ceræ denarium pondo duodecim, gleucini heminas quatuor, adipis anserini denariū pondo duodecim, terebinthinæ denarium pondo quatuor, stactæ denarium pondo quatuor, opobalsami denarium pondo duum, mellis denarium pondo octo: conficitur superiorum modo.

ALIVD ACOPON, A FOETORE

διωσδ' εε dictum, ad idem.

B Ceræ denarium pondo octo, terebinthinæ denarium pondo octo, galbani denarium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, olei ueteris heminas duas, medullæ ceruinæ denarium pondo octo: præparato ad modum prædictum, & utitor mero & diluto.

ALIVD AD OMNEM NERVORVM DOLOREM.

Resinæ terebinthinæ denarium pondo quinquaginta sex, ceræ denarium pondo uiginti octo, guttæ ammoniaci denarium pondo triginta duum, galbani denarium pondo triginta duum, medullæ ceruinæ denarium pondo uiginti quatuor, mellis cocti denarium pondo uiginti quatuor, olei ueteris heminas duas: ammoniacum aceto soluitur.

ALIVD.

Ceræ denarium pondo uiginti quatuor, terebinthinæ denarium pondo uiginti quatuor, galbani denarium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, olei ueteris heminas duas, medullæ ceruinæ denarium pondo octo, styracis denarium pondo sedecim: præparato similiter.

ALIVD.

Ceræ denarium pondo uiginti quatuor, terebinthinæ denarium pondo sedecim, galbani denarium pondo sex, styracis denarium pondo octo, olei ueteris heminas duas, mellis heminam unam, medullæ ceruinæ denarium pondo octo, salis floris quantum satis est: ammoniacum aceto soluitur.

ALIVD.

Benefacit ischiadicis & opisthotonicis: sanat omnem neruorum dolorem. Ceræ pondo uncias sex, terebinthinæ pondo librā unam, guttæ ammoniaci pondo uncia unā, opopanax pondo uncias duas, galbani pondo uncias duas, medullæ ceruinæ pondo uncias duas, medullæ taurinæ pondo uncias duas, æsypi pondo uncias duas, olei irini heminam, mellis pondo uncias tres: conficito ratione prædicta.

ALIVD AD VEHEMENTES LASSITVDINVM

affectus, & neruorum contractiones.

Ceræ denariū pondo quinquaginta, terebinthinæ denariū pondo uiginti quinque, aphronitri denarium pondo sex, æsypi denarium pondo sex, mellis cocti dena-

Crium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, medullæ ceruinæ denarium pondo sex, galbani denarium pondo sex, seui taurini denarium pondo sex, baccharum siccarum lauri denarium pondo sex, olei heminam, uini marinæ expertis heminam: præparatur sicuti priora.

ALIVD ACVNTIANVM INSCRIPTVM.

Ceræ pondo uncias duas, galbani pondo uncias tres, nitri pondo uncias tres, terebinthinae liquidæ pondo uncias tres, cœsypii pondo uncias duas, seui taurini pondo uncias duas, olei cyprini pondo uncias quatuor, olei melini pondo uncias quatuor, irini pondo uncias quatuor, mellis pondo uncias quatuor, olei cœmuni pondo minas sex, olei ueteris pondo uncias quatuor, guttæ ammoniaci pondo unciam unam, thuris pondo unciam unam: præparatur ut alia.

ALIVD.

Olei communis sextarium unum s, terebinthinae pondo unciam unam, guttæ ammoniaci pondo uncias duas, ceræ pondo selibram, galbani pondo uncias tres, cœsypii pondo uncias duas, thuris pondo unciam unam, eruginis pondo uncias duas, mellis heminas duas, medullæ ceruinæ pondo uncias tres, seui anserini pondo uncias duas, uini heminas duas, aphronitri pondo uncias duas: conficitur instar superiorum.

ALIVD CHLORACOPON.

Succurrit opisthonicis, ischiadicis, solutis, & tremulis. Myrrhæ denarium pondo quatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo quatuor, thuris denarium pondo quatuor, nitri denarium pondo quatuor, eruginis denarium pondo quatuor, opopanax uncias decem, galbani pondo uncias quatuor, terebinthinae pondo libras duas, ceræ pondo libras duas, malabatrini unguinis sextarii dimidium, cyprini sextarii dimidium, acetii quantum sufficit: ammoniacum, myrrham, nitrum dissoluto: iam solutis opopanaxem, galbanum adiungito. His leuigatis liquida superfundito, misceatur: exceptis utitur.

ALIVD.

Myrrhæ denarium pondo quatuor, terebinthinae pondo libras duas, ceræ denarium pondo duum, guttæ ammoniaci, thuris, nitri, eruginis, singulorum denarium pondo quatuor, unguenti melini sextarii dimidium, cyprini pondo uncias tres, irini pondo uncias tres, olei ueteris sextarios tres, opopanax pondo uncias tres, galbani pondo uncias quatuor, acetii quod sufficit: præparatur ut dictum est.

ALIVD AD DIUTURNOS AFFECTVS

ualde generosum.

Ceræ pondo minam unam, olei ueteris sextarios quatuor, terebinthinae pondo libram unam, myrrhæ pondo uncias quatuor, thuris pondo uncias quatuor, opopanax pondo uncias quatuor, ficus agrestis radicis, eruginis, nitri, singulorum pondo uncias quatuor, piperis albi pondo uncias duas, galbani pondo uncias quatuor, medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, unguenti cyprini pondo uncias quatuor, unguenti melini pondo uncias quatuor, rutæ uiridis surculorum pondo uncias tres, acetii quod satis est: ficus agrestis radices, & rutam cum aceto incoquito, deinde liquorem expressum aridis inijcito, leuigata accurate liquidis excipito, ac interdum pharmaco syncero, interdum diluto utitur: hoc autem pro ratione subiectorum affectuum accidet.

ALIVD BASSI PHARMACVM: HOC IPSO VSVS,

cum neruorum resolutione prius tentaretur, seruatus est.

Olei myrtei pondo uncias quatuor, cyprini pondo uncias quatuor, olei ueteris pondo libram s, atramenti sutorij pondo libram s, ceræ pondo libram, terebinthinae pondo libram, galbani pondo uncias tres, mannæ pondo uncias quatuor, opopanax pondo uncias duas, bryoniae radicis pondo uncias quatuor, eruginis pondo uncias quatuor, aphronitri pondo uncias quatuor, piperis pondo uncias duas, pyrethri pondo uncias quatuor, pinguis hœdini pondo uncias sex, euphorbij pondo un-

A do uncias quatuor, acetii quantum satis est: bryoniam, pyrethrum cum aceto incoquito: deinde liquorem expressum, aridisque probe leuigatis adiectum, liquidis excipito: usus ostensus est.

ALIVD AIA TOY KASTOPIOT, ID EST EX CASTORIO:

solutis, & omni diuturno malo auxiliatur.

Cœsypii pondo uncias tres, medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, terebinthinae pondo uncias tres, guttæ ammoniaci pondo uncias duas, galbani pondo uncias duas, castorij pondo uncias duas, piperis albi pondo uncias duas, euphorbij pondo uncias duas, adarces pondo uncias duas, nitri spumæ pondo uncias duas, opopanax pondo uncias duas, olei styracini pondo unciam unam, olei irini pondo uncias duas, olei ueteris heminam unam, ceræ pondo libram s: componitur aliorum modo.

ALIVD CUIVS VSV BASSVS, LONGO TEMPORE

paralyti infestatus, etiam ab hoc morbo conualuit.

Olei myrtei, melini, cyprini, singulorum uncias quatuor, olei ueteris selibram, ceræ pondo unum, terebinthinae selibram, galbani uncias quinque, thuris uncias quatuor, opopanax uncias duas, eruginis uncias duas, bryoniae radicis uncias quatuor, aphronitri uncias quatuor, piperis uncias duas, pyrethri uncias duas, pinguis hœdi uncias sex, euphorbij unciam unam, acetii quantum satis est: compositio huiusmodi medicaminum communis est.

ALIVD ENCHRISMA PODAGRICO, AC ARTICVLARI

morbo laborantium, & τὸν ἀλῶν, quod est ex sale confectum, toto affectu liberat: usus eius est quotidie.

B Salis inquinati, hoc est ipsius terræ pondo, aluminis fissi pondo, fecis uini Italici sextarium, lapidis asij floris uncias quatuor. Arida studiose conterito, & fece addita accurate leuigato, quibus olei ueteris sextarium affundito: rursusque undito: ubi usus posset excipito. In alijs scripturis habetur, melle attico excipiuntur.

ALIVD.

Salis inquinati pondo uncias tres, aluminis fissi pondo uncias tres, lapidis asij floris pondo uncias tres, thuris pondo semunciam, myrrhæ pondo semunciam, fecis uini Italici sextarii dimidium: præparato uti prædiximus.

Alias 1 uncias sex.

Alias 1 uncias sex.

ALIVD ENCHRISMA, HOC EST LIQVIDVM, QVOD

illinitur, Patroclo Casaris liberto compositum.

Leuat toto affectu, utendum est quotidie & matutino ante balneum, & post ipsum: adhæc uespertino. Sumentes ex pharmaco quod satis est, soluentesque oportet pedes inungere, & citra contusionem infricare.

Thuris denarium pondo decem, piperis albi denarium pondo decem, aphronitri denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo quatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, acetii quantum sufficit, olei cyprini heminam unam s. Sicca contunduntur, cribroque tenuissimo incernuntur, reliqua aceto dissoluuntur, leuiganturque, deinde omnia simul miscentur, & tritis cyprinum inditur: exceptis iam utimur.

ALIVD.

Thuris denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo octo, guttæ ammoniaci denarium pondo octo, aluminis, piperis albi, singulorum denarium octo, nitri denarium pondo octo, acetii quod satis est, olei cyprini heminas duas, ceræ pondo selibram: quæ liquari possunt, liquefiunt, & tritis adijciuntur.

ALIVD NEAPOLITAE MEDICAMENTVM, ISCHIADICIS,

arthreticis, & podagricis confectum: toto affectu liberat.

Thuris, piperis albi, guttæ ammoniaci, myrrhæ, lapidis asij floris, aluminis fissi, nitri, centaurij succi, singulorum pondo uncias duas, fecis uini Italici sextarium unum, olei cyprini, laurini, myrtei, styracini, ceræ, singulorum pondo libram unam, terebinthinae pondo selibram, galbani pondo unciam, opopanax pondo semunciam: liquida tritis miscentur.

ALIVD DOMETIVS NIGRINVS COMPOSVIT,

quod toto affectu liberat.

Myrrhæ stactæ pondo uncias duas, thuris pondo uncias duas, guttæ ammoniaci pondo unciam unam, nitri rubri, uel salis inquinati pondo uncias duas, aluminis fissi, lapidis asij floris, colocynthidis partis interioris, mandragoræ succi, mellis, euphorbij, singulorū pondo uncias duas, unguenti crocini, melini, styracini, malabathrini, laurini, gleucini, hedychoi, amaracini, pinguis vituli marini, singulorum pondo uncias sex; huius penuria utendum est medulla cerui uetustissima: ceræ pondo libram, galbani pondo unciam, terebinthinæ pondo selibram, opopanacis pondo semunciam, fecis uini Italici sextarium: præparato quemadmodum supra dictum est. Hac confectura utemur in podarce, cui titulus est, Pompei preciosa à Sabernio Valente composita.

MEDICAMENTVM EX POPVLO, QVOD GRAECI

διὰ τῆς ἀργεῖς uocant: benefacit ischiadicis, arthriticis, solutis, tremulis: ualet item ad usum quotidianum.

Populi furculorum pondo minam, ficus agrestis radicis pondo libras quatuor, castæ fistulæ pondo libras duas, unguenti crocini pondo libras duas, croci pondo uncias tres, uini odori sextarios duodecim, olei sabini sextarios decem, sampsuchi pondo libras quatuor, ceræ pondo libras quatuor: furculos populi diligenter confusos in uase duplici unguentario contineto, ac his sampsuchum ficusque radices in crassiora frusta concisas adijcito: his uinum superfundito. Omnia diebus nouem macerari finito: sequenti die oleū adijciatur, & rursus accurate tunsa igne non acris incoquito, postea liquori expresso, ceram subactam & medullam leuem factam indito, igni imposita coquito: ubi liquata fuerint, ab igne tollens, crocinū adiungito, mouetoque continue: crocinum uero leuefactum, terrestris hircudinis sanguine excipito, ut olei ueteris crassitudinem habeat. Porro iugulatur hircudo iuxta clauiculā arū dine utrinque transfixa: liquida croco iniecta, rursus tundito, exceptis utitor: medicamentum toto affectu leuat: multo autem præstantius euadit, si hircudinis sanguinem copiosum recipiat.

ALIVD VALET AD MOLESTIAS EX PERfrictione, & contusiones exictibus.

Populi furculorum pondo minam, ficus agrestis radicis pondo libras quatuor, castæ fistulæ pondo libras duas, medullæ ceruinæ pondo libras duas, croci pondo libras tres, uini odorati sextarios duodecim, olei libras decem, sampsuchi pondo libras quatuor, sanguinis terrestris hircudinis quantumcunque indideris medicamentū nihil offendes, sed potius iuuabis: præparatur modo prædictorum.

ALIVD ACOPON ΔΙΑ ΤΩΝ ΦΡΤΝΩΝ, ID EST EX

rubetis ranis: hoc usus uir Xysticus & acopo & malagmate à toto affectu conualuit: confectio ita habet.

Olei ueteris sabini pondo libras tres, ficus agrestis radicis pondo libras tres, ceræ pondo libras tres, apochymatis pondo libras tres, adipis suillæ ueteris pondo libras tres, ranarum rubetarum numero trium: uel si hæc non sint, paruarum quinque: medullæ ceruinæ pondo uncias tres, aphronitri pondo uncias tres, sulphuris uiui pondo uncias tres, olei laurini pondo uncias tres, olei irini pondo uncias tres, unguenti malabathrini pondo libram, sampsuchi pondo libram: radices in crassiora frusta sectas, ac in oleum simul cum sampsucho coniectas, supra prunas incoquito: ubi radices inauerint, humorem exprimito, radices quidem & sampsuchum abijcito, ranas in sportulam textam imponens, huiusque oras consuens, & oleo expresso committens, rursus uas coopertum igni supraponito: ubi iam satis magnū temporis spatium intercesserit, ut ranæ illiquefiant, sportula deposita humore expresso abijciatur. Reliqua oleo liquida indito, mouens sine requie: postremo medullam & galbanum adiungito: postquam soluta fuerint ab igne tollito, ac modicè refrigerari permittens

A mittens, arida tunsa, ac tenuissimo cribro secreta inspergito, mouens assidue, in mortarium demissis, iterumque tunsis, malabathrini unguenti pondo semis adiungito, & rursus tundito: excepta uase plumbeo, undique obturato, ut nihil perspiret seruato: uteris medicamento interim ut malagmate, iuxta morbi inclinationem, interim ut enchrismate. Nam pharmaci quod satis est capientes, soluentesque unguento, ut cerati humidis spissitudinem habeat, utimur.

ALIVD HALIEI PHARMACVM, QVOD IPSE HALIEUS longo tempore conseruans, cum affectu adeo infestaretur, ut corpore undique molestaretur, usurpabat, & toto malo liberatus est: data est confectio Gualerio Paulino: habet autem in hunc modum.

Olei sabini libras tres, populi furculorum libram: qui cum non adsint, sampsucho uti oportet, duas ipsius partes iniicientes: habet autem sampsuchi, cyprini, irini, mastiches, singulorum libram, myrrhæ stactæ selibram, ceræ quadrantem, apochymatis libras tres, adipis suillæ pinguis libras tres, sulphuris uiui uncias tres, nitri spumæ uncias tres, galbani libras tres, medullæ ceruinæ uncias quatuor: hircudinū terrestrium decem sanguis immittendus est medicamini præparato, & iam trito: porro conficiendum est, uti diximus. In usu medicamento libram unam auferentes, opobalsami uncias tres, unguenti malabathrini unciam unam condimenti gratia indere conuenit: in quotidianos usus ita præparatur.

ALIVD HALIEI, A GVALERIO PAVLINO CONFECTVM.

Ceræ pondo libras tres, ficus agrestis radicis pondo libras tres, apochymatis pondo libras tres, adipis suillæ pinguis pondo libras tres, olei sabini pondo tria, cyprini pondo, susini pondo, crocini pondo, stactæ pondo selibræ, medullæ ceruinæ pondo semis, galbani pondo semis, rubetas ranas quinque, sampsuchi, uel populi furculorū pondo tria, sulphuris ignem non experti pondo uncias tres, aphronitri pondo uncias tres, hircudinum plurimum sanguinem: conficito quemadmodum prædixi.

ALIVD PHLABII CLEMENTIS PHARMACVM, HUIVS

usu nouimus homines toto corpore diuexatos à podagra, chiraagraque, adeo conualuisse, ut citra noxam obambulant.

Olei sabini pondo duodecim, ficus agrestis radicis pondo duodecim, ceræ pondo, terebinthinæ pondo, medullæ ceruinæ pondo, galbani pondo, ranas numero sex, Oleum diuidimus, & seorsim in eo ranas, seorsim item radices incoquimus, deinde liquore percolato ad pharmaci confectioem utimur. Pharmacum autem accipi usum præstat, quod à Gualerio Paulino confectum est. Hæc autem scripturæ adijciuntur, sampsuchi pondo s, unguenti crocini pondo, malabathrini pondo, opobalsami pondo uncias tres, hircudinū decem sanguinem, medullæ ceruinæ pondo dua, galbani pondo dua, adipis suilli ueteris ponda tria, apochymatis pondo, ceræ ponda tria s, sulphuris uiui pondo unciam, aphronitri pondo uncias quatuor, rubetas ranas tres, hircudinum quindecim sanguinem, & loco crocini syriaci pondo, sampsuchi pondo s, ponitur: superiorum modo præparatur.

ALIVD POMPEI SABINI PRECIOSVM INSCRIBITVR, ABVR

nus Valens præparauit: uile est ischiadicis, arthriticis, podagricis, tremulis, & ad omnem neruorum dispositionem: compositio talis est.

Sampsuchi pondo dua, scenigræci pondo dua, meliloti pondo, rosmarini pondo, brathyos pondo s, cachrysos pondo, cyperi pondo, abrotani pondo, cardamomi pondo selibram, baccarum lauri pondo selibram, uini odorati sextarios uiginti quatuor, unguenti irini pondo quindecim, cyprini pondo dua, syriaci pondo dua, ceræ pondo dua, terebinthinæ pondo, galbani pondo uncias duas, opopanacis pondo uncias tres, guttæ ammoniaci purgatæ pondo uncias quatuor, piperis longi, nitri rubri, lapidis asij floris, colocynthidis partis interioris, aluminis fissilis, singulorum pondo uncias quatuor, thuris pondo uncias quatuor, centaurij pondo uncias quatuor, mandragoræ succi, myrrhæ stactæ, mellis cocti, singulorum pondo uncias

C quatuor, rubetas ranas magnas numero sex, hirudinum terrestrium decem sanguinem, Medicamentum uariè componitur, aromatica siccaq; crassius contusa, uasiq; duplici unguentario iniecta, uino superfuso, triduo macerari permittimus: quarto die uino quantum satis est, ablato, guttam ammoniaci, thus, galbanum, & opopanaxem imbuimus & reliquis succis, hæc dissoluta leuigamus: quibus factis leuibus, tunsa cribrataq; alumen, nistrum rubrum, colocynthidem, lapidis asij florem, piper, & reliqua immittimus, & cum aridis terimus: his myrrham, stacten, & mel adijcimus: sic iam præparatis, omnia liquida his quæ in uino macerantur, affundito: igni superposita coquito, mouens continuè. Vbi bona uini pars consumpta fuerit, humorem exprimito: cui ranas imponens, sicut supra dictum est, incoquas, & tunc liquida adijcias. Hæc liquata igne deponens, leuigatis indes, ac rursus tundes: exæptis utitor.

ALIVD ACOPON METASTIKPITIKON, AVXILIATVR ISCHIA
dicis, arthriticis, solutis, & tremulis: utebatur Iulius Secundus: diurnos
affectus reficit, capite dolentes adiuuat.

Adarces pondo uncias duas, myrrhæ stactæ pondo uncias duas, aphronitri pondod uncias duas, euphorbij, opobalsami, singulorum pondo uncias duas, styracini unguenti pondo: arida tunduntur, cribranturq; his myrrha, stacte, & opobalsamum adijciuntur, denuo tunsa styracino excipiuntur: ac interim per se, interim alteri mistum usui est: coctionem quoq; adiuuat.

ALIVD ORPHITVS COMPOSUIT, CUIVS VSV THORACIS
affectu molesto, & iam inueterato liberatus est.

Adarces pondo uncias duas, myrrhæ stactæ pondo uncias duas, aphronitri pondod uncias duas, euphorbij + pondo unciam s, malabathrini unguenti pondo, fuliati Romanis dicti pondo selibram, ceræ pondo uncias duas, opobalsami pondo uncias
Alias + pondo uncias sex.

D duas: præparatur in modum prædictum.
ALIVD NEAPOLITAE, QVOD AGRIPPA
composuit.

Alias + sex. Adarces ablatis arundinibus pondo uncias tres, euphorbij pondo uncias tres, aphronitri pondo uncias tres, stactæ pondo uncias tres, opobalsami pondo uncias tres, unguenti malabathrini pondo, fuliati pondo selibram, hedychroi pondo selibram, crocini pondo selibram, nardi asiani thyaterinæ pondo selibram, ceræ pondo uncias tres: conficito ut priora.

ALIVD MYRACOPON REGIVM AD INVETERATOS
affectus, item coctionem adiuuat.

Calami aromatici, carpobalsami, amomi, cardamomi, iunci floris, cassiæ rosamspirantis, meliloti, sampsuchi, brathyos, scenigræci, cyperi, nardi, piperis albi, singulorum pondo uncias tres, myrrhæ troglodyticæ pondo selibram, euphorbij pondo selibram, uini falerni sextarios sedecim, unguenti malabathrini primæ confectio nis pondo duo, nardi primæ compositionis pondo, fuliati primi pondo, opobalsami pondo, crocini pondo, styracini primi pondo, amygdalini pondo, comageni pondodo, gleucini pondo, irini pondo, hedychroi pondo duo, amaracini primi pondo duo: coquitur unguenti modo: nimis quam bonum medicamentum est, à Celere Primi pilareo compositum: benefacit ischiadicis, arthriticis, solutis, tremulis: ualet ad conuulsa, ruptaq; item ad scirrosos uiscerum affectus, & concoctiones iuuat uentriculi orificio & dorso illitum.

ALIVD AVTORE ACILLA SECVNDILE.

Euphorbij, opobalsami, myrrhæ stactæ, singulorum pondo uncias duas, nitri spumæ pondo uncias tres, ceræ tantundem, unguenti malabathrini pondo, fuliati pondo selibram, crocini pondo selibram, nardi unguenti pondo selibram, hedychroi pondo selibram, amaracini pondo selibram: conficitur quo dixi modo. Hæc quidem sufficiunt, Etenim Asclepiades confecturas ipsorum & usus accuratè tradidit:

A didit: Andromachus autem, ut solet, negligentius: neque ad quid singula ualeant indicans, sed uobis conijciendum relinquens. Nam ceu ad artifices scripturas semper conscripsit. Quoniam uerò nonnulla acopa inuicem sibi similia, in temperaturis discrepant, ideo hæc quoq; apposui, quòd lectores inde quæ Asclepiades docuit, de ijs simul ratiocinari queant, cuiusmodi acopa, quibus uitij potissimum conducant. Dicemus autem & nos, ubi uniuersales quosdam sermones de ipsis retulerimus, unde accuratiore uia ac ratione ad eorundem usus, qui mentem dicendis adhibebunt, peruenient.

ACOPON VIRIDE HALIEI.

Ceræ, terebinthinæ, olei ueteris, singulorum pondo s, aphronitri pondo uncias quatuor, galbani pondo uncias tres, eruginis rasæ pondo uncias tres, opopanaxis pondo uncias sex, guttæ ammoniaci pondo uncias tres, mannæ pondo uncias tres, aceti pondo uncias duas, melini pondo uncias duas, cyprini pondo uncias duas, irini pondo uncias duas, seui caprini pondo unciam.

ALIVD ACOPON BONVM.

Ceræ pondo sedecim, aphronitri pondo uncias octo, baccas lauri numero octo, piperis albi denarij pondo unius, crocomagmatis quantum sufficit, medullæ ceruinæ denarij pondo duum, myrrhæ denarij pondo unius, ceræ denarij pondo unius, uini rhodiaci denarium, aceti modicum aridis adijcitur.

ALIVD BASSI STOICI.

Ficus agrestis radices pondo, * castorij pondo uncias duas *, medullæ ceruinæ pondo uncias sex, olei ueteris pondo duo, ceræ pondo unum, * aphronitri pondo uncias tres, baccarum lauri sextarios duos, rutæ uiridis fasciculum manipularem, rosamarinum tantundem, olei sabini ueteris pondo decem. Radices & herbæ oleo incoquantur, deinde exprimuntur, postea liquida superfunduntur.

ALIVD.

B Opopanaxis pondo unciam, resinæ pondo unciam, resinæ pityinæ pondo duo, ceræ pondo, guttæ ammoniaci pondo uncias sex, œsypi pondo uncias duas, olei ueteris sextarium unum s, salis floris pondo uncias duas.

ALIVD.

Ceræ pondo, medullæ ceruinæ pondo uncias duas, unguenti babylonij pondo, hedychroi pondo, stactæ pondo, malabathri pondo unciam, nardi pondo unciam, opobalsami pondo uncias sex. In marina uel muria medullâ liquato: in usu liquida simul committito, postremo opobalsamum; at si liquidum sit acopon, plus ceræ indito.

ALIVD ACOPON QVADRATI.

Irii unguenti unciam, cyprini unciam, laurini unciam, olei ueteris uncias tres, terebinthinæ unciam, medullæ ceruinæ unciam, œsypi unciam, piperis unciam, nitri denarium pondo quatuor, sulphuris ignem nō experti denarium pondo quatuor, pyrethri denarium pondo quatuor, mellis unciam: liquida siccis miscentur.

ALIVD ACOPON, QVIA FOETET ΔΥΣΩΔΕΣ APPELLATVR.

Terebinthinæ denarium pondo quinquaginta sex, ceræ denarium pondo uiginti octo, œsypi, mellis, medullæ ceruinæ, guttæ ammoniaci, galbani, aphronitri, interdum opopanaxis, baccarum lauri, singulorum denarium pondo sex, olei ueteris sextarium, uini heminas duas, quidam castorij denarium pondo trium addunt.

ALIVD ΔΙΑ ΣΑΜΥΤΤΟΥ, ID EST EX ΣΑΜΟΥ
psucho medicamentum.

Ceræ pondo, olei omphacini sextarios tres, sampsuchi sextarium, * scenigræci sextarij, * uini ueteris sextarios quatuor, malæ fasciculū, herbæ mercurialis, quam Græci λυοσωσπ uocant, fasciculum, ficus agrestis radices.

ALIVD ANTIMACHI.

Sampsuchi noui, rosamarinum, aspalathi, brathyos, id est herbæ sabinae, scenigræci, singulorum sextarios duos, ceræ pondo, uini ueteris sextarios tres, gleucini sextarios tres.

ALIVD PHILOCLEI.

Olei decocti permultum, radicum ficus agrestis sextarios tres, ceræ minam, terebinthinæ minam, medullæ ceruinæ denarium pondo uiginti quinque, adipis anserini denarium pondo uiginti quinque, galbani denarium pondo duodecim s, sampsuchi sextarium, rosmarini sextarium. Hæc postrema cum uino odorato tum leuigantur, tum miscentur: sit autem malagma cera copiosiore iniecta.

ALIVD ACOPON AVTORE APHRODA.

Aphronitri denariū pondo trium, piperis grana quadraginta, & longi totidem, thuris denarium pondo sedecim. His tritis uini odori chij, uel rhodij heminam superfundito: mellis denarios nouem, deinde in patella liquato, ceræ tyrhenicæ denarium pondo duodecim, seui taurini denarium pondo quadragintaduūm,

ALIVD QVOD ERAT ASPHALARTESII.

Crocomagmatis denarium pondo quatuor, medullæ ceruinæ denarium pondo duodecim, cæsypii denarium pondo sex, adipis anserini uel suilli denariū pondo duodecim, terebinthinæ denarium pondo duodecim, irini denarios octodecim, cyprini, gleucini, singulorum denarios octodecim. Mel liquatur, deinde siccis admiscetur: ac ubi simul cum his quæ in mortario sunt leuigaueris, in usum condes.

ALIVD ACOPON BARBARICVM ΔΙ' ΕΙΡΟΠΒΙΟΥ,

hoc est, ex euphorbio: ad ischiadicis, aliq; multa.

Opopanax pondo unciam, tyrhenicæ pondo unciam, terebinthinæ pondo uncias duas, galbani pondo unciam, guttæ ammoniaci pondo uncias duas, euphorbij pondo uncias duas, castorij pondo uncias duas, piperis albi pondo uncias duas, medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, cæsypii pondo uncias quatuor, limnestridis pondo unciam s, styracini, laurini, amaracini, singulorum uncias tres, olei ueteris sextarios duos, hedychroi uncias sex: præparato utitor: ualet ad desperatos neruorum affectus, item propriè ad ischiadicis.

ALIVD ACOPON QVO ARVNTIUS ACILLAS CV

ratus est: benefacit coxendicum dolori, omniq; neruorum distensionem.

Opopanax pondo uncias duas, cæsypii pondo uncias quatuor, casia pondo uncias quatuor, medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, ceræ pondo, styracini pondo uncias sex, irini pondo uncias sex, laurini pondo uncias sex, olei ueteris pondo, euphorbij pondo uncias duas, guttæ ammoniaci pondo uncias duas. Euphorbium modico mellis temperato.

ALIVD GLYTI VT PHILOXENVS GRAMMATICVS.

Ceræ pondo libras duas, guttæ ammoniaci pondo librā, galbani pondo libram s, styracis pondo libram, bdellij pondo librā, myrrhæ pondo uncias duas, thuris pondo uncias nouem, cæsypii atticis pondo libram, propolis pondo libram, resinæ terebinthinæ pondo libram, olei ueteris pondo duo, cyprini, irini unguenti, amygdalini, singulorum pondo duo, syriaci pondo tria, opopanax pondo: præparatur.

ALIVD ACOPON VIRIDE VT CLEMES

Sertorius, quo utor.

Eruginis rasæ pondo uncias sex, resinæ frictæ pondo uncias quatuor, olei myrtei pondo, lentiscini pondo, olei ueteris pondo, laurini pondo duo, syriaci pondo, gleucini pondo tria, pinguis ouilli uncias tres, ceræ ponticæ libras tres, galbani pondo libram, myrti tenerorum foliorum, rutæ foliorum uiridium, rosmarini uiridis, laurifoliorum tenerorum, singulorum uncias sex, herbæ saluiæ selibram: uiridia tunduntur, & oleo per noctem & diem macerantur, deinde cum liquidis incoquantur: cum ab igne deposueris, erugo inditur, percolata reponuntur: facit ad omnem neruorum laborem.

ALIVD ACOPON CALEFACIENS CASTI, AD

duturnos affectus & conuulsiones.

Pysselæi sextarium, syriaci unguenti tantundem, iris illyricæ parem modum, terebinthinæ

rebinthinæ pondo libram, axungia pondo libram, rasuræ naualis pondo unciam. Incoquito, ruta uiridi mouens.

ALIVD ACOPON ORIONIS CTENESTI BONVM.

Ceræ pondo libras sex, propolis pondo libras quinque, iris illyricæ pondo libras quatuor, terebinthinæ pondo libras quatuor, opopanax pondo libras tres, olei ueteris pondo quatuor, galbani pondo libras duas, olei lentiscini pondo tria, myrtei pondo tria, guttæ ammoniaci pondo libram, medullæ ceruinæ pondo libras tres, cæsypii pondo libras sex, baccarum lauri pondo libram, styracini pondo tria, amygdalini pondo tria, seui uitulini pondo libras tres, & leonini pondo libram s, opobalsami pondo libram s. præparato diligenter.

ALIVD MYRACOPON BONVM.

Malabathri, hedychroi, nardi crocini, babylonij, singulorum selibram, stactæ, opobalsami, ceræ, comageni, singulorum uncias sex, aloës uncias duas, mellis uncias tres: conficito.

ALIVD MYRACOPON QVO VTOR.

Ceræ candidæ pondo uncias duas, adipis anserini odorem conditi unciam, seui taurini odorem conditi unciam, adipis leonini odorem conditi uncias duas, crocodili odorem conditi unciam, medullæ ceruinæ unciam, salis ammoniaci uncias duas, piperis albi uncias duas, thuris unciam, cinamomi uncias tres, aphronitri unciam, iris illyricæ sextarios duos, nardi unguenti sextarium, malabathri Alexandrini sextarios duos, stactæ libras duas, syriaci crocini libras duas, mellis libras quatuor, opobalsami sextarium, comageni libras duas: parato uti nouisti.

ALIVD MYRACOPON.

Ceræ tyrhenicæ uncias sex, ammoniaci uncias quatuor, euphorbij libras quatuor, piperis albi uncias quatuor, lymnistridis uncias quatuor, magmatis malabathri uncias sex, opobalsami pondo, malabathri pondo, stactæ uncias sex, foliati uncias sex, nardi pondo tria.

GLEVCINI CONFECTIO IVXTA ANDROMACHVM.

Post prædicta acopa Andromachus gleucini confectioem descripsit, non male ipsam acopis chrisimatis adiungens, quippe ad dolorē lassitudinemq; tollendā longè est accommodatissimum. Traditur autem ab eo in hanc sententiam.

GLEVCINI CONFECTIO QVA VTOR.

Myrrhæ pondo libras duas, nardi indicæ pondo libras duas, costi pondo libras tres, styracis pondo libram, bdellij, sampsuchi, xylobalsami, iunci odorati, cardamomi, spathæ, iris illyricæ, misyos, asari, singulorum pondo libras duas, meliloti pondo libram, nardi gallici pondo libram, aspalathi, calami, singulorum pondo selibrā, mali terræ longi pondo libram s, rosmarini seminis sextarios duos, thuris pondo libras tres, casia pondo libras tres, scenigræci sextarios duos, sphagni pondo libras duas, amomi pondo libras duas, corticis thuris pondo libram, rosarum siccarū pondo libras duas, brathyos pondo uncias sex, marathri pondo libras duas, balsami fructus pondo libras duas, croci pondo uncias tres, baccarum lauri pondo libram, piperis albi pondo libram, opobalsami uascula tria, malabathri foliorum pondo libras duas, nucleos pineos uirides duos, rutæ uiridis pondo uncias duas, salis ammoniaci pondo uncias quatuor, nitri pondo uncias quatuor, uini ueteris sextarios duos, multi boni uascula duo s, olei ueteris libras quinque: præparato diebus quadraginta. Hæc præfatus Andromachus, non adhuc confectioem modum, sicut Crito, adiecit: insuper quot libris italicis uasculum aut sextarium æstimet, silentio præterijt.

GLEVCINI CONFECTIO CRITONIS IN

secundo κοσμευτικῶν.

Crito ad libri calcem gleucini confecturam his uerbis tradidit. Gleucinum uim habet calefactoriam ac remittentem: uulnæ & neruis præsidium est: huius confectio

Cōtiones multæ sunt: quæ uerò simplex dicitur, hunc in modum habet. Musti recen-
tis, uux maroniæ, mensuram in uas stanneum coniectam supra prunas incoquito;
Ac ubi ter quaterue efferbuerit, in fictile demissam, soli exponito: olei omphacini
congios sex addito, iunci minas sex, alij minam s, nardi, calami, aspalathi, singulo-
rum tantundem, palmæ elatæ minam, cyperi minam, cardamomi octauam minæ
partem, amomi tantundem, meliloti uncias quinq; sint autem omnia leuia: deinde
diebus octo commouens, mustumq; repurgans, utitor.

GLEUCINI CONFECTIO SECVNDVM DIOSCORI

dem libro primo de materia: scripsit autem ille in hanc sententiam.

Gleucinum simplex componitur ex oleo omphacino, iunco, calamis, nardo gal-
lica, spatha, aspalatho, fertula campana, costo, & muslo, uinatij uasi quod aroma-
ta, uinū, & oleum cōtinet, circumdatis: triginta diebus singulis bis mouetur: postea
expressum unguentum reponitur. Vis eius est calefacere, emollire, & remittere:
benefacit rigoribus, neruorum uuluaq; affectibus: omni acopo efficacius est, ut
quod emolliat.

GLEUCINI CONFECTIO HERA AVTORE.

Quoniam Heras Gleucini confectionem luculentius ipsis iuxta finem operis
medicamentorij edocuit, illius quoq; scripturam ad uerbum ita subiuncturus sum.

Alias t̄ quin-
quaginta.

Olei gleucini cōpositio ad perfrictiones & neruorum uitia potissimum: iuuat opi-
sthotonicos, id est, quibus ceruix reflexa est in posteriorē partem, oleo irriguo lo-
cis dolentibus iniecto. Olei uenephani pondō tricenta octo, uini salerni sextarios
triginta, musti aminæ sextarios centū octo, helenij pondō duodecim, spathæ pon-
do quinq;, aspalathi pondō quinq;, hedysari pondō duo s, artemisiæ maternæ pon-
do duo s, myrrhæ pondō tria (alij pondō) piperis albi pondō duo s, splachni pon-
do duo s, xylobalsami pondō duo s, mali terræ longi pondō unum, uncias tres, myr-
ti sicci foliorum uncias t̄ duodecim, bdellij pondō duo s, iris illyricæ pondō duo s,
styracis pondō unum, uncias tres, castiæ siccæ pondō unum, uncias tres, ladani pon-
do unum, uncias tres, cardamomi pondō unum, uncias tres, croci pondō unum, un-
cias tres s, balsami fructus pondō duo s, thuris pondō quinq;, crocomagmatis pon-
do quinq;, panacis pondō unum, uncias tres, calami aromatici pondō quinq;, asari
pondō duo s, castiæ nigræ pondō duo s, amomi uux pondō unum, uncias tres, iunci
floris pondō quinq;, costi pondō quinq;, uncias tres, nardi gallici pondō quinq;, ser-
tulæ campanæ, quæ melilotus dicitur, pondō unum, uncias tres, sampsuchi pondō
unum, uncias tres, rosarum siccarum pondō unū, uncias tres, scenigraci pondō t̄ s,
opobalsami uascula quinque, malabathi unguenti pondō. Arida tunduntur, & te-
nuiore cribro incernuntur, uinoq; macerantur: bdellium, etsi aridum non fuerit, &
ipsum contunditur: sin pingue extiterit, uino ipsum in pila contundendo soluitur:
hæc in uas exiguum unguentariū stanneumq; coniecta, sed ita ut nihil expiret oper-
tum, diebus duodecim, & totidem noctibus confundi sinuntur: mustum uerò cum
his permaneat, uua purè expressa, ut nihil roris contineat. Porrò in magnū uas con-
dito, ut etiam feruori ipsius locus sit, omnia in uino macerata adijciuntur. Oleum,
uinumq; bis die spatha unguentaria ad horam agitatur: spatha uerò accuratè deter-
gatur, ne id acre quod ei adhæret, medicamentum offēdat, dum rursus immitti-
tur. Præparetur autem uas operculo, & desuper plusculis centonibus accuratè cir-
cundatur: uasi subsit restis: cum iam dies quindecim præterierint, ammoniacum, &
ipsum amomum inditur, crassius contusum. At triginta dies duplici uase supra pru-
nas duas uel tres fouere unguentum permittendum est, opobalsamo adempto: uase
autem modice refrigerato unguentum defundere, reliqua sportulis, ut sunt calida
exprimere oportet: primū manibus, deinde prælo, molientes aliquid unguenti gra-
tia in ipsum malabathrum conijcere, si unguentum in calente aqua fufum immitta-
mus: item spatha permouere, ut misceantur. Postea diem unum sinentes uitreis si-
cilibus gummi illitis reponemus.

Alias t̄ duo.

QVAE

QVAE SCRIPSERIT HERAS
ACOPA.

ACOPON AD PARALYTICOS: SVMMATIM
ad omnem neruorum dolorem.

Utæ uiridis pondō, pulegij sicci pondō, cyperi pondō, nitri denarium
pondō quinquaginta, scenigraci pondō, linozostis siccæ pondō, pra-
sij pondō, rosamarinij pondō, mali terræ pondō, amygdalarum amara-
rum squamatarum modij dimidium, iris illyricæ pondō dua, terebin-
thinæ pondō dua, baccarum lauri pondō dua, ficus agreffis radicis
pondō dua, guttæ ammoniaci pondō dua, ceræ pondō quatuor, uini heminas duas,
alibi, uini congios duodecim, olei congios quatuor: contusis ijs quæ tundi debent,
subtiliter aquam affundito: ac rursus tunsis, uinum oleumq; adiungito, & noctem
sic esse finito: sequenti die incoquito, dum hæc copiosa decocta fuerint, & oleum à
coctis qualitatem acceperit: hæc omnia fiunt pedetentim: dein sublatis, expressisq;
recrementis, ceram, resinam, & bdellium adijcito.

ALIVD CHLORACOPON AD ISCHIADICOS, ET

neruorum resolutionem. Hoc usus sum in Phorte.

Resinæ terebinthinæ pondō, mannæ uncias quatuor, galbani uncias quatuor,
aphronitri uncias quatuor, guttæ ammoniaci uncias quatuor, opopanacis uncias
quatuor, seui caprini uncias sex, eruginis uncias quinq;, cyprini heminam, irini he-
minam s, melini uncias quatuor, syriaci uncias tres, piperis uncias tres, quidam ue-
rò uncias quatuor, olei ueteris sesquifextarium, adarces unciam, aceti quod abundè
sufficit. Eruginem, opopanacem & aphronitrum cum aceto terito, reliqua liquefa-
cta superfundito.

ALIVD ACOPON AD COXENDICVM DOLORES

diutinos, artuum ligationem, & paralytim admodum est efficax.

Olei ueteris & irini pondō sex, laurini pondō sex, pyracini pondō sex, ceræ pon-
do sex, terebinthinæ uncias duas, piperis uncias duas, * euphorbij uncias duas, *
guttæ ammoniaci uncias tres, castorij uncias duas, * opopanacis uncias duas, gal-
bani uncias duas, medullæ ceruinæ uncias duas: liquida ubi liquefeceris siccis affun-
dito, ac unitis utitor.

ALIVD ACOPON AD COXARVM DOLORES,

& in uniuersum ad omnia.

Myrrhæ partem unam, pyretri partem dimidiam: leuigatis gleucinum affundit-
tur, ut medicamentum strigenti spissitudinem accipiat. Vbi oportunitas acci-
dit, rhodino admixto utitor.

DAMOCRATIS ACOPORVM COMPOSITIONES.

Vm plurima filij medicorum distitent,
Tum de usu acopon, tum myracopon simul omnium,
Hæc quæ sient dicam, & quo conserant modo,
Quæ ratione facias quodq; pharmacum.
Ergo & dolores neruorum hæc omnia leuant,
Carnisq; totius & musculum, quibus
Molesta lassitudo est, aut perfrictio,
Aut his dolores similes sine patentibus
Causas oborientes, quæ lassitudini
Obnoxij, & frigori facile haud accident,
Quòd si prius his usi prodeant ad munia
Vitæ necessaria obeunda, corporis
Et carne partes pabulo indigas suo
Explent, perunctis statim à cibo locis:

C Refarciendis, ægrè quoq; senibus iuant
 Ipsis per hyemem ad uesperam linentibus,
 Quæ porro acopa faciunt, alio uobis loco
 Exponam, & horum scripta subiungam ordine,
 In quem quoq; usum ueniant, mox transigam.
 Nunc quo licet imprimis referam facere modo.
 Ammoniæ etenim bis quinas uncias,
 Siue uncias mauult quis, siue pondus aliud,
 Idemq; thuris, galbani tum quattuor,
 Cerui medullæ totidem; parem modum
 Simul attici, deinde mittunt cœsypî,
 Terebinthinæ quampuræ centum quattuor,
 Mellis recentis optimi rursus decem,
 Aequalem tribuunt ponticæ ceræ modum,
 Pinguis recentis anseris, mollis decem,
 Vini falerni quinque; pluresue heminas,
 Aut pauciores paulo coniiciunt quoq;
 Itidem olei ueteris bis uiginti boni.
 Id autem graue olens minimè commiseris.
 Sic tum fiet, gratum ut sit hoc utentibus,
 Paratur id maiusculo mortario.
 Simulatq; thus in grumulos confregeris
 Et ammoniacum uino affuso, protinus
 Id auferens macerari modicum admittito,
 Tere cochleari, in mellis spissitudinem
D Cogantur, addito mel unâ & cœsypum,
 Cerui medullam, quæ in pila cœuies,
 Deinde cera in ollula liqueficio,
 Oleumq; totum iuncta & adipe & galbano,
 Terebinthinamq; colliquefacies, simul
 Coëuntibus superfundens in fictili,
 Sed spathula parua ut refrigescant permoue,
 Tum subigito tantisper hæc omnia manu,
 Dum bene coacta appareant, & humidî
 Mellis, boniq; crassitudinem habuerint
 In stanneum uas condito, uel buxeum,
 Hoc sedulo usus optimo ceu pharmaco
 Est commodissimum & mulieribus quoq;
 Quas est oborta phlegmone intus uteri,
 Duritiâ abigit inde, simul & scirri metum,
 Vbi pessulo usurpare pharmacum iubent
 Litum utero, quod indere hoc solent modo,
 Benefacit hoc idem ad dolores aurium
 Expertium ulceris, sineq; fluxu graues,
 Sergetici autem mittis irini unctuli,
 Aut portionem quartam, aut trinam pharmaco,
 Calidoq; lanam intinctam addis foramini.

ALIVD.

Quin uiridacopon hoc efficax supra modum,
 Vnde & laborum exordijs facit magis
 Arthreticis, podagricis non inefficax,
 Hoc ante balneas medicamento litis

Et pedis

A Et pedibus & neruis incrassatis, simul
 Plures fuisse sanatos conspeximus.
 Habet boni thuris pondo libram unicam,
 Ammoniæ guttæ pondo libras duas,
 Aphronitri quamalbissimi solum libram.
 Idem puriusculi attici cœsypî
 Myrrhæq; lectæ, galbani, rursus azyli
 Opopanacisq; puri singulûm omnium
 Statuens diligenter uncias bis quattuor,
 Euphorbij recentis quattuor uncias,
 His asperi pares dato limnesij,
 Hoc nominant adarcen unguentarij
 In Italia institores, quæ coemunt,
 Ceræ bonæ aded ponticæ libras duas,
 Terebinthinæ puræ libras duas, semis.
 Laurini olei, cyprini, nec non gleucini
 Sergeticiq; singulûm pondo libram,
 Verusti olei, recentis quoq; lentiscini
 Cuiusq; rursus immitres pondo dua.
 Aceti modicum, quo misturas simplices
 Siccas abunde contritas, contemperas
 Liquidis, unguinibus, & ceræ, terebinthinæ,
 Ac galbano, liquorî panacis, & alijs
 Vbi calida atq; adhuc feruentia in pila
 Vniueris, cochleari & manibus contere
B Valenter, unita omnia sic reponito
 In pyxidem, qualem paulo dixi prius.
 Audacter in ueteratis omnibus utitor.

ALIVD.

Et hoc parabile passim acopon: item bonum
 Potissimum per hyemem, si est profectio
 Vsq; m, malo opportunis facile subuenit,
 Quod puri recipit galbani tres uncias,
 Sed unam opopanacis recentis unciam,
 Floris salis tres, & quaternas cœsypî,
 Ammoniæ guttæ bonæ pondo libras
 Octo, atq; ceræ unam, pineæq; torridæ,
 Non foetidæ, bis pones quattuor uncias,
 Olei libram, sabini quoq; bis quattuor:
 Plus hyeme ceu libram oportebit indere
 Vini falerni nigri denis uncijs,
 Sic præparato. Ammoniacum in mortario
 Contundito, deinde uinum affundito,
 Paulisper macera: curiose contere
 Florem salis, tunc etiam adijcias cœsypum,
 Postea leuigans, & mellis spissitudinem
 Faciens, liquida deliquans inde galbanum
 Tum opopanacem adiunctum rursus liquefacito,
 At leuibus in mortario factis antea probe
 Vnitisq; superfundito, sic temperans,
 Feruens adhuc medicamen, uireo uase condito.

ALIVD MYRACOPON:

C Et hoc myracopon optimorum inest gregi.
 Nam suauitatis plenum est: iuuat insigniter
 Quos nominaui paulo affectus antea.
 Stactæ bonæ receptat ternas uncias,
 Opobalsami tres, & mellis tres attici,
 Ceræq; puræ ponticæ, tres crocini,
 Vnguenti syriaci quaternas uncias,
 Ammoniaci quamcandidissimi, leuis salis
 Tres uncias, albæ & puræ terebinthinæ
 Vnam unciam, atq; partem ipsius unicum,
 Et cinamomi pondo, malabathri quoq;
 Tantum adde, & partem libræ tertiam in super.
 Sin absit autem malabathrum forsan tibi,
 Adiunge nardi tantundem gangitidis.
 Istud bonis mediocriter unguentum additur:
 Abunde medicamento sum, ut nullum inuenis
 Aliud, uel irini tantum fergetici,
 Vel cyziceni pondo, idem amaricini.
 His uteris, ubi non adsit quod diximus
 Malabathrum, arbitror moderatum myracopon
 Nihil minus sanè auxiliari utentibus.
 Sic confit. Accuratè mel factum leue
 Adiunge, stacten tritam modicè tempera, &
 Opobalsamum, rursus puram terebinthinam

D Exactè leuiga, cera & crocino uasi
 Iniectis duplici, prædicta liquato aqua
 Alio cacabo: quibus liquefactis, malabathrum
 Et omnibus unitis modicè ut non ferueat,
 Depone uas duplex ex cacabo protinus
 Exactè refrigerato, & raso medicamine,
 Et addito hys quæ iam prius recensui
 Mortario, leuigato rursus dum probe
 Totum uniat, fiatq; unum pharmacum.
 At si uoles ipsum reddere efficacius
 Ad uitia neruorum, simul ad diutina,
 Affectiones longas, tenfos musculos,
 Euphorbij recentis etiamnum & boni
 Duplicatas uncias toti adde ponderi
 Saliq; melliq;, in super opobalsamo
 Sic leuigata prius, quo satis erit tempore:
 Ac omnia dicta in unum cum redegeris,
 In pyxidem, uel uas uitreum reponito.
 A balneis in usum potius ducito.
 Cum regi facies principiue myracopon
 Para facillimè, uel ignis sine commercio,
 Opobalsami collectis ternis uncis,
 Et optimi malabathri quindecim,
 Et cinamomi totidem boni cape,
 Ceræq; non olentis candidissima
 Denarios decem: sic ipsum præpara.
 Partem malabathri tertiam, & ceram quoq;

Diuisam

A Diuisam pariter multo minutissimè,
 Argentea in pyxide tenui recondito.
 Aqua calente plurimum ut liquaueris
 Ipsum refrigerato, deinde radito,
 Tum leuia coniungens rursus in opobalsamo
 Et cinamomo totum unitum conteres,
 Quod restat ipsis suprafundens malabathrum
 Terens adunito manibus, sic condito
 Argenteum in uas aut uitreum, sed crassius:
 Sic nanque tuto habebis semper pharmacum.
 At si quadrantem libræ addas gangitidis
 Nardi, medicamen reddes longè suauius
 Præstantiusq; ad uitia adhuc recentia.
 Synchronisma, cinamomon si non adijcis
 Quod absit, minime peius, sed uere bonum
 Habebis, omni & myracopo præstantius.
 At si proponis ipsum facere efficacius
 Ad quos retuli modò affectus, atlantici
 Euphorbij iunges quaternas uncias.
 Nam sic erit suauè, nec inefficax,
 Misturis licet exiguis sit conditum.
 Cognouimus quosdam uti multis pinguibus,
 Item medullæ, & nonnullorum aromatum
 Liqueoribus, unguentis, & oleis aliquibus,
 Quibus iterum usus deprehendi talia
 Expertium boni esse, qui non probauerint
 Misturas, neque naturas horum simplices.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE
 COMPOSITIONE MEDICAMENTO
 RVM KATA GENH. IOANNE
 GVINTERIO ANDER
 NACO IN
 TERPRETE, FINIS.

R

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE PONDERIBVS ET MENSVRIS, AN

DREA ALCIATO INTERPRETE.

PONDVS grauitate mensuror dijudicat, mensuram uasculi concauitate, siue arida, siue humens sit quantitas. Esse autem earū quas dimetimur rerum triplicem differentiam constat: unam enim ponderis, alteram siccae substantiae, & quae in cumulum queat aggregari, tertiam humidae. Plurima uerò, & quae experiri nemo unus possit, sunt huiusmodi ponderū mensurarum genera, uarijs regionibus, uarijs utentium moribus. Quapropter à nobis de his tantum sermo habebitur, quae maximè in communi omnium usu sunt.

DE NOTIS MENSVRARVM ET PONDERVM.

Aeterum quoniam aliqui non integris literis, sed per signa, & praescriptas notas huiusmodi demonstrant, melius utique est & nos hae in re ueteres imitari, & imprimis hosce characteres declarare. Primum quidem litera χ quoties superadditum habet alpha, chalcum, id est, areolum significat: hac nimirum figura χ . Quod si \circ habeat, choa, id est congiūm, χ . Si ν chœnicem, χ . Si κ cheman, χ . Si uerò litera μ describatur, cuius inferius cornu acuto accentui similis recta linea fecerit, ceratium addito ϵ ostendit, μ . Quod si supra ν habeat, cyathū, μ . Si \circ , cotylam, id est heminam, μ . Si uerò circumpuncta linea omnino in obliquum flexa ponatur, obolum notat, \circ . Si duae circumpunctae huiusmodi notae sint, duos obolos, $\circ\circ$. At qui gamma, id est scrupulum faciūt, prima eius elementa describunt addita recta linea, γ . Duae autem coniunctae, atque altera parte in angulum flexae lineae, uti duo cornua rectam drachmam constituunt, γ . Cui cognominis est quam olcam uocant. Apud ueteres tamen olca per λ scribebatur, cui in medio litera \circ addebatur, λ . Nos idem drachmā olcamque dicimus. At cum λ adiunctum ι habet libram significat, λ . Aliqui tamen eadem litera acuto accentu facta idem demonstrant, λ . Ceterū quoties ρ litera in ipso sui angulo \circ habet, unciam denotat, ρ . μ autem, cui in summo meditullio sit ν apposita, minā, μ . Si uerò ν habeat, mystrum, μ . Si ϵ medimnum, μ . Si \circ modium, μ . Si quando τ scribas ϵ ρ , itemque ν adijcias, tryblion feceris, $\tau\rho\nu$. At cum ξ scripseris, iuxtaque ϵ locaueris, xestem, qui sextarius est, designabis, ξ . Si \circ apposueris, oxybaphū, ξ . Aliqui tamen xestem recta linea ξ secantes conficiunt, sic μ uerò adiacentem μ habens heminam indicat, $\mu\mu$. Quod si κ effigaueris addito ρ , ceramium denotabis, $\mu\rho$.

DE PONDERIBVS.

Mina Attica & Aegyptia habet uncias 16. Mina Romana uncias 20. Libra uncias 12. Vncia drachmas 8. haec & olcae quibusdam dicuntur. Olca, quae & drachma, habet ceratia, id est siliquas 18. Aiuntque in ea esse tres scrupulos. In scrupulo obolos duos. Habet autem obolus ceratia tria: Ceratium uerò granula quatuor, hoc est, chalcos, seu areolos duos, itemque duas tertij partes: In obolo quippe octo sunt chalci.

DE HVMENT

DE PONDERIBVS ET MENSVRIS.

DE HVMENTIVM DIMENSIONIBVS.

Italicum ceramium habet choas 8. Chus ξ 6. Xestes cochlearia duos, quae aliqui & tryblia dicunt. Alij autem aiunt xestem pondus habere libras semis. Tryblium ρ 9. tale enim est cochlearij pondus. Idem aiunt & pendere cotylam, id est heminam. Habet autem & tryblium mystra magna tria, oxybapha tria. Oxybaphū autem cyathum semis continet: Cyathus uerò chemas paruas seu mystra parua duo. Si autem uelis humentis usque pondera dijudicare, uarias omnino in examine ipso differentias reperies, ut in olei, & uini, & mellis exemplo dicemus: etenim mel uino ponderosius quarta parte, itemque decima est, quod sit, ut ferè tertia ponderis pars melli accedat. Oleum autem melli & uino hoc distat, quod mel oleo sesquiplum est: tantum enim, itemque eius dimidium pondus habet, at uinum nona tantum parte ipso grauius est: plus quippe claritatis in oleo est, quod infra scripta particulari ponderum formula ostendimus, ex qua per ordinem quid communiter haec differant constituemus.

	Olei.	Vini.	Mellis.
Ceramium Italicum, quod amphora, habet libras	72. libras	80	libras 108.
Chus, qui & congius, libras	9. libras	10.	lib. 13. semis.
Xestes, qui sextarius, uncias	18. uncias	20.	unc. 27.
Cotyla, id est hemina	9.	10.	13. semis.
Magnum Mystrum	3.	3. scrup. 8.	4. semis.
Oxybaphū, id est acetabulū drac.	18. uncias	2. scrup. 12.	drach. 27.
Cyathus	12. drach.	12. scrup. 4.	unc. 2. drach. 2
Mystrum paruum	6.	6. scrup. 2.	drach. 9.

Oribasius autem secundum Adamantinum autor est, sextarium quidem Italicum uini mensura unciarum 24. esse. pondere uerò unciarum 20. cum sextarius mensuræ mellis duas libras semis ponderet.

DE ARIDIS.

AEgyptia artaba habet modios 5. Modius Aegyptius, & Italicus chœnices octo. Chœnix sextarios 2. Sextarius semisextarios duos, quos & heminas uocant. Hemina habet cyathos 8. Atticus medimnus habet semisextaria, quae hemiecta uocant. 12. Hemiectum chœnices 4. Sic semimedimnus habet minas 4. 9. xestas 96. Huiusmodi autem mensurarum pondus exprimerè haud facile est, quod haec usque trutinari non soleant. Ad haec non modicum inter se differunt, quemadmodum medici in arte praestantissimi ante nos doctores mirum in modum declararunt.

EIVSDEM ARGVMENTI INCERTI AVTORIS

DE NOTIS.

Signorum notarumque doctrinam utpote necessariam haudquaquam obiter perscribendam duxi, ut in pharmacorum compositionibus, si qua ex signis notata inueniamus, statim possimus ex ponderis ipsius significatione dignoscere. Igitur μ cui litera ν adijciatur μ minam significat. λ adijciente ι libram λ . At gamma cum \circ , ρ unciam: tamen si apud aliquos per ν & \circ id significetur, hoc signo ν , μ uero cui superiectum sit, μ , id est partem significat, μ . Obliquū uerò λ in dextrum lineolae partem deflexum drachmam denotat $<$, in sinistram uerò, eius dimidium $>$. At Romanū ρ apud quosdam triobulum, apud nos uerò ponderis semissem indicat ρ . Quod si in obliquum describatur obolus est, \circ . Si duplex ea fit nota $\rho\rho$, duos obolos ostendit. Intus autem conuersum graecum sigma semibolum ρ . ξ uerò ϵ adiacentem habens xestem, id est sextariū ostendit ξ . At κ cui ν insit cyathū κ . \circ cui λ adiaceat olcam, id est drachmam λ .

MIna Italica drachmas habet 144. Iuxta Atticos uero 122. Quo fit ut illa libram unam semis contineat, Attica uero libram tantum, unciasque tres, & praeterea drachmas quatuor. Vncia Atheniensibus drachmas habet 7. Italis 8. Drachma scrupulos habet 3. quorum in uncia 24 sunt. Libra uncias 12. Didrachma oleas, seu quod idem est, drachmas 2. Scrupulus habet obolum unum, chalcos 4. Obolus habet chalcos 6. Chalcus autem & siliqua omnium ponderum minima sunt, & quando trutinæ examini imponuntur. Medimnus habet semisexta 12. Semisextum choas quidem duas, chœnicas uero 4. xestas 8. Quo fit, ut medimnus chœnicas habeat 48. xestas 192. Chœnix cotylas, id est heminas habet 8. xestas 4. Xestas heminas 2. cyathos 12. Et ita plurimi Græcorum metiuntur. In Italis uero congio utuntur, quo mensura sextarij quidem insunt sex, hoc est heminae 12. pondere uero drachmae 720. aqua pluuiali accepta, quod ea iustissima sit, nec unquam mentiatur. Chœnix sextarios habet 3. heminas 6. Quod pondus Atticis Tryblion dicitur. Acetabulum quarta pars est heminae. Habet uero sextarios pondere drachmas 120. Proprie autem Græcorum cotyla olei habet libram unam, sextarius duas: Italica autem olei ferè octo uncias, uini nouem. Id autem sciendum, mensuris pondera non aequaliter respondere propter materiae differentiam.

EX CLEOPATRAE LIBRO DE MVNDICIIS.

MIna nomen ponderis habet uncias 16. drachmas 128. scrupulos 384. obolos 768. thermos, seu quod idem est, lupinos 1152. siliquas 2304. chalcos 6144. Attica mina habet uncias 12 semis, drachmas 100. scrupulos 300. obolos 600. thermos, seu lupinos 900. siliquas 1800. Ptolemaica mina habet uncias 18. drachmas 144. scrupulos 432. obolos 864. thermos 1296. siliquas 2592. chalcos 6912. Libra habet uncias 12. drachmas 96. scrupulos 288. obolos 576. thermos 864. siliquas 1728. chalcos 4608. Vncia habet drachmas 8. scrupulos 24. obolos 48. thermos 72. siliquas 144. chalcos 384. Vocatur autem uncia alio nomine etiã quadrifidis Italicis. Drachma habet scrupulos 3. obolos 6. thermos 9. siliquas 18. chalcos 48. Italicus denarius habet drachmam unam. Est & drachmae cognominis, quæ Aegyptiaca uocatur, sextam tantum Atticæ drachmae partem pendens, ut quæ solum obolum habeat. Scrupulus habet obolos 2. thermos 3. siliquas 6. chalcos 16. Obolus habet thermum unum semis, siliquas 3. chalcos 8. Semiobolus habet siliquam unam cum dimidia, chalcos 4. Thermus habet siliquas 2. chalcos 3. Atticus uero semiobolus supradicti semioboli quatuor quintas partes solum habet. Vnde & siliqua Atticos chalcos 2, itemque chalcis duas quintas partes habet: cum aliàs chalcus semioboli quarta pars sit: quippe 4 chalcis semiobolum faciunt. Stater pendet drachmas 4. unde & tetradrachmon dicitur. Cuius ponderis est & quod dupondium uocant. Similiter & regium Charium, seu basilica nux. Cheme magna habet drachmas 3. parua autem drachmas 2. As, seu Alfarion, drachmas duas. Cochlearium drachmam unam. Cyathus habet drachmas 10. scrupulos 30. obolos 60. thermos 90. siliquas 180. chalcos 480. Est & cyathus heminarum 6. Hemina mensura quidem continet cyathos 6. pondere uero drachmas 60. uncias 7 semis. scrupulos 180. obolos 360. thermos 540. siliquas 1080. chalcos 2880. Tryblion eiusdem est mensurae cum hemina: nimirum cyathorum 6. Pendit autem drachmas 60. Xestas mensura habet heminas 2. pondere drachmas 120. Vocatur ab Aegyptijs Inium acetabulum, habet heminas 4. & sesquicyathum: pondere autem drachmas 15. Concha magna idem mensurae & ponderis habet, quod & acetabulum. Concha minor semicyathi mensuram habet, pondus drach-

mas

Amas 5. Mystrum magnum sextadecima parte heminae conficitur, drachmis scilicet tribus & semisse, itemque quadrante. Quod autem paruum dicitur, heminae duas & uiginti partes habet. Item siliquas 11. Chus, id est congius, mensura quaedam heminas atticas 12 habet, sextariorum dimidio minus, nempe sex, chœnicas 4. pondere uero drachmas 720. Chœnix mensura heminas tres, pondere drachmas 180 habet. In re rustica reperitur cotyla tertia uel quarta esse sextarij. Choa autem sextariorum 9. heminarum 15. & Amphoram sextariorum 36. cotylarum 48. Metretam sextariorum 72. cotylarum 96. Medimnum uero sextariorum 102. heminarum 136. Apud Syros autem metreta sextarios 6 habet: at Italicorum 120. Tryblion & Oxybaphum quartam similiter heminae partem habent. Cyathus heminae pars est sexta.

ALITER DE EISDEM.

MIna Attica habet uncias 12. alia mina uncias 16. Ptolemaica 18. Libra habet uncias 12. Vncia drachmas 8. Drachma scrupulos 3. Scrupulus obolos 2. Obolus lupinum unum cum dimidio. Lupinus siliquas 2. chalcos autem 5. Atticus semiobolus alterius semioboli quinta parte minor est. Siliqua autem atticos chalcos 2. & unius decumã partem habet. At Chalcus ipsius semioboli est quarta pars. Stater habet drachmas 4. quem & ideo tetradrachmon uocant, & dupondium, & Basilicum carium, & Chemem magnam: nam parua solas drachmas duas continet, sicut & as, seu alfarium cochlear unum.

INCERTI AVTORIS DE MENSVRIS

& ponderibus ueterinariorum.

Mina habet drachmas 8. Drachma scrupulos 3. obolos 6. Hemina habet uncias 12. acetabula duo. Acetabulum cyathos 3. Cyathus mystra 4. Cochlear mystri dimidium. Oxybaphum facit uncias 6. Cyathus uncias 2. Mystrum uncias 2. cum dimidia. Cochlear scrupulos 6. Drachma scrupulos 3. Obolus facit scrupulum. Sicilicum uncia semissemper. Mystrum cochlearia duo. Sic esse traditur cochlearium unciarum 4. Mina habet uncias 15. drachmas 112 semis. Libra habet drachmas 6. Denarium scrupulos 4.

DE HVMENTIBVS.

Litalicum uas, quod Amphora dicitur, habet congios 8. Congius sextarios 6. Sextarius heminas 2. quæ & Tryblia dicuntur, pendunt enim idem, hoc est, mystra magna 3. id est, acetabula 4. magno enim mystro inest acetabulum, itemque eius triens: Habet autem acetabulum cyathum cum dimidio. Cyathus uero habet chemas paruas, seu mystra parua duo.

DIOSCORIDAE.

LGo carissime de mensuris & ponderibus cum sic censerem, à minimis incipiendum, & ad usque minã multiplicando ascendendum duxi. Siliqua idem pondus habet chalcos. Obolus chalcos habet 3. Vnde & semiobolus siliquam eiusque dimidium pondus habens. Scrupulus habet obolos 2. id est, chalcos 6. Drachma siue Olca habet scrupulos 3. hoc est obolos 9. Vncia uero drachmas habet 8. scrupulos 24. Libra habet uncias 12. drachmas 96. Mina secundum medicorum usum habet uncias 16. quod est drachmas 128. Italica autem uncias 18. hoc est, libram unam semis, drachmas 144. Alexandrina mina habet uncias 20. hoc est, drachmas 160.

Eramium, id est amphora, habet libras 80. Vrna libras 40. Congius libras 10. Semicongius libras 5. Sextarius libram unam, uncias 8. Hemina, seu Coryla, uncias 10. Acetabulum, quarta pars heminae, habet uncias 2 semis. Cyathus, sexta pars heminae, unciam unam semis, & scrupulos 4. Cheme, quae est cyathi pars quarta, habet drachmas 3; scrupulum unum: id autem est cum aquae, tum & aceti pondus: Aiuntque pluuiialis aquae adimpleri uasculum, certissimamque hanc esse ponderis rationem. Chus, siue Congius, habet drachmas 720. Amphora habet libras 72. Vrna libras 36. Congius libras 9. Semicongius libras 4 semis. Sextarius libram unam semis. Hemina, quae & Coryla est, uncias 9. Quartarius uncias 4 semis. Acetabulum, heminae quadrans est, habet uncias 2. & semissem ferè. Cyathus, qui sexta est heminae pars, habet unciam semis. Cheme, cyathi est quarta pars, habet drachmas 3.

DE MELLE.

Mellis amphora habet libras 120. Vrna libras 60. Congius libras 15. Semicongius libras 7 semis. Sextarius libras 2 semis. Hemina libram unam, uncias 3. Quartarius habet uncias 7 semis. Acetabulum uncias 6 semis, itemque drachmas 2. Cyathus habet uncias 2 semis. Cheme quia quarta est pars cyathi, drachmas 5.

DE MENSVRIS.

D

Edimnus habet hemiecta, id est semisexta 12. Hemiectum choas duas. Chus chœnicas 4. Chœnix heminas Atticas tres: pondere uerò habet drachmas 180. Chus uerò est mensura heminarum 12 Atticarum: at pondere drachmarum 720. Sextarius autem duabus heminis censetur, cum drachmas 120 pendeat. Hemina cyathos habet 6, pondus drachmarum 60. Hanc autem Attici non solum Cotylam, sed & Tryblion uocant. Acetabulum mensura est heminae quarta pars, nempe cyathus unus semis: pondus uerò habet drachmas 15. Cyathus est drachmarum decem. Cheme est cyathi pars quarta, drachmarum 2 semis. Magnū mystrum octaua & decima pars est heminae, drachmarum scilicet trium, scrupuli unius. Paruum autem mystrum est ipsius heminae pars uigesimaquarta: habet drachmas 2 semis. Iustissimum autem mystrum scrupulos habet 8. Cochlearium uerò scrupulos 3. In regio Cario, seu nuce magna, unciae sunt 7. in pontica una: in balano, id est glande, dimidium est drachmae: in Aegyptio Cyamo, id est faba, oboalus semis: in orobo, id est eruo, chalci 2.

- Pagina sexta, facie secunda, uersu 38. molybdena conficiuntur,
18 fac. 2. uer. 28. Tarentini Heraclidis.
19. uer. 41. nigri denarium pondo duodecim s. Ver. 49. olei ueteris, in quo
chamaeleon inferbuerit. Facie 2. uer. 37. quatenus iam amolyntū euaserit,
20. uer. 7. ætate cyathum, & quartam eius partē. Ver. 39. glutinans & amo
lyntum, id est non inquinans. Ver. 51. & præcipue ad neruorum puncturas
ualet: item ubi in musculis, uel neruis resarcire aliquid oportet. Facie 2. uer.
20. & sensim ad amolynti crassitiem.
21. uer. 32. & sic coquo, donec manus non inquinat.
22. fac. 2. uer. 1. nam in capitis fursuribus, Græcè ἀχοφαίς. Ver. 37. quadra
ginta, lege quinquaginta.
23. uer. 22. colophoniam pondo minas tres. Ver. 27. marinae ueteris. Ver.
49. adipis suillae recentis pondo.
24. uer. 5. pondo libras quatuor, thuris libras quatuor, squamæ. Ver. 29. &
coctis ad amolynti spissitudinem usque. Ver. 32. Rursus super ignem posita,
dum manus non inquinat coquuntur. Ver. 39. centum sexaginta ualere ait.
Ver. 41. centum sexaginta denarios. Ver. 44. denarijs centum sexaginta,
seui uitulini denarium pondo centum sexaginta, resinæ terebinthinæ denarium
pondo octoginta, mannae thuris denarium pondo octoginta, cera. Facie
2. uer. 1. do centum sexaginta; hanc ex. Ver. 5. papaueris liquoris. Ver.
11. radicis liquoris sycamini. Ver. 44. promptissime educit.
25. uer. 2. seui taurini pondo libras quatuor, cerae pondo libras quatuor, terebin
thinæ. Facie 2. uer. 47. pyritis denarium pondo sexaginta.
36. fac. 2. uer. 31. Asclepiadem. Ver. 39. Asclepiade.
37. uer. 8. sic emmoto, hoc est, in linteolos illito.

ANDREAS CRATANDER
LECTORI.

Adieci hisce libris Galeni quendam ponderum & mensurarum uelut ὑπογραφή: nam & negotium est implicatum, & pauci studij multum huc collocare uolunt. Itaque saepe fit, ut hi libri, in quibus alioqui certa utilitas, certus merat fructus, ob hanc solam difficultatem reijciuntur, dum ignota rei assidua commemoratione offensus lector retrosilit: de his loquor, qui hic non omnino ex professo uersantur: operae precium autē sit, quae de hac re doctissime BVDAEVS VS scripsit, semel perdidicisse. Interea tibi lector consulere uolumus quocunq; pacto. Vale.

ΣΤΑΘΜΟΣ		MENSURA.		ΜΕΤΡΟΝ
continet		Latine.	Græc.	continet
Drach. 720.	Vncias 90. lib. 22 1/2	CHVS Congius.	Χ. ΧΟΥΣ	Heminas Attic. 12. Chæn. 4. Chestas 6.
Drach. 180.	Vncias 11 1/2	CHOENIX Sextarius.	Χ. ΧΟΙΝΙΞ	Heminas tres. Ut alij, 4 esse sextarios chænicæ. 480. drachmas.
Drach. 120.	Vncias 15.	XESTES Sextarius.	Ξ. ΞΕΣΤΗΣ	Heminas 2. id est, cyathos 12. ἡμισία.
Scrup. 45. Drach. 60.	Vncias 7 1/2	HEMINA	Η. ΚΟΥΤΙΑΗ	Cyathos 6.
Scrup. 30. Drach. 60.	Vncias 7 1/2	CATINVS	Κ. ΤΡΕΒΑΙΟΝ	Cyathos 6.
Drach. 15.	Vncias 1 1/4	ACETA=	Α. ΟΞΙΒΑΦΟΣ	Partem habet cotylæ quartā. id est, cyathos 1 1/2
Drach. 15.	Vncias 1 1/8	CONCHA	Κ. ΟΓΧΗ	Partem habet cotylæ quartā. id est, cyathos 1 1/2
Drach. 10.	Vncias 1 1/4	CYATHVS	Κ. ΚΥΘΟΣ	Partem habet cotylæ sextam.
Drach. 3 1/4	Siue ut alij 3 1/3	MYSTRVM	Μ. ΜΙΣΤΡΟΝ	Cotylæ partem habet 16. Siue ut alij, decimaoctauā.
Drach. 2 1/2	Siue ut alij 2 drachmas, 1/11 ceratij.	MYSTRVM	Μ. ΠΑΡΥΜ	Cotylæ habet 24 partē, id est, quartā partē cyathi. Siue ut alij, 22. Certum est, mystrum ut minimum habet re scrupula 8.
Drach. 3.		CHEME	Χ. ΧΗΜΗ	
Drach. 2.		CHEME	Κ. ΠΑΡΥΑ	
Drach. 2.		ASSARIVM	Α. ΑΣΣΑΡΙΟΝ	
			Κ. ΚΙΑΜΗ	Duo cochliaria.
Drach. 1.		COCHLIA=	Κ. ΚΟΧΛΙΑ=	
		rium.	ΡΙΟΝ.	

EX HAC BREVI ΥΠΟΓΡΑΦΗ
cernere licet, quantum quæque ca-
piat mensura.

	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Medimnus.																				
Amphora.	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Urna.	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Modius.	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Congius.	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Chænix.	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Sextarius.	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Hemina.	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Catinus.	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Acetabulum.	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Concha.	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Cyathus.	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Mystrū ma- gnum.	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Mystrum par- uum.	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Cheme ma- gna.	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Cheme parua	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Assarium.	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Cymæ.	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	
Cochlear.	1	2	4	6	16	64	96	192	192	768	768	1152	3072	4608	3840	5760	5760	5760	11520	

ANDREAS CRATANDRI

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

BASILEAE EX OFFICINA ANDREAE
CRATANDRI, DECIMOSEXTO
CALENDAS APRILES,
ANNO A CHRIS
TO NAs

M. D. XXX.

